Cumhuriyetimizin 100. Yılında

1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ

"Gücümüz: Tarihimiz"

22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

BİLDİRİ KİTABI

Değerli Meslektaşlarımız,

Cumhuriyetin 100. kuruluş yıl döneminde ülkemizde 1. Uluslararası ve Ulusal Ebelik Tarihi Kongresi 22-24 Kasım 2023 tarihlerinde İzmir'de gerçekleşecektir. Ebelik mesleği gücünü tarihinden ve sağladığı toplumsal yarardan almaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde ve Türkiye'de köklü ve güçlü geçmişi olan ebelik mesleğinin tarihini konu alan kongreyi çok önemsiyoruz.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ebelik eğitimi ve ebelik hizmetleri, toplumun gereksinimleri, kültürü, ekonomisi, siyaseti, sağlık politikaları ve nüfusun yaşadığı coğrafik yapı gibi pek çok unsurdan etkilenerek şekillenmiştir. Ebeler, başta doğum hizmetleri olmak üzere pek çok ebelik hizmeti yürüterek anne ve çocuk sağlığı, toplum sağlığı ve ülke kalkınmasına önemli katkılar sunmuşlardır. Ülkemizde ilk olarak 1842 yılında başlayan ebelik eğitimi, 180 yıllık bir dönemde uzun bir yol almış ve 1996 yılında lisans düzeyine çıkmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında köy ebe okullarında ilkokul üzerine bir buçuk yıllık eğitim ile yetişmiş köy ebeleri çocuk yaşlarda tabiatın içine serpilmiş köylerin zorlu yaşam ve çalışma koşullarında önemli hizmetler vermişlerdir. Sonraki yıllarda ortaokul, lise, ön lisans ve günümüzde üniversite eğitimi ile yetişen ebeler ülkemizde sağlık ekibinin önemli üyelerindendir. Ancak ebelik meslek tarihi pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yeterince ilgi görmemiş ve henüz tam olarak ortaya çıkarılamamıştır. Bu nedenle kökleri derinlerde ve güçlü olan ebelik meslek tarihi makro ve mikro ölçekte çalışılmayı beklemektedir.

Ebelik tarihine ilgi göstermek, mesleğin öneminin ve gücünün daha da görünür olması, meslek adayı ebelik öğrencilerinin ve ebelerin mesleki aidiyetinin daha da güçlenmesi için zorunluluktur. Meslek tarihimize ilgi göstermek aynı zamanda tarihin gizli kalmış tanıkları olan emekli ebelere, bu dünyadan göçmüş olan ebe büyüklerimize karşı bir vefa borcumuzdur. Bu duygu ve düşüncelerden yola çıkarak gerçekleştireceğimiz 1. Uluslararası ve Ulusal Ebelik Tarihi Kongresinde hep birlikte olmak dileğim, sevgim ve saygımla; emekli ebe, ebe ve ebelik öğrencilerini, ebelik bölümü akademisyenleri, ebelik, kadın ve tıp tarihi araştırmacılarını ve ebelik mesleğine ilgi duyan herkesi yüz yüze yapılacak kongrede buluşmaya davet ediyorum.

Doç. Dr. Ummahan YÜCEL
Kongre Başkanı

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Kongre Başkanı
Doç. Dr. Ummahan Yücel

Bilimsel Sekretarya
Arş. Gör. Emine Demir
Arş. Gör. Elif Çilesiz

Düzenleme Komitesi
Prof. Dr. Esin Çeber Turfan
Prof. Dr. Neriman Soğukpınar
Prof. Dr. Rabia Ekti Genç
Prof. Dr. Birsen Karaca Saydam
Prof. Dr. Nazan Tuna Oran
Doç. Dr. Deniz Akyıldız
Doç. Dr. Aysun Başgün Ekşioğlu
Doç. Dr. Nursen Bolsoy
Doç. Dr. Hafize Öztürk Can
Doç. Dr. Ummahan Yücel
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Çakır Koçak
Dr. Öğr. Üyesi Aytül Hadımlı
Dr. Öğr. Üyesi Zehra Baykal Akmeşe
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Dönmez
Dr. Öğr. Üyesi Sevil Güner
Arş. Gör. Dr. Sibel Ocak Aktürk
Arş. Gör. İlkay Ünal
Arş. Gör. Emine Demir
Arş. Gör. Ayşenur Akan
Arş. Gör. Elif Çilesiz
Arş. Gör. Güzin Kardeş
Uzm. Ebe Güldane Damla Kaya
Arş. Gör. Nur Duman
Arş. Gör. Buse Kaya
Öğr. Ebe Meryem Demir
Öğr. Ebe Rümeysa Özdemir

ULUSAL BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ali İlhan Güzel	Avrasya Üniversitesi
Prof. Dr. A. Yasemin Karageyim Karşıdağ	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Anayit Coşkun	Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi
Prof. Dr. Ayden Çoban	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Ayla Ergin	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül Çebi	Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten Taşpınar	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten Şentürk Erenel	Lokman Hekim Üniversitesi
Prof. Dr. Banu Bingöl Günenç	Demiroğlu Bilim Üniversitesi
Prof. Dr. Birsen Karaca Saydam	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Esin Çeber Turfan	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Deniz Sayıner	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Sevgi Hatipoğlu	KTO Karatay Üniversitesi
Prof. Dr. Fulya Benzer	Munzur Üniversitesi
Prof. Dr. Güler Cimete	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Gülay Rathfisch	Biruni Üniversitesi
Prof. Dr. Gülcihan Akkuzu	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Prof. Dr. Gülçin Bozkurt	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Hava Özkan	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Terzi	İstinye Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Tayfun Kutlu	İstanbul Kent Üniversitesi
Prof. Dr. Meltem Demirgöz Bal	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Tunç Cunda	Kto Karatay Üniversitesi
Prof. Dr. Nazan Tuna Oran	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Nebahat Özerdoğan	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Neriman Soğukpınar	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Neslihan Özcan	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Nurettin Aka	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Nurten Kaya	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Özgür Alparslan	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Rabia Ekti Genç	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Selçuk Selçuk	İstanbul Kent Üniversitesi
Prof. Dr. Sema Dereli Yılmaz	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Serap Ejder Apay	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Serkan Yılmaz	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Sevda Eliş Yıldız	Kafkas Üniversitesi
Prof. Dr. Sevil İnal	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Prof. Dr. Sultan Alan	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Sündüz Özlem Altınkaya	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Şule Gökyıldız Sürücü	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Şükran Özkahraman Koç	Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Zehra Gölbaşı	Lokman Hekim Üniversitesi
Prof. Dr. Zekiye Karaçam	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Zeliha Koç	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Ayla Kanbur	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Ayça Şolt Kırca	Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Aysun Başgün Ekşioğlu	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Arzu Kul Uçtu	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe Karakoç	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ayten Dinç	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Bihter Akın	Selçuk Üniversitesi

Doç. Dr. Burcu Avcıbay Vurgeç	Çukurova Üniversitesi	Doç. Dr. Hafize Öztürk Can	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Büşra Cesur	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Doç. Dr. Hale Tosun	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Ceren Gölbaşı	İzmir Tınaztepe Üniversitesi	Doç. Dr. Handan Özcan	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Çağla Yiğitbaş	Giresun Üniversitesi	Doç. Dr. Hülya Demirci	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Demet Aktaş	Çankırı Karatekin Üniversitesi	Doç. Dr. Hülya Türkmen	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Deniz Akyıldız	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Doç. Dr. Hüsniye Dinç Kaya	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Doç. Dr. Derya Kaya Şenol	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Doç. Dr. İlknur Münevver Gönenç	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Didem Şimşek Küçükkelepçe	Lokman Hekim Üniversitesi	Doç. Dr. Keziban Amanak	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Doğan Akça	Kafkas Üniversitesi	Doç. Dr. Melike Yavaş Çelik	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Ebru Gözüyeşil	Çukurova Üniversitesi	Doç. Dr. Meltem Uğurlu	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Elif Erdem Güzel	Mardin Artuklu Üniversitesi	Doç. Dr. Mine Bekar	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Eylem Toker	Tarsus Üniversitesi	Doç. Dr. Mine Yurdakul	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Fadime Bingöl	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Nazan Karahan	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Ay	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Doç. Dr. Neriman Zengin	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz Aslantekin Özçoban	Balıkesir Üniversitesi	Doç. Dr. Neşe Çelik	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz Polat	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Doç. Dr. Nuran Gençtürk	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Doç. Dr. Filiz Ünal Toprak	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Doç. Dr. Nuriye Değirmen	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz Taş	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Doç. Dr. Nursel Alp Dal	Munzur Üniversitesi
Doç. Dr. Gamze Fışkın Siyahtaş	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Nursen Bolsoy	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Gözde Gökçe İşbir	Mersin Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Aşçı	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Gülbahtiyar Demirel	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Doğan Yüksekol	Munzur Üniversitesi
Doç. Dr. Gülçin Gacar	Kocaeli Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Duran Aksoy	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Gülseren Dağlar	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Elvan	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Hacer Alan Dikmen	Selçuk Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Karabulutlu	Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Hacer Ünver Koca	İnönü Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Şahin Altun	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Hacer Yalnız Dilcen	Bartın Üniversitesi	Doç. Dr. Pelin Palas Karaca	Balıkesir Üniversitesi
		Doç. Dr. Raziye Özdemir	Karabük Üniversitesi

Doç. Dr. Refika Genç Koyucu	İstinye Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayça Demir Yıldırım	Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Selda İldan Çalım	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Aysel Bülez	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Doç. Dr. Selda Yörük	Balıkesir Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayfer Eser	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Selma Şen	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Aysu Yıldız Karaahmet	Haliç üniversitesi
Doç. Dr. Semiha Aydın Özkan	Adıyaman Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşe Çataloluk	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Doç. Dr. Semra Çevik	Gaziantep Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşe Cuvadar	Karabük Üniversitesi
Doç. Dr. Serap Topatan	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşe Elkoca	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Doç. Dr. Sevil Albayrak	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Dönmez	İzmir Tınaztepe Üniversitesi
Doç. Dr. Seyhan Çankaya	Selçuk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Durmaz	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Songül Aktaş	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Şimşek	İstinye Üniversitesi
Doç. Dr. Şükran Ertekin Pınar	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Unutkan	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Doç. Dr. Şükriye Deniz Mutluay	Çukurova Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Yılmaz	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Şenay Topuz	Ankara Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşegül Yılmaz	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Tuba Koç Özkan	Adıyaman Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşenur Turan	Medipol Üniversitesi
Doç. Dr. Tuba Uçar	İnönü Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Ayşe Nur Yılmaz	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Tülay Yılmaz	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Dr. Öğr. Üye. Aytül Hadımlı	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ummahan Yücel	Ege Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Azize Aydemir	Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Yasemin Aydın Kartal	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Bahise Aydın	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Yasemin Erkal Aksoy	Selçuk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Banu Aslan Yılmaz	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Yeşim Aksoy Derya	İnönü Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Beril Nisa Yaşar	Mardin Artuklu Üniversitesi
Doç. Dr. Zeliha Burcu Yurtsal	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Betül Mammadov	Yakın Doğu Üniversitesi
Doç. Dr. Zümrüt Bilgin	Marmara Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Burcu Tuncer Yılmaz	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Zümrüt Yılar Erkek	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi		
Dr. Öğr. Üye. Akgün Yeşiltepe	Munzur Üniversitesi		
Dr. Öğr. Üye. Asiye Ayar Kocatürk	İstanbul Medipol Üniversitesi		
Dr. Öğr. Üye. Aslı Er Korucu	Ankara Üniversitesi		
Dr. Öğr. Üye. Aslı Ural	Yozgat Bozok Üniversitesi		

Dr. Öğr. Üye. Canan Kaş	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Candan Ersanlı	Giresun Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Cansu Işık	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Çiğdem Erdemoğlu	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Çiğdem Gün Kakaşçı	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Çiler Yeygel	İzmir Tınaztepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Demet Çakır	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Deniz Zeynep Sönmez	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Derya Özbaş Gençarslan	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Dilek Öcalan	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Döndü Batkın Ertürk	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Duygu Murat Öztürk	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Duygu Öztaş	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Ece Kaplan	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Eda Cangöl	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Elif Terzi	Lokman Hekim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Elif Tuğçe Çitil	Kütahya Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dr. Öğr. Üye. Elif Yağmur Gür	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Elnaz Karamelikli	Karabük Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Emine Bayrak Aykan	Ankara Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Emine Ergin	Sağlık Bilimleri Üniversitesi (İstanbul)
Dr. Öğr. Üye. Emine İbici Akça	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Emine Koç	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Emine Serap Çağan	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emine Yıldırım	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Endam Çetinkaya Ak	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esma Demirezen	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Dr. Öğr. Üye. Esra Çevik	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Güney	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Karataş Okyay	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Sabancı Baransel	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Sarı	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Verim	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Esra Yurtsev	Atlas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Evrim Çelebi	Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Eylem Yalman	Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Ezgi Dirgar	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Ezgi Şahin	Giresun Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Fatma Başaran	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Fatma Gül Can	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Fatma Ergün	Kırşehir Ahi Evran üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Feride Yiğit	Atlas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Feyza Aktaş Reyhan	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Figen Dığın	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Filiz Okumuş	Ankara Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Filiz Yarıcı	Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Funda Çitil Canbay	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gamze Acavut	Ankara Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gizem Öztürk	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gökçe Banu Acar	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gözde Küğcemen	İstanbul Medipol Üniversitesi

Dr. Öğr. Üye. Gülbahar Keskin	İstanbul Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Mahide Demirelöz Akyüz	Ege Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gülpınar Aslan	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Mahinur Durmuş İskender	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gülşen Arslan Atay	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Melek Ersoy Cingi	Fenerbahçe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gülüzar Özbolat	Sinop Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Melike Öztürk	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Gülizar Sade	Tarsus Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Meltem Akbaş	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Günay Aslan	Üsküdar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Meltem Aydın Beşen	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Habibe Bay Özçalık	Selçuk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Menekşe Nazlı Aker	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Halime Aydemir	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Meral Kılıç	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Halime Esra	Meram Kto Karatay Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Merve Lazoğlu	Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Halime Şule Selman	Biruni Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Meryem Erdoğan	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hanife Nurseven Şimşek	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Mesude Uluşen	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hasan Bulut	Antalya Bilim Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Metin Yıldız	Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hatice Acar Bektaş	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Mine Yılmaz Koçak	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hatice Gül Öztaş	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Murat Tan	Demiroğlu Bilim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hatice Gürgen Şimsek	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Müşerref Banu Yılmaz	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Uzm. Dr. Hayriye Daloğlu Seyitoğlu	Antalya Bilim Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Neriman Çağlayan Keleş	Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dr. Öğr. Üye. Hayrunnisa Yeşil Sarsmaz	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Neriman Güdücü	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hediye Karakoç	KTO Karatay Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Neslihan Özdemir	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye Hilal Özbek	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Neslihan Yılmaz Sezer	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Hülya Tosun	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Nihal Aydın	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. İnayet Güntürk	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Nilay Gökbulut	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Kamile Akça	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Nilgün Avcı	Biruni Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. M. Naci İmamoğlu	Avrasya Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Nilgün Doğu	Ankara Medipol Üniversitesi

Dr. Öğr. Üye. Nuran Mumcu	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Seda Cangöl Söğüt	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Nuran Nur Aypar	Sinop Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Seda Eryılmaz	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Nurdan Kaya Yılmaz	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Seda Serhatlıoğlu	Antalya Bilim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Özgenur Yılmaz	Kırklareli Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Selver Karaaslan	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Özlem Çağan	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi Sema İçel	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Özlem Güner	Sinop Üniversitesi		
Dr. Öğr. Üye. Özlem Koç	Tarsus Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Semra Pınar	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Özlem Şahan	Antalya Bilim Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sena Dilek Aksoy	Kocaeli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Öznur Tiryaki	Sakarya Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Serap Öner	Hakkâri Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Öznur Yaşar	Balıkesir Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Serap Öztürk Altınayak	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Rahime Bekar	İstanbul Atlas Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Serap Tekbaş	İzmir Tınaztepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Ramazan Yavuz Arıcan	Balıkesir Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Serpil Özbaş	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Resmiye Özdilek	Kocaeli Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Seval Cambaz Ulaş	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Aydın Doğan	Karabük Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sevda Korkut Öksüz	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Rukiye Demir	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sevil Günaydın	İstanbul Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Saadet Boybay Koyuncu	Adıyaman Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sevil Güner	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Sabriye Uçan Yamaç	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sıdıka Özlem Cengizhan	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Sadi Turgut Bilgi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sibel İçke	Mardin Artuklu Üniversitesi
		Dr. Öğr. Üye. Sibel Öztürk	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Safiye Ağapınar Şahin	Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sibel Şeker	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Safiye Temel	Amasya Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sinem Albayrak Kaya	Biruni Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Sakine Yılmaz	Çankırı Karatekin Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sinem Dinmez	Fenerbahçe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Sebahat Hüseyinoğlu	Karabük Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye Sümeyye Altıparmak	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Seçil Günay Avcı	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Sümeyye Barut	Fırat Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Seçil Köken Durgun	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Dr. Öğr. Üye. Şahika Şimşek Çetinkaya	Kastamonu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üye. Şebnem Rüzgar	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Şenay Yıldırım Kahrıman	Demiroğlu Bilim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Şeyda Ferah Arslan	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Şükran Başgöl	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Şükran Yediel Aras	Kafkas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Tuba Kızılkaya	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Tuğba Yılmaz Esencan	Üsküdar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Tuğçe Sönmez	Tarsus Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Tülay Kavlak	İstinye Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Türkan Şahin	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Ufuk Yılmaz	Avrasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Vasviye Eroğlu	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yasemin Hamlacı Başkaya	Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yeliz Çakır Koçak	Bartın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yeliz Yıldırım Varışoğlu	İstanbul Atlas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yeşim Yeşil	Mardin Artuklu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yılmaz Altuner	Karabük Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Yurdagül Günaydın	Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Zehra Baykal Akmeşe	Ege Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Zehra Demet Üst Taşğın	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Zeliha Karapelit	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Zeliha Özşahin	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye. Zeynep Bal	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zühal Çamur	Karabük Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr Hülya Kamalak	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Nafiye Dutucu	Kocaeli Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Neşe Karakaya	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Pervin Şahiner	Kocaeli Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Çiğdem Karakayalı Ay	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Damla Kızılca Çakalöz	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Sibel Ocak Aktürk	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Yonca Çiçek Okuyan	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Zeynep Barol	Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ULUSLARARASI BİLİM KURULU

Ann Oms, Prof	Kingston University London (İngiltere)
Betül Şanlan, Postgraduate Researcher	University of Surrey (İngiltere)
Carin Magnusson, Senior Lecturer	University of Surrey (İngiltere)
Christine McCourt, Prof	University of London (İngiltere)
Eda Uckun, Postgraduate Researcher	Nottingham University (İngiltere)
Eka Utarini, Lecturer	Poltekkes Kemenkes Denpasar (Endonezya)
G.Damla Kaya, Postgraduate Researcher	University of Surrey (İngiltere)
Gayasha K Batheegama Gamarachchige, Postgraduate Researcher	University of Surrey (İngiltere)
Günay Seyidova, Doktor	Bakü Tıp Koleji (Azerbaycan)
Jacqueline Dunkley-Bent, Prof.	Chef Midwife, ICM (İngiltere)
Hanne Dahlen, Prof.	Western Sydney University (Avusturalya)
İrade Mustafayeva, Doktor	Bakü Tıp Koleji (Azerbaycan)
Maeve O'Connell, Assistant Professor	Fatima College of Health Sciences, Abu Dhabi (Birleşik Arap Emirlikleri)
Sam Lapkin, Senior Lecturer	University of Wollongong (Avustralya)
Sri Widatiningsih, M.Mid., Prof	Semarang Health Polytechnic (Endonezya)
Seifu Weldegiorgis, Postgraduate Researcher	Flinders University (Avustralya)
Seher Kurtar, Uzm. Ebe	Hebammenpraxis Ehrenfeld (Almanya)
Zhuming (Ming) Bao, Postgraduate Researcher	University of Surrey (İngiltere)

BİLİMSEL PROGRAM

Saat	22 KASIM 2023, ÇARŞAMBA (1. GÜN)
09.00-09.30	**KAYIT**
09.30-10.30	**KONGRE AÇILIŞ PROGRAMI**
	Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı
	Geleneksel Türk Halk Müziği Dinletisi Ali Ozan KOÇAK, Yeliz ÇAKIR KOÇAK
	AÇILIŞ KONUŞMALARI Doç. Dr. Ummahan YÜCEL *Kongre Başkanı, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Prof. Dr. Neriman SOĞUKPINAR *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Başkanı* Prof. Dr. Esin ÇEBER TURFAN *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı* Prof. Dr. Necdet BUDAK *Ege Üniversitesi Rektörü (Teşrifleri halinde)*
10.30-11.00	**SERGİ AÇILIŞI ve DEFİLE**
	CUMHURİYETİN 100. YILINDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EBELİK FORMALARI Ebelik Öğrencisi Ceren YILDIRIM, Doç. Dr. Ummahan YÜCEL
	CUMHURİYETİN 100. YILINDA EBELİK TARİHİ FOTOĞRAF SERGİSİ ***"Çekmecemdeki Tarih"*** Doç. Dr. Ummahan YÜCEL, Arş. Gör. Emine DEMİR, Arş. Gör. Elif ÇİLESİZ *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* *Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
11.00-11.30	**VİDEO KONFERANS**
	Moderatör: Güldane Damla KAYA *Postgraduate Researcher, University of Surrey, UK* Konuşmacı: Sandra OYARZO TORRES *Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) Başkanı*
11.30-12.00	**KONFERANS: TARİHİMİZE ve HAKLARIMIZA SAHİP ÇIKMAK**
	Moderatör: Dr. Öğr. Üyesi Yeliz ÇAKIR KOÇAK *Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Konuşmacı: Prof. Dr. Fatmagül BERKTAY *Türk Siyaset Bilimci, Akademisyen ve Yazar*
12.00-12.15	**UYDU SEMPOZYUMU** MOCHi
	Anneler için Yenilikçi Çözümler Cem Hikmet ÇELEBİOĞLU
12.15-13.30	**ÖĞLE ARASI**

13.30-14.15	**1. OTURUM: CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEMDE EBELİK EĞİTİM TARİHİ** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Sema DERELİ YILMAZ *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Fatma SARIHAN TÜRKMEN *Emekli Ebe*
13.30-13.45	**Sağlık Tarihinde Kadının Yeri ve Ebelik** Prof. Dr. Çağatay ÜSTÜN *Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik A.D. Başkanı*
13.45-14.00	**Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Ebe Mektebi** Dr. Öğr. Üyesi Sevim CEYLAN DUMANOĞLU *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimleri Öğretmenliği Bölümü*
14.00-14.15	**İstanbul Tıp Fakültesi Ebe Okulu** Doç. Dr. Ummahan YÜCEL *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
14.15-14.30	**SORU-CEVAP**
14:30-14:45	**VİDEO KONFERANS** **Tarihsel Perspektiften Avrustralya'da Ebelik Hizmetler,** Prof. Dr. Hannah DAHLEN *Associate Dean, Research and HDR, School of Nursing and Midwifery, Western Sydney ersity, AU*
14.45-15.15	**ÇAY-KAHVE ARASI**
15.15-16.15	**2. OTURUM: CUMHURİYETİN 100. YILINDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EBELİK EĞİTİM TARİHİ** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Serap EJDER APAY *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Şükran ŞANKAZAN *Emekli Ebe*
15.15-15.30	**Türkiye Nüfus Politikalarında Doğum ve Doğum Hizmetlerine Bakış** Prof. Dr. Fevzi ÇAKMAK *Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı*
15.30-15.45	**Köy Ebe ve Sağlık Okulları'nda Ebelik Eğitimi** Doç. Dr. Ummahan YÜCEL *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
15.45-16.00	**Sağlık Kolejleri ve Sağlık Meslek Liseleri'nde Ebelik Eğitimi** Dr. Öğr. Üyesi Mesude ULUŞEN *Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
16.00-16.15	**SORU-CEVAP**
16.15-17.00	**"EBE" KISA FİLM GÖSTERİMİ VE SÖYLEŞİ** Yönetmen: Ezgi Ay Emekli Ebe Fatma Ay
16.15-18.30	**KURS** - Nicel ve Nitel Araştırmalarda Felsefik Yaklaşım - Nitel Araştırmalarda Veri Toplama ve Analiz
19.00	**GALA YEMEĞİ**

Saat	23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)
09.00-09.30	**KONFERANS** ***"EBELERİN KATKILARI NESİLLER BOYU DALGALANACAK"*** Moderatör: Güldane Damla KAYA *Postgraduate Researcher, University of Surrey (UK)* Konuşmacı: Prof. Dr. Jacqueline DUNKLEY *Chef Midwife, ICM (UK)*
09.30-10.00	**KONFERANS: İNGİLTERE'DE EĞİTİM PERSPEKTİFİNDEN EBELİK TARİHİ** Moderatör: Betül ŞANLAN *Postgraduate Researcher, University of Surrey (UK)* Konuşmacı: Prof. Dr. Carin MAGNUSSON *University of Surrey (UK)*
10.00-11.00	**1. OTURUM: EBELİK HİZMETLERİNİN TARİHSEL SÜRECİ** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Esin ÇEBER TURFAN *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı* Öğrenci Ebe Meryem DEMİR *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Öğrenci Topluluğu (EGEBET) Önceki Dönem Yönetim Kurulu Üyesi*
11.00-11.20	**Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi ve Ebelik Hizmetleri** Prof. Dr. Ayşe AKIN *Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi* *Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü*
11.20-11.35	**Türkiye'de Doğum Hizmetlerinin Tarihi** Öğr. Gör. Sinem CEYLAN *Türk Ebeler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi*
11.35-12.00	**SORU-CEVAP**
11.00-11.15	**ÇAY-KAHVE ARASI**
11.15-11.30	**EBELİK TARİHİ SERGİ AÇILIŞI** Haluk Perk Araştırma Merkezi Koleksiyonu
11.30-12.45	**2. OTURUM: MİTOLOJİ, ETİK VE MEVZUAT PERSPEKTİFİNDEN EBELİK** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Fatma Deniz SAYINER *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Dr. Öğr. Üyesi Safiye TEMEL *Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
11.30-11.45	**Ebemkuşağında Umay Ana'yı ve Ebeleri Aramak** Öğr. Gör. Kıymet ERZİNCAN KINA *Emekli Akademisyen, Yazar*

12.00-12.15	**Modern Türkiye'de Ebelik** Dr. Gökçen BEYİNLİ *TÜBİTAK Doktora Sonrası Araştırmacısı, Hamburg Üniversitesi (DE)*
12.15-12.30	**Ülkemizde Ebelik Mevzuatının Tarihsel Gelişimi** Ceylan ÖZTÜRK *Avukat, Ebe*
12.30-12.45	**SORU-CEVAP**
12.45-13.30	**ÖĞLE ARASI**
13.30-14.45	**3. OTURUM: FARKLI ÜLKE ÖRNEKLERİ İLE EBELİK TARİHİ** **Oturum Başkanları:** Dr. Öğr. Üyesi Aytül PELİK HADIMLI *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Zeynep Cihan KURT *Emekli Ebe*
13.30-13.45	**İran'da Ebelik Tarihi** Doç. Dr. Sevil HAKIMI *Tabriz University of Medical Sciences, Deparment of Midwifery (IR)*
13.45-14.00	**Azerbaycan'da Ebelik Tarihi** Dr. Günay SEYİDOVA & Dr. İrade MUSTAFAYEVA *Bakü 2 Numaralı Tıp Koleji (AZ)*
14.00-14.15	**Birleşik Arab Emirlikleri'nde Ebelik Tarihi** Dr. Öğr. Üyesi Meave O'CONNELL *University Collage Cork Fatima College of Health Science (UAE)*
14.15-14.30	**Tarihsel Perspektiften Almanya'da Ebelik Mesleği** Serbest Ebe Seher KURTAR *Hebammenpraxis Ehrenfeld (DE)*
14.30-14.45	**SORU-CEVAP**
14.45-15.00	**VİDEO KONFERANS** **Endonezya'da Doğum Öncesi Bakım Hizmetlerinin Tarihçesi** Nuriah ARMA *Head of The Midwifery Study Program Helvetia Institute of Health (ID)*
15.00-15.30	**ÇAY-KAHVE ARASI**
15.30-17.00	**BELGESEL GÖSTERİMİ ve SÖYLEŞİ** Moderatör: Doç. Dr. Ummahan YÜCEL *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* **"Anadolu Ebeleri"** Yönetmen: Erdoğan KAR
17:00-18:00	**KURS** * Verilerin ikincil Analizi – Secondary Data Analiyze * Realistic Review Method

Saat	24 KASIM 2023, CUMA (3. GÜN)
09.00-10.00	**1. OTURUM: EBELİK TARİHİNDE İZ BIRAKAN İSİMLER** Oturum Başkanları: Prof. Dr. Neriman SOĞUKPINAR *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Uzm. Ebe Dilek MAMİK AKTAY *İzmir Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğumhane Sorumlusu*
09.00-09.15	**Türkiye Ebelik Tarihinde Besim Ömer Akalın'ın Yeri** Öğr. Gör. Selma AYTAÇ *İstanbul Esenyurt Üniversitesi*
09.15-09.30	**Türkiye'de İlk Doktoralı Ebe: Zeliha Saat** Dilek BİLGİÇ *Emekli Ebe*
09.30-10.00	**SORU-CEVAP**
10.00-10.15	**VİDEO KONFERANS** **Özbekistan'da Kadın Hastalıkları ve Doğum Hizmetlerinin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği** Prof. Dr. Farhod ŞUKUREV *Özbekistan Taşkent Tıp Üniversitesi (UZ)*
10.15-10.45	**ÇAY-KAHVE ARASI**
10.45-11.45	**2. OTURUM: EBELİK TARİHİNE IŞIK TUTAN KİTAPLAR-1** **Oturum Başkanları:** Doç. Dr. Ummahan YÜCEL *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü* Arş. Gör. Dr. Sibel OCAK AKTÜRK *Ebelikte Eğitim Araştırma Geliştirme Derneği (EBEARGE) Yönetim Kurulu Üyesi*
10.45-11.00	**Işığı Arayan Köy Kızı: *Bir Ebenin Anıları*** Fatma SARIHAN TÜRKMEN *Emekli Ebe, Yazar*
11.00-11.15	**Anılarla Bir Ebenin Sevgi Emek ve İdeal Yolculuğu** Dr. Öğr. Üyesi Nazende KORKMAZ *Emekli Akademisyen*
11.15-11.30	**Unutulmaya Yüz Tutmuş Bir Destan: Köy Ebeleri** Dilşad AYTEKİN *Emekli Öğretmen, Yazar*
11.30-11.45	**SORU-CEVAP**
11.45-12.00	**ÇAY-KAHVE ARASI**
12.00-13.00	**3. OTURUM: EBELİK TARİHİNE IŞIK TUTAN KİTAPLAR-2** **Oturum Başkanları** Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül DÖNMEZ *Ebelikte Eğitim Araştırma Geliştirme Derneği (EBEARGE) Başkanı* Ebe Sevdiye KÜÇÜK *Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğumhane Sorumlusu*

12.00-12.15	**"Elleri Tılsımlı"** Dr. Gökçen BEYİNLİ *TÜBİTAK Doktora Sonrası Araştırmacısı, Hamburg Üniversitesi (Almanya)*
12.15-12.30	**Ebelik-Hemşirelik Mesleğinde Yolumuzu Aydınlatanlar** Dr. Öğr. Üyesi Asiye AYAR KOCATÜRK *Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü*
12.30-13.00	**SORU-CEVAP**
13.00-13.30	**KAPANIŞ PROGRAMI** -Kongre Kapanış Konuşması -Sözlü Bildiri Derecelerin Açıklanması -Kongre Dia Gösterisi

SÖZEL BİLDİRİ PROGRAMI

22 KASIM 2023, ÇARŞAMBA (1. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-1

13.15-14.21 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Selma ŞEN, Dr. Öğr. Üyesi Neriman GÜDÜCÜ

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
13.15	Kurtuluş Savaşı Şehidinin Kızı Saime Ebenin Hayatı	Suzi ÖZDEMİR, Şüheda BAYRAM, Yeliz ÇAKIR KOÇAK
13.21	Ebelik Tarihinde Zenginleşen Bakış Açıları: Ebelerin Deneyimleri ve Önerileri	Enzel KÖKSALDI, Handan ÖZCAN
13.27	Cumhuriyet'ten Günümüze Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Örgütlenmesi ve Ebelik Hizmetleri	Ummahan YÜCEL, Ümmügülsüm GÜNAY
13.33	Ebelik Mesleğinin Kökenindeki Öncü İsimler: Tarihsel Bir İnceleme	Hatice ÖZEREN, Mervenur YILMAZ, Seda SERHATLIOĞLU, Ayşenur AKAN
13.39	Osmanlı Döneminde Ebelik Uygulamaları Kapsamında "Fatıma Şehime Hanım'ın Staj Defteri"nin İncelenmesi	Cansu IŞIK, Işılay ÇELİK
13.45	Farklı Dillerde Ebe Kavramının Etimolojik Kökeni	Şilan YAVUZ, Sibel ERKAL İLHAN
13.51	Simülasyona Dayalı Ebelik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	Nurbanu GÜVEN, Reyhan AYDIN DOĞAN, Pınar AKBAŞ
13.57	Figürlerin Dili: Kadın ve Doğum	Elif NACAROĞLU, Fatma COŞKUN, Aytül HADIMLI
14.03	Aile Planlaması Yöntemlerinin Tarihsel Gelişimi	Bengü Sena ALTUN
14.09	Sanat Terapisi ve Ebelik: Tarihsel Bir Perspektif	Hatice Burcu YANAR, Güldane Damla KAYA

22 KASIM 2023, ÇARŞAMBA (1. GÜN)		
SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-2 **14.30-15.36** (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)* **Oturum Başkanları: Doç. Dr. Eylem TOKER, Dr. Öğr. Üyesi Hediye KARAKOÇ**		
Saat	**Bildiri Başlığı**	**Yazarlar**
14.30	Ebelik Eğitim ve Öğretim Tarihinde Teknolojinin Kullanımı	Suna Seher Gül DEMİR, Ceyda TUFANLI, Özlem ÇELİK, Nursena DURAN, Esra DURMUŞ, Suzi ÖZDEMİR, Yeliz ÇAKIR KOÇAK
14.36	Osmanlı Dönemi ve Ebelik	Ece ERGİN, Neriman SOĞUKPINAR
14.42	Antenatal Eğitim Sınıflarının Tarihsel Gelişimi	Zübeyde CEYLAN, Pınar AKBAŞ, Reyhan AYDIN DOĞAN
14.48	1923-2002 Yılları Arası Türkiye' De Uygulanan Nüfus Politikalarına Göre Değişen Ebelik Mesleği	Hanife ATÇEKEN, Fatma BAY
14.54	Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ebelik Eğitimi ve Mesleğin Dönüşümü	Emine ALAÇAM
15.00	Ebelik Eğitimi Tarihinde Köy Ebe Okullarının Yeri	Şilan YAVUZ, Sibel ERKAL İLHAN
15.06	Türkiye'de Ebelik Lisans Programlarında Ebelik Tarihi Dersi Öğretiminin İncelenmesi	Büşra AMAÇ, Selin Nur ALTUN
15.12	Osmanlı'dan Günümüze Ebelik Eğitiminin Tarihi	Tuğba KANARYA, Elif BAYRAKÇI
15.18	Türk Kadınları Tarihinden Örnekler	Nuriye DEĞİRMEN
15.24	Geçmişten Günümüze Doğumun Evrimi	Dilek MAMİK AKTAY, Emine CAN

22 KASIM 2023, ÇARŞAMBA (1. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-3

15.40-16.46 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Hülya TÜRKMEN, Arş. Gör. Ayşenur AKAN

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
15.40	Ebelik Gözünden Tarih Sahnesinde Yer Alan Feminist Bir Heykeltıraş: Louise Bourgeois	Nazan TUNA ORAN, Buse KAYA
15.46	Mitoloji ve Ebelik	Aynaz JEDDİ YELSOUEİ, Zehra Demet ÜST TAŞĞIN
15.52	Osmanlı Döneminde Ebelik Eğitimi	Saadet Gonca MAVİ AYDOĞDU, Ülkü ÖZDEMİR, Safiye TEMEL
15.58	Orta Çağda Avrupa ve Osmanlıda Ebelik: Cadı Avı Dönemi	Seçil KÖKEN DURGUN, Nursen BOLSOY
16.04	Tarihsel Süreçte Ebelik Bakımı ve Sorunlar	Betül UNCU, Elif DOĞAN
16.10	Bir Köy Ebesinin Geleneksel Ebelik Uygulamaları	Elif HOYLADI
16.16	Sir Fielding Ould: Epizyotomi Uygulamasının Öncüsü Olarak Tarihteki Yeri	Nur DUMAN, Guzin KARDES, Aytul HADIMLI
16.22	Elektronik Fetal İzlemin Kısa Tarihçesi	Berru Sena BEŞEVLİ, Sebahat HÜSEYİNOĞLU
16.28	Ebelik Tarihinde Doğum Tanrıçası Umay Ana	Büşra BOSTAN ÖZCAN
16.34	Ebeler Feminist midir? "Tarihsel Perspektifte Kadın Hakları Zemininde Feminizm ve Ebelik"	Öznur HASDEMİR, Asude OFLAZ, Yeliz ÇAKIR KOÇAK
16.40	Kazakistan'da Ebelik Tarihi: Ebelerle Yapılan Bireysel Görüşme Bulguları	Vassilya RASHIDOVA, Buse KAYA, Naciye KARA, Mevlüde ÖZEL

23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-1

09.00-10.00 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Songül AKTAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Safiye AĞAPINAR

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
09.00	Şerefeddin Sabuncuoğlu'nun Cerrahiyet-ül Haniyye ve Zehravi'nin et-Tasrif adlı eserlerinde "ebe" sözcüğünün geçtiği bölümlerin karşılaştırılması	Filiz OKUMUŞ, H. Volkan ACAR
09.06	Geleneksel Ebenin Ebelik Deneyimi: Ağrı İli Örneği	Buse KAYA, Rumeysa TAŞKIN, Ebru SOLMAZ, Kübra TÜRKBEN, Semanur MALAY, Emine Serap ÇAĞAN
09.12	Modern Türkiye'de Ebelik	Fatma CANAYAK
09.18	Fetal Kalp Sesi İzleminin Tarihçesi	Güzin KARDEŞ, Nur DUMAN, Aytül HADIMLI
09.24	Sezaryen Doğumun Tarihsel Gelişimi	Şeyma ÇATALGÖL
09.30	Avrupa Ebeler Derneği'nden Türkiye'ye İlk Davet: Malta-2008	Eylem TOKER
09.36	Ebelik Tarihi ve Deontolojisinin Öğrencilerin Mesleki Aidiyetleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi	Tuğçe SÖNMEZ, Melike ÖZTÜRK ÇELİKTEKİN, Utku KESKİN
09.42	Antik Çağdan Günümüze Ebelikte Metod ve Materyal Evrimi: Bir Sistematik Derleme ve İçerik Analizi	Özlem KOÇ, Emine AKSÜT AKÇAY, Utku KESKİN
09.48	Köy Ebelerinin Evde Doğum Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma	Ayfer ESER, Ummahan YÜCEL, Sibel OCAK AKTÜRK, Neriman GÜDÜCÜ
09.54	Genç Kadınlarda COVID-19 Durumlarına Bağlı Menstruel Siklus Düzensizliklerinin Karşılaştırılması: Kesitsel Bir Çalışma	Elif Doğan, Betül Uncu, Rukiye Duman

23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-2

10.05-11.05 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Zekiye KARAÇAM- Arş. Gör. Dr. Seçil KÖKEN DURGUN

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
10.05	Bir Köy Ebesinin Yaptırdığı Doğumların Değerlendirilmesi: Doğum Kayıt Defteri Üzerinden Bir İnceleme (1962-1972)	Ummahan YÜCEL
10.11	Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Mesleği İsteyerek Seçmeleri ile Ebelik Tarihi Konusundaki Bilgi Durumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi	Rukiye DEMİR, Sibel OCAK AKTÜRK
10.17	Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Algısının ve Ebelik Tarihi Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	Sibel OCAK AKTÜRK, Ummahan YÜCEL
10.23	Milletlerde Doğurganlıkla İlişkili Tanrı/Tanrıçalar	Elif BAYRAKÇI, Tuğba KANARYA
10.29	Suda Doğumla İlgili Twıtter Mesajlarının Kalitatif ve Yapay Zeka Tabanlı Duygu Analizi	Rukiye Duman, Hüsniye Dinç Kaya, Elif Doğan, Betül Uncu
10.35	Ebelerin Uyguladıkları Geleneksel Yöntemler: Kuşaklararası Değişimin İncelenmesi	Ebru ŞEN, Sevgi BEYAZGÜL, Ayşe İrem GÖKÇEK, Sevil GÜNAYDIN
10.41	Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Halk Ebeliği	Sibel YALVAÇ, Deniz AKYILDIZ
10.47	Anılarla Bir Ebenin Sevgi Emek ve İdeal Yolculuğu: Ebelik Tarihine Yönelik Bir Kitap İncelemesi	Meyase DEMİR, Sibel OCAK AKTÜRK
10.53	Erken Cumhuriyet Döneminde Ebelik ve Ebelik Eğitimi: Gazete Haberlerinin İncelenmesi (1934-1944)	Meryem DEMİR, Ummahan YÜCEL
10.59	Bireysel Deneyimler ve 100 Yıllık Geçmişiyle Geleneksel ICM Kongreleri	Zehra BAYKAL AKMEŞE
11.05	Vajinal doğumda iskemlenin ve doğum pozisyonlarının tarihi	Elif Çilesiz, Neriman Soğukpınar

23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-3

11.10-12.16 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Ayden ÇOBAN, Arş. Gör. İlkay ÜNAL

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
11.10	Osmanlı Devleti'nde Ebeliğin Kurumsallaşması ve Ebelerin Ödüllendirilmesi Üzerine Değerlendirme	Ali AKYILDIZ, Deniz AKYILDIZ
11.16	Besim Ömer'in Ebelere Verdiği Tavsiyelerin Kanıta Dayalı Uygulamalar Çerçevesinde İncelenmesi	Gülüzar SADE, Eylem TOKER
11.22	Anne Dostu Hastane Uygulamalarının Tarihçesi ve Ebenin Rolleri	Sebahat HÜSEYİNOĞLU
11.28	Ebelik Eğitim Tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Yeri	Ceren YILDIRIM, Ummahan YÜCEL, İrem ERDEM, Ayşe Gül AYDOĞAN
11.34	Eski Türklerde Doğumla İlgili İnanç ve Uygulamalar	İrem KAYAR, Deniz AKYILDIZ
11.40	Anneden Kıza Geçen Öğreti, Üç Nesil Ebelik Mesleği	Güneş ARSLAN, Şule GÖKYILDIZ SÜRÜCÜ
11.46	Mitolojide Ebelik ve Ebe Tanrıçalar	Şeyma Nur ERGÜN YILMAZ
11.52	Mustafa Kemal Atatürk'ün Baba Ocağı Kocacık'ta Alaylı Ebeliğe Dair Bir Röportaj	Selma HANCIOĞLU AYTAÇ
11.58	Tarihte Doğum ve Analık İle İlgili İnanışlar: Tanrı ve Tanrıçalar	Sezin GÜRSU, Birsen KARACA SAYDAM
12.04	Ebelik Eğitiminin Akademiye Geçiş Sürecinde Yaşanan Eğitimsel Dönüşümler; Kanıta Dayalı Yaklaşıma Geçiş	Filiz ASLANTEKİN ÖZÇOBAN, Mesude ULUŞEN, Elif ÇİLESİZ
12.10	Ebeliğin Mesleğinin Tarihsel Gelişimi	Meral KILIÇ, Hava ÖZKAN, Serap EJDER APAY

23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-4 ***(DİĞER KONULARDA BİLDİRİLER)***

13.30-14.30 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Dr. Öğr. Üyesi Filiz OKUMUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Sevil GÜNER

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
13.30	Ebelere Göre Afetlerde Ebelik Bakımı: Bir Metafor Analizi	Elif DOĞAN, Betül UNCU, Rukiye DUMAN, Aylin TURAN
13.36	Ebelerin 'Kadınlarla Birlikte Olma' Kavramı: Literatür Taraması	Habibe YAŞAR YETİŞMİŞ, Esin ÇEBER TURFAN
13.42	Engelli Çocuğa Sahip Kadınların Annelik Algısına Yönelik Bir Metafor Analizi	Ayşe İrem GÖKÇEK, Nur Elçin BOYACIOĞLU
13.48	Leopold's Manevraları ile İlgili Youtube Videolarının İçerik Analizi ve Kalite Değerlendirmesi: Karma Method Çalışması	Hüsniye DİNÇ KAYA, Sevgi BEYAZGÜL, Ayşe İrem GÖKÇEK, Tülay YILMAZ, Sevil GÜNAYDIN
13.54	Türkiye'de Gebe Kadınlarda Anemi Prevalansı: Sistematik Derleme ve Meta-Analiz	Ayşe İrem GÖKÇEK, Sevgi BEYAZGÜL, Betül UNCU, Hüsniye DİNÇ KAYA
14.00	Atatürk'ün Çocuk Sevgisi Üzerinden Günümüz Hasta Çocuk-Sağlık Çalışanı Arası Etik İlişkiye İz Düşümler	Nuriye DEĞİRMEN
14.06	Sosyal Medya Kullanımı Üreme Çağındaki Türk Kadınlarının Doğurganlık Niyetlerini Nasıl Etkiliyor: Nitel Bir Çalışma	Sena YÖN, Aleyna BULUT, Sema AKER, Yasemin AYDIN KARTAL
14.12	Evli Kadınların Kullandıkları Aile Planlaması Yönteminin Toplumsal Cinsiyet Rolleri ile Cinsel Yaşam Kalitesine Etkisi	Tuğba YILMAZ ESENCAN, Zehra DUMAN YILMAZ
14.18	Ev Ziyaretlerinde Karşılaşılan Güçlükler	Neşe KARAKAYA, M. Ferit KOÇOĞLU
14.22	Eileithyia- Ebelik Tanrıçası	Mihriban ULUCAN, Elif ÇİLESİZ
14.28	Alternatif Bir Doğum Yöntemi Suda Doğumun Tarihi	Feyza AKTAŞ REYHAN, Elif DAĞLI

23 KASIM 2023, PERŞEMBE (2. GÜN)

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU-5 ***(DİĞER KONULARDA BİLDİRİLER)***

14.35-15.35 (*Not: Sunum süresi her bildiri için 6 dakikadır)*

Oturum Başkanları: Dr. Öğr. Üyesi Seval CAMBAZ ULAŞ, Ebe, Yıldız ÇOKOKUR

Saat	Bildiri Başlığı	Yazarlar
14.35	Maternal Plasentafaji: Bir Gözden Geçirme Çalışması	Sena YÖN, Sema AKER, Aleyna BULUT, Yasemin AYDIN KARTAL
14.41	Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitelerinde Aile Merkezli Bakım Felsefesi Doğrultusunda Tek Aile Odalarına Geçiş Yolculuğu	Bahise AYDIN, Hilal AKIN
14.47	Uluslararası Dergilerde Yayınlanan Türkiye Adresli Ebelik Yayınlarının Bibliyometrik Profili	Yasemin DİNÇEL, Resmiye ÖZDİLEK
14.53	Ebelik Öğrencilerinin Perspektifinden Obstetrik Şiddet: Türkiye'de Yürütülen Bir Çalışma Örneği	Zeynep Dilşah KARAÇAM YILMAZ, Eda TOKMAN, Zeynep YARAR
14.59	Dünyada ve Ülkemizde Lohusalık Döneminde Geleneksel Uygulamalar ve İnançlar	Emine CAN, Dilek MAMİK AKTAY
15.05	Ebelerin Malpraktis Eğilimlerinin Belirlenmesi	Safiye AĞAPINAR ŞAHİN, Nazlı AKAR, Sibel ÖZTÜRK
15.11	İklim Değişikliği Krizinde Ebeler: Anne ve Bebek Sağlığı için Çözüm Ortağı	Mervenur YILMAZ, Hatice ÖZEREN, Seda SERHATLIOĞLU, Ayşenur AKAN
15.17	Doğum Sonrası Kadınların Genital Estetik Algıları ve Cinsel Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi	Ayça DEMİR YILDIRIM, Aleyna AKGÜN, Yusuf TAŞÇI, Büşra YAHŞİ, Büşra Buse KAPUCU, Ayşegül BİLAL, Feyza ŞAHİN, Beyzanur ÇELİK, Rukiye AYDIN
16.03	Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyiminin Çocuk Sahibi Olma Motivasyonu İle İlişkisi	Yeşim AKSOY DERYA, Ayşe Nur YILMAZ, Sümeyye ALTIPARMAK, Esra TOLAN
16.09	Emzirme Yönetiminde Kullanılan Girişimlerin Etkisini Değerlendiren Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesi: Ebelik Örneği	Sümeyye ALTIPARMAK, Ayşe ALKAN
16.15	Dikeyden Yatay Pozisyona: Doğumda Kadın Pozisyonlarının Tarihsel Gelişimi	Elif DAĞLI, Feyza AKTAŞ REYHAN

KONUŞMA METİNLERİ

Midwive School In The Light Of Ottoman Archive Documents

Sevim CEYLAN DUMANOĞLU
Kahramanmaraş Sütçü İmam Ünversitesi-Eğitim Fakültesi
sevimceylan17hotmail.com 344-3004449

Midwifery is a profession performed and transmitted by women in the Ottoman society, as in other societies. Midwives played an important role in local networks of relationships not only among women who had not given birth to children. In addition, cases related to sexual crimes in women's courts
By acting as experts, they also played an intermediary role between the state and society. For this reason, midwifery became an important area in Ottoman population policies. Attempts were made by statesmen to document, regulate and control midwifery. The first studies on midwifery education have started. The first step on the subject was taken in 1841 with the Ceride-i Havadis newspaper. It was decided that midwives, who were not subject to a certain training until this period, should receive training. There are many developments regarding this reflected in the Ottoman archives.

According to this study based on archival documents, the first midwifery education started with the creation of a midwife class within medical school. A two-year course program has been prepared here, two days a week. Those who were successful at the end of the course received a certificate of certification. Those who do not attend the course are banned from the profession. In the following years, studies continued to regulate the content of midwifery education and to provide areas of application. As midwifery education became institutionalized, instructions regarding this field were published, the course programs of the Midwifery School were developed, and changes were made in the school application criteria. In 1892, field courses such as birth on a mannequin, vaccinations, information about pregnant and postpartum women, and patient care were included in the program.
During the years of the First World War, midwifery schools continued their education without interruption. However, the fact that graduates did not want to work in Anatolia made it necessary to take some precautions in 1920. Apart from these, the situations reflected in the Ottoman archives are as follows. There were topics such as the principles and procedures on which midwives who graduated from midwifery school and will work in the countryside will perform their duties, what their wages will be, and the rewards and honors of midwife candidates.

This study aims to show the initiatives taken by statesmen towards midwifery education, the results and problems of midwifery education.The study is important as it shows that the activities of midwives are not limited to the reproductive field, but they also play active roles in the social field.In this study, in which qualitative research method was used, the research and results conducted in the Ottoman Archives section of the State Archives Directorate were important.

Keywords; Ottoman Empire, midwifery education, birth, women, Ottoman archive.

Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Ebe Mektebi

Ebelik, Osmanlı toplumunda diğer erken modern toplumlarda olduğu gibi kadınlar tarafından icra edilen ve aktarılan bir meslektir. Ebeler, sadece çocuk doğurtmamış, kadınların mahrem alanlarına girebilmeleri sayesinde kadınlar arasında yerel ilişki ağlarında önemli bir rol oynamışlardır. Ayrıca kadın mahkemelerinde cinsel suçlarla ilişkili davalarda kimi zaman tanık kimi zamanda bilirkişi şeklinde yer alarak devlet ile toplum arasında bir tür aracılık rolü de üstlenmişlerdir. Bu sebeple ebelik, Osmanlı nüfus politikalarında önemli bir alan olmuş, devlet adamları tarafından ebeliği belgelendirmeye, düzenlemeye ve kontrol altına almaya yönelik girişimler yapılmıştır. Ebelik eğitimine yönelik ilk çalışmalar da başlamıştır. Konuya dair ilk adım 1841 yılında Ceride-i Havadis ile atılmış, bu döneme kadar belli bir eğitime tabi olmayan ebelerin, anne veya çocuğa farkında bile olmadan zarar verdiği gerekçesiyle eğitim almalarının uygun olacağı kararlaştırılmıştır. Nitekim Osmanlı arşivine yansıyan bununla ilgili pek çok gelişme ve olay bulunmaktadır.

Arşiv belgeleri temelli oluşturduğumuz bu çalışmaya göre ilk ebelik eğitimi, Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane içinde kıbale (ebe) sınıfının oluşturulmasıyla başlamış ve burada haftada iki gün, iki yıllık bir kurs programı hazırlanmıştır. Kursun bitiminde başarılı olanlar şahadetname almış ve ülkenin muhtelif bölgelerinde sağlık hizmeti yürütmüşlerdir. Kursa devam etmeyenler ise meslekten men edilmişlerdir. Ebelik eğitiminin içeriği ve uygulama alanlarının olmaması sorunu dönemin arşiv kayıtlarına yansımıştır. Daha sonraki yıllarda hem ebelik eğitiminin içeriğini düzenlemek hem de uygulama alanları (doğumevi-viladethane) kazandırmak için çalışmalar devam etmiştir. Ebelik eğitimi kurumsallaştıkça bu alanla ilgili talimatnameler, nizamnameler yayınlanmış, Ebe Mektebi'nin ders programları geliştirilmiş, okula başvuru kriterlerinde değişiklikler yapılmıştır. 1892 yılında manken üzerinde doğum, aşı, hamile ve loğusalara dair bilgiler, hasta bakımı gibi alan dersleri programa dahil edilmiştir.
Birinci Dünya Savaşı yıllarında ve savaş sonunda ülkenin askeri ve siyasi olarak kötü dönemlerde olmasına rağmen ebelik mektepleri öğretimini kesintisiz sürdürmüştür. Ancak mezunların Anadolu'da çalışmak istememesi, 1920'de bazı tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmıştır. Bunların dışında Osmanlı arşivine yansıyan durumlar ise; ebelik mektebi mezunu olup taşrada görev yapacak ebelerin görevlerini hangi esas ve usullere göre yapacağı, ücretinin ne olacağı, ebe adaylarının ödüllendirme, onurlandırma durumları, ebe mektepleri ve doğumevlerini cazip hale getirmek için neler yapılacağı gibi konular olmuştur.
Bu çalışma ile devlet adamlarının ebelik eğitimi ile doğumu tıbbiştirmeye yönelik yaptığı girişimlerin, ebelik eğitiminin sonuçlarının ve sorunlarının göstermesi amaçlanmıştır. Çalışma; dünyanın en eski mesleklerinden biri olan ebelerin faaliyetlerinin sadece üreme alanıyla sınırlı olmadığını sosyal alanda da aktif roller üstlendiklerini göstermesi bakımından önemlidir.Nitel araştırma yöntemin kullanıldığı bu çalışmada; Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi kısmında yapılan araştırmalar ve buradan çıkan sonuçlar mühim kısmı oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler; Osmanlı Devleti, ebelik eğitimi, doğum, kadın, Osmanlı arşivi.

Tarihsel Perspektiften Almanya'da Ebelik Mesleği

Seher KURTAR
Ebe B.Sc.(D)
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Önlisans (TR)
Önlem ve Sağlık Psikolojisi Master (D)
Emzirme danışmanı ve Klinikte emzirme temsilcisi (D)
Uluslararası Bebek Masajı Eğitmeni (D)
Çocuk ve Gençlerde Psikolojik Sağlamlık Geliştirme Uygulayıcısı (TR)
SAFE Mentörü (Prof. Dr. Karl Heinz Brisch) (D)
Prenatal Bağ Analisti (D)

Inhaltsverzeichnis

1 Giriş
2 Almanya'da Ebelik.....
2.1 Orta ve Yeniçağda Almanya'da Ebelik.....
2.2 16. Yüzyılda Almanyada Ebelik.....
2.3 17. Ve 18.Yüzyılda Almanya'da Ebelik.....
2.4 19. Yüzyılda Almanya'da Ebelik.....
2.4.1 Nasyonalsosyalist Rejimi ve Ebelik.....
2.5 Günümüzde Almanya'da Ebelik.....
2.6 Ebelik Mesleği.....
2.6.1 Ebelik Lisans programına kayıt koşulları.....
2.6.2 Denklik.....
2.6.3 Ebelerin Çalışma Alanları.....
2.6.4 Serbest Ebelik Hizmet Kataloğu Vertrag über Hebammenhilfe nach § 134a SGB V
3 Sonuç.....
4 Literaturverzeichnis.....

Giriş

Ebelik mesleği insanlığın varoluşundan bu yana süregelen bir meslek olup, günümüzde kanıta dayalı uygulamalarla profesyonel bir meslek olarak yürütülmektedir. Sadece doğumda değil, doğum öncesi ve doğum sonrası süreçte de ebeler çağlar boyu aktif rol almışlardır.[1]

Daha Antik çağlardan itibaren ebelerin varlığı bildirilmektedir. Roma imparatorluğunda tıbbi işlemler ile ilgilenen kadınlar „bitki kadınları" ve „doğum yardımcıları" olarak bilinmekteydi.[2] Hristiyanların kutsal kitabı incilde ebelikten şöyle bahsedilir. Firavun ebelere şöyle der „İbrani kadınları doğurttuğunuz zaman hemen bakın. Eğer erkekse onu öldürün, kızsa onu yaşatın! " Fakat ebeler Tanrı'dan korktular ve Mısır Kralı'nın kendilerine emrettiği gibi yapmadılar; çocukların yaşamasına izin verdiler. Bunun üzerine kral ebeleri çağırıp onlara, „Neden bunu yapıyorsunuz, çocukların yaşamasına izin veriyorsunuz?" diye sordu.

[1] Kartal und Aksoy (2021, S. 98-99).
[2] Szasz, Stiefel, Tscernko und Loytved, Christine, Hammer, Kristin (2020, S. 34).

Ebeler „Çünkü İbrani kadınları Mısırlı kadınlara benzemez; daha güçlüler, Ebe yanlarına gelmeden doğum yapmışlar!" dediler. Bunun için Tanrı ebeleri kutsadı; insanlar muazzam bir şekilde çoğaldı. Ebeler Tanrı'dan korktukları için Tanrı onlar için evler yaptı. Bunun üzerine Firavun
bütün halkına şu emri verdi: „Doğan her erkek çocuğu Nil'e atın; ama bütün kızların yaşamasına izin verin!"[3] Bu kıssalardan da görüldüğü üzere ebelik mesleği çağlar boyu varlığını korumuş kadim bir meslektir. Bu yazı, tarihsel perspektiften Almanya' da ebelik mesleği hakkında bilgi vermek üzere yazılmıştır.

Almanya'da Ebelik

Orta ve Yeniçağda Almanya'da Ebelik

Orta çağda Ebelik, kırsal bölgelerde örf ve adetlerin izinde anneden kıza aktarılarak öğrenilirdi (köy ebeliği). O çağlarda doğum yardımı sağlayan kişiler bölgenin en tecrübeli evli kadınlarından oluşmaktaydı. Yetenekli ve deneyimli kadınlar ***„Weise Frauen"*** bilge kadınlar olarak anılırdı. Almanya Mainz'da üzerinde **«Ebe, Mordecai'nin kızı Bayan Hanna«** yazan 1307'den kalma bir mezar taşı daha o yıllarda ebelerin varlığını göstermektedir. Ebelerin faaliyetlerine dair ilk bilgiler kilise kayıtlarındadır (ölen bebekler/ Vaftiz 1310 / Trier). Din adamları ebeleri sınava tabi tutarlardı ve ebelerin kiliseye bağlılığı esastı.[4] Almanya da ebelik ile ilgili en eski düzenlemelerden olan Regensburg 1452 ebe yönetmeliği ile aşağıdaki düzenlemeler yapıldı.[5] Buna göre Ebeler görevlerini yaparken zengin fakir ayırmamalıdırlar. Yahudi annelere ebelik yapmamalıdırlar. Komplikasyonlarda ikinci bir ebe veya kontrol için „ehrbaren Frau" saygın bayan çağırmalıdırlar. Anne hayatını kaybettiği takdirde sezaryen yapabilmelidirler. Ebeler saygın bayanların gözetiminde çalışmalı ve şehirden ayrılırken onlardan izin almalıdırlar. 16 yüzyıldan sonra ebeler saygın bayanların yerine şehir doktorlarının gözetimi altında kaldılar.[6]
Mainz ebelik yemininde de (1654) benzer maddelere rastlanmıştır. Bu dönemde ebeler şehir ve köy ebeleri olarak tanımlanmakta ve genelde gönüllülük esasıyla çalışmışlardır. Ebeler için belli bir ücret belirlenmemiş olup, ebeler doğum sonrasında genelde hediye ile ödüllendirilmişlerdir.[7] Alman imparatoru Karls V. (1519-1556) döneminde çıkarılan mahkeme düzenlemeleri „*Peinlichen Gerichtsordnung (1532)"* ile ***şehir ebelerinin*** mahkemelerde hamilelik, düşük ve bebek ölümlerinde bilirkişi tayin edilmesi sağlanmıştır.[8]

16. Yüzyılda Almanyada Ebelik

16. Yüzyılda kiliseye bağlılık esastır ve ebeler Almanya'da kilisenin kontrolünde çalışmışlardır. Kiliseler doğumda ağrı azaltıcı ile doğumu hızlanmasını sağlayan pratikleri, korunma yöntemlerinin uygulanmasını ve kürtajları yasaklanmış, kanunlara uymayanlar ise yargılanmışlardır. 16. Yüzyılda ebelik kurumsallaşmaya başlayarak, ebeler doğumun yanı sıra manevi ve sosyal yükümlülükler üstlenmişlerdir. Ebelerin asli görevleri doğum uzmanı iken

[3] Bibel (1951).
[4] Hilpert (2002, S. 11).
[5] Niedermeier (2016).
[6] Szasz et al. (2020, S. 35-37).
[7] Hilpert (2002, S. 12-14).
[8] Peinliche Halsgerichtsordnung Kaiser Karls V (1532); Szasz et al. (2020, S. 35)

kritik durumlarda bebeğin hayatını kurtarmak ile de yükümlü tutulmuşlardır. Ancak doğumda anne ya da bebek ölümü olursa ebelerde meslek itibarı zedelenmekteydi. Ebeler gebeninhayatını kaybettiği durumda bebeği kurtarmak ve acil vaftiz yapmak için sezaryen uygulamışlardır.[9]

1618 – 1648 de gerçekleşen 30 yıllık savaşlar halkın sefaletine ve koşulların ağırlaşmasına neden olmuştur. Ayrıca bu tarihlerden sonra halk arasında yayılan hurafeler nedeniyle **„cadı avı"** tüm Avrupayı sarmıştır.[10] Bu süreçte Köln'de yargılananların üçte birini ebelerden oluşmaktadır.[11] Ünlü İsviçreli doktor Paracelsus şöyle demiştir: „Tıp ve şifalı bitkiler hakkında sahip olduğum tüm bilgileri cadılardan ve bilge kadınlardan biliyorum." Böylece ebelerle cadıların ilişkilendirildiğinin ilk sinyalleri 15 yüzyılda verilirken, 18. Yüzyıla kadar yaklaşık 60000 kişinin **„cadı avı"** hurafesi çerçevesinde katledildiği bildirilmektedir. Örnek bir yargılanma sebebi verilecek olursa: Bir EBE ve altı kişi ölü bir bebeği parçalayıp cadı kremi yapmaları ve bebeği gömmeleri iddia edilerek katledilmişlerdir. Bazı kaynaklarda katledilenler arasında ebelerin sayısının toplumdaki rollerinden dolayı az olduğu da bildirilmektedir. Almanya Lindheim şehrinde bu dönemde hapishane olarak düzenlenen kulede katledilenlerin isimlerinin yazılı olduğu bir anıt bulunmaktadır.[12]

17. Ve 18.Yüzyılda Almanya'da Ebelik

Almanca olarak ilk ebelik kitabı 1690 yılında Justine Siegemund tarafından yayınlanmış ve bu yıllarda ilk doğum klinikleri açılmaya başlamıştır.[13] Bu dönemde ebeliğe kabul şartları şöyledir: Ebe adaylarının yaşam tarzları ve itibarları hakkında soruşturma yapıldıktan sonra resmi kabulleri yapılmıştır. Ebe adayı aldığı Obstetrik bilgilerden sonra sınava tabi tutulmuştur. Baş Psikopos belediye meclisi önünde kilisenin yönetmenlikleri hakkında ebeyi bilgilendirmiş, sonrasında sınava tabi tutmuştur. Akabinde de sınavı geçen ebeler yemin etmiştir. Bu dönemde usta-çırak ilişkisi ile öğrenilen ebelikten, profesyonel olarak yürütülen ebeliğe geçiş başlamıştır. Ebelerin doğum yapmış, sağlıklı, ketum, içki içmeyen, huzurlu, okuryazar, ayrım yapmayan, yaş ortalaması 30 ile 35 olan, saygın kadınlardan seçilmesi öngörülmüş ve sınırlı sayıda ebe alımı yapılmıştır. Ebelerin bulundukları şehirden ayrılmadan resmi izin almaları gerekmektedir ve komplikasyonlarda cerraha başvuru zorunluluğu getirilmiştir.[14]

İlk ebelik eğitim enstitüsü doktor Gramberg'in çabalarıyla kurulmuştur. 1751'de Charite (Berlin) ve Göttingen Üniversitesi'nde ebe adayları için yeni bir ebelik kürsüsü kurulurken[15] ardı ardına 1771 Düsseldorf'ta, 1772 Mainz'ta, 1786 Eski Köln üniversitesinde ve 1789 Bonn'da ebelik meslek eğitimleri başlatılmıştır.[16] 18. Yüzyılda erkek ve cerrah hekimlerin

[9] Hilpert (2002, S. 11); Flügge (1998, S. 447-450); Uta Hakemeyer &Günther Keding (1986)
[10] Grünberg (2013, S. 3-84); Heiden TV (2022).
[11] Terra X (2019).
[12] Grünberg (2013, S. 3-83); Szasz et al. (2020, S. 36); Heiden TV (2022).
[13] Szasz et al. (2020, S. 36-37).
[14] Flügge (1998); Hilpert (2002, S. 15-22); Heiden TV (2022)
[15] Szasz et al. (2020, S. 36).
[16] Schäfer (2010).

etkisi artmış ve ebeler asistan konumuna getirilmeye başlanmıştır. Bu dönemde doğumlarda kadın ve çocuk ölümlerinin arttığı da bildirilmiştir. Bu yıllarda forseps'in moda olduğu bildirilmektedir. Sadece 1729- 1822 yılları arasında Profösör Friedrich Benjamin Osiander 2540 doğumdan 1016'sını Forseps yoluyla sonlandırmıştır. İlk Ebeler Günü 1890'da Berlin'de 900'den fazla kişinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Toplantı konusu ise ebelerin gelirleri ve doğumhanelerdeki hijyen olarak belirlenmiştir. İlk ebelik derneğini kuran ebeler (1885) Olga Gebauer ve Rosina Neumann olup, 1890'da Berlin'de toplanan ilk ebelik gününde Alman Ebeler Derneğinin Çatı dernek olarak kurulması karara bağlanmıştır.[17]

19. Yüzyılda Almanya'da Ebelik

Bu dönemde Almanya'da geleneksel ve eğitimli olmak üzere iki tip ebeliğin olduğu görülmektedir. Bunlar köy ebeleri ve eğitim almış ebelerdir. Eğitimli ebeler halk tarafından rağbet görmezken, doktorlar bu ebeleri desteklemişlerdir. Ebeler artan lohusalık enfeksiyonlarından sorumlu tutulmuş ve muayenehaneler katı kurallarla kontrol edilmişlerdir. Bir ebenin gözetiminde olduğu halde lohusa enfeksiyonu gelişirse, muayenehanenin kapatılması gündeme gelmiştir. Bebek ölümü, kürtaj ve engelli doğumların bildirilmediğinde ise ebelere para ve hapis cezası verilmiştir. Bu nedenlerle ebeler finansal zorluklar yaşamaya başlamışlardır. Kaynaklarda, 1902 yılında bir ebenin yılda ortalama 400 Mark kazandığı ve birinci Dünya savaşı ile finansal zorlukların daha da arttığı bildirilmiştir.[18]

1923 de Preußische ebe kanunu yürürlüğe girmiştir lakin ebelerin finans durumu yine de düzeltilememiştir. Almanya'da ebelik eğitim süresi yıllar içinde değişkenlik göstermiştir. Bayern'de ebelik eğitim süresinin 1816'dan 1936 yılına kadar kademeli olarak 4 aydan 18 aya çıkarıldığı bildirilmiştir. Ayrıca eğitim süreleri 3,5 ay ile 9 aya kadar olmak üzere eyaletten eyalete eğitim içeriği de dahil olmak üzere değişiklik göstermiştir.[19] 1927'den itibaren, tüm ebeler her on yılda bir ebelik eğitimi yenileme kurslarına tabi tutulmuştur.[20]

Nasyonal sosyalist Rejimi ve Ebelik

1933 den sonra Nasyonel sosyalist (NS) döneminde tüm serbest dernekler gibi Alman ebeler derneğide yasaklanmış ve ebeler sağlıklı soy politikasını yürütmekle görevlendirilmişlerdir. Nonna Conti başkanlığında ebelik derneği „Reichshebammenschaft" olarak değiştirilmiş olup, derneğe üyelik ve 1922 de çıkarılan Alman ebelik dergisine abonelik zorunlu tutulmuştur. NS „Ebeler Toplum Sağlığı Koruyucularıdır" şeklinde propaganda yürütmüşlerdir. Rejime göre ebeler sağlıklı soyun artırılmasında aktif rol oynamalı ve ideolojik eğitilmeliydiler. Bu dönemde ebeler hükümet tarafından, genetik sorunu olan bireylerin ve engelli yenidoğanların bildirimi ile mesul tutulmuşlardır. Kaynaklara göre yaklaşık 5000 bebek ötenazi sonucu hayatını kaybederken, yaklaşık 250000- 300000 zorunlu Sterilizasyon yapıldığı düşünülmektedir. Ebeler Sterilizasyonda da önemli rol almışlardır. Dr.

[17] Szasz et al. (2020, S. 34-50).
[18] Szasz et al. (2020, S. 34-50).
[19] Bund Deutscher Hebammen (2006, S. 22); Fahnemann (2006).
[20] Schumann (2006, S. 115-165).

Leonardo Conti ve ebe Nanna Conti Rejim propagandasında aktif rol alan anne oğul olarak kaynaklara geçmiş, ebelerin rollerini önemli kılan düzenlemeler yapmışlardır. Bu dönemde ev doğumları desteklenmiş, ebelerin profesyonelliği bu dönemde eğitimlerle artırılmıştır.[21]
1933 de NS dönemi ebelik kanunu, daha önceki düzenlemelere ilaveten küçük değişikliklerle yürürlüğe girmiştir. 1938 de NS tarafından düzenlenen ebelik kanunu, 1945 de sovyetler birliğinin düzenlemesi ile NS rejiminin maddelerinden arındırılarak 1985'e kadar yürürlükte kalmıştır.[22]

Günümüzde Almanya'da Ebelik

1938 den beri yürürlükte olan ebelik kanununda, 1954' de serbest ebeler için ülke genelinde ücret düzenlemeleri yapılmıştır. 1963' de ebelik meslek eğitimi 2 yıla çıkarılmış ve sınav yönetmeliği düzenlenmiştir.[23] Almanya da1950'lerden itibaren doğumlar riskli ilan edilerek tıbbileştirilmiş ve hastaneler daha çok tercih edilmiştir. Amnioskopie, Fetal-Kan- Analizi ve Kardiotokografi (CTG) uygulamaları gündeme gelmiştir.[24] Ebelik mesleği 1950 ve 1975 yılları arasında hastane koşullarına uygun hale getirilmeye başlanmıştır. Böylece ev doğumları azalmış ve ev doğumu yürüten ebelerin sayısı bu dönemde 5683'ten 884 ebeye kadar gerilemiştir. Ancak 1960'larda yaşanan doğum patlamaları nedeniyle hastaneler bu taleplere cevap veremez hale gelmiş ve yeni bir model hayata geçirilmiştir. Böylece anneler doğuma refakat eden ebeleri ***„Beleghebammen"*** hastanelere çağırmışlardır. Bu ebeler anneleri hamileliklerinden bu yana takip eden ebeler olup, doğumda anneye hastanede eşlik etmekteydiler. Böylece ebelik mesleğinde yeni bir alan oluşturmuştur.[25]

Almanya da yapılan kanuni düzenlemelerle, düzenli gebe takipleri 1966'da sigorta kapsamında doktorlara verilirken, 1986'dan itibaren Ebelere'de düzenli gebe takipleri izni verilmiştir. Almanya'da 1968 den beri „Annelik defteri" de yürürlükte olup, annelerin genel sağlık durumları, aşıları, ultrason bilgileri kan değerleri vb. bilgiler bu deftere kaydedilmektedir. 1950'lerden itibaren Almanyada doğuma hazırlık önemli görülmeye başlanmış olsa da, ancak 1972'den sonra doğum hazırlıkta „Read metodu" ebeler tarafından uygulanmış olup, böylece Ebeler „Önlem (Prävention)" kategorisinde aktif rol almaya başlamışlardır.[26] Almanyada 1985 yılında Ebe Kanunu (HebG§) yürürlüğe girmiştir. Buna göre ise ebelik mesleği 3 yıla çıkarılmış ve erkeklere ebe olabilme hakkı tanınmıştır. Almanyada 2019 yılındaki kanun değişikliği ile Ebelik mesleği sadece akademik düzeyde verilmeye başlanmıştır. [27]

Ebelik Mesleği

Ebelik mesleği, özellikle hamilelik, doğum, doğum sonrası ve emzirme sırasında kadınlara bağımsız ve kapsamlı danışmanlık, bakım ve gözlem yapmayı, fizyolojik doğumların bağımsız yönetimini ve yeni doğanların ve küçük çocukların muayenesini, bakımını ve

[21] Peters (2020); Tiedermann und Huhn (2006); Szasz et al. (2020, S. 42-45).
[22] Tiedermann und Huhn (2006, S. 44-78); Peters (2020).
[23] Schumann (2006, S. 111-168).
[24] Schumann (2018, S. 335-336).
[25] Schumann (2018, 337.345).
[26] Schumann (2018, S. 312-333).
[27] Szasz et al. (2020, S. 44-50).

izlenmesini içerir (Hebammengesetz – HebG§ 1 Hebammenberuf). Almanya'da ebelik eğitimleri 2008-2009'dan beri 3 yıllık lisans düzeyinde verilmekte olup, programlar (§ 6 HebG) 2.200 saat teori ve 2.200 saat uygulama içermektedir. Lisansa kabul koşulları Ebeler Yasası'nın 2019 tarihli HebG 10. bölümünde belirtilmiş olup 2020'den beri yeni Ebelik Yasası, çalışma ve sınav yönetmeliği yürürlüktedir. Ebelik lisans programı modüller halinde düzenlenmiştir. Almanya'da ebelik eğitiminde yüksek lisans ve doktora programları bulunmaktadır.[28]

Ebelik Lisans programına kayıt koşulları

Ebelik lisans programlarına 12 yıllık lise eğitimi (Abitur veya Fachabitur) veya sağlık alanında (hemşire, çocuk hemşiresi vb.) tamamlanmış bir eğitimi olan, Sağlık raporu almış ve sabıka kaydı olmayan, en az B2 seviyesinde Almanca sertifikası (C1 düzeyinde tercih edilir) olan bireyler başvuru yapabilir. Birçok üniversite profesyonel alanda en az dört haftalık staj sertifikası istemektedir.[29]

Denklik

Almanya'da denklik şartları 2005'de oluşturulmuş ve 2013'de (HebG§5) düzenlenmiştir. Avrupa birliği ülkeleri serbest dolaşım ve çalışma hakkına sahiptir. Ebelik Kanunu 16 Eyaleti kapsar ancak denklik şartları eyaletlerin yönetmeliklerine göre değişkendir. Dil Yeterliliği / C1 düzeyi önerilmektedir.[30]

Ebelerin Çalışma Alanları

Almanya'da ebeler günümüzde hastanelerde tam zamanlı veya yarı zamanlı, aile ebesi, serbest ebe ve doğuma refakatçi ebe ya da doğum evlerinde, muayenehaneler ile eğitim alanında çalışmaktadırlar.[31]

Serbest Ebelik Hizmet Kataloğu Vertrag über Hebammenhilfe nach § 134a SGB V

Ebelik yardımı sözleşmesi, serbest ebelerin hangi koşullar altında hizmet sunabileceği ve sağlık sigortasına fatura kesebileceği koşulları düzenlemektedir. Bunun için temel şart ebenin ebelik yardım sözleşmesine katılmasıdır. Serbest Ebelik hizmet kataloğu; Hamilelikte, doğumda, Lohusalık ve emzirme döneminde ebelik hizmetlerini kapsamaktadir. [32]

Sonuç

İnsanlığın varoluşundan buyana süregelen Ebelik mesleği ilk çağlarda geleneksel olarak gönüllük esasıyla icra edilmiş olup, günümüzde ise bilimin ışığında kanıta dayalı uygulamalarla, sanatı etik değerlerle birleştirmiş ve interdisipliner yaklaşımla uygulanan

[28] Deutsche Gesellschaft für Hebammen Wissenschaft; Deutsche Hebammen Verband; Schumann (2018, S. 333).
[29] Deutsche Hebammen Verband; Bundesministerium der Justiz (2019).
[30] Deutsche Hebammen Verband; Landesverband der Hebammen (2023)
[31] Deutsche Hebammen Verband.
[32] Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V (2015).

profesyonel bir meslektir.[33] Ebeler otonom çalışan, kendi kararlarının ve faaliyetlerinin sorumluluğu alabilen, temel insan haklarına saygılı, kadınlara (aileye) hamilelik öncesi dönemden itibaren, hamilelik, doğum ve doğum sonrasında ebeveynlik süreci de dahil olmak üzere eşlik ve rehberlik eden profesyonellerdir.[34]

Ebelik sanatı ile entelektüel düşünce arasındaki bağlantı ise Sokrates kadar eskidir. Öğrencilerinin bir sorgulaması esnasında birgün Sokrates onlara şöyle yanıt vermiştir: **"Benim bir ebenin oğlu olduğumu ve aynı işi yaptığımı hiç duymadın mı? ? [...] tek fark, hastalarımın kadın değil erkek olması ve benim ilgimin bedenle değil, doğum sancısı çeken ruhla ilgili olmasıdır. Bir soruyu araştırmak ve düşüncelerinizi net ve mantıklı bir şekilde ortaya çıkarmak doğum yapmak kadar yorucu ama deneyim içerir ve cana yakın bir "ebe" mutlu ve güvenli bir doğum sağlar".**[35]

Dünyanın her bir yanında ebelik mesleğine gönül vermiş, eli ve yüreği bebeye, gebeye, aileye değen ebeler, bebekler bu dünyaya gözlerini açtığında, onları annelerinin yanısıra sevgiyle ve şefkatle karşılayan ilk bireylerdir. Anne rahminde başlayan bu yolculuğa eşlik etmek, doğumda bu mucizevi kavuşmaya şahitlik edip, ebeveynlik yolculuğunda da aileye rehberlik etmek bir ***EBE'ye*** verilmiş en güzel armağandır. Tarih boyunca en güzel niyetlerle insanlığa onurla hizmet etmiş, tüm ebelere saygı ve minnetle.

Literaturverzeichnis

Bibel. (1951). *2. Mose - Kapitel 1*. Verfügbar unter: https://www.bibel-online.net/buch/schlachter_1951/2_mose/1/#1

Zwischen Bevormundung und beruflicher Autonomie. Die Geschichte des Bundes Deutscher Hebammen. (2006). Karlsruhe: Bund Deutscher Hebammen.

Bundesministerium der Justiz (Hrsg.). (2019). *Gesetz über das Studium und den Beruf von Hebammen (Hebammengesetz - HebG)*. Verfügbar unter: https://www.gesetze-im-internet.de/hebg_2020/

Çakaloz, K. & Çoban, A. (2019). PROFESYONEL BİR MESLEK OLARAK EBELİK: LİSANSÜSTÜ PROGRAM ÖĞRENCİLERİ NE DÜŞÜNÜYOR? TEK DURUMLU BİR ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, *22*(4), 239–248.

Deutsche Gesellschaft für Hebammen Wissenschaft (Hrsg.).. *Hebammenstudiengänge*. Verfügbar unter: https://www.dghwi.de/studium-forschung/

Deutsche Hebammen Verband (Hrsg.).. *Berufliche Anerkennung Willkommen in Deutschland*. Verfügbar unter: https://hebammenverband.de/hebamme-werden-und-sein#:~:text=Grunds%C3%A4tzlich%20wird%20das%20Hebammenexamen%20EU,Anforderungen%20des%20deutschen%20Hebammenexamens%20entsprechen.

[33] Çakaloz und Çoban (2019).
[34] Internationales Confederation of Midwives, [ICM] (2019, S. 9-23).
[35] Worth-Stylianou (2021).

Deutsche Hebammen Verband (Hrsg.).. *Wie arbeiten Hebammen? Tätigkeit im Überblick*. Verfügbar unter: https://hebammenverband.de/hebamme-werden-und-sein/wie-arbeiten-hebammen

Deutsche Hebammen Verband (Hrsg.).. *Wie werde ich Hebamme? Das Studium*. Verfügbar unter: https://hebammenverband.de/hebamme-werden-und-sein/das-studium

Fahnemann, M. (2006). *Die Entwicklung des Hebammenberufs zwischen 1870 und 1945: Ein Vergleich zwischen Bayern und Württemberg*. Verfügbar unter: https://opus.bibliothek.uni-wuerzburg.de/opus4-wuerzburg/frontdoor/deliver/index/docId/1884/file/fahnemann.pdf

Flügge, S. (1998). *Hebammen und heilkundige Frauen. Recht und Rechtswirklichkeit im 15. und 16. Jahrhundert* (Nexus, Bd. 23). Zugl.: Frankfurt (Main), Univ., Diss., 1993. Basel, Frankfurt <Main>: Stroemfeld/Nexus. Verfügbar unter: https://www.hsozkult.de/publicationreview/id/rezbuecher-147

Grünberg, H. P. P. (2013). *VON DER TORTUR ZUM SCHEITERHAUFEN. HEXENPROZESSE IN HESSEN BESONDERS IN OBERHESSEN*.

Heiden TV (Hrsg.). (2022). *Hebammen - geehrt - verfolgt - reguliert*. Verfügbar unter: https://www.youtube.com/watch?v=t9kktbNXPVw

Hilpert, C. (Stadt Mainz, F., Hrsg.). (2002). *Mainzer Hebammen in früheren Jahrhunderten*. Verfügbar unter: https://www.mainz.de/medien/internet/downloads/HilpertGeschichteMainzerHebammen.PDF

Internationales Confederation of Midwives, (Internatıonales Confederation of Midwives, (ICM), Hrsg.). (2019). *Grundlegende Kompetenzen für die Hebammentätigkeit*. Verfügbar unter: https://www.hebammen.at/wp-content/uploads/2021/01/ICM-competencies-deutsch_final_web_23-12-20.pdf

Kartal, Y. A. & Aksoy, T. (2021). TARİHTEN GÜNÜMÜZE EBELİK EĞİTİMİ VE MESLEĞİNE KISA BİR BAKIŞ A BRIEF OVERVIEW OF MIDWIFERY EDUCATION AND PROFESSION FROM HISTORY TO TODAY. *SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ*, (30), 98–102. Verfügbar unter: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1107136

Landesverband der Hebammen (Hrsg.). (2023). *Anerkennung*. Verfügbar unter: https://www.hebammen-nrw.de/cms/beruf-hebamme/anerkennung/

Niedermeier, H. (2016). *Die Regensburger Hebammenordnung von 1452*. Verfügbar unter: https://www.heimatforschung-regensburg.de/2045/1/791716_DTL1337.pdf

Peinliche Halsgerichtsordnung Kaiser Karls V. (1532). *Peinliche Halsgerichtsordnung Kaiser Karls V.*

Peters, A. K. (2020). *Nanna Conti*. Verfügbar unter: https://www.dhz-online.de/de/news/detail/artikel/nanna-conti/

Schäfer, D. (2010). Zwischen Disziplinierung und Belehrung: Reformversuche der akademischen Hebammenausbildung in der aufgeklärten Reichstadt Köln. In *Rheinische Hebammengeschichte imKontext* (Kölner Beiträge zu Geschichte und Ethik der Medizin, Bd. 1, S. 18–28). Kassel: Kassel Univ. Press.

Schumann, M. (2006). Westdeutsche Hebammen zwischen Hausgeburtshilfe und klinischer Geburtsmedizin. In *Zwischen Bevormundung und beruflicher Autonomie. Die Geschichte des Bundes Deutscher Hebammen* (S. 113–172). Karlsruhe: Bund Deutscher Hebammen.

Schumann, M. (2018). Hebammen und ihr Beruf in der Bundesrepublik zwischen 1950 und 1975. In S. Hähner-Rombach & P. Pfütsch (Hrsg.), *Entwicklungen in der Krankenpflege und in anderen Gesundheitsberufen nach 1945. Ein Lehr- und Studienbuch* (S. 312–349). Frankfurt am Main: Mabuse-Verlag.

Szasz, N., Stiefel, A., Tscernko, M. & Loytved, Christine, Hammer, Kristin (2020). Geschischte des Hebammenberufs. In A. Stiefel, K. Brendel & N. H. Bauer (Hrsg.), *Hebammenkunde. Lehrbuch für Schwangerschaft, Geburt, Wochenbett und Beruf* (6., aktualisierte und erweiterte Auflage, S. 34–51). Stuttgart: Georg Thieme Verlag.

Terra X (ZDF, Hrsg.). (2019). *5 Fakten: So haben Hebammen früher gearbeitet | Terra X*. Verfügbar unter: https://www.youtube.com/watch?v=2siFBRAWOMM

Tiedermann, K. & Huhn, I. (2006). Die Zeit des Fachismus in Deutschland (1933-1945). In *Zwischen Bevormundung und beruflicher Autonomie. Die Geschichte des Bundes Deutscher Hebammen* (S. 43–78). Karlsruhe: Bund Deutscher Hebammen.

Uta Hakemeyer &Günther Keding. (1986). *Zum Aufbau der Hebammenschulen in Deutschland im 18. und frühen 19. Jahrhundert*. Springer Verlag.

Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V. (2015). *Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V*. Verfügbar unter: https://www.gkv-spitzenverband.de/media/dokumente/krankenversicherung_1/ambulante_leistungen/hebammen/aktuelle_dokumente/1_Vertragstext._Hebammenhilfevertrag_09-2017.pdf

Worth-Stylianou, V. (2021). *Geburtshilfe und Geschichte*. Verfügbar unter: https://www.dhz-online.de/news/detail/artikel/geburtshilfe-und-geschichte

Tarihimize Ve Haklarımıza Sahip Çıkıyoruz
Prof. Dr. Fatmagül BERKTAY
Türk Siyaset Bilimci, Akademisyen ve Yazar

Ebelik tarihi uluslararası konferansının bir parçası olduğum için çok mutluyum; başta Doç. Dr. Ummahan Yücel ve Dr. Yeliz Çakır Koçak olmak üzere düzenleyenlere ve tüm emeği geçenlere çok teşekkür ediyorum. Çünkü Ebelik tarihi, kadın tarihinin ayrılmaz bir parçası ve bu tarihi bilmek, aynı zamanda haklarımızı da bilmek ve onlara bilinçle sahip çıkmak anlamını taşıyor. Üstelik bu konferans, alanında bir ilk ve ben de bu tarihsel âna tanıklık edebildiğim için kendimi ayrıcalıklı sayıyorum.

Tarih bir iktidar alanıdır; nasıl yazıldığı, nelerin nasıl kayda geçirildiği, nelerin üzerinin örtüldüğü ve nelerin öne çıkarıldığı, hatırlandığı, hafızanın nasıl silinmeye çalışıldığı hep ideolojik ve politik çekişme ve çatışma konusudur. Dolayısıyla bunların üzerindeki örtüyü kaldırmak bugün açısından direnmenin ve mücadele etmenin önemli bir yoludur. Gramsci'nin dediği gibi, hatırlamak direnmektir ve tarihimize sahip çıkmak ile bugün haklarımızı savunmak arasında kopmaz bir bağ vardır.

Bilim, bir anlamlandırma ve tanımlama aracı ve tanımlama, "ad koyma" her zaman bir iktidar edimidir; tarih disiplininin de bir parçası olduğu sosyal bilimler, bu, dünyayı tanımlama, anlamlandırma girişiminin ve dolayısıyla iktidar ilişkileri ağının önemli bir öğesidir. Böyle olunca da, egemenliği elinde tutmayan büyük çoğunluğun deneyimlerinin, bu tanımlama girişiminin ya tümüyle dışında tutulmuş, ya da en azından marjinalleştirilmiş olmasına şaşırmamak gerekir. Kayda geçirilen ve yorumlanmaya değer bulunan deneyimlerin içine, çok uzun bir tarih dönemi boyunca kadınların deneyimlerinin dahil edilmemiş olmasının nedeni budur. Başka marjinalleştirilmiş, görünmez kılınmış toplumsal gruplarla birlikte kadınların bu dışlanmışlıkları, tarihin de bir iktidar ve egemenlik alanı olduğunun çarpıcı bir göstergesidir. Üstelik tarih yazımında kadınların görünmezliği, diğer gruplardan bile daha uzun sürmüştür. Çünkü eski Mezopotamya'da yazının –kayıt tutma bilgisinin- icat edilmesinden bu yana, ister rahipler, ister saray yazıcıları, vakanüvisler ya da akademik eğitim görmüş aydınlar olsun, "tarih yazma" işlevi erkeklerin tekelinde oldu ve onlar da hep erkeklerin yaptıklarını ve yaşadıklarını kayda değer, "tarihsel önem" e sahip bularak kadınların deneyimlerini küçümsediler, hatta yok saydılar. Oysa hep bildiğimiz gibi, kadınlar insanlığın yarısını, bazen daha da çoğunu meydana getiriyorlar ve bilinçli insan varlıkları olarak tarihin yapımına etkin biçimde katılıyorlar; üstelik toplumun varlığının sürdürülmesinde merkezi bir öneme sahipler. Soyu üretiyorlar ve yaşamı savunup devam ettiriyorlar. Daha önemli ne olabilir? Buna rağmen onların yapıp ettikleri hep görmezden gelindi ya da önemsizleştirildi, hatta bazen alay konusu yapıldı.

İşte "kadın tarihi", evrensel olduğunu iddia eden Tarih'in ve geleneksel tarih yazıcılığının sadece kısmi bir olgu olduğu ve insanlığın yarısını tarihten dışladığı gerçeğinin bilincine varılmasından doğdu. "Kadın tarihi" deyimi bile başlı başına, büyük harfle Tarih'in evrensellik iddiasını sorgulayan bir nitelik taşır. Tarih'in, "bilimsel" bir disiplin olarak kabul edildiği 19. Yüzyıldan bu yana, kadınların bu tarihteki rolü, tarihçilerin kendi bakış açılarına göre farklılık gösterdi. Hep

bildiğimiz gibi, yakın zamanlara dek, bu tarihçilerin tümü erkekti ve cinsiyetler arasındaki ilişkilere bakış açıları da ister istemez ataerkil toplumsal cinsiyet kalıplarının etkisi altındaydı.

20. Yüzyılda feminist tarihçiler bu iktidar alanını sorguladılar ve onun cinsiyetçi yapısını, tarafgirliğini açığa çıkardılar. Kadınların öznelliğini, faillliğini ortaya çıkarma çabası içinde oldukları için, aynı zamanda her egemen eril kültür içinde bir dişil kültürün varlığını hesaba katarak araştırdılar ve böylece kadınların salt "kurban" konumunda olmadıklarını, tarihsel özneler olarak tarihin yapımına etkin olarak katıldıklarını belgelediler, belgelemeye devam ediyorlar. Bu açıdan "ebelik tarihi araştırmaları"nın, yapılan yayınların ve burada izlediğimiz serginin paha biçilmez bir değeri var.

Tarihe yazılmadıkları sürece, bir toplumsal grup olarak kadınların belleği de olmuyor ve varoluş çabaları, Penelope'nin dokuması gibi her gün sökülüp yeni baştan dokunmak zorunda kalıyordu. İşte feminist tarihçilik, kadın tarihini, kadınların bireysel ve kolektif seslerinin duyulmasına imkan veren, saklı kalmış anılara ve geleneklere ilişkin malzemeler bulabildiğimiz ve kadınların nasıl eylemde bulundukları, dünyanın değişmesine nasıl katıldıkları konusundaki bilgilerin görünür kılındığı bir alan haline getirdi. Böylece "kadınların tarih-öncesi" sona erdi ve kadınlar "yüzlerce yıllık bireysel mücadeleler, hayal kırıklıkları ve her şeye rağmen direnip sebat etme çabaları sonucunda nihayet, hem geçmişlerine, hem de zihinsel özgürlüklerine sahip çıktıkları tarihsel âna"[36] kavuşup geçmişlerini geri almaya başladılar. Geçmişin geri alınması, başka bir deyişle kadınların mirasına sahip çıkılması ise, yeni bir gelecek yaratılmasının önkoşuluydu.

Miras dendiğinde aklımıza ilk gelen mülkiyettir. Ne var ki kadın ve mülkiyet pek az yan yana gelen kavramlar, çünkü kadınlar dünyadaki bütün mülkiyetin hala yüzde 20'sinden daha azına sahipler. Dünyanın en yoksulları yaşlı kadınlar. Gene de çocuklarına paha biçilmez bir miras bırakıyorlar: İçinde yaşadığımız dünyayı ve yaşamın kendisini. Kadınlar sadece soyu üretenler değil bakıp besleyenler, büyütenler, koruyanlar; gezegenin ve insanlığın varlığı için değerli olan her şey onların değerleri.
Yaşamı ve dünyayı yücelten değerler elbette sadece kadınların tekelinde değil, ama bin yıllar boyunca bunlar küçümsendi. Yaşama saygı, besleyip koruma, uzlaşma ve barış taraftarlığı, esneklik, buyurmak yerine dinlemek hep erkek olmayı küçülten özellikler gibi görüldü. Oysa bunlar insanlığın varlığı ve sürdürülmesi için, içinde güvenle ve dostça yaşayacağımız bir dünyanın inşası için elzem. Gezegenin mahvolma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu günümüzde bu değerleri herkesin paylaşması gerektiği çok açık. Kadınlar tarih boyunca iktidara ve sorumluluğa sahip olmadıkları halde bu değerleri yüksekte tuttular, artık güç ve sorumluluğu paylaşma zamanı geldi. Yoksa geleceğe sadece yıkım ve felaket miras kalacak.

Elbette kadınlar mükemmel, ideal değil. Birbirimize güvenmediğimiz, kutuplaştırıcı yaftalar yapıştırdığımız, rekabet içine girdiğimiz çoktur. Değişimden korktuğumuz, çoğu kez rahatlığın ve bilinenin ötesine geçmek istemediğimiz de çoktur. Hepimiz aynı düşünceyi, yüreği, kültürü, tarihi, bakış açısını paylaşmayız. Gene de hepimiz, öyle ya da böyle baskıyı,

[36] Gerda Lerner, "Autobiographical Notes: By Way of Introduction", The Majority Finds Its Past, Oxford University Press, 1981.

küçümsenmeyi yaşar, ona itiraz eder ve herkes için daha iyi, daha güvenli bir yaşam hayali kurarız. Bu hayale doğru aynı yollarda yürümesek de amacımız birdir, hep yaşamı var etmek isteriz, yok etmek değil.

Bu nokta, doğumun ve ebeliğin anlamı ve tarihi konusuna girmek için çok uygun. Çünkü 20 yüzyılın en önemli düşünürlerinden Hannah Arendt'in dediği gibi her doğum yeni bir başlangıçtır; dünyayı daha iyi bir yer haline getirme, başka bir deyişle dünyaya mucizeyi getirme potansiyeline sahiptir. Ve bu mucizeye, en eski zamanlardan beri hep ebeler eşlik etmiştir. Bütün topluluklarda kadınlara destek olan ve hem anneye hem de bebeğe bakım işinde yardımcı olan kadınlar vardır. Bu açıdan ebeliğin tarihteki ilk bütünsel, holistik bakım işi ve kadın merkezli bir olgu olduğu ama tarih boyunca algılanışında büyük değişimler geçirdiği bilinir. Ebeler, aynı zamanda toplumun ilk şifacılarıdır; tarihte bugün doktorların, beslenme uzmanlarının, hatta manevi danışmanların yaptıkları işi yapmışlardır. Bu elbette onlara büyük saygınlık da kazandırmıştır. Ne var ki insan soyu için vaz geçilmez olan işlevleri; yani gebelikte, doğumda, doğum sonrasında oynadıkları rol, aynı zamanda onlardan korkulmasına da yol açar. Tıpkı hayat verme yetisine sahip kadının aynı anda hem kutsallaştırılması hem de şeytanlaştırılması gibi…

Ürdün'de Petra yakınlarında, Vadi Rum çölünde dolaşırken içinden su aktığı için kutsal sayılan bir kayaya çizilmiş, doğum halinde bir kadını ve etrafındaki başka kadın figürlerini görmüştüm, paleolitik dönemden. İnanılmaz bir andı benim için. Sanki 30, 40 bin yıl önceki bir mucizeye tanıklık ediyormuşum gibi. Eski taş çağında doğuma ilişkin bilginin büyük ölçüde hayvanları izlemekle edinildiğini söyler paleontologlar; ama anlaşılan daha o zamandan kadınların yardımlaşması da söz konusuymuş. Bu bana dünyayı insanileştirmede kadınların nasıl önemli bir rol oynadığını bir kere daha hatırlatıyor. Bu, günümüzde de ebelerin yaptığı işin özünü oluşturuyor. Paleolitiğin ortalarında erkeklerin de destekleyici bir rol oynadığı ama neolitik dönemde (10.000-8000) tümüyle dışlandıkları ve ebelik işini yaşlı şifacı kadınların üstlendiği biliniyor. (En eski yazılı belge, Mezopotamya'dan: " Nintud'a Yakarış"- 2600 iö. Sümer'in yaratıcı tanrıçası olan Nintu, ebelik yetilerini kullanarak insanları topraktan/kilden yaratır.)
Bu ebeler aynı zamanda şifalı bitkiler ve sağaltma konusunda tecrübeli kocakarılardır, bizim topraklarda söylendiği gibi. Daha sonra, kutsal Kitap zamanları denen dönemde, 2200-1700'lerde, ebelik çocuk doğurmuş kadınların yaptığı saygın bir iş olmayı sürdürür ama daha önemlisi ebeler aynı zamanda yoksulluğa ve adaletsizliğe karşı bir duruş da sergilerler. Klasik bir örnek, yeni doğmuş bütün İbrani çocuklarının öldürülmesini emreden krala karşı duran ebeler, Şifra ve Puah'tır.

Girit'teki Minos uygarlığında, ebe örneği üzerinden şekillenen İlithia kültü vardır; bu kültün tanrıçası İlithia daha sonra eski Yunan dinine, doğumun esas tanrıçası olarak uyarlanır. İlithia'nın adı Girit'te Knossos sarayında bulunan ve 2000'lere tarihlenen bir tablette geçer. O tarihlerde kadınların çoğunun 20-25 yaşları arasında doğum yaparken öldüklerini biliyoruz. İlithia kültünü yaratan da doğumun taşıdığı tehlikeler. İlithia, Hekate ve Leto antik Yunan'da doğumun tanrıçalarıdır. Platon ise, Theatetus diyalogunda bu tanrıçaların yeryüzündeki karşılığı olan ebenin ilaçlar ve ilahiler ile doğumu çabuklaştırdığını, doğum sancılarını azalttığını, doğumu ve gerektiğinde kürtajı gerçekleştirdiğini söyler. Zaten Sokrates'in eşi de

bir ebe değil midir? Ebeye "*historis*" denirdi: Bilen veya bilge kadın ve yetenekli kadın anlamında. Ne var ki gene eski Yunan'da ünlü ebe Agnodike, erkek mesleğini icra ettiğigerekçesiyle mahkum edilir ama kadınların protestosu sayesinde bu mahkumiyetten kurtulur. Geçmişten günümüze kalan çok faydalı bir derstir, bu!

Erken orta çağda da ebelerin saygın konumu devam eder. Ama Orta çağda Batı'da Kilise hakimdir ve ancak rahiplerin saygın ve ahlaklı oldukları fetvasını verdikleri kadınlar ebelik mesleğini icra edebilirler. Bu dönemde cinsiyet eşitsizliği kadınların herhangi bir eğitim almasını önlemekle birlikte geleneksel bilgi ve deneyim sahibi olmalarından gelen saygınlıkları devam eder. Ama bu durum geç orta çağda değişir. Hepimizin iyi bildiği gibi, tıp formel eğitim alanına dahil olur ve kadınlar da formel eğitimin dışında bırakıldıkları için, üniversiteye alınmadıkları için mesleğin dışına atılırlar. Ne var ki, kadınlar arası yardımlaşma ve destek ağı elbette ortadan kalkmaz, o varlığını hep sürdürür. Doğum, gebelikten korunma, kürtaj gibi kadının üreme döngüsünün çeşitli yönleri tarihin büyük bölümünde olduğu gibi kadınların denetiminde olmaya devam eder.

Dolayısıyla, kadınların rekabetini önlemek için üniversite eğitimi almış doktorlar daha geniş kapsamlı bir dışlama kampanyasına ihtiyaç duyarlar. Bu konuda Orta çağ kilisesinden de ciddi bir ideolojik ve pratik yardım alırlar. Hizmet ettikleri topluluk içinde hala saygın bir konuma sahip olan ebelere ve şifacı kadınlara "cadı" sıfatını takan, hastalığın tanrı vergisi olduğunu ve dolayısıyla sıkı bir dinsel denetime tabi tutulmasını isteyen Kilise'dir. Kilise, şifacı kadınların hastalıkları iyileştirebileceğini inkar etmez -bu, apaçık bir olgudur, çünkü- ama bu başarının şeytanla iş birliğinin sonucu olduğuna hükmeder.

Kadınların şifacı olması, hastalıkları tedavi edebilmesi sadece diplomalı doktorlara değil aynı zamanda Kilise'nin erkek egemenliğine de bir meydan okumadır. Yeryüzündeki bütün kötülüklerin anası, şeytanın suç ortağı günahkar Havva nasıl olur da şifacı olabilirdi? Elbette ancak gene şeytanla iş birliği sayesinde! Etimolojik olarak Batı'da "kadın", "cadı", "ebe" ve "şifa verici" sözcüklerinin birbiriyle bağlantılı olması, hiç de tesadüf değildir. Cadıların Balyozu (*Malleus maleficarum*) adlı cadı avı metninin yazarları, "Katolik inancına ebelerden daha fazla zarar veren kimse yoktur" diyorlar ve ekliyorlardı: "Eğitim görmemiş bir kadın şifacılığa kalkışırsa, onun cadı olduğuna hükmedilir ve öldürülür."

Hikayenin geri kalanını biliyoruz, en temkinli araştırmalar bile 15. ve 18. Yüzyıllar arasında 100 bin civarında kadının cadılık suçlamasıyla yakıldığını ortaya koydu. *Malleus Maleficarum*'un yazarları Sprenger ve Kramer'e göre cadılara inanmak bir inanç sorunuydu ve inanmamak başlıbaşına dinden sapma anlamına geliyordu. Cadıların kadın olduğu, olması gerektiği de apaçıktı. Çünkü erkekler şeytanın iğvasına kapılmamayı becerebilirlerdi, onlar erdemli ve güçlüydüler ama zihnen ve bedenen daha zayıf olan kadınlar kolayca şeytana yenik düşerlerdi. Nitekim "çok kadının olduğu yerde çok cadı olurdu"!

Günümüzde kadın tarihçiliği ve kadın hareketinin cadılara sahip çıkması boşuna değildir. Çünkü bu hikaye, kadınların tarihinin merkezinde yer alır. Böyle olduğu içindir ki bugünkü kongremiz bir ilki işaretlemenin ötesinde kadınların tarihine çok değerli bir katkı anlamına geliyor. Nasıl olsa 3 gün boyunca bu tarihin çeşitli veçheleri üzerinde enine boyuna durulacak, o yüzden ben daha fazla

ayrıntıya girmiyorum. Ancak kısaca da olsa, bizim bölgemizde ve kültür dairemizde ne olup bittiğine de değinmek istiyorum.

Doğu'da, İslami kültür dairesinde cadı avlarına rastlanmaz (ancak günümüzün Müslüman Afrika'sında durum böyle değildir). Bunun çok çeşitli nedenleri var, hepsine girecek değilim ama bence en önemlisi İslam toplumlarında kamusal/özel ayrımının katılığı ve bu katı bölünme nedeniyle kadınların kamusal alandan tümüyle dışlanarak erkeklerle rekabet içine girmemiş olmaları. Kadınlar ve kadına ilişkin konular mahrem alana aittir ve dolayısıyla doğum, doğumu sonlandırma, ana-çocuk bakımı vb konular geleneksel olarak kadınların işidir. Ebeler bu alandaki en önemli kişilerdir; formel eğitim sahibi değildirler ama kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi ve deneyimle vazgeçilmez işlevlerini ve saygınlıklarını sürdürürler. Dolayısıyla ebeliğin Osmanlı'da en eski kadın mesleklerinden biri olmasında şaşılacak bir şey yoktur.

19 yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda modernleşme adımlarının başlaması, başka birçok alanda olduğu gibi ebelik mesleğinde de dönüşüme yol açtı ve ebelik 1842'de, formel bilimsel eğitim sonrasında alınan diploma ile yapılan bir mesleğe dönüştü. Askeri Tıbbiye-i Şahane bünyesinde başlayan ebelik eğitiminin müfredatını içeren belge, şimdi İstanbul'da Kadın Eserleri Kütüphanesi'ndedir ve kadın tarihinin bu topraklardaki çok önemli belgelerinden biri olduğu gibi, bir kadın kütüphanesinin varlığının da ne kadar hayati olduğuna işaret eder. Feminist tarihçiler ve kadın hareketi sayesinde biz de tarihimizi geri almaya ve belgelemeye başladık.

Ülkemiz ebelik tarihindeki başka bir tayin edici dönüm noktası ise bence 1937'de ilki Balıkesir'de açılmış olan köy ebe okullarını kurulmasıdır. Köy ebe okullarının ve köy sağlık ocakları ile sağlık evlerinin kurulması, Cumhuriyet'in sağlık hizmetlerini bütünsel bir yaklaşımla ele aldığının göstergesi ve ne yazık ki bugün köylerde sağlık ocaklarının kaldırılması da bambaşka bir anlayışı, özellikle kadın sağlığı açısından önemli bir gerilemeyi yansıtıyor.

Tarihimize sahip çıkmak, daha önce de dediğim gibi, bugün gerçekten kadın odaklı bütünsel bir sağlık yaklaşımına sahip çıkmak demek ve yaklaşımın merkezinde kuşkusuz ebeler yer alıyor. Bence bir başka önemli nokta, Türkiye'de ebelik okullarının açılmasının aynı zamanda genel kadın okuryazarlığının arttırılmasına hizmet etmiş olması. Ebelik okullarına kayıt için önce ilkokul diplomasının, sonra ortaokul diplomasının gerekli olması, kız çocuklarının eğitiminde çok teşvik edici bir unsur oldu. Bu açıdan Ebe Öğrenci yurdunun 1924'de açılmasına da değinmek gerekir. Çünkü bu, genç kadınların bağımsız bir varoluş imkânına kavuşmalarının müjdecisiydi; sonra da 2 yıllık mecburi hizmet dolayısıyla ülkenin çeşitli yerlerinde görev yaparak hem topluma hizmet ediyorlar hem de kendi bağımsız kişiliklerini kazanıyorlardı. Bu, tarihte öznellik ve bağımsız varoluş olanağından yoksun bırakılmış kadınlar için en değerli kazanımdı; kadınların birey/yurttaş olma imkanına işaret ediyordu ve, altını çizmek isterim, Cumhuriyet'in laiklik uygulaması sayesinde mümkün olmuştu.

Bugün ise kadınlar yeniden kamusal alanın dışına itilmek, eğitim ve meslek sahibi olmamaya özendirilmek isteniyorlar; bağımsız birey/ yurttaşlar olarak varolma imkanını yitirerek salt

ailenin bir üyesi, üstelik ikincil konumdaki üyesi olarak tanımlanmak isteniyorlar. Bu da beni yeniden, tarihte ebeliği görünür kılmanın ve tarihe yazmanın bugün kendimizi var etmek ve haklarımıza sahip çıkmak ile ne kadar sıkıca bağlantılı olduğu noktasına getiriyor. Haklarımıza sahip çıkmak derken sadece mesleki hakları değil, bir bütün olarak kadınların insan haklarını ve varoluş mücadelesini kastediyorum, çünkü hepsi birbiriyle ilişkili. Ama elbette bunun ilk adımı kendi durduğumuz yerlerden, mesleğimizi ve bireyliğimizi savunmak. Kadınların insan haklarının evrensel niteliğini savunmak.

Son yıllarda Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği alanında dinsel ve kültürel gerekçelerle savunulan bir geriye gidiş ve kadınların insan haklarının evrensel niteliğinin reddedilmesi çabası var. Eğer kadınlar "fıtratları" dışına çıkıp evde itaatkar kızlar ve anneler olmak yerine bağımsız birey/yurttaşlar olmaya çalışırlarsa, bu sadece ailelerinin değil, tüm toplumun ahlâkını ve düzenini tehlikeye atacak mesajı veriliyor. Bu, aynı zamanda, siyasal iktidarın toplumun tümü üzerindeki denetimini arttırma çabasıyla ilişkili. Toplumsal cinsiyet kavramına düşmanlık da buradan kaynaklanıyor. İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasının ve diğer kazanılmış hakların geri alınmaya çalışılmasının nedeni de, bu. İstenen, kadınların kendi haklarına sahip birey-yurttaşlar olmaktan çıkmaları, meslek sahibi bağımsız özneler olmaktan çıkmaları ve otoriter bir yönetimin istediği biçimde hem itaat eden, hem de itaatkâr nesiller yetiştiren ve ancak bunun karşılığında bir "lütuf" olarak korunmayı "hak eden" bağımlı varlıklara dönüşmeleri. Elbette annelik ve annelik emeği ile ilgili her şey çok değerli, kadınların soyu üretme ve yaşatma yetisi olmazsa insanlık da olmaz. Ne var ki, kadınları salt bu tanıma hapsetmek ve özgürleşmelerine set çekmek onları bağımsız özneler olmaktan, birey/yurttaş olmaktan çıkarma isteğini ifade ediyor. Kadınların birey/yurttaş olarak toplulukla ilişkisini kesen bu tutum, aynı zamanda, aile içindeki tüm bakım işinin de kadınlara yüklenmesinin "meşru" gerekçesi haline getiriliyor.

Ama Türkiye'de kadınlar böyle bir cendereye sıkışmayı kabul etmiyorlar ve her alanda bağımsızlıklarını, eğitim ve meslek sahibi olma haklarını savunuyorlar. Bugün burada tanık olduğumuz gibi, mesleklerine ve tarihlerine sahip çıkmakla aynı zamanda kadın yurttaşlar olarak hepimizin bağımsızlık ve özgürlük talebine ve haysiyetine sahip çıkmış oluyorlar. Çünkü hatırlamanın direnmek olması gibi direnmek de haysiyetimize sahip çıkmaktır. Dolayısıyla ben kendi adıma, burada ebelik tarihine ve meslek haklarına sahip çıkan değerli kadın arkadaşlarıma benim onuruma ve birey olma hakkıma da sahip çıktıkları için minnettarım. Başarılı bir konferans diliyor ve emeği geçen herkese tekrar çok teşekkür etmek istiyorum.

Sağlık Kolejleri, Sağlık Meslek Liselerinde Ebelik Eğitimi ve Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Mesude ULUŞEN
Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Türkiye'de ebelik eğitimi Cumhuriyet dönemi boyunca eğitim süre ve içerikleri farklı düzeylerde olan kurslar, sınıflar, ebe okulları, sağlık kolejleri ve sağlık meslek liseleri gibi kurumlar yoluyla yürütülmüş, günümüzde ise bu eğitim üniversite düzeyinde sürdürülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında toplumsal düzenin yeniden inşasına yönelik atılan çok sayıdaki adımlara paralel olarak sağlık sisteminde, sistemin ihtiyacı olan sağlık personeli yetiştiriminde dolayısıyla ebelik eğitiminde de düzenlemeler yapılmasına duyulan ihtiyaçla önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde savunulan pronatalist politikalarla nüfusun arttırılması hedeflenmiş, buna paralel olarak bir yanda doğurganlık teşvik edilirken diğer yanda anne ve çocuk sağlığı hizmetlerinin niteliği güçlendirilmeye çalışılmıştır. Anne-çocuk sağlığı ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, kırsal alanın güçlendirilmesi gibi öncelikli görülen durumlar Toplum Sağlığı bakış açısı ile yeni düzenlemeleri zorunlu kılmıştır.

Yeni kurulan Cumhuriyet, mevzuata ilişkin yürütülen kapsamlı çalışmalar sonucunda 13 yılda (1923-1938) sağlık sistemini yapılandıran 50 yasa ve 18 tüzük üretmiştir. Bunlardan biri de dönemin en ileri sağlık yasalarından biri olarak kabul edilen, 1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu'dur. Toplum sağlığı bakış açısına sahip olan bu yasada bakanlığın görevlerini belirleyen 18 maddeden 15'i "koruyucu sağlık hizmetleri" ile ilgilidir.
Birinci basamak ve koruyucu sağlık hizmetleri 1940'ların sonuna kadar önceliğini korusa da takip eden yıllarda giderek geri planda kalmış, 1950'li yıllardan sonra sağlık alanında özel sektörün de yer almasının önü açılmış ve gelişmesi desteklenmiştir. Bu dönemde insan kaynakları altyapısı oluşturulması amacıyla İstanbul, Ankara ve İzmir'de tıp fakülteleri açılmış ve 1950 ile 1960 yıllar arasında hekim sayısı 5194, hemşire sayısı 937, ebe sayısı 1934 artmıştır. Sağlık hizmetlerinin bir yandan devlet eliyle yaygınlaştırılmaya çalışılması diğer yandan da özel sektörün sağlık hizmet alanlarına dahil edilmeye çalışılması karmaşaya neden olmuş, bu durum özellikle koruyucu, önleyici ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin aksamasına neden olmuştur. Halkın özellikle tedavi edici hizmetlere ilişkin sürekli artan talepleri karşılanamaz hale gelince hemen hemen tüm bakanlık ve büyük kamu iktisadi teşebbüsleri kendi hastanelerini kurmaya başlamışlardır.

1960'lı yıllarda ise sağlık hizmet modelinde ilke ve felsefe olarak bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönem kalkınma planları ile eşgüdümlü yürütülen planlı dönemin başlangıcıdır. 1961 Anayasası ile birlikte ilk kez oluşturulan 1,5 yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde sağlık alanında yeni bir örgütlenme öngörülmüş ve sağlık politikalarının ana ilke ve hedefleri yeniden belirlenerek sağlık hizmetleri sosyalleştirilmiştir.

Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Dr. Nusret Fişek'in önderliğinde hazırlanan "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun" 05.01.1960 tarihinde kabul edilmiş, 5.1.1961 tarih ve 224 sayı ile 12.01.1961'de resmi gazetede (R.G. Sayı:10705) yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu gelişmeler özel sektörün sağlık sistemi içindeki öncül rolünü azaltarak, cumhuriyetin ilk

yıllarında olduğu gibi sağlık hizmetlerinin yeniden bir devlet görevi olarak algılanmasını sağlamış, halk sağlığı hizmetlerinin, koruyucu sağlık hizmetlerinin geliştirilmesini öncelikli hale getirmiştir.

224 sayılı yasa, sosyalizasyonun kademeli biçimde uygulanarak sağlık hizmetlerinin ülke geneline yayılması ve iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Eşit, ücretsiz ve ulaşılabilir sağlık hizmeti sunmayı referans alan sosyalizasyon anlayışı birinci basamak sağlık hizmeti sunan sağlık ocakları ve sağlık evleri yoluyla temel sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesine katkı sunmuştur. Sosyalleştirmenin uygulama ve yaygınlaştırmasındaki ana ilkelere bakılırsa sağlık hizmetlerinin devletin görevi olduğu, kamu hizmeti anlayışı ile sunulması gereği, ücretsiz ve sürekli hizmet sunumu, ekip çalışması anlayışı ve toplum katılımı vurguları önemlidir. Yasanın adında yer alan "sosyalleştirme" kelimesi sağlık örgütünün, tıbbi yönüne ek olarak, sağlığı toplumsal bakış açısıyla da ele alan bir hizmet anlayışını ifade etmektedir. Yasada sosyalleştirme, vatandaşların her çeşit sağlık hizmetlerinden ücretsiz ve eşit şekilde yararlanmaları olarak tanımlanmıştır. Sağlık hizmetlerinin herkese eşit sunulması, koruyucu ve tedavi hizmetlerinin entegre edilmesi, tek elden, ücretsiz ve devlet güvencesinde olması ilkeleri benimsenmiştir.

Yasanın öngördüğü hedefler sağlık ocağı ve sağlık evi sayılarında hızlı bir artışı zorunlu kılmıştır. Bu amaçla sağlık ocakları yaygınlaştırılarak sağlık sisteminin temel taşıyıcı unsurları haline getirilmiş, büyük çoğunluğu kırsalda yaşayan halkın (%70) sağlık hizmetine ulaşabilmesi için en ücra yerlere kadar sağlık ocakları ve sağlık evleri kurulmuştur. Ağırlıklı olarak halk sağlığı hizmetleri, anne-çocuk sağlığı ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi gibi temel sağlık hizmet sunumu sağlayan bu birimler kadın ve ebe merkezli kurumlar olmuşlardır. Sağlık ocağında hekim, ebe, hemşire, sağlık memuru, laborant, çevre sağlığı teknisyeni gibi farklı sağlık disiplinleri yer alırken sağlık evlerine sadece ebeler atanmaktaydı. Sağlık evleri sağlık yapılanmasının taşradaki en uç birimi olup ortalama 2500 nüfus için planlanmıştır. Sağlık evlerinde görevli ebeler sağlık ocağına bağlı köy ebesi olarak birinci basamak sağlık hizmetlerinin önemli bir kısmını köyleri gezerek ve ev ziyaretleri yaparak yerine getirmişlerdir. Atanan tek bir ebe çok sayıda köye tek başına sağlık hizmeti ulaştırmakla görevliydi.
Bu dönemde sağlık hizmetlerinin koruyucu hizmet öncelikli ve ana-çocuk sağlığı ağırlıklı olması, hizmetlerin en ücra bölgelerde yaşayan insanlara eşit şekilde ulaştırma isteği ebelik mesleğine duyulan ihtiyacı arttırmış, ebeler bu sistem içinde sağlık ekibinin önemli bir üyesi olarak ön plana çıkmışlardır. Sağlık ocağı ve sağlık evi sayılarındaki bu hızlı artışa karşılık istihdam edilmek üzere yeter sayıda ebe bulunmayışı ve ebelik eğitiminin niteliği bir sorun olarak algılanmıştır. 1960'lı yıllarda sağlık hizmet modelinde yaşanan bu önemli yapısal dönüşümler ebelik eğitimini de doğrudan etkilemiş, ebelik eğitiminin yeniden düzenlenmesi konusu gündeme getirmiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra mesleki eğitim Bakanlık tarafından yürütülmeye başlanmış, 1960'lı yılların başından itibaren ebeler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı sağlık kolejleri ve sağlık okullarında eğitim almışlardır. Ebe ve hemşire açığını kapatmak üzere açılan çok sayıda sağlık okulunun eğitim süreleri 1958 yılından itibaren dört yıla çıkarılmış, 1961 yılında yeniden düzenlenerek okullara "sağlık koleji" adı verilmiştir. Sağlık Okulları ve

Sağlık kolejleri yönetmeliğine (02.01.1964 tarih ve 11596 sayılı) göre sağlık okullarında bulunan "Ana ve Çocuk Sağlığı" bölümüne karşılık ve sağlık kolejlerinde Ebelik Bölümü yer almaktadır. Sağlık kolejleri ikinci düzey meslek okulları olup, sağlık okulları ile aynı yıllarda var olan ortaokula ve sağlık okullarına dayalı okullardır. Bu okullara ortaokul mezunu 15-25 yaş arası kız öğrenciler kabul edilmiş ve 1969-1970 eğitim öğretim yılında dört yıl süreli eğitim vermeye başlamıştır. Ebe yetiştirmek amacıyla; 1961'de İstanbul Zeynep Kâmil, 1964'te Gaziantep ve 1966'da Isparta'da 'sağlık kolejleri' açılmıştır. Bu okullarda ebelerin yanı sıra hemşire, sağlık memuru, çevre sağlığı teknisyeni, laboratuar teknisyeni, radyoloji teknisyeni yetiştirilmiştir.

Köy ebesi yetiştirmek amacıyla 1962 yılında ilkokula dayalı 3 yıl öğrenim süreli olarak devam ettirilen sağlık okullarının öğrenim süresi 1977-1978 öğretim yılında 5 yıla çıkarılmış, üçüncü sınıfı başarı ile bitirenlerin Sağlık Meslek Liselerinin 1. Sınıfına devam etmeleri sağlanarak 20 Şubat 1979 gün ve 603 sayılı makam onayı ile tasfiye edilmişlerdir. Sağlık koleji ebelik bölümü öğrenci sayısı 1963- 1964 ders yılında 277 iken 1966-1967 ders yılında 476'ya yükselmiştir.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) 1975 yılında ebe ve hemşire okullarını sağlık koleji adı altında birleştirilerek ebe-hemşire yetiştirme kararı almış ancak iki yıl sonra bu uygulamadan vazgeçilmiştir. 1978-1979 eğitim-öğretim yılı sonunda Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği çıkarılarak Sağlık Kolejleri, Sağlık Meslek Liselerine dönüştürülmüş, bu yıldan sonra Sağlık Okulları, Sağlık Meslek Lisesi Ebelik Bölümü olarak devam etmiştir. Sağlık Meslek Liselerinde mevcut ebelik, hemşirelik ve sağlık memurluğu bölümlerine ek olarak; 1961-1962 öğretim yılında çevre sağlığı ve laboratuvar teknisyenliği, 1964-1965 öğretim yılında radyoloji teknisyenliği, 1982-1983 öğretim yılında ortopedi teknisyenliği, 1984-1985 öğretim yılında anestezi teknisyenliği, 1988-1989 öğretim yılında diş protez teknisyenliği, 1994-1995 öğretim yılında tıbbi sekreterlik ve 1996-1997 öğretim yılında acil tıp teknisyenliği bölümleri açılarak bölüm sayısı 11'e çıkarılmıştır. Sağlık Meslek Liseleri müfredatında yer alan dersler aşağıda tablo halinde verilmiştir (1982-1989).

Sağlık Meslek Lisesi öğrenci sayılarında 1990'lı yıllarda önemli bir artış yaşanmış, 1983-1984 yıllarında 14.091 olan öğrenci sayısı 1993-1994 döneminde 61.181ve 19996-1997 döneminde 59.603'e ulaşmıştır. Bu artışta 90'lı yıllarda il merkezlerine ek olarak hastanesi bulunmayan küçük ilçeleri de kapsayacak genişlikteki bölgelerde plansız, ekip ve ekipman yetersizlikleriyle açılan çok sayıdaki Sağlık Meslek Liselerinin hızlı artışı etkili olmuştur. Bölge şartlarına göre değişiklik göstermekle birlikte, çoğu il ya da ilçede okul binası ve öğretmen olmadığı halde açılan okullar merkezden atanan kurucu müdürler tarafından, okul binası niteliği taşımayan bina ya da bina bölümlerinde ve asıl işi öğretmenlik olmayan sağlık personeli ya da ücretli öğretmenler yoluyla eğitim sürdürülmüştür.

1989-1990 eğitim-öğretim yılında Sağlık Meslek Liseleri'nde gündüz öğrenimine başlanmış, ortaokul mezunu ya da ortaokul son sınıf öğrencileri alınmaya başlanmış ve mesleki dersler uygulama ağırlıklı verilmiştir. Sağlık Meslek Liselerinde yatılı burslu okuyanlar, 1995 yılma kadar mezuniyet sonrasında öğrenim süreleri kadar zorunlu hizmetle yükümlüydüler. 1996 Ocak ayından geçerli olmak üzere bu yükümlülük kaldırılmıştır

SAĞLIK MESLEK LİSESİ EBELİK BÖLÜMÜ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ
(1982-1989 YILLARI ARASI UYGULANAN ÇİZELGE)

EBELİK VE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ MÜŞTEREK KÜLTÜR DERSLERİ	I.SINIF	II.SINIF	III.SINIF	IV.SINIF
Türk Dili ve Edebiyatı	4	4	2	—
Matematik	4	2	—	
Tarih	2		2	
T.C. İnkılap Tarihi	1	1	2	
Coğrafya	2		1	
Fiziksel Bilimlere Giriş	4			
Yabancı Dil	4	2	2	2
Beden Eğitimi	2	2	1	
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	
Turizm			1	
Milli Güvenlik Bilgisi		1	1	1
TOPLAM DERS SAAT TUTARI	24	13	13	3
EBELİK BÖLÜMÜ TEMEL BİLİM VE MÜŞTEREK MESLEK DERSLERİ				
Anatomi ve Fizyoloji	3			
Biokimya	1			
Mikrobiyoloji ve Bağışıklama	2			
Farmakoloji		1		
Genel Beslenme	2			
Psikoloji		2		
Sosyoloji		2		
Meslek Tarihi ve Ahlakı	1			
Kişilerarası İlişkiler				2
Bulaşıcı Hastalıklar		2-4 Uyg.		
Sağlık Hizmetlerinde Yönetim			2	
Sağlık Eğitimi				1
İlk Yardım			2	
Epidemiyoloji ve Sağlık İstatistiği			2	
Ev İdaresi			2	
TOPLAM DERS SAATİ	9	7-4 Uyg.	8	3
EBELİK BÖLÜMÜ ÖZEL MESLEK DERSLERİ				
Hasta Bakım ve Koruyucu Ebelik Hizmetleri	6	6	2	2
Hastalıklar Bilgisi		2-4 Uyg.		
Ana Sağlığı ve Aile Planlaması		3	4-8 Uyg.	2-16 Uyg.
Kadın Hastalıkları			2	
Çocuk Sağlığı ve Gelişimi			2	2-12 Uyg.
TOPLAM DERS SAATİ	6	11-4 Uyg.	10-8 Uyg.	6-28 Uyg.
HAFTALIK DERS SAATİ TUTARI	39	39	39	40
KÜLTÜR DERSLERİ GENEL TOPLAMI	: 53 Saat X 36 = 1908			
TEMEL BİLİM VE MÜŞTEREK MESLEK DERSLERİ TOPLAMI	: 31 Saat X 36 = 1116			
EBELİK BÖLÜMÜ ÖZEL MESLEK DERSLERİ TOPLAMI	: 73 Saat X 36 = 2628 + 160			

160 saat yaz uygulaması
Not: Her sınıf veya şubeye 3'er saat "Rehberlik" konulacaktır.

Sağlık meslek liselerinin (SML) müfredat programının ortalama %40'ı genel lise derslerinden, %60'ı ise meslek derslerinden oluşmuştur. Dört yıllık eğitim süresinde Kültür Dersleri 2268 saat (%38.3), Temel Bilimler ve Mesleki Dersleri 1872 saat (%31.6), Uygulamalar 1780 saat (%30.1) olmak üzere toplam alınan ders süresi 5920 saat olup ayrıca 160 saat yaz uygulaması müfredat programında yer almaktadır.

Sağlık Meslek Liseleri, Avrupa Birliği (AB) uyum kriterlerini karşılamak amacıyla 1996 yılında kapatılmasına karşın, 2001 yılında eski müfredat içeriği ile tekrar_açıldı. 24 Haziran 2004 tarihli bir protokolle Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilerek çok programlı liseye dönüştürüldü. MEB'na devredilen bu okullarla ilgili bazı KHK'larda 2006 yılında 5450 sayılı kanunla değişiklik ve devir süreçleri belirtilmiştir. 26/1/2006 tarih ve 5450 sayılı "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Milli Eğitim Bakanlığına Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı toplam 280 sağlık meslek lisesi Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) devredildi.

2014 yılında 1219 sayılı Kanuna eklenen geçici madde 11 ile (Ek:2/1/2014-6514/29. md); "Sağlık Meslek Liselerinin hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği haricindeki programlarına öğrenci kaydedilmez" kararı ile SML mezunları "meslek mensubu" olmaktan "meslek yardımcılığı" pozisyonuna evrilmiştir. Ebelik ve sağlık memurluğu programlarına 2008 yılından itibaren kayıt yapılmamış, SML eğitimine ebe yardımcılığı, hemşire yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği programları ile devam edilmiştir. Mezunların istihdam edilememesi nedeniyle, mesleki teknik liselerin sağlık alanlarında okuyan öğrencilere ebe yardımcısı, hemşire yardımcısı vb. unvanları mezuniyet sonrası kazanacak şekilde eğitim alanları oluşturulmuştur. Ancak, oluşturulan yeni unvanlarla hastanelerde kadro alınması mümkün olamayacağından istihdam durumlarında belirsizlik oluşmuştur. Günümüzde lise seviyesinde ebelik eğitimine son verilmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumuna – SSK- bağlı Sağlık Meslek Liseleri

SSK hastanelerinin sağlık personeli gereksinimlerini karşılamak üzere 1973 yılının sonuna doğru ilk olarak Ankara'da "SSK Ankara Sağlık Meslek Lisesi" açıldı ve ilk mezunlarını 1977 yılında verdi. Daha sonra kurum okul sayılarını artırma yoluna gitti. İstanbul'da (2 okul: SSK Tevfik sağlam Sağlık Meslek Lisesi ve SSK İstanbul Sağlık Meslek Lisesi), İzmir'de ve Erzurum'da da SML açıldı. Daha sonra bu okullara Rize ve Malatya SSK Sağlık Meslek Liseleri eklenerek beş olan sayı yediye yükseldi.

Bu okullara ortaokul mezuniyet ortalaması 7 (yedi) ve üzeri olan öğrenciler sınavla alınıyordu. Kayıt sırasında öğrencilerden tam teşekküllü hastanelerden alınmış sağlık raporu isteniyordu. Öğrenciler mezuniyet sonrası öğrenim süresi kadar mecburi hizmet ile yükümlü kılınmıştı. Okulun adı ulaşılabilen karne ve teşekkür belgelerinde 1983-1984 yılından itibaren SML, önceki dönemlerde ise sağlık koleji olarak ifade edilmiştir.

İlk açıldığında (1973) sadece hemşirelik bölümü olan SSK Ankara Sağlık Meslek Lisesi'ne 1981-1982 eğitim öğretim yılında ilk defa ebelik öğrencileri alınmış ve bu yıldan sonra ebelik bölümü ile devam edilmiştir. Okulun öğrenci sayıları hemşirelik dönemde her biri 25 öğrencisi olan 2 sınıf olmak üzere ortalama 50 öğrenci iken, ebelik bölümüne ise her biri 20 öğrenci mevcudu olan 2 sınıfta toplam 40 öğrenci bulunmaktaydı. Öğrenci sayısının azlığı gerek okul gerek saha uygulamaları anlamında eğitim kalitesine olumlu katkı veren bir durumdu. Aynı dönemlerde Bakanlığa bağlı okullarda öğrenci sayıları her sınıfta 40 ve üzeriydi.

Öğrencilerin tüm gereksinimleri düşünülerek yazlık ve kışlık okul forması (jile, içine kış mevsimi için kazak, yaz için kısa ve uzun kollu gömlekler, hırka), staj forması, kep, okul için siyah staj için beyaz ayakkabılar, çorap, çamaşır, havlu, kaban, valiz gibi kapsamlı destek ve ayrıca küçük bir cep harçlığı da veriliyordu. Sabah ve akşam kahvaltı olmak üzere günlük dört yemek öğünü bulunuyordu.

Sabah dersler başlamadan ve akşam yemekten sonra birer saatlik etüt yapılır, gece kalan nöbetçi öğretmenlerce etütler ve yatakhaneler denetlenirdi. Okul kurallarına uymama ya da suç işleme durumlarında kep cezası (staja kep takmadan gitme), yatılı okul öğrencileri için istenmeyen bir durum olarak çarşı izninin kaldırılması gibi disiplin cezaları verilirdi. Okulda üst sınıflara hitap

ederken "bayan" ifadesi kullanılırdı (Bayan Mine gibi). Aynı biçimde hastane çalışanları ile iletişimde resmi mesafenin korunması önemsenir, 'Ebe Hanım', 'Hemşire Hanım' diye hitap edilir, onlar da öğrencilere 'Talebe/öğrenci ebe hanımlar', diye hitap ederlerdi.

Staj öncesi öğrencilerin yoklaması alınır, staj forması ve tırnak kontrolü yapılır, hastaneye, gezilere okul otobüsüyle gidilirdi. Nöbetçi öğretmen tarafından yapılan kontrollerde; saçların toplanmış olması, keplerin düzgün takılması, formanın temiz, düzenli ve ütülü olması, yaka cebinde mendil, kalem (kırmızı, mavi, siyah), yaka rozeti, yanında not defteri olup olmadığı, çorap uygunluğu, ayakkabıların boyalı-temiz olması, takı-makyaj ve tırnaklar kontrol edilirdi. Stajda oturmak yasaktı.

Mezuniyet kriteri olarak dört yıl süresince toplam 50 doğum yaptırmak gerekmesine rağmen öğrenciler çoğunlukla bu sayıların çok üzerindeki sayılarda doğumları tek başlarına yaptırarak mezun olurlardı. O yıllarda öğrenciler hastanelerde daha fazla girişimleri uygulama şansı bulabiliyordu (tek başına doğumu yönetebilme, RİA uygulama, koterizasyon, ameliyatlara steril ve aktif olarak katılma vb gibi). Her öğrenci travayını takip ettiği gebenin doğumunu kendisi yaptırır, halk sağlığı stajında bir ebe eşliğinde ev ziyaretleri yapar, aşılama, bebek ve anne izlemleri yapılırdı. Yapılan işlemler günlük olarak staj dosyasına "izlediklerim, öğrendiklerim ve yaptıklarım başlıklarıyla not edilir, öğretmenlerce imzalanırdı.
Okulun sosyal faaliyetleri de oldukça yeterliydi. Voleybol, basketbol takımları, ritmik jimnastik gösterileri, halk oyunları ekipleri (7 ekip), 1.sınıflara "Hoş Geldin Partisi", son sınıflara "Güle Güle Partisi", müzik gecesi, tiyatro oyunları, koro bunlar arasında sayılabilecek etkinliklerdendir. Ayrıca her hafta çarşamba günleri öğleden sonraları oldukça çekişmeli ve eğlenceli geçen münazaralar, edebiyat dersi kapsamında kitap ve film tanıtım ve eleştirileri yapılır, spor karşılaşmalarını izlemek üzere gidilir, il içi ve il dışı gezi programları düzenlenirdi.
Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı Sağlık Meslek Liseleri 1996-1997 eğitim öğretim yılında kapatılmıştır.

Ebelikte Yükseköğretim

Yükseköğretim düzeyinde ebelik eğitimi, 1985-1986 eğitim öğretim yılında, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları bünyesinde iki yıllık programlar olarak verilmeye başlanmıştır. Bu programlardan mezun olan öğrencilere ön lisans diploması verilmiştir. Toplam 27 Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda yürütülen bu programlar daha sonra 1996 yılında kapatılmıştır.

Ebe açığının giderilmesi amacıyla 1986-89 yıllarında liseyi bitiren kız öğrencilere 8, 12, 18 aylık tamamlama kursları ile ebe ve hemşire diploması verilmiştir. Lise Mezunlarına Meslek Edindirme (LİMME) Projesi kapsamında Sağlık Bakanlığı tarafından 1986-1987 eğitim öğretim yılında açılan 18 ay süreli eğitimlerle ebelik tamamlama programları açılsa da 1989-1990 eğitim öğretim yılında kapatılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi bünyesinde, Sağlık Bakanlığı iş birliği ile 1990-1991 eğitim-öğretim yılında ebelik ön lisans programı açılmıştır. Sağlık Meslek Lisesi

mezunlarının katıldığı, ön lisans düzeyinde, uzaktan eğitim ile yürütülen programlar olup 1998'de sona ermiştir.

1992-1993 eğitim-öğretim yılında Sağlık Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı arasında imzalanan protokol gereği Sağlık Meslek Lisesi binaları içinde Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları açılmıştır. Üniversite bünyesinde iki yıllık mesleki eğitim veren bu yüksekokullar 1996 yılında kapatılmıştır.

1995 yılında Yüksek Sağlık Şura'sının kararları ile ebelik, hemşirelik ve sağlık memurluğu eğitiminin lisans seviyesinde yapılması, 1996 tarih ve 96/8655 sayılı kararı ile sağlık yüksekokullarının kurulması kararı alınmış ve 1997-1998 eğitim-öğretim yılında sağlık yüksekokulu kapsamında ebelik lisans eğitimi başlamıştır.1999'da ise ön lisans mezunlarına lisans eğitimine dikey geçiş hakkı verilmiştir (15.10.1999 tarih ve 23847 sayılı RG). Uzun bir zaman ebelik alanında lise ve on lisans eğitimleri birlikte yürütülmüş fakat görev, yetki ve sorumluluk ayrımı yapılmamıştır. Ardından SML ve ebelik ön lisans eğitimlerine de son verilmiştir.

Sağlık Eğitim Enstitüleri

Sağlık Eğitim Enstitüleri, Sağlık Meslek Lisesi mezunlarının yüksek öğrenim gördükleri üç yıllık programlardır. Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitü (GNSEE) yüklendiği misyon ve eğitim anlayışı ile alanındaki tek örnek olup ebelerin yüksek öğrenime kabul edildikleri ilk yüksek öğretim kurumu olma özelliği taşımaktadır.

İlk enstitü 1961 yılında Ankara'da Sağlık Bakanlığı bünyesinde, Prof. Dr. Nusret Fişek'in Sağlık Bakanlığı Müsteşarlığı döneminde, Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü adıyla açılmıştır. Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitü, 13 Kasım 1961 tarihinde 3962 sayılı karar ile fiilen kurulmuş olsa da yasal altyapının oluşturulması dört yıl gecikmiş, 1965 yılında çıkarılan 555 sayılı "Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu" ile sağlam bir yasal zemine oturmuştur (RG: 10.04.1965 tarih, 11965 sayılı nüshada, sayı: 555). Enstitülerde eğitim zaman zaman kesintiye uğrasa da 1961-2006 yıllar arasında varlığını sürdürmüştür.

GNSEE 1961-1990 yılları arasında tek enstitü olarak devam etmiş, 1990'da Sağlık Bakanı Halil Şıvgın döneminde sağlık meslek liseleri gibi sağlık eğitim enstitülerinin de sayıları artmıştır. 1990-1995 arasında beş enstitü daha açılmıştır. Erzurum İbrahim Hakkı SEE (1989-1990), daha sonra Kayseri İbrahim Yüzbaşıoğlu SEE, Konya SEE (1990-1991), İstanbul Özcan Sabancı SEE (1991-1992) ve İzmir 70. yıl SEE (1993-1994). 1995-1996 öğrenci alımı durdurulmuş, 02.12.1997 4554 sayılı makam onayıyla SEE faaliyetlerine son verilmiştir. Ancak, 1999-2000 döneminde kapatma kararından dönülerek Ankara GNSEE, 2000-2001 Kayseri İ.Y. SEE yeniden, 2001-2002 Osmaniye SEE, 2002-2003 Kırıkkale SEE ilk kez açılmıştır. Sağlık Eğitim Enstitüleri 2006'da (01.02.2006 tarih ve 655 sayılı makam onayı ile) resmen kapatılmıştır.
Sahada en az üç yıl başarıyla görev yapan Sağlık Meslek Lisesi mezunu çalışanların giriş sınavı ile alındıkları bu programın temel amacı, sağlık hizmeti sunacak hekim dışı sağlık personelini yetiştirmek üzere, Sağlık Meslek Liseleri için meslek dersi öğretmeni

yetiştirmektir. Ayrıca, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin sunulduğu birimlerde eğitimci, yönetici ve denetmen ve istatistikçi olarak çalışan insan gücünü yetiştirmek de bu programın amaçları arasındadır. Sahayı bilen ve deneyimleyen sağlık çalışanları bir üst eğitimle alan bilgisi, eğitim formasyonu ve yönetim dersleri ile donatılarak kendi meslek mensuplarını yetiştirmek üzere okullarda ya da idari görevlerle bakanlık teşkilatında farklı birimlerde görev yapmışlardır.

Sağlık Eğitimi Enstitüsünde, SML Ebelik bölümü mezunlarının kabul edildiği Ana Çocuk Sağlığı (AÇS), hemşirelik bölümü mezunlarının kabul edildiği Medikal Bakım (MB), sağlık memurluğu mezunlarının kabul edildiği Toplum Sağlığı programları 1961 yılında ilk açılan bölümler olmuştur. Sonraki yıllarda Çevre Sağlığı (1979), Laboratuvar (1984), Tıbbi İstatistik ve Bilgisayar (1988), radyoloji (1989), ilk yardım ve acil bakım (2000) ve son olarak Anestezi bölümü (2002) enstitü programlarına eklenmiştir. Kapanış sürecine kadar bu enstitülerde toplam 681 ebe AÇS bölümünden mezun olmuştur.
Enstitü eğitim programında yer alan dersler; genel bilgi dersleri, sağlık bilimleri alan dersleri, öğretmenlik ve idarecilik ile ilgili dersler olmak üzere üç kategoride sunulmuştur. AÇS bölümünde eğitim alan ebelik öğrencileri, müfredatta bulunan diğer sağlık alan derslerinin yanında, Doğum (haftalık 5 saat), Antenatal-Postnatal Bakım ve Gebelik hastalıkları (5saat), Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (5 saat) ve son sınıfta Nüfus Sorunları ve Aile Planlaması (2) derslerini almaktaydılar. Kuruluş amacı eğitimci ve öğretmen yetiştirmek olan enstitüde öğrencilere pedagojik formasyon eğitimi verilerek yetkilendirilmişlerdir. Teorik derslere ek olarak birinci ve ikinci sınıf sonunda, birinci basamak sağlık kuruluşu ve hastanelerde, ilgili alanlarda 45 günlük yaz stajı yapmak da müfredat programı içinde yer almaktaydı. Enstitüyü başarı ile bitirenler eğitim sürelerinin bir buçuk katı yani 4.5 yıl mecburi hizmetle yükümlü kılınmışlardır.

Sağlık Eğitim Enstitülerinin Sağlık Eğitim Fakültesine dönüştürülme çalışmaları Sağlık Bakanlığı ve YÖK iş birliğinde yürütülmüştür. Sağlık Eğitim Fakültesi, sağlık hizmetlerinin daha verimli olarak yürütülmesinde ihtiyaç duyulan yeni tip insan gücünü (Sağlık işletmecisi, Sağlık istatistikçisi, Çevre Sağlığı denetçisi, Sağlık ekonomisti, Sağlık mühendisi, Sağlık hukukçusu, Sağlık eğitimcisi) lisans ve lisans üstü programlarla yetiştirmeyi hedeflemekteydi. Sağlık Bakanlığı, YÖK ve MEB ortak çalışmasıyla 1994 yılında 3 yıllık eğitim enstitülerinin kapatılarak sağlık eğitim fakültelerinin kurulmasına karar verilmiştir. Karar protokolünde 1995-1996 öğretim döneminden itibaren sağlık eğitim enstitülerine öğrenci alınmaması ve bu enstitülerden mezun olanlara yeni kurulacak sağlık eğitim fakültelerinde lisans tamamlama programlarının açılması hükme bağlanmıştır. Bu çalışmalar sonucu hazırlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile 3 Kasım 1994 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak biri Ankara Üniversitesine, diğeri İstanbul Marmara Üniversitesine bağlı iki Sağlık Eğitim Fakültesi kurulmuştur. 1996-97 öğretim yılından itibaren bu okulların Sağlık Eğitim Fakültesine dönüştürülmesi planlanmış, enstitü mezunlarının akademik ilerleme ve özlük haklarındaki kayıplarının giderilmesi amaçlanmıştır. Sağlık Eğitim Enstitüsü mezunları ÖSYM tarafından yapılan sınav ile Lisans Tamamlama programlarına kabul edilmiş, tamamlama programları 3 dönem uygulanmıştır.

KAYNAKÇA

1.Aytekin, Hamdi (2013). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri (1920 – 1980), Toplum ve Hekim, Mays-Haziran 2013 Cilt: 28 Say: 3

2.Derya, K., & Yurdakul Altındağ, Ö., & Yıldız, A. (2020). Türkiye'de Sağlık Politikalarının Dönüşümü. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1), 157-184.

3.Amil, Y (1996). Hemşirelik Okullarında İletişim ve Halkla İlişkiler Eğitimi ve Öğretimi, YL tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım AD.

4.Akbaş, M; Kadıoğlu. S (2014).**Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü (1961-2006),** Yeni tıp tarihi araştırmaları = The new history of medicine studies 16:39-48 (Yeni Tıp Tarihi araştırmaları, sa.16, ss.39-48, 2014 (Hakemli Dergi) .
https://www.researchgate.net/publication/338166022_Gevher_Nesibe_Saglik_Egitim_Enstitusu_1961-2006

5.Akbaş M, Kadıoğlu, N.S. "Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü (1961-2006)," 5th International Congress of the International Society for the History of Islamic Medicine, İstanbul, Turkey, pp.201, 2010.

6.M. (2007). Türkiye'de ve dünyada ebelik eğitimi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 23(2), 233-241.

7.Ejder Apay, S., Kanbur, A., Özdemir, F., & Pasinlioglu, T. (2012). Midwifery education in Turkey. Collegium antropologicum, 36(4), 1453-1456.

8.Gökdaş, L..&Çimen, U.M.(2004). Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin ders çalışma stratejileri. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2),-Retrievedfrom https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13722/166078

9.Hatiboğlu, M.T. (1980). Sağlık Eğitim Enstitüsü, Toplum ve Hekim, Şubat 1980, cilt:5, Sayı:26, ss:54-56 (Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Diş hekimliği Fakültesi ve SEE Öğretim Üyesi, Doç. Dr.)

10.Karaçam, Z. (2016). Türkiye'de profesyonel bir disiplin olarak ebelik mesleğinin durumu: Yasal düzenlemeler, eğitim ve araştırma. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, *6*(3), 128-136.

11.Kartal, Y. A., & Aksoy, T. (2021). Tarihten Günümüze Ebelik Eğitimi ve Mesleğine Kısa Bir Bakış. Sağlık Bilimleri Dergisi, 30(1), 98-102.

12.Kaya, D; Yurdakul, M (2007). Türkiye'de ve Dünyada Ebelik Eğitimi, Midwifery Education In Turkey and In The World, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 23 (2): 233-241, 2007

13.Kömürcü, N., Gençalp, N.S. (2002). Geçmişten günümüze doğuma yardım. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5(1), 78-82.

14.Kurt, A. Ö., & Şaşmaz, T. (2012). Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi: 1961–2003. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 2(1), 21-30.

15.METİNTAŞ, M.Y., Elçioğlu Ö. (2007). Cumhuriyetin ilk on beş yılında sağlık hizmetleri, (1923-1938). Osmangazi Tıp Dergisi. 29(3),162-170

16.Mumcu, N., & Uzun, B. (2020). Geçmişten günümüze ebelik eğitimi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), 217-222.

17.Sağlık Bakanlığı, Sağlık Eğitimi GM, Sağlık Mesleki Eğitiminin Tarihi Gelişimi ve Bu Günkü Durumu, Hazırlayan: Servet Turgut, Araştırma ve Dokümantasyon Şube Md, Ankara, Mayıs 2004.

18. Sağlık İnsangücü Mevcut Durum Raporu (1996). T.C. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, Birinci Sağlık Projesi, Doküman No: TSH/İGG/I-05/001, ISBN 975-8088-28-9
19. Sağlık Okulları ve Sağlık Kolejleri Yönetmeliği (1964). Resmi Gazete, Tarih: 02.01.1964, Sayı: 11596.
20. Soğukpınar, N., Karaca Saydam, B., Bozkurt, Ö., Öztürk, H., Pelik, A. (2007). Past and present midwifery education in Turkey. Midwifery, 23, 433–442.
21. Somuncu, A. (2023). Mesleki ve teknik öğretimde sağlık alanındaki devir ve değişimlerin öğretmen görüşleriyle değerlendirilmesi. EDUCATIONE, 2(2), 218-245.
22. Şener, E. (2004). Türkiye'deki sağlık eğitim fakültelerinin programlarının değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü EPÖ/Program Geliştirme Yüksek lisans Tezi, Ankara.
23. Türkiye'de Sağlığa Bakış (2007). T.C. Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Editörler Dr.Salih Mollahaliloğlu Dr.Ünal Hülür Uzm.Dr. Nazan Yardım Dr. Hüseyin Özbay Uzm. Dr. Ali Kemal Çaylan Prof.Dr.Necdet Ünüvar Prof.Dr. Sabahattin Aydın, Bölük Ofset Matbaacılık Oto. Reklam . San. Tic. Ltd. Şti., Ankara, 2007.
24. Ülger, N. (2000). Sağlık Meslek Liseleri Öğretmen ve Öğrencilerinin Meslek Dersleri Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 53(3).
25. Yücel, U (2022). 'Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Ebelik Tarihi', Ebelikte Meslek Tarihi ve Deontoloji, 7. Bölüm, ss: 75-103, Editörler: Hülya Türkmen, Bihter Akın, Hacer Y. Dilcen, Nobel Akademik Yayıncılık

Ebemkuşağında Umay Ana'yı Ve Ebeleri Aramak[37]

Kıymet ERZİNCAN KINA
Emekli Akademisyen, Yazar

Üryan geldiğimiz dünyada bizi ilk karşılayan, bize köprüler ya da eşikler atlatan ebelerin hayatımızdaki olmazsa olmazlığı tartışma götürmez çıplak bir gerçektir. Hem insanın hem de insanlığın doğumunda itibaren ebelerin olmazsa olmazlığından olsa gerek "Gücümüz Tarihimiz" diyen bilimsel kongrelerle ebelerin bugününe dair ilham devşirilmek istenir. Aslında kadim ebelik tarihi sadece ebelere değil kadınlara da esin kaynağı olacak şanlı bir tarih. Bu tarihin izlerini, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümünün 22-24 Kasım 2023'de düzenlediği 1. Uluslararası ve Ulusal Ebelik Tarihi Kongresinde hem katılımcı hem dinleyici olarak görmek herkes gibi benim için de gurur vericiydi. Gerek ebelik bölümlerinden gerek ise farklı disiplinlerden kongreye katılanlar, tarihi gerçekleri, erkeklerin bakış açıları ya da hikâyeleriyle değil de kadınların gözünden dinlemek istiyordu daha çok. Kongredeki yabancı bir katılımcının dediği gibi "history "değil de "herstory" anlatılmalıydı artık.

Ebelerin ama bütünde kadınların hikâyeleri ise daha çok mitlerde ve kelimelerde saklıydı sanki. Ama mitlere, ritüellere ve kelimelere de eleştirel yaklaşılmalıydı. Satır arası okumalarıyla tersinden yorumlamalara açık olunmalıydı. Öyle ya eril zihniyetlerin hikâyeleri üzerinden anlatılan mitlerin ve sözcüklerin verdikleri yüzeysel mesajlarda kadınlara çaresizlik öğretiliyordu daha çok. İşte bundan ki bilinç düzeyinde kadınlar kendilerini ne kadar güçlü hissederlerse hissetsinler, bazen bir kelime değişimiyle bile alttan alta bilinçaltlarına başka şeyler kazınıyordu. Tıpkı "ebemkuşağı" sözcüğünün yerine artık "gökkuşağı" sözcüğünün kullanılmasında olduğu gibi. Bellerine kuşandıkları ustalık kuşaklarıyla, bebelere ve gebelere köprüler atlatan ebeler, ebemkuşağının yerini alan gökkuşağı kelimesiyle inceden inceye görünmez mi kılınıyordu?

Böylesi bir ilişkilendirmeyi abartılı bulabilirsiniz, sözcük oyunu olarak da görebilirsiniz. Gökkuşağında görünmez kılınan ebelerin, ebemkuşağındaki görünürlükleri ilk başta sadece bir kelimeden ibaret gelebilir. Ama kelimelerin kanatlarına binip uçmaya başladığınızda, gözünüz ve algınız daha keskin olabilir. Hatta aynı keskin gözlerle ebemkuşağı kelimesinin yerel kullanımlardaki eş anlamlarına doğru da uçabilirsiniz. Bu kelimeler üzerinden ebelere ve el aldıklarına inanılan kutsallara dair izler yakalayabilirsiniz. Kör Ebe, Çarşamba Ebesi, Al Karısı, Al Ruhu, Umay veya Fatma Ana ile ebeler ve ebem kuşağı arasındaki bağlantı nedir diye merak edebilirsiniz.

Başka mekân ve zamanlara doğru uçtuğunuzda ise köklerdeki dişil mirasları daha canlı yaşatan bazı Orta Asya halklarının, ebeleri, Doğa Ana'nın bin bir adlarından biri olan Umay Ana'nın dünyadaki bir kopyası olarak gördüklerini de fark edersiniz. Umay Ana'nın ebemkuşağından yeryüzüne ok ve yayıyla inip ebelere, gebelere ve bebelere yâr ve yardımcı olduğuna inanışlarına da tanık olursunuz. Umay Ana'nın ebelerle ve doğumla ilişkisine, 11. yüzyıldan bir eser olan Kaşgarlı Mahmut'un *Divanü Lugati't Türk* adlı sözlüğünde, "umay" kelimesinin "plasenta" anlamıyla verilişiyle şaşkınlığa düşmeniz de mümkün. Eril kalemlerin tek gerçek diye bildiği

[37] Bu makale, *Umay Ana'dan Al Karısı'na Atlı Gelip Yaya Kalanlar,(İstanbul, Temkeş, 2022)* adlı kitabımdan yararlanılarak hazırlanmıştır.

yazılı bir kaynakta ebemkuşağı olmasa da onunla da ilişkilendirilen "umay" kelimesi doğumla ve kadınla bağlantılı bir sözcükle yan yanadır. Bu tanımın arkasından; ona tapınılırsa, kadınların çocukları olacağına inandıklarına dair verilen ata sözünde de Umay Ana'nın kadim geçmişteki ululanmasına dair izleri yakalayabilirsiniz. Üstelik bu izler günümüzde Orta Asya'da farklı Türk lehçelerinde de yaşar ki "rahim ve plasenta" anlamları hâlâ bilinir. Moğolcada ise yeryüzünün rahmi olarak kabul edilen mağaralar "Eke Umay/Ehin Umay" olarak adlandırılır. Türkçede ise doğrudan adıyla değil ama doğum ritüellerinde, eş ve göbek bağı gömü törenlerinde kutsallığıyla hâlâ vardır Umay. Doğumda, "Benim elim değil Fatma Ana'nın eli" diyenlerin dilinde, ıslandığında el gibi açılan Fatma Ana otunun manevi gücüne inananların inancında, Umay hâlâ yaşar. Doğumla ilgili Al Karısı veya Al Bastı batıl inanışlarında ise Umay, umacı olagelir. Öyle ya Umay'ın bir başka adı olan Al Ruhu'nun cadılaşmış hali, Al Karısı veya Albastı olmuştur artık.

Umay'ın ebemkuşağı ve ebelerle ilgisine gelince, ebemkuşağı sözcüğünü ebe ve kuşak olarak ikiye ayırdığımızda bile, bu ilişkiye dair çok şey aklımıza gelebilir. Öyle ya "ebe" sözcüğü, Oğuz Lehçesinde "ana" anlamına gelirken, "kuşak" sözcüğünün çağrışımlarında ise ustalık, bağlılık, koruma, güvenmeye dair yan anlamlar vardır. Günümüzde ebemkuşağı sözcüğünün yereldeki kullanımları ise doğrudan ulu anaları, kadınları ve dolayısıyla ebeleri çağrıştırır. "Alkım, allım yeşillim, allım, al kuşak, ala kuşak, al yeşil kuşak," Umay Ana'nın bir başka adı Al Ruhu ile beraber âdet kanamasını ve ateşin alını ve tüten yurt yuva ocaklarını akla getirir. "Ebem seccadesi ve ebe zemzem" adlandırmalarında, ebelerle yeni kutsalların iç içe girişini görürüz. "Meryem Ana kuşağı, Fatma Anamızın kuşağı, Fatma Nene'nin Hanası/Kilimi, Fatma Nene'nin Örkeni" adlandırmalarında da ulu analar anılırken, "gelinkuşağı" deyişi ise yeni kurulan ocağı tüttürecek kadınlara gönderme yapar. Özbeklerde ebemkuşağı için kullanılan "kambarkuşak" kelimesindeki Kambar ise Umay'ın bir başka adı olarak Özbek ve Kırgız halklarının dilindeki şu duada yer alır: "Manın kolım emes/ bibi Patime, bibi Suhra kolı/ Umay- ana, Kambar–ana kolı" ya da bildik haliyle "Benim elim değil, Fatma Ana'nın eli." Kazaklardaki "kempirkosak" otacı kadınların adıyla "kocakarı kuşağı" anlamıyla yer alırken, Kırgızlarda muhtemel ki Fatma Ana'nın Kerbela'da öldürülen çocukları Hasan ve Hüseyin'in isimlerinin anısıyla "assan ve ussen" olur.

Ebelerin, ulu analardan el aldıklarını söyleyen ve bunun nişanesini, ebemkuşağı sözcüğü ile zihnimize de kazıyan köklerdeki inançlar, Doğa Ana kılavuzluğuna talip farklı farklı coğrafyalarda da ebeleri kutsarlar. Örneğin, Kırgız ve Kumanlarda ebelere Kindik Ana (Göbek Ana) denirken, ebelerin Umay Ana'dan el aldıklarına inanılır. Hakas Türklerinde ebelerin, Umay'ın dünyadaki bir eşi, bir kopyası olduğuna inanıldığından, ebenin, çocuğun göbek bağını keserken, "Ben kesmiyorum, Umay Ana kesiyor, çok yaşa," demesi beklenir. Trakya Bektaşi inançlarında ebelerin, Hızır veya Hacı Bektaş Veli misali eren ermişler gibi yeşil elli olduklarına inanılır. Ebelerin öldüklerinde doğum yaptırdıkları son iki kadının diktiği yeşil eldivenlerle gömülmesi gerektiğine inanılır. Mezar taşlarında da kendi adlarından çok ebe lakapları yer alır. Yine Türkiye'de bebeklerin yedi sülalelerini bırakarak ebelerine çektiklerine ve ebenin verdiği göbek adının ahirette de bilindiğine ve bu adla anılacaklarına

inanılması ebelerin kutsanmasına bir başka işaret. Birçok yörede ebe yatırlarının da yer alması ise ebelerin, ulu anaların birer kopyası olduğuna dair inançların bir devamı olsa gerek. Alanya Gazipaşa Ölçen Ebe Yatırı, Ankara Nallıhan Akdere köyündeki Hoşebe Yatırı, Ankara Kızılcahamam'daki Kırmızı Ebe Yatırı bunlardan birkaçı sadece.

Ne var ki yerleşik hayata geçiş ve değişen ekonomik sistemlerle beraber, ebelerin ebemkuşağından alaşağı edilme süreci de başlar. Kadınların Havva Ana'nın günahını taşıdığına inanılan düzenlerde, ebelerin ve gebelerin ötekileştirilmeleri, Avrupa'da cadı avlarıyla doruğa çıkar. Bizim tarihimizde bu sertlikte bir ötekileştirme yaşanmaz. Ne var ki ebelerin sosyal yaşamda irtifa kaybetmesine dair izler, dilimize gelişli gidişli olarak yansır yine de. Örneğin; "laf ebesi" "dil ebesi", "söz ebesi" tamlamaları hem gevezelik hem bilgiçlik hem de ustalık vurgusu taşır. Benzer şekilde "oyunda ebe" ifadesindeki ebe, kurban da olabilir, oyun kurucu da. "Ebeleme" kelimesinde hem ceza algısı vardır hem el verme. Kimi sözcükler de var ki acaba dedirtmeyecek şekilde doğrudan olumsuz anlamlarıyla bu düşüşün altını çizerler. Örneğin, Çorum'da kullanılan "ebemkarı" ve Erzurum'da kullanılan "ebıge" kelimeleri, doğrudan, çok bilmiş kadınları tanımlar. Sevinç ve öfke anlarımızda küfürlerimizin vazgeçilmesi de olurlar ebeler. Ebelerle ilintili olarak, "Kör ebe", "Çarşamba Ebesi" "Perşembe Ebesi" gibi ifade ve hayali yaratıklarda da olumsuzlaştırma ve cadılaştırmanın izleri devam eder. Fakat tıpkı kimi sözcüklerdeki çift anlamlılık gibi, bu tamlamalarda da çift anlamlılık devam eder. Örneğin, Çarşamba Ebesi, her ne kadar Çarşamba geceleri eve gelip, evi dağıtan, eve pisliğini yapan ve ahırda atlara binip onları yoran bir cadı olarak görülse de, gerçekte çalışmak zorunda bırakılan veya zorla çalıştırılan kadınları koruyan bir "Çarşambakuşağı" gibidir. Öyle ya Çarşamba Ebesi yalnızca kadınlara izin günü olarak verilen Çarşamba gecesinde çalışan kadınların evine girer. Adeta "Tatilde çalışmayın, yoksa canınıza okurum," derken tersinden kadınları korumuş olur. Tıpkı doğum sonrasında "Kırk Gün boyunca anneyi ve bebeği koruyun. Yoksa onları sizden alırım, " demesi muhtemel Al Karısı gibi, şer kılığında bile hayır getirendir kısaca.

Görünen o ki hakiki olayları anlatmasalar da hakikati dile getiren mitlerin satır arası ve tersinden okumalarında ve kenarda köşede kalan kelimelerde; ebelerin nezdinde yaşamın yaşartan, yeşerten ve yaşatan gücünü temsilen kadınlara dair pek çok şey bulunabilir. Hatta en umacı, öcü, cadı hallerinde bile yaşamı savunan Doğa Ana'nın yeşil ellerinden izler vardır onlarda. O yeşil ellerin ustalığı, bilgeliği, şifası ve bereketi ise kadını ve erkeğiyle tüm insanlığın var oluşu kadar eski olduğu gibi gelecekteki varlığının da garantisidir. Bu gerçeği görmemek, Doğa Ana'nın diğer yavrularının değil ama kadınıyla erkeğiyle hep birlikte insan türünün, yok olması demektir. Kırmızı ve beyazın çıplak meyvesini ışığa çıkaranlara ve allayıp yeşillendirip yaşatanlara selam olsun, demek hepimiz yararına olsa gerek.

Geçmişten Günümüze Ebelerin Yasal Görev Ve Sorumlulukları

Nesibe ÜZEL[1]
[1]UZM. EBE, ANADOLU EBELER DERNEĞİ, ANKARA, TURKİYE
nesibeuzel@gmail.com

ÖZET

Amaç: Çalışanın amacı ebelerin geçmişten günümüze yasal görev ve sorumluluklarını değerlendirmektir.

Yöntem: Ülkemiz ebelik görev ve sorumluluklarını tanımlama görevi yürüten Sağlık Bakanlığı mevzuatı, ebelerin çalışma ve yaşam alanlarında gerçekleştirdikleri uygulamaları Ulusal ve Uluslararası araştırmalar ile tanımlayan ilgili literatür ve bu konuda referans kuruluşlar tarafından yayınlanan çalışma raporları derlenerek sunulmuştur.

Bulgular: Ebelik tarihi, **y**azınsal alanın gelişiminden önce farklı medeniyetlerde kendi kültürlerinde bir kadına başka bir kadının doğumda yardımı ile başlamıştır. O dönemlere ilişkin çeşitli gravürlere hayatta kalım ile ölüm arasındaki betimleyici çizimler ve doğumun törensel bir olgu olarak resmedilmesi günümüze aktarılan ebelik tarihinin ilk görsel anlatımlarıdır. Söz konusu görsel anlatımlarda her doğum yapan kadının yanında yardım hizmetinin varlığı, dikey pozisyonda, en ilkel hali ile öreke sistemini oluşturan iki taş üzerine gebenin oturtulması veya zor doğumlarda gebenin kuşaklar ile bağlanarak ters itki kuvveti oluşturacak şekilde asılmasını sağlamak üzere geliştirilen yardım uygulama görselleri de mevcuttur. Tarihte resmedilmiş ilk tahta öreke 1547 yılına aittir. Doğumda kullanmak üzere geliştirilen ibrik ve üzerindeki görsel 18. yy. gelindiğinde perine esnetmek için zeytinyağı kullanıldığını ve her doğumda bulunduğunu düşündürmektedir. Bu zamana kadar mobilya endüstrisinin gelişmesi ve doğumda hekim müdahalesinin başlaması ile en basit şekli ile öreke günümüzdeki jinekolojik masa şeklini almıştır. Bu zamana paralel olarak 1772 yılına ait resmedilmiş bir görselde kadının sırtını yaslayarak doğum yapmakta olduğu ve ona yardım eden ebelerin yanında cerrahi aletlerin görüldüğü ilk görsel olduğuna inanılmaktadır.

Ebeliğin beceri düzeyi yüksek, toplumda saygı gören uygulamaları yazınsal alanın ve tıp bilimin gelişmesi ile tanımlanmaya başlamıştır. Tarihte ebelerin görev yetki ve sorumlulukları ile yetkinlikleri, hatta ebenin cinsiyeti ve ebede bulunması istenen fiziki özellikleri dahi bu sebeple ebelik eğitiminin düzenlenmesinden önce sıralanmıştır. Bu görevleri tanımlamaya ilişkin en çok kabul gören iki yazılı eser mevcuttur. Bunlardan ilki Antik çağ sonrası tıbbın erken döneminde Romalı Hekim Sorunus'un yazmış olduğu "Gynaecology" ve Antik çağ sonrası klasik tıbbın geç döneminde Şerafettin Sabuncuoğlu'nun yazmış olduğu " Cerrâhiyyetü'l-Hâniyye" eserleridir. Her iki eserde günümüz ebelik uygulamalarında yer almayan cerrahi müdahaleler ve cerrahi aletleri nasıl kullanması gerektiğine ilişkin bilgiler mevcuttur. Bunun içindir ki 15. Yy. ilişkin Osmanlı arşivlerinde ölü fetüsün doğurtulmasına ilişkin kabile (ebe) görselleri vardır.

Dünyada ebeler Ortaçağ karanlığında ebeliği uygulama konusunda zorlu mesleki süreçler yaşamıştır. En bilineni 1450 yılında yayınlanan ebeliği neredeyse yasaklayan "Büyücülerin Çekici" adlı eserdir. Ancak 1668 yıllında Mauriceau ünlü ebelik kitabını yazması ve sonrasında

1673 yılında ilk ebelik okulunun Fransa'da açılması ve en son 1765 yılında bu döneme ilişkin "Ebelik Sanatının Tam Uygulanışı" adlı eser nispeten ebelik bilim alanının gelişmesine ve görev sorumluluklarının bilinir, kabul edilir olmasını sağlamıştır.

Ülkemizde ebelik 1846 yılında yapılandırılmış ilk kadın mesleki eğitimi olarak tanımlanmıştır. Ancak okuma yazama şartı aranmayan bu eğitime dahil olma şartları ebelerin yasal çerçevede ebelik yapmalarını sağlamak, nispeten asepsi ve antisepsi kurallarını öğrenerek aktif kanama ve enfeksiyon yönetimi ile anne ölümlerini azaltmaya yönelik becerilerin öğretilmesidir. Bu tarihten sonra ebelik eğitimi gelişerek devam etmiş ve günümüzde doktora düzeyinde eğitim basamakları mevcuttur. Görev ve sorumlulukları 1923 yılında ilk tanımlanan "1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun Ebelik ile ilgili Hükümleri, Üçüncü Fasıl Ebeler (M. 47-57) arasında birçok maddesi mülga olarak aynı kalmıştır. Burada tanımlanan görevler genel olarak tüm Ülkelerde olduğu gibi ebeliğin temel görevinin kadın ve çocukların sağlığını koruyan, olağan sürecinde kendi fizyolojisinde doğumların gerçekleşmesini sağlamak ve zor doğumları yönetmek üzere yaklaşımlar sergilemek olmuştur. Ülkemizde söz konusu kanuna ilişkin çıkarılan Yönetmelikler ve Genelgeler o gün içerisinde bulunulan sosyo-politik durumdan etkilenerek ebelerin görevleri ve sorumluluklarını görev alanlarında değişiklik yaratarak etkilemiştir. Örneğin Yataklı Tedavi Hizmetleri Yönetmeliği ebelere hemşirelik görevleri atfetmiş, Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütme Yönetmeliği RİA uygulama yetkisi tanımlamış veya Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği olağanda kanunen verilmiş görev ve sorumluluklarını daraltmıştır. Bu alanda gerçekleştirilen kanıt temelli çalışmalar uygulamada sağlık politikaları ve güncellenen mevzuatın ebelik uygulama alanlarını doğrudan etkilediği yönündedir.

Sonuç ve Öneriler: Dünya sağlık örgütünün belirttiği gibi Ülkemizde tıbbi annelik bakım sistemi mevcuttur bu sebeple ebelerin görev ve sorumlulukları standartlardan sapma göstermektedir. Her ne kadar mevzuatta tanımlanmış olsa bile ebeler doğum yaptırma becerilerini kullanamamaktadır. Hızla artan yatak kapasitesi nedeniyle ebeler Hemşirelik (%58 oranında) alanlarında görevlendirildiklerinden ebelik görev ve sorumluluklarını yerine getirememektedirler. Bu sonuçlardan hareketle tarihte her dönem ebelik mesleği içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve politik durumdan etkilenerek yasal görev ve sorumlulukları değişiklik göstermiştir. Ebelerin sahip oldukları beceriler, toplum içerisinde lider konumda olmaları güçlükler yaşamalarına sebep olmuştur. 21. Yy. başlarından itibaren ebeliğin bilimsel alanının gelişimi, küresel ve Ulusal ebelik örgütlenmesi ile Uluslararası çalışma örgütlerinin Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu (UNİCEF) ortak çalışmaları ebeliğin kanıt temelli etkililiğinin göstergelerini gelecek projeksiyonu ile gözler önüne sermektedir. Söz konusu çalışmalar sonucunda, standart ebelik eğitiminin kazandırdığı yetkinlikler ile temel görev ve sorumlulukları savunulur ve talep edilir bulunmuştur. Bu sebeple ebeliğin gelecek vizyonu tarihten ders alınarak akademik çalışmalarından hareketle görev, yetki ve sorumluluklarını hiçbir sosyo-ekonomik ve politik durumdan etkilenmeden toplum yararına sürdürülmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik tarihi, ebelik mevzuatı, ebelik görevleri, ebelik eğitimi, doğum, doğumun tarihi,

Kaynaklar:

1. https://www.nice.org.uk/guidance/qs22/chapter/List-of-quality-statements
2. Macinko,J., Starfield B., Shi L. (2003). The contribution of primary care systems to health outcomes within Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) Countries,1970-1998. Health Services Research 38: 3.
3. Pannarunothai, S., Mills, A. (1997). The poor pay more: health-related inequality in Thialand. Soc Sci Med 44 (12): 1781-90.
4. Werner,D.(2001); Insuring the necessary resources for the human right to health: national and international measures. Global Assembly on "Advancing the Human Right to Health" Iowa City, Iowa, April 20-22, 2001
5. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11399130/
6. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11212998/
7. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11357746/
8. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5258.pdf
9. Bolane J.E.(1998);Das Ereignis Der Geburt,Maternity Center Association,Childbith Graphics 94316G-5545-0298 New York
10. Facharbeit zum Diplom: Kunst-und Kulturgeschichte "Die aufrechte Geburt auf Geburtsmöbeln aus Kunst- und kulturhistorischer Sicht« vorgelegt von: Sven Poksiva, 3.2003
11. https://www.cqc.org.uk/publications/surveys/maternity-services-survey-2018
12. https://www.nice.org.uk/guidance/qs22/chapter/Quality-statement-2-Services-continuity-of-care
13. https://www.nice.org.uk/guidance/cg62
14. https://www.cqc.org.uk/publications/surveys/maternity-services-survey-2018
15. SB,(2018); Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 Haber Bülteni
16. https://www.internationalmidwives.org/assets/files/general-files/2019/02/icm-competencies_english_final_jan-2019-update_final-web_v1.0.pdf
17. Nurses and Midwives: A force for health World Health Organization,2010
18. https://www.internationalmidwives.org/assets/files/event-files/2021/04/11009-idm-toolkit-1.pdf

SÖZEL BİLDİRİLER

Bildiri No: 34894

The Lıfe Of Saime Ebe, The Daughter Of The Martyr Of The War Of Independence

Suzi ÖZDEMİR[1], Süheda BAYRAM[1], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[2]
[1]Kocaeli University Faculty of Health Sciences Midwifery Department
[2]Bartın University Faculty of Health Sciences Midwifery Department

Aim: The aim of this compilation is to share the life memories of midwife Saime Dörtok, who was the daughter of a martyr of the War of Independence.

Method: The memories of midwife Saime, as remembered by Uğur Dörtok, will be recounted using an explanatory storytelling approach.

Results: Saime Berkiyaruk, one of the Republic's pioneering midwives, is believed to have been born in Istanbul in 1896. According to reports, her father was a financial manager who served as a statesman during the Ottoman Empire. Saime had two brothers and a sister. It has been reported that the Berkiyaruk family, who were reputedly wealthy during the Ottoman Empire, donated all their assets to the Turkish army for the War of Independence. Their father also participated in the War of Independence but was martyred and never seen or heard from again. Ali Enver Dörtok took part in the Hatay struggle and fell ill while in Hatay. He was subsequently sent to Ankara but passed away when his son was only two months old. Saime began her midwifery profession in childhood, practising during former Health Minister Refik Saydam's tenure. While her educational background remains uncertain, it has been documented that she enrolled in the Sirkeci Demirkapı school, the very first midwifery institution established in 1892. Saime informed her niece, who is a midwife, that she practised midwifery in various
cities including Kayseri, Konya, Izmit, Balıkesir, and Ankara. Furthermore, Saime shared an anecdote that Mustafa Kemal Atatürk personally prepared and served her Turkish coffee during his visit to Izmit. In Uğur Dörtok's account, a military officer visited him and mentioned that Saime had treated his mother for syphilis, and as a result, he was born healthy and subsequently named after her. Additionally, her fluency in Arabic and Ottoman led to her appointment as a translator and clerk at the Ankara court of appeal. Saime retired at the age of 87, and despite never marrying or having children, dedicated her life to caring for her siblings. She passed away in 1993, aged 97.

Conclusion: Midwives play crucial roles in enhancing and maintaining public health both nationally and globally. To establish a professional identity and consolidate the profession in our country, it is imperative to investigate the lives of the pioneering midwives of the Republic.

Key Words: midwifery, history, republic, war of independence

Photo of midwife Saime with her friends at work

Kurtuluş Savaşı Şehidinin Kızı Saime Ebenin Hayatı

Suzi ÖZDEMİR[1], Süheda BAYRAM[1], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[2]
Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu derlemenin amacı Kurtuluş Savaşı şehidinin kızı olan Saime Dörtok ebenin hayatına dair yeğeni Uğur Dörtok'un anılarını paylaşmaktır.

Yöntem: Saime ebenin hayat hikayesini anlatan ve şu anda 84 yaşında olan yeğeni Uğur Dörtok'un anıları, açıklayıcı öyküleme yöntemi ile paylaşılacaktır.

Bulgular: Cumhuriyet'in ilk ebelerinden biri olan Saime Berkiyaruk'un 1896 yılında, İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. İki erkek ve bir kadın olmak üzere üç kardeşi olan Saime ebenin babasının Osmanlı Devleti döneminde mali yönetimde çalışmış bir devlet insanı olduğu belirtilmiştir. Osmanlı Devleti zamanında oldukça zengin oldukları bildirilen Berkiyaruk ailesinin, tüm mal varlığının Kurtuluş Savaşı için Türk ordusuna bağışlandığı, babalarının Kurtuluş Savaşı'na katılarak şehit olduğu ve kendisinden bir daha haber alınamadığı ifade edilmiştir. Erkek kardeşlerinden Subay Ali Enver Berkiyaruk'un (Uğur Dörtok'un babası) isteği üzerine tüm ailenin soyadı Dörtok olarak değiştirilmiştir. Ali Enver Dörtok Hatay mücadelesine katılmış, Hatay'da hastalanarak Ankara'ya sevk edilmiş ve oğlu henüz iki aylıkken vefat etmiştir. Saime ebenin henüz çocuk yaşta iken ebe olduğu, mesleğini eski Sağlık Bakanı Refik Saydam döneminde icra ettiği bilinmektedir. Okuduğu okula ilişkin net bilgiye ulaşılamamakla birlikte 1892'de Sirkeci Demirkapı'da açılan ilk ebelik okulunda eğitim gördüğü yönünde bilgiler aktarılmıştır. Saime ebe yeğenine, çalışma hayatı boyunca Kayseri, Konya, İzmit, Balıkesir ve Ankara'da görev yaptığını, Mustafa Kemal Atatürk'ün İzmit ziyareti sırasında ona Türk kahvesi pişirdiğini ve ikram ettiğini anlatmıştır. Uğur Dörtok'un paylaştığı anılarında, askerde iken kendisini bir binbaşının ziyaret ettiği, binbaşının annesinin ona gebe iken Frengi hastalığını tedavi eden kişinin Saime ebe olduğunu, bu sayede kendisinin sağlıklı bir şekilde doğduğunu ve annesinin kendisine Saime ebenin ismini verdiğini anlatmıştır. Saime ebe mesleğini icra etmenin yanında Arapça ve Osmanlıcayı çok iyi bildiğinden Ankara'da, temyiz mahkemesinde tercümanlık ve katiplik görevine getirilmiş ve 87 yaşında emekli olmuştur. Kardeşlerine bakabilmek için hiç evlenmediğini dile getiren ve çocuğu olmayan Saime ebe, 97 yaşında 1993 yılında vefat etmiştir.

Sonuç: Dünyada olduğu gibi ülkemizde de toplum sağlığının yükseltilmesinde ve devam ettirilmesinde ebelerin önemli rol ve sorumlulukları vardır. Ülkemizde ebelik mesleğinin profesyonel bir kimlik kazanması ve güçlenmesi için Cumhuriyet'in ilk ebelerinin hayatlarının araştırılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, tarih, cumhuriyet, kurtuluş savaşı

Saime ebenin iş yerinde arkadaşları ile fotoğrafı

Bildiri No: 74010

Enrıchıng Perspectıves In The Hıstory Of Mıdwıfe: Experıences And Suggestıons Of Mıdwıves

Enzel KÖKSALDI[2], Handan ÖZCAN[2]
[2]University of Health Sciences

The aim of this study is to determine the professional experiences and suggestions of midwives with different education levels. This study was planned qualitatively and midwives with different education levels and experiences were interviewed and their experiences were shared.

Participant 1 stated that she had been a village midwife for 40 years and learned about birth by helping a village midwife at the age of 15. She emphasized that she chose the midwifery profession not to make money, but to support women in difficult times and because she loves helping women. According to her, midwifery is an issue that concerns not only the woman but also the whole family, and therefore she works as a midwife to provide information and help to families about birth and the baby. It has also made recommendations to encourage home births. Participant 2 is a health vocational high school graduate who has been practicing midwifery for 45 years. According to her, midwifery is a sacred profession that makes mothers happy and brings them together with their babies. He lists his job descriptions as labor follow-up, birth and puerperal follow-up, and thinks that the current definitions are sufficient. He also emphasized that team solidarity is important. Participant 3 is an undergraduate graduate who has been practicing midwifery for 7 years and chose her profession because she loves helping people. According to him, midwives should support women not only during birth but also at every stage of their lives. He also stated that the job descriptions of midwives, whose job descriptions are not fully clear, should be more detailed. He suggests that in the future, midwifery should become a more respected profession and job descriptions should be clarified. Participant 4 is a doctoral student and works as an academician at the university. It defines the midwifery profession as a health discipline where science and art combine and lists its job descriptions in detail. He also stated that strengthening the midwifery profession would contribute to the improvement of maternal and child health and public health, and emphasized that its own law should be created.

Four participating midwives emphasize the importance of the midwifery profession for public health and mothers. The importance of midwives in maintaining women's health in every sense, regardless of their educational level, is emphasized.

Key words: midwifery, midwifery experiences, midwifery history

Ebelik Tarihinde Zenginleşen Bakış Açıları: Ebelerin Deneyimleri Ve Önerileri

Enzel KÖKSALDI[2], Handan ÖZCAN[2]
[2]Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Bu çalışmanın amacı farklı eğitim düzeylerine sahip ebelerin mesleki deneyimlerini ve önerilerini belirlemektir. Bu çalışma nitel olarak planlanmış olup farklı eğitim düzeylerine ve deneyimlerine sahip olan ebelerle görüşülerek deneyimleri paylaşılmıştır.

Katılımcı 1, 40 yıldır köy ebeliği yaptığını 15 yaşında bir köy ebesine yardım ederek doğumu öğrendiğini belirtmiştir. Ebelik mesleğini kazanç sağlamak için değil, kadınların zor anlarında destek olmak amacıyla ve kadınlara yardım etmeyi sevdiği için seçtiğini vurgulamıştır. Ona göre, ebelik sadece kadını değil, tüm aileyi ilgilendiren bir konudur ve bu nedenle ailelere doğumla ve bebekle ilgili bilgiler vermek, yardımcı olmak için ebelik yapmaktadır. Ayrıca, evde doğumları teşvik etmek için önerilerde bulunmuştur. Katılımcı 2, 45 yıldır ebelik mesleğini icra eden sağlık meslek lisesi mezunudur. Ona göre, ebelik anneleri mutlu eden ve bebekleriyle buluşturan kutsal bir meslektir. Görev tanımlarını travay takibi, doğum ve lohusa takibi olarak sıralar ve mevcut tanımların yeterli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, ekip dayanışmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Katılımcı 3, 7 yıldır ebelik mesleğini icra eden mesleğini insanlara yardım etmeyi sevdiği için seçen lisans mezunudur. Ona göre ebe, kadınlara sadece doğumda değil yaşamlarının her döneminde kadına destek destek vermelidir. Ayrıca görev tanımları tam belli olmayan ebelerin görev tanımlarının daha ayrıntılı olması gerektiğini belirtmiştir. Gelecekte, ebelik mesleğinin daha saygın bir meslek haline gelmesini ve görev tanımlarının netleştirilmesi gerektiğini önermektedir. Katılımcı 4, doktora öğrencisidir ve üniversitede akademisyen olarak çalışmaktadır. Ebelik mesleğini bilim ve sanatın birleştiği bir sağlık disiplini olarak tanımlamakta ve görev tanımlarını detaylı bir şekilde sıralamıştır. Ayrıca, ebelik mesleğinin güçlendirilmesinin anne ve çocuk sağlığı ve toplum sağlığının geliştirilmesine katkı sağlayacağını belirtmiş ve kendi yasasının oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır.

Dört katılımcı ebe, ebelik mesleğinin toplum sağlığı ve anneler için önemini vurgulamaktadır. Eğitim durumu ne olursa olsun kadın sağlığının her anlamda sürdürülmesinde ebelerin önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik deneyimleri, ebelik tarihi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 90702

Primary Health Services Organization and Midwife Services from The Republic To The Present

Ummahan YÜCEL[1], Ümmügülsüm GÜNAY[2]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences
[2]Tepecik Training and Research Hospital

SUMMARY:

Midwifery is one of the oldest professions in the world and midwifery practice areas have an important place in health. An important service level where midwifery services are provided is primary health care. A strong first-line organization model has been put forward in Turkey over the years. This model was given a legal basis with the "Socialization of Health Services Law No. 224", which came into force in 1961. With the Law No. 224, it was aimed to provide health services to the most remote corners of the country, and for this purpose, Health Centers and Health Houses were opened in Turkey. This practice has existed for approximately 40 years. The Family Medicine System was converted to the Family Medicine System under the name of "Health Reform", which was passed in 2003 and is still in practice today.
The aim of this study is to examine the primary health care organization in our country and the transformation of midwives' services within this organization in the 100th anniversary of the Republic.

Method: The study is a qualitative research based on content analysis of relevant documents obtained through literature and legislation review . Document review and content analysis will be carried out on four main themes. These main themes are: 1) Transformation in the Primary Health Care System 2) Village Group Midwifery and Municipal Midwifery 3) Health Center and Health Home Midwifery 4) Midwifery as a Family Health Worker

Conclusion: Midwifery has been very important in the primary health care system in Turkey throughout the 100-year historical period. In the historical process, midwifery services have continued to exist by transforming in parallel with the transformation in primary health care services. Today, in the family medicine practice model, midwifery practices, midwives' autonomy, authority and responsibilities are limited.

Key Words: midwifery, primary health care, family medicine

Cumhuriyet'ten Günümüze Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Örgütlenmesi Ve Ebelik Hizmetleri

Ummahan YÜCEL[1], Ümmügülsüm GÜNAY[2]

[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
[2]Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi

ÖZET:

Ebelik dünyanın en eski mesleklerinden birisi olup ebelik uygulama alanları sağlıkta önemli bir yere sahiptir. Ebelik hizmetlerinin yerine getirildiği önemli bir hizmet basamağı da birinci basamak sağlık hizmetleridir. Türkiye'de yıllar içinde güçlü bir birinci basamak örgütlenme modeli ortaya konmuştur. 1961 yılında yürürlüğe giren "224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Kanunu" ile bu model yasal zemine kavuşturulmuştur. 224 sayılı Kanun ile ülkenin en ücra köşesine sağlık hizmeti gitmesi amaçlanmış ve bunun için Türkiye'de Sağlık Ocağı ve Sağlık Evleri açılmıştır. Bu uygulama varlığını yaklaşık olarak 40 yıl sürdürülmüş olup 2003 yılında geçilen ve günümüzde de uygulama alanı bulan "Sağlıkta Reform" adı altında Aile Hekimliği Sistemine dönülmüştür.
Bu çalışmanın amacı Cumhuriyetin 100. Yılında ülkemizdeki birinci basamak sağlık örgütlenmesi ve bu örgütlenme içinde ebelerin hizmetlerinin dönüşümünü irdelemektir.

Yöntem: Çalışma, literatür ve mevzuat incelemesi ile elde edilen ilgili dokümanların içerik analizine dayalı nitel bir araştırmadır. Doküman incelemesi ve içerik analizi dört ana tema üzerinde yürütülecektir. Bu ana temalar: 1) Birinci Basamak Sağlık Sisteminde Dönüşüm 2) Köy Grup Ebeliği ve Belediye Ebeliği 3) Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Ebeliği 4) Aile Sağlığı Çalışanı olarak Ebelik

Sonuç: Türkiye'de 100 yıllık tarihsel süreçte birinci basamak sağlık sisteminde ebelik hizmetli oldukça önemli olmuştur. Tarihsel süreçte birinci basamak sağlık hizmetlerindeki dönüşüme paralel olarak ebelik hizmetleri dönüşerek varlığını sürdürmüştür. Günümüzde aile hekimliği uygulama modelinde ebelik uygulamaları, ebelerin özerkliği, yetki ve sorumlulukları sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, birinci basamak sağlık hizmetleri, aile hekimliği

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 49890 **SUNULMADI**

Pioneering Names at the Origin of the Midwifery Profession: A Historical Review

Ebelik Mesleğinin Kökenindeki Öncü İsimler: Tarihsel Bir İnceleme

Hatice Özeren[1], Mervenur Yılmaz[1], Seda Serhatlıoğlu[1], Ayşenur Akan[2]

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 39496

Revıew of Fatıma Şehime's Internshıp Notebook Wıthın The Scope of Mıdwıves Practıces in The Ottoman Epoch

Işılay ÇELİK[1], Cansu IŞIK[1]
[1]Unıversity of Health Sciences

Aim: To make an evaluation within the scope of today's midwifery practices by examining the internship book of Fatima Şehime, in which a total of 13 births between 28 November 1914 and 25 November 1915 were recorded.

Method: Three birth stories from the book titled Midwifery Internship Book, Hilal-i Ahmer Kadırga Maternity Hospital Midwifery course student Fatima Şehime's internship book, were examined by descriptive analysis method.

Results: Evaluation of pregnant women admitted to the delivery room; parameters such as family history, personal history, marriage and menstrual cycle, birth and miscarriage, and current pregnancy status were questioned. Methods such as abdominal examination with inspection, evaluation of edema and varicose veins in the legs, manual evaluation of the fetus, and listening to the heart sounds of the fetus were used to evaluate the pregnant woman. In order to have an idea about the progress of the birth, she evaluated both touch and labor pains intermittently. It has been reported that the puerperal and newborn are examined frequently. According to the internship book examined, the average age of menarche of 13 Muslim women was 13.5 and the average age of marriage was 19. The earliest birth was at the age of 19, and the average age of first birth was reported to be 23. It has also been stated that no woman has had a miscarriage before.

Conclusion: Some of the midwifery care and practices in the internship book that Fatima Şehime Hanım kept between 1914-15 are similar to today's midwifery care and practices. It has been determined that old midwives gave importance to inspection, auscultation and anamnesis, took an active role in birth and cared for the baby after birth. Today, many of the devices used in the examination of pregnant women have been replaced by digital devices. In addition, some practices such as enema and frequent touching have been abolished within the scope of evidence-based practices created in line with the results of randomized controlled studies. Midwifery care in the antenatal, intranatal and postnatal periods is now carried out within the scope of evidence-based practices. For this reason, in this review, it is planned to examine old midwifery practices and discuss them within the scope of changing and unchanging roles.

Key Words: midwifery practices in the ottoman epoch, fatima şehime's internship notebook, evidence-based midwifery practices

FATIMA ŞEHİME'S INTERNSHIP NOTEBOOK

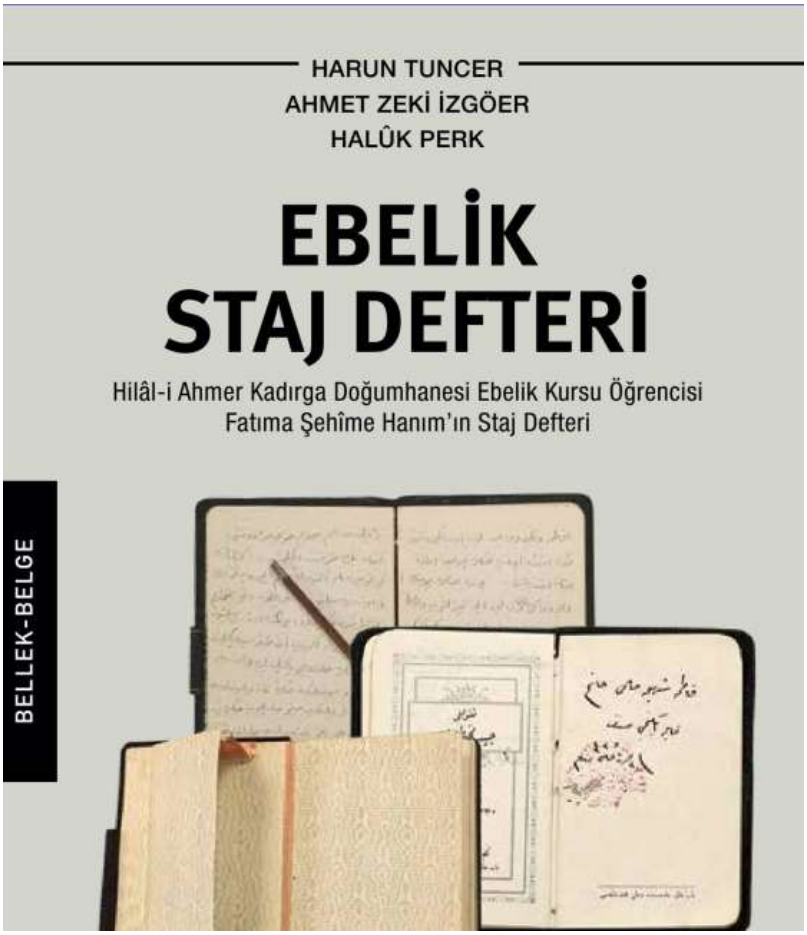

Osmanlı Döneminde Ebelik Uygulamaları Kapsamında "Fatıma Şehime Hanım'ın Staj Defteri"Nin İncelenmesi

Işılay ÇELİK[1], Cansu IŞIK[1]
[1]Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Amaç: 28 Kasım 1914-25 Kasım 1915 tarihleri arasındaki gerçekleşen toplam 13 doğumun kaydedildiği Fatıma Şehime Hanım'ın staj defterini inceleyerek, günümüzdeki ebelik uygulamaları kapsamında değerlendirmeyi yapmaktır.

Yöntem: Ebelik Staj Defteri Hilal-i Ahmer Kadırga Doğumhanesi Ebelik kursu öğrencisi Fatıma Şehime Hanım'ın staj defteri isimli kitaptan üç doğum öyküsü betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Bulgular: Doğumhaneye kabul edilen gebelerin değerlendirilmesi; soy geçmiş, öz geçmiş, evlilik ve adet düzeni, doğum ve düşük, mevcut gebeliğin durumu gibi parametreler sorgulanarak yapılmıştır. Gebeyi değerlendirmede inspeksiyonla karın muayenesi, bacaklarda ödem ve varis değerlendirmesi, elle fetusun değerlendirilmesi ve fetüsün kalp seslerini dinleme yöntemleri kullanılmıştır. Doğumun ilerleyişi hakkında fikir sahibi olabilmek için aralıklı olarak hem tuşe hem de doğum ağrılarını değerlendirmiştir. Lohusa ve yenidoğanın sık olarak muayene edildiği bildirilmiştir. İncelenen staj defteri doğrultusunda 13 Müslüman kadının menarş yaşı ortalaması 13.5, ortalama evlilik yaşı 19'dur. En erken doğum 19 yaşında yapılmış, ilk doğum yapanların yaş ortalaması 23 olarak bildirilmiştir. Ayrıca hiçbir kadının daha önce düşük yapmadığı belirtilmiştir.

Sonuç: Fatıma Şehime Hanım'ın 1914-15 yılları arasında tuttuğu staj defterindeki ebelik bakım ve uygulamalarının bazıları günümüz ebelik bakım ve uygulamalarıyla benzerlik göstermektedir. Eski ebelerin inspeksiyon, oskültasyon ve anamneze önem verdikleri, doğumda aktif rol aldıkları ve doğumdan sonra bebek bakımını yaptıkları belirlenmiştir. Günümüzde gebelerin muayenelerinde kullanılan aletlerin birçoğu yerini dijital aletlere bırakmıştır. Ayrıca randomize kontrollü çalışmalar neticesinde ortaya konan sonuçlar doğrultusunda oluşturulan kanıta dayalı uygulamalar kapsamında lavman ve sık tuşe gibi bazı uygulamalar kaldırılmıştır. Antenatal, intranatal ve postnatal dönemdeki ebelik bakımları artık kanıta dayalı uygulamalar kapsamında gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle bu bildiride eski ebelik uygulamalarının irdelenmesi, değişen ve değişmeyen roller kapsamında tartışılması planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı döneminde ebelik uygulamaları, Fatıma Şehime Hanım'ın staj defteri, kanıta dayalı ebelik uygulamaları.

FATIMA ŞEHİME HANIM'IN STAJ DEFTERİ

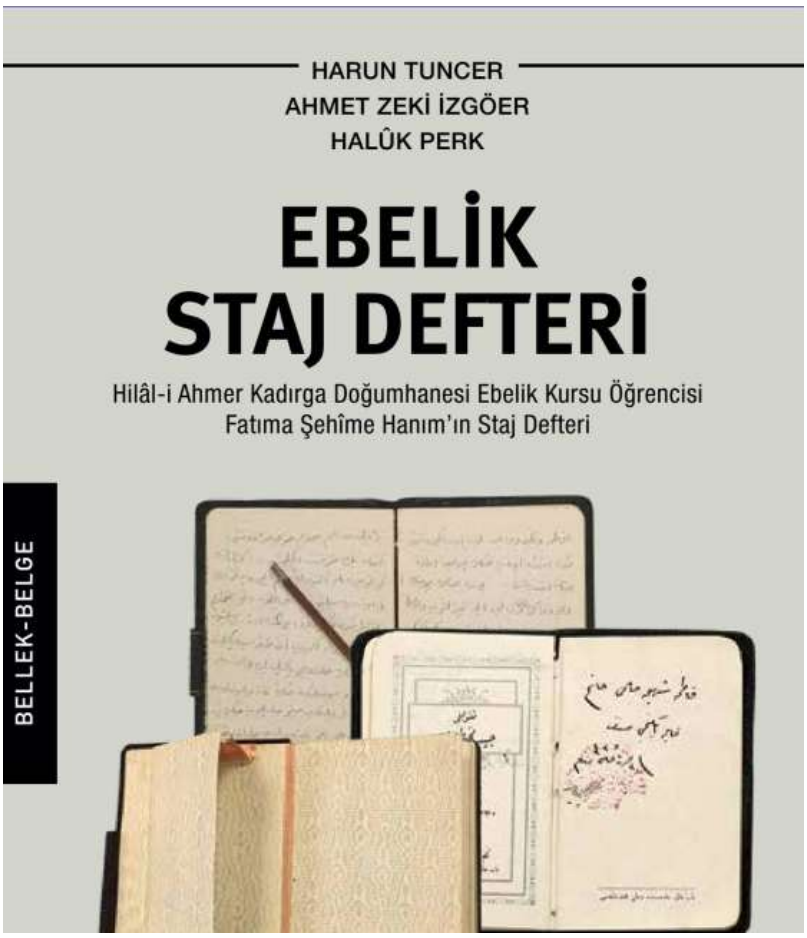

Bildiri No: 27641

Etymological Origin of the Concept of Midwife in Different Languages

Şilan YAVUZ[1], Sibel ERKAL İLHAN[2]
[1]Sakarya University, Faculty of Health Sciences, Sakarya
[2]Haliç University, Faculty of Health Sciences, Istanbul

This study was conducted to examine the etymological origin of the concept of "midwife" in different languages.

The etymological origin of the concept of "midwife" in Turkish, English, German, French and Arabic languages was examined.

The concept of "midwife" in Turkish is defined as the woman who gives birth, "lavta" as "midwife, male obstetrician" and in Abu Hayyan's Kitabü-l İdrak (1312) as "grandmother, grandmother, respected woman, older sister". It means ". In the Meninski Ottoman Dictionary (1680), it was used to mean "a woman who helps with birth". The English term midwife is “midwife”, “mid=with”, “wif=woman”. “With+woman” means “a woman who helps another woman give birth together.” In German, the concept of midwife "hebamme" (Old German "hev(i)anna") means "ancestor/grandmother who embraces/holds the newborn". It is also used synonymously with the concept of "obstetrics" (formerly known as "Wehmutter"), which derives from the Latin word "to help" and means "the title given to individuals outside the field of medicine who work during pregnancy, birth and puerperium, advise and care for pregnant women and postpartum women." In French, the term "midwife" "sage-femme" is used as "sage = wise" and "femme = woman", that is, "wise woman". It is defined in the French Academy Dictionary (1694) as "a person whose job is to give birth to women", and in the Littre French Dictionary (1863) it is defined as "a person whose profession is to give birth". It means "wise and skillful woman". Ottoman archive documents and the words "kabile/kabîle/kâbile" in Arabic mean "female midwife".

In this study, it was concluded that the concept of midwife is expressed in different languages with words that mean a woman who gives birth, a wise, skillful, respected woman.

Key Words: midwife, etymology, hebamme, sage-femme, tribe

Farklı Dillerde Ebe Kavramının Etimolojik Kökeni

Şilan YAVUZ[1], Sibel ERKAL İLHAN[2]
[1]Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya
[2]Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Geçmişi asırlar öncesine dayanan ebelik mesleği farklı ülkelerde, kültürlerde ve dillerde farklı sözcükler ile yer edinmiştir. Bu çalışma, "ebe" kavramının farklı dillerdeki etimolojik kökenini, taşıdığı anlamı incelemek amacıyla yapılmıştır. ,

"Ebe" kavramının Türkçe, Arapça, İngilizce, Almanca, Fransızca, dillerindeki etimolojik kökeni incelenerek sözlük çalışması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Eski kaynaklar incelendiğinde "ebe" kavramı Orhun Yazıtlarında "apa, ata, dede, saygıdeğer kimse"; Dîvânu Lugâti't-Türk'te "ana"; Kitâbü'l-İdrâk'ta (Ebu Hayyan) "büyükanne, nine, saygı gören kadın, abla"; Meninski Sözlüğü'nde (Thesaurus) "doğuma yardımcı olan kadın" anlamlarını taşır. Türk ve Altay mitolojisinde "ebey=yeryüzü tanrıçası"dır; "Abay/Apay" olarak da geçmektedir. "Ebey" (Ebe) kökünden türemiştir. "Yaşlı kadın" anlamındadır. Türkçe "Aba/Ebe", "Moğolca Ebe/Ebi/Eve", Tunguzca "Eve/Evke/Ebke" sözcükleri geçmekte, "Eb/Öb/Öv" kökü Moğolca'da "emmek" anlamındadır. Osmanlı döneminden itibaren mesleki eğitim gören ilk kadın meslek grubu olan"ebe", dilimizde "doğum işini yaptıran kadın, lavta; büyükanne, nine" anlamları ile Türkçe sözlükte yer almaktadır. "Lavta" kavramı, Türkçe sözlükte "ebe, erkek doğum hekimi" olarak geçmektedir. Osmanlı'da kullanılan "kabile/kabîle/kâbile" kavramı, Arapça'da "kadın ebe" anlamındadır. Arşiv belgeleri incelendiğinde kabile kavramına sıklıkla rastlanmaktadır. Ebe kavramının İngilizce karşılığı olan "midwife", "mid=with" + "wif=woman" biçiminde kelime köklerine ayrılabilir; "with+woman" başka "bir kadın ile birlikte olan, onun doğum yapmasına yardımcı olan kadın" anlamındadır. "Wifa" kelimesi proto-Germanic kökenlidir; Eski İngilizce'de "wif=kadın, kadın cinsiyeti, hanım, kadın olarak eş" anlamındadır. Almanca'da ebe anlamındaki "hebamme", Eski Almanca'da 15. yüzyılda "hev(i)anna", "yenidoğanı kucaklayan/tutan ata/büyükanne" anlamını taşımaktadır. Ek olarak Latince "yardım etmek" kelimesinden türeyen ve "gebelik, doğum, lohusalık döneminde çalışan, gebelere/lohusalara tavsiyelerde bulunan, onlarla ilgilenen tıp alanı dışından bireylere verilen ünvan" anlamındaki "obstetrik"(eski adı "Wehmutter"=Gebelik, doğum, doğum sonrası, emzirme sürecinde gebelere ve yeni annelere tavsiyelerde bulunan, bakım ve yardım sağlayan kişi.) kavramı ile eş anlamlı kullanılmıştır. Fransızca'da ebe anlamındaki "sage-femme" kavramı, "sage=akıllıca" + "femme=kadın" yani "bilge kadın" anlamındadır. Fransız Akademi Sözlüğü'nde (1694) "işi/mesleği kadın doğurtmak olan kişi" şeklinde tanımlanan ebe kavramı, 1863 yılında basılan Littre Fransızca Sözlüğü'nde "mesleği doğum yaptırmak olan kişi; bilge ve becerikli kadın" anlamlarında kullanılmıştır.

Etimolojik kökenlerine bakıldığında "ebe"nin kadın ile bağdaştırıldığı, doğuma yardım eden kadın için kullanılan bir kavram olduğu dikkat çekmektedir. Fransızca etimolojik kökenleri

incelendiğinde ebeye bilgelik anlamı yüklenmesi, doğum işiyle ilgilenen kadınların bilgi ve beceri sahibi olmaları gerektiğine bir atıf olarak yorumlanmıştır. Aynı zamanda ebe kavramına abla, saygı gören kadın anlamlarının yüklenmesi, toplumda ebelik işinin saygın bir yardım olduğu anlamını taşımaktadır. Antik Yunan'da, Sokrates'in etkisi altında, felsefi bir alışveriş tarzı olan ruhların doğuşunu ifade etmeye başlayan "doğurtma sanatı" ve "doğum sanatı"ndan söz edilmiştir. Sonuç olarak, etimolojik kökenleri incelenen "ebe" kavramının, Sokrat Felsefesine dayanan felsefi temellerinin incelenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: ebe, etimoloji, hebamme/sage-femme, kabile, midwife

Bildiri No: 49583

Hıstorıcal Development Of Sımulatıon-Based Mıdwıfe Educatıon

Nurbanu GÜVEN[1], Reyhan AYDIN DOĞAN[2], Pınar AKBAŞ[3]
[1]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Midwifery Department Graduate Student Karabük/Turkey
[2]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Karabük/Türkiye
[3]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Karabük/Turkey

Simulation is defined by the Turkish Language Association as "simulation." In other words, simulation entirely replaces or enhances real experiences with guided experiences by replicating or invoking existing elements of the real world in a natural way. Simulation-based midwifery education has emerged as a significant advancement in medical education, particularly in training midwives and healthcare professionals. Simulation involves reenacting real-life scenarios, direct experience, and learning from mistakes.

In midwifery education, simulations cover a wide range of experiences from normal deliveries to emergencies, allowing students to develop their skills in a risk-free environment. These simulations assist in developing competencies related to childbirth, prenatal care, neonatal resuscitation, and managing complications during birth. This educational method provides students with the opportunity to apply theoretical knowledge in a safe environment and learn how to handle rare or risky situations.

"Phantoms," known as obstetric simulators, were developed in the 1600s to teach midwives how to better manage childbirth difficulties. Obstetric simulators made of straw were used in the 1700s to simulate normal and risky birth processes. Sir William Smellie, recognized as the father of British midwifery, developed a pelvis made from human bones, covered in leather, completed with wooden and rubber limbs mimicking a fetus, along with a placenta made from leather. Additionally, in the 1700s, Sir Richard Manningham reportedly produced a glass machine in London to demonstrate maneuvers made by a fetus passing through the birth canal to midwives. The first human simulator named Sim One was developed in the 1960s by Abrahamson and Denson. Sim One had a plastic skin resembling real human color and texture, imitating human movements, opening and closing its mouth, blinking its eyes, and simulating a synchronized heartbeat and carotid pulse. This simulator responded to intravenous drug applications and two gases applied through a mask, allowing the measurement of blood pressure. Emphasized as a significant development influencing the evolution of healthcare education was the emergence of the human-patient simulator in the late 20th century.

Simulation-based midwifery education boosts students' confidence, reduces the likelihood of errors, and prepares them more effectively for clinical practice. The historical development of this educational method aims to continuously progress in offering a more effective, efficient, and safer learning experience in midwifery education. Due to its potential contributions to

students, it's recommended to expand the use of the simulation-supported midwifery education model and integrate it into midwifery curricula.

Key words: midwifery education, history of simulation, simulation in midwifery education

Simülasyona Dayalı Ebelik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Nurbanu GÜVEN[1], Reyhan AYDIN DOĞAN[2], Pınar AKBAŞ[3]

[1]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük/Türkiye

[2]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, Karabük/Türkiye

[3]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük/Türkiye

Simülasyon Türk Dil Kurumu tarafından "benzetim" olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle, simülasyon, gerçek deneyimleri yönlendirilmiş deneyimlerle tamamen katılımcı bir şekilde değiştirir veya geliştirir, gerçek dünyanın mevcut unsurlarını tekrarlayarak veya çağırarak doğal bir biçimde oluşturur. Simülasyona dayalı ebelik eğitimi, tıp eğitiminde ve özellikle de ebelerin ve sağlık profesyonellerinin yetiştirilmesinde önemli bir gelişme olarak ortaya çıkmıştır. Simülasyon, gerçek yaşam senaryolarını canlandırma, doğrudan deneyimleme ve hatalardan öğrenme gibi unsurları içerir. Ebelik eğitiminde simülasyonlar, normal doğumlardan acil durumlara kadar geniş bir deneyim yelpazesini kapsamakta ve öğrencilerin risksiz bir ortamda becerilerini geliştirmelerine ve pratik yapmalarına olanak sağlamaktadır. Bu simülasyonlar doğum, doğum öncesi bakım, yenidoğan canlandırma ve doğum sırasındaki komplikasyonlarla baş etme ile ilgili yeterliliklerin geliştirilmesine yardımcı olur. Bu eğitim yöntemi, öğrencilere güvenli bir ortamda teorik bilgilerini uygulamaya dönüştürme fırsatı verir. Aynı zamanda, nadir veya riskli durumları deneyimleme şansı sunarak öğrencilerin bu tür durumlara nasıl müdahale edeceklerini öğrenmelerini sağlar.

Obstetrik simülatörler olarak bilinen “Phantoms”, 1600'lü yıllarda ebelere doğum zorluklarını nasıl daha iyi yönetebileceklerini öğretmek için geliştirilmiştir. Samandan yapılmış obstetrik simülatörlerin 1700'lü yıllarda normal ve riskli doğum süreçlerini simüle etmek için kullanılmıştır. İngiliz ebeliğinin babası olarak tanınan Sir William Smellie, insan kemiklerinden yapılmış, deriyle kaplı, fetüsü taklit eden ahşap ve kauçuk uzuvlarla tamamlanmış bir leğen kemiği ve deriden yapılmış bir plasenta geliştirmiştir. Ayrıca 1700'lü yıllarda Sir Richard Manningham'ın Londra'da doğum kanalından geçen bir fetüsün ebelere yaptığı manevraları göstermek için bir cam makinesi ürettiği bildirilmiştir. Sim One adlı ilk insan simülatörü 1960'lı yıllarda Abrahamson ve Denson tarafından geliştirilmiştir. Sim One, gerçek insan rengine ve dokusuna benzeyen, insan hareketlerini taklit eden, ağzını açıp kapatan, gözlerini kırpıştıran, senkronize kalp atışı ve şah damarı nabzını simüle eden plastik bir cilde sahipti. Bu simülatör, intravenöz ilaç uygulamalarına ve maske aracılığıyla uygulanan iki gaza yanıt vererek kan basıncının ölçülmesine olanak sağladı. Sağlık eğitiminin gelişimini etkileyen önemli bir gelişme olarak, 20. yüzyılın sonlarında insan-hasta simülatörünün ortaya çıkışı vurgulanmıştır.

Simülasyona dayalı ebelik eğitimi, öğrencilerin özgüvenlerini artırır, hata yapma olasılığını azaltır ve klinik uygulamalara daha hazırlıklı bir şekilde girmelerine yardımcı olur. Bu eğitim metodunun tarihsel gelişimi, ebelik eğitiminde daha etkili, etkili ve güvenli bir öğrenme deneyimi sunma amacıyla sürekli olarak ilerlemektedir. Simülasyon destekli ebelik eğitim

modelinin, öğrencilere katkı sağlama potansiyeli sebebiyle, yaygınlaştırılması ve ebelik programlarının ders müfredatlarına entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik eğitimi, simülasyon tarihi, ebelik eğitiminde simülasyon

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 32286

The Language of Figures Women And Birth

Elif NACAROĞLU[1], Fatma COŞKUN[1], Aytül HADIMLI[2]
[1]Izmir University of Health Sciences Tepecik Training and Research Hospital
[2]Ege University Faculty of Health Sciences

Since the beginning of human history, it is believed that women have a chosen position. In the context of physical and biological characteristics, the fact that reproduction takes place through the female body and that it responds to humanity's desire to reproduce further increases the value of women in society.

This is also seen in works of art. Art is one of the most important factors reflecting the value judgments and culture of the society as well as the characteristics of the period in which it exists. Since prehistoric times, people have searched for the creation of human beings and creative power, and they have revealed their thoughts and behaviors about this first with paintings and sculptures, and then with other works of art. In works of art, female figures are often associated with childbirth and at the same time express abundance and fertility. In many sculptures and paintings, the sexual organs of women and the pregnancy of pregnant women are expressed with certain symbols. Symbols such as trees and soil were also used to emphasize fertility and reproduction. Symbols with the theme of women and childbirth are also used in the art of tattooing, an art that continues from the past to the present and has become increasingly widespread in recent years. In today's visual, phonetic and rhythmic artworks, the special position of women still continues.

The woman, who represents fertility and creativity with her fertility and inspires all branches of art, has been passed down from generation to generation with figures. In this compilation, the meanings of figures related to women and childbirth in works of art are discussed.

Key words: woman, birth, art, figure

Figürlerin Dili: Kadın ve Doğum

Elif NACAROĞLU[1], Fatma COŞKUN[1], Aytül HADIMLI[2]
[1]İzmir Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi
[2]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren kadının seçilmiş bir konuma sahip olduğuna inanılmaktadır. Fiziksel ve biyolojik özellikleri bağlamında üremenin kadın bedeni üzerinden gerçekleşmesi, insanlığın çoğalma isteğine karşılık vermesi, kadının toplumdaki değerini daha da arttırmaktadır. Bu durum sanat eserlerinde de görülmektedir. Bulunduğu dönemin özellikleri yanı sıra toplumun değer yargılarını ve kültürünü yansıtan en önemli etmenlerden biri sanattır.

Tarih öncesi dönemden beri insanlar, insanın yaradılışını ve yaratıcı gücü aramış, buna ilişkin düşünce ve davranışlarını önceleri resim ve heykeller, sonrasında diğer sanat eserleri ile ortaya koymuşlardır. Sanat eserlerinde kadın figürleri çoğunlukla doğum ile bağdaştırılmış, aynı zamanda bolluk ve bereketi ifade etmiştir. Birçok heykel ve resimde kadınların cinsel organları ile gebe kadınların gebeliği belli simgelerle ifade edilmiştir. Doğurganlığı ve çoğalmayı vurgulamak için ağaç ve toprak gibi semboller de kullanılmıştır. Geçmişten günümüze devam eden ve son yıllarda gittikçe yaygınlaşan ten üzerine işlenen bir sanat olan dövme sanatında da kadın ve doğum temalı semboller kullanılmaktadır. Günümüz görsel, fonetik ve ritmik sanat eserlerinde de kadının özel konumu hala devam etmektedir. Doğurganlık özelliği ile bereketi ve yaratıcılığı temsil eden ve tüm sanat dallarına ilham olan kadın, figürlerle nesilden nesile aktarılmıştır. Bu derlemede sanat eserlerinde kadın ve doğuma ilişkin figürlerin anlamları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: kadın, doğum, sanat, figür

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 17188

Historical Development of Family Planning Methods

Bengü Sena ALTUN[1]
[1]Balıkesir University

Objectıves: Family planning is the practices that enable individuals to have the number of children they want when they want. The aim of this review is to draw attention to the emergence and development of family planning methods that are as old as human history.

Methods: A literature search was performed using Pubmed, Google Scholar, Cochrane Library databases between 01.07.2023 and 01.10.2023 and presented as a traditional review.

Fındıngs: The oldest family planning method is thought to be coitus interruptus, in which the man withdraws his penis from the vagina before ejaculation. In the 17th and 18th centuries, Africans and Native Americans controlled fertility by observing cervical mucus and determining fertile days. Some cave paintings and Egyptian statuettes have been discovered as evidence of condom use in prehistoric times. Many substances have been used in history to prevent the passage of sperm through the vagina. In the 1920s, when estrogen and progesterone were discovered and their functions were understood, they began to be used for contraception. In 1956, the first major trial of combined oral contraceptives was conducted in Puerto Rico. By 1960, the first combined oral contraceptive was introduced in the United States. The intrauterine device had been used for centuries by Arabs to prevent camels from becoming pregnant by inserting small stones into the uterus of the animal. The first intrauterine device designed for contraception was made of silkworm intestine.

Although male contraception is not well known, research has been ongoing for about 60 years. Hormonal male contraception acts by interrupting the hypothalamic pituitary gonadal axis, a naturally occurring hormonal feedback loop to suppress spermatogenesis. Studies have shown a favourable response to the use of male contraception.

Conclusıons: In conclusion, family planning methods are developing and diversifying day by day. Midwives, nurses and other health personnel who provide family planning counselling should follow the current developments in family planning and ensure the provision and continuation of family planning services in the light of this information.

Key Words: family planning, contraception, intrauterine devices

Aile Planlaması Yöntemlerinin Tarihsel Gelişimi

Bengü Sena ALTUN[1]
[1]Balıkesir Üniversitesi

Amaç: Aile planlaması, bireylerin istediği zaman, istediği sayıda çocuk sahibi olmasını sağlayan uygulamalardır. Derlemenin amacı; insanlık tarihi kadar eskiye dayanan aile planlaması yöntemlerinin ortaya çıkışına ve gelişimine dikkat çekmektir.

Yöntem: Derleme için 01.07.2023 ile 01.10. 2023 tarihleri arasında Pubmed, Google Akademik, Cochrane Library veri tabanları kullanılarak literatür tarama gerçekleştirilmiş, geleneksel derleme şeklinde sunulmuştur.

Bulgular: En eski aile planlaması yönteminin, erkeğin ejekülasyondan önce penisini vajinadan çektiği coitus interruptus yöntemi olduğu düşünülmektedir. 17. ve 18. yüzyıllarda Afrikalılar ve Amerikan yerlileri servikal mukusu gözlemleyip fertil günlerini belirleyerek doğurganlığı kontrol etmişlerdir. Tarih öncesi çağda kondom kullanıldığına dair kanıt olarak bazı mağara resimleri ve Mısır heykelcikleri keşfedilmiştir. Vajinadan sperm geçişini engellemek için tarihte pek çok madde kullanılmıştır. 1920'lerde östrojen ve progesteronun keşfedilip işlevleri anlaşılınca doğum kontrolü için kullanılmaya başlanmıştır. 1956 yılında Porto Riko'da kombine oral kontraseptiflerin ilk büyük denemesi yapılmıştır. 1960 yılına gelindiğinde ilk kombine oral kontraseptif Amerika Birleşik Devletleri'nde piyasaya sürülmüştür. Rahim içi araç Araplar tarafından yüzyıllardır develerin gebe kalmasını önlemek için hayvanın uterusuna küçük taşlar yerleştirilerek uygulanmakta idi. Doğum kontrol amaçlı tasarlanan ilk rahim içi araç ise ipek böceği bağırsağından üretilmiştir. Erkeklere yönelik doğum kontrol yöntemleri pek bilinmese de araştırmalar yaklaşık 60 yıldır devam etmektedir. Hormonal erkek kontrasepsiyonu, spermatogenezi baskılamak için doğal olarak oluşan bir hormonal geri besleme döngüsü olan hipotalamik pituiter gonadal ekseni kesintiye uğratarak etki göstermektedir. Yapılan araştırmalarda erkek doğum kontrol yöntemlerinin kullanımına olumlu tepkiler verildiği görülmektedir.

Sonuç: Sonuç olarak aile planlaması yöntemleri her geçen gün gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Aile planlaması danışmalığı veren ebe, hemşire ve diğer sağlık personelleri aile planlaması konusunda güncel gelişmeleri takip etmeli, bu bilgiler ışığında aile planlaması hizmet sunumu ve devamını sağlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: aile planlaması, doğum kontrolü, rahim içi araçlar

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 86587

Art Therapy And Mıdwıfery: A Hıstorıcal Perspectıve

Hatice Burcu YANAR[1], Güldane Damla KAYA[2]

[1]Gazi University, Gazi Institute of Educational Sciences, Department of Art Education, Ankara, TÜRKİYE

[2]School of Health Sciences, Faculty of Health and Medical Sciences, University of Surrey, Guildford, UK

Introduction: The critical review explores the symbiotic relationship between art therapy and midwifery throughout history. Both practices, rooted in ancient traditions, have evolved over centuries, impacting the holistic well-being of individuals and communities. This analysis delves into the historical context, highlighting key moments where these disciplines intersected, fostering healing, empowerment, and creative expression.

Aim: This review explores the intertwined history of art therapy and midwifery, tracing their origins from ancient civilizations to the contemporary healthcare landscape. From ancient rituals that integrated artistic practices in childbirth to the Renaissance period, where art documented midwifery techniques, the review delves into pivotal moments where these disciplines intersected. In the 19th and 20th centuries, both fields underwent formalization and integration into the medical domain, leading to collaborative practices in supporting expectant mothers. Today, the synergy between art therapy and midwifery continues to flourish, offering innovative ways to enhance the childbirth experience and holistic well-being.

Methodology: The critical review aimed to identify a search for historical perspectives from 2012 to 2022. Five key search words are used in various combinations including the following: art therapy, history of art therapy, history of midwifery, Renaissance period, the 19th and 20th centuries. The major databases searched for this review include PubMed, MEDLINE, Google Scholar, MIDIRS, Cochrane, DergiPark, and the Turkish equivalent of the International Scientific Citation Index (Higher Education Council National Thesis Centre).

Findings: The review discusses the challenges that may be faced and highlights opportunities for further research, emphasizing the importance of understanding this historical connection for the benefit of modern healthcare practices.

Conclusion: This review of results provides an overview of the historical journey of art therapy and midwifery while leaving room for further exploration in your review.

Key Words: art therapy; history of midwifery, history of art therapy; critical review

Sanat Terapisi Ve Ebelik: Tarihsel Bir Perspektif

Hatice Burcu YANAR[1], Güldane Damla KAYA[2]

[1]Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE

[2]School of Health Sciences, Faculty of Health and Medical Sciences, University of Surrey, Guildford, UK

Giriş: Bu eleştirel inceleme, tarih boyunca sanat terapisi ve ebelik arasındaki simbiyotik ilişkiyi araştırmaktadır. Kökleri kadim geleneklere dayanan her iki uygulama da yüzyıllar boyunca gelişerek bireylerin ve toplumların bütünsel refahını etkilemiştir. Bu analiz, bu disiplinlerin kesiştiği, iyileşmeyi, güçlenmeyi ve yaratıcı ifadeyi destekleyen önemli anları vurgulayarak tarihsel bağlamı araştırmaktadır.

Amaç: Bu araştırma, sanat terapisi ve ebeliğin iç içe geçmiş tarihini incelemekte olup, kökenlerini eski uygarlıklardan çağdaş sağlık ortamına kadar izlemektedir. Bu inceleme, sanatsal uygulamaları doğuma entegre eden antik ritüellerden, sanatın ebelik tekniklerini belgelediği Rönesans dönemine kadar, bu disiplinlerin kesiştiği önemli anları incelemektedir. 19. ve 20. yüzyıllarda her iki alan da resmileşerek tıp alanına entegre olmuş ve anne adaylarını desteklemek için işbirlikçi uygulamalara yol açmıştır. Bugün, sanat terapisi ve ebelik arasındaki sinerji, doğum deneyimini ve bütünsel refahı geliştirmek için yenilikçi yollar sunarak gelişmeye devam etmektedir.

Metodoloji: Eleştirel inceleme, 2012'den 2022'ye kadar olan tarihsel perspektifleri araştırmayı amaçlamaktadır. 'sanat terapisi, sanat terapisi tarihi, ebelik tarihi, Rönesans dönemi, 19. ve 20. yüzyıllar' olmak üzere beş anahtar arama kelimesi çeşitli kombinasyonlarda kullanılmıştır. Bu derleme için taranan başlıca veri tabanları arasında PubMed, MEDLINE, Google Scholar, MIDIRS, Cochrane, DergiPark ve Uluslararası Bilimsel Atıf Dizini'nin Türkçe karşılığı (Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi) bulunmaktadır.

Bulgular: Bu çalışma, modern sağlık uygulamalarının yararı için bu tarihsel bağlantıyı anlamanın önemini vurgulayarak, karşılaşılabilecek zorlukları tartışmakta ve daha fazla araştırma için fırsatları vurgulamaktadır.

Sonuçlar: Bu çalışma, sanat terapisi ve ebeliğin tarihsel yolculuğuna genel bir bakış sunarken, daha fazla araştırmaya da yer açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sanat terapisi; ebelik tarihi, sanat terapisi tarihi; eleştirel inceleme

Bildiri No: 47692

The Use of Technology in The Hıstory of Mıdwıfery Educatıon and Traınıng

Suna Seher Gül DEMİR[1], Ceyda TUFANLI[1], Özlem ÇELİK[1], Nursena DURAN[1], Esra DURMUŞ[1], Suzi ÖZDEMİR[1], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[2]

[1]KocaeliUniversity Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Bartın University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Aim: Today, technology is rapidly advancing and widely applied in various domains. However, research on historical utilization of technology in midwifery education and its impact remains restricted. Therefore, this review aims to investigate the historical usage of technology in midwifery education and comprehensively analyze its influence based on an extensive literature review.

Method: The data for the retrospective and descriptive study were searched using specific keywords and their combinations, including "midwifery", "midwifery education", "history", and "technology" in both Turkish and English. Search engines such as PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science, and Google Scholar were used with no year limitations on the data collection. The results were then presented in an interpretative style.

Results: The use of simulation in midwifery education, which gained popularity in 18th century, has resulted in the creation of advanced high-tech simulators through developments in computer technology and molding techniques. This innovation has replaced traditional lecture method, allowing for interactive teaching methods that utilize visual and auditory senses using computers. Furthermore, the advancement of virtual reality simulation has created even more lifelike environments. In the early 21st century, health schools from numerous countries, particularly in the USA, fabricated scenarios within an internet-based realm known as "Second Life". Technological advancements have allowed for integration of virtual and augmented reality glasses into midwifery education, providing the opportunity to experience management of seldom seen conditions in clinical practice. Despite advent of educational mobile games for smartphones and tablets, their application in midwifery education remains restricted. The Covid-19 pandemic has led to a rapid increase in the use of online and distance learning, as well as web 2.0 tools in midwifery education. With the proliferation of artificial intelligence applications, the boundaries of time and space in technology-enabled education have been blurred, and it is anticipated that the adoption of Web 3.0 applications will become increasingly prevalent soon, with Web 4.0 applications soon to follow in midwifery education.

Conclusion: With the continuous development of technology, midwifery education has undergone significant changes. It is an international concern to equip midwifery students to practice in a health service environment that is constantly evolving due to technology. It is widely believed that well-prepared midwifery students will play an essential role as change agents in the future. In this context, conducting scientific research is recommended to equip midwifery students with the essential knowledge, skills, and attitudes required to effectively use the presented technology and data.

Key Words: midwifery, education, training, history, technology

Ebelik Eğitim Ve Öğretim Tarihinde Teknolojinin Kullanımı

Suna Seher Gül DEMİR[1], Ceyda TUFANLI[1], Özlem ÇELİK[1], Nursena DURAN[1], Esra DURMUŞ[1], Suzi ÖZDEMİR[1], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[2]
[1]Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Amaç: Günümüzde teknoloji hızla gelişmekte ve yaşamın tüm alanında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak ebelik eğitiminde teknoloji kullanımının tarihçesi ve bunun ebelik eğitimini nasıl etkilediği konusundaki araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu derlemenin amacı geniş bir literatür taramasına dayanarak, ebelik eğitiminde teknoloji kullanım tarihinin incelenmesi ve teknolojinin ebelik eğitimine etkisini kapsamlı bir şekilde incelemektir.

Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı desende gerçekleştirilen incelemenin verileri, PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science ve Google Schoolar arama motorlarında "ebelik", "ebelik eğitimi", "tarih" ve "teknoloji" anahtar kelimeleri ve kombinasyonlarıyla Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır. Verileri toplamada herhangi bir yıl sınırlaması yapılmamıştır. Tarama sonucunda elde edilen bulgular yorumlayıcı şekilde sunulmuştur.

Bulgular: Ebelik eğitiminde 18. yüzyıldan itibaren popüler hale gelen simülasyon kullanımı, günümüzde bilgisayar teknolojisindeki ve kalıplama tekniklerindeki ilerlemeler ile ileri teknolojiye sahip simülatörlerin geliştirilmesine yol açmıştır. Bununla birlikte önceleri geleneksel anlatım yöntemi ile gerçekleştirilen ebelik eğitimi, bilgisayar kullanımı ile görsel ve işitsel duyuları da harekete geçiren interaktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasına olanak sağlamıştır. Ayrıca sanal gerçeklik simülasyonunun geliştirilmesiyle daha da gerçekçi ortamlar ortaya çıkmıştır. 21. yüzyılın başlarında Amerika başta olmak üzere birçok ülkeden sağlık okulları, öğrencilere öykü alma ve klinik muayene becerilerini uygulayabilecekleri sanal bir ortam sağlayan "Second Life" isimli internet tabanlı bir dünyada kurgular oluşturmuştur. Daha ileri teknolojik gelişmeler, klinikte nadiren karşılaşılan durumların yönetimlerinin deneyimlenmesini sağlayan sanal ve arttırılmış gerçeklik gözlük kullanımının ebelik eğitimine entegre edilmesini sağlamıştır. Akıllı telefonların ve tablet bilgisayarların kullanımının artması ile de eğitsel mobil oyunlar geliştirilmiş olup ebelik eğitiminde kullanım alanları henüz sınırlıdır. Günümüzde Covid-19 pandemisi ebelik eğitiminde uzaktan, çevrimiçi eğitim, web 2.0 araçlarının kullanımı çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmasına aracı olmuştur. Yapay zekâ uygulamalarının hayatımıza girmesi ile eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin zaman mekân algısı ortadan kalmış gelecek günlerde Web 3.0 uygulamalarının yaygınlaşacağı ve Web 4.0 uygulamalarının ebelik eğitiminde yer edineceği öngörülmektedir.

Sonuç: Her geçen gün gelişen teknoloji ile ebelik eğitimi de gelişmeye başlamıştır. Ebelik öğrencilerini, sürekli gelişen teknoloji ile değişen sağlık hizmeti ortamında uygulamaya hazırlamak, uluslararası bir konudur. Geleceğe iyi hazırlanmış ebelik öğrencilerinin, değişimin aracıları olarak işlev göreceği düşünülmektedir. Bu bağlamda ebelik öğrencilerinin kendilerine sunulan teknolojiyi ve verileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için, gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amacıyla bilimsel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, eğitim, öğretim, tarih, teknoloji

Bildiri No: 47046

Ottoman Perıod And Midwives

Ece ERGİN[1], Neriman SOĞUKPINAR[2]
[1]Ege Unıversıty Instıtute Of Health Scıences
[2]Ege Unıversıty Faculty Of Health Scıences

Midwifery is the art of giving supportive care that is as old as human history, where science and art are combined, based on spirit and ethical values. Midwifery is one of the two recorded professions performed by women during the Ottoman Period. While classical institutions were renewed in accordance with Western characteristics within the Ottoman modernization-westernization-movements, the midwifery profession was not excluded from this change and transformation. In the review article, it is aimed to inform midwives about the importance given to the midwifery profession and midwifery education during the OttomanPeriod.

During the Ottoman Period, health services were provided through foundations. All the features of monarchy were reflected in health policies and practices and health services were provided for the palace and the army. Due to the devastation caused by epidemic diseases such as cholera and plague in the western world in the first place, the fact that western states began to approach the issue of health with a conscious policy also had a simultaneous effect on the Ottoman Empire and XIX. the first serious state regulations in the field of health have started to be observed in the century. In this context, in order to adapt the Ottoman state system to the requirements of the day, it was desired to obtain information about the number and identity of medical personnel (physicians and midwives) in the country, the first steps were taken by recording the training and work of physicians and midwives. in 1840, it was decided that all health professionals with and without diplomas working in freelance or official institutions should take the exam by an Assembly established in Tıbbiye and that the driver's licenses of successful ones should be approved. in 1842, a tahrir was presented to the state for the purpose of providing midwifery education for women at the Hekimbaşı Medical School and accepted.

Thus, midwives have started to be trained from female students since this date. Women who graduated from the midwife school in the Ottoman Empire are the first women to receive vocational education. Ottoman women who earned the right to graduate from the midwifery department received their diplomas in the presence of the sultan and started working in health institutions. Knowledgeable midwives, who were trained during the Ottoman period with emphasis on the midwifery profession, were assigned to all over the Ottoman lands both by the demand of the people and in accordance withtheneeds.

Key words: midwife, professional, history

Osmanlı Dönemi Ve Ebelik

Ece ERGİN[1], Neriman SOĞUKPINAR[2]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
[2]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ebelik, insanlık tarihi kadar eski, bilim ve sanatın birleştiği, ruh ve etik değerler üzerine temellenmiş destekleyici bakım verme sanatıdır (Karahan, 2021; Kartal ve Aksoy, 2021; Yeşil ve Yeşil, 2018). Osmanlı Döneminde kadınların icra ettiği kayıt altına alınan iki meslekten biri ebeliktir (Atalay, 2020). Osmanlı modernleşme- batılılaşma- hareketleri içerisinde klasik kurumlar, Batılı özelliklere uygun olarak yenilenirken; ebelik mesleği de bu değişim ve dönüşümün dışında kalmamıştır. (Yeşil ve Yeşil, 2018). Ele alınan derleme makalede; Osmanlı döneminde ebelik mesleğine ve ebelik eğitimine verilen önem hakkında ebeleri bilgilendirme amaçlanmaktadır.

Osmanlı döneminde sağlık hizmetleri vakıflar aracılığıyla sunulmaktaydı. İmparatorluğun ilerleyen dönemlerinde monarşinin tüm özellikleri sağlık politika ve uygulamalarına yansımış olup sağlık hizmetleri saraya ve orduya yönelik olarak sunulmaydı (Çavmak ve Çavmak, 2017). Başta kolera ve veba gibi salgın hastalıkların batı dünyasında yarattığı yıkım nedeniyle batılı devletlerin sağlık konusuna bilinçli bir politika ile yaklaşmaya başlamaları Osmanlı Devleti'nde de eş zamanlı olarak etkisini göstermiş ve XIX. yüzyılda sağlık alanında ilk ciddi devlet düzenlemeleri görülmeye başlanmıştır (Çavdar ve Kavcı, 2014; Gün, 2021). Bu bağlamda Osmanlı devlet sistemini günün gereksinimlerine uygun hale getirmek için ülkedeki sağlık personelinin (hekim ve ebe) sayısı ve kimliği hakkında bilgi edinmek istenmiş hekim ve ebelerin eğitim ve çalışmalarını kayda geçirerek ilk adımlar atılmıştır (Aydın, 2004). 1840 senesinde, serbest veya resmi kurumlarda çalışan diplomalı ve diplomasız tüm sağlık mensuplarının Tıbbiye'de kurulan bir Meclis tarafından sınava alınması ve başarılı olanların ehliyetlerinin onaylanmasına karar verilmiştir (Sarı, 2021). 1842 yılında ise Hekimbaşı Tıbbiye Mektebinde kadınlar için ebelik eğitiminin verilmesi amacıyla devlete bir tahrir sunulmuş ve kabul edilmiştir. Böylece bu tarihten itibaren kadın öğrencilerden ebe yetiştirilmeye başlanmıştır. Osmanlı devletinde ebe mektebinden mezun olan kadınlar mesleki eğitim alan ilk kadınlardır (Atalay, 2020). Ebelik bölümünden mezun olma hakkı kazanan Osmanlı kadınları, padişahın huzurunda diplomalarını alarak sağlık kurumlarında çalışmaya başlamışlardır. Osmanlı döneminde ebelik mesleğine önem verilmesiyle eğitilen bilgili ebeler hem halkın talebiyle hem de ihtiyaç doğrultusunda Osmanlı topraklarının dört bir tarafında görevlendirilmiştir (Atalay, 2020).

Ebelere verilen değer sağlık hizmetlerinde yaşanan gelişmeler, toplumun sağlık sorunlarının çözümü için planlanan politikalar ile şekillenmiştir. Sonuç olarak bu derleme, insanlık tarihi kadar eski bir meslek olan ebeliğin bir dönemde gördüğü değerin ortaya konması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: ebe, profesyonel, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 17992

Historical Development of Antenatal Education Classes

Zübeyde CEYLAN[1], Pınar AKBAŞ[2], Reyhan AYDIN DOĞAN[3]

[1]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Midwifery Department Graduate Student Karabük/Turkey

[2]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Karabük/Turkey

[3]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Karabük/Turkey

It is a known fact that prenatal education has been a part of the pregnancy and birth process from past to present. However, prenatal education has been affected by many factors throughout the historical process and differences have occurred in the scope of education. In this study, we aimed to examine the historical development of prenatal education classes. It is possible to examine the prenatal education process in chronological order, including the 1930s and before, the 1940s-1960s, the 1960s-1980s, the 1980s-2000s and after the 2000s. In the 1930s and before, in many parts of the world, an education system was used in which women learned birth and baby care from their mothers, sisters and other female relatives, and the communication network defined as the "women's network" and wisdom was transferred through an oral tradition. Between the 1940s and 1960s, due to the effects of the World War and the poor results of mother and baby health, a period began in which births that took place in the family environment were replaced by medical procedures and women did not have information about their bodies and births. With the women's movement between the 1960s and 1980s, the foundations of family-centered birth education began to form. During this period, especially in the United States, all births began to take place in hospitals, increasing the need for women to have information about their own bodies and to give birth in a natural process. This enabled prenatal education to officially begin in America. In the 1980s and 2000s, as women entered working life and started having fewer children, women's demands for prenatal education began to decrease. In addition, this was the period when medical interventions into birth began to increase. However, a health report has been published on the basic components of prenatal education and the scope of education. In the 2000s, childbirth education continues to be valued less in the medical field. However, the desire of childbearing women to use high technology and the understanding of birth that involves less intervention is beginning to be accepted. In the light of this information, it has been seen that prenatal education has been needed throughout the historical process. In this respect, it is important to expand the content of prenatal education in the future, establish a standard and ensure that every woman receives this education.

Key Words: antenatal education, childbirth education classes, midwifery

Antenatal Eğitim Sınıflarının Tarihsel Gelişimi

Zübeyde CEYLAN[1], Pınar AKBAŞ[2], Reyhan AYDIN DOĞAN[3]

[1]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük/Türkiye

[2]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük/Türkiye

[3]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, Karabük/Tükiye

Doğum öncesi eğitimin, geçmişten günümüze gebelik ve doğum sürecinin bir parçası olduğu bilinen bir gerçektir. Fakat doğum öncesi eğitim, tarihsel süreç içerisinde birçok faktörden etkilenerek eğitimin kapsamında farklılıklar meydana gelmiştir. Bu çalışmamızda, doğum öncesi eğitim sınıflarının tarihsel gelişimini irdelemeyi amaçladık. Doğum öncesi eğitim sürecini 1930'lı yıllar ve öncesi, 1940-1960'lı yıllar, 1960-1980'li yıllar, 1980-2000'li yıllar ve 2000'li yıllardan sonra olmak üzere kronolojik sıralama ile irdelemek mümkündür. 1930'lı yıllar ve öncesinde, dünyanın birçok yerinde kadınlar doğum ve bebek bakımını annelerinden, kız kardeşlerinden ve diğer kadın akrabalarından öğrendiği ve "kadın ağı" olarak tanımlanan iletişim ağı ile bilgeliğin sözlü bir gelenek yoluyla aktarıldığı eğitim sistemi kullanılmaktaydı. 1940-1960'lı yıllar arasında, Dünya Savaşı'nın etkileri, anne-bebek sağlığının kötü sonuçları nedeniyle, aile ortamında gerçekleşen doğumların yerini tıbbi prosedür haline geldiği, kadınların bedenleri ve doğumları hakkında bilgi sahibi olmadığı bir döneme geçilmiştir. 1960-1980'li yıllar arasında yaşanan kadın hareketi ile birlikte aile merkezli doğum eğitiminin temelleri oluşmaya başlamıştır. Bu dönemde özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde doğumların hepsinin hastanede gerçekleşmeye başlamasıyla kadınların kendi bedenleri hakkında bilgi sahibi olma ve doğumun doğal süreç içerisinde gerçekleştirme ihtiyacını arttırmıştır. Bu da doğum öncesi eğitimin Amerika'da resmi olarak başlamasını sağlamıştır. 1980-2000'li yıllarda, kadının çalışma hayatına girmesi ve az sayıda çocuk sahibi olmaya başlamasıyla birlikte kadınların doğum öncesi eğitim alma talepleri azalmaya başlamıştır. Ayrıca bu dönemde doğuma tıbbi olarak müdahalelerin artmaya başladığı dönem olmuştur. Fakat doğum öncesi eğitimin temel bileşenleri ve eğitim kapsamı hakkında sağlık raporu yayınlanmıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde ise, tıp alanında doğum eğitimine daha az değer verilmeye devam etmektedir. Fakat çocuk doğuran kadınların son teknolojiyi kullanmak istemesi ve daha az müdahale içeren doğum anlayışı kabul görmeye başlamaktadır. Bu bilgiler ışığında tarihsel süreç içerisinde doğum öncesi eğitime ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bu açıdan gelecekte doğum öncesi eğitimin içeriğinin genişletilmesi, bir standardının oluşturulması ve her kadının bu eğitimi almasının sağlanması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: antenatal eğitim, doğuma hazırlık sınıfları, ebelik

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 58240

The Changıng Professıon Of Mıdwıves Accordıng To The Populatıon Polıcıes Applıed İn Turkey Between 1923-2002

Hanife Atçeken[1], Fatma BAY[2]
[1]Selçuk University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Konya
[2]KTO Karatay University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Konya

Population is an ever-changing phenomenon. Births, deaths and migrations constantly change the quantity and quality of the population, and states follow policies according to these situations.Population policies have caused developments that are closely related to the midwifery profession.

Turkey is examined in terms of population policies in two periods. Pronatalist policy aimed at increasing the population;The importance of the midwifery profession has increased with the introduction of practices that encourage childbirth, prohibit family planning and abortion services. In order to provide these services, importance has been given to training and employing midwives.In the Umumi Hıfsısıhha Law enacted in 1930, the Ministry of Health was obliged to encourage births and practices such as tax deductions, medals and awards were accepted for families with six or more children.With the "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Arts" numbered 1219, it was aimed to create a structure that would respond to services such as midwifery and dentistry. In order to become a midwife, education in this field has been made compulsory and it is prohibited for people who do not have a diploma to do midwifery. It is seen that the Ministry of Health and Social Assistance introduced family and population planning in the 1960s in order to prevent rapid population growth. Law No. 557 on Population Planning, dated April 10, 1965, shows that there was a transition from policies aimed at increasing the population growth rate to antinatalist policies aimed at reducing population growth. With this law, the relevant articles of the Umumi Hıfsısıhha Law, which prohibited the sale of contraceptive methods, were abolished, and the import, sale and distribution of contraceptive methods were no longer a prohibited act. With socialization, each health center was divided into villages, a midwife was assigned to approximately 2500 people, and maternal and infant deaths were tried to be prevented by encouraging births at home or in health centers to be delivered in hospitals.

The profession of midwifery, which was the subject of parliamentary speeches after the proclamation of the Republic and was seen as the future and hope of the people even in epidemics,was shaped to be a savior in every period of the country, working conditions were determined by laws and it was a way out of the problems experienced by the country.In this respect,it will continue to be the noble duty of us midwives to shed light on the future with the lessons we have learned from the past.

Key Words: family planning, republic, midwifery, population, politics.

1923-2002 Yılları Arası Türkiye' De Uygulanan Nüfus Politikalarına Göre Değişen Ebelik Mesleği

Hanife Atçeken[1], Fatma BAY[2]
[1]Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya
[2]KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya

Nüfus sürekli değişen bir olgudur. Doğumlar, ölümler ve göçler nüfusun niceliğini ve niteliğini sürekli değiştirmekte, devletler bu durumlara göre politikalar izlemektedir. Nüfus politikaları ebelik mesleğini yakından ilgilendiren gelişmelere neden olmuştur. Türkiye, nüfus politikaları yönünden iki dönemde incelenir. Nüfusu artırmaya yönelik pronatalist yani çoğalma politikası; doğumu özendirme, aile planlaması ve kürtaj hizmetlerini yasaklama uygulamalarının devreye girmesi ile ebelik mesleğinin önemini artırmıştır. Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için ebe yetiştirilmesine ve ebe istihdamına önem verilmiştir. 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıhha Kanununda Sağlık Bakanlığı'na doğumları özendirme yükümlülüğü getirilmiş altı ve daha fazla çocuk sahibi olan ailelere vergi indirimi, madalya ve ödül gibi uygulamalar kabul edilmiştir. 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun" ile ebelik ve dişçilik gibi hizmetlere cevap verecek bir yapı oluşturulmak istenmiştir. Ebelik yapabilmek için bu alanda eğitim zorunlu hale getirilmiş ve diploması olmayan kişilere ebelik yapmak yasaklanmıştır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın 1960'lı yıllarda hızlı nüfus artışının önüne geçmek amacıyla aile ve nüfus planlamasını devreye soktuğu görülmektedir. 10 Nisan 1965 yılında 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun, nüfus artış hızını artırmaya yönelik politikalardan nüfus artışını azaltmaya yönelik yani antinatalist politikalara geçiş yapıldığını gösterir niteliktedir. Bu kanunla gebeliği önleyici yöntemlerin satışını yasaklayan Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun ilgili maddeleri kaldırılmış, gebeliği önleyen yöntemlerin ithali, satışı ve dağıtımı yasak fiil olmaktan çıkarılmıştır.

Sosyalizasyon ile birlikte her sağlık ocağı köylere ayrılmış, yaklaşık 2500 kişiye bir ebe görevlendirilmiş, evde veya sağlık evlerindeki doğumların hastanelerde yaptırılması özendirilerek anne ve bebek ölümlerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra meclis konuşmalarına konu olan, salgın hastalıklarda bile halkın geleceği, umudu olarak görülen ebelik mesleği ülkenin her döneminde kurtarıcı olmak adına şekillenmiş, kanunlar ile çalışma koşulları belirlenmiş ve ülkenin yaşadığı sorunlara bir çıkış yolu olmayı bilmiştir. Bu açıdan geçmişten aldığımız dersler ile geleceğe ışık tutmak biz ebelerin asil görevi olmaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: aile planlaması, cumhuriyet, ebelik, nüfus, politika.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 88380

Midwife Education And The Transformation Of The Profession In The Early Years Of The Republic

Emine ALAÇAM[1]

[1]PhD. Department of Midwifery, Ege University Institute of Health Sciences, Turkey

Aim: By considering the midwifery profession in chronological order, it tries to examine midwifery education and the transformation of the midwifery profession in the first years of the Republic.

Method: The first place where midwifery education and profession was discussed was the Turkish Grand National Assembly. After the proclamation of the Republic, a total of 136 midwives were working under the Ministry of Health, special provincial administrations and municipalities. In 1924, Deputy of Health Dr. Mr. Refik Saydam stated that midwives without a diploma will be trained in the Numune Hospitals to be established, and those who are suitable to become midwives in the provinces will be trained in the maternity hospital in Istanbul. Dr. According to Refik Saydam, if the number of midwives with diplomas was increased, maternal and infant deaths could be prevented. In 1924,a Midwife Student Dormitory with a capacity of 50 people was opened within the Istanbul Şişli Children's Hospital. Starting from 1925, midwives began to receive theoretical and practical training at Numune Hospitals. With the adoption of the Law on the Proper Practice of Medicine and Medical Arts by the Turkish Grand National Assembly in 1928, graduates of midwifery schools and those who could obtain a certificate of competence from hospitals where they had interned for 3 months could practice midwifery, and midwives would be prohibited from writing prescriptions and using any tools.In case of any obstruction to birth, the physician would be notified immediately.This was a system that completely eliminated the professional autonomy of midwives and aimed to officially exclude traditional midwives from the health system. In 1930, there were a total of 700 diploma midwives in the country, and this number was quite insufficient compared to the population. In 1936, in order to meet the midwife needs of the villages, a new legal regulation included village midwives in addition to village doctors.It was decided to establish Village Midwife Schools to train village midwives.

Results: These efforts in the first years of the Republic were insufficient. Efforts were made to keep midwives under control and traditional midwives to be kept out of the system.In the first years of the Republic,the male-dominated understanding of medicine was dominant.These situations took midwifery away from being an autonomous profession.

Conclusion: Although today's efforts to break these understandings are admirable, it is difficult to say that the desired goal has been achieved and all these factors have prevented the profession from reaching the place it deserves today.

Key Words: Rebublic period, midwife, midwifery education

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ebelik Eğitimi Ve Mesleğin Dönüşümü

Emine ALAÇAM[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Doktora Programı

Amaç: Ebelik mesleğini tarih sıralamasıyla ele alarak, Cumhuriyet'in ilk yıllarında ebelik eğitimini ve ebelik mesleğinin dönüşümünü irdelemeye çalışmaktır.

Yöntem: Ebelik eğitimi ve mesleğinin ilk ele alındığı yer TBMM idi. Cumhuriyet'in ilanından sonra Sıhhiye Vekaleti, il özel idareleri ve belediyeler emrinde toplam 136 ebe çalışmaktaydı. 1924 yılında Sıhhiye Vekili Dr. Refik Saydam Bey, kurulacak olan Numune Hastanelerinde diplomasız ebelere eğitim verileceğini ve vilayetlerde ebe olmaya müsait olanların İstanbul'daki viladethanede (doğumevi) eğitim almasının sağlanacağını ifade etmiştir. Dr. Refik Saydam'a göre diplomalı ebelerin sayısı artırılırsa anne ve bebek ölümlerinin önüne geçilebilirdi. 1924 yılında İstanbul Şişli Çocuk Hastanesi bünyesinde, 50 kişilik bir Ebe Talebe Yurdu açıldı. 1925 yılından itibaren ebeler, Numune Hastanelerinde teorik ve uygulamalı eğitim almaya başladı. TBMM'de 1928 yılında Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanununun kabulüyle, ebe mektepleri mezunları ve 3 ay müddetle staj gördükleri hastanelerden yeterlik belgesi alabilenler ebelik yapabilecek, ebelerin reçete yazmaları ve herhangi bir alet kullanmaları yasaklanacaktı. Doğuma engel durumda hemen hekime haber verilecekti. Bu durum, ebelerin mesleki özerkliğini tamamen ortadan kaldıran, geleneksel ebeleri resmi olarak sağlık sistemi dışına çıkarmayı hedefleyen bir sistemdi. 1930 yılında ülkede toplam 700 diplomalı ebe vardı ve nüfusa göre bu sayı oldukça yetersizdi. 1936 yılında köylerin ebe ihtiyacını karşılamak amacıyla yeni bir yasal düzenleme ile köy hekimleri dışında köy ebelerine de yer verildi. Köy ebelerini yetiştirmek üzere Köy Ebe Mektepleri kurulması kararlaştırıldı.

Bulgular: Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki bu çabalar yetersiz kaldı. Ebeler denetim altında tutulmaya, geleneksel ebeler ise sistem dışında tutulmaya gayret edildi. Cumhuriyet'in ilk yıllarında da erkek egemen tıp anlayışı hakimdi. Bu durumlar ebeliği özerk bir meslek olmaktan uzaklaştırdı.

Sonuç: Günümüzde bu anlayışları kırmaya yönelik çabalar takdire değer olsa da, istenilen hedefe ulaşıldığını söylemek güçtür ve bütün bu unsurlar mesleğin bugün hak ettiği yere ulaşmasına engel olmuştur.

Anahtar Kelimeler: cumhuriyet dönemi, ebe, ebelik eğitimi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 71760

The Place of Village Midwife Schools in the History of Midwifery Education

Şilan YAVUZ[1], Sibel ERKAL İLHAN[2]
[1]Sakarya University, Faculty of Health Sciences, Sakarya
[2]Haliç University, Faculty of Health Sciences, Istanbul

This study was conducted to provide information about the history of village midwife schools to meet the need for midwives in the history of midwifery education.

In this study, sources and documents in the literature and the Official Gazette were examined. The keywords "history of midwifery education", "village midwifery", "health officers" were used.

In 1924, in order to meet the need for midwives of the period, a midwifery branch was established in the Village Institutes of the Ministry of National Education. Midwives trained at these schools were assigned to the villages/village groups in need. Village midwives worked only in villages. They were divided into two groups: first and second class village midwives. First class village midwives were midwives who were trained as village midwives at village midwifery schools in a number to be determined each year by the Ministries of Education and Health. The second class of village midwives were recruited from outside the village institutes where they received free education and received "village midwifery diploma" and worked as traveling midwives. Village midwives were in charge of assisting in childbirth, monitoring pregnant women, childcare and other health affairs in their village. Midwives were recognized as outstanding achievers, their names were inscribed on the monument of those who served the village, facilities in the village were named after them, and they were rewarded as soldiers of honor. In order to be deemed outstanding, midwives were required to follow up on pregnant and postpartum pregnancies, and to vaccinate children against smallpox; in order to be inscribed on the monument, midwives were required to follow up on births in villages with poor climates and far from settlements, to take appropriate measures against infectious diseases and to announce them in a timely manner, and to maintain all these for five years. In order to have facilities in villages named after them, village midwives were required to increase the number of births they assisted, reduce infant mortality, enlighten the public about health and mothers about child care, and successfully carry out these duties for 10years in order to be considered a soldier of honor and receive the Order of the Star of the Crescent. In the village health organization,900 first class village midwives;150-400 second class village midwives continued to serve.

In this study, the legal rights and working conditions of village midwives were mentioned. It is thought that the study may contribute to the literature.

Key Words: village midwife, health officers, midwife branch, student midwife

Ebelik Eğitimi Tarihinde Köy Ebe Okullarının Yeri

Şilan YAVUZ[1], Sibel ERKAL İLHAN[2]
[1]Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya
[2]Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Bu çalışma ebelik eğitiminin tarihsel sürecinde ebe gereksinimini karşılamak üzere köy ebe okullarının tarihçesi hakkında bilgi vermek amacıyla yapılmıştır.

Derleme tarzında olan bu çalışmada literatürde yer alan kaynaklar ve Resmî Gazete'de yer alan belgeler incelenmiştir. "Ebelik eğitimi tarihi", "köy ebeliği", "sağlık memurları" anahtar kelimeleriyle tarama yapılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında dönemin ebe ihtiyacını karşılamak için, Millî Eğitim Bakanlığı Köy Enstitüleri'nde ebelik dalı oluşturulmuştur. İhtiyaç duyulan köylere/köy gruplarına bu okullardan yetiştirilen ebelerden bir adet köy ebesi tayin edilmiştir. Köy ebeleri, yalnızca köylerde çalışmıştır ve birinci ve ikinci sınıf köy ebeleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Birinci sınıf köy ebeleri, köy enstitülerinin kız talebeleri arasından köy ebe mekteplerinde köy ebesi olarak yetiştirilmek üzere her sene Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları tarafından tayin edilecek sayıda tahsil gören ebelerdir. İkinci sınıf köy ebeleri, köy enstitülerine dışarıdan alınarak ücretsiz öğrenim görmüş ebelerdir ve dört sene tayin edildikleri köyde çalışmaları zorunlu kılınmıştır. Öğrenimlerinin sonunda "köy ebeliği diploması" alarak gezici görev yapmışlardır. Birinci sınıf köy ebeleri tıpkı köy öğretmenleri gibi aylık almış, kendilerine görev yaptıkları köyden toprak alınarak ev yaptırılmış ve öğretmenlerin sahip oldukları aynı imkanlara sahip olmuşlardır. İkinci sınıf köy ebeleri bu haklardan yararlanamamıştır. Köy ebeleri bulundukları köyde doğuma yardım etmek, gebe takibi yapmak, çocuk bakım işleri ve diğer sağlık işlerini yürütmekle yükümlü kılınmıştır. Ebeler görevlerini yaparken gösterdikleri başarının derecesine göre üstün başarılı sayılarak, köye hizmet verenler anıtına adı yazılarak, köyde bulunan tesislere adı verilerek, ülkü eri sayılarak ödüllendirilmişlerdir. Üstün başarılı sayılmak için gebe ve lohusa takiplerini ilgiyle yapmak, çocuklara çiçek aşısı yapmada üstün başarılı olmak; anıta adlarının yazılması için kötü iklimli ve yerleşim yerlerinden uzak köylerde olunmasına rağmen doğumları iyi takip etmek, bulaşıcı hastalıklara karşı uygun tedbirler alabilmek, bu hastalıkları vaktinde duyurabilmek ve bütün bunları beş sene boyunca sürdürmek şartları aranmıştır. Köylerdeki tesislere isimlerinin verilebilmesi için yardım ettiği doğum sayısını arttırmak, çocuk ölümlerini azaltmak, halkı sağlık (temizlik, hıfzıssıhha) ve anneleri çocuk bakımı konularında iyi aydınlatmak; köy ebelerinin ülkü eri sayılarak ay yıldızlı nişanı alması için bu görevleri 10 sene boyunca başarıyla sürdürmeleri gerekmiştir. Köy ebelerinin işlerini gerektiği gibi yapmayıp takip etmedikleri takdirde işlerinde kusurlu sayılarak, ücreti kesilerek, meslekten çıkarılarak cezalandırıldıkları bilinmektedir. Köy ebelerine, bilgilerinin tazelenmesi için doğumevlerinde, hastanelerde eğitimler verilmiştir. Köy sağlık teşkilatı kadrosunda 900 birinci sınıf köy ebesi, 150-400 ikinci sınıf köy ebesi memuriyetini sürdürmüştür. Köy enstitülerindeki öğrenci köy ebesi sayısının 300 olduğu kayıtlarda geçmektedir.Bu çalışmada köy ebelerinin yasal hakları, çalışma koşulları hakkındaki bilgiler bir araya getirilmiştir. Çalışmanın literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe kolu, köy ebesi, öğrenci ebe, sağlık memurları

Bildiri No: 6665

Türkiye'de Ebelik Lisans Programlarında Ebelik Tarihi Dersi Öğretiminin İncelenmesi

Büşra AMAÇ[1], Selin Nur ALTUN[2]
[1]Sivas Numune Devlet Hastanesi
[2]Tokat Almus Devlet Hastanesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı Türkiye'de Ebelik bölümleri dahilinde verilen Ebelik Tarihi öğreniminin durumunu belirlemektir.

Yöntem: Çalışma tanımlayıcı türde olup 15 Eylül 2023 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumu verilerinden yararlanılarak aktif olarak eğitim vermekte olan Ebelik Lisans bölümleri tespit edilmiştir. 15 -23 Eylül tarihleri arasında erişilebilirlik dahilinde ilgili üniversitelerin internet sayfalarından Ebelik Tarihi Dersine dair veriler toplanmıştır. Dersin verildiği yarıyıl, ders saati, dersin programdaki adı, dersin zorunlu / seçmeli olma durumu, AKTS kredisi ve dersi veren öğretim elemanının unvanı veri toplarken değerlendirilen başlıklar olmuştur. Her bir kurumun internet adresleri üzerinden Bologna süreçleri, ders programları ve mevcut olanlarda müfredat içerikleri incelenmiştir. Veri analizinde yüzde (%) ve sayı (n) kullanılmıştır.

Toplamda 64 ebelik bölümünün %71,8 inin devlet üniversitelerinde, %28,1 inin ise vakıf üniversitelerinde yer aldığı görülmüştür. Aktif olarak eğitim vermekte olan Ebelik bölümlerinin %68,75 ini devlet üniversitelerinin fakültelerinde %26,5 inin ise vakıf üniversitesi fakültelerinde yer aldığı; bununla beraber %3,1 inin devlet üniversitesi sağlık bilimleri yüksek okullarında, %1,5 inin ise vakıf üniversitesi sağlık bilimleri yüksek okullarında bulunduğu tespit edilmiştir. Ebelik lisans eğitimi vermekte olan 64 kurumun ders içerikleri incelendiğinde 43 kurumun programında 'Ebelik Tarihi' isimli ders müfredatta mevcut olup, 21 kurumun programında ebelik tarihi öğretimi; "Ebeliğe Giriş'', "Deontoloji ve Etik'', "Ebelik Felsefesi ve Temel Kavramlar'' "Mesleki Etik'' ve "Ebelikte Temel İlke ve Uygulamalar'' isimli derslerin içeriklerinde konu başlığı olarak geçmektedir. Değişkenlikler yalnızca dersin müfredattaki adıyla sınırlı olmayıp, dersin verildiği yarıyıl, haftalık ders saati, AKTS kredisi ve ders içeriklerinde de görülmektedir. Ebelik Tarihi dersinin verildiği yarıyılların yüzdelik dağılımı incelendiğinde en çok %43,7 oranında 1. yarıyılda, onu takip eden sırada %12,5 oranla 3. yarıyılda ve en az %1,5 oranda 8. Yarıyılda olduğu sonucuna varılmıştır.

Meslek tarihi araştırmaları ve buna yönelik kapsamlı çalışmaların eksikliğinin giderilmesi, başta öğrencilerde mesleğin geçmişi hakkında bilinçlendirilmesi, çözümleri üretebilen bir neslin yetiştirilmesi için derslerde içerik ve nitelik bakımından zenginleştirilerek mesleğin profesyonelliğine katkısı olacağı düşünülmektedir. Tıp etiği ve deontoloji alanı ayrı ders olarak müfredatta yer almalıdır. Ebelik tarihi alanında ders, müfredata ayrı bir ders olarak eklenmelidir. İçeriği yalnızca ebelik tarihi olmayıp, tarihte yaşanmış ebelik problemleri, ebeliğin görev ve sorumluluklarına değinilmelidir. Lisans döneminde geç kalan bu eğitimin, hizmet içinde telafi edilebileceği seçeneği üzerinde durulup, buna uygun çalışmalar geliştirilmesi, mesleki açıdan profesyonellik kazanma yolunda büyük bir adım olacaktır. Ebelik dalına özgü profesyonel uygulama ve bilgi birikimlerinin gelişmesi için bilgi üretmek ve yayınlamak gerekmektedir. Profesyonelleşme basamağının başında gelen sorun tespiti ve ona bulunacak çözüm yolunda ilerlemek için geçmişteki deneyim ve problemlere hakim olmak gerekmektedir. Buda ancak meslek tarihinin önemsenmesi ile mümkün olmaktadır.

Ebe Kadının Doğuma Gidişi- Bekçinin omuzundaki ebe iskemlesidir. (Resim 1).

bu dönemdeki ebe modeli ise at yerine eşeğe binmiş, bir hayli yaşlı, gülümsemeyen ve bakışlarda mahcubiyet belki de güvensizlik barındıran bir kadın olarak tasvirlenmiştir. (Resim 1).

Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren Ebelik bölümlerinin dağılımı

Kurumlar	Devlet	%	Vakıf	%	Toplam	%
Fakülte	44	68,75	17	26,5	61	95,3
Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu	2	3,1	1	1,5	3	4,6
Toplam	46	71,8	18	28,1	64	100

Toplamda 64 ebelik bölümünün %71,8 inin devlet üniversitelerinde, %28,1 inin ise vakıf üniversitelerinde yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik tarihi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 74042

History of Midwifery Education From The Ottoman Empire to The Present

Tuğba KANARYA[1], Elif BAYRAKÇI[1]
[1]Gaziantep İslam, Bilim Ve Teknoloji Unıversıty

Midwifery is the oldest profession in the world and one of the first professional groups for women. Historically, midwifery practices started based on the master-apprentice relationship, passed from mother to daughter, and developed over time and became a professional field. Midwifery is the first professional group for women to be trained in the Ottoman Period. Women of the period acquired information about health from other women who were members of their society. Women who practice the midwifery profession have shared their experience and knowledge with other women and passed it on from generation to generation. During the 19th century, young women called 'little midwives', who were trained based on the master-apprentice relationship, took on midwifery duties alongside the famous midwives in big cities such as Istanbul and Izmir. In 1846-1848, a two-year midwifery course was opened at Mekteb-i Tıbbiye (Faculty of Medicine) to provide education to women. Midwifery education has been affected by the developments and planned policies in health services with the proclamation of the Republic and has continued to develop. Istanbul Faculty of Medicine Midwifery School was closed during the First World War and reopened in 1924, and is the only school providing midwifery education of the period that continued its activities during the Republican Era. The Midwifery School, managed by Doctor Besim Ömer Akalın, has a three-year education period and provides education to secondary school graduates.

Midwifery education continued within the Health Vocational High School with the regulations made by the General Directorate of Health Education of the Ministry of Health in 1978. The training was conducted as a boarding and practical training and continued until 1996. In 1996, with the decision of the Council of Ministers, Health Higher Schools were opened and education at the undergraduate level began for the first time. Health Schools, which provide undergraduate education, started to produce their first graduates in 1999. In 2001, the first master's degree program in the field of midwifery was opened by Mersin University Health Sciences Institute, Department of Midwifery, and postgraduate midwifery education began to be provided. Since 2009, Schools of Health started to transform into Faculty of Health Sciences and thus, midwifery education continued to be provided under the roof of the "Faculty". In 2013, the first doctoral program in the field of Midwifery was opened at Erzurum Atatürk University Health Sciences Institute Department and education began.

Key words: midwifery, midwifery education, midwifery history, midwifery in turkey

Osmanlı'dan Günümüze Ebelik Eğitiminin Tarihi

Tuğba KANARYA[1], Elif BAYRAKÇI[1]
[1]gaziantep İslam, Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi

Ebelik, Dünya'nın en eski mesleği olması ile birlikte ilk kadın meslek gruplarından biridir. Tarihte ebelik uygulamaları, anneden kızına geçen, usta çırak ilişkisine dayanarak başlamış olup zaman içerisinde gelişerek profesyonel bir alan olmuştur.Ebelik, Osmanlı Dönemi'nde eğitimi verilen ilk kadın meslek grubudur. Dönemin kadınları, sağlık alanı ile ilgili bilgileri içinde bulunduğu toplumun üyesi olan diğer kadınlardan edinmişlerdir. Ebelik mesleğini icra eden kadınlar ise deneyim ve bilgi birikimlerini diğer kadınlar ile paylaşarak kuşaktan kuşağa aktarmışlardır. 19. Yüzyıl süresince İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde ün yapmış olan ebelerin yanında usta-çırak ilişkisine dayalı yetişen 'küçük ebe' adı verilen genç kadınlar ebelik görevini üstlenmişlerdir. 1846-1848 yılında Mekteb-i Tıbbiye'de (Tıp Fakültesi) kadınlara eğitim vermek üzere iki yıl süreli ebelik kursu açılmıştır.Ebelik eğitimi, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sağlık hizmetlerinde meydana gelen gelişmelerden ve planlanan politikalardan etkilenmiş olup gelişmeye devam etmiştir. İstanbul Tıp Fakültesi Ebe Okulu, Birinci Dünya Savaşında kapatılıp 1924 yılında tekrar açılmış ve Cumhuriyet Dönemi'nde de faaliyetine devam eden dönemin ebelik eğitimi veren tek okuludur. Dr. Besim Ömer Akalın yönetiminde olan Ebelik Okulu'nun eğitim süresi üç yıl olup ortaokul mezunu olan kişilere eğitim vermektedir.

Ebelik eğitimi, Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 1978 yılında yaptığı düzenlemeler ile Sağlık Meslek Lisesi bünyesinde devam etmiştir. Eğitim, yatılı ve uygulamalı olarak yürütülmüş olup 1996 yılına kadar devam etmiştir. 1996 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Sağlık Yüksekokulları açılarak ilk kez lisans düzeyinde eğitim verilmeye başlanmıştır. Lisans eğitimi veren Sağlık Yüksekokulları, 1999 yılında ilk mezunlarını vermeye başlamıştır. 2001 yılında, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı tarafından ebelik alanında ilk yüksek lisans programı açılarak lisansüstü boyutta ebelik eğitimi verilmeye başlanmıştır. 2009 yılından itibaren Sağlık Yüksekokulları, Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne dönüşmeye başlamış ve böylece ebelik eğitimi, "Fakülte" çatısı altında verilmeye devam edilmiştir. 2013 yılına gelindiğinde, Erzurum Atatürk Üniversite Sağlık Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı'nda Ebelik alanında ilk doktora programı açılarak eğitim verilmeye başlanmıştır. Günümüzde birçok üniversite Ebelik alanında lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında aktif olarak eğitim vermeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik eğitimi, ebelik tarihi, Türkiye'de ebelik

Bildiri No: 72330

Instances From The Hıstory of Turkısh Women

Nuriye DEĞİRMEN[1]
[1]Kütahya Health Science University, Medical faculty ethics and history of medicine Department

In this study, it is aimed to draw attention to introduce important people and their services selected from the history of Turkish women.

Banu Çiçek, one of the sultan women who lived in ancient times in Turkish history, is a famous Turkish woman character in Dede Korkut's stories, which is discovered in one of the Turkish texts in the fifteenth century. She is the wife of Bamsı Beyrek, and she is the most important and obvious symbol of women having equal rights in the Oghuz tribes. As a Turkish woman, she sheds light on the present day in the context of a role model. Kanuni Sultan Süleyman's wife Hürrem Sultan is one of the strongest and most efficacious women in Ottoman history. Her life has been the subject of novels, plays and operas. She started the revolution which is called "Women's Reign" in the Ottoman Empire, by playing an active role in state affairs and politics. Safiye Ali was born in Istanbul in 1894 and died in Dortmund in 1952. She was the first female medical doctor of the Republic of Turkey, and the first woman who provide medical education. The name of Safiye Ali, who studied on mother-child health remembered by Süt Damlası Nursing Homes. In addition to her studies, she participated in the women's movements that started in Istanbul. She fought for Turkish women's election rights. Dilhan Eryurt was born in 1926. She passed away in Ankara in 2012. She is a Turkish woman astrophysicist. With her research, she is a scientist who has contributed studies the evolution of the Sun and stars. She worked at NASA between 1961-1973. She is a first Turkish woman in this institution. Eryurt established the department of astrophysics at ODTU, she served as dean of ODTU Science and Literature Faculty in 1988-1993. Prof. Dr. Dilhan Ezer Eryurt, received the NASA 'Apollo Achievement Award' in 1969 for her contribution to the princibles that useful for landing on the Moon.

Women employees in the health sector, who are interested in women's health and rights are encouraged to change their own lives by reading and learning about the lives of female leaders who have left their mark in history. It will play a sufficient role on raising awareness on women's health and women's rights in our society.

Key words: Turkish women history

Türk Kadınları Tarihinden Örnekler

Nuriye DEĞİRMEN[1]
[1]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Bu bildiride Türk kadınları tarihinden seçilen önemli kişileri ve hizmetlerini tanıtmak ve günümüz kadınlarına rol modeli olması bağlamında dikkati çekmek amaçlanmıştır. Bu bildiri derleme niteliğinde bir çalışmadır.

Türk tarihinde eski dönemlerde yaşamış sultan kadınlarından Banu Çiçek, Türkçenin on beşinci yüzyılın ortalarında tespit edilen metinlerinden Dede Korkut hikâyelerinde geçen ünlü Türk kadın karakterdir. Kendisi Bamsı Beyrek'in eşi, Oğuz boylarında kadınların eşit haklara sahip olduğunun en önemli, en belirgin simgesidir. Banu Çiçek, At biner, ok atar, kılıç kuşanır, düşmanla çarpışır ve kadın sultan olmayı hak eder kişiliğiyle bildiride örnek gösterilmiştir. Devlet Hâtûn,'un doğum yılı bilinmemekle birlikte, Germiyanoğlu Süleyman Şah'ın kızı ve Yıldırım Bayezid'in eşidir. Osmanlı Şehzâdesi Mehmet çelebinin annesidir. Annesi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin oğlu Sultan Veled'in kızı Mutahhara Hâtûn; babası Germiyanoğlu Süleyman Şah'tır. Hz. Mevlana'nın soyundan gelen Devlet hatun özenle yetiştirilmiş, eğitilmiş, bilgi yönünden zengin, güçlü karakterli Türk kadını olarak günümüze rol modeli bağlamında ışık tutmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi olan Hürrem Sultan ise, Osmanlı tarihinin en güçlü ve en etkili kadınlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Hayatı romanlara, tiyatro oyunlarına ve opera eserlerine konu olmuştur. Siyasette ve devlet işlerinde aktif rol oynayarak, Osmanlı İmparatorluğu'nda "Kadınlar Saltanatı" denilen devri başlatmıştır. Safiye Ali 1894, İstanbul doğumludur, 1952, Dortmund'da vefat etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın tıp doktoru ve tıp eğitimi veren ilk kadındır. Anne çocuk sağlığı üzerine çalışmalar yapan Safiye Ali'nin adı Süt Damlası Bakımevleri ile anılır. Mesleki çalışmalarının yanı sıra İstanbul'da başlayan kadın hareketlerine katılarak Türk kadınının seçilme hakkı için mücadele etmiştir. Dilhan Eryurt 1926 doğumludur. 2012'de Ankara yaşamını yitirmiştir. Türk kadın astrofizikçidir. Araştırmaları ile Güneş'in ve yıldızların evrimi çalışmalarına katkıda bulunmuş bir bilim insanıdır. 1961-1973 yıllarında NASA'da görev alarak bu kurumdaki ilk Türk bilim kadını olan Eryurt, ODTÜ'de astrofizik anabilim dalını kurmuş ve 1988-1993 yıllarında ODTÜ Fen Edebiyat Fakültesi dekanlığını yürütmüştür. Prof. Dr. Dilhan Ezer Eryurt, Ay'a inilmesine yarayan prensiplere yaptığı katkı nedeniyle 1969 yılında 'NASA Apollo Başarı Ödülü'ne layık görülmüştür.

Türk tarihindeki lider kadınların yaşamları ve yaptıkları bize her zaman her yönden örnek teşkil etmektedir. Kadın sağlığı ve hakları ile ilgilenen sağlık sektörü çalışanı kadınların, tarihte iz bırakmış kadın liderlerin hayatlarını okuyup öğrenerek kendi yaşamlarına değişim yönünde farkındalık katmaları toplumumuzda kadın sağlığını ve kadınların haklarını yükseltmede önemli rol oynayacağı aşikardır.

Anahtar Kelimeler: türk kadın tarihi önemli şahsiyetler

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 23460

Evolution of Birth from Past to Present

Dilek MAMİK AKTAY[1], Emine CAN[2]
[1]Izmir Bakircay University Çiğli Training and Research Hospital
[2]Gaziantep University Faculty of Health Sciences

This review was written to evaluate the evolution of labor from past to present. This review was created by scanning the literature.

Birth is seen as a difficult and sacred event in almost all societies. With this awareness, people have created their own practices to facilitate birth. With birth; A number of practices have been produced to ensure that the mother's life continues in good health, that the baby is born in a healthy way, and to alleviate the pain of the woman in this process (Tanyıldızı, 2015). In the Ottoman Empire, birth was considered a special experience shared among women, and many supports and services were provided to women at this special moment. assistance has been provided. A room was specially prepared for the woman who was about to give birth, and she was allowed to give birth on an iron bed rented for seven days or in her own bed. During this period, midwives, the majority of whom were Muslims, generally used birthing chairs (öreke), which were made of oak and had arms on both sides, to provide convenience for the mother during birth (Apay and Sakar; 2015). The midwife would come to the house with birth equipment at the time of birth, inform the woman about how the labor would take place, perform the birth, give the mother the necessary care, and stay at the mother's home for a few days and support her in baby care. If labor contractions started before the midwife arrived, her husband or one of the daughters who took on this duty would be sent to bring a midwife urgently and the midwife would be asked to be brought immediately. If the midwife was not at home, all the neighbors were checked and the midwife was searched. After birth, a maternity bed was prepared for the woman and the midwife would sleep near this bed (Apay and Sakar; 2015).

Nowadays, the majority of births take place in hospital conditions. Among the applications; Routine episiotomy and oxytocin applications, restriction of eating and drinking, and keeping the pregnant woman in a lying position for a long time for electrofetal monitoring (EFM) are frequently included (Yıldız, 2018). Encouraging women to give birth normally and increasing their satisfaction in this regard is important for individual and public health.

Key words: birth, midwifery, medicalization

Geçmişten Günümüze Doğumun Evrimi

Dilek MAMİK AKTAY[1], Emine CAN[2]
[1]İzmir Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[2]Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Bu derleme geçmişten günümüze doğum eyleminin evrimini değerlendirmek amacıyla yazılmıştır.Bu derleme literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur.

Doğum eylemi, hemen tüm toplumlarda zor ve kutsal bir olay olarak görülmektedir. Bu bilinçle doğumu kolaylaştırmak için halk kendi pratiklerini oluşturmuştur. Doğumla birlikte; annenin yaşamının sağlıkla devam etmesi, bebeğin sağlıklı bir şekilde dünyaya gelmesi ve kadının bu süreçte acılarını hafifletmek için birtakım uygulamalar üretilmiştir (Tanyıldızı, 2015).Osmanlı İmparatorluğu'nda doğum kadınlar arasında paylaşılan özel bir tecrübe olarak düşünülmüş ve bu özel anda kadınlara pek çok destek ve yardım sağlanmıştır. Doğum yapacak olan kadın için odası özel olarak hazırlanır ve doğumu yedi günlüğüne kiralanan demir yatakta veya kendi yatağında gerçekleştirmesi sağlanırdı. Bu dönemde çoğunluğu Müslüman olan ebeler, genellikle doğum sırasında anne için kolaylık sağlaması amacıyla meşeden yapılmış ve her iki yanında kolları olan, doğum sandalyelerini (öreke) kullanırlardı (Apay ve Sakar; 2015). Ebe doğum zamanında doğum ekipmanları ile eve gelir, doğum eyleminin nasıl gerçekleşeceği konusunda kadını bilgilendirir doğumu gerçekleştirir, anneye gerekli bakımı verir ve birkaç gün annenin evinde kalarak bebek bakımı konusunda da destek olurdu. Eğer doğum kontraksiyonları ebe gelmeden başlarsa, acil olarak bir ebe getirmesi için kocası ya da bu görevi üstlenen kızlardan biri gönderilirdi ve acele olarak ebenin getirilmesi istenirdi. Ebe evde değilse bütün komşulara bakılır ve ebe aranırdı. Eğer ebe bulunamazsa, gebe kadının akrabalarının en yaşlılarından biri bu görevi yapmayı üstlenirdi. Fakat doğumda merkez kişi ebe idi. Doğum sırasında annenin kadın akrabaları aynı odada kalırken erkek akrabaları avlu da ya da başka bir odada doğumun gerçekleşmesini beklerlerdi. Doğumdan sonra ise kadın için lohusa yatağı hazırlanır ve ebe de bu yatağın yakınında uyurdu (Apay ve Sakar; 2015). Cumhuriyetin erken dönemlerinde de doğumlar evde, mahalle ebeleri tarafından yaptırılır, mahallenin yaşlı ve tecrübeli kadınları da doğuma yardım için gelirlerdi. Ev doğumunda gerekli malzemeler hazırlanır, su kaynatılır, temiz çarşaflar serilerek doğum beklenirdi. O dönemlerde hastanede doğum yapmak ayıp sayılmaktaydı. Ebe, bebek doğduktan sonra göbek kordonu kesme işlemini temiz bir makasla ya da jilet ile sağlardı (Baysan, 2020).

Günümüzde ise doğumların büyük bir çoğunluğu hastane koşullarında gerçekleşmektedir. Yapılan uygulamalar arasında; rutin epizyotomi ve oksitosin uygulamaları, yeme-içme kısıtlaması ve elektro fetal monitörizasyonu (EFM) için uzun süreli gebeyi yatar pozisyonda tutma sıkça yer almaktadır (Yıldız, 2018). Kadınları normal doğum yapmak için cesaretlendirmek ve bu doğrultuda memnuniyetlerini arttırmak birey ve toplum sağlığı açısından önemlidir. Doğum için kliniklere kabul edilen gebelerin rutin invaziv işlemlere maruz bırakılmadan ve onların bireysel ihtiyaçları doğrultusunda bakım verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: doğum, ebelik, medikalizasyon

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 23130

Implications for Ethical Relationship Between Today's Sick Child-Health employees through Atatürk's Love for Children

Nuriye DEĞİRMEN[1]

[1]Kütahya Health Science University Medical Faculty Medical History and Ethics Department

In this study, based on Atatürk's love for children and his approaches to children. Throughout his life, Ataturk would call all the people as children whom he loved, no matter how old they were. In his inner life, love for children had special meaning. Ataturk really liked it when children expressed their wishes sincerely with the unpretentious natural state. He spent the last years of his life with his adopted daughter Ülkü, whom he loved very much. Ataturk's eyes were always looking for children wherever and whenever he went. While establishing the modern and peaceful state of Turkey, he saw children as the main factor of life and he thought that progress could occur with children. He treated children with love and speaks with them for a long time during his all trips. In the story in Vedat Demirci's memoirs, “One day Ataturk goes to a children's ball. There is an atmosphere of surprise and joy. A little boy looks at Atatürk with admiration for a while from the middle of the hall, and then he calls out: "My Ataturk, I want to kiss you." The silence prevails in the environment, and Ataturk responds to the child by saying, “Then come and kiss me.” The little boy runs and hugs Atatürk's neck, while the other children shout: "We want too... We want too” and all the children kiss Ata to their heart's content. This event made many people cry there, and the great Ataturk also cried and that day he said to those around him: "Here are my generations." Communication with a child patient requires more sensitivity, attention and care than ethical relationships with adults. Children’s communication style is more natural, unconscious, able to express their wishes freely, more open. It is a process that requires time. There is a need to give children the right to speak in our society, where traditional and cultural oppression and exclusion of children can occur. In this context, in professional ethical relationships; It is important to caring for the child, to spare time, to be affectionate and close, to care about their feelings, to empathize, expressing our feelings to the child, giving the child the right to speak, accomplish their wishes. In an environment where proper communication is not established with the child patient, the treatment process will be inadequate.

Key words: Ataturk, child love, ethical relationship

Atatürk'ün Çocuk Sevgisi Üzerinden Günümüz Hasta Çocuk-Sağlık Çalışanı Arası Etik İlişkiye İz Düşümler

Nuriye DEĞİRMEN[1]
[1]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik ABD.

Bu bildiride Atatürk'ün çocuk sevgisi ve çocuğa yaklaşımlarından yola çıkılarak, sağlık çalışanı çocuk hasta arasındaki etik ilişkiye yol gösterici değerlendirmeler sunulacaktır.Bu bildiri derleme niteliğindedir.

Atatürk, hayatı sürecinde sevdiği kişilere kaç yaşında olsa da çocuk diye seslenirdi. Onun iç dünyasında çocuk sevgisi özel anlam ifade etmekteydi. Kendisinin çocuğu yokmuş ancak içinde bitip tükenmez çocuk sevgisi vardı. Atatürk, çocukların gösterişsiz doğal hali ile bilgisizce tüm isteklerini içtenlikle söylemelerinden oldukça hoşlanırdı. Yaşamının son zamanlarını da çok sevmiş olduğu evlatlığı Ülkü ile geçirmiştir. Bu evladı Atatürk'ün çocuk sevgisinin anlamlı bir simgesi olmuştur. Tüm gittiği yerlerde ve zamanlarda Atatürk'ün gözleri hep çocukları arardı. Çağa uyumlu ve huzurlu Türkiye devletini kurarken temel hayat faktörünü çocuklarda görür ve ilerlemenin çocuklarla oluşabileceğini düşünürdü. Tüm gezilerinde çocuklara sevgiyle yaklaşırdı ve çocuklarla uzun uzun sohbet ederdi. Vedat Demirci anılarında geçen hikayede "Atatürk bir gün bir çocuk balosuna gider. Ortalıkta bir şaşkınlık ve sevinç havası oluşur. Küçük bir erkek çocuk salonun ortasından hayranlık ile Atatürk´e bir süre bakarak: "Atatürk'üm, seni öpmek istiyorum" diye seslenir, ortamda bir sessizlik hakim olur, Atatürk çocuğa cevaben "Öyleyse, gel öp" diye yönelir, küçük çocuk koşarak Atatürk´ün boynuna sarılır, o esnada diğer çocuklar da: "Biz de.. Biz de.." diye bağrışırlar, tüm çocuklar Ata´yı doyasıya öperler. Bu olay oradaki birçok kimseyi ağlatır ve büyük Atatürk de ağlar ve o gün çevresindekilere der ki Atatürk: "İşte benim kuşaklarım". 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Atatürk tarafından dünya çocuklarına armağan edilmiştir. İlki Atatürk tarafından kutlatılan bu bayram, savaş sırasında yetim-öksüz kalmış çocuklar için bir bahar şenliği halinde kutlanması için onları sevindirmek amacı ile kutlanmaya başlamış, sonraları ise uluslararası düzeyde barış ve huzurun simgesi bağlamında kutlana gelmiştir.

Hasta çocuk ile sağlık çalışanı arasında kurulacak etik ilişkide çalışana büyük sorumluluklar düşmektedir. Çocuk hasta ile iletişim yetişkinlerle kurulan etik ilişkiden daha fazla hassasiyet ve dikkatle, özen gerektirir. Çünkü çocuk, yaş dönemi gereği yetişkinlerden farklı olarak tıpkı Atatürk'ün bakış açısında olduğu gibi, kendine özgü davranış kalıpları gösterir ve yetişkine göre iletişim tarzı daha doğal, bilinçsiz, özgürce isteklerini ifade edebilir halde, daha açık, zaman gerektiren süreçlidir. Geleneksel ve kültüre özgü baskı ve çocuğu dışlamanın yaşanabildiği toplumumuzda çocuğa söz hakkı tanınmasına ihtiyaç arz eden durum söz konusudur. Bu bağlamda mesleki etik ilişkide, Atatürk'ün yöntemi ile düşünür isek; çocuğu önemsemek, ona zaman ayırmak, sevecen ve yakın davranmak, duygularını önemsemek, empati kurmak, hislerimizi çocuğa ifade etmek, söz hakkı vermek, isteklerini karşılamak önemlidir. Çocuk hastayla doğru iletişim kurulmayan bir ortamda, tedavi süreci yetersiz kalacaktır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk çocuk sevgisi etik ilişki

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No : 36678

A Femınıst Sculptor Who Efforted To Transform Women From Objects To Subjects On The Stage Of Hıstory: Louıse Bourgeoıs

Nazan TUNA ORAN[1], Buse KAYA[2]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery
[2]Agri Ibrahim Cecen University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Introduction: Louise Bourgeois; she is a sculptor interested in feminism.

Artist Personality: In his works; it deals with universal values such as anxiety, alienation, love, identity, gender, women's role in society, sexuality, personality and freedom rights. Louise Bourgeois demonstrated an openly feminist approach in her art. When Louise was ten years old, her father cheated on her mother, her mother's protective attitude towards her oppressive father, and her maternal love were reflected in the artist's works. Bourgeois; she became a sculptor to escape the traumas he experienced in the past and to survive by recreating himself.

Women in Bourgeois' Art: The artist not only dealt with her devastating childhood memories with great courage, but also questioned the role society gave to women. The artist reflects expressions reflecting the traces of fear, pain and violence on the female body in her works; she is clearly referring to her past traumatic experiences. The image of the house, combined with female body forms, has dominated Bourgeois' artistic production since the beginning of his artistic life. Artist; “All my life as a sculptor, I have strived to transform women from objects into active subjects.” with this statement, she revealed her feminist perspective.

Bourgeois from Midwifery Perspective: One of the most important features that distinguish humans from other living creatures is their ability to 'think and question'. A person who thinks and questions learns, becomes conscious, and makes his thoughts visible with the help of 'art'. Midwifery, which draws its strength from its deep-rooted historical past, is a profession that includes theory and practice based on science and art. "Art in the midwifery profession" is the ability to re-interpret and re-present what the woman receives from the objective world (material-spiritual). The midwife's presence, trust and courage, intelligence, intuition and protection are the basic components of the art of midwifery. The main point where this profession and the sculptor Bourgeois intersect is women. Both identities touch women's lives with their own art.

In this work (Untitled), the artist gives birth to himself. The long hair detail and harsh facial expression symbolize strength. The artist escaped from his difficult past by turning to art; She describes her rebirth through art.

Conclusion: Similar to Louise Bourgeois, who dealt with the theme of women in her works of art throughout her life, the midwifery profession also deals with women through the art of midwifery.

Louise Bourgeois, "Untitled", 1941

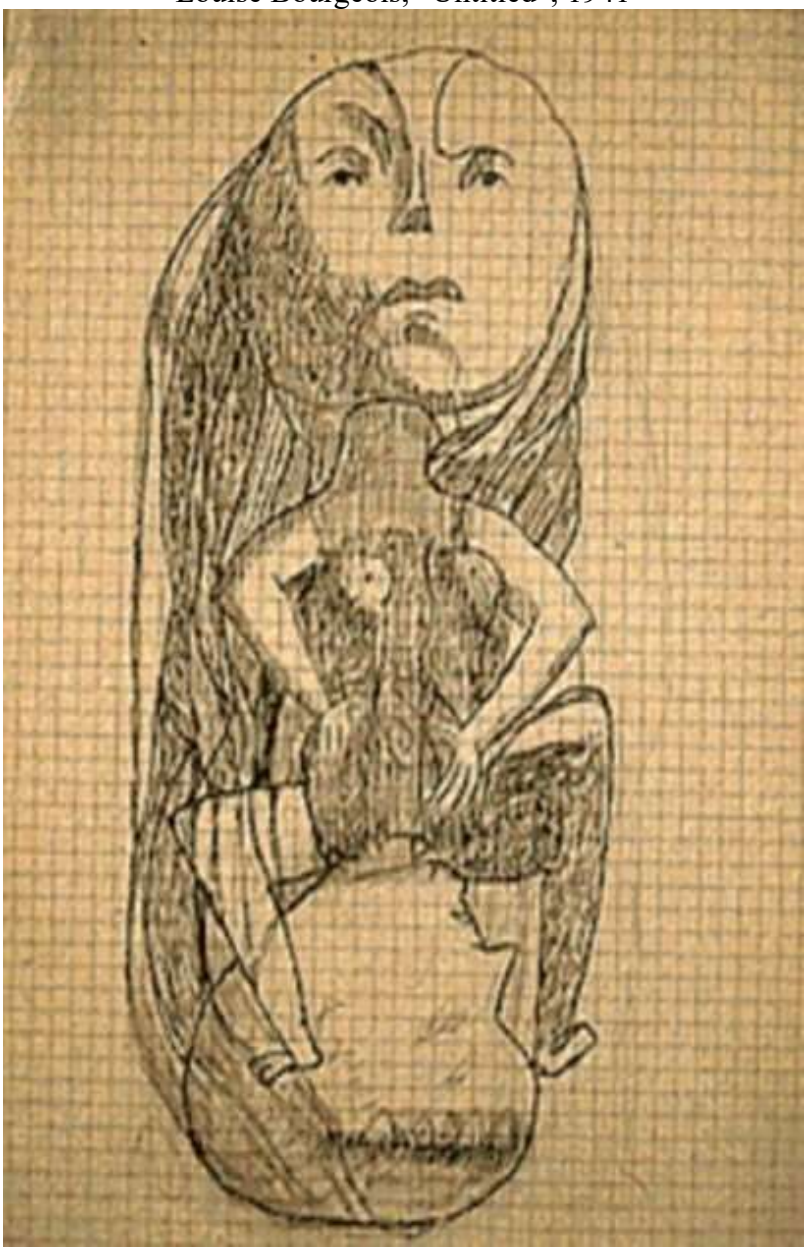

This image, two images anticipate the dual nature of the parent-child relationship, in which both are interdependent, at once separate and attached.

Key words: Louise Bourgeois, sculptor, women's role in society, midwifery, art, history

Ebelik Gözünden Tarih Sahnesinde Yer Alan Feminist Bir Heykeltıraş: Louıse Bourgeoıs

Nazan TUNA ORAN[1], Buse KAYA[2]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Giriş: Louise Bourgeois (1911-2010); feminizm ile ilgilenen bir heykeltıraştır.

Sanatçı Kişiliği: Yapıtlarında; endişe, yabancılaşma, aşk, kimlik, toplumsal cinsiyet, kadının toplumdaki rolü, cinsellik, kişilik ve özgürlük hakları gibi evrensel değerleri konu edinmiştir. Louise Bourgeois sanatında açık bir şekilde feminist yaklaşım sergilemiştir. Louise on yaşında iken babasının annesini aldatması, baskıcı karaktere sahip olan babasına karşı annesinin koruyucu bir tavır sergilemesi ve anne sevgisi sanatçının işlerine yansımıştır. Bourgeois; geçmişte yaşadığı travmalardan kurtulmak ve kendini yeniden yaratarak hayatta kalmak için bir heykeltıraş olmuştur.

Bourgeois'in Sanatında Kadın: Sanatçı, sadece yıkıcı çocukluk anılarının üzerine büyük bir cesaretle gitmekle kalmamış, toplumun kadına verdiği rolü de sorgulamıştır. Kadın bedeninde korku, acı ve şiddetin izlerini yansıtan ifadeleri eserlerinde yansıtan sanatçı; açık bir şekilde geçmiş travmatik deneyimlerine atıfta bulunmaktadır. Sanat yaşamının başlangıcından itibaren kadın vücut biçimleriyle birleşen ev imgesi, Bourgeois'in sanatsal üretimine egemen olmuştur. Sanatçı; *"Bir heykeltıraş olarak hayatım boyunca, kadınları nesnelerden aktif öznelere dönüştürmek için çabaladım."* ifadesiyle, feminist bakış açısını gözler önüne sermiştir.

Ebelik Gözünden Bourgeois: İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliğinden biri 'düşünme ve sorgulama' yeteneğidir. Düşünen ve sorgulayan insan öğrenir, bilinçlenir, 'sanat' yardımı ile düşüncelerini görünür hâle getirir. Gücünü köklü tarihi geçmişinden alan ebelik, bilim ve sanata dayalı teoriyi ve uygulamayı içeren bir meslektir. "Ebelik mesleğinde sanat" ise kadın ile birlikte nesnel dünyadan aldıklarını (maddi-manevi) yeniden yorumlayıp tekrar sunma becerisidir. Ebenin varlığı, güven ve cesareti, aklı, sezgisi, koruyuculuğu ebelik sanatının temel bileşenleridir. Bu mesleğin ve heykeltıraş Bourgeois'in kesiştiği temel nokta ise kadınlardır. Her iki kimlik de kendi sanatları ile kadınların hayatlarına dokunmaktadır.

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu ebeyi; kadın sağlığının iyileştirmesine katkı veren, sağlığın korumasını sürdüren, mahremiyetin sağlamasını sağlayan, danışmanlığı gerçekleştiren, kadınların kendi kararlarını vermesini teşvik eden, üremeyi destekleyen ve normal doğumların savunucusu olan kişi olarak belirtmiştir. Sanatçı bu eserinde (İsimsiz), kendini doğurmaktadır. Uzun saç detayı ve sert yüz ifadesi gücü simgelemektedir. Zorlu geçmişinden, sanata yönelerek sıyrılan sanatçı; sanatla yeniden doğuşunu anlatmaktadır.

Sonuç: Hayatı boyunca sanat eserlerinde kadın temasını ele alan Louise Bourgeois'e benzer şekilde, ebelik mesleği de ebelik sanatı ile kadınları ele almaktadır.

Louise Bourgeois, "İsimsiz", 1941

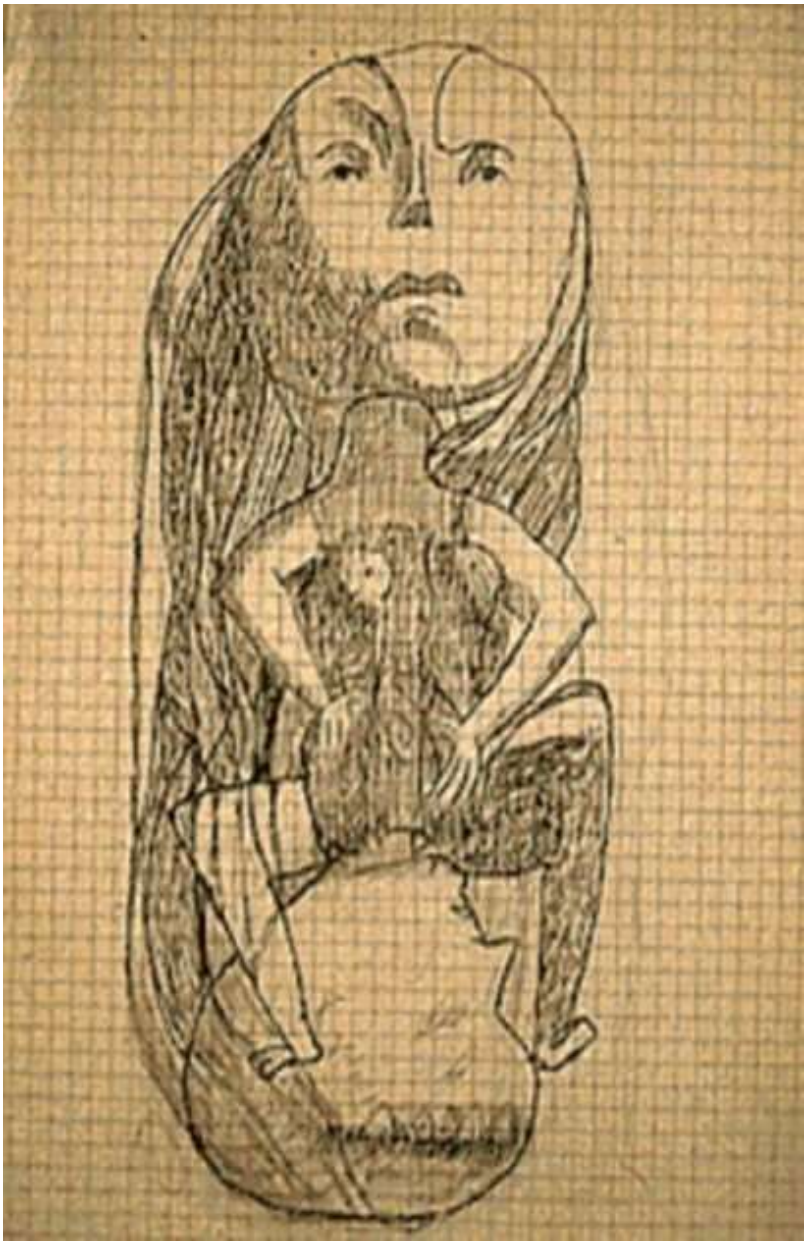

Bu görüntü, ebeveyn-çocuk ilişkisinin, her ikisinin de birbirine bağımlı, aynı anda ayrı ve bağlı olduğu ikili doğasını öngörüyor.

Anahtar Kelimeler: Louise Bourgeois, heykeltıraş, kadının toplumdaki rolü, ebelik, sanat, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 21390

Mythology and Midwifery

Aynaz JEDDİ YELSOUEİ[1], Zehra Demet ÜST TAŞĞIN[2]
[1]Ataturk University, Faculty of Health Sciences, MSc Student of Midwifery
[2]Ataturk University, Faculty of Health Sciences, PhD.

In ancient mythological texts, it was believed that the birth was governed by a divine power. There was a goddess believed to be responsible for pregnancy, childbirth pains, and the protection of the mother, newborn, and postpartum period. These goddesses had some similarities and differences in Greek, Roman, and Turkish cultures. The common feature was the existence of a goddess of childbirth, reproduction, and ensuring the continuity of the lineage, and assisting in these processes. In Greek mythology, Zeus established a sacred marriage with Hera, symbolizing family order. Hera was a character who posed challenges to women but also supported them in all circumstances. Everything feminine in mythology was associated with motherhood and women. In Roman mythology, there was the belief in Numen, seeing the divine everywhere without specifying a gender or concrete form. There were goddesses related to midwifery, each with different roles. In the ancient Turkish belief system, the Sky God was above all spirits. There were protective spirits like Umay, Ak Ene assisting the Sky God in ancient Turkish beliefs. The word "Tengri" in Turkish expressed both the sky and the Sky God. However, over time, the Turkish developed a single god concept, separating it from the material sky and transforming it into an absolute being. In ancient times, when realized woman were pregnant, they performed certain rituals to protect themselves from evil spirits. These practices continued during pregnancy, childbirth, and the postpartum period. The belief in the existence of both evil and good spirits led to specific rituals being practiced and passed down through generations. In the Middle Ages, childbirth was considered perilous, and the pains of childbirth were described as a punishment given by God because Eve ate the forbidden apple. and laws dictated that a woman giving birth should be isolated from others and receive spiritual support only from a midwife.

The spiritual value, nobility, and miraculous reality of events carried by myths are high. Therefore, childbirth, being the continuation of the lineage and witnessing a new formation process, should be as important and as flawless and safe as possible for both the mother and the baby. People began to acquire this perfection through mythology, beliefs, and education passed down from generation to generation, a spiritual power can assist them through goddesses, protect them from evil and make offerings for their desires to be fulfilled, and perform rituals to protect themselves from evil spirits.

Key words: Midwifery, Mythology, History

Mitoloji ve Ebelik

Aynaz JEDDİ YELSOUEİ[1], Zehra Demet ÜST TAŞĞIN[2]
[1]Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Yüksek Lisans Öğrencisi
[2]Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dr. Öğr. Üyesi

Eski mitolojik metinlerde doğumu tanrısal bir gücün yönettiğine inanılırdı. Gebeliğe neden olan, doğum sancısı veren, anne, yenidoğan ve lohusayı koruyan bir tanrıça olduğuna inanılırdı. Bu tanrıçalar Yunan, Roma ve Türk kültürlerinde bazı benzerlik ve farklılığa sahipti. Hepsinde ortak olan özellik doğum, üreme ve neslin devamını sağlayan ve buna yardım eden bir ebe tanrıçasının varlığıdır. Yunan mitolojisine göre baba tanrı Zeus, Hera ile diğer tanrılar karşısında aile düzeni anlamına gelen kutsal bir evlilik yapıyor. Hera kadınlara zorluk çıkartan bir karakter olup aynı zamanda kadınları her koşulda destekleyen, kadınların gebe kalmasını sağlayan ve çocukları emziren bir ilahedir. Mitolojide dişil olan herşey annelik ve kadınla bağdaştırılır. Roma mitolojisinde Numen inancı vardır, yani herhangi bir cinsiyet vermeden, somutlaştırmadan tanrıyı heryerde görmek. Ebelikle ilgili tanrıçalar vardı ve bunların her birinin farklı bir görevi olduğu ifade edilirdi. Eski Türklerin inancına göre Gök Tanrı bütün ruhların ve varlıkların üstündedir, her şeyi yaratmış ve her şeyi idare eder, ve herkese o emir verir. Eski Türklere göre Gök Tanrıya yardım eden Umay, Aya Maygıl, Ak Ene gibi koruyucu iyi ruhlarda vardır. Eski Türklerde "Tengri" (Tangrı, Tengere, Tangara, Tenegere) sözcüğü hem göğü hem de Gök Tanrı'yı ifade ediyordu. Ancak Türkler zaman geçtikçe tek bir tanrı kavramı geliştirerek, maddi gökten ayırmışlar, her şeye egemen mutlak bir varlık şekline dönüştürmüşlerdir. Antik çağda kadınlar gebe olduklarını anladıkları anda kötü ruhlardan korunmak amacıyla bazı işlemler yapıp ve bu geleneksel işlemleri gebelik doğum ve lohusalık dönemindede devam ettirirlerdi, kötü ruhlar ve iyi ruhların var olduğuna inanç her zaman için özel uygulamaları yapmaya neden olup her uygulamayı nesilden nesile aktarılmış mitolojik inançların var olmasına neden olmuştur.Orta çağda doğum ölümcülmüş ve doğum, ağrıları ise tanrının Havva'ya yasak elmayı yediği için verdiği ceza olarak tanımlanırmış. Bu zaman da kanunlar, doğum yapan kadının diğer kişilerden ayrılması ve sadece ebe tarafından manevi destek almasıymış. Hristiyanlığın yayıldığı orta çağda ise doğumla ilgili uygulamalar şifa vermek papazlar ve doktorların eline geçmiştir. Bu zamandan sonra kapitalist görüşler meydana gelmiş.

Mitleri taşıyan olayların manevi değeri, yüceliği ve mucizevi gerçekliği yüksektir, bu yüzden doğum soyun devamı olduğu için ve yeni bir oluşum sürecine tanıklık eden anne ve bebek açısından önemli ve olabildiğince kusursuz ve tehlikesiz olmalıdır. İnsanlar bu kusursuzluğu nesilden nesile aktaran mitoloji inançlar ve eğitimler yoluyla kazanmaya başlamışlar, ve tanrıçalar vasıtasıyla bir manevi gücün onlara yardım ettiği ve kötülüklerden koruduğuna inanıp, isteklerinin kabul olması için adak adayıp kötü ruhlardan korunmak içinse bazı uygulamalar yapmışlar.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, Mitoloji, Tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 30470

Educatıon in The Ottoman Perıod

Saadet Gonca MAVİ AYDOĞDU[1], Ülkü ÖZDEMİR[2], Safiye TEMEL[3]
[1]Amasya University Faculty of Health Sciences Department of Nursing
[2]Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin Training and Research Hospital
[3]Amasya University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

In human history, women who give birth, take the necessary precautions, and help the birth be easier by comforting the woman in labor, have been called 'midwives'. During the Ottoman Empire, the presence of men at birth was not tolerated due to the influence of Islamic and traditional rules. Therefore; For many years, the midwifery profession has been carried out by midwives without a diploma, called 'intermediate midwives', as a profession passed from mother to daughter, progressing as a master-apprentice relationship and learned through experience. Midwives living in Istanbul during the Ottoman period; They were divided into three classes: Palace Midwives, Polite Midwives and Public Midwives. Palace midwives were the midwives responsible for giving birth to the notables of the palace and examining the virginity of the girls in the harem. Polite midwives were experienced midwives who gave birth to wealthy people. Old and experienced public midwives, also called village midwives, used to give birth in villages and towns.

Postpartum maternal and infant deaths due to puerperal fever increased in the 18th and 19th centuries. Ottoman statesmen and physicians explained the reason for this; They saw it as untrained midwives not paying attention to hygiene rules and thought that the only way to reduce maternal and infant deaths would be to replace traditional midwives with trained midwives. Upon the proposal of Hekimbaşı Abdülhak Molla, a board called 'Meclis-i Umur-u Tıbbiye' was established in 1842, aiming to train midwives, lasting two years and providing one-hour training two days a week. Midwifery education in the Ottoman Empire officially started in 1843, when two foreign midwives brought from Paris gave lessons, and the midwives who graduated from this course received their diplomas in front of Sultan Abdülmecit in 1845. Thus, the first female profession to receive vocational training in the field of health during the Ottoman Empire was midwifery. Formal education in midwifery started for the first time and in this way, important steps were taken towards making midwifery a profession. Since this process, traditional midwives who have not received formal training have not been allowed to work. A two-year course was opened between 1846 and 1848 in order to provide education to women who gave birth at Mektep-i Tıbbiye. The appointment and employment of midwives was decided by the Cemiyet-i Tıbbiye-i Mülkiye, which was established in 1869.

Key words: midwifery, midwifery education, The Ottoman Empire

Osmanlı Döneminde Ebelik Eğitimi

Saadet Gonca MAVİ AYDOĞDU[1], Ülkü ÖZDEMİR[2], Safiye TEMEL[3]
[1]Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
[2]Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[3]Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

İnsanlık tarihinde doğumu yaptıran, gerekli tedbirleri alan, doğum yapan kadını rahatlatarak doğumun kolay olmasına yardımcı olan kadınlara 'ebe' denmiştir. Osmanlı imparatorluğu döneminde İslami ve geleneksel kuralların etkisiyle erkeklerin doğumda bulunması hoş görülmemiştir. Bu sebeple; ebelik mesleği uzun yıllar boyunca anneden kıza geçen, usta- çırak ilişkisi şeklinde ilerleyen ve deneyimle öğrenilen bir meslek olarak, 'ara ebesi' adı verilen diplomasız ebeler tarafından yürütülmüştür. Osmanlı döneminde İstanbul'da yaşayan ebeler; Saray Ebeleri, Kibar Ebeleri ve Halk Ebeleri olarak üç sınıfa ayrılırdı. Saray ebeleri, sarayın ileri gelenlerinin doğumlarını yaptırmaktan ve haremdeki kızların kızlık muayenesini yapmaktan sorumlu ebelerdi. Kibar ebeler zengin kişilerin doğumlarını yaptıran deneyimli ebelerdi. Köy ebesi de denilen yaşlı ve tecrübeli olan halk ebeleri ise köy ve kasabalardaki doğumları yaptırırdı. 18 ve 19. yy'de lohusalık hummasına bağlı doğum sonu anne ve bebek ölümleri artmıştır. Osmanlı devlet adamları ve hekimler bunun sebebini eğitimsiz ebelerin hijyen kurallarına dikkat etmemesi olarak görmüşler ve anne-bebek ölümlerini azaltmanın tek yolunun, geleneksel ebelerin yerine eğitimli ebelerin gelmesiyle mümkün olacağını düşünmüşlerdir. Hekimbaşı Abdülhak Molla'nın teklifi üzerine 1842 yılında 'Meclis-i Umur-u Tıbbiye' adında, ebe yetiştirmeyi amaçlayan, iki yıl süren, haftanın iki günü birer saatlik eğitimin verileceği bir kurul oluşturulmuştur. Osmanlı'da ebelik eğitimi resmi olarak 1843 yılında, Paris'ten getirilen iki yabancı ebenin ders vermesiyle başlamıştır ve bu kurstan mezun olan ebeler 1845 yılında padişah Abdülmecit'in önünde diplomasını almıştır. Böylece, Osmanlı imparatorluğu döneminde sağlık alanında mesleki eğitim alan ilk kadın mesleği ebelik olmuştur. Ebelikte ilk kez formal eğitime başlanmış ve bu şekilde, ebeliğin meslek haline gelmesi yolunda önemli adımlar atılmıştır. Bu süreçten itibaren resmi eğitim almamış geleneksel ebelerin çalışmasına izin verilmemiştir. Mektep-i Tıbbiye'de doğum yaptıran kadınlara eğitim vermek amacıyla 1846-1848 yılları arasında iki yıl süren kurs açılmıştır. Ebelerin atanmasına ve çalışmasına 1869'da kurulan Cemiyet-i Tıbbiye-i Mülkiye tarafından karar verilmiştir. 1895 yılında Dr. Besim Ömer Akalın ebe okulunda öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilmiş ve çalışmalarıyla ebe okulunu çağdaş eğitim seviyesine çıkarmıştır. Dr. Besim Ömer Akalın'ın öncülüğünde 1909 yılında, Haydarpaşa Tıp Fakültesi kurulmuş, 30 yaşından küçük kadınların alındığı ve daha çok klinik uygulamalara ağırlık verilen, ilk kadın hastalıkları kliniği ve ebe okulu açılmıştır. Bu okul Birinci Dünya Savaşı'na kadar eğitim vermiştir. 1920 yılında İstanbul dışındaki illerin ebe ihtiyacının karşılanması amacıyla, ilkokul mezunu kızların 2 yıllık eğitimi için Kadırga Okulu çevresinde Kızılay barakaları kurulmuştur. Eğitimini tamamlayan ebeler, farklı illere zorunlu hizmet sorumluluğu ile ebelik görevine atanmışlardır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik eğitimi, Osmanlı İmparatorluğu

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 31320

Midwives in Middle Ages Europe And The Ottoman: The Witch Hunt Period

Seçil KÖKEN DURGUN[1], Nursen BOLSOY[1]
[1]Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

For centuries, midwives have gained a respected place in society, helping a new member join the family and being seen as a woman's confidant. The depiction of midwives in paintings and the existence of writings addressing midwives from the BC Period, the Antiquity and the early Middle Ages have enabled us to have information about the place of the profession in society. The midwifery profession, which continued with the master-apprentice relationship, began to lose its status with the "witch hunt" practices attributed to the dark periods of the Middle Ages.

It is known that the "witch hunting" events that took place in the late Middle Ages were a practice fueled by the aim of gaining a certain benefit. It has been defined as a fear campaign created and used by state power to direct society's actions in the necessary direction and achieve its own interests. Witchcraft was associated with women, and it is not a coincidence that the male clergy living in that period chose women as the target when creating enemies. Primarily, midwives and healer women were shown as targets. These women gave birth, healed with plants and often resorted to prayers. Physicians began to be interested in birth in the 15th century and the fact that birth was under the monopoly of midwives led to the witch hunt against midwives. As a result of this dark period, women refrained from practicing midwifery and men became the new practitioners of the profession. As a matter of fact, the period of witch hunts paralleled the start of men's career in midwifery. During this period, midwives maintained their place in society in the Ottoman Empire. The midwifery profession, which is generally based on the master-apprentice relationship, has begun to be supported by education. Witch hunting practices did not have a direct impact on midwives in the Ottoman Empire. However, traditional healers disappeared in Europe, midwifery became a profession that women were afraid to practice, and it came under the domination of physicians. With the westernization movements that started in the later periods of the Ottoman Empire, European health education was taken as an example, and the midwifery profession lost its status and brought serious harm to our profession.

This compilation was made to describe how the midwifery profession appeared in Europe and the Ottoman Empire during the witch hunt events.

Key words: midwifery, witch hunt, middle ages

Orta Çağda Avrupa ve Osmanlıda Ebelik: Cadı Avı Dönemi

Seçil KÖKEN DURGUN[1], Nursen BOLSOY[1]
[1]Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Yüzyıllar boyunca aileye yeni bir üyenin katılımına yardımcı olan ve kadının sırdaşı olarak görülen ebeler toplumda saygın bir yer edinmiştir. Milattan Önceki Dönem, İlk Çağ ve Orta Çağın ilk dönemlerine ait resimlerde ebelerin tasvir edilmesi, ebelere hitap edilen yazıların bulunması mesleğin toplumdaki yeri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Usta çırak ilişkisi ile devam eden ebelik mesleği Orta Çağın karanlık dönemlerine atfedilen "cadı avı" uygulamaları ile beraber statü kaybı yaşamaya başlamıştır.

Orta Çağ'ın son dönemlerinde yaşanan "cadı avcılığına" yönelik olayların belirli bir çıkar elde etme amacı ile beslenen bir uygulama olduğu bilinmektedir. Toplum eylemlerini gerekli yönde yönlendirmek ve kendi çıkarlarını elde etmek için devlet gücü ile yaratılan ve kullanılan bir korku kampanyası olarak tanımlanmıştır. Cadılık kadınlarla ilişkilendirilmiş olup o dönemde yaşayan erkek din adamlarının düşman yaratırken hedef olarak kadını seçmesi tesadüf değildir. Öncelikli olarak ebeler, şifacı kadınlar hedef olarak gösterilmiştir. Bu kadınlar doğum yaptırmakta, bitkiler ile şifa dağıtmakta ve sıklıkla dualara başvurmuşlardır. Hekimlerin 15. yüzyıl ile beraber doğum konusu ile ilgilenmeye başlaması ve doğumun ebelerin tekelinde olması da cadı avını ebelere yöneltmiştir. Bu karanlık dönemin sonucunda kadınlar ebelik mesleğini yapmaktan çekinmiş, mesleğin yeni uygulayıcıları erkekler olmuştur. Nitekim cadı avları dönemi ile erkeklerin ebelik mesleğine başlamaları paralellik göstermiştir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde ise ebeler toplumdaki yerini korumuştur. Genellikle usta çırak ilişkisine dayanan ebelik mesleği eğitim ile desteklenmeye başlamıştır. Cadı avı uygulamalarının Osmanlı'daki ebelere doğrudan bir etkisi olmamıştır. Ancak Avrupa'da geleneksel şifacılar kaybedilmiş, ebelik mesleği kadınların icra etmekten korktuğu bir meslek halini almış ve hekimlerin hakimiyeti altına girmiştir. Osmanlı Devleti'nin ilerleyen dönemlerinde başlayan batılılaşma hareketleri ile beraber Avrupa sağlık eğitimi örnek alınmış, ebelik mesleği statü kaybetmiş ve mesleğimize ciddi zararlar getirmiştir.

Bu derleme, cadı avı olaylarının yaşandığı sırada ebelik mesleğinin Avrupa ve Osmanlı'da nasıl göründüğünü tanımlamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: cadı avı, ebelik, orta çağ

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 95470

Midwives Care and Problems in the Historical Process

Betül UNCU[2], Elif DOĞAN[1]
[1]Istanbul University-Cerrahpaşa, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Istanbul University-Cerrahpaşa, Graduate Education Institute, Department of Midwifery

This review was prepared to shed light on the conditions of midwifery education and midwifery services in the relevant period by revealing the initiatives to strengthen midwifery education in reducing maternal deaths.

In this regard, with the support of literature, the history of midwifery was examined along with changes in midwifery education, midwifery services and maternal death data.

"Law No. 1219 on the Proper Performance of Medicine and Medical Arts", which came into force on April 14, 1928, was the most important turning point for the professionalization of midwifery in the history of the Republic. With this law, the need for midwives became evident as midwives without a diploma were withdrawn from the field. In this way, midwifery education mobility gained momentum.

As a result of the study, it can be said that the improvement in midwifery education levels from past to present has an impact on the decrease in maternal death rates.

Anahtar Kelimeler: midwifery, history of midwifery, maternal death

Tarihsel Süreçte Ebelik Bakımı ve Sorunlar

Betül UNCU[2], Elif DOĞAN[1]
[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
[2]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı

Bu derleme anne ölümlerini azaltmada ebelik eğitimini güçlendirme girişimlerini ortaya koyarak, ilgili döneme ilişkin ebelik eğitimi ve ebelik hizmetleri koşullarına ışık tutması amacıyla hazırlandı.

Bu doğrultuda literatür desteğiyle ebelik eğitimindeki değişiklikler, ebelik hizmetleri ve anne ölümü verileri ile ebelik tarihi incelenmiştir.

14 Nisan 1928 tarihinde yürürlüğe giren 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun" Cumhuriyet tarihinde ebeliğin meslekleşmesi için en önemli dönüm noktası olmuştur. Bu kanun ile diplomasız ebelerin sahadan çekilmesiyle ebe ihtiyacı açığa çıktı. Bu sayede ebelik eğitim hareketliliği hız kazandı.

Çalışma sonucunda geçmişten günümüze ebelik eğitim düzeylerindeki iyileşmenin anne ölümü oranlarındaki azalmaya etkisinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik tarihi, anne ölümü

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 81694

Tradıtıonal Mıdwıfery Practıces of A Vıllage Mıdwıfe

Elif HOYLADI[1]
[1]S.B.Ü.Ümraniye Training and Research Hospital

Objective: To determine the traditional midwifery practices of a village midwife and the roles of the midwife.

Method: Data were collected through online interviews. All information provided during the interview was transcribed.

Results: Güllü Ebe is 85 years old and worked as a village midwife between 1980-1990. She delivered the births of women in her village until the 1990s and witnessed many births and still lives in her village. She says that when she goes home, she performs vaginal examination and delivers the baby. If the birth is not close, she states that she makes practices to relax the woman. It is stated that the pregnant woman is made to drink sherbet and olive oil during the birth, and in difficult births, the baby is waited until the baby comes, and if the baby comes upside down, the baby is held by the feet and turned over and the birth is performed. For the woman to push, the broom and the head of the orey were blown, and the midwife would say to the baby and the placenta "I have come, you come too". The placenta was removed by pulling and twisting. At the birth of the baby, the cord was tied with a rope on both sides and cut with a razor blade. The ash formed by burning materials such as wool and cotton called gonursu was applied to the cord of the baby. The cord was covered with a clean cloth and the cloth was removed after 3 days. If the mother's milk was not enough, she was given sherbet to drink. The puerperant's tears were not repaired. A broom was placed at the cradle and in the room so that the mother and baby would not be afraid. For infertile women, plants were placed in hot water and women would sit in the steam of the water. In order to prevent miscarriage, the cervix of a pregnant woman under the age of 3 months was placed with the root of the midwife's lump. It is stated that women did this unconsciously and died from haemorrhage.

Conclusion: Today, some practices of traditional village midwives are still valid. Midwives use traditional birth techniques and experiences. By enabling the woman to take responsibility and supporting the woman in a positive sense. Harmful practices for public health should be corrected and supported with evidence-based practices.

Key words: Village Midwifery, Midwife, Birth

Bir Köy Ebesinin Geleneksel Ebelik Uygulamaları

Elif HOYLADI[1]
[1]S.B.Ü. Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Amaç: Bu araştırma bir köy ebesinin, geleneksel ebelik uygulamalarını ve ebenin rollerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Online görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşme sırasında belirtilen her türlü bilgi yazıya dökülmüştür. Ebeden elde edilen bilgiler, doğumun başlaması, bebeğin pozisyonuna karar verme, ağrıyı azaltmaya dair yöntemler, doğumda uygulanan yöntemler ve kullanılan malzemeler, doğum sonu dönem uygulamalarıdır.

Bulgular: Güllü Ebe 85 yaşındadır.1980-1990 yılları arasında köy ebeliği yapmıştır.1990'lara kadar köyündeki kadınların doğumunu yaptırmış ve birçok doğuma şahit olmuş hala kendi köyünde yaşamaktadır. Ebelik mesleğine eşinin babaannesi ile doğumlara giderek ona kendi ifadesi ile "el vermesi" ile başlıyor. Kendi doğumlarının ilki ebe ile sonraki doğumları ise tek başına evde gerçekleştirmiştir. Hatta "Ben doğururdum kimsenin haberi olmazdı" diyor. Doğumun başlaması için herhangi bir uygulama olmadığını doğumun vaktinin beklendiğini ifade etmektedir. Karında bebeğin hareketleri sağda hissediliyorsa kız, solda hissediliyorsa erkek bebek olduğunu düşünülmektedir. Genellikle gebelerin ağrıları sıklaştığında ve su gelişi olduğunda ebeler çağırılmaktadır. Ebe eve gittiğinde vajinal muayene yaptığını ve bazen bebeğin başının görünmek üzere olduğunu söylemektedir. Doğum yakın değilse kadının ağrısı gelince yürüdüğünü ağrı geçince oturduğunu, tavana takılan ipe asıldığını belirtmektedir. Ayrıca yere serilen çarşafa gebenin uzandığını ve gebeyi sağa sola salladıklarını ifade etmektedir. Doğumda gebeye şerbet ve zeytinyağı içirdiklerini belirtmektedir. Doğum hazırlıklarını genelde gebe yapar ve su, temiz örtü/çarşaf, jilet gibi malzemeleri hazır bulunmaktadır. Zor doğumlarda bebek gelene kadar beklenir ters geliyorsa bebeğin ayaklarından tutup çevrilerek doğum gerçekleştirilmektedir. Kadının ıkınması için süpürge ve örey başı üfletilir, ebe bebeğe ve plasentaya "ben geldim sende gel" diye seslenmektedir. Plasenta çekilerek ve çevrilerek çıkarılmaktadır. Bebeğin doğumuyla kordon her iki taraftan ip ile bağlanarak jilet ile kesilmektedir. Sonra "gonursu" adı verilen yün, pamuk gibi maddelerin yakımından oluşan kül bebeğin kordonuna sürülür, kordon temiz bez ile kapatılarak ve bu bez 3 gün sonra çıkarılmaktadır. Bebek ve anne doğumdan hemen sonra yıkanırken emzirme ise 1 saat sonra başlatılmaktadır. Anne sütünün yeterli olmadığı düşüldüğünde ise bebeğe şerbet içirilmektedir. Lohusanın yırtıkları ve deşürleri onarılmazdı. Lohusaya 40 gün boyunca çarşaf ile kuşak yapılır ve un çorbası içirilirdi. Bebek sararmaya başlarsa üzerine sarı yazma örtülürdü. Anne ve bebek tek kaldığında korkmasın diye beşik başına ve odaya süpürge konulmaktadır. Kısır olduğu düşünülen kadınlar için bazı bitkiler sıcak suya konulur ve kadınlar suyun buharına oturmaktadır. Düşük olması için 3 ayın altında olan gebenin rahim ağzına ebe gömeci kökü konulmaktadır. Kadınların bunu bilinçsizce yaptığını kanamadan kayıpların olduğunu belirtmektedir.

Sonuç: Günümüzde geleneksel köy ebelerinin bazı uygulamaları halen geçerlidir. Ebeler geleneksel doğum tekniklerini ve tecrübelerini kullanmaktadırlar. Kadının sorumluluk almasını sağlayarak ve kadını olumlu anlamda desteklenmektedir. Halk sağlığına yönelik zararlı uygulamaların düzeltilmesi ve kanıta dayalı uygulanmalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Köy Ebeliği, Ebe, Doğum

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 37383

Sır Fıdelıng Ould: Pıoneer Of Epısıotomy Practıce

Nur DUMAN[1], Güzin KARDES[1], Aytul HADIMLI[1]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Abstract

Perineal management is an important component of vaginal delivery. In current obstetric practice, the cutting of the perineal body and vagina to widen the vaginal opening and facilitate delivery is defined as episiotomy. The origin of episiotomy is difficult to determine, but one of the first to describe this procedure was the midwife Fielding Ould. Fielding Ould was born in Galway, Ireland in 1710. At the age of 19, He began him education by studying medicine but left him studies without a diploma. He then studied midwifery for two years and started working as a male midwife. In 1742, he wrote A Treatise of Midwifery and published it in three parts. Episiotomy was defined for the first time in this book, which is considered one of the most influential works of the time and an important source in laying the foundations of the history of obstetrics. In this book, Ould provides comprehensive and valuable information on the physiology of labor, delivery techniques, complications and interventions, postpartum care and neonatal care as well as episiotomy. In this work, he is notable for being one of the first to accurately describe the normal birth process and for being one of the first to advocate the avoidance of unnecessary interventions, although he supported the use of episiotomy and forceps in intervention deliveries. Known as Dublin's leading obstetrician and male midwife, Ould attended the births of the poor and many prominent people, including the future Duke of Wellington. In 1760 he was knighted and given the title Sir Fielding Ould. Sir Fielding Ould is an important figure in the development of obstetrics and one of the key figures in the history of episiotomy in medicine. In this review, the place of midwife Ould in the development of obstetrics and episiotomy and him contribution to obstetrics are discussed.

Key words: Sir Fielding Ould, midwife, obstetrics, episiotomy

Sir Fıeldıng Ould: Epizyotomi Uygulamasının Öncüsü Olarak Tarihteki Yeri

Nur DUMAN[1], Güzin KARDES[1], Aytul HADIMLI[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Özet

Perine yönetimi vajinal doğumun önemli bir bileşenidir. Mevcut obstetrik uygulamada, vajinal açıklığı genişletmek ve doğumu kolaylaştırmak için perineal gövdenin ve vajinanın kesilmesi epizyotomi olarak tanımlanmaktadır Epizyotominin kökenini belirlemek zordur, ancak bu prosedürü ilk tanımlayanlardan biri ebe Fielding Ould'dur. Fielding Ould 1710 yılında Galway İrlanda'da doğmuştur. 19 yaşında eğitimine tıp eğitimi alarak başlamış ancak diploma almadan eğitimini yarım bırakmıştır. Daha sonra iki yıl ebelik eğitimi alarak erkek ebe olarak çalışmaya başlamıştır. 1742 yılında A Treatise of Midwifery (Ebelik Üzerine Bir İnceleme) adlı eserini yazmış ve üç bölüm halinde yayınlamıştır. Zamanın en etkileyici eserleri arasında sayılan ve obstetri tarihinin temellerinin atılmasında önemli bir kaynak olarak gösterilen bu kitapta epizyotomi ilk kez tanımlanmıştır. Bu kitapta Ould, epizyotominin yanı sıra doğum fizyolojisi, doğum teknikleri, komplikasyonlar ve müdahaleler, postpartum bakım ve yenidoğan bakımı ile ilgili kapsamlı ve değerli bilgiler sunmaktadır. Bu eserinde normal doğum sürecini ilk kez doğru bir şekilde tanımlaması, müdahaleli doğumlarda epizyotomi ve forseps kullanmasını desteklemiş olmasına karşın gereksiz müdahalelerden kaçınılmasını ilk savunanlardan biri olmasıyla dikkat çekmektedir. Dublin'in önde gelen doğum uzmanı, erkek ebe olarak anılan Ould, yoksulların ve aralarında geleceğin Wellington Dükü'nün de olduğu pek çok seçkin kişinin doğumuna katılmıştır. 1760 yılında şövalye ilan edilerek Sir Fielding Ould unvanını almıştır. Sir Fielding Ould, obstetrinin gelişiminde önemli bir figür olup, epizyotominin tıp tarihteki yerini belirleyen temel kişilerden biridir. Bu bağlamda bu derlemede ebe Ould'un obsterideki ve epizyotominin gelişimindeki yeri ile obstetriye katkısı ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sir Fielding Ould, ebe, obstetri, epizyotomi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 21563

Brief History of Electronic Fetal Monitoring

Berru Sena BEŞEVLİ[1], Sebahat HÜSEYİNOĞLU[1]
[1]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Electronic fetal monitoring (EFM) is an important medical technology used in obstetrics to monitor the health the fetus during pregnancy and birth. This study will provide a brief overview of the history of EFM, from its initial conceptualization to its modern use in the 21st century. Until the first half the twentieth century, simple instruments such as stethoscopes were used to listen to the fetal heartbeat. It is known that fetal heart sounds were first detected by Dr. Marsac approximately 350 years ago. The idea that fetal heart sounds could be used to evaluate the health the fetus was proposed by Killian in the 1600s. The method listening to the fetal heart sound by placing the ear on the mother's abdomen was discovered by Mayor François-Isaac in the 1800s. In 1827, Ferguson was the first to describe fetal heart sounds. Anton Friedrich Hohl described the design the fetal stethoscope in 1834. In 1848, Kilian established the first fetal heart auscultation rules, fetal heart rate ranges (100-180 bpd). The vaginal stethoscope, designed by Nauche in 1865, was applied into the "cervical cavity", allowed fetal heart sounds to be heard. In 1893, Winkel established criteria for fetal distress that remained unchanged until advent EFM. Until the 1970s, evaluations with electrical, powered fetoscopes continued in the form of intermittent auscultation unless fetal distress was described, and continuous auscultation if the indication arose. However, in 1968 Benson et al. In his study, it was published that intermittent auscultation was not a reliable indicator of fetal distress. These methods have been reported to have limitations in providing accurate and continuous monitoring. Electronic fetal heartbeat was first performed by Cremer in 1906. However, EFM made a significant advance with the fetal scalp electrode developed by Hammacher in the 1950s. Caldeyro-Barcia and Hammacher's observations various heart rate patterns associated with fetal distress led to the production of the first commercially available fetal monitor by Hammacher and Hewlett-Packard in 1968. EFM was defined in the 1960s-1970s as a new technology that allows continuous monitoring fetal heart rate and contractions. The diversity of terms, interpretations, and interventions related to fetal monitoring continued to increase during the 1980s. In 2015, the International Federation of Gynecology-Obstetrics supported the largest ever international consensus on intrapartum fetal monitoring to standardize terminology, interpretation and clinical management. The panel agreed that the term that best describes the continuous monitoring fetal heart rate, contractions is cardiotocography.

Key words: electronic fetal monitoring, cardiotocography, midwifery, fetal heart rate, fetal distress

Elektronik Fetal İzlemin Kısa Tarihçesi

Berru Sena BEŞEVLİ[1], Sebahat HÜSEYİNOĞLU[1]
[1]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Elektronik fetal izlem (EFM), gebelik ve doğum sırasında fetüsün sağlığını izlemek için obstetride kullanılan önemli bir tıbbi teknolojidir. Bu çalışmada, EFM'nin ilk kavramsallaştırılmasından 21. yüzyıldaki modern kullanımına kadar tarihine kısa bir genel bakış sunacaktır. Yirminci yüzyılın ilk yarısına kadar, fetüsün kalp atışlarını dinlemek için stetoskop gibi basit araçlar kullanılmıştır. Fetal kalp seslerinin ilk kez Fransız doktor Marsac tarafından yaklaşık 350 yıl önce tespit ettiği bilinmektedir. Fetal kalp seslerinin fetüsün sağlığını değerlendirmede kullanılabileceği fikri ise yine 1600'lü yıllarda Killian tarafından önerilmiştir. Fetal kalp sesinin, kulağın annenin abdomeninin üstüne yerleştirilerek dinleme yöntemi 1800'lü yıllarda Mayor François-Isaac tarafından keşfedilmiştir. 1827'de Ferguson fetal kalp seslerini tanımlayan ilk kişi olmuştur. Anton Friedrich Hohl, 1834'te fetal stetoskopun tasarımını tanımlamıştır. 1848'de Amerikalı Kilian, ilk fetal kalp oskültasyon kurallarını ve fetal kalp atım hızı aralıklarını (100-180 atım) belirledi. 1865 yılında Nauche tarafından tasarlanan vajinal steteskop, "servikal kavite" içerisine uygulanarak fetal kalp seslerinin duyulmasını sağlamıştır. 1893'te Winkel, elektronik fetal izlemenin ortaya çıkışına kadar değişmeden kalan fetal distres kriterlerini belirlemiştir. 1970'li yıllara kadar, Fetal distress tarif edilmedikçe aralıklı oskültasyon, endikasyon doğarsa sürekli oskültasyon şeklinde elektrikli, güçlendirilmiş fetoskoplarla değerlendirmeler devam etmiştir. Ancak 1968'de Benson ve ark. yaptığı araştırmada aralıklı oskültasyonun Fetal distressin güvenilir bir göstergesi olmadığı sonucu yayınlanmıştır. Bu yöntemlerin, doğru ve sürekli izleme sağlama konusunda sınırlamalara sahip olduğu bildirilmiştir. Elektronik olarak fetal kalp atışı ilk olarak 1906'da Cremer tarafından gerçekleştirilmiş ancak EFM 1950'lerde Dr. Hammacher tarafından geliştirilen fetal scalp elektrodu ile önemli bir gelişme kaydetmiştir. Caldeyro-Barcia ve Hammacher'ın, fetal sıkıntı ile ilişkili çeşitli kalp atış hızı modelleri hakkındaki gözlemleri 1968'de Hammacher ve Hewlett-Packard tarafından piyasada satılan ilk fetal monitörün üretimine yol açmıştır. Elektronik fetal izleme, 1960'lar ve 1970'lerde fetal kalp hızı ve uterus kontraksiyonlarının sürekli olarak izlenmesini sağlayan yeni bir teknoloji olarak tanımlamıştır. Fetal izlemeyle ilgili terimlerin, yorumların ve müdahalelerin çeşitliliği 1980`lerde artmaya devam etmiştir. 2015 yılında Uluslararası Jinekoloji ve Obstetrik Federasyonu, terminolojiyi, yorumlamayı ve klinik yönetimi standartlaştırmak amacıyla intrapartum fetal izleme konusunda bugüne kadarki en büyük uluslararası fikir birliğini destekledi. Panel, fetal kalp hızının ve uterus kontraksiyonlarının sürekli izlenmesini en iyi tanımlayan terimin kardiyotokografi olduğu konusunda hemfikir olmuştur.

Anahtar Kelimeler: elektronik fetal izlem, kardiyotokografi, ebelik, fetal kalp hızı, fetal distress

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 65549

Mother Umay, Goddess of Birth in the History of Midwifery

Büşra BOSTAN ÖZCAN[1]
[1] Ezine State Hospıtal

Purpose: To examine the place and importance of Umay, the Goddess of Birth, in the history of midwifery and to compare its similarities with today's midwifery.

Method and Findings: Historical and archaeological research sheds light on us when we question the exact meaning of the name Umay, which is frequently used today. In the "Bengü stone" inscriptions of the Köktürk period, it is stated that Umay is the protector of children and that he continues this protective duty from the moment of birth until the children reach adolescence. Umay, also featured in the Orhun monuments, is the symbol of fertility and continuity of lineage. The statue of Umay mother found in the ruins of Kars Ani supports these claims. According to the traditional belief of the Turks, the Mongolian spot is caused by the slap that mother Umay gave to the baby's buttocks to facilitate birth. This stain is considered auspicious and sacred. Kyrgyz people call this stain the handprint of Mother Umay. This stain, which also finds its place in the Epic of Manas, occurred as a result of the force exerted by mother Umay when the baby did not want to be born due to concerns about sustenance. This information still describes the stimulus that midwives give to the newborn baby.

Conclusion: Research shows that today's midwives are representatives of the Umay mother of the past.

Key words: Goddess Umay, Mother Umay, Goddess Of Bırth

Ebelik Tarihinde Doğum Tanrıçası Umay Ana

Büşra BOSTAN ÖZCAN[1]
[1]Ezine Devlet Hastanesi

Amaç: Doğum Tanrıçası Umay ananın Ebelik tarihinde ki yeri ve önemini irdelemek, günümüz ebeliği ile benzerliklerini karşılaştırmak.

Yöntem ve Bulgular: Günümüzde sık kullanılan Umay isminin tam anlamını sorguladığımızda tarihi ve arkeolojik araştırmalar bizlere ışık tutuyor. [1]Köktürk çağı ‘’Bengü taş ‘’ yazıtlarında Umay çocukların koruyucusu ve bu koruyuculuk görevini doğum anından çocukların ergenlik çağına ulaşıncaya kadar sürdürdüğü belirtiliyor. [2]Orhun anıtlarında da yer alan Umay bereketin ve soyun devamlılığının sembolüdür. Kars ani harabelerinden çıkan Umay ana heykeli ise bu savları desteklemektedir. [3]Türklerin geleneksel inancına göre Moğol lekesi (mongol lekesi) ,Umay ananın doğumu kolaylaştırmak için bebeğin kalçasına attığı tokattan kaynaklanmaktadır. Bu lekenin uğurlu ve kutsal olduğu kabul edilir. Kırgızlar bu lekeye Umay ananın el izi derler. Manas Destanı’nda da kendine yer bulan bu leke bebeğin rızık kaygısıyla doğmak istememesi üzerine Umay ananın eliyle yaptığı zorlamanın bir sonucu olarak meydana gelmiştir. Bu bilgiler halen ebelerin yenidoğan bebeğe vermiş olduğu uyaranı tarif etmektedir.

Sonuç: Araştırmalar gösteriyor ki günümüz Ebeleri geçmişte ki Umay ananın temsilcileridir.

Anahtar Kelimeler: Tanrıça Umay, Umay Ana, Doğum Tanrıçası

Bildiri No: 22434

Are Midwives Feminists? "Feminism and Midwifery on the Grounds of Women's Rights in Historical Perspective"

Öznur HASDEMİR[1], Asude OFLAZ[2], Yeliz ÇAKIR-KOÇAK[3]
[1]Provincial Health Directorate, Directorate of Public Health Services
[2]Retired Freelance Midwife
[3]Bartın University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Introduction: Throughout history, midwifery has prioritised women-centered care, placing the needs of pregnant-postpartum women at the forefront.Nevertheless, there is limited research on how the concepts of midwifery and feminism are intertwined and integrated into midwifery practice or philosophy, or how they impact midwifery care.Consequently, this paper aims to evaluate the literature on how midwifery and feminism are addressed and interconnected.

Method: This study presents a retrospective, descriptive literature review of sources related to the midwifery profession and feminism, exploring historical perspectives.The search covered relevant articles from WoS,Pubmed,GoogleScholar, conducted in both English and Turkish using keywords "midwife-midwifery-feminist-feminism."The content was developed based on the retrieved articles.

Results: Feminism is the aspiration to strengthen and enhance the position of women who suffer oppression in society.Midwifery, among the most ancient professions in history, offers a flawless opportunity to undertake research that is centred on women, has a feminist viewpoint, and discloses genuine necessities and attitudes.Although feminist reasoning gained appreciation with the feminist movement during the latter part of the 1960s, its origins extend back to the fifteenth century.Throughout history, midwives've been recognised as professionals who play a significant role in women's reproductive health.They've fulfilled their professional responsibilities in this field over the centuries while also advocating for women's social rights.However, the interventions in midwives' professional practice areas which began in the 17th century also impacted women's private spheres, including their sexuality and health.As medical practices for women grew and developed, the chance for midwives to practise their independent professional roles gradually decreased.As per the findings in literature and demonstrations in practical scenarios, the emergence of the second wave of feminism back in the 1970s led to the restriction of midwifery services and difficulty in accessing independent midwifery care.

Conclusion: It's essential that all members of society recognise the importance of women's access to midwifery services and the ability of midwives to work independently, as expressed through the core values of midwifery.It is essential that all members of society recognise the importance of women's access to midwifery services and the ability of midwives to work independently, as expressed through the core values of midwifery.Professional midwives must advocate that this aligns with the principles of feminism, as seen in developed

countries.It's intended that this review adopt a research-oriented approach to explore the connections between feminism and midwifery from a historical perspective, with the aim of raising readers' awareness.Conducting research that empowers women will consequently empower midwives and enhance their standing.

Key words: midwife, midwifery, feminist, feminism, history of midwifery profession.

Ebeler Feminist midir? "Tarihsel Perspektifte Kadın Hakları Zemininde Feminizm ve Ebelik"

Öznur HASDEMİR[1], Asude OFLAZ[2], Yeliz ÇAKIR-KOÇAK[3]
[1]İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı
[2]Emekli Serbest Ebe
[3]Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Giriş: Tarih boyunca ebelik, kadın merkezli bakıma odaklanmış, gebe ve lohusa kadınların ihtiyaçlarına öncelik vermiştir. Ancak ebelikte feminizm ve bunun ebelik pratiğine veya felsefesine nasıl dahil edildiği ya da ebelik bakımını nasıl etkilediği üzerine sınırlı araştırma vardır. Bu nedenle bildiri ile ebelik ve feminizm kavramlarının ve bunların bağlantılarının literatürde nasıl ele alındığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, feminizm ve ebelik mesleği ile ilgili tarihsel bakış açılarını ve kaynakları içerecek şekilde Web of Science, Pubmed, Google Scholar ve Google arama motorlarıyla sınırlı, retrospektif, tanımlayıcı bir literatür taraması olarak gerçekleştirilmiştir. "Ebe", "ebelik", "feminist", "feminizm" anahtar kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak ayrı ayrı taranmıştır. İlgili makaleler doğrultusunda derleme bildiri içeriği oluşturulmuştur.

Bulgular: Feminizm, toplumda ezilen kadınların güçlendirilmesi ve kadının toplumdaki statüsünün iyileştirilmesine yönelik olumlu arzu olarak tanımlanmaktadır. Ebelik, tarihin en eski mesleklerinden biri olup, kadın merkezli, feminist bakış açısına sahip, gerçek ihtiyaç ve inançları ortaya çıkarabilecek araştırmalar yürütmek için ideal profesyonel bir meslektir. Feminist düşünce 1960'ların sonlarında feminist hareketin ortaya çıkışı ile toplumda bilinir olmaya başlasa da kökleri 15. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ebelerin bu yüzyıllarda kadınların doğurganlık süreçlerinde mesleki rollerini gerçekleştirebildikleri ve kadınların sosyal hakları için de mücadele verdikleri görülmektedir. Ancak, ebelerin mesleki uygulama alanlarına yönelik 17. yüzyılda başlayan müdahaleler, kadınların cinsellik ve sağlık gibi özel alanlarını da etkilemiş, dolayısıyla kadınlara yönelik tıbbi/medikalize uygulamalar artıp geliştikçe ebelerin bağımsız mesleki rollerini uygulayabilme imkanları da azalmaya başlamıştır. Bu nedenle 1970'li yıllarda ortaya çıkan ikinci dalga feminizmin hayat bulmasına sebep olan olaylar, literatürde ve yaşam olaylarında gözlemlendiği ve tanık olunduğu üzere, ebelik hizmetlerinin kısıtlanmasına ve bağımsız ebelik hizmetine erişimin zorlaşmasına da yol açmıştır.

Sonuç-Öneriler: Sosyal hayatın bir parçası olan tüm insanlar, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, kadınların ebelik hizmetlerine erişiminin ve ebelerin bağımsız rollerini yerine getirebilmelerinin aslında ebeliğin temel değerlerinin bir ifadesi olduğunu doğrulayabilmelidir. Meslek üyesi ebeler de bu durumun feminizmin temel değerlerinin ifadelerinden biri olduğu üzerine tartışabilmelidir. Bu inceleme aracılığıyla feminizm ve ebelik arasındaki bağlantıları tarihsel bir yaklaşımla değerlendirerek, konuya okuyucuların farkındalık düzeyini yükseltmeyi amaçlayan bir araştırma boyutuyla yaklaşılmak istenmiştir. Kadının güçlenmesine, dolayısıyla ebenin güçlenmesine ve statülerinin iyileştirilmesine imkân yaratacak araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebe, ebelik, feminist, feminizm, ebelik mesleğinin tarihi.

Bildiri No: 81040

History of Midwifery in Kazakhstan: Findings From Individual Interviews With Midwives

Vassilya RASHIDOVA[1], Buse KAYA[2], Naciye KARA[3], Mevlüde ÖZEL[4]
[1]Astana Dismal Dental Medical Supplies Kazakhstan
[2]Ağrı İbrahim Çeçen University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[3]Izmir Bozyaka Training and Research Hospital
[4]Izmir Ödemiş State Hospital

Objective: In a rapidly evolving world, it is essential to look at the future of midwifery from the edge of history. There are limited sources on the history of midwifery in Kazakhstan. This study aimed to investigate the history of midwifery in Kazakhstan.

Method: The study was carried out using the interview technique. Six midwives working in Kazakhstan were interviewed using a semi-structured questionnaire.

Findings:

Midwife 1: "I graduated in 1990 from the Selinograd City Health School's midwifery department after a 2-year and 10-month education. During pregnancy and postpartum (days 3, 21, and 41), we make three home visits called 'patronaj'. Home births used to be common, but they are now prohibited. A certification program for midwives is implemented every five years."

Midwife 2: "After graduating from the Republic College nursing department in 2008, I received 540 hours of midwifery training and became a midwife. After becoming a midwife, there are options to pursue academic and practical licenses. A midwife who completes the academic license can become an educator in college, while a midwife who completes the practical license can become a chief midwife. There is no midwifery association in our country."

Midwife 3: "I graduated from Almaty City College between 1992-1996. I can say that midwives came to the forefront in our country with the Safe Motherhood Program implemented in 1999. Within this program, we played a role in transferring the training we received from the World Health Organization team to other cities. Currently, midwifery in Kazakhstan is a mid-level health profession."

Midwife 4: "After a 2-year and 10-month training, I graduated from the Karaganda Health College in 2017. To graduate, there is a requirement to succeed in a simulation-like exam."

Midwife 5: "I graduated from the Talgar Health School's midwifery department in 1990 after a 2-year and 9-month education. In the past, midwives were categorized based on their professional experience. We receive a certificate every five years after 240 hours of training."

Midwife 6: "I graduated from the City Health School's midwifery department in 1987. Midwifery is currently defined as a mid-level health profession. In our country, midwives have limited freedoms in clinical decision-making and managing childbirth on their own. Therefore, midwives remain in the background."

Conclusion: As a result of the interviews, it was observed that the midwifery profession and midwifery education in Kazakhstan have undergone various changes throughout history.

School of Health Midwifery Students, 1987, Almaty, Kazakhstan

Permission was obtained from the interviewee midwife for the use of the photograph

Key words: Kazakhstan, midwifery profession, history of midwifery

Kazakistan'da Ebelik Tarihi: Ebelerle Yapılan Bireysel Görüşme Bulguları

Vassilya RASHIDOVA[1], Buse KAYA[2], Naciye KARA[3], Mevlüde ÖZEL[4]
[1]Astana Dişmal Dişçi Tıbbı Malzemeler Kazakistan
[2]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[3]İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[4]İzmir Ödemiş Devlet Hastanesi

Amaç: Hızla gelişen dünyada değişimin temsilcisi olan ebeliğin geleceğine, tarihin kıyısından bakmak gerekmektedir. Kazakistan'da ebelik tarihi ile ilgili sınırlı sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu çalışmada, Kazakistan'da ebelik tarihinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Kazakistan'da ebelik yapan altı ebe ile yarı yapılandırılmış soru formu aracılığı ile görüşme yapılmıştır.

Bulgular:

Ebe 1: "1990'da Selinograd Şehir Sağlık Okulu ebelik bölümünden 2 yıl 10 ay süren bir eğitim sonrası mezun oldum. Gebelikte ve doğum sonrası (3., 21. ve 41. günler) dönemde "patronaj" adı verilen 3'er ev ziyareti yapıyoruz. Eskiden evde doğumlar vardı. Fakat şu anda yasaktır. Her 5 yılda bir ebelere yönelik sertifikasyon program uygulanıyor."

Ebe 2: "2008 yılında Cumhuriyet Koleji hemşirelik bölümünden mezun olduktan sonra 540 saatlik ebelik eğitimi aldım ve ebe oldum. Ebe olunduktan sonra akademik ve uygulamalı lisans yapma seçenekleri bulunuyor. Akademik lisansı bitiren ebe, kolejde eğitimci olabilirken; uygulamalı lisansı bitiren ebe, baş ebe olabiliyor. Ülkemizde herhangi bir ebelik derneği bulunmamaktadır."

Ebe 3: "1992-1996 yılları arasında Almatı Şehir Kolejinden mezun oldum. Ülkemizde 1999 yılında yürütülen Güvenli Annelik Programı ile ebelerin ön plana çıktıklarını söyleyebilirim. Bu program kapsamında Dünya Sağlık Örgütü ekibi tarafından aldığımız eğitimin diğer şehirlere aktarılmasında rol oynadık. Şu anda ebelik Kazakistan'da orta düzey sağlık mesleğidir."

Ebe 4: "2 yıl 10 ay süren eğitimin sonunda 2017 yılında Karaganda Sağlık Koleji'nden mezun oldum. Mezun olabilmek için simülasyon benzeri bir sınavdan başarılı olma koşulu aranmaktadır."

Ebe 5: "1990 yılında Talgar Sağlık Okulu ebelik bölümünden 2 yıl 9 ay süren bir eğitim sonunda mezun oldum. Eskiden ebeler mesleki tecrübelerine göre üç kategoriye ayrılmaktaydı. Her 5 senede bir 240 saat eğitim sonrası sertifika alıyoruz."

Ebe 6: "1987 yılında Şehir Sağlık Okulu ebelik bölümünden mezun oldum. Ebelik, şu anda orta düzey sağlık mesleği olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ebelerin klinikte karar verme ve doğumu tek başına yönetme özgürlükleri sınırlıdır. Bu nedenle ebeler arka planda kalmaktadır"

Sonuç: Görüşmeler sonucunda, Kazakistan'da ebelik mesleğinin ve ebelik eğitiminin tarihsel süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğradığı gözlemlenmiştir.

Sağlık Okulu Ebelik Bölümü Öğrencileri, 1987, Almatı, Kazakistan

Fotoğrafın kullanımı için görüşülen ebeden izin alınmıştır

Anahtar Kelimeler: Kazakistan, ebelik mesleği, ebelik tarihi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No : 66330

God/Goddesses Associated with Fertility in Nations

Elif BAYRAKÇI[1], Tuğba KANARYA[1]
[1] Gaziantep İslam, Bilim Ve Teknoloji Unıversıty

Fertile, according to TDK, means the one who gives birth to many people and is productive. Fertility literally means the state of being fertile. Some of the gods/goddesses, who are superhuman beings believed to exist in polytheism, are associated with fertility or sexuality. Some of the gods/goddesses are directly related to these experiences, while others represent the situation or experience in the abstract. When we look at gods or goddesses associated with fertility or sexuality, we see that they exist in many nations from all over the world. In Africa, Ala, Asase Ya, Mbaba Mwana Waresa, Oshun (Ochún or Oxum) In Ancient Egypt, Min, Amun, Bastet, Hathor, Heqet, Heryshaf, Isis, . Mesenet, Osiris, Renenutet, . Sobek, Sopdet, . Tawaret and Tefnut are gods related to fertility. In Yoruba, Eshu and Oya are gods related to fertility. American Atahensik, Irokua, Kokopelli, Tonacacihuatl, Tonantzin, Coatlicue, Xochipilli, Xochiquetzal, Quetzalcoatl are gods related to fertility. In the Inca, Mama Ocllo, Sara Mama, Pachamam, Akna and Pukkeenegak are gods related to fertility. Ixchel and Maximón in Maya, Atabey (goddess) in Taíno, Guédé in Vodou, Attar (god) in Arabs, Anahit and Aramazd in Armenians, Astoreth and Hadad in Canaan are gods related to fertility. In China, Ch? In Hittite/Hurrian, Hutellurra, Irsirra, Shaushka and Tawara are gods related to fertility. In India, Banka-Mundi, Bhavani, Bhumi Devi, Rohini, Gayatri, Vedas, Chandra, Matrikas, Parvati, Sinivali and Yogmaya are gods related to fertility. In Iran, Spenta Armaiti (Sandaramet) and Ashi, in Japan, Kichijoten, Kuebiko, Inari Okami and Shinda are gods related to fertility. In Mesopotamia, Ama-arhus, Amasagnul, Asherah, Gatumdag, Nanshe, Nin-imma, Sharra Itu and Inanna are gods related to fertility. Umay in the Turkic-Mongols, Prende in the Albanians, Laima and Zemes mate in the Baltics are gods related to fertility. In the Celts, Brigid, Cernunnos, Damara, Damona, Gaul, Epona, Nantosuelta, onuava, Rosmerta and Gallo-Roman gods related to fertility. In Etruscan, Fufluns, Thesan and Turan are gods related to fertility. In the Finno-Urals, Äkräs, Rauni, Fin-Eston, Peko, Karelia-Seto, Metsik, Šun-Šocõnava, Mari, Mu-Kyldysin, Udmurt, Zarni-An, Babba and Kalteš-Ekwa are gods related to fertility. In the Scandinavians, Eostre, Freyr, Frigg and Gefjun, Nerthus are gods related to fertility. In the Greeks, Aphrodite, Aphaea, Artemis, Demeter, Dionysus, Priapus, Ilithyia, Pan, Phanes, Priapus, Tychon and Persephone are gods related to fertility.

Key words: fertility, god, goddess

Milletlerde Doğurganlıkla İlişkili Tanrı/Tanrıçalar

Elif BAYRAKÇI[1], Tuğba KANARYA[1]

[1]Gaziantep İslam, Bilim Ve Teknoloji ÜniversitesiDoğurgan, TDK'ye göre çok doğuran, verimli olan anlamına gelmektedir. Doğurganlık ise kelime anlamı bakımından doğurgan olma durumunu ifade etmektedir. Çok tanrıcılıkta varlığına inanılan insanüstü varlıklar olan tanrı/tanrıçalardan bazıları doğurganlık ya da cinsellikle ilişkilendirilmiştir. Tanrı/tanrıçalardan bazıları doğrudan bu deneyimlerle ilişkiliyken bazıları soyut olarak durumu veya deneyimi temsil etmektedir. Doğurganlık ya da cinsellikle ilişkili tanrı veya tanrıçalara baktığımızda dünyanın her yerinden pek çok milletlerde var olduğu görülmektedir. Afrika'da Ala, Asase Ya, Mbaba Mwana Waresa, Oshun (Ochún veya Oxum) Eski Mısır'da Min, Amun, Bastet, Hathor, Heqet, Heryshaf, Isis, . Mesenet, Osiris, Renenutet, . Sobek, Sopdet, . Tawaret, Tefnut doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Yoruba'da Eshu ve Oya doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Amerikan olan Atahensik, Irokua, Kokopelli, Tonacacihuatl, Tonantzin, Coatlicue, Xochipilli, Xochiquetzal, Quetzalcoatl doğurganlıkla alakalı tanrılardır. İnka'da Mama Ocllo, Sara Mama, Pachamam, Akna ve Pukkeenegak doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Maya'da Ixchel ve Maximón, Taíno'da Atabey (tanrıça), Vodou'da Guédé, Araplarda Attar (tanrı), Ermenilerde Anahit ve Aramazd, Kenan'da Astoreth ve Hadad doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Çin'de Chu Shèng Niángniáng, Jiutian Xuannü, Yúnxiao Niángniáng, Qióngxiao Niángniáng, Bìxiao Niángniáng ve Chén Jìnggu, Filipin'de Lakapati, Ikapati, Lakan-bakod ve Ibabasag doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Hitit/Hurri'de Hutellurra, Irsirra, Shaushka ve Tawara doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Hint'de Banka-Mundi, Bhavani, Bhumi Devi, Rohini, Gayatri, Vedas, Chandra, Matrikalar, Parvati, Sinivali ve Yogmaya doğurganlıkla alakalı tanrılardır. İran'da Spenta Armaiti (Sandaramet) ve Ashi, Japonlarda Kichijoten, Kuebiko, Inari Okami ve Shinda doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Mezopotamya'da Ama-arhus, Amasagnul, Asherah, Gatumdag, Nanshe, Nin-imma, Sharra Itu ve İnanna doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Türk-Moğollarda Umay, Arnavut'da Prende, Baltık'ta Laima ve Zemes mate doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Keltlerde Brigid, Cernunnos, Damara, Damona, Galya, Epona, Nantosuelta, Onuava, Rosmerta ve Gallo-Roman doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Etrüsk'te Fufluns, Thesan ve Turan doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Fin-Urallarda Äkräs, Rauni, Fin- Eston, Peko, Karelya-Seto, Metsik, Šun-Šocõnava, Mari, Mu-Kyldysin, Udmurt, Zarni-An, Babba ve Kalteš-Ekwa doğurganlıkla alakalı tanrılardır. İskandinavlarda Eostre, Freyr, Frigg ve Gefjun, Nerthus doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Yunanlarda Afrodit, Aphaea, Artemis, Demeter, Dionysos, Priapus, Ilithyia, Pan, Phanes, Priapus, Tychon ve Persephone doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Romalılarda Bacchus, Bona Dea, Candelifera, Carmenta, Domitius, Fecunditas, Feronia, Flora, Inuus, Jugatinus, Juno, Liber, Manturna, Mutunus Tutunus, Partula, Pertuda, Picumnus, Prema, Robigus, Subigus, Venüs ve Virginiensis doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Samilerde Beiwe ve Rana Niejta, Slavlarda Dzydzilelya, Jarilo, Kostroma, Mokoš, Siebog, Svetovid ve Ziva doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Okyanusya'da Gedi, Makemake, Rapa Nuili, Tagroa Siria ve Tangaroa, Hawai'de Haumea, Kamapua, Laka, Lono ve Nuakea, Yerli Avustralya'da ise Gökkuşağı yılanı, Anjea, Birrahgnooloo, Kamilaroi, Karadjeri, Birrahgnooloo, Kamilaroi, Karadjeri, Julunggul, Kunapipi ve Wollunqua doğurganlıkla alakalı tanrılardır.

Anahtar Kelimeler: doğurganlık, tanrı, tanrıça

Bildiri No: 37100

Comparison of the sections in which the word "midwife" is used in Şerefeddin Sabuncuoğlu's works named Cerrahiyet-ul Haniyye and Zehravi's al-Tasrif

Filiz OKUMUŞ[1], H.Volkan ACAR[2]

[1]Ankara Medipol University, Faculty of Health Science, Department of Midwifery- Asst. Prof. Dr.
[2]University of Health Sciences, Ankara Training and Research Hospital, Anesthesiology and Reanimation Clinic-Assoc.Prof.Dr.

Aim

Cerrahiyyetü'l-Haniyye (Imperial Surgery), which was written by Şerefeddin Sabuncuoğlu (1385–1468?) a fifteenth century Ottoman physician, is the very first colored illustrated medical textbook in the history of Turkish medicine. Numerous surgical procedures are explained in detail by figures in this work. The main source of *Cerrahiyyetü'l-Haniyye* is *Al-Tasrif* (Textbook of Surgery) by Albucasis, an eleventh century Andalusian Arab physician. There are 191 chapters under three parts in *Cerrahiyyetü'l-Haniyye*, which you can find a lot of information about gynecological surgery and obstetrics. Our aim in this study is to reveal the duties of midwives in the Ottoman period by comparing the chapters, the word "midwife" is used in both works. We assume that this study will make a significant contribution to the history of Turkish midwifery.

Method

Cerrahiyyetü'l-Haniyye, prepared by Prof. Dr. İlter Uzel and "Albucasis. On surgery and instruments" prepared by Spink and Lewis were compared in terms of the sections where the word "midwife" was used.

Results

In the comparison of the both works, it was determined that the word "midwife" was used in a total of 10 different sections; i.e. nine parts in the second part, and one part in the third part of *Cerrahiyyetü'l-Haniyye.* Instructions mainly related to midwife's functions were found in sections 72nd, 75th, 76th, 77th and 79th sections of 2. part. The procedures in which midwives assist the physician are included in sections 74 and 78 of the 2. part and in the 18th section of 3. part. Although the word midwife is mentioned for positioning the female patient and assisting the physician in Albucasis's original text's 18th section of 3. part; Sabuncuoğlu only mentions "a woman assisting the physician" and does not use the word midwife in this section. In sections 74 and 78, Sabuncuoğlu includes the procedures that the physician will ask the midwife to do some procedures during the treatment, by which is saying "order to the midwife". The word "kabile" (midwife) is used instead of the word "ebe" in *Cerrahiyyetü'l-Haniyye*. It was also seen that the word "mamı" is used in the same sense along with this word in sections 72, 74 and 75 of 2. part.

Conclusion

In conclusion; we can say that midwifery existed as a separate profession in the XV. century Ottoman state and that midwives undertook a significant part of the birth-related procedures.

Key words: history of medicine, midwifery, obstetrics, gynecology

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Şerefeddin Sabuncuoğlu'nun Cerrahiyet-ül Haniyye ve Zehravi'nin et-Tasrif adlı eserlerinde "ebe" sözcüğünün geçtiği bölümlerin karşılaştırılması

Filiz OKUMUŞ[1], H.Volkan ACAR[2]

[1]Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü-Dr.Öğr.Üyesi
[2]Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği

Aim

Onbeşinci yüzyıl Osmanlı hekimi Şerefeddin Sabuncuoğlu'nun (1385–1468?) *Cerrahiyyetü'l-Haniyye* isimli eseri, Türk tıp tarihinin ilk renkli resimli tıp ders kitabıdır. Eserde birçok cerrahi işlem, şekiller üzerinde ayrıntılı olarak aktarılmıştır. Eserin temel kaynağının, XI. yüzyıl Endülüslü Arap hekim Zehravi'nin *et-Tasrif* isimli eseri olduğu bilinmektedir. Bu çalışmadaki amacımız; her iki eserde "ebe" sözcüğünün geçtiği kısımları karşılaştırarak Osmanlı döneminde ebelerin görevlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır.

Yöntem

Prof. Dr. İlter Uzel tarafından hazırlanmış *Cerrahiyyetü'l-Haniyye* ile Spink ve Lewis tarafından hazırlanmış olan "Albucasis. On surgery and instruments" adlı eserleri "ebe" sözcüğünün geçtiği bölümler açısından karşılaştırılmıştır.

Bulgular

İki eserin karşılaştırılmasında "ebe" sözcüğünün, *Cerrahiyyetü'l-Haniyye'*nin 2. bölümündeki dokuz kısım ve 3. bölümündeki bir kısım olmak üzere toplam 10 ayrı kısımda geçtiği saptanmıştır. İkinci bölüm; 72, 75, 76, 77, 79. kısımlarda esas olarak ebelik işlevleri ile ilgili talimatlara rastlanmıştır. İkinci bölüm; 74. ve 78. kısımlarda ve 3. bölüm 18. kısımda ebelerin hekimi asiste ettiği işlemlere yer verilmiştir. Zehravi'ye ait olan 18. kısımın yer aldığı özgün metinde kadın hastaya pozisyon verme ve hekime yardımcı olma konusunda ebe sözcüğü geçse de Sabuncuoğlu, bu bölümde hekime yardımcı bir kadından bahsetmekte, "ebe" sözcüğünü kullanmamaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak; XV. yüzyıl Osmanlı devletinde ebeliğin ayrı bir meslek olarak var olduğunu ve doğumla ilgili işlemlerin önemli bir bölümünü ebelerin üstlendiğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: doğum, ebelik, kadın hastalıkları, tıp tarihi

Bildiri No: 38890

Mıdwıfe Experıence of Tradıtıonal Midwife: The Case of Ağrı Province

Buse KAYA[1], Rumeysa TAŞKIN[1], Ebru SOLMAZ[1], Kübra TÜRKBEN[1], Semanur MALAY[1], Emine Serap ÇAĞAN[1]

[1]Ağrı Ibrahim Çeçen University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Ağrı

Introduction and Aim: Throughout history, many women in traditional environments; She was chosen for the midwifery role, which includes many qualifications and is deemed appropriate to support women through the challenges of birth and parenthood. Thus, traditional midwifery emerged. This study aimed to evaluate the midwifery experiences of a midwife who practices traditional midwifery in Ağrı.

Method: The study was carried out using the interview technique. Midwives who practiced traditional midwifery in the past in Ağrı province were interviewed using a semi-structured questionnaire. The midwife was asked questions about her socio-demographic characteristics and past birth experiences.

Results: The traditional midwife is 66 years old and illiterate. She stated that she learned midwifery from her mother. She started traditional midwifery at the age of 35 and is not currently practicing traditional midwifery. He stated that he is currently continuing to perform the external cephalic version for breech presentations. He stated that he used hot water, scissors, cloth, gloves, olive oil and green soap during the births he assisted. He stated that he used olive oil for lubrication when crowning occurred. She stated that she took a shower with warm water to relieve the pain of birth and ensured that the pregnant woman was nourished during the labor process. She stated that during her time as a traditional midwife, maternal deaths were mostly caused by bleeding and infection. However, she stated that she did not encounter any negative situations related to the mother and baby during her time working as a traditional midwife. When asked about her current thoughts about the midwifery profession, she stated that she was happy to see midwifery reaching the value it deserves.

Conclusion and Recommendations: In order to shed light on the history of the midwifery profession, it is necessary to investigate the experiences of being a traditional midwife and to have information about the traditional midwifery workforce. As a result of the study, the experiences of the midwives who practiced traditional midwifery in Ağrı were evaluated and it was determined that she did traditional midwifery lovingly and willingly and did not encounter any complications during her traditional midwifery experience. It is thought that the opinions of traditional midwives are important in terms of evaluating the positive or negative events regarding mother and baby health in the past and shedding light on the present. The study will continue with a larger sample of traditional midwives.

Key words: traditional midwifery, experience, Ağrı

Geleneksel Ebenin Ebelik Deneyimi: Ağrı İli Örneği

Buse KAYA[1], Rumeysa TAŞKIN[1], Ebru SOLMAZ[1], Kübra TÜRKBEN[1], Semanur MALAY[1], Emine Serap ÇAĞAN[1]

[1]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Tarih boyunca geleneksel ortamdaki pek çok kadın; doğum ve ebeveynliğin getirdiği zorluklar karşısında kadınları desteklemek için uygun görülen ve pek çok niteliği içeren ebelik rolü için seçilmiştir. Böylece geleneksel ebelik ortaya çıkmıştır. Bu çalışma ile Ağrı ilinde geleneksel ebelik yapan bir ebenin ebelik deneyimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Ağrı ilinde geçmişte geleneksel ebelik yapan ebe ile yarı yapılandırılmış soru formu aracılığı ile görüşme yapılmıştır. Ebeye sosyo-demografik özellikleri, geçmiş doğum deneyimleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

Geleneksel ebe 66 yaşındadır ve okur-yazar değildir. Ebeliği annesinden öğrendiğini belirtmiştir. Geleneksel ebeliğe 35 yaşında başlamıştır ve şu an geleneksel ebelik yapmamaktadır. Şu an makat gelişlerde eksternal sefalik versiyon yapmaya devam ettiğini belirtmiştir. Destek olduğu doğumlarda, sıcak su, makas, bez, eldiven, zeytinyağı ve yeşil sabun kullandığını belirtmiştir. Zeytinyağını taçlanma olduğunda kayganlaştırma amaçlı kullandığını belirtmiştir. Doğum ağrısını gidermek için ılık su ile duş aldırdığını ve travay sürecinde gebenin beslenmesini sağladığını belirtmiştir. Geleneksel ebelik yaptığı dönemde anne ölümlerinin çoğunlukla kanamadan ve enfeksiyondan kaynaklandığını belirtmiştir. Fakat geleneksel ebelik yaptığı dönemde anne ve bebekle alakalı olumsuz bir durumla karşılaşmadığını ifade etmiştir. Şu an ebelik mesleği ile ilgili düşünceleri sorulduğunda ise ebeliğin hak ettiği değere ulaştığını görmekten mutlu olduğunu belirtmiştir.

Ebelik mesleğinin geçmişinin aydınlatılması için geleneksel ebe olma deneyimlerinin araştırılması ve geleneksel ebelik işgücü hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Çalışma sonucunda Ağrı ilinde geleneksel ebelik yapan ebenin deneyimleri değerlendirilmiş ve geleneksel ebeliği severek ve isteyerek yaptığı, geleneksel ebelik deneyimi boyunca herhangi bir komplikasyonla karşılaşmadığını belirlenmiştir. Geleneksel ebelerin görüşlerinin, geçmişte anne-bebek sağlığına yönelik olumlu veya olumsuz olayların değerlendirilmesi ve geçmişin günümüze ışık tutması yönüyle önemli olduğu düşülmektedir. Çalışmaya daha geniş örneklemli geleneksel ebe kitlesi ile devam edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, deneyim, Geleneksel ebelik

Bildiri No: 80840

Definition of Midwifery in Modern Turkey.

Fatma CANAYAK[1]
[1]Tepecik Eğitim Ve Araştırma Hastanesi

Being a woman or being a central woman. The English word for woman is midwife, and the Turkish word midwife means center woman. Journalist Gökçen Beyinli Dinç discussed midwifery in two ways, as an outsider's eye, as he talked about us midwives. 'Firstly, the themes of being a midwife, birth as a shared experience, encounters with trained midwives, and midwives' reproductive activities are covered. In the second, their activities outside birth, the impact of the midwifery profession on their private lives, and the place of midwives in the community they live in are examined. When we look at the old Turkish midwifery system, the wisest women in the society were actually effective in the criteria of becoming a midwife. This includes Dr., who is considered as the 'midwife of midwives'. Besim Ömer, on the other hand, took midwifery to the school level with the Mekteb-i Tıbbiye in 1839. However, since the teachers and students were male-based and emphasized nursing more for women, this caused midwifery to be overshadowed. In this way, the educational content with male hegemony has been the main reason why midwifery is a disreputable profession that is old and uneducated, and who cannot pass on to neighborhood midwifery.

Where were midwives in this story in studies on women's history and gender?

Key words: ebe, ebelik, Türkiye

Modern Türkiye'de Ebelik

Fatma CANAYAK[1]
[1]Tepecik Eğitim Ve Araştırma Hastanesi

Kadın olmak ya da merkez kadın olmak. Kadının İngilizce karşılığı midwife, midwife Türkçe kelime anlamı ise merkez kadındır. Gazeteci Gökçen Beyinli Dinç'in biz ebelerden bahsettiği dışardan bir göz olarak ebeliği iki şekilde ele almıştır. 'Birincisi, ebe olmak, paylaşılan bir deneyim olarak doğum, eğitimli ebelerle karşılaşmalar ve ebelerin üreme ile ilgili faaliyetleri temaları işleniyor. İkincisinde ise doğum dışındaki faaliyetleri, ebelik mesleğinin özel hayatlarına etkisi ve ebelerin yaşadıkları topluluk içindeki yeri irdeleniyor'. Eski Türk ebelik sistemine baktığımızda aslında toplumun en bilge kadınları ebe olma kriterinde etkili oluyormuş. Buna 'ebelerin ebesi' gibi sayılan Dr. Besim Ömer ise 1839 Mekteb-i Tıbbiye ile ebeliğe el atıp okul seviyesine taşımıştır. Ancak hocalar ve öğrenciler erkek temelli olduğu için ve kadınlar için hemşireliği daha çok vurgulayıp, ebeliği gölgede bırakılmasına sebep olmuştur. Bu şekilde erkek hegemonyasına sahip eğitim içeriği ebeliğin yaşlı ve eğitimsiz aynı zamanda mahalle ebeliğine geçemeyen, itibarsız bir meslek dalı olmasında altta yatan en temel sebep olmuştur. Kadın tarihi ve toplumsal cinsiyet üzerine çalışmalarda ebeler bu hikayenin neresindeydi?

Anahtar Kelimeler: ebe, ebelik, Türkiye

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 50900

Hıstory of Fetal Heart Rate Monıtorıng

Güzin KARDEŞ[1], Nur DUMAN[1], Aytül HADIMLI[1]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Evaluation of fetal heart rate (FHR) is an important parameter in determining fetal well-being in antepartum and intrapartum care. Human curiosity and the desire to improve pregnancy outcomes have led to numerous attempts to invent technology that measures fetal heart activity. In this context, the historical development of fetal heart sound monitoring is discussed in this review. The evaluation of FKH first started with manual auscultation and was later enriched with developing technology. Initially, physicians used assessment techniques called inspection and palpation to observe the size and shape of the growing uterus and feel fetal movements. In 1818, when Swiss Doctor Francois Mayor put his ear to the pregnant woman's abdomen while trying to hear the fetus jumping in the amniotic fluid, he heard the heartbeat of the fetus and is considered the first person to describe the heart sounds of the fetus. Thus, the auscultation method, a new parameter in assessing fetal health, started. Stethoscope and fetoscope were used as auscultation methods. DeKergaradec suggested that periodically listening to the FHR may be diagnostically useful. The first fetal heart auscultation guide was developed by the American Kilian. Kilian suggested that heart rate is important in determining the need for intervention and stated in 1889 that the heart rate range should be between 100-160 beats per minute. Electronic fetal monitoring (EFM), developed by Doctor Edward Hon, emerged in the late 1950s as an alternative to traditional auscultation with a stethoscope and fetoscope. EFM involved monitoring the fetal heart rate by internal or external methods. In 1968, the first commercial monitor was released by Hammacher and Hewlett-Packard, and by 1980, almost half of the women giving birth in the United States were monitored with EFM. In the monitoring and evaluation of EFM; It began to be discussed that there were differences in definitions, interpretations and applications and that standards should be established, and standard definitions were developed in the following years. Today, different methods are used to measure the fetal heart rate, especially hand Doppler, and these methods continue to develop in line with technological advances.

Key words: fetal heart rate, fetal monitoring, history

Fetal Kalp Sesi İzleminin Tarihçesi

Güzin KARDEŞ[1], Nur DUMAN[1], Aytül HADIMLI[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Fetal kalp hızının (FKH) değerlendirilmesi, antepartum ve intrapartum bakımda fetal iyilik halini belirlemede önemli bir parametredir. İnsan merakı ve gebelik sonuçlarını iyileştirme arzusu, fetal kalp aktivitesini ölçen teknolojinin icat edilmesi yönünde çok sayıda girişime yol açmıştır. Bu bağlamda, bu derlemede fetal kalp sesi izleminin tarihsel gelişimi ele alınmıştır. FKH'nın değerlendirmesi ilk olarak manuel oskültasyonla başlamıştır ve daha sonra gelişen teknolojiyle zenginleştirilmiştir. Başlangıçta hekimler büyüyen uterusun büyüklüğünü ve şeklini gözlemlemek ve fetal hareketleri hissetmek için inspeksiyon ve palpasyon dediğimiz değerlendirme tekniklerini kullanmışlardır. 1818'de İsviçreli Dr. Francois Mayor, fetüsün amniyo sıvısının içinde sıçradığını duymaya çalışırken kulağını gebenin karnına dayadığında, fetüsün kalp atışlarını duymuş ve fetüsün kalp seslerini tanımlayan ilk kişi olarak kabul edilmiştir. Böylelikle fetal sağlığı değerlendirmede yeni bir parametre olan oskültasyon yöntemi başlamıştır. Oskültasyon yöntemleri olarak stetoskop ve fetoskop kullanılmıştır. DeKergaradec, FKH'yı periyodik olarak dinlemenin teşhis açısından faydalı olabileceğini öne sürmüştür. İlk fetal kalp oskültasyon kılavuzu Amerikalı Kilian tarafından geliştirilmiştir. Kilian, kalp atış hızlarının müdahale ihtiyacını belirlemede önemli olduğunu öne sürerek 1889'da kalp atım hızı aralığının dakikada 100-160 atım arasında olması gerektiğini belirtmiştir. 1950'li yılların sonlarında stetoskop ve fetoskopla yapılan geleneksel oskültasyona alternatif olarak Dr. Edward Hon tarafından geliştirilen elektronik fetal monitörizasyon (EFM) ortaya çıkmıştır. EFM, fetal kalp hızının dahili veya harici yöntemlerle izlenmesini içermekteydi. 1968'de ise ilk ticari monitör Hammacher ve Hewlett-Packard tarafından piyasaya sürülmüş ve 1980'e gelindiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nde doğum yapan kadınların neredeyse yarısı EFM ile takip edilmeye başlamıştır. EFM'un izlem ve değerlendirilmesinde; tanım, yorum ve uygulamalarda farklılıklar olduğu ve standartlar oluşturulması gerektiği tartışılmaya başlanmış ve ilerleyen yıllarda standart tanımlar geliştirmiştir. Günümüzde başta el dopleri olmak üzere fetüsün kalp hızı ölçümünde farklı yöntemler kullanılmakta ve bu yöntemler teknolojik ilerlemeler doğrultusunda gelişmeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: fetal kalp sesi, fetal monitörizasyon, tarihçe

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 32830

Historical Development of Caesarean Delivery

Seyma ÇATALGÖL[1]
[1]Usak University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing

This research was conducted to examine the development of cesarean section throughout history. In the research, studies obtained from ScienceDirect, Pubmed and Google Scholar databases with the keywords "cesarean section, cesarean delivery, history" were examined. It is mentioned in the myths and folklore of many ancient societies that caesarean section delivery, which has been practised since ancient times, is performed to save the baby after the mother dies. Although little is known about the origin of the term cesarean section, the claim that Julius Caesar was born via cesarean section has been rejected by historians and revealed that the word cesarean does not originate from Caesar's delivery. In ancient Rome, King Numa Pompilius' King's law, called "Lex Regia", prohibits the burial of the baby of a dead pregnant woman without removing it from the woman's uterus. When Ancient Rome became the Roman Empire, "Lex Regia", meaning the law of the King, turned into the word "Lex Cesarea". Although its accuracy is debated, it is thought that the term cesarean section may originate from "Lex Cesarea".The purpose of cesarean section, which was previously performed as a postmortem procedure, has changed since the Renaissance to ensure the survival of both the mother and the baby. Islamic religious authorities have approved the performance of postmortem cesarean section. This is also evident from the legal doctrines written by Imam Abu Hanifa. It is reported that the first known caesarean section drawing was made by Al-Biruni. The first successful caesareans in which both mother and baby were proven to survive are described in the Netherlands (1792), South Africa (1826), the United Kingdom (1834), the USA (1835) and Germany (1841). In the last quarter of the 19th century, maternal deaths decreased rapidly thanks to new techniques such as closure of the uterine wall, drainage, asepsis, antisepsis, and elective cesarean section. Caesarean section techniques remained largely unchanged until the 1870s. It was generally believed that suturing the uterine wall was not necessary. This situation has caused the death of many women due to reasons such as bleeding and infection. An important development regarding cesarean section occurred in 1882 when Max Sanger argued that the uterine wall could be sutured. The first successful cesarean section operation in Turkey was performed by Cemil Topuz, in the 1900s. The developments in cesarean section operations from the past to the present have led to decreased maternal and infant deaths.

Key words: cesarean delivery, cesarean section, history

Sezaryen Doğumun Tarihsel Gelişimi

Şeyma ÇATALGÖL[1]
[1]Uşak Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Bu araştırma sezaryenin tarih boyunca gelişimini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ScienceDirect, Pubmed ve Google Scholar veri tabanlarından "sezaryen, sezaryen doğum, tarih" anahtar kelimeleriyle elde edilen çalışmalar incelenmiştir. Antik çağlardan beri uygulanan sezaryen doğumun, anne öldükten sonra bebeği kurtarmak için yapıldığı birçok eski toplumun mitlerinde ve folklorunda dile getirilmektedir. Sezaryen teriminin kökeni hakkında çok az şey bilinmesine rağmen, Julius Caesar'ın sezaryenle doğduğu iddiası tarihçiler tarafından reddedilmiş ve sezaryen kelimesinin Sezar'ın doğumundan kaynaklanmadığı ortaya çıkmıştır. Antik Roma'da Kral Numa Pompilius'un "Lex Regia" adı verilen Kral yasası, ölü gebe bir kadının bebeğinin, kadının uterusundan çıkarılmadan gömülmesini yasaklamaktadır. Antik Roma, Roma İmparatorluğu olduğu zaman, Kral kanunu anlamına gelen "Lex Regia", "Lex Cesarea" kelimesine dönüşmüştür. Doğruluğu tartışmalı olsa da sezaryen teriminin "Lex Cesarea"dan köken aldığı düşünülmektedir. Daha önce postmortem bir işlem olarak yapılan sezaryenin amacı, Rönesans'tan bu yana hem annenin, hem de bebeğinin hayatta kalmasını sağlayacak şekilde değişmiştir. İslami dini otoriteler ölüm sonrası sezaryen yapılmasını onaylamıştır. Bu durum İmam Ebu Hanife'nin yazdığı hukuk doktrinlerinde de açıkça görülmektedir. Bilinen ilk sezaryen çiziminin El-Biruni tarafından yapıldığı rivayet edilmektedir. Hem annenin hem de bebeğin hayatta kaldığı kanıtlanan ilk başarılı sezaryenler Hollanda (1792), Güney Afrika (1826), Birleşik Krallık (1834), ABD (1835) ve Almanya'da (1841) olduğu bildirilmektedir. 19. yüzyılın son çeyreğinde uterus duvarının kapatılması, drenaj, asepsi, antisepsi, elektif sezaryen gibi yeni teknikler sayesinde anne ölümleri hızla azalmıştır. Sezaryen teknikleri 1870'lere kadar büyük ölçüde değişmemiştir. Genellikle uterus duvarının dikilmesinin gerekli olmadığı inancı hakim olmuştur. Bu durum kanama, enfeksiyon gibi nedenlerden dolayı pek çok kadının ölümüne neden olmuştur. Sezaryenle ilgili önemli bir gelişme 1882 yılında Max Sanger'in uterus duvarının dikilebileceğini öne sürmesiyle yaşanmıştır. Türkiye'de ilk başarılı sezaryen operasyonu 1900'lü yıllarda Cemil Topuz tarafından gerçekleştirilmiştir. Sezaryen ameliyatlarında geçmişten günümüze yaşanan gelişmeler anne ve bebek ölümlerinin azalmasına yol açmıştır.

Anahtar Kelimeler: sezaryen, sezaryen doğum, tarih

Bildiri No: 55000

Fırst Invıtatıon to Turkey From The European Mıdwıves Assocıatıon: Malta-2008

Eylem TOKER[1]

[1]Tarsus University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery, Tarsus/Mersin-Türkiye

European Midwives Association, known as EMA for short, is a non-profit and non-governmental organization representing midwifery organizations and associations inthe European-Union(EU), European-Council members, the European-Economic-Area and the countries applying to the EU.The organization,which was first established in1968 as the European- Midwives-Liaison-Committee(EMLA),was renamed the EMA in2004.EMA has an ongoing role in ensuring,promoting and developing high quality midwifery education and practice across the EU.Midwifery's first contact with EMA inTurkey started with the invitation of Turkey as a candidate country to the annual ordinary meeting of EMA held inMalta in 2008.EMA aims to represent all midwives in the EU and the wider European region.The number of EMA members in2008 consisted of associations from 26 countries.The most important strength of EMA lay inthe networking and sharing of experience and knowledge it provided to its members.In 2008,there was no doctoral education in midwiferyin Turkey.In this historical process,EylemTOKER,who was researching the possibilities of doing aPhDinMidwifery abroad,especially inEngland,started with the invitation she received as a result of her communication with Prof.Dr.Marianne Mead,who teaches her doctorate in Midwifery at the University-of-Hertfordshire andis also on the EMA Board of Directors,through Dr.İffet-RENDA.In 2008,22 countries were represented at the ordinary meeting in Malta as a candidate country,including member states,associate member states and countries that are likely to join the EU in the future.Eylem TOKER participated on behalf of Turkey inthis EMA meeting to which Turkey was invited.In the second day session of the said meeting,Toker made a presentation about"Midwifery in Turkey"and introduced midwifery in our country at the meeting.Also at this meeting,a workshop on antenatal care provided inEurope was held.Mervi Joken, the previous term president of EMA,became the president as a result of the election held at this meeting.In addition, former ICM co-chair Frances Day-Stirk was also present at this meeting.Thanks to thecommunications established after thediscussions held at this meeting,a workshop titled"International-Standardization-and-Cooperation-in-Undergraduate-and-Postgraduate-Midwifery-Education"was held in Sivas in 2009,in which Eylem TOKER was also a member of the organizing committee and Prof.Dr.Valeria Fleming was a speaker,and midwifery education is a part of support was given to efforts to open the door further.Today,Turkish-Midwives-Association, Anatolian Midwives Association and EBEARGE have become members of EMA, respectively.Thus,following the EMA meeting,the first step of which was taken in 2008,the three major Midwifery Associations inTurkey share information about midwifery education,practice,legislation and seek ways to change and influence patterns of care and practice that will improve the health and well-being of women in Europe and for the development of Midwifery in Turkey.They took part in the networking, experience and knowledge sharing that EMA provides to its members,which is its most important strength.

EMA Katılım Belgesi, Malta-2008

EUROPEAN MIDWIVES ASSOCIATION

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

This is to certify that

Eylem Toker

Has participated at the Annual General Meeting of the European Midwives Association

MALTA

26th & 27th September 2008

Key words: association, association membership, midwifery, history

Avrupa Ebeler Derneği'nden Türkiye'ye İlk Davet: Malta-2008

Eylem TOKER[1]
[1]Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Tarsus/Mersin-Türkiye

Kısa adı EMA olan Avrupa Ebeler Derneği (European Midwives Association), Avrupa Birliği (AB), Avrupa Konseyi üyeleri, Avrupa Ekonomik Alanı ve AB'ye başvuran ülkelerdeki ebelik kuruluşlarını ve derneklerini temsil eden, kar amacı gütmeyen ve sivil toplum kuruluşudur. İlk olarak 1968 yılında Avrupa Ebeler İrtibat Komitesi (EMLA) olarak kurulan organizasyon, 2004 yılında Avrupa Ebeler Derneği (EMA) adını almıştır.EMA'nın AB genelinde yüksek kaliteli ebelik eğitimi ve uygulamasını sağlama, teşvik etme ve geliştirme konusunda devam eden bir rolü vardır. Türkiye'de Ebeliğin EMA ile ilk teması 2008 yılında Malta'da gerçekleştirilen EMA'nın yıllık olağan toplantısına aday ülke olarak Türkiye'nin davet edilmesi ile başlamıştır.EMA, AB'deki ve daha geniş Avrupa bölgesindeki tüm ebeleri temsil etmeyi amaçlamaktadır.

EMA üye sayısı 2008 yılında henüz 26 ülke derneklerden oluşmaktaydı.EMA'nın en önemli gücü, üyelere sağladığı ağ oluşturma ve deneyim ve bilgi paylaşımında yatmaktaydı.2008 yılında henüz Türkiye'de ebelikte doktora eğitiminin olmadığı yıllar idi. Bu tarihsel süreçte yurt dışında özellikle İngiltere'de Ebelik alanında Doktora yapma olanaklarının araştıran Öğr.Gör.Eylem TOKER'in Dr.İffet RENDA aracılığıyla Hertfordshire Üniversitesi'nde Ebelik alanında doktora eğitimi veren ve aynı zamanda EMA Yönetim Kurulu'nda yer alan Dr.Marianne Mead ile iletişimi sonucu aldığı davet ile başlamıştır.

2008 yılında aday ülke olarak Malta'daki olağan toplantıda üye ülkeler, ortak üye ülkeler ve gelecekte AB'ye katılması muhtemel ülkeler dahil olmak üzere 22 ülke temsil edilmiştir.Türkiye'nin davet edildiği bu EMA toplantısına Eylem TOKER Türkiye adına katılım sağlamıştır. Söz konusu toplantının ikinci günkü oturumunda Toker, "Türkiye'deki Ebelik" ile ilgili bir sunum yaparak toplantıda ülkemizdeki ebeliği tanıtmıştır.Yine bu toplantıda Avrupa'da verilen antenatal bakım ile ilgili bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.EMA'nın bir önceki dönem başkanı Mervi Joken bu toplantıda gerçekleşen seçim sonucu başkanlık görevine başlamıştır. Bunun yanısıra eski ICM eş başkanı olan Frances Day-Stirk de bu toplantıda yer almaktaydı.

Bu toplantıda yapılan görüşmeler sonrasında kurulan iletişimler sayesinde 2009 yılında Sivas'ta Eylem TOKER'in de düzenleme kurulunda yer aldığı Prof. Dr. Valeria Fleming'in konuşmacı olarak yer aldığı "Ebelik Lisans ve Lisans Üstü Eğitiminde Uluslararası Standardizasyon ve İşbirliği" başlıklı bir workshop gerçekleştirilmiş olup ebelik eğitiminin bir kapısının daha aralanması çalışmalarına destek olunmuştur. Yine günümüzde sırasıyla Türk Ebeler Derneği, Anadolu Ebeler Derneği ve Ebelikte Eğitim Araştırma Geliştirme Derneği EMA'ya üye olmuşlardır. Böylece 2008 yılında ilk adımı atılan EMA toplantısını takiben Türkiye'deki üç büyük Ebelik Derneği ebelik eğitimi, uygulama, mevzuatı hakkında bilgi paylaşmak ve Avrupa'daki kadınların sağlık ve refahını geliştirecek bakım ve uygulama kalıplarını değiştirmenin ve etkilemenin yollarını aramak ve Türkiye'deki Ebeliğin gelişimi için EMA'nın en önemli gücü olan, üyelerine sağladığı ağ oluşturma, deneyim ve bilgi paylaşımı içerisinde yer almışlardır.

EMA Katılım Belgesi, Malta-2008

EUROPEAN MIDWIVES ASSOCIATION

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

This is to certify that

Eylem Toker

Has participated at the Annual General Meeting of the European Midwives Association

MALTA

26th & 27th September 2008

Anahtar Kelimeler: dernek, dernek üyeliği, ebelik, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 44350

Investıgatıon of The Effects of The Hıstory and Deontology of Mıdwıfery on The Professıonal Belongıng of Students

Tuğçe SÖNMEZ[1], Melike ÖZTÜRK ÇELİKTEKİN[2], Utku KESKİN[3]

[1]Tarsus University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Tarsus/Mersin (tugcesonmez@tarsus.edu.tr) (ORCID: 0000-0001-9495-526X)

[2]Çukurova University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Sarıçam/Adana (mozturk@cu.edu.tr) (ORCID: 0000-0001-9452-4873)

[3]Çukurova University Institute of Health Sciences, Department of Medical History and Ethics, Sarıçam/Adana (keskin.utku.35@gmail.com) (ORCID: 0000-0002-2277-3800)

Aim: This study is planned to examine the effects of the course "Midwifery History and Deontology" on the professional belonging of students of Çukurova University and Tarsus University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery.

Methods: The research is descriptive and cross-sectional. The study group of the research consisted of 103 undergraduate students who met the inclusion criteria between 15th July-15th September 2023. Data were collected online using the “Introductory Information Form” and “the Midwifery Belonging Scale”. SPSS 25 program was used in the analysis of the study. Data are expressed using descriptive statistics such as mean, standard deviation, numeric value, percentage, and min-max. values.

Results: 47.6% of the students who participated in the study found their level of glad with being a student of the Midwifery Department high.72.8% of the students state that they hadn't taken ethics/deontology courses before. Students' Midwifery Belonging Scale total score average is 92.56±9.46 and sub-dimension midwifery belonging levels are high.

Conclusion: It was determined that 47.6% of the undergraduate midwifery students perceived their glad levels to be high, and their levels of emotional belonging, fulfilling professional roles and responsibilities, evaluating professional development and opportunities, and belonging to the limits of duty and authority in the profession were high and also determined that as students take courses on professional history and deontology, their professional belonging levels will increase further.

Key words: deontology, midwifery students, history of midwifery, professional belonging.

Tarihi Ve Deontolojisinin Öğrencilerin Mesleki Aidiyetleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Tuğçe SÖNMEZ[1], Melike ÖZTÜRK ÇELİKTEKİN[2], Utku KESKİN[3]

[1]Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Tarsus/Mersin (tugcesonmez@tarsus.edu.tr) (ORCID: 0000-0001-9495-526X)

[2]Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Sarıçam/Adana (mozturk@cu.edu.tr) (ORCID: 0000-0001-9452-4873)

[3]Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Sarıçam/Adana (keskin.utku.35@gmail.com) (ORCID: 0000-0002-2277-3800)

Amaç: Bu araştırma Çukurova Üniversitesi ve Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Öğrencilerine verilen "Ebelik Tarihi ve Deontolojisi Dersi" nin, öğrencilerin mesleki aidiyet düzeyine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın çalışma grubunu 15 Temmuz - 15 Eylül 2023 tarihleri arasında araştırmaya dahil olma kriterleri taşıyan 103 ebelik lisans öğrencisi oluşturmuştur. Veriler "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Ebelik Aidiyet Ölçeği" kullanılarak online toplanmıştır. Çalışmanın analizinde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Veriler ortalama, standart sapma, sayı, yüzde, min-max. gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılarak belirtilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %47.6'sı Ebelik Bölümü'nden memnuniyet düzeylerini yüksek bulmuşlardır. Öğrencilerin %72.8'i daha önce etik / deontoloji dersi almadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin Ebelik Aidiyet Ölçeği toplam puan ortalaması 92.56±9.46'dır ve alt boyut ebelik aidiyet düzeyleri yüksektir.

Sonuç: Ebelik lisans öğrencilerinin %47.6'sının memnuniyet düzeylerini yüksek algıladığı, duygusal aidiyet, mesleki rol ve sorumlulukları yerine getirme, mesleki gelişme ve olanakları değerlendirme ile meslekte görev ve yetki sınırı aidiyetlerinin yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin meslek tarihi ve deontolojisine yönelik dersleri aldıkça mesleki aidiyet düzeylerinin daha da artacağı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: deontoloji, ebelik öğrencileri, ebelik tarihi, mesleki aidiyet.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 37770

Evolutıon of Methods and Materıals In Mıdwıfery from Ancıent Tımes to The Present: A Systematıc Revıew and Content Analysıs

Özlem KOÇ[1], Emine AKSÜT AKÇAY[2], Utku KESKİN[3]

[1]Tarsus University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Tarsus/Mersin
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Onikişubat /Kahramanmaraş
[3]Çukurova University Institute of Health Sciences, Department of Medical History and Ethics, Sarıçam/Adana

Aim: The aim of this research is to examine the method of birth assistance, midwifery care in childbirth, traditional beliefs and the development process of tools and equipment that direct the progress of the obstetric field and the effect of the midwifery profession on the scientific level it has reached today.

Methods: The research process was conducted by analysing PRISMA guidelines. Traditional review, open access, full text, Turkish and English language articles published in Turkish and English languages were searched through Web of Science, Wiley Online Library, Elsevier and Dergipark databases with the keywords "midwife", "midwifery", "obstetrics", "history", "history of obstetrics and gynecology", "midwifery history", "history of midwifery", "history of birth assistance" between 09.08.2023-09.10.2023. The screening process was completed with 73 studies that met the research criteria, which were examined by taking randomised controlled experimental studies, systematic review and meta-analysis studies, whose full text could be accessed in English and Turkish in the last 28 years (1995-2023) using keywords.

Results: The progress in the knowledge of anatomy and physiology in Egyptian and Mediterranean civilisations, the perception of Miasma and germs and their theories, hygiene practices in the public sphere, the introduction of anaesthetics such as chloroform, the transfer of birth assistance to the hospital environment, obstetric forceps and vacuum assisted delivery, the demands of radical feminist movements, the development process of midwifery care, the legal regulations for the standardisation of midwifery education have been the leading building blocks for midwives to gain an accredited title that has been denied to them for nearly two hundred years.

Conclusion: This content analysis shows that in the path that the midwifery profession has travelled from the classical period to the present day, attempts to improve the perception of midwifery in the social sphere and medicalisation of midwifery have contributed at a high level. In addition, it is understood that the law-making processes in Europe for the standardisation of midwifery education have influenced this contribution, and that the design of new equipment in obstetric care, the individual contributions of historical figures and especially feminist approaches to the medical view of women have increased this level of support since the 19th and 20th centuries.

Key words: ancient ages, history of birth assistance, midwifery, history of midwifery.

Antik Çağdan Günümüze Ebelikte Metod Ve Materyal Evrimi: Bir Sistematik Derleme Ve İçerik Analizi

Özlem KOÇ[1], Emine AKSÜT AKÇAY[2], Utku KESKİN[3]

[1]Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Tarsus/Mersin (ozlemkoc@tarsus.edu.tr) (ORCID: 0000-0002-6751-1206)

[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Onikişubat /Kahramanmaraş (bau_sirinim@hotmail.com) (ORCID: 0000-0002-2056-4597)

[3]Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Sarıçam/Adana (keskin.utku.35@gmail.com) (ORCID: 0000-0002-2277-3800)

Amaç: Bu araştırmanın amacı tarihsel dönem aralıklarında doğum yardımına ilişkin yöntem, doğumda ebelik bakımı, geleneksel inanışlar ve obstetrik alanın ilerlemesine yön veren alet ve gereçlerin geliştirilme süreci ve ebelik mesleğinin günümüzde ulaştığı bilimsel düzeye etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma süreci PRISMA rehberleri incelenerek yürütülmüştür. Geleneksel derleme niteliğinde, açık erişim tam metin, Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanmış makaleler, "midwife", "midwifery", "obstetrics", "gynecology", "history", "history of obstetrics and gynecology", "midwifery history", "history of midwifery", "ebelik", "ebelik tarihi", "doğum yardımı tarihi" anahtar kelimeleriyle Web of Science, Wiley Online Library, Elsevier ve Dergipark veri tabanları üzerinden 09.08.2023-09.10.2023 tarihleri arasında taranmıştır. Tarama süreci anahtar kelimeler kullanarak son 28 yılda (1995-2023) İngilizce ve Türkçe tam metnine ulaşılabilen, randomize kontrollü deneysel çalışmalar, sistematik inceleme ve meta analiz çalışmaları alınarak incelenmiş araştırma kriterlerine uygun 73 çalışmayla tamamlanmıştır.

Bulgular: Mısır ve Akdeniz medeniyetlerindeki anatomi ve fizyoloji bilgisindeki ilerleme, Miasma ve mikrop ve teorilerine yönelik algı, kamusal alanda hijyen uygulamaları, kloroform gibi anestetiklerin kullanıma girişi, doğuma yardımın hastane ortamına taşınması, obstetrik forseps ve vakum yardımlı doğum, radikal feminist hareketlerin talepleri, ebelik bakımının gelişim süreci, ebelik eğitiminin standardizasyonuna yönelik yasal düzenlemelerin ebelerin iki yüz yıla yakın bir süre kendilerinden esirgenen akredite bir unvana kavuşmalarının önde gelen yapıtaşları olmuştur.

Sonuç: Bu içerik analizi, klasik dönemden bugüne ebelik mesleğinin kat ettiği yolda ebeliğin toplumsal alandaki algısını geliştirmeye ve medikalizasyonuna yönelik atılımların yüksek düzeyde katkı sunduğunu göstermektedir. Ayrıca ebelik eğitiminin standardizasyonuna yönelik Avrupa'daki yasa yapma süreçlerinin bu katkıyı etkilediği, 19. ve 20. Yüzyıllardan itibaren de doğum yardımında yeni gereçlerin tasarımı, tarihi şahsiyetlerin bireysel katkıları ve özellikle tıbbın kadına bakış açısında feminist yaklaşımların bu destek düzeyini arttırdığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: antik çağ, doğum yardımı tarihi, ebelik, ebelik tarihi.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 81470

A Comparıson Of Menstrual Cycle Irregularıtıes Due To Covıd-19 In Young Women: A Cross-Sectıonal Study

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1]
[1]Istanbul University - Cerrahpasa

Objective: The COVID-19 pandemic that has emerged in the recent past has significantly affected and continues to affect our lives. The SARS-CoV-2 virus has significant effects on women's health due to gender-related physiological differences. The present study was designed to compare the menstrual cycle status of young women according to their status of having had COVID-19.
Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted with 220 young women aged between 18-25 who received at least one dose of COVID-19 vaccine. The study data were collected as a survey on the online platform.
Results: The descriptive characteristics of young women who had had and had not had COVID-19 were distributed homogeneously between the groups ($p>0.05$). Furthermore, there was no statistical difference in terms of menstrual cycle patterns ($p>0.05$). The mean scores from the Premenstrual Syndrome Scale (PSS) and its subscales and the mean scores from the COVID Stress Scale (CSS) and its subscales were similar in both groups, and no statistically significant difference was identified ($p>0.05$).

Conclusions: Although menstrual cycle irregularities due to COVID-19 have been reported, these effects are usually observed during the pandemic. A decrease in stress and anxiety with the end of the pandemic may explain the return of the menstrual cycle to normal.

Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) akış şeması

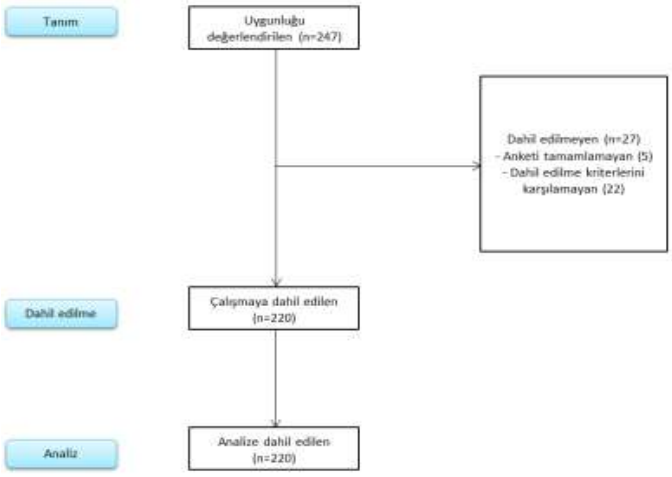

Key words: COVID-19, menstrual cycle, pandemic, SARS-CoV-2, adverse effect

Genç Kadınlarda Covıd-19 Durumlarına Bağlı Menstruel Siklus Düzensizliklerinin Karşılaştırılması: Kesitsel Bir Çalışma

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1]
[1]İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa

Giriş: Yakın geçmişte ortaya çıkan COVID-19 pandemisi yaşamımızı önemli ölçüde etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir. SARS-CoV-2 virüsünün, cinsiyete bağlı fizyolojik farklılıklar nedeniyle kadın sağlığına önemli etkileri olmuştur. Bu çalışma, genç kadınların COVID-19 geçirme durumlarına göre menstrual siklus durumlarının karşılaştırılması amacıyla tasarlandı.
Metod: Tanımlayıcı kesitsel tipte tasarlanan bu çalışma en az bir doz COVID-19 aşısı olan, 18-25 yaş arasındaki 220 genç kadın ile yapılmıştır. Çalışma verileri online platformda anket olarak toplanmıştır.
Bulgular: COVID-19 geçiren ve COVID-19 geçirmeyen genç kadınların tanımlayıcı özellikleri gruplar arasında homojen olarak dağıldı ($p>0,05$). Yine menstrual siklus düzenleri açısından istatistiksel farklılık mevcut değildi ($p>0,05$). Premenstrual Sendrom Ölçeği (PSÖ) ve alt boyutlarından alınan ortalama puanlar ile COVID Stres Ölçeği (CSÖ) ve alt boyutlarından alınan ortalama puanlar her iki grupta benzer olup istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Sonuç: COVID-19'a bağlı menstrual siklus düzensizlikleri bildirilmesine rağmen; bu etkiler genellikle pandemi sürecinde görülmektedir. Pandeminin sonlanmasıyla stres ve anksiyetede azalmanın menstrual siklus düzensizliklerinin normale dönmesini açıklayabilir.

Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) akış şeması

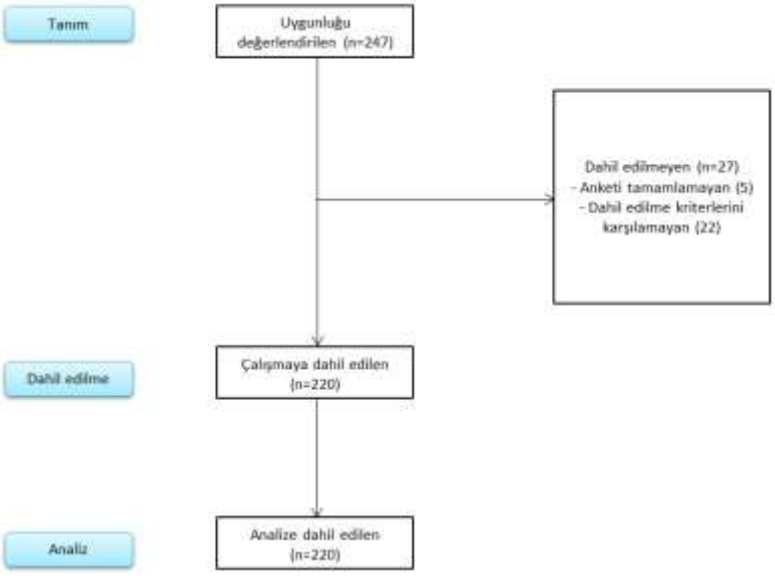

Anahtar Kelimeler: COVID-19, menstrual siklus, pandemi, SARS-CoV-2, yan etki

Bildiri No: 97280

Evaluation of Births Made By a Village Midwife: An Examination Based On The Birth Registry Book (1962-1972)

Ummahan YÜCEL[1]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Purpose: In Turkey, village midwife schools trained midwives to work in villages between 1937 and 1961. In this study, the births that Fatma Sarıhan Türkmen, who graduated from Malatya Village Midwife School in 1961, had throughout her career were examined through the birth registry book she kept.

Method: In this descriptive study, 665 births recorded in the 36-page birth registry between 1962 and 1972 were evaluated. 67 of the births belong to the births he had during his practical training during his student years at Samsun Maternity Hospital in 1962. Other 598 births, Samsun Taflan Village Group Midwifery (1963), Samsun Fatsa-Beyceli Village Group Midwifery (1963-1964), Iğdır Küllük Village Health Center (1964-1967), Kars Kağızman Health Center (1967-1969), Giresun Kaşdibi Health Center She had it done during her midwifery years (1968-1971) and while working at Suleymaniye Maternity and Child Care Home (1972). In the birth records, the name and surname of the baby born, the name and surname of the mother and father, the name of the village/neighborhood where the mother lives, the number of babies it is, gender, birth weight, height, date and time of birth, the part delivered at birth, the status of complications at birth, the name of the mother and father in some records. Educational status characteristics were recorded. All births except the births at Samsun Birth House and Süleymaniye Birth and Child Care Home are home births. Among home births, there are births with one foot birth (4), two foot births (3), breech birth (9), face birth (6), side birth births (1) and two stillbirths (2). Midwife Türkmen also noted the babies she named. After completing the compulsory service years in the village, Fatma Sarıhan Türkmen went to a six-month evolution course and gained the right to work in the city. In the following years, she continued her professional life at Istanbul Avcılar Mother-Child Health Center and other institutions. She did not give birth in the health institutions where she worked in the cities and retired by carrying out different midwifery services.

Result: Fatma Sarıhan Türkmen, a village midwife, had many home births successfully in the first ten years of her career. Retired midwife Turkmen, who was conscious of recording the births she had performed since her student years, left an important document in the history of midwifery.

Birth registry book kept by midwife Fatma Sarıhan Türkmen

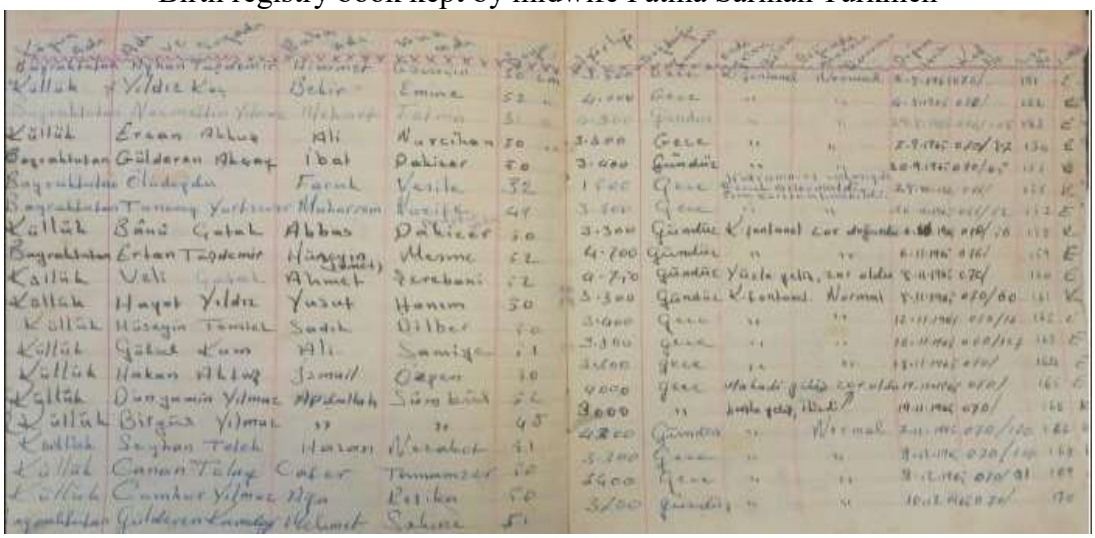

A sample page from the birth registry book kept by midwife Fatma Sarıhan Türkmen

Key words: village midwife, home birth, registration

Bir Köy Ebesinin Yaptırdığı Doğumların Değerlendirilmesi: Doğum Kayıt Defteri Üzerinden Bir İnceleme (1962-1972)

Ummahan YÜCEL[1]

[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Türkiye'de köy ebe okulları ile 1937-1961 yılları arasında köylerde çalışacak ebe yetiştirilmiştir. Bu çalışmada 1961 yılında Malatya Köy Ebe Okulundan mezun emekli ebe Fatma Sarıhan Türkmen'in meslek yaşamı boyunca yaptırdığı doğumlarda tuttuğu doğum kayıt defteri üzerinden incelenmiştir.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki bu çalışmada 1962-1972 yılları arasında tutulmuş ve 36 sayfalık doğum kayıt defterinde kayıtlı 665 doğum değerlendirilmiştir. Doğumların 67 tanesi 1962 yılında Samsun Doğumevinde öğrencilik yıllarında uygulamalı eğitimi sırasında yaptırdığı doğumlara aittir. Ebe Türkmen diğer 598 doğumu, Samsun Taflan Köy Grup Ebeliği (1963), Samsun Fatsa-Beyceli Köy Grup Ebeliği (1963-1964), Iğdır Küllük Köyü Sağlık Evi (1964-1967) Kars Kağızman Sağlık Ocağı (1967-1969), Giresun Kaşdibi Sağlık Evi ebeliği (1968-1971) yaptığı yıllarda ve Süleymaniye Doğum ve Çocuk Bakım Evinde (1972) çalışırken yaptırmıştır.

Bulgular: Doğum kayıtlarında doğan bebeğin adı soyadı, annesinin ve babasının adı soyadı, annenin yaşadığı köyün/mahallenin adı, kaçıncı bebek olduğu, cinsiyeti, doğum kilosu, boyu, doğum tarihi ve saati, doğumda gelen kısım, doğumda komplikasyon olma durumu, bazı kayıtlarda annenin ve babanın eğitim durumu özellikleri kayıt altına alınmıştır. Samsun Doğum evi ve Süleymaniye Doğum ve Çocuk Bakım Evinde yaptırılan doğumların dışındaki tüm doğumlar ev doğumudur. Evde doğumlar arasında tek ayak geliş (4), iki ayak geliş (3), makat geliş (9), yüz geliş (6), baş yan geliş (1) ile yaptırılan doğumlar ve ölü doğum (2) vardır. Ebe Türkmen, ad koyduğu bebekleri de ayrıca not etmiştir. Fatma Sarıhan Türkmen, köyde zorunlu hizmet yıllarını tamamladıktan sonra altı aylık tekamül kursuna gitmiş ve şehirde çalışma hakkı kazanmıştır. Daha sonraki yıllarda İstanbul Avcılar Ana-Çocuk Sağlığı Merkezi ve farklı kurumlarda meslek yaşamı devam etmiştir. Şehirlerde çalıştığı sağlık kurumlarında doğum yaptırmamış farklı ebelik hizmetlerini yürüterek emekli olmuştur.

Sonuç: Köy ebeliği yapan Fatma Sarıhan Türkmen, meslek hayatının ilk on yılında pek çok ev doğumunu başarı ile yaptırmıştır. Yaptırdığı doğumları öğrencilik yıllarından başlayarak kağıt altına alma bilincinde olan ebe Türkmen ebelik tarihine önemli bir belge bırakmıştır.

Ebe Fatma Sarıhan Türkmen tarafından tutulan doğum kayıt defteri

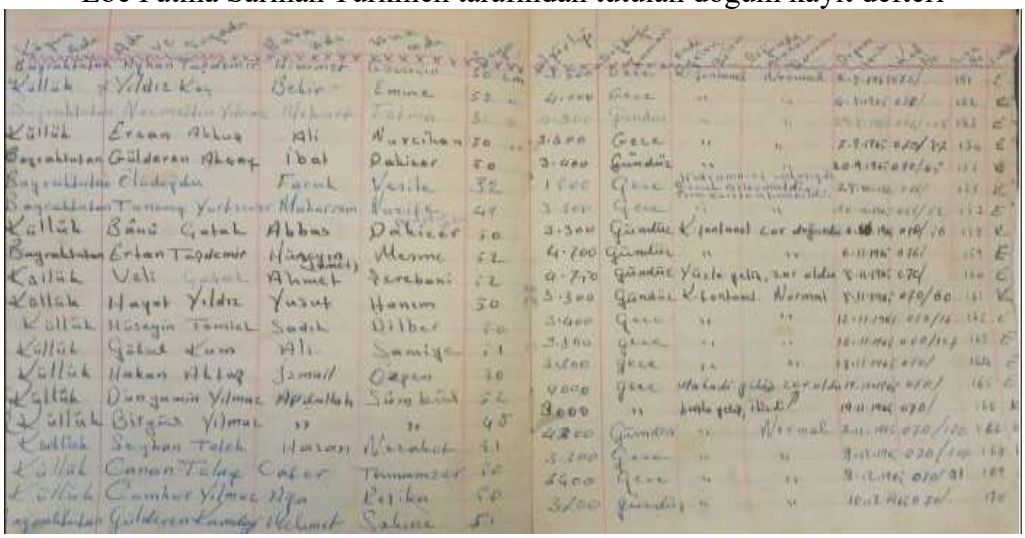

Ebe Fatma Sarıhan Türkmen tarafından tutulan doğum kayıt defterinden bir sayfa örneği

Anahtar Kelimeler: köy ebesi, evde doğum, kayıt

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 26463

Determination of the Relationship Between Midwifery Department Student's Voluntary Choice of Profession and Their Knowledge of the History of Midwifery

Rukiye DEMİR[1], Sibel OCAK AKTÜRK[1]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Midwifery, which has been practiced since the existence of humanity, is the art of providing supportive care based on evidence-based practice and ethical values, where science and art act together. Midwifery, which was initially mentioned in traditional medicine, has taken its place in health professions as a professional discipline in parallel with the developments in modern medicine and technology. Midwives are health professionals who, after being eligible to enter the midwifery education program, are registered to perform the midwifery profession by successfully completing the program. In addition to professional knowledge, professional competence, professionalism and commitment are required to realize professional professional practices in midwives and these requirements start with midwifery education. It is an indication that a midwife adopts her profession, chooses her profession willingly, and has sufficient knowledge about the midwifery profession and its history. In this context, this study was conducted to determine the relationship between midwifery students' willingly choosing the midwifery profession and their knowledge about the history of midwifery.

The descriptive cross-sectional study was conducted with all students studying in the midwifery department of a state university in the spring semester of the 2022-2023 academic year. No sample selection was made in the study, it was aimed to reach all students constituting the universe, and the study was completed with a total of 304 students. The data of the study were collected face-to-face with the "Introductory Information Form".

It was determined that 69.4% of the midwifery department students who participated in the study chose their department willingly, the most common reasons for choosing the midwifery department were high job opportunities (63.4%) and not wanting to take the university exam again (43.1%), 93.8% of the students took compulsory and 23.7% took elective course(s) related to the history of midwifery. It was found that there was a statistically significant difference between the knowledge of the students who willingly chose the midwifery profession and those who did not choose the midwifery profession about the history of midwifery in the world, in the Ottoman Empire and in Turkey ($p<0.05$).

It was concluded that the students who willingly chose the midwifery profession had a high rate of knowledge about the history of midwifery in the world, the Ottoman Empire and Turkey, and that choosing the profession willingly was an important factor in researching and learning the history of the profession.

Key words: midwifery, history of midwifery, profession, choice of profession, student

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Mesleği İsteyerek Seçmeleri ile Ebelik Tarihi Konusundaki Bilgi Durumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Rukiye DEMİR[1], Sibel OCAK AKTÜRK[1]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

İnsanlığın varoluşuyla süregelen ebelik, bilim ve sanatın birlikte hareket ettiği, kanıta dayalı uygulama ve etik değerler üzerine temellenmiş, destekleyici bakım verme sanatıdır. Başlangıçta geleneksel tıp içerisinde anılan ebelik, günümüzde modern tıp ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak profesyonel bir disiplin olarak sağlık meslekleri içerisinde yerini almıştır. Ebeler, ebelik eğitim programına girmeye hak kazandıktan sonra, programı başarıyla tamamlayarak ebelik mesleğini yerine getirmek üzere tescili yapılan sağlık profesyonelleridir. Ebelerde mesleki profesyonel uygulamaları gerçekleştirmek için mesleki bilginin yanında mesleki yeterlilik, profesyonellik ve bağlılık gereklidir ve bu gereklilikler ebelik eğitimiyle başlar. Bir ebenin, mesleğini benimsemesi, mesleğini isteyerek seçmesi, ebelik mesleği ve tarihi ile ilgili yeterli bilgi durumuna sahip olmasının bir göstergesidir. Bu bağlamda bu araştırma; ebelik bölümü öğrencilerinin ebelik mesleğini isteyerek seçmeleri ile ebelik tarihine ilişkin bilgi durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı/kesitsel tipte olan araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, bir devlet üniversitesinin ebelik bölümünde öğrenim gören tüm öğrencilerle yürütülmüştür. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evreni oluşturan tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiş, toplam 304 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu" ile yüz yüze toplanmıştır.

Çalışmaya katılan ebelik bölümü öğrencilerinin %69,4'ünün bölümünü isteyerek seçtiği, ebelik bölümünü seçme nedenleri arasında en çok; iş olanağının yüksek olması (%63,4) ve üniversite sınavına tekrar girmek istememenin (%43,1) geldiği, öğrencilerin %93,8'inin ebelik tarihine ilişkin zorunlu, %23,7'sinin ise seçmeli ders(ler) aldığı belirlenmiştir. Ebelik mesleğini isteyerek seçen ve seçmeyen öğrencilerin Dünyada, Osmanlıda ve Türkiye'deki ebelik tarihine ilişkin bilgi durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Ebelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin Dünyada, Osmanlıda ve Türkiye'deki ebelik tarihine ilişkin bilgileri bilme oranlarının yüksek olduğu, mesleği isteyerek seçmenin meslek tarihini araştırma ve öğrenmede önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik tarihi, meslek, meslek seçimi, öğrenci

Bildiri No: 75330

Evaluation of Midwifery Students' Professional Perception and Their Views on Midwifery History Education

Sibel OCAK AKTÜRK[1], Ummahan YÜCEL[2]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Ege University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Midwifery is one of the professions with the oldest history since the existence of humanity. When we look at the historical process, the midwifery profession, which is passed down from mother to daughter, based on experience, master-apprentice relationship and carried out with traditional methods, is a professional discipline based on ethical values, whose clinical and academic development continues today. It is very important to know the history of a profession in order to better evaluate and understand how a profession emerged in the historical process, the change and development it has shown. It is thought that midwives' learning the history of their profession from their student years will directly affect their professional development, midwifery practices, perceptions, attitudes, belonging levels and professional awareness in a positive way. This study was conducted to evaluate the perceptions of midwifery students about the midwifery profession and their views on midwifery history education.

The population of the descriptive cross-sectional study consisted of midwifery students studying at state and foundation universities in Turkey in the spring semester of the 2022-2023 academic year. The research data were collected between March 10-April 2023 using the "Descriptive Information Form" and "Perception of Midwifery Profession Scale".

The study was completed with 825 midwifery students from 31 different universities. It was determined that 35.2% of the students were in the first year and the average age was 20.8, 89.2% of the students took a course on the history of midwifery, and 78.5% of those who took a course took this course within the scope of the compulsory course. 93.2% of the students stated that the history of midwifery course should be included in the midwifery education curriculum, 91% stated that the course should start in the first year and 77.5% stated that the course should be one semester. When the students were asked about their opinions on the organization of a congress on the history of midwifery, 73.5% stated that it would be useful and 21.1% stated that it would be interesting. It was determined that there was a statistically significant difference between taking a course on the history of midwifery and the students' perception of midwifery profession total score ($p<0.05$).

It was concluded that taking a course on the history of midwifery and finding the profession suitable for oneself was an important factor for students to have positive professional perceptions and opinions.

Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Algısının ve Ebelik Tarihi Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sibel OCAK AKTÜRK[1], Ummahan YÜCEL[2]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
[2]Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Ebelik, insanlığın varoluşundan bu yana en eski geçmişe sahip mesleklerden biridir. Tarihsel sürece baktığımızda anneden kızına aktarılan, tecrübeye, usta-çırak ilişkisine dayanan ve geleneksel yöntemlerle yürütülen ebelik mesleği, günümüzde klinik ve akademik gelişimi devam eden, etik değerlere bağlı bir meslek disiplinidir. Bir mesleğin tarihsel süreç içerisinde nasıl ortaya çıktığını, gösterdiği değişim ve gelişimi daha iyi değerlendirebilmek ve anlayabilmek için o mesleğin tarihini bilmek çok önemlidir. Ebelerin öğrencilik yıllarından itibaren mesleklerinin tarihini öğrenmelerinin mesleki gelişimlerini, ebelik uygulamalarını, algılarını, tutumlarını, aidiyet düzeylerini ve mesleki farkındalıklarını doğrudan olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu çalışma, ebelik öğrencilerinin ebelik mesleğine ilişkin algılarını ive ebelik tarihi eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı kesitsel tipte olan araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim dönemi bahar yarıyılında Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören ebelik öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma verileri 10 Mart-20 Nisan 2023 tarihleri arasında "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Ebelik Meslek Algısı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma, 31 farklı üniversiteden 825 ebelik öğrencisiyle tamamlamıştır. Öğrencilerin %35,2'sinin birinci sınıfta olup yaş ortalamasının 20,8 olduğu, öğrencilerin % 89,2'sinin ebelik tarihine ilişkin bir ders aldığı, ders alanların %78,5'inin zorunlu ders kapsamında bu dersi aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %93,2'si ebelik eğitim müfredatında ebelik tarihi dersine yer verilmesini, %91'i derse birinci sınıfta başlanmasını ve %77,5'i dersin bir dönem olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilere ebelik tarihini konu alan bir kongre düzenlenecek olması hakkındaki görüşleri sorulduğunda; %73,5' faydalı, %21,1'i ilgili çekici olacağını ifade etmişlerdir. Ebelik tarihine ilişkin bir ders alma ve mesleği kendisine uygun durumları ile öğrencilerin ebelik meslek algısı toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p

Ebelik tarihine ilişkin bir ders alma ve mesleği kendisine uygun bulmanın öğrencilerin olumlu mesleki algısı ve görüşlere sahip olmasında önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebe, ebelik, ebelik öğrencisi, ebelik tarihi, mesleki algı

Bildiri No: 72090

Qualıtatıve And Artıfıcıal Intellıgence-Based Sentıment Analysıs Of Twıtter Messages Related To Water Bırth

Rukiye DUMAN[1], Hüsniye DİNÇ KAYA[1], Elif Doğan[1], Betül UNCU[1]
[1]Istanbul University - Cerrahpasa

The benefits of water birth are often emphasized in the literature. While there has been an increase in studies examining women's experiences of water birth, there has been no study examining twitter statements on this subject.

The aim of the study is to determine the opinions about water birth by examining tweets about water birth on Twitter, one of the most widely used social media applications.

In the study, sentiment analysis was performed using quantitative and qualitative methods, using tweets with the expression “waterbirth” and shared between May-July 2023. Python library program was used to access Twitter data. TextBlob program, which is one of the Natural Language Processing (NLP) methods, was used in the analysis of quantitative data. With TextBlob, sentiment analysis of each word in the tweets was made and positive, neutral or negative meanings were determined. In the qualitative phase of the research, tweets were analyzed with a phenomenological approach.

It has been determined that 87.7% of the 510 tweets that constitute the sample of the study contain positive emotions. The most frequently used words in Twitter messages are water, birth, home, epidural, want and baby. Six themes emerged as a result of the qualitative analysis. These themes were “desire”, “painless and comfortable”, “favorable emotions”, “beneficial and natural”, “undecided emotions and statements”, “unfavorable emotions and statements”.

People's opinions about water birth were mostly positive. Water birth is a desired birth method for people. The results of the study can provide insights for future studies as they present the views of people on water birth.

Vocabulary cloud

Qualitative themes of tweets associated with water birth

İstenen (271)	**Ağrısız ve konforlu (29)**
best decision, best method, better than regular birth, want (at home) x14, want (at hospital and with doc), want (at hospital) x2, want (for wife), want (with family), want (with midwife) x2, want x148, dream labour, dream x6, easiest way, first choice, option x2, popular, so want (at home), so want x63, wish (with supportive persons), wish (at home), wish x21	calming and bonding, calming x2, comfortable, comfortable (in home), comfortable and safe x2, comfortable option, easy and painless, feels like a water balloon, pain relief and calmness, pain relief x5, painless and less complicated, painless x3, quick, relaxing x3, safe, safe (in hospital), so comfortable, so easy and positive, so peaceful
Olumlu duygular (112)	**Faydalı ve doğal (35)**
amazing experience, amazing x5, beautiful experience x2, beautiful x15, cool x4, emotional, emotional moment, euphoric, exciting x9, fabulous, fascinating, fascinating story, feeling good, feeling strong, funny x2, good luck, happiness x2, impressive, intimate, life, love x7, perfect experience, (positive birth experience) x27, power x2, powerful, praiseworthy (both birth and midwife) x2, precious x2, proud, recommended x6, so beautiful x3, stunning x3, stupendous idea, wondered about, wondered x3	beneficial and lifesave, beneficial for baby x3, beneficial x8, calming and beneficial for baby , like a dolphin, natural and calming, natural x18, normal, physiological
Kararsız duygular ve ifadeler (34)	**Olumsuz duygular ve ifadeler (29)**
ambivalence, want but painful x2, want but scary x15, different experience, it can be painful, maybe risky, natural but painful, natural but scary, (neutral birth experience) x3, neutral x6, painful but beautiful, requiring patience	disquieting, madness, (negative birth experience) x10, negative x2, painful x5, risky, too risky, undesirable, undesired x6, unsafe

Suda Doğumla İlgili Twıtter Mesajlarının Kalitatif Ve Yapay Zeka Tabanlı Duygu Analizi

Rukiye DUMAN[1], Hüsniye DİNÇ KAYA[1], Elif Doğan[1], Betül UNCU[1]
[1]istanbul üniversitesi - cerrahpaşa

Güncel literatürde suda doğumun yararları sıklıkla vurgulanmaktadır. Kadınların suda doğuma ilişkin deneyimlerini inceleyen araştırmalarda artış olurken, bu konuyla ilgili twitter ifadelerini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın amacı en yaygın kullanılan sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'da suda doğum ile ilgili İngilizce tweetlerin incelenerek suda doğuma ilişkin görüşlerin belirlenmesidir.

Çalışmada "waterbirth" ifadesi geçen ve Mayıs-Temmuz 2023 tarihleri arasında paylaşılan tweetler kullanılarak nicel ve nitel yöntemler ile duygu analizi yapıldı. Twitter verilerine erişebilmek için Python library programı kullanıldı. Nicel verilerin analizinde Natural Language Processing (NLP) yöntemlerinden biri olan TextBlob programı kullanıldı. TextBlob ile tweetler içerisindeki her bir kelimenin sentiment analizi yapılarak olumlu, nötr veya olumsuz anlamlar belirlendi. Araştırmanın nitel aşamasında tweetler fenomenolojik yaklaşımla analiz edildi.

Çalışmanın örneklemini oluşturan 510 tweetin %87.7' sinin pozitif duygular içerdiği tespit edilmiştir. Twitter mesajlarında en sık kullanılan kelimeler "water", "birth", "home", "epidural", "want" ve "baby". Nitel analiz sonucu ortaya altı tema çıkmıştır. Bu temalar "istenen", "ağrısız ve konforlu", "olumlu duygular", "faydalı ve doğal", "kararsız duygular ve ifadeler", "olumsuz duygular ve ifadeler" oldu.

Kişilerin suda doğuma ilişkin görüşleri çoğunlukla pozitifti. Suda doğum kişiler için istenen bir doğum yöntemidir. Çalışma sonuçları suda doğuma ilişkin kişilerin görüşlerini sunması nedeniyle gelecek çalışmalar için öngörü sağlayabilir.

En çok tekrar eden ifadeleri içeren kelime bulutu

Suda doğumla ilişkili twitlerin kalitatif temaları

İstenen (271)	**Ağrısız ve konforlu (29)**
best decision, best method, better than regular birth, want (at home) x14, want (at hospital and with doc), want (at hospital) x2, want (for wife), want (with family), want (with midwife) x2, want x148, dream labour, dream x6, easiest way, first choice, option x2, popular, so want (at home), so want x63, wish (with supportive persons), wish (at home), wish x21	calming and bonding, calming x2, comfortable, comfortable (in home), comfortable and safe x2, comfortable option, easy and painless, feels like a water balloon, pain relief and calmness, pain relief x5, painless and less complicated, painless x3, quick, relaxing x3, safe, safe (in hospital), so comfortable, so easy and positive, so peaceful
Olumlu duygular (112)	**Faydalı ve doğal (35)**
amazing experience, amazing x5, beautiful experience x2, beautiful x15, cool x4, emotional, emotional moment, euphoric, exciting x9, fabulous, fascinating, fascinating story, feeling good, feeling strong, funny x2, good luck, happiness x2, impressive, intimate, life, love x7, perfect experience, (positive birth experience) x27, power x2, powerful, praiseworthy (both birth and midwife) x2, precious x2, proud, recommended x6, so beautiful x3, stunning x3, stupendous idea, wondered about, wondered x3	beneficial and lifesave, beneficial for baby x3, beneficial x8, calming and beneficial for baby , like a dolphin, natural and calming, natural x18, normal, physiological
Kararsız duygular ve ifadeler (34)	**Olumsuz duygular ve ifadeler (29)**
ambivalence, want but painful x2, want but scary x15, different experience, it can be painful, maybe risky, natural but painful, natural but scary, (neutral birth experience) x3, neutral x6, painful but beautiful, requiring patience	disquieting, madness, (negative birth experience) x10, negative x2, painful x5, risky, too risky, undesirable, undesired x6, unsafe

Anahtar Kelimeler: duygu analizi, sosyal medya, suda doğum, twitter

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 74980

Tradıtıonal Methods Used By Mıdwıves: An Examınatıon Of Intergeneratıonal Change

Ebru ŞEN[2], Sevgi BETAZGÜL[1], Ayşe İrem GÖKÇEK[3], Sevil GÜNAYDIN[4]
[1]Ezine State Hospital
[2]Istanbul Nişantaşı University Vocational School of Health Services
[3]Atlas University Faculty of Health Sciences
[4]Istanbul University-Cerrahpaşa Faculty of Health Sciences

Purpose: It is aimed to determine the intergenerational change in the traditional methods applied by midwives and the factors that cause this change.

Method: The research is a qualitative type research conducted between January and March 2023 using a phenomenological research design. The sample group was selected through purposeful sampling and a total of 20 midwives from the Baby Boomers (n=5), X (n=5), Y (n=5) and Z (n=5) generations were included in the study. Introductory Information Form and Semi-Structured Interview Form were used during the interview. The interviews lasted between 30 and 60 minutes on the online platform and were audio and video recorded with the permission of the participants. The interviews were transcribed on the same day. Content analysis approach was used to analyze the data. The data was transferred to MAXQDA Analytics Pro Qualitative Data Analysis Program and coded. The study was reported according to the Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research (COREQ) checklist.

Findings: Based on the traditional methods and experiences of midwives, the generation-based analysis was grouped into three main themes. These main themes are; Views on Traditional Practices, Midwifery Experiences and Intergenerational Midwifery. Evaluations regarding the main themes are defined with different categories and subcategories.

Conclusion: With the intergenerational change, different ideas and attitudes are observed among midwives. It has been determined that midwives in the Y and Z generations have more expressions of modern attitudes, while midwives in the X and Baby Boom generations have expressions of traditional attitudes. In addition, it is seen that midwives, regardless of generation, focus on making recommendations and sharing their experiences, and express their opinion that traditional methods can be used by evaluating their benefits and harms.

Key words: midwife, midwifery practices, traditional methods, generation, culture

Ebelerin Uyguladıkları Geleneksel Yöntemler: Kuşaklararası Değişimin İncelenmesi

Ebru ŞEN[2], Sevgi BETAZGÜL[1], Ayşe İrem GÖKÇEK[3], Sevil GÜNAYDIN[4]
[1]Ezine Devlet Hastanesi
[2]İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
[3]Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
[4]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemlerde yaşanan kuşaklararası değişimin ve bu değişime neden olan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, olgu bilim (fenomenolojik) araştırma deseni kullanılarak Ocak-Mart 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş nitel tipte bir araştırmadır. Örneklem grubu amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş olup çalışmaya Bebek Patlaması (n=5), X (n=5), Y (n=5) ve Z (n=5) kuşağından olmak üzere toplam 20 ebe dahil edilmiştir. Görüşme esnasında Tanıtıcı Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşmeler online platformda 30 ile 60 dakika arasında sürmüş ve katılımcıların izni alınarak ses ve video kaydı yapılmıştır. Görüşmeler aynı gün yazıya dökülmüştür. Verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Veriler, MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak kodlama yapılmıştır. Çalışma Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research (COREQ) kontrol listesine göre raporlanmıştır.

Ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemler ve deneyimlerden yola çıkarak kuşaklar bazlı incelenme üç ana temada toplanmıştır. Bu ana temalar; geleneksel uygulamalara ilişkin görüşler, ebelik deneyimleri ve nesiller arası ebeliktir. Ana temalara ilişkin değerlendirmeler kendi içinde farklı kategoriler ve alt kategoriler ile tanımlanmıştır.

Kuşaklararası değişim ile birlikte ebeler arasında farklı fikir ve tutumlar görülmektedir. Y ve Z kuşağındaki ebelerin daha yoğun bir biçimde modern, X ve Bebek Patlaması kuşağında ki ebelerin ise geleneksel tutuma ilişkin ifadelerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ebelerin nesil fark etmeksizin, önerilerde bulunma ve deneyimlerini paylaşmada yoğunlaştığı ve geleneksel yöntemlerin fayda ve zararlarını değerlendirilerek kullanılabileceğine ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebe, ebelik uygulamaları, geleneksel yöntemler, kuşak, kültür

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 90000

Folk Mıdwıfery Durıng The Ottoman Empıre

Sibel YALVAÇ[1], Deniz AKYILDIZ[2]
[1]Tarsus University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Aim: The purpose of this review is to provide about folk midwifery during the Ottoman Empire within the scope of literature.

Method: The study was conducted in reviewing the literature on the subject.

Results: There is information in the literature that midwives were referred to as "tribes" during the Ottoman Empire. The concept of "tribe" means a person's maternal or paternal line of descent, depending on the parent who determines the line of descent. In the Ottoman period, midwives were divided into three classes: Palace Midwives, Polite Midwives and Folk Midwives. The old and experienced women of the neighborhood who served the local people and delivered births in villages and towns were called "*folk midwives*". Folk midwives were elderly, trusted for their experience and dexterity, knew how to keep secrets, were sweet-tongued, well-mannered, charming and warm-hearted. Due to the fact that most of them were old and fat, these midwives were popularly called *"a pregnant woman with her nose in her belly, a midwife with her nose in her belly"*. When the birth started, a message would be sent to the community midwife and older women who would assist her, and she would reach the woman as soon as possible and deliver the baby in a squatting position. In addition to giving birth, folk midwives are known to provide services to the mother and newborn in the postpartum period (such as bathing) as well as providing services in a wide variety of areas. Folk midwives are also known to provide services in areas such as infertility treatment with methods such as uterine correction, placing bumps, moxibustion, curettage and termination of unwanted pregnancies with herbal mixtures they make themselves. It is among the information in the literature that folk midwives also practiced a kind of folk medicine, and that many of them used herbal mixtures called "old wives' remedies", which they prepared from harmless plants whose effects were previously known, without harmful and poisonous substances, to heal the patients who applied to them. It is known that folk midwives did not receive any remuneration in return for all these services, but were instead presented with gifts by the household members.

Conclusion: This review reveals that folk midwives, who served the public during the Ottoman Empire and were known for their knowledge and moral values, had an important role in improving maternal and newborn health and public health.

Key words: birth, midwifery, Ottoman Empire, women's health

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Halk Ebeliği

Sibel YALVAÇ[1], Deniz AKYILDIZ[2]
[1]Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu derlemenin amacı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde halk ebeliği konusunda literatür bilgisi kapsamında bilgi vermektir.

Yöntem: Çalışma konu ile ilgili literatür taranarak, geleneksel derleme türünde yürütülmüştür.

Bulgular: Literatürde Osmanlı İmparatorluğu döneminde ebelerin "kabile" olarak anıldığı bilgisi yer almaktadır. Kabile kavramı kişinin soy çizgisini tayin eden ebeveyne bağlı olarak anne ya da baba tarafından soy kurallarına bağlı anlamına gelmektedir. Bu durum Osmanlı'da ebelerin aileden biri olarak kabul edildiğinin en önemli kanıtı niteliğindedir. Osmanlı döneminde ebeler, Saray Ebeleri, Kibar Ebeleri ve Halk Ebeleri olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır. Yerel halka hizmet veren, köy ve kasabalarda doğumları yaptıran mahallenin yaşlı ve tecrübeli kadınlarına *''Halk ebeleri''* denirdi. Halk ebeleri tecrübesine ve el becerisine güvenilen yaşlı, sır saklamasını bilen, tatlı dilli, görgülü, sevimli, sıcakkanlı kişilerdi. Çoğunluğunun yaşlı ve şişman olması nedeniyle halk arasında bu ebelere *"karnı burnunda olursa gebedir, burnu karnında olursa ebedir"* denilmektedir. Doğum başladığı zaman, halk ebesine ve ona yardımcı yaşlı kadınlara haber gönderilir, halk ebeleri en kısa sürede kadının yanına ulaşır ve çömelme pozisyonunda doğumu gerçekleştirirdi. Doğum yaptırmaya ek olarak halk ebelerinin doğum sonu dönemde anne ve yenidoğana hizmet vermesinin (banyo yaptırmak gibi) yanı sıra çok çeşitli alanlarda hizmet verdiği bilinmektedir. Halk ebelerinin uterus düzeltme, çıkı koyma, yakı vurma gibi yöntemlerle infertilite tedavisi ile küretaj ve kendi yaptıkları bitkisel karışımlarla istenmeyen gebeliklerin sonlandırılması gibi alanlarda da hizmet sundukları bilinmektedir. Halk ebelerinin, bir nevi halk hekimliği de yaptığı, birçoğunun kendisine başvuran hastaları iyileştirmek için zararlı ve zehirli maddeler olmayan, etkisi daha önceden bilinen zararsız bitkilerden hazırladıkları halk arasında "kocakarı ilaçları" denilen bitkisel karışımlar kullandıkları litaratürde yer alan bilgiler arasındadır. Halk ebelerinin tüm bu sundukları hizmetlerin karşılığında ücret almadıkları, bunun yerine hane halkı tarafından kendilerine hediye takdim edildiği bilinmektedir.

Sonuç: Bu derleme, Osmanlı İmparatorluğu döneminde halka hizmet eden, bilgi ve ahlaki değerleriyle anılan halk ebelerinin anne ve yenidoğan sağlığı ile toplum sağlığının geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olduğu sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: doğum, ebelik, kadın sağlığı, Osmanlı İmparatorluğu

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 84760

"A Midwife's Labor of Love and Ideal Journey with Memories": A Book Review on the History of Midwifery

Meyase DEMİR[1], Sibel OCAK AKTÜRK[1]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart University

Prof. Dr. Nazende Korkmaz Yildiz's "Memories of a Midwife's Journey of Love, Labor and Ideals" published in 2023, examines in detail the historical journey of midwifery in Turkey from the 1970s to the present day and provides information about this field. In particular, how midwifery education has evolved from the past to the present, important information about the history of midwifery that has been overlooked, and how the methods and practice of midwifery have changed are discussed in this work. In addition, how the limited opportunities of the period led to difficulties in the midwifery profession, how midwifery education, which started at a very young age, was realized, the details of the education given, how access to health services was provided and their effects on the midwifery profession were among the other topics covered in the book. The information presented by the author provides an overview of the development of midwifery in Turkey and shows that this is an under-researched field.

Although midwifery is a profession as old as human history, it is seen that not enough studies have been conducted on the history and development of the profession. This work by Prof. Dr. Nazende Korkmaz Yıldız is one of the few studies that offer a broad perspective in this field. It is understood that this work has been handled with the aim of increasing interest in the field, understanding the importance of midwifery from past to present, interpreting the development of the profession and making it visible by bringing it to new readers. History is studied not only to learn about the past, but also to understand the present of the profession based on the past. In this context, this review aims to evaluate the book "Memories of a Midwife's Journey of Love, Labor and Ideals". It is also aimed to draw attention to the importance of researching and reading the history of the profession in understanding the current situation of the midwifery profession and education.

Key words: midwife, midwifery history, education, memory, school

"Anılarla Bir Ebenin Sevgi Emek ve İdeal Yolculuğu": Ebelik Tarihine Yönelik Bir Kitap İncelemesi

Meyase DEMİR[1], Sibel OCAK AKTÜRK[1]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Dr. Nazende Korkmaz Yildiz tarafından 2023 yılında yayınlanan "Anılarla Bir Ebenin Sevgi, Emek ve İdeal Yolculuğu" adlı eser, Türkiye'deki ebeliğin 1970'lerden günümüze kadar olan tarihi yolculuğunu detaylı bir şekilde incelemekte ve bu alana ilişkin bilgiler sunmaktadır. Özellikle ebelik eğitiminin geçmişten günümüze nasıl evrildiği, ebelik tarihiyle ilgili göz ardı edilen önemli bilgiler ve ebeliğin yöntemlerinin ve uygulanışının nasıl değiştiği bu eserde ele alınmıştır. Ayrıca dönemin sınırlı imkanlarının ebelik mesleğinde nasıl zorluklara yol açtığı, çok genç yaşlarda başlanan ebelik eğitiminin nasıl gerçekleştirildiği, verilen eğitimin detayları, sağlık hizmetlerine erişimin nasıl sağlandığı ve bunların ebelik mesleği üzerindeki etkileri kitapta ele alınan diğer konular arasında yer almıştır. Yazarın sunmuş olduğu bilgiler, ebeliğin Türkiye'deki gelişimine genel bir bakış sunarak, bu alanın yeterince araştırılmamış bir alan olduğunu göstermektedir.

Ebelik insanlık tarihi kadar eski bir meslek olmakla birlikte meslek tarihi ve gelişimi üzerine yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Dr. Nazende Korkmaz Yıldız'ın bu eseri, bu alanda geniş bir perspektif sunan az sayıdaki çalışmalardan biridir. Bu eserin, yeni okuyucularla buluşturularak, alana olan ilginin artırılması, ebeliğin geçmişten günümüze öneminin anlaşılması, mesleğin gelişiminin yorumlanması ve görünür kılınması amacıyla ele alındığı anlaşılmaktadır. Tarih, sadece geçmişi öğrenmek için değil, aynı zamanda geçmişten yola çıkarak mesleğin bugünü anlamak için de incelenmektedir. Bu bağlamda, bu derlemeyle "Anılarla Bir Ebenin Sevgi Emek ve İdeal Yolculuğu" kitabının degerlendirilmesi amaçlanmış tır. Ayrıca ebelik mesleğinin ve eğitiminin bugünkü durumunun anlaşılmasında meslek tarihini araştırması ve okunmasının önemine dikkat çekilmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: ebe, ebelik tarihi, eğitim, anı, okul

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 93426

Midwifery and Midwifery Education in the Early Republican Period: an Investigation of Newspaper News (1934-1944)

Meryem DEMİR[1], Ummahan YÜCEL[1]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Midwifery is one of the oldest female professions in Turkey. In the early years of the Republic, a village health organisation was established in 1936 in order to provide pregnancy follow-up, delivery, puerperal and child health services by trained health personnel. In order to train midwives to work in this organisation, village midwife schools were opened throughout Turkey. An important means of publicising developments in midwifery and midwifery education is newspapers. The aim of this study is to analyse the news about midwifery in newspapers.

Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. In the study, the news items entered into the archives of Akşam and Cumhuriyet newspapers between 21.01.1934 and 30.07.1944 with the keywords "midwifery" and "midwifery education" via the internet https://www.gastearsivi.com were scanned. A total of 88 news items were analysed by analysing 45 news items in Akşam newspaper and 43 news items in Cumhuriyet newspaper.

As a result of the research, there are reports that birth centres, village midwife schools and courses were opened in provinces such as Balıkesir and Konya in order to prevent births from being left in the hands of midwives without a diploma. The conditions and documents for enrolment in the village midwifery school are explained in the news. The news reports; include messages of thanks for the midwives who successfully delivered dangerous births, the success of the midwives, the number of births exceeding 15,000 and the information written in the notebook in which they recorded the birth cases. In the news reports; there were news reports on the legislation concerning midwives, that a midwife was sentenced to five years in prison as a result of curettage, that midwives were in different places and on other duties, and that midwives gave birth under difficult conditions and circumstances. It is seen that there are news reports titled "Looking for a midwife with a diploma". It is observed that Besim Ömer Akalın mentioned the importance of midwives' education. The newspapers also reported that midwives in Russia went to birth under difficult conditions and that gas was used in England to reduce the pain of labour.

In this review, which examines the years when the village health organisation was established and the first village midwife schools were opened in the early Republican period, it is seen that both newspapers have rich news content in terms of scope and diversity.

Graduation news of Konya Village Midwife School students

Konya doğumevi ve köy ebe okulu

Konya Doğumevi müdürü B. Süleyman Kuntalp ve ebe mektebi talebeleri

Konya (Akşam) — Konyanın sıhhî ve içtimaî bünyesinde köklü tesirler yapan Doğumevi, halkın itimad ve rağbetini kazanmıştır. Halkın verdiği bu değer, yuvanın değerli direktörü B. Süleyman Kuntalp'ın yerinde olan tedbirlerine borçludur.

Doğumevine bağlı bir de köy ebe mektebi vardır. Buradaki talebe her gün ameli ve nazarî ders görmektedir. Mektebin 30 talebesi vardır. Bunlar yakında kendilerini iştiyakla bekliyen köylerindeki vazifelerine gideceklerdir.

Evvelki mezunların köylerdeki vazifelerinde gösterdikleri muvaffakiyet, Cümhuriyet köylüsünü memnun etmektedir.

Akşam Newspaper, 22 May 1941

Key words: midwifery, midwifery education, newspaper, archive

Erken Cumhuriyet Döneminde Ebelik ve Ebelik Eğitimi: Gazete Haberlerinin İncelenmesi (1934-1944)

Meryem DEMİR[1], Ummahan YÜCEL[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Ebelik, Türkiye'deki en eski kadın mesleklerinden biridir. Cumhuriyetin ilk yıllarında gebe izlemlerinin, doğum, lohusa ve çocuk sağlığı hizmetlerinin eğitimli sağlık personeli tarafından verilebilmesi için 1936 yılında köy sağlık teşkilatı kurulmuştur. Bu teşkilatta çalışacak ebelerin yetiştirilmesi için Türkiye genelinde köy ebe okulları açılmaya başlanmıştır. Ebelik ve ebelik eğitimi ile ilgili gelişmeleri halka duyurmanın önemli bir aracı da gazetelerdir. Bu çalışmanın amacı, gazetelerdeki ebelik ile ilgili haberlerin incelenmesidir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, Akşam ve Cumhuriyet gazetelerinin 21.01.1934 ve 30.07.1944 tarihleri arasındaki haberlerin arşivine https://www.gastearsivi.com internet aracılığı ile "ebelik" ve "ebelik eğitimi" anahtar kelimeleri ile girilen haberler taranmıştır. Akşam gazetesinde 45 haber ve Cumhuriyet gazetesinde 43 haberin incelenmesi ile toplamda 88 haberin analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, doğumların diplomasız ebelerin ellerine bırakılmaması için Balıkesir ve Konya gibi illerimizde doğum evi, köy ebe mektepleri ve kursların açıldığına dair haberler vardır. Köy ebe mektebine kayıt şartları ve evraklar haberlerde açıklanmıştır. Haberlerde; tehlikeli doğumları başarı ile yaptıran ebeler için teşekkür mesajlarına ve ebelerin başarılarına, ebelerin 15000'i aşan doğum sayılarına ve doğum vakalarını kayıt altına aldıkları defterde yazan bilgilere yer verildiği görülmektedir. Haberlerde; ebeleri ilgilendiren mevzuatlara yer verildiği, bir ebenin küretaj yapması sonucunda beş sene mahkûm olduğu, ebelerin görev için farklı yerlerde ve başka görevlerde bulundukları, ebelerin zor şartlarda ve koşullarda doğum yaptırdıklarına dair haberlere yer verilmiştir. Diplomalı ebe aranıyor başlıklı haberlerinin olduğu görülmektedir. Besim Ömer Akalın'ın ebelerin eğitiminin öneminden bahsettiği haberlerin yer aldığı görülmektedir. Gazetelerde ayrıca Rusya'da ebelerin zor şartlarda doğuma gittikleri ve İngiltere'de doğum sancısını azaltmak için doğumda gaz kullanılmaya başladığına dair haberlere yer verildiği görülmektedir.

Erken Cumhuriyet döneminde köy sağlık teşkilatının kurulduğu ve ilk köy ebe okullarının açıldığı yılları inceleyen bu derlemede iki gazetede de kapsam ve çeşitlilik açısından zengin haber içerikleri olduğu görülmektedir.

Konya Köy Ebe Okulu öğrencilerinin mezuniyet haberi

Konya doğumevi ve köy ebe okulu

Konya Doğumevi müdürü B. Süleyman Kuntalp ve ebe mektebi talebeleri

Konya (Akşam) — Konyanın sıhhî ve içtimaî bünyesinde köklü tesirler yapan Doğumevi, halkın itimad ve rağbetini kazanmıştır. Halkın verdiği bu değer, yuvanın değerli direktörü B. Süleyman Kuntalp'ın yerinde olan tedbirlerine borçludur.

Doğumevine bağlı bir de köy ebe mektebi vardır. Buradaki talebe her gün amelî ve nazarî ders görmektedir. Mektebin 30 talebesi vardır. Bunlar yakında kendilerini iştiyakla bekliyen köylerindeki vazifelerine gideceklerdir.

Evvelki mezunların köylerdeki vazifelerinde gösterdikleri muvaffakiyet, Cümhuriyet köylüsünü memnun etmektedir.

Akşam Gazetesi, 22 Mayıs 1941

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik eğitimi, gazete, arşiv

Bildiri No: 21748

With Individual Experiences And 100 Years History Of: Traditional Icm Congresses

Zehra BAYKAL AKMEŞE[1]
[1]Ege Unıversıty Faculty Of Health Scıence Department Of Mıdwıfery

The International Confederation of Midwives (ICM) Congress has been a pivotal part of my professional life, allowing me to witness the evolution of midwifery on a global scale. As a midwife dedicated to maternal and newborn health, I have had the privilege of attending multiple ICM Congress events over the years.

My journey with the ICM Congress began in 2008, at in Glasgow, Scotland The ICM 28th Triennial Congress event. It was a memorable experience, marked by the opportunity to connect with midwives and healthcare professionals from around the world. The Congress served as a beacon for the exchange of knowledge and experiences, and I found myself inspired by the commitment of midwives from different cultures and backgrounds.

Over the years, I have witnessed the growth and transformation of the ICM Congress. It has expanded its focus to encompass not only clinical practices but also research, education, and policy advocacy. The Congress has become a platform where midwives can present cutting-edge research findings, share innovative practices, and engage in critical discussions on issues shaping the future of midwifery.

The ICM Congress has not only enriched my professional knowledge but also deepened my commitment to midwifery as a global community. It has been a privilege to be a part of this history, to see how midwifery has evolved and continues to shape the future of maternal and newborn healthcare.

As I reflect on my journey with the ICM Congress, I am excited about the future and the role midwives will play in improving healthcare outcomes worldwide. In this paper, my knowledge and experiences regarding the ICM congresses I attended between 2008 and 2023 are reported in parallel with the 100-year history of ICM.

Key words: international midwifery confederation, traditional congress, history

Bireysel Deneyimler Ve 100 Yıllık Geçmişiyle Geleneksel ICM Kongreleri

Zehra BAYKAL AKMEŞE[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) Kongresi, mesleki yaşamımın vazgeçilmez bir parçası olmuş, dünya çapında ebelik mesleğinin evrimini gözlemleme şansı sunarak Türkiye'de ki ebelerin aktivasyonunda büyük bir rol oynamıştır. Kadın, fetüs ve yenidoğan sağlığını korumaya yönelik çalışmalarını yürüten bir akademisyen ebe olarak, yıllar içinde birçok ICM Kongresi etkinliğine katılma ayrıcalığına sahip oldum.

ICM Kongresi deneyimim ilk olarak 2008 yılında İskoçya'nın Glasgow şehrinde düzenlenen 28. Triennial ICM ile başladı ve ardından her üç yılda bir düzenlenen kongrelere düzenli olarak katılmamla devam etti. Bu deneyim, dünya çapından gelen ebeler ve sağlık profesyonelleri ile bağlantı kurma fırsatıyla dolu unutulmaz bir anıydı. Kongre, bilgi ve deneyimlerin paylaşımı için bir dönüm noktası gibi Türkiye'de ki ebeliğin uluslararası boyuta taşınmasına hizmet etti ve farklı kültürlerden ve kökenlerden gelen ebelerin katkısı bireysel ve kitlesel olarak Türkiye ebeliğine katkı sağladı.

Yıllar içinde, ICM Kongresi'nin büyüme ve dönüşümüne tanık oldum. ICM kongreleri sadece klinik uygulamaları değil, aynı zamanda araştırma, eğitim ve politika savunuculuğunu da içeren bir misyona sahiptir. Kongre, ebelerin son teknoloji araştırma bulgularını sunabileceği, yenilikçi uygulamaları paylaşabileceği ve ebelik mesleğinin geleceğini şekillendiren konularda eleştirel tartışmalara katılabileceği bir platform haline gelmiştir.

ICM Kongresi sadece mesleki bilgimi zenginleştirmedi, aynı zamanda beni dünya genelinde bir ebe topluluğu olarak ebeliğe olan bağlılığımı daha da derinleştirdi. Bu tarihin bir parçası olmak, ebeliğin nasıl evrildiğini görmek ve annelerin ve yeni doğanların sağlık hizmetlerinin geleceğini şekillendirmeye devam ettiğini görmek ayrıcalık kazandırmıştır. Bu makalede, 2008 ve 2023 yılları arasında katıldığım ICM kongreleri hakkındaki bilgi ve deneyimlerim, ICM'nin 100 yıllık tarihine paralel olarak rapor edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: uluslararası ebelik konfederasyonu, geleneksel kongre, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 40353

History of the chair and birthing positions in vaginal birth

Elif ÇİLESİZ[1], Neriman SOĞUKPINAR[2]
[1]Amasya University
[2]Ege University

Aim: The aim of this review is to examine the history of the chair and birth positions during vaginal birth.

Method: This review is a review made through a literature review in line with its purpose.

Results: There is evidence that some versions of the birth stool or chair were used in Egyptian papyri. As can be seen from the artistic representations, it is quite clear that women did not give birth only in bed during the historical process. Carvings and drawings dating from ancient Egypt to recent centuries depict women giving birth in standing, squatting, kneeling and sitting positions. In the historical process, both Hippocrates, the son of a midwife (Fenaretha) (460-337 M.Ö) Soranus, who was born in Ephesus between 110-130 Dec, who was also one of the first known obstetricians and pediatricians, M.P 2. it is stated in the sources that they were one of the first supporters of the birth chair at the beginning of the century and recommended the birth chair. Although the shape and functions of these chairs have changed and improved today, it is possible to state that they are depicted in a figure in the Museo Ostiense museum in Rome. This figure is quite remarkable because it includes both the birth chair and the presence of the midwife. 16 Again. It is stated in the sources that Rueff, who was responsible for the training and practice of midwives in Zurich at that time, forwarded this book to all midwives in the region. As is known in many cultures around the world, women can benefit from one or more of the birth positions such as kneeling, squatting, sitting, standing during childbirth and childbirth. The first written source about birth positions was George J. In 1882. It is known that there is a book written by Engelmann.

Conclusion: Today, with the adaptation of public hospitals to mother-friendly hospital criteria, the concept of "freedom of movement" in childbirth has gained importance again. During the first stage of labor, women need to do squatting, standing, half-sitting on the knees, etc. there are current research results indicating that they use positions such as. The researches are included in the scientific literature of midwifery and related disciplines. Currently, research related to these issues continues to be conducted by researchers in order to determine the level of evidence for these applications.

Key words: history of midwifery, chairs, positions

Vajinal doğumda iskemlenin ve doğum pozisyonlarının tarihi

Elif ÇİLESİZ[1], Neriman SOĞUKPINAR[2]
[1]Amasya Üniversitesi
[2]Ege Üniversitesi

Amaç: Bu derlemenin amacı vajinal doğumda iskemlenin ve doğum pozisyonlarının tarihini incelemektir.

Yöntem: Bu derleme, amacı doğrultusunda literatür incelemesi yoluyla yapılmış bir derlemedir.

Bulgular: Doğum taburesi veya sandalyesinin bazı versiyonlarının Mısır papirüslerinde kullanıldığına dair kanıtlar mevcuttur. Sanatsal temsillerde de görüldüğü üzere, tarihsel süreç içerisinde kadınların yalnızca yatarak doğum yapmadıkları oldukça net olarak görülmektedir. Eski Mısır'dan son yüzyıllara kadar uzanan oymalar ve çizimler, ayakta, çömelmiş, diz çökmüş ve oturma pozisyonlarında doğum yapan kadınları tasvir etmektedir. Tarihsel süreç içerisinde hem bir ebenin (Fenaretha) oğlu olan Hipokrat'ın (460-337 M.Ö) hem de bilinen ilk doğum ve çocuk hekimlerinden olan 110-130 yılları arasında Efes'te doğmuş Soranus'un, M.S 2. yy başlarında doğum sandalyesinin ilk destekçilerinden oldukları ve doğum sandalyesini tavsiye ettikleri kaynaklarda belirtilmektedir. Günümüzde bu sandalyelerin şekli ve fonksiyonları değişmiş ve gelişmiş olsa da Roma'da yer alan Museo Ostiense isimli müzede, bir figür içerisinde resmedilmiş olduğunu belirtmek mümkündür. Bu figür hem doğum sandalyesini hem de ebenin varlığını içermesi sebebiyle oldukça dikkat çekicidir. Yine 16. yüzyılda başka bir gravürde; doğum sandalyesinde oturan bir gebe ve etrafında 3 ebe kadının bulunduğu gösterilmektedir. Aynı gravür, Zürih'te bir cerrah ve doğum uzmanı olan Jacob Rueff (1500-1558) tarafından yazılan "İnsanın Anlayışı ve Doğuşuyla İlgili Çok Neşeli Bir Teşvik Kitapçığı"'nda da yer almaktadır. O dönemlerde Zürih'teki ebelerin eğitiminden ve uygulamasından sorumlu olan Rueff'in, bu kitabı bölgedeki tüm ebelere ilettiği kaynaklarda belirtilmektedir. Dünyadaki pek çok kültürde de bilindiği üzere travay ve doğum sırasında kadınlar, diz çökme, çömelme, oturma, ayakta durma gibi doğum pozisyonlarının bir ya da birden fazlasından yararlanabilmektedirler. Doğum pozisyonları ile ilgili ilk yazılı kaynağın 1882 yılında George J. Engelmann tarafından yazılmış bir kitap olduğu bilinmektedir.

Sonuç: Günümüzde kamu hastanelerinin anne dostu hastane kriterlerine uyumlanması ile birlikte doğum eyleminde "hareket özgürlüğü" kavramı yeniden önem kazanmıştır. Doğum eyleminin birinci evresinde kadınların çömelme, ayakta durma, dizler üzerinde yarı oturma vb. gibi pozisyonları kullandıklarını belirten güncel araştırma sonuçları mevcuttur. Araştırmalar ebeliğin ve ilgili disiplinlerin bilimsel literatüründe yer almaktadır. Günümüzde bu uygulamaların kanıt düzeyini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından bu konular ile ilişkili araştırmalar yapılmaya da devam edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebelik tarihi, iskemle, pozisyonlar

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 67020

Evaluation on the Institutionalization of Midwifery and Rewarding Midwives in the Ottoman Empire

Ali AKYILDIZ[1], Deniz AKYILDIZ[2]

[1]Kahramanmaras Sutcu Imam University, Department of Atatürk's Principles and History of Turkish Revolution

[2]Kahramanmaras Sutcu Imam University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Aim: This study was conducted to evaluate the institutionalization of the midwifery profession and the rewarding of midwives in the Ottoman Empire.

Methods: The study was conducted in qualitative research design. The data were obtained from the documents of the Ottoman Archives of the Presidency of the State Archives of the Presidency of the Republic of Turkey by document analysis method. The correspondence of Bab Ali with government units between 1820 and 1920 was analyzed in the archive. Among these correspondences, 30 documents related to the midwifery profession were included in the study.

Results: The development and institutionalization of the midwifery profession in a certain discipline with formal education could only be realized after the second half of the 19th century. While midwifery education initially started to take place in a small area within military medical education, it gradually transformed into an independent health service branch. Besim Ömer Pasha made a great contribution to the development of midwifery education and the institutionalization of the profession in the Ottoman Empire. In addition, teachers brought from Europe contributed to midwifery education. The first birth house (viladethane) and midwifery school were opened in Istanbul. In time, maternity homes and midwifery schools were also opened in the provinces. With its approach to midwifery, the Ottoman Empire made birth services more professional and made a significant contribution to the institutionalization of the profession. In the early 1900s, midwives with diplomas were appointed to various parts of the country and municipalities. Thus, midwives with diplomas became known and recognized throughout the country. The archive also contains information on the rewarding of midwives for their success in difficult deliveries. Successful students at the midwife school were rewarded with medals. The professional achievements of midwives were also recognized by the state with ranks and insignia.

Conclusion: The Ottoman Empire took important steps in the institutionalization of the midwifery profession as it followed Europe with its innovation movements. This historical legacy facilitated the Republic of Turkey to continue developing the midwifery profession.

Key words: awards and prizes, midwifery, Ottoman Empire, Turkey

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Osmanlı Devleti'nde Ebeliğin Kurumsallaşması ve Ebelerin Ödüllendirilmesi Üzerine Değerlendirme

Ali AKYILDIZ[1], Deniz AKYILDIZ[2]
[1]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi Bölümü
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu çalışma Osmanlı Devleti'nde ebelik mesleğinin kurumsallaşması ve ebelerin ödüllendirmelerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Veriler Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi belgelerinden doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Arşivde 1820 ve 1920 yılları arasında Bab Ali'nin hükümet birimleri ile yaptığı yazışmalar incelenmiştir. Bu yazışmalardan Ebelik mesleği ile ilgili 30 adet belge araştırmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: Ebelik mesleğinin formal eğitimle belli bir disiplin içerisinde gelişip kurumsallaşması 19.yy'ın ikinci yarısından sonra gerçekleşebilmiştir. Ebelik eğitimi başlangıçta askeri tıp eğitimi içindeki küçük bir alanda yer almaya başlarken zamanla bağımsız bir sağlık hizmeti veren branşa dönüşmüştür. Osmanlı Devleti'nde ebelik eğitiminin gelişmesinde ve mesleğin kurumsallaşmasında Besim Ömer Paşa'nın büyük katkısı olmuştur. Ayrıca Avrupa'dan getirilen öğretmenlerde ebelik eğitimine katkı sunmuştur. İlk doğum evi (viladethane) ve ebelik okulu İstanbul'da açılmıştır. Zamanla doğum evleri ve ebelik okulları taşrada da açılmıştır. Osmanlı Devleti, ebelik mesleğine yaklaşımıyla doğum hizmetlerini daha profesyonel hale getirirken, mesleğin kurumsallaşmasına da önemli katkı yapmıştır. 1900'lü yılların başında ülkenin muhtelif yerlerine ve belediyelere diplomalı ebeler tayin edilmiştir. Böylelikle diplomalı ebeler ülke sathında tanınır ve bilinir olmuşlardır. Ayrıca arşivde ebelerin zor doğumlardaki başarılılarından ötürü ödüllendirmeleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Ebe mektebinde başarılı öğrenciler madalya ile ödüllendirilmişlerdir. Ebelerin mesleki başarıları da devlet tarafından rütbe ve nişanla taltif edilmiştir.

Sonuç: Osmanlı Devleti yenilik hareketleriyle Avrupa'yı takip ettiği süreçte ebelik mesleğinin kurumsallaşmasında önemli adımlar atmıştır. Bu tarihi miras Türkiye Cumhuriyeti'nin ebelik mesleğini geliştirerek devam etmesini kolaylaştırmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, Osmanlı İmparatorluğu, ödüller ve mükafatlar, Türkiye

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 13655

Examınıng The Advıce Gıven by Besim Ömer to Mıdwıves Wıthın The Framework of Evıdence-Based Practıces

Gülüzar SADE[1], Eylem TOKER[1]
[1]Tarsus University Faculty of Health Sciences Midwifery Department

Besim Ömer is a medical doctor who is interested in birth and midwifery practices and has devoted his life to protecting and improving maternal and child health.He predicted that midwives had an important role in preventing the increasing maternal and child deaths during his time and took many initiatives to educate midwives;He wrote a textbook for midwives and opened the first obstetrics clinic and the first midwifery school for practical midwifery training.Besim Ömer,who believed in the education of midwives,started training midwives at the medical faculty as a midwife teacher in 1893.He provided training on asepsis and antisepsis to midwives throughout the country.When he became the director of the midwifery school in 1895,after the increasing number of maternal deaths and puerperal fever,he introduced entry requirements for midwifery, submitted a report to the ministry because he believed in improving midwifery education and expanding its curriculum,and laid the foundations of today's modern midwifery education.Besim Ömer,who is fluent in French and Greek,has 90 books published on pregnancy,birth,child health,health and midwifery practices.Among these books,he wrote"My Advice to Midwives","Pregnancy and Treatment during Pregnancy","During Birth and After Giving Birth","Raising a Child", "Midwifery,Birth and Delivery",addressed to midwives.Besim Ömer's books,which are a cornerstone for the development of midwifery in our country, are very valuable historical and scientific publications.In this study,Besim Ömer's advice specific to birth preparation,birth and postpartum period in his book "My Advice to Midwives" were examined within the framework of today's evidence-based practices.The book"My Adviceto Midwives" is a guide for midwives on the professional ethics of midwifery,pregnancy,birth,management of the postpartum period,and child health.Besim Ömer in this book;Many issues such as continuous midwifery care,the importance of being clean in midwifery care practices,letting the birth take its course,not performing vaginal examinations too frequently,evaluating the well-being of the fetus and the health of the mother,the need to call a physician in case of complications,home visits,social support,the order of the delivery room and perineal cleaning.It talks about the application.When Besim Ömer's advice on pregnancy,birth and postpartum period in his book is examined in the light of evidence-based practices,it is seen that most of them are still valid,that he cares about mother and child health,that he protects midwives from malpractice by informing them,and that they are the same as many suggestions that are presented as scientific evidence today.It is quite remarkable that Besim Ömer's advice is very similar to today's WHO recommendation for intrapartum care for a positive birth experience.

Anahtar Kelimeler: birth, midwifery, pregnancy, evidence, history

Besim Ömer'in Ebelere Verdiği Tavsiyelerin Kanıta Dayalı Uygulamalar Çerçevesinde İncelenmesi

Gülüzar SADE[1], Eylem TOKER[1]
[1]Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Besim Ömer doğum ve ebelik uygulamalarıyla ilgilenen, hayatını anne ve çocuk sağlığını korumaya ve iyileştirmeye adamış bir tıp hekimidir. Yaşadığı dönemde artan anne ve çocuk ölümlerini önlemede ebelerin önemli rollerinin olduğunu öngörmüş ebeleri eğitmek için birçok girişimde bulunmuştur; ebeler için ders kitabı yazmış, uygulamalı ebelik eğitimi için ilk doğum kliniğini ve ilk ebe mektebini açmıştır. Ebelerin eğitilmesine inanan Besim Ömer 1893'te ebe öğretmeni olarak tıp fakültesindeki ebeleri eğitmeye başlamıştır. Ülke genelinde ebelere asepsi ve antisepsi konularında eğitimler vermiştir. Artan anne ölümleri ve lohusalık humması sayılarından sonra 1895'te ebe okuluna müdür olduğunda ebeliğe giriş şartları getirmiş, ebelik eğitiminin iyileştirilmesi ve müfredatının genişletilmesine inandığı için hazırladığı bir raporu bakanlığa sunmuş ve bugünkü modern ebelik eğitiminin temellerini atmıştır.

İyi derecede Fransızca ve Rumca bilen Besim Ömer'in gebelik, doğum, çocuk sağlığı, sağlık, ebelik uygulamaları üzerine basılmış 90 tane kitabı vardır. Bu kitaplarından "Ebe Hanımlara Öğütlerim", "Gebelik ve Gebelikte Tedâbîr", "Doğururken ve Doğurduktan Sonra", "Çocuk Büyütmek", "Ebelik, Doğurma ve Doğurtma" kitaplarını ebelere hitaben yazmıştır. Ülkemizde ebeliğin gelişimi için bir mihenk taşı olan Besim Ömer'in kitapları oldukça kıymetli tarihi bilimsel yayınlardır. Bu çalışmada Besim Ömer'in "Ebe Hanımlara Öğütlerim" adlı kitabında yer alan doğuma hazırlık, doğum ve doğum sonu döneme özgü öğütleri günümüzdeki kanıta dayalı uygulamalar çerçevesinde incelenmiştir.

"Ebe Hanımlara Öğütlerim" kitabı, ebeliğin meslek etiği, gebelik, doğum, doğum sonu dönemin yönetimi, çocuk sağlığı konusunda ebeler için bir rehber niteliğindedir. Besim Ömer bu kitabında; sürekli ebelik bakımından, ebelik bakım uygulamalarında temiz olmanın öneminden, doğumu kendi akışına bırakmaktan, çok sık vajinal muayene yapmamaktan, fetüsün iyiliğini ve annenin sağlığını değerlendirmekten, komplikasyon geliştiğinde hekimin çağrılması gerektiğinden, ev ziyaretlerinden, sosyal destekten, doğum odasının düzeninden ve perine temizliği gibi bir çok uygulamadan bahsetmektedir. Besim Ömer'in kitabında yer verdiği gebelik, doğum ve doğum sonu döneme özgü öğütleri kanıta dayalı uygulamalar ışığında incelendiğinde çoğunun hala geçerli olduğu, anne ve çocuk sağlığını önemsediği, ebeleri bilgilendirerek malpraktisten koruduğu, günümüzde bilimsel kanıt olarak sunulan birçok öneri ile aynı olduğu göze çarpmaktadır. Besim Ömer'in öğütlerinin bugün DSÖ'nün pozitif doğum deneyimi için intrapartum bakım öneriyle son derece benzer olması ise oldukça dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: doğum, ebelik, gebelik, kanıt, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 83309

History of Mother-Friendly Hospital Practices and the Roles of the Midwife

Sebahat HÜSEYİNOĞLU[1]
[1]Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

This text discusses the history and basic principles of Mother-Friendly Hospital Practices and the Coalition for Improving Maternity Services (CIMS). In the early 1990s, international mobilization increased in order to normalize birth and increase breastfeeding rates. In this context, in 1991, the World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF) launched the Baby-Friendly Hospital Initiative and Ten Baby-Friendly Steps. In 1994, the Lamaze Organization organized a meeting to promote evidence-based birth practices, protect natural birth, and support breastfeeding, bringing together organizations operating in the fields of birth and breastfeeding. As a result of this meeting, the Coalition for Improving Maternity Services (CIMS) organization was born. CIMS members include midwives, childbirth educators, maternity nurses, physicians, lactation consultants, key advocates for normal birth and breastfeeding, maternity researchers, university professors, experts in maternal mental health, authors and parents. CIMS determined the philosophy and basic outline of Mother-Friendly Birth Practices in 1996. Mother-friendly birth adopts a philosophy based on principles that emphasize the naturalness of birth, encourage normal birth, support the autonomy and power of the mother, bear responsibility and benefit the health of the mother and child. Mother-Friendly Practices accept and explain the principles of evidence-based care. The aim of these practices is to provide evidence-based care to improve maternal and child health. The mother-friendly birth model plays an important role in the field of birth and breastfeeding as an approach that aims to support the development of maternal and child health. The foundations of the Mother-Friendly Hospital approach in Turkey were laid in 2011. The Ministry of Health determined the criteria for being a Mother-Friendly Hospital and gave the title of "Mother-Friendly Hospital" to hospitals that meet these criteria. Manisa Akhisar Mustafa Kirazoğlu State Hospital received the first title, and a total of 114 state hospitals in Turkey were entitled to receive this title.
Finally, midwives offer great assistance to mothers and families by providing education, emotional support, physical comfort, and guidance in managing the birthing process. It also offers breastfeeding support and education about baby care, with a focus on mother-baby health. Therefore, this important role played by midwives in mother-friendly hospital practices is key to making healthy starts. Greater recognition, training and support of midwives is a vital step for the health and wellbeing of both mothers and babies.

Key words: CİMS, mother-friendly hospital, Mother-friendly birth practices, natural birth, midwifery

Anne Dostu Hastane Uygulamalarının Tarihçesi ve Ebenin Rolleri

Sebahat HÜSEYİNOĞLU[1]
[1]Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Bu metin, Anne Dostu Hastane Uygulamaları ve Coalition for Improving Maternity Services (CIMS) kuruluşunun tarihçesini, temel ilkelerini ele almaktadır. 1990'ların başında doğumun normalleştirilmesi ve emzirme oranlarının arttırılması amacıyla uluslararası düzeyde hareketlilik artmıştır. Bu bağlamda 1991 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Bebek Dostu Hastane İnisiyatifi ve Bebek Dostu On Adımı başlattı. 1994 yılında, Lamaze Örgütü, kanıta dayalı doğum uygulamalarını teşvik etmek, doğal doğumu korumak ve emzirmeyi desteklemek amacıyla bir toplantı düzenlemiş ve doğum ve emzirme alanlarında faaliyet gösteren kuruluşları bir araya getirmiştir. Bu toplantının sonucunda Coalition for Improving Maternity Services (CIMS) kuruluşu doğmuştur. CIMS üyeleri arasında ebeler, doğum eğitmenleri, doğum hizmetleri hemşireleri, doktor, laktasyon danışmanları, normal doğum ve emzirme için temel savunucular, doğum hizmetleri araştırmacıları, üniversite profesörleri, anne ruh sağlığı konusunda uzmanlar, yazarlar ve ebeveynler yer almaktadır. CIMS, 1996 yılında Anne Dostu Doğum Uygulamalarının felsefesini ve temel taslağını belirlemiştir. Anne dostu doğum, doğumun doğallığına vurgu yaparak, normal doğumu teşvik eden, annenin özerkliğini ve gücünü destekleyen, sorumluluk taşıyan ve anne ve çocuk sağlığına fayda sağlayan ilkelere dayalı bir felsefeyi benimsemektedir. Anne Dostu Uygulamaları, kanıta dayalı bakımın esaslarını kabul eder ve bu esasları açıklar. Bu uygulamaların amacı, anne ve çocuk sağlığını geliştirmek için kanıta dayalı bakım sunmaktır. Anne dostu doğum modeli, doğum ve emzirme alanında anne ve çocuk sağlığının gelişimini desteklemeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de Anne Dostu Hastane yaklaşımının temelleri 2011 yılında atıldı. Sağlık Bakanlığı, Anne Dostu Hastane olma kriterlerini belirledi ve bu kriterleri yerine getiren hastanelere "Anne Dostu Hastane" unvanı verdi. İlk unvanı Manisa Akhisar Mustafa Kirazoğlu Devlet Hastanesi almış olup Türkiye'de toplam 114 devlet hastanesi bu unvanı almaya hak kazandı.

Son olarak, ebeler, doğum sürecinin yönetilmesinde eğitim, duygusal destek, fiziksel konfor ve rehberlik sağlayarak annelere ve ailelere büyük bir yardım sunar. Aynı zamanda, anne-bebek sağlığına odaklanarak emzirme desteği ve bebek bakımı hakkında eğitim sunar. Bu nedenle, ebelerin anne dostu hastane uygulamalarında oynadığı bu önemli rol, sağlıklı başlangıçlar yapmanın anahtarıdır. Ebelerin daha fazla tanınması, eğitilmesi ve desteklenmesi, hem annelerin hem de bebeklerin sağlığı ve refahı için hayati bir adımdır.

Anahtar Kelimeler: CİMS, anne dostu hastane, anne dostu doğum, doğal doğum, ebelik

Bildiri No: 60387

The Place Of Gevher Nesibe Health Education Institute İn The History Of Midwifery Education

Ceren YILDIRIM[1], Ummahan YÜCEL[1], İrem ERDEM[1], Ayşe Gül AYDOĞAN[1]
[1]Ege University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Introduction: Gevher Nesibe Health Education Institute was officially established on 13 November 1961 with the decision of the Ministry of Health and Social Assistance numbered 3962, and officially with the "Health Education Institutes Establishment Law" numbered 555 published in 1965.

Purpose: In this study, the place and importance of Gevher Nesibe Health Education Institute, which operated between 1961-2006, in the history of midwifery education was examined.

Findings: One of the aims of Health Education Institutes is to ensure that the staff who will teach in vocational secondary education institutions affiliated with the Ministry of Health receive education at the college level. The Institute was founded in 1961; It started its education with three departments in total: Community Health, Medical Care and Maternal and Child Health. Mainly, health officers were trained in the Community Health department, nurses in the Medical Care department, and midwives who graduated from health colleges in the Maternal and Child Health department. Different departments were opened within the institute after 1979. Midwives who graduated from the Department of Maternal and Child Health were given a college diploma. In this context, the Health Education Institute is the first educational institution where midwives receive higher education in Turkey. In 1964, when the first graduates were 22 students, only one student graduated from the Department of Maternal and Child Health. From 1964 to 2006, the number of graduates of the Department of Maternal and Child Health was 681. The Department of Maternal and Child Health has not produced any graduates since 1997 (except for the 2001-2002 years), when midwifery education in Turkey was raised to the undergraduate level. Midwives who graduated from the institute have made significant contributions to midwifery education in secondary education institutions. One of the leading midwife educators is Zeliha SAAT, who graduated from Gevher Nesibe Health Education Institute, Department of Maternal and Child Health in 1967. Zeliha SAAT, a graduate of Istanbul University Faculty of Medicine, Department of Midwifery (1948/1949 academic year), is Turkey's first science expert and midwife with a doctorate degree. Dr. Zeliha Saat also served as the head of the Maternal and Child Health department at the institute.

Result: The institute offered midwives the opportunity to receive higher education and the opportunity to work as an educator, especially in the 1980s and early 1990s. Midwifery students studying at health colleges were given the opportunity to be trained by their own colleagues.

Key words: midwifery education, history, Gevher Nesibe, ınstitute

Ebelik Eğitim Tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Yeri

Ceren YILDIRIM[1], Ummahan YÜCEL[1], İrem ERDEM[1], Ayşe Gül AYDOĞAN[1]
[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Giriş: Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü 13 Kasım 1961 tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 3962 sayılı kararı ile fiilen, 1965 yılında yayımlanan 555 sayılı '' Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu'' ile resmi olarak kurulmuştur.

Amaç: Bu çalışmada, 1961-2006 yılları arasında faaliyet gösteren Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün ebelik eğitim tarihindeki yeri ve önemi incelenmiştir.

Bulgular: Sağlık Eğitim Enstitülerinin amaçlarından biri de Sağlık Bakanlığına bağlı mesleki ortaöğretim kurumlarında eğitim verecek kadroların yüksekokul düzeyinde eğitim almalarını sağlamaktır. Enstitü 1961 yılında; Toplum Sağlığı, Medikal Bakım ve Ana Çocuk Sağlığı olmak üzere üç bölüm ile eğitime başlamıştır. Ağırlıklı olarak Toplum Sağlığı bölümünde sağlık memurları, Medikal Bakım bölümünde hemşireler ve Ana Çocuk sağlığı bölümünde sağlık koleji mezunu ebeler eğitim görmüştür. Enstitü bünyesinde 1979 yılından sonra farklı bölümler de açılmıştır. Ana Çocuk Sağlığı bölümünden mezun olan ebelere yüksekokul diploması verilmiştir. Bu bağlamda Sağlık Eğitim Enstitüsü, ebelerin Türkiye'de yüksekokul öğrenim gördüğü ilk eğitim kurumudur. 22 öğrenci ile ilk mezunlarını verdiği 1964 yılında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden sadece bir öğrenci mezun olmuştur. 1964 yılından 2006 yılına kadar Ana Çocuk Sağlığı bölümü mezunu sayısı 681'dir. Türkiye'de ebelik eğitiminin lisans düzeyine çıktığı 1997 yılından itibaren (2001-2002 öğretim yılları dışında) Ana Çocuk Sağlığı bölümü mezun vermemiştir. Enstitü mezunu ebeler ortaöğretim kurumlarındaki ebelik eğitimine önemli katkılar vermiştir. Önde gelen ebe eğitimcilerinden biri de 1967 yılında Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü Ana Çocuk Sağlığı Bölümü mezunu Zeliha SAAT'tir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü mezunu (1948/1949 eğitim yılı) Zeliha SAAT Türkiye'nin ilk bilim uzmanı ve doktora unvanına sahip ebesidir. Dr. Zeliha Saat, enstitünün Ana Çocuk Sağlığı bölüm başkanlığı görevini de yürütmüştür.

Sonuç: Enstitü özellikle 1980'li yıllarda ve 1990'lı yılların başında ebelere yüksek eğitim alma şansı sunmuş ve eğitimcilik yapma fırsatı vermiştir. Sağlık kolejlerinde okuyan ebelik öğrencilerine de kendi meslektaşları tarafından yetiştirilme imkanı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik eğitimi, tarih, Gevher Nesibe, enstitü

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 59080

Belıefs And Practıces Related To Bırth In Former Turks

İrem KAYAR[1], Deniz AKYILDIZ[2]
[1]Gaziantep Şehitkamil District Health Directorate
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Health Sciences Midwifery Department

Aim: The aim of the study is to examine the beliefs and practices related to birth in former Turks.

Methods: The study was conducted in reviewing the literature on the subject.

Results: It is reported in the literature that births in former Turks took place at home, accompanied by midwives or women assisting birth. It is known that women were made to drink teas such as mint or thyme tea to reduce the pain of childbirth, heated soil was sprinkled on the woman during childbirth, and spirits called *"ayasıt"* were believed to facilitate the birth and protect the mother. It is also believed in former Turks that Mother Umay protects and supports the person and the woman assisting the birth and facilitates the birth. In Nogai Turks, midwives use hot water, cotton thread, clean razor blades and clean razor blades during childbirth and carry out the birth in a basin at home; in Uzbek Turks, men do not enter the house during childbirth and midwives use hot water, clean cloth, soap, basin, scissors, rope, towel and pitcher during childbirth, and they also lay the woman in a blanket and shake her to facilitate the descent of the fetus. Kazakh Turks believe that it is appropriate for only the mother to see the face of the newborn, while other people turn their faces away at birth so that the newborn does not touch the evil eye. In Mongolian Kazakhs, it is known that the person giving birth says *"My hand is the hand of Fatma Pirin"* and that they empty the chests in the house and open their lids to make the birth easier, and that they show the head of a dead eagle or camel to reduce pain during childbirth. In Kashkay Turks, birth is performed by squatting and sitting on the hearth dug in such a way that women can use the toilet; in Gagauzians, the woman who will give birth is made to drink the water in which her husband washed his hands to make the birth easier; in Kazakh, Kyrgyz and Tiva Turks, after the birth, the placenta is ceremoniously buried in the ground by sprinkling wheat or barley on it and the surrounding area is incensed.

Conclusion: This study reveals that midwives have an important place in births in former Turks, and that there are various beliefs and practices to reduce birth pain and facilitate labor.

Key words: historical aspects, labor, midwifery, pregnancy, Turkey.

Eski Türklerde Doğumla İlgili İnanç Ve Uygulamalar

İrem KAYAR[1], Deniz AKYILDIZ[2]
[1]Gaziantep Şehitkamil İlçe Sağlık Müdürlüğü
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu çalışmada eski Türklerde doğumla ilgili inanç ve uygulamaları incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma konu ile ilgili literatür taranarak, geleneksel derleme türünde yürütülmüştür.

Bulgular: Literatürde eski Türklerde doğumların evde, ebe veya doğuma yardımcı olan kadınlar eşliğinde gerçekleştiği bilgisi yer almaktadır. Doğum ağrısını azaltmak için kadınlara nane veya kekik çayı gibi çayların içirildiği ve ısıtılan toprağın doğum esnasında kadının üzerine serpiştirildiği, ‘*’ayasıt’’* olarak isimlendirilen ruhların doğumu kolaylaştırıp anneyi koruduğuna inanıldığı bilinmektedir. Yine eski Türklerde Umay Ana’nın doğuma yardımcı olan kişiyi ve kadını koruyup desteklediği ve doğumu kolaylaştırdığına inanılmaktadır. Nogay Türklerinde ebelerin doğumda sıcak su, pamuktan iplik ve temiz jilet malzemelerini kullandığı ve doğumu evde bir leğenin içinde gerçekleştirdiği bilinmektedir. Özbek Türklerinde doğum süreci boyunca erkeklerin eve girmemesine özen gösterildiği ve ebelerin doğumda sıcak su, temiz bez, sabun, leğen, makas, ip, havlu ve ibrik gibi malzemeleri kullandıkları; fetüsün inişini kolaylaştırmak için kadının bir battaniyenin içine yatırılıp sallandığından bahsedilmektedir. Kazak Türklerinde yenidoğana nazar değeceği düşüncesi ile doğum süresince doğuma yardımcı olan kadınların yüzlerini başka yöne çevirdikleri anne dışında başka birinin yenidoğanın yüzünü görmesinin uygunsuz olduğu inancı yer almaktadır. Moğolistan Kazaklarında doğumu yaptıran kişinin *“Benim elim Fatma Pirin eli”* diyerek doğum yaptırdığı ve doğumun kolay geçmesi için evde bulunan sandıkların içlerini boşaltıp kapaklarını açtıkları, doğum sırasında ağrıyı azaltmak için ölmüş kartal veya deve başı gösterildiği bilinmektedir. Kaşkay Türklerinde doğumun kadınların tuvaletlerini yapacak şekilde kazılmış olan ocağın üzerine çömelip oturarak yaptırıldığı; Gagavuzlar’da doğumun kolay geçmesi için doğum yapacak kadına eşinin elini yıkadığı suyun içirildiği; Kazak, Kırgız ve Tiva Türklerinde doğumdan sonra plasentanın törenle üzerine buğday veya arpa serperek toprağa gömüldüğü ve etrafının tütsülendiği bilgilerine rastlanmıştır.

Sonuç: Bu çalışma eski Türklerde doğumlarda ebelerin önemli yere sahip olduğunu, doğum ağrısını azaltmaya ve doğum eylemini kolaylaştırmaya yönelik çeşitli inanç ve uygulamaların mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: doğum, ebelik, gebelik, tarih, Türkiye.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 24005

Doctrıne Transmıtted From Mother to Daughter, Three Generatıons of Mıdwıfery Professıon

Güneş ARSLAN[1], Şule GÖKYILDIZ SÜRÜCÜ[1]
[1]Cukurova University Faculty of Health Sciences, Midwifery Department

Purpose: In this study, the midwifery profession passed from mother to daughter and the roles of the traditional midwife during births were examined.

Method: It is a qualitative study conducted by asking in-depth questions through face-to-face and telephone interviews with "Zeynep Buğdaci", the mother of the responsible author, who is 71 years old.

Findings: As a result of the interview, findings were obtained regarding deciding to become a midwife, managing birth, managing difficult birth and the postpartum period.

Conclusion and Recommendations: It has been observed that traditional midwifery was passed from mother to daughter, and in this process, the most skillful and brave girl was chosen as the midwife. It has been determined that traditional midwives' intervention in birth is minimal and only intervenes when risks are encountered. It is very important for midwives with undergraduate education to benefit from the experiences made by experienced midwives and proven to be correct, in terms of seeing professional change and development.

Key words: midwifery, traditional midwives, birth, history

Anneden Kıza Geçen Öğreti, Üç Nesil Ebelik Mesleği

Güneş ARSLAN[1], Şule GÖKYILDIZ SÜRÜCÜ[1]
[1]Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu çalışmada anneden kıza geçen ebelik mesleği ve doğumlarda geleneksel ebenin rolleri incelenmiştir.

Yöntem: Sorumlu yazarın annesi 71 yaşında olan ‘’Zeynep Buğdaci’’ile yüz yüze ve telefon görüşmeleri ile derinlemesine sorular sorularak yapılan nitel bir çalışmadır.

Bulgular: Görüşme sonucunda ebe olmaya karar verme, doğumu yönetme, zor doğumu yönetme ve lohusalık dönemine ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Geleneksel ebeliğin anneden kıza geçtiği, bu süreçte en becerikli ve en cesur kız çocuğunun ebe olarak seçildiği görülmüştür. Geleneksel ebelerin doğuma müdahalelerinin en az düzeyde olduğu ve risklerle karşılaşıldığı zaman müdahale edildiği belirlenmiştir. Lisans eğitimi alan ebelerin tecrübeli ebeler tarafından yapılan ve doğru oldukları kanıtlanmış tecrübelerden yaralanmaları mesleki değişimi-gelişimi görmek açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, geleneksel ebeler, doğum, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 18370

Midwives and Midwive Goddesses in Mythology

Şeyma Nur ERGÜN YILMAZ[1]
[1]Tepecik Training and Research Hospital, Department of Gynecology, Izmir, Türkiye Ege University Health Sciences Institute , Department of Midwifery, Izmir, Türkiye
seymanurergun@outlook.com ORCID: 0009-0007-5341-1400

Introductıon and Purpose: If we talk about women's relationship with medicine in the past, it is important to point out that it is not possible to know exactly how old gynecology and midwifery go back, primarily due to lack of resources. However, on the other hand, it is possible to say that midwifery and herbal healing still hold the most respected place among other women's professions that existed in the mythological period. In this paper, we will talk about the midwife goddesses who existed in the mythological period, and the position of the midwifery profession in the mythological period and the way the profession was performed will be discussed.

Results: Considering the terms used for healing women (midwives) and expressing their individual roles, the terms "maia" and "iatrike" were used in Greece, and "obstetrix" and "medica" or "iatrina" were used in Rome. Myths that have survived from ancient times to the present day indicate that only women know the mysteries of life and death, and accordingly, they are well versed in the subtleties of the magical art of healing. In line with these signs, it is seen that in mythology, in addition to the male gods who have great power and manage life, there are female deities - goddesses among those who rule family, health and beauty. For example; Hygieia, Panakeia in Greek mythology; Salus in Roman mythology; Chiri etc. in Indian mythology. They are called goddesses of health and treatment. If we look at other examples, the healing women mentioned in myths include Demeter, who protects and watches over children and women, Genetyllis, who cures infertility problems, Hekate, a pediatrician, and Eiliethyia, the midwife of the divine world.

Conclusıon: In mythological life, women facing birth probably first asked for help from the goddesses, and perhaps that is why traditional belief in the Ancient Mediterranean world accepts the existence of divine helpers, among whose qualifications were midwifery, Artemis and others. These assistants are known to be specialized birth goddesses, such as Eileithyia and Lokhia, who are often identified with Artemis. Therefore, when the socio-cultural structure of mythology is examined, for healers such as midwives, nurses and female physicians who undertake various roles of healing; It is clear that there is a strong necessity in the world of myths.

Keywords: Eileithyia, mythology, midwifery, midwife goddesses, birth, pregnancy

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Mitolojide Ebelik ve Ebe Tanrıçalar

Şeyma Nur ERGÜN YILMAZ[1]

[1]Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kadın Doğum Bölümü İzmir, Türkiye Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstütüsü, Ebelik Bölümü, İzmir, Türkiye seymanurergun@outlook.com ORCİD: 0009-0007-5341-1400

Giriş ve Amaç: Geçmiş dönemlerde kadınların tıp ile ilişkisinden bahsedecek olursak, öncelikli olarak kaynak yetersizliği dolayısıyla jinekoloji ve ebeliğin ne kadar eskiye uzandığını tam olarak bilmemizin mümkün olmadığını belirtmemiz önem taşımaktadır. Ancak diğer bir yandan, mitolojik dönemde var olan diğer kadın meslekleri arasında en saygın yeri yine de ebelik ve bitkisel şifacılığın aldığını söylemek mümkündür. Bu bildiride de mitolojik dönemde var olan ebe tanrıçalardan bahsedip, ebelik mesleğinin mitolojik dönemdeki konumu ve mesleğin icra edilme tarzı ele alınacaktır.

Bulgular: İyileştirme rollerindeki şifacı kadınlar (ebeler) için kullanılan ve onların bireysel rollerini ifade eden terimler dikkate alındığında, Yunanistan'da "maia" ile "iatrike", Roma'da "obstetrix" ve "medica" veya "iatrina" terimleri kullanılmaktaydı. Eskiçağlardan günümüze gelen mitoslar, yaşam ile ölümün gizemlerini yalnızca kadınların bildiğini, bu doğrultuda da büyülü şifa sanatının inceliklerine vakıf olduklarına işaret etmektedir. Bu işaretler doğrultusunda mitolojide büyük güç sahibi olan ve yaşamı yöneten erkek tanrıların yanı sıra aileye, sağlığa ve güzelliğe hükmedenler arasında kadın ilahlar – tanrıçalar olduğu görülmektedir. Örneğin; Yunan mitolojisinde Hygieia, Panakeia; Roma mitolojisinde Salus; Hint mitolojisinde Çri vb. sağlık ve tedavi tanrıçaları olarak adlandırılmaktadır. Bir diğer örneklere bakacak olursak mitoslarda bahsedilen şifa dağıtıcı kadınların başında çocukları ve kadınları koruyup gözeten Demeter, kısırlık sorunlara çare olan Genetyllis, çocuk hastalıkları uzmanı Hekate ve tanrısal âlemin ebesi Eiliethyia sayılabilir.

Sonuç: Mitolojik yaşamda doğumla yüz yüze gelen kadınlar muhtemelen ilk olarak tanrıçalardan yardım istemişler ve belki de bu yüzden Eski Akdeniz dünyasında geleneksel inanç, Artemis ve diğerlerinin vasıfları içinde ebelik olan tanrısal yardımcıların varlığını kabul etmektedir. Bu yardımcıların, Eileithyia ve Lokhia gibi genellikle Artemis ile özdeşleşen uzmanlaşmış doğum tanrıçalar olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla mitolojinin sosyo-kültürel yapısı incelendiğinde, şifanın çeşitli rollerini üstlenmiş ebe, hemşire ve kadın hekim gibi şifacılar için; mitosların dünyasında güçlü bir zorunluluğun olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: Eileithyia , mitoloji, ebelik, ebe tanrıçalar, doğum, gebelik

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 37578

Mustafa Kemal Atatürk's Father's House in Kocacik An Interview on Midwifery with Regimented Midwifery

Selma HANCIOĞLU AYTAÇ[1]
[1]Istanbul Esenyurt University

Introductio: In North Macedonia, which is located in the Balkan geography, midwives who are midwives at birth and support the laborer for 40 days in the postpartum period have taken an active role. The Turkish community preferred to give birth at home and with a trained midwife.

Objective: This study was conducted to obtain information about midwifery and its practices in Kocacik village.

Method: For the study, Shimoska.B (Ş.B), a teacher in Central Jupa, was approached and asked to interview a person or persons in the village who had been a midwife or had given birth with a midwife. The interview was conducted on 27.09.2023 with written informed consent. The interview lasted 28 minutes for the question and answer section and 67 minutes in total.. The entire interview was audio recorded and transcribed.

Findings: N. is 71 years old. She was engaged at the age of nine and married at the age of fourteen and a half. Her first child was born at the age of fifteen and a half. She had seven pregnancies and seven live births. Her first child died at the age of one month (febrile illness). She had all her births at home, five births were performed by a trained midwife and the last two births were performed by a trained midwife. When asked about the trained midwife and her practices, she said the following: "I only knew I was pregnant when the baby moved in my belly and I knew when the birth was due when I had abdominal and back pains. The midwife was about 60 years old and she came to all the villages in Central Jupa. She took care of broken bones, did midwifery and prepared natural medicines. I don't know from whom she learned these things. The midwife was from the village of Kochishta. When I was in labor, she would rub my back during contractions and move her hands from my waist to my belly to facilitate the baby's arrival. I was to give birth in a squatting position. The midwife would cut the baby's belly when the placenta came out. She would tie and cut the navel with a wool rope that we spun, measuring 4 fingers.We usually gave the midwife a bundle of loincloths, soap and headscarves as a gift.

Conclusion: The information obtained in this study overlaps with the data in Aytaç and Yazıcı's (2018) study.

Anahtar Kelimeler: Regimental midwife, midwife, home birth, kocacık.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Baba Ocağı Kocacık'ta Alaylı Ebeliğe Dair Bir Röportaj

Selma HANCIOĞLU AYTAÇ[1]
[1]İstanbul Esenyurt Üniversitesi

Giriş: Balkan coğrafyasında yer alan Kuzey Makedonya'da, doğumda ebelik görevini yapan ve doğum sonu süreçte loğusaya 40 gün destek veren alaylı ebeler aktif rol almıştır. Özellikle Türk toplumu, doğumlarını evde ve alaylı ebe ile yapmayı tercih etmiştir.

Amaç: Çalışma, Kocacık köyünde alaylı ebeliğe ve uygulamalarına dair bilgi edinmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma için Merkez Jupa'da öğretmenlik yapan Şimoska.B(Ş.B)'ya ulaşılmış ve köyde alaylı ebelik yapmış veya alaylı ebe ile doğum yapmış kişi veya kişilerle röportaj yapılmak istenildiği söylenmiştir. Ş.B, Bölgedeki doğumları yaptıran ebenin vefat ettiği, o ebe ile doğum yapmış bir kadının röportajı kabul ettiğini belirtmiştir. Görüşme 27.09.2023 tarihinde, yazılı onam alınarak yapılmıştır. Görüşme soru cevap kısmı 28 dakika toplam 67 dakika sürmüştür. Tamamı sesli kayda alınmış ve deşifresi yapılmıştır.

Bulgular: N. 71 yaşındadır. 9 yaşında nişanlanmış ve on dört buçuk yaşında evlenmiştir. İlk doğum on beş buçuk yaşındadır. 7 gebelik yaşamış, 7 canlı doğum yapmıştır. İlk çocuğu bir aylık olunca (ateşli hastalık) vefat etmiştir. Tüm doğumlarını evde yapmış, 5 doğumunu alaylı ebe, son iki doğumunu eğitimli ebe ile yapmıştır. Alaylı ebe ve uygulamalarına yönelik sorusu üzerine:" *Ne zaman gebe kaldığımı ancak bebek karnımda hareket ederse, doğumun ne zaman olacağını da karın ve bel ağrım olursa anlardım. Ebe 60 yaşlarındaydı ve Merkez Jupaya bağlı tüm köylere o gelirdi. Kırık çıkığa bakar, ebelik ve doğal ilaç yapardı. O bunları kimden öğrenmiş bilmiyorum. Ebe Koçişta köyündendi. Doğumda ağrı sırasında belimi ovalar, belimden karnıma doğru elleriyle hareketler yapar bebeğin kolay gelmesini sağalardı. Doğumu çömelme pozisyonunda yapardım. Ebe bebeğin göbeğini plasenta çıkınca keserdi. Göbeğini 4 parmak ölçerek eğirdiğimiz yün iple bağlar keserdi. Sonrasında sadece üzerindeki kanı akıtacak kadar az su ile yıkar kundaklardı. Ben çok gençtim emzirmeyi de o öğretti. Doğumdan sonra hemen bebeği, nasıl tutacağımı gösterip memeyi ağzına tuttururdu. Doğumdan sonra da 7 gün her gün evimize gelip bebeği yıkayıp kundaklardı bana da nasıl olduğumu sorardı. İlk bir hafta yatakta yatardım sonrasında da 40 günü tamamlayıncaya kadar ben sadece hafif ev işleri yapardım".* Ebenin bu hizmetin karşılığında bir ücret alıp almadığı sorusu üzerine: *"Ebeye genellikle peştamal sabun ve başörtüsünden oluşan bir bohça hediye ederdik fakat maddi imkânı olanların para da verirdi.* 1975 yılında alaylı ebenin vefat ettiğini sonraki iki doğumunu da köylerindeki sağlık ocağında görev yapan ebe ile yaptığını söylemiştir.

Sonuç: Bu çalışmada elde edilen bilgiler Aytaç ve Yazıcı'nın (2018) çalışmasındaki verilerle örtüşmektedir. Ayrıca şehirde (Gostivar) veya köyde (Kocacık), Kuzey Makedonya Türk kadınlarının doğumlarını 20.yüzyılın üçüncü çeyreği dahil evde ve ebe ile yaptıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alaylı ebelik, ebe, ev doğumu, kocacık.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 11319

Beliefs About Birth and Maternity in History: God and Goddesses

Sezin GÜRSU[1], Birsen K.SAYDAM[2]
[1]S.B.Ü. Dr. Behçet Uz Pediatrics and Surgery Training and Research Hospital, Neonatal Intensive Care Unit
[2]Ege University Faculty of Health Sciences, Midwifery Department

It is known that Midwifery is as old as human history. In written and unwritten historical information, there is always a woman who helps birth, even if it occurs physiologically and instinctively. This woman may sometimes be depicted as a god or goddess, or she may be a family member. In this review article; it is aimed to investigate the beliefs of Anatolian, Mesopotamian, Greek and Roman civilizations in prehistoric and ancient times on issues such as birth, motherhood, breastfeeding and their associated love, sexuality, lust, marriage, fertility, abundance and infertility, which constitute the service area of midwifery, which dates back as far as human history.

The fact that people depicted birth and fertility in prehistoric times (Paleolithic, Mesolithic, Neolithic and Chalcolithic ages) shows that they could not make sense of it, could not explain it, and were curious about it. The shortness of human lifespan in these ages suggests that the phenomenon of birth was a matter of curiosity. In the Paleolithic age (600,000-10,000 BC), the oldest period in history, people lived in caves to protect themselves and be able to hunt easily, and painted pictures on the cave walls to express their fear and beliefs. During this period, mostly women were depicted, and the most frequently depicted subject was the woman's ability to give birth.

The main symbol of birth is the woman and she played the leading role in the world of symbols. The idea that the creator of humanity is the "mother", that is, the woman who gives birth, developed in this way and formed the first belief system related to the "Mother Goddess" cult. It is seen that the concept of Mother Goddess is referred to by different names in different civilizations. It is mentioned that in the prehistoric period, people made offerings to gods and goddesses such as Artemis, Eileithya, Asklepios, Hera and Demeter to make pregnancy and birth easier. The belief that births were symbols of femininity, that they were performed by the "Goddess of Motherhood and Mercy" and that these goddesses took on the responsibilities of midwives, in the period when the Sumerians discovered writing (3200 BC) and entered historical times, is an indication of the value that the society gave to midwives.

This article discusses the beliefs about birth, motherhood, breastfeeding and related issues in prehistoric and ancient times.

Anahtar Kelimeler: Goddess, prehistoric times, antiquity, midwifery

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Tarihte Doğum ve Analık İle İlgili İnanışlar: Tanrı ve Tanrıçalar

Sezin GÜRSU[1], Birsen K.SAYDAM[2]
[1]S.B.Ü. Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi
[2]Ege Universitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Ebeliğin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinir. Yazılan ve yazılmayan tarih bilgilerinde, tüm zamanlarda fizyolojik ve içgüdüsel olarak gerçekleşse de doğuma yardım eden bir kadın daima vardır. Bu kadın, zaman zaman bir tanrı veya tanrıça olarak resmedilmiş olabildiği gibi bir aile üyesi de olabilmektedir. Bu derleme makalede; insanlık tarihi kadar eskiye dayanan Ebeliğin hizmet alanını oluşturan doğum, annelik, emzirme ve bunlarla ilişkilendirilmiş olan aşk, cinsellik, şehvet, evlilik, doğurganlık, bereket, kısırlık gibi konularda tarih öncesi ve Antik çağlarda Anadolu, Mezopotamya, Yunan ve Roma uygarlıklarına ait inanışları araştırmak amaçlanmıştır.

Tarih öncesi çağlarda (Paleolitik, Mezolitik, Neolitik ve Kalkolitik çağlar) insanların doğumu, doğurganlığı resmetmesi bunu anlamlandıramadıklarını, açıklayamadıklarını ve merak ettiklerini göstermektedir. Bu çağlarda insan ömrünün kısa olması doğum olgusunun merak edilen bir konu olduğu düşündürmektedir. Tarihin en eski dönemine ait Paleolitik çağda (MÖ 600.000-10.000) insanlar kendilerini korumak ve kolay avlanabilmek amacıyla mağaralarda yaşamış, mağara duvarlarına korku ve inançlarını ifade etmek için resimler yapmışlardır. Bu dönemde resmedilen çoğunlukla kadındır ve en çok çizilen konu özellikle kadının doğum yeteneğidir. Bu çizimler zamanla gelişerek tanrıça heykelciklerine ve ikonlara dönüşmüştür.

Doğumun temel simgesi kadındır ve simgeler dünyasında başrolü oynamıştır. İnsanlığı yaratanın "ana" yani doğuran kadın olduğuna yönelik düşünce de bu şekilde gelişerek "Ana Tanrıça" kültüyle ilgili ilk inanç sistemini oluşturmuştur. Ana Tanrıça kavramının farklı uygarlıklarda farklı isimlerle anıldığı görülmektedir. Tarih öncesi dönemde insanların, gebelik ve doğumun kolay olması için Artemis, Eileithya, Asklepios, Hera, Demeter gibi tanrı ve tanrıçalara adaklarını sunduklarından bahsedilmektedir. Sümerlerin yazıyı bulmasıyla (MÖ 3200) tarihi çağlara geçildiği dönemde doğumların dişilik sembolü olduğu, "Analık ve Merhamet Tanrıçaları" tarafından gerçekleştirildiği ve bu tanrıçaların ebelerin sorumluluklarını üstlendikleri inanışı toplumun ebelere verdiğini değerin göstergesidir.

Yazının icadı ile başlayan Antik Çağda (MÖ 3200-MS 375) tarıma geçilmesi ile kadınların dişilik ve üreme güçleri ortaya çıkmış ve ana tanrıça gibi doğaüstü varlıklara tapınım artmıştır. Antik döneme ait tanrıçaların kültleri, doğum, üreme, bereket, aşk, analık kavramlarını somut bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Orta Çağda (375-1453 yılları); tek tanrılı dinlerin doğuşu, yeni siyasi gelişmelerin yaşanması gibi nedenler eril gücü ortaya çıkararak ataerkil sistemi oluşturmaya başlamıştır. İstanbul'un Fethi ile orta çağın kapanmasından sonra ise coğrafi keşiflerin artması, savaşlar ve sanayileşme tüm dünyaya doğumun daha konforlu olması gibi bir bakış açısı getirmiş ve bu dönemden sonra kapitalist çıkarlar devreye girmeye başlamıştır.

Bu makalede bazı kaynaklarda Kavimler Göçü (MS 375), bazı kaynaklarda Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması (MS 476) ile sona eren orta çağa kadar olan dönemde (tarih öncesi ve Antik çağlar) doğum, annelik, emzirme ve ilişkilendirilen konulardaki inanışlara değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tanrıça, tarih öncesi çağlar, antik çağ, ebelik

Bildiri No: 24950- SUNULMADI

Educatıonal Transformatıons Durıng the Transıtıon of Mıdwıfe Educatıon to Academy; Transıtıon to an Evıdence-Based Approach

Ebelik Eğitiminin Akademiye Geçiş Sürecinde Yaşanan Eğitimsel Dönüşümler; Kanıta Dayalı Yaklaşıma Geçiş

Filiz ASLANTEKİN ÖZÇOBAN[2], Mesude ULUŞEN[1], Elif ÇİLESİZ[1]

Bildiri No: 22336

Historical Development of the Midwifery Profession

Meral KILIÇ[1], Hava ÖZKAN[1], Serap EJDER APAY[1]
[1]Atatürk University Faculty of Health Sciences Department of Midwifery

Midwifery is one of the oldest professions in the world. The midwife is recognised as a responsible and accountable professional who works in partnership with women to give the necessary support, care and advice during pregnancy, labour and the postpartum period, to conduct births on the midwife's own responsibility and to provide care for the newborn and the infant. The profession has evolved from a traditional practice within the field of medicine, driven by the needs of society and characterized by individual initiatives, to a discipline with a scientific foundation in the present day. In our country, the majority of midwives have chosen to work in public institutions and organizations. However, the concept of "independent midwifery" has started to be discussed nowadays. Independent midwifery, which is quite popular in many countries such as New Zealand, France, and the United Kingdom, is also becoming increasingly widespread in our country.

The professionalization process of midwifery in Turkey began in the 1800s with the transition to formal education. Vocational training at the high school level started in 1982, and by 1992, midwifery education was conducted at the associate degree level. From the 1997-1998 academic year onwards, midwifery education in Turkey has been carried out at the undergraduate level, marking a crucial development for the professionalization of the field. The content of midwifery education programs in the country is shaped in accordance with the definition of midwifery by the World Health Organization and international standards related to midwifery. The Council of Higher Education in Turkey has set standards for the knowledge and skills that midwives should acquire through undergraduate education.

Internationally, International Midwives Day is celebrated on May 5th each year, recognizing the crucial role midwives play in healthcare. Additionally, midwifery is one of the seven fundamental professions that need to be harmonized during the European Union accession process to ensure freedom of movement.

Strengthening midwifery has a very important place in protecting and improving public health. The declaration of the Republic positively affected midwifery vocational education and development. Although this process had long periods of progress and decline, it has progressed with firm steps in the right direction and has finally turned into a professional discipline today. As a result of this difficult process, midwifery education is now carried out at undergraduate and postgraduate levels in accordance with international standards.

Key Words: Midwifery history, midwifery profession, midwifery education

Ebelik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi

Meral Kılıç[1], Hava Özkan[1], Serap Ejder Apay[1]
[1]Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Ebelik, dünyanın en eski mesleklerinden birisidir. Ebe, gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde gerekli destek, bakım ve tavsiyeleri vermek, doğumları kendi sorumluluğunda yapmak, yenidoğan ve bebeğin bakımını sağlamak için kadınlarla ortaklaşa çalışan sorumlu ve hesap verebilir bir profesyonel olarak kabul edilmektedir. Ebelik mesleği önceleri geleneksel tıp içerisinde yer alan, toplumun ihtiyaçlarından doğan ve kendi inisiyatiflerinin baskın olduğu düzensiz bir uygulama iken günümüzde bilimsel temele sahip profesyonel bir meslek disiplini olarak yerini almaktadır. Ülkemizde ebelerin büyük bir kısmı kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmayı tercih etmişlerdir. Ancak günümüzde "serbest ebelik" kavramı konuşulmaya başlanmıştır. Yeni Zelanda, Fransa ve İngiltere gibi pek çok ülkede oldukça popüler olan serbest ebelik ülkemizde de giderek yaygınlaşmaktadır.

Ülkemizde ebeliğin meslekleşme süreci 1800'lü yıllarda formal eğitime geçilmesi ile başlamıştır. Lise düzeyinde eğitim 1982 yılında başlamıştır. 1992 yılına gelindiğinde ebelik eğitimi ön lisans düzeyde yürütülmüştür. Ülkemizde 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren ebelik mesleki eğitimi lisans düzeyinde yürütülmeye başlanmıştır. Bu gelişme mesleğin profesyonelleşmesi için oldukça önemlidir. Ülkemizde yürütülen ebelik mesleği eğitim programlarının içeriği Dünya Sağlık Örgütü'nün ebe tanımı ve ebelikle ilgili uluslararası standartlar doğrultusunda şekillendirilmiştir. Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı, lisans düzeyinde verilen eğitim ile ebeye kazandırılması gereken mesleki bilgi ve becerilerin standartlarını belirlemiştir

Dünyada her yıl Uluslararası Ebelik Konfederasyonu'nun kuruluş günü olan 5 Mayıs Dünya Ebeler Günü olarak kutlanmaktadır. Ayrıca ebelik mesleği Avrupa Birliği giriş sürecinde serbest dolaşım hakkı kazanabilmek için uyumlandırılması gereken, 7 temel meslekten biridir.

Ebeliğin güçlendirilmesi toplum sağlığını koruma ve geliştirmede oldukça önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyetin ilanı ebelik mesleki eğitimini ve gelişimini olumlu yönde etkilemiştir. Bu süreç uzun süren ilerleme ve gerileme dönemlerine sahip olsa da doğru yolda emin adımlarla ilerlenmiş ve nihayet günümüzde profesyonel bir meslek disiplinine dönüşmüştür. Bu zor sürecin meyvesi olarak günümüzde ebelik eğitimi uluslararası standartlara uyun bir şekilde lisans ve lisansüstü düzeyde yürütülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik tarihi, ebelik mesleği, ebelik eğitimi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 38175

Midwifery Care During Disasters According to Midwives' Opinions: A Metaphor Analysis

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1], Aylin TURAN[2]
[1]Istanbul University-Cerrahpasa
[2]Gaziantep Cengiz Gökcek Gynecology and Pediatrics Hospital

Midwives' awareness of their feelings and thoughts about working in disasters affects the quality of healthcare services provided. The present study was conducted to evaluate midwives' perceptions of midwifery care during/after disasters using metaphors.

The participants of this qualitative study consisted of 76 midwives who served during the Kahramanmaraş earthquake on February 6, 2023. Data were collected with the interview form prepared by the researchers. In order to obtain the descriptive characteristics and metaphors of midwives, the form includes two statements used to reveal their opinions on providing midwifery care to individuals/families/society in need of healthcare services in case of disaster. Accordingly, midwives were requested to fill in the blanks in the sentence, "Providing midwifery care during natural disasters is like…… because……..". Ethics committee permission was obtained, and the data were analyzed by the content analysis method.

It was revealed that midwives produced 52 different metaphors regarding midwifery care during disasters, and these metaphors were grouped under four main themes. These themes were "Difficulty, Hero/Lifesaver, Giving hope/healing, and Compassion." Midwives' metaphors about providing care in disasters were mostly concentrated in the categories of "hero/lifesaver" and "giving hope/healing."

Metaphors produced by midwives offer a powerful research tool to reveal, understand, and explain midwives' personal perceptions and develop and support midwifery care accordingly. Furthermore, the issue of midwifery service during disasters should be addressed more comprehensively in midwifery training programs.

Metaphor Expressions Used by Midwives

ZORLUK (n=17)	KAHRAMAN/HAYAT KURTARI (n=26)
ateş	can kurtaran
çaresizlik x2	can suyu
felaket	canını feda etmek
her duyguyu içinde barındıran tablo	cankurtaran simidi
karışık duygular	çiçeğe su vermek
kader	gurur
mahşer	gurur verici
pimi çekilmiş el bombası	hayat kurtarıcı
sıkışıp kalmak	kahraman x4
yorucu x2	kendini göreve adamak
yorucu ve stresli	koruyucu melek
zombi	kutsal
zorlayıcı	kutsallık

zorlukla mücadele zorunlu hizmet yapmak KAHRAMAN/HAYAT KURTARI (n=26) can kurtaran can suyu canını feda etmek cankurtaran simidi çiçeğe su vermek gurur gurur verici hayat kurtarıcı kahraman x4 kendini göreve adamak koruyucu melek kutsal kutsallık melek x2 nefes olmak profesyonellik süper kahramanlık x2 vatan görevi yardım eli x2 yardımcı UMUT OLMAK/İYİLEŞTİRİCİ OLMAK (n=20) el feneri x2 hayat x2 huzur karanlığa ışık tutmak karanlığın ortasında umut olmak mucize x6 su terapi umut yaşam yaşamın devamı yuva olmak çiçek bakmak (emek)	melek x2 nefes olmak profesyonellik süper kahramanlık x2 vatan görevi yardım eli x2 yardımcı UMUT OLMAK/İYİLEŞTİRİCİ OLMAK (n=20) el feneri x2 hayat x2 huzur karanlığa ışık tutmak karanlığın ortasında umut olmak mucize x6 su terapi umut yaşam yaşamın devamı yuva olmak çiçek bakmak (emek) MERHAMET (n=13) annelik x10 gönül meselesi merhamet ve cesaret şefkat/merhamet/melek

Key Words: Disasters, midwifery care, metaphor

Ebelere Göre Afetlerde Ebelik Bakımı: Bir Metafor Analizi

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1], Aylin TURAN[2]
[1]İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
[2]Gaziantep Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Ebelerin afetlerde görev yapmaya ilişkin duygu ve düşüncelerinin farkında olmaları, sunulan sağlık hizmetinin kalitesini etkilemektedir. Bu çalışma, ebelerin afetler sırasında/sonrasındaki ebelik bakımı konusundaki algılarını metaforlar kullanarak değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Bu nitel araştırmanın katılımcıları 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminde görev alan 76 ebeden oluştu. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılarak toplandı. Formda ebelerin tanımlayıcı özellikleri ve metaforları elde etmek amacı ile afet durumunda sağlık hizmetine gereksinimi olan birey/aile/topluma ebelik bakımı verme konusundaki görüşlerini belirlemek için kullanılan iki ifade yer almaktadır. Buna göre ebelerden "Afetlerde ebelik yapmak …… gibidir. Çünkü……." cümlesindeki boşlukları doldurmaları istendi. Etik kurul izni alındı ve veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edildi.

Ebelerin afetlerde ebelik yapmaya ilişkin 52 farklı metafor ürettiği saptandı ve bu metaforlar 4 ana tema altında gruplandırıldı. Bu temalar "Zorluk, Kahraman/Hayat kurtarıcı, Umut olmak/İyileştirici olmak ve Merhamet" oldu. Ebelerin afetlerde bakım verme konusundaki metaforları çoğunlukla "kahraman/hayat kurtarıcı" ve "umut olmak/iyileştirici olmak" kategorilerinde yoğunlaştı.

Ebelerin ürettiği metaforlar, ebelerin kişisel algılarını ortaya çıkarmak, anlamak, açıklamak ve buna göre ebelik bakımını geliştirmek ve desteklemek için güçlü bir araştırma aracı sunmaktadır. Ayrıca ebelik eğitim programlarında afetlerde ebelik hizmeti konusunun daha kapsamlı ele alınması gerekmektedir.

Ebelerin Kullandığı Metafor İfadeleri

ZORLUK (n=17)	KAHRAMAN/HAYAT KURTARI (n=26)
ateş	can kurtaran
çaresizlik x2	can suyu
felaket	canını feda etmek
her duyguyu içinde barındıran tablo	cankurtaran simidi
karışık duygular	çiçeğe su vermek
kader	gurur
mahşer	gurur verici
pimi çekilmiş el bombası	hayat kurtarıcı
sıkışıp kalmak	kahraman x4
yorucu x2	kendini göreve adamak
yorucu ve stresli	koruyucu melek
zombi	kutsal
zorlayıcı	kutsallık
zorlukla mücadele	melek x2
zorunlu hizmet yapmak	nefes olmak
KAHRAMAN/HAYAT KURTARI (n=26)	profesyonellik
	süper kahramanlık x2

can kurtaran	vatan görevi
can suyu	yardım eli x2
canını feda etmek	yardımcı
cankurtaran simidi	UMUT
çiçeğe su vermek	OLMAK/İYİLEŞTİRİCİ OLMAK (n=20)
gurur	el feneri x2
gurur verici	hayat x2
hayat kurtarıcı	huzur
kahraman x4	karanlığa ışık tutmak
kendini göreve adamak	karanlığın ortasında umut
koruyucu melek	olmak
kutsal	mucize x6
kutsallık	su
melek x2	terapi
nefes olmak	umut
profesyonellik	yaşam
süper kahramanlık x2	yaşamın devamı
vatan görevi	yuva olmak
yardım eli x2	çiçek bakmak (emek)
yardımcı	MERHAMET (n=13)
UMUT OLMAK/İYİLEŞTİRİCİ	annelik x10
OLMAK (n=20)	gönül meselesi
el feneri x2	merhamet ve cesaret
hayat x2	şefkat/merhamet/melek
huzur	
karanlığa ışık tutmak	
karanlığın ortasında umut olmak	
mucize x6	
su	
terapi	
umut	
yaşam	
yaşamın devamı	
yuva olmak	
çiçek bakmak (emek)	

Anahtar Kelimeler: Afetler, ebelik bakımı, metafor

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 83922

Midwives' Concept of 'Being with Women': Literature Review

Habibe YAŞAR YETİŞMİŞ[1], Esin ÇEBER TURFAN[2]

[1]Munzur University,habibeyasar@munzur.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8102-3105, Tlf: 0213 17 94. Tunceli/Turkey

[2]Ege University, esin.ceber@ege.edu.tr, ORCID 1:20000-0003-2505-4913, Tlf: 0232 311 10 10/8301, İzmir/Turkey

This research aims to fill the current knowledge gap by defining the concept of midwives 'being with women'.

Midwifery is one of the oldest professions in recorded history. Written records regarding midwifery and its role date back to B.C. It extends. Despite the changes in the profession over time, one feature of midwifery that has remained is the concept of 'being with women'. 'Being with women' is one of the fundamental structures of the midwifery profession. 'Being with the woman' is expressed as a partnership in the midwifery ethical codes, and it is stated that this partnership should focus on the health and midwifery needs of women. The midwife's being with the woman is necessary for the woman to have a positive experience during pregnancy, birth and the first period after birth. The concept of being with women is important for the midwifery profession, its identity and women-centered midwifery care practices. Midwives who are not with the woman and do not display their characteristics are defined as people who do not 'do' midwifery or who only provide care and are not 'non-midwives'. It is also reported that 'being with a woman' is a must to practice midwifery.

Despite the central importance of the concept of being with women in the philosophy and practice of midwifery, evidence addressing how midwives learn to 'be with women' is lacking in the literature. In conclusion, the literature supports that 'being with women' is a fundamental structure of midwifery practice. The philosophy of 'being with the woman' serves as an anchor that guides, informs and defines midwifery practice in the context of rapidly changing modern maternity care environments. It is recommended that more research be conducted on the concept of the midwife being with the woman and that the importance given to this concept be increased.

Key Words: Midwife; midwifery; being with woman.

Ebelerin 'Kadınlarla Birlikte Olma' Kavramı: Literatür Taraması

Habibe YAŞAR YETİŞMİŞ[1], Esin ÇEBER TURFAN[2]

[1]Munzur üniversitesi,habibeyasar@munzur.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8102-3105, Tlf: 0213 17 94. Tunceli/Türkiye

[2]Ege Üniversitesi, esin.ceber@ege.edu.tr, ORCID 1:20000-0003-2505-4913, Tlf: 0232 311 10 10/8301, İzmir/Türkiye

Bu araştırmada ebelerin 'kadınlarla birlikte' olma kavramını tanımlayarak mevcut bilgi boşluğunu doldurmak amaçlanmıştır.

Ebelik yazılı tarihin en eski mesleklerinden biridir. Ebelik ve ebeliğin rolüne ilişkin yazılı kayıtlar M.Ö. uzanmaktadır. Meslekte zaman içinde meydana gelen değişimlere rağmen ebeliğin kalan bir özelliği de 'kadınla birlikte olma' kavramıdır. 'Kadınla birlikte olmak' ebelik mesleğinin temel yapılarından biridir. 'Kadınla birlikte olmak', ebelik etik kodlarında bir ortaklık olarak ifade edilmekte ve bu ortaklığın kadınların sağlık ve ebelik ihtiyaçlarına odaklanması gerektiği belirtilmektedir Ebenin kadın ile birlikte olması, kadının gebelik, doğum ve doğum sonrası ilk dönemde olumlu bir deneyim yaşaması için gereklidir. Kadın ile birlikte olma kavramı ebelik mesleği, kimliği ve kadın merkezli ebelik bakımı uygulamaları açısından önemlidir. Kadın ile birlikte olmayan, özelliklerini sergilemeyen ebeler, ebelik 'yapmayan' veya ebe 'olmayan' yalnızca bakım sağlayan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca ebelik yapmak için 'kadınla birlikte olmanın' şart olduğu bildirilmektedir.

Kadınla birlikte olma kavramının, ebelik felsefesi ve pratiğindeki merkezi önemine rağmen, ebelerin 'kadınlarla birlikte olmayı' nasıl öğrendiklerini ele alan kanıt literatürde mevcut değildir. Sonuç olarak literatür 'kadınla birlikte olmanın' ebelik pratiğinin temel bir yapısı olduğunu desteklemektedir. 'Kadınla birlikte olma' felsefesi, hızla değişen modern doğum bakımı ortamları bağlamında ebelik uygulamalarını yönlendiren, bilgilendiren ve tanımlayan bir dayanak noktası görevi görür. Ebenin kadın ile birlikte olma kavramına yönelik daha fazla araştırma yapılması ve bu kavrama verilen önemin arttırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Ebelik, Kadınla birlikte olma

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 89846

A Metaphor Analysis for the Perceptions of Motherhood in Mothers of Children with Disabilities in Turkey

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Nur Elçin BOYACIOĞLU[2]
[1]Istanbul Atlas University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Istanbul University Cerrahpasa Faculty of Health Sciences, Department of Gerontology

Objectives: This study aimed to reveal the perceptions of motherhood in mothers of children with disabilities through metaphors.

Subjects and Methods: The study was carried out with 28 women with motherhood experiences in March 2023. The data were collected using the Descriptive Information Form and the Metaphorical Perceptions form developed by the researchers reviewing the literature. The metaphorical perceptions of women were obtained with the following sentence they completed: "Being a mother of a child with disabilities is like/similar……. because …….". The interviews were carried out individually using the in-depth interview method and analyzed with the descriptive analysis technique.

Results: Metaphors created by mothers of children with disabilities were grouped under two main themes: interpretation and challenges. Each main theme contains subthemes. The main theme of interpretation includes purification from sins and divine reward, empowerment, being privileged, and acceptance/change in outlook on life, while the subtheme of challenges includes constant struggle, stigmatization, imprisonment/isolation, and uncertainty.

Conclusion: The women involved in the study produced the most metaphors for their perceptions of being a mother of a child with disabilities for the subtheme of imprisonment/isolation in the main theme of challenges. On the other hand, the least number of metaphors were produced in the subtheme of acceptance/change in the outlook of life in the main theme of interpretation. According to the results, the motherhood perception of women with disabled children will guide especially midwives who provide follow-up of children with disabilities aged 0-6 years, and mental health workers.

Key Words: Motherhood, mothers of children with disabilities, qualitative study

Engelli Çocuğa Sahip Kadınların Annelik Algısına Yönelik Bir Metafor Analizi

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Nur Elçin BOYACIOĞLU[2]
[1]İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü

Bu çalışmanın amacı engelli çocuğa sahip kadınların anneliğe yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktadır.

Nitel araştırma türünde gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "fenomenolojik (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Çalışma, Ocak-Mart 2023 tarihleri arasında, annelik deneyimine sahip 28 kadın ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Bilgi Formu ve Metaforik Algılar Veri Toplama Formu kullanılarak elde edilmiştir. Metaforik algılar, kadınların "Engelli çocuk annesi olmak ..... gibidir/benzer. Çünkü ....." cümlesini tamamlaması ile elde edilmiştir. Görüşmeler derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, bireysel olarak gerçekleştirilmiş ve betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir.

Engelli çocuğa sahip kadınların ürettiği metaforlar iki ana tema altında toplanmıştır. Bu ana temalar, anlamlandırma ve zorluklardır. Her ana tema için alt temalar oluşturulmuştur. Anlamlandırma ana teması için günahlardan arınma ve ilahi ödül, güçlenme, ayrıcalıklı olma, kabul/ hayata bakış açısında değişim alt temaları oluşturulurken, zorluklar ana teması için sürekli mücadele, damgalanma, mahkumiyet/izolasyon ve belirsizlik alt temaları oluşturulmuştur.

Kadınlar engelli çocuğa sahip anne olmanın anlamlandırma ve zorluklarına yönelik metaforlar üretmişlerdir. Kadınların engelli çocuğa sahip bir anne olmaya yönelik algılarının en fazla, zorluklar ana temasına bu ana temanın da mahkumiyet/izolasyon alt temasına yönelik metaforlar üretmişlerdir. En az olarak da anlamladırma ana temasının kabul/ hayata bakış açısında değişim alt temasına ait metaforlar üretmiş oldukları saptanmıştır. Mevcut çalışma sonuçları ile engelli çocuğa sahip kadınların annelik algıları, özellikle 0-6 yaş engelli bebek ve çocuk izlemleri, doğum öncesi bakım, doğum anında destek ve izlem, doğum sonu lohusalık bakımı veren ebelere ve ruh sağlığı çalışanlarına değerlendirme ve verecekleri bakımda rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Annelik, Engelli anneleri, Niteliksel Çalışma

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 77761

Content Analysis and Quality Evaluation of YouTube Videos on Leopold's Maneuvers: A Mixed-Method Study

Hüsniye DİNÇ KAYA[1], Sevgi BEYAZGÜL[2], Ayşe İrem GÖKÇEK[3], Tülay YILMAZ[1], Sevil GÜNAYDIN[1]

[1]Istanbul University Cerrahpaşa Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Ezine State Hospital
[3]Istanbul Atlas University

Background: Leopold's maneuvers are an abdominal examination during pregnancy frequently used in the antenatal evaluation.

Aim: This study aims to analyze the content and evaluate the quality of videos about Leopold's maneuvers on YouTube.

Materials and methods: The current research is a mixed-method study where qualitative and quantitative research methods are employed together. The videos uploaded until 24.12.2022 were scanned by the YouTube search engine (www.youtube.com) using the term "Leopold's Maneuvers." The videos were sorted according to their relevance level and the number of views. One hundred videos with the highest number of views were selected, and 38 videos meeting the inclusion criteria were evaluated. A descriptive information form and the Video Information and Quality Index (VIQI) were used in the quantitative evaluation of the data. Furthermore, view rates and interaction index were calculated. The content analysis approach was employed for the qualitative evaluation of the data. The videos were transferred to the MAXQDA Analytics Pro Qualitative Data Analysis Program and coded.

Results: The median (IQR) of the videos' view rate was 113.17 (1.83-977.37). The median (IQR) of the videos' interaction index was 273.47 (22.89-1695.70). The median (IQR) of the VIQI was 16 (14-19). Leopold's maneuvers were mostly shown on pregnant women (47%) in the videos. Students (66%) mostly uploaded videos. Six main themes were identified in the study, which were as follows; Preparation Phase, 1st Leopold's Maneuver, 2nd Leopold's Maneuver, 3rd Leopold's Maneuver, 4th Leopold's Maneuver, and Ending the process. According to the coding matrix, the Preparation Phase was the most mentioned theme, whereas Ending the Process was the least mentioned theme.

Conclusion: All phases were mentioned, although partially, in the videos about Leopold's maneuvers on YouTube. YouTube videos can be used to use and teach Leopold's maneuvers.

Key Words: Leopold's maneuvers, YouTube, Abdominal Palpation Examination

Leopold's Manevraları ile İlgili Youtube Videolarının İçerik Analizi ve Kalite Değerlendirmesi: Karma Method Çalışması

Hüsniye DİNÇ KAYA[1], Sevgi BEYAZGÜL[2], Ayşe İrem GÖKÇEK[3], Tülay YILMAZ[1], Sevil GÜNAYDIN[1]

[1]İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Ezine Devlet Hastanesi
[3]İstanbul Atlas Üniversitesi

Leopold's maneuvers antenatal değerlendirmede sıklıkla kullanılan, gebelikte uygulanan karın muayenesidir. Bu çalışmanın amacı, YouTube'da yer alan Leopold's maneuvers ile ilgili videoların içerik analizini yapmak ve kalitesini değerlendirmektir.

Bu çalışma niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir karma metot çalışmasıdır. YouTube arama motoru (www.youtube.com) tarafından "Leopold Manevrası" terimi kullanarak 24.12.2022 tarihine kadar yüklenen videolar tarandı. Videolar alaka düzeyi ve görüntülenme sayısına göre sıralandı. İzlenme sayısı en yüksek 100 video seçildi ve dahil edilme kriterlerine uyan 38 video değerlendirildi. Verilerin nicel değerlendirmesinde Tanımlayıcı bilgi formu ve Video Information and Quality Index (VIQI) kullanıldı. Ayrıca görüntüleme oranları ve interaction index hesaplandı. Verilerin nitel değerlendirilmesi için içerik analizi yaklaşımı kullanıldı. Videolar, MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak kodlama yapıldı.

Videoların izlenme oranının ortancası (IQR) 113,17 (1,83-977,37) idi. Videoların etkileşim indeksinin medyanı (IQR) 273,47 (22,89-1695,70) idi. VIQI'nin medyanı (IQR) 16 (14-19) idi. Videolarda Leopold'un manevraları daha çok gebeler üzerinde gösterilmişti (%47). Video dosyalarının çoğunu çoğalttı (%66). Çalışmada altı ana tema belirlendi. Bu ana temalar; Hazırlık Aşaması, 1. Leopold'un Manevrası, 2. Leopold'un Manevrası, 3. Leopold'un Manevrası, 4. Leopold'un Manevrası ve Sürecin Sonlandırılması idi. Kod matrisine göre videolarda en fazla Hazırlık Aşaması anlatımından bahsedildiği en az dağıtım temasının ise Sürecin sona erdiği görülmektedir.

YouTube'da Leopold's maneuvers ile ilgili videolarda tüm aşamalardan kısmen de olsa bahsedilmiştir. Leopold's maneuvers'nın kullanılması ve öğretilmesi amacıyla Youtube videoları kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Karın Muayenesi, Leopold Manevraları, YouTube

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 70640

Prevalence of Anemia in Pregnant Women in Turkey: Systematic Review and Meta-Analysis

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Sevgi BEYAZGÜL[2], Betül UNCU[3], Hüsniye DİNÇ KAYA[3]
[1]İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Ezine Devlet Hastanesi
[3]İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Background: Anemia is a prevalent condition among pregnant women, and its incidence tends to increase with the progression of gestational weeks.

Aim: This study aims to determine the prevalence of anemia in pregnant women in Turkey and explore its incidence across trimesters.

Method: A systematic review and meta-analysis were conducted from July 1 to July 30, 2023, adhering to specific inclusion and exclusion criteria. PubMed, Science Direct, Medline, Ovid, Ebsco CINAHL Plus, and Cochrane Library databases were searched to identify relevant studies. The methodological quality of the selected studies was assessed using a checklist developed by the Joanna Briggs Institute.

Results: A total of forty articles were included in the study. The meta-analysis indicated that the estimated prevalence of anemia in pregnant women was 27% (%95, CI: 0.272- 0.279, Z:-111.604, p=0.000, I^2: 98.346), with the highest prevalence observed during the 3rd trimester, where the estimated rate was 33% (%95 CI: 0.330- 0.344, Z:-43.376, p=0.000, I^2: 98.093)

Conclusion: This systematic review and meta-analysis demonstrate a significant increase in the likelihood of anemia during pregnancy, particularly in the 3rd trimester.

Key Words: Pregnancy, anemia, hemoglobin, Turkey, meta-analysis

Türkiye'de Gebe Kadınlarda Anemi Prevalansı: Sistematik Derleme ve Meta-Analiz

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Sevgi BEYAZGÜL[2], Betül UNCU[3], Hüsniye DİNÇ KAYA[3]
[1]İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Ezine Devlet Hastanesi
[3]İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Gebe kadınlarda anemi yaygın bir şikayettir. Gebelik haftası ilerledikçe anemi görülme sıklığı artmaktadır. Bu çalışma Türkiye'de gebe kadınlarda genel anemi prevalansını ve trimesterlere göre görülme oranlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu sistematik derleme ve meta-analiz çalışması 1-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında, dahil edilme ve dışlanma kriterleri göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir. Tarama PubMed ve Science Direct, Medline, Ovid, Ebsco CINAHL Plus, Cochrane Library veri tabanları, kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaların metodolojik kalitesi Joanna Briggs Enstitüsü tarafından geliştirilen kontrol listesi ile incelenmiştir.

Bu çalışmaya 40 makale dahil edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre gebelerde tahmini anemi oranının %27 (%95, CI: 0.272- 0.279, Z:-111.604, p=0.000, I2: 98.346) olduğu belirlenmiş olup en fazla III. trimesterde anemi görüldüğü ve tahmini oranının %33 (%95 CI: 0.330- 0.344, Z:-43.376, p=0.000, I2: 98.093) olduğu saptanmıştır.

Bu çalışma gebeliğin anemi olasılığını arttırdığı sonucunu açığa çıkarmıştır. En fazla üçüncü trimesterde yaşandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anemi, gebelik, hemoglobin, metaanaliz, Türkiye

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 36800

How Social Media Use Affects the Fertility Intentions of Turkish Women of Reproductive Age: A Qualitative Study

Sena YÖN[1], Aleyna BULUT[2], Sema AKER[2], Yasemin AYDIN KARTAL[2]
[1]University of Health Sciences Istanbul Bagcilar Training and Research Hospital
[2]University of Health Sciences Hamidiye Faculty of Health Sciences

Aim: This research with a qualitative design is about women; It was conducted to evaluate to what extent social mechanisms such as social learning, social pressure, social contagion and social support affect childbearing decisions.
Materials and Methods: The sample group of the study consisted of women who applied to a public hospital (n:27). In data collection; "Introductory Information Form" and "Semi-Structured Interview Form" were used and MAXQDA 2022 was used in the content analysis of the data.
Results: As a result of the analysis of qualitative data, 3 themes and 10 sub-codes were created. The average age of the women participating in the study was found to be 31.14±6.99. When the obstetric characteristics of the participants were examined, it was determined that 9 of them had planned pregnancies and the majority had vaginal birth (n:16). All women actively use social media and the most used social media applications are Instagram (n:27), Youtube (n:18) and Twitter (n:10) and they mostly use the applications by experts or influencers on topics such as healthy nutrition, child development, baby care. It was determined that they were used to monitor their posts (n:11). It was determined that participants mostly spent 1-3 hours on social media (n:17). It was determined that pregnant and baby video/photo sharing on social media increased women's desire to have children (n:20). However, it was determined that these posts did not have any effect on pregnancy planning (n:21). It was also determined that they did not want to share their own babies' photos due to the belief of abuse and evil eyes (n:19). In addition, they stated that sharing product recommendations for babies was beneficial to them, so they could buy the right product without trying more than one product (n:14). However, it was determined that they thought that pregnancy and gender determination parties were unnecessary (n:18), that they might cause women to compete among themselves (n:14), and that people could even have children to benefit from this commercial gain (n:12)

Conclusion:According to the results of the research, it was determined that baby photos shared on social media increased women's desire to have children, but this did not affect any fertility planning. At the same time, they also react negatively to the use of babies' photographs for advertising. As a result, it is recommended that women's digital literacy be increased and the content shared on social media be checked by competent people.

Key Words: Baby, fertility intention, social media

Sosyal Medya Kullanımı Üreme Çağındaki Türk Kadınlarının Doğurganlık Niyetlerini Nasıl Etkiliyor: Nitel Bir Çalışma

Sena YÖN[1], Aleyna BULUT[2], Sema AKER[2], Yasemin AYDIN KARTAL[2]
[1]Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[2]Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Nitel desendeki bu araştırma kadınların; sosyal öğrenme, sosyal baskı, sosyal bulaşma ve sosyal destek gibi sosyal mekanizmaların çocuk doğurma kararlarını ne ölçüde etkilediğini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Araştırmanın örneklem grubunu bir kamu hastanesine başvuran kadınlar oluşturmuştur (n:27). Veri toplamada; "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmış olup verilerin içerik analizinde MAXQDA 2022 kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizi sonucunda 3 tema ve 10 alt kod oluşturuldu. Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalamalarının 31,14±6,99 olduğu tespit edildi. Katılımcıların obstetrik özellikleri incelendiğinde 14 kadının 9'unun gebeliğinin planlı olduğu ve çoğunluğunun vajinal doğum yaptığı (n:16) belirlendi. Kadınların hepsinin sosyal medyayı aktif olarak kullandığı ve sosyal medya uygulamalarından en fazla Instagram (n:27), Youtube (n:18) ve Twitter (n:10) kullandıkları belirlendi. Bu uygulamaları çoğunlukla sağlıklı beslenme, çocuk gelişimi, bebek bakımı gibi konularda uzmanların veya influencerların (sosyal medya ünlüsü) paylaşımlarını takip etmek amacıyla kullanıldığı saptandı (n:11). Katılımcıların çoğunlukla 1-3 saat arasında sosyal medyada vakit geçirdiği belirlendi (n:17). Sosyal medyada karşılaşılan gebe, bebek video/fotoğraf paylaşımlarının kadınların çocuk sahibi olma isteğini arttırdığı saptandı (n:20). Ancak bu paylaşımların gebelik planlamalarına herhangi bir etkisi olmadığı belirlendi (n:21). Ayrıca kendi bebeklerinin fotoğraflarını istismar ve nazar inancı nedeniyle paylaşmak istemediklerini ve başkalarının da paylaşmasının doğru olmadığını düşündükleri tespit edildi (n:19). Bunun yanında bebeklerle ilgili ürün tavsiyesi paylaşımlarının kendilerine faydalı olduğunu bu sayede birden fazla ürün denemeden doğru ürünü alabildiklerini ifade ettiler (n:14). Fakat gebelik ve cinsiyet belirleme partilerinin gereksiz olduğunu (n:18), kadınların kendi aralarında rekabete girmelerine neden olabileceğini (n:14), bu ticari kazançtan faydalanmak için insanların çocuk bile yapabileceğini (n:12) düşündükleri saptandı.

Araştırma sonucuna göre kadınların sosyal medyada paylaşılan bebek fotoğraflarının çocuk sahibi olma isteklerini artırdığı ancak bu durumun herhangi bir doğurganlık planlamasını etkilemediği belirlendi. Aynı zamanda reklam için bebeklerin fotoğraflarının kullanılmasına da olumsuz olarak yaklaştıkları tespit edildi. Bunun sonucunda kadınların dijital okur-yazarlığının arttırılması ve sosyal medyada paylaşılan içeriklerin yetkin kişiler tarafından kontrol edilmesi önerilmektedir. Ayrıca sosyal öğrenme, sosyal baskı, sosyal bulaşma ve sosyal destek gibi mekanizmaların sosyal medya aracılığı ile çocuk doğurma kararlarını ne ölçüde etkilediğinin değerlendirilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Bebek, doğurganlık niyeti, gebe, sosyal medya

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 50484

The Effect of the Famıly Planning Method Used By Married Women on Gender Roles and Sexual Quality of Life

Tuğba YILMAZ ESENCAN[1], Zehra DUMAN YILMAZ[1]
[1]Üsküdar university

Aim: This study was conducted to examine the effects of family planning method used by married women on gender roles and sexual quality of life.

Method: The research is descriptive and was conducted with 385 married women registered in one of the Family Health Centers in Fevzi Çakmak District of Pendik District Health Directorate between July 2021 and June 2022. Research data were obtained with Personal Information Form, Sexual Life Quality Scale-Women and Gender Roles Attitude Scale. Descriptive statistical analyzes, reliability analysis, normal distribution analysis, t-test, ANOVA analysis, pearson correlation analysis and hierarchical regression analysis were used in the evaluation of the data.

Results: As a result of the research, a statistically significant difference was found between the use of family planning method and the sexual quality of life scale score ($t=-17.232$; $p=0.000$). In addition, it was found that using a family planning method has a negative and significant effect on gender role, and using a family planning method has a 14.5% effect on gender role. ($\beta=-0.145$; $p<0.017$). When the relationships between family planning methods used and gender roles and sexual life quality are examined; It was determined that there was a negative and significant relationship between gender roles and tubal ligation method ($r=-0.127$; $p<0.05$), and between sexual life quality and pill use ($r=-0.120$; $p<0.05$). It was determined that there was a statistically significant and negative relationship between the sexual life quality scale used in the study and the gender roles attitude scale ($r=-0.143$, $p<0.05$).

Conclusion: It is seen that the use of family planning methods and the methods used have a significant impact on women's gender roles and sexual life quality. During family planning counseling, it is recommended that women be informed about their sexual life quality and gender roles.

Keywords: Family planning methods, gender roles, sexual life quality.

Evli Kadınların Kullandıkları Aile Planlaması Yönteminin Toplumsal Cinsiyet Rolleri ile Cinsel Yaşam Kalitesine Etkisi

Tuğba YILMAZ ESENCAN[1], Zehra DUMAN YILMAZ[1]
[1]Üsküdar Üniversitesi

Amaç: Bu araştırma, evli kadınların kullandıkları aile planlaması yönteminin toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı nitelikte olup Temmuz 2021-Haziran 2022 tarihleri arasında Pendik İlçe Sağlık Müdürlüğüne bağlı Fevzi Çakmak Mahallesinde Aile Sağlığı Merkezlerinden birinde kayıtlı olan 385 evli kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri Tutum Ölçeği ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel analizler, güvenilirlik analizi, normal dağılım analizi, t-testi, ANOVA analizi, pearson korelasyon analizi ve Hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda aile planlaması yöntemi kullanma durumu ve cinsel yaşam kalitesi ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (t=-17,232; p=0,000). Bunun yanında, aile planlaması yöntemi kullanıyor olmanın toplumsal cinsiyet rolü üzerine negatif yönde ve anlamlı bir etkisi olduğu ve aile planlaması yöntemi kullanıyor olmanın %14,5 oranında toplumsal cinsiyet rolünü etkilediği bulunmuştur (β=-0,145; p<0,017). Kullanılan aile planlaması yöntemleri ile toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişkiler incelendiğinde; toplumsal cinsiyet rolleri ile tüp ligasyon yöntemi arasında (r=-0,127; p<0,05) ve cinsel yaşam kalitesi ile doğum kontrol hapı kullanma durumu arasında (r=-0,120; p<0,05) negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan cinsel yaşam kalitesi ölçeği ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır (r=-0.143, p<0.05).

Sonuç: Aile planlaması yöntem kullanımının ve kullanılan yöntemlerin kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel yaşam kalitesi üzerine önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Aile planlaması danışmanlığı sırasında kadınların cinsel yaşam kalitesi ve toplumsal cinsiyet rollerinin de dikkate alınarak bilgilendirme yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması yöntemleri, toplumsal cinsiyet rolleri, cinsel yaşam kalitesi

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 69749

Difficulties Encountered in Home Visits

Neşe KARAKAYA[1], M. Ferit KOÇOĞLU[2]
[1]Ondokuz Mayis University
[2]Retired Academician

Purpose: This research was conducted to determine the difficulties faced by midwifery program students during home visits.

Method: This descriptive study was conducted between November and December 2007. The population of our study consists of all 2nd, 3rd and 4th grade students of the Midwifery Department. The data was obtained by applying a 20-item questionnaire. The data were evaluated using the Chi-square Test and Fisher Chi-square Test in the SSPS 10.0 statistical program.

Findings: The main difficulties faced by students are difficulty finding the address (63.2%), family not accepting the visit (47.1%) and various security problems (19.5%). 83.9% of the students stated that reasons such as the home environment not being suitable for visits, being a guest, and children being an obstacle negatively affected the visits, and 12.6% of them found themselves inadequate for teaching.

Result: It is understood that students have difficulty in home visits when finding their home addresses, when the family does not accept the visit, and when the home environment negatively affects teaching.

Key Words: Midwifery, home visit, difficulty, student midwife

Ev Ziyaretlerinde Karşılaşılan Güçlükler

Neşe KARAKAYA[1], M. Ferit KOÇOĞLU[2]
[1]Ondokuz Mayıs Üniversitesi
[2]Emekli Öğretim Üyesi

Amaç: Bu araştırma, ebelik programı öğrencilerinin ev ziyaretlerinde karşılaştıkları güçlükleri saptamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma Kasım– Aralık 2007 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmamızın evrenini Ebelik Bölümü 2.sınıf, 3.sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin tamamı oluşturmaktadır. Veriler 20 maddelik soru formu uygulanarak elde edilmiştir. Veriler SSPS 10.0 istatistik programında Ki-kare Testi ve Fisher Ki-kare Testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin başında adresi bulmada zorluk (%63,2), ailenin ziyareti kabul etmemesi (%47,1) ve çeşitli güvenlik sorunları (%19,5) gelmektedir. Öğrencilerin %83,9'u ev ortamının ziyaret için uygun olmaması, misafir olması, çocukların engel teşkil etmesi gibi nedenlerin ziyaretleri olumsuz etkilediğini, %12,6'sı da kendisini öğretim için yetersiz bulduğunu belirtmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin ev ziyaretleri uygulamasında daha çok ev adreslerini bulmakta zorluk, ailenin ziyareti kabul etmemesi ve ev ortamının öğretimi olumsuz etkilemesi durumlarında güçlük yaşadığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, ev ziyareti, güçlük, öğrenci ebe

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 83176

Eileithyia- Goddess of Mıdwıves

Elif ÇİLESİZ[1], Mihriban ULUCAN[2]
[1]Amasya University
[2]Munzur University

Aim: It is said that the goddess Eileithyia, in Greek mythology, helps women during birth, helps reduce labor pain and ensure a good outcome of the birth. The aim of this review is to examine how the goddess Eleithyia was evaluated in the history of mythology.

Method: This review is a compilation made through literature review in line with its purpose.

Results: In ancient times, when mythology dominated, women viewed childbirth as an excitement. He would perform the act of birth, which is a part of nature, without questioning. In those times, labor pain was described as a very special ability of the woman to have her miracle baby. Eileityai is the goddess of midwifery and birth according to Greek mythology. Eileityai is the daughter of Olympus king Zeus and his seventh wife Hera. The midwife goddess Eileithyia attracted great attention in Olympia and Amnissos. In Homer's Odyssey narrative, it is said that the goddess was born in a cave near Amnissos in Crete, and after a while the cave began to be named after Eileityai. While Goddess Hera devoted herself to the care and protection of married women, her daughter Eileityia associated herself with women in labor. Eileithyia is depicted as a woman wielding a torch, her arms raised in the air, representing the burning pains of childbirth or to bring the child into the light. In many places, Artemis is identified with Eileithyia, the goddess of birth. In tablets from ancient Crete, Eileithyia is mentioned as the goddess who makes births easier or more difficult. As a result of various finds unearthed in Crete, it is stated that his name was worshiped from the Neolithic period to the Roman period. He did not deviate from Hera's words and followed her orders to the letter. Eileithyia is known to symbolize the dark side of birth and is even known as a goddess responsible for miscarriages and sickly baby births in some cultures.

Conclusion: Eileityai is the goddess of midwifery and birth according to Greek mythology. It was believed that praying to Eileityai and offering an altar during pregnancy would facilitate birth. The goddess, who was thought to aid birth in ancient times, was also depicted as the cause of difficult births. It can be seen that since ancient times, people have sought help at the time of birth and different beliefs have emerged.

Key Words: Greek mythology, midwifery, goddess

Eileithyia- Ebelik Tanrıçası

Elif ÇİLESİZ[1], Mihriban ULUCAN[2]
[1]Amasya Üniversitesi
[2]Munzur Üniversitesi

Amaç: Yunan mitolojisin de geçen tanrıça Eileithyia'nın kadınlara doğum anında yardım ettiği, doğum sancısını azaltmaya ve doğumun iyi sonuçlanmasına yardım ettiği söylenmektedir. Bu derlemenin amacı tanrıça Eleithyia'nın mitoloji tarihin de nasıl değerlendirildiğini incelemektir.

Yöntem: Bu derleme, amacı doğrultusunda literatür incelemesi yoluyla yapılmış bir derlemedir.

Bulgular: Mitolojinin hüküm sürdüğü antik çağda kadın doğum eylemini bir coşku olarak görmekteydi. Doğanın bir parçası olan doğum eylemini sorgulamadan yerine getirirdi. Bu çağlarda doğum ağrısı mucize bebeğine kavuşması için kadınının çok özel bir yeteneği olarak tarif ediliyordu. Eileityai, yunan mitolojisine göre ebelik ve doğum tanrıçasıdır. Kadınların doğumlarına yardımcı olur bazen erteleyebilir. Eileityai Olimpos kralı Zeus ve yedinci karısı Hera'nın kızıdır. Ebe tanrıça Eileithyia, Olympia'da ve Amnissos'ta büyük ilgi görmüştür. Homeros, Odysseia anlatısında, tanrıçanın Girit'te, Amnissos yakınlarındaki bir mağarada doğduğunu bir süre sonra mağarannın Eileityai'nin ismi ile anılmaya başladığı söylenmektedir. Tanrıça Hera da kendini evli kadınların bakımına ve korumasına adamışken kızı Eileityia kendini doğumdaki kadınlar ile bağdaştırmıştır. Eileithyia, bir meşale kullanan, doğumun yanan ağrılarını temsil eden veya çocuğu ışığa getirmek için kolları havada kaldırılmış bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Çoğu yerde Artemis, doğum tanrıçası Eileithyia ile özdeştirilmiştir. Antik Girit'ten kalma tabletlerde Eileithyia'dan doğumları kolaylaştıran ya da zorlaştıran tanrıça olarak bahsedilmektedir. Girit'te açığa çıkartılan çeşitli buluntular neticesinde Neolitik devirden Roma devrine kadar adına tapınıldığı belirtilmektedir. Çeşitli kaynaklarda Zeus ve Hera'nın kızı olduğu belirtilmektedir. Hera, rakibelerini Eileithyia'yı göndermeyerek cezalandırmıştır (Leto, Alkmene). Hera'nın sözünden ayrılmaz, onun buyruklarını harfi harfine yerine getirmiştir. Eileithyia doğumun karanlık tarafını sembolize ettiği ve hatta bazı kültürlerde çocuk düşümlerinden ve hastalıklı bebek doğumlarından sorumlu olan bir tanrıça olarak bilinmektedir.

Sonuç: Eileityai, yunan mitolojisine göre ebelik ve doğum tanrıçasıdır. Eileityai' ya dua etmeleri ve gebeliklerin de sunak sunmalarının doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktaydı. Antik çağlarda doğuma yardım ettiği düşünülen tanrıça aynı zaman da zor doğumların nedeni olarak da betimlenmiştir. Doğum esnasında kadınların Ancak Eileitya Hera' nın kızı olduğu ve mitolojide Hera'nın da kıskanç bir tanrıça olarak betimlendiği düşünüldüğünde zor doğumlar ile Eileitya'nın bağdaştırılması anlaşılabilir. Hera eşi Zeus'u kıskandığı ve başka kadınlardan olan çocuklarını istemediği için bu kadınların doğumları sırasında Eileitya'nın doğuma gitmesine izin vermediği ve böylelikle doğumun zor gerçekleştiği düşünülmekteydi. Görülmektedir ki antik çağdan bu yana insanlar doğum anında yardım arayışında bulunmuş ve farklı inanışlar ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunan mitolojisi, ebelik, tanrıça

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 76756

An Alternatıve Birth Method History of Water Birth

Feyza AKTAŞ REYHAN[1], Elif DAĞLI[2]
[1]Kutahya Health Sciences University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Cukurova University Abdi Sütcü Vocational School of Health Services, Department of Health Care Services

Aim: The purpose of this study is to provide an updated review of the literature on the history of water birth and to provide a discussion about the benefits and widespread use of water birth.

Method: Current literature review for the research was conducted in search engines such as Dergipark, Google Scholar and Medline/PubMed.

Findings: Although birth's a physiological phenomenon, it's a complex process in which happiness, anxiety, pain and fears are experienced, including the social support the woman needs. Some women experience fear of birth because they are concerned about their ability to cope with pain, resulting in invasive birth, negative birth perception, and birth satisfaction. Throughout history, attempts have been made to cope with the pain associated with birth by using various herbs,pressure,water, temperature and sun. In recent years, "Water birth" has been offered to women in many countries as a popular birth option. Water birth is characterized by births in which any or all stages of labor occur while the abdomen of the birthing woman is completely under water.

The origin of water birth is'nt fully known. However, it seems that the use of warm water for the purposes of relaxation and pain reduction during labor has a long history. The use of hot water pools to assist birth in France in 1803 was the first documented water birth in Europe. In order to encourage birth in water, it's recorded that in the 1970s, Igor Tjarovsky,a Russian shipbuilder, initiated the establishment of an institution that supports birth in water. When it became acceptable for women to use water birth to relax the birth process and minimize pain, Michel Odent introduced water birth to European countries. Nowadays, in many countries, water birth is offered to women as an alternative birth method in birth centers and birth units of private and public hospitals. In the literature,it's stated that water birth has important effects such as preventing trauma by increasing the flexibility of the perineum, shortening the duration of birth, alleviating birth pain and increasing comfort and satisfaction for the mother. It has been reported that no negative effects on the baby or baby have been observed.

Conclusion: Considering the high cesarean section rates in our country, as in the reports reported all over the world, it becomes important to offer attractive, relaxing birth alternatives such as water birth to women in order to increase their preference for vaginal birth.

Key Words: Birth, pain, fear, waterbirth, history

Alternatif Bir Doğum Yöntemi Suda Doğumun Tarihi

Feyza AKTAŞ REYHAN[1], Elif DAĞLI[2]
[1]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
[2]Çukurova Üniversitesi Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü

Amaç: Bu çalışmanın amacı, suda doğumun tarihi ile ilgili literatürün güncellenmiş bir incelemesini sunmak suda doğumun yararları ve yaygınlaşması hakkında bir tartışma sağlamaktır.

Yöntem: Araştırma için güncel literatür taraması Dergipark, Google Akademik ve Medline/PubMed gibi arama motorlarında yapılmıştır.

Bulgular: Doğum, fizyolojik bir fenomen olmakla birlikte, kadının ihtiyaç duyduğu sosyal desteği kapsayan, mutluluk, endişe, ağrı ve korkuların yaşandığı kompleks bir süreçtir. Bazı kadınların ağrı ile baş etme yetenekleri konusunda endişe duyarak doğum korkusu yaşaması, müdahaleli doğum, olumsuz doğum algısı ve doğum memnuniyeti ile sonuçlanmaktadır. Tarih boyunca ağrı ile ilişkilendirilen doğumda çeşitli bitkiler kullanma, şarap içme, basınç, su, sıcaklık ve güneş kullanarak ağrı ile baş edilmeye çalışılmıştır. Son yıllarda popüler doğum seçeneği olarak birçok ülkede "Suda doğum" kadınlara sunulmaktadır. Suda doğum, doğum eyleminin herhangi bir evresinin veya tümünün, doğum yapan kadının batın bölgesi tamamen suyun altında iken gerçekleştiği doğumlar ile karakterizedir.

Suda doğumun kökeni tam olarak bilinememektedir. Ancak doğum eyleminde rahatlama ve ağrının azaltılması amaçları ile ılık su kullanımının oldukça uzun bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir. 1803 yılında Fransa'da sıcak su havuzlarının doğuma yardımcı olması amacıyla uygulanması Avrupa'da ilk belgelenen suda doğum olayıdır. Suda doğuma teşvik etmek amacıyla, 1970'lerde Rus bir gemi yapımı ustası olan Igor Tjarovsky'nin, doğumun suyun içinde yapılmasını destekleyen bir kurumun kurulmasına önayak olduğu kayıtlara geçmiştir. Doğum sürecini rahatlamak ve ağrıyı en az hissetmek için suda doğumu kullanmak kadınlar için kabul edilebilir olmaya başladığında, Michel Odent suda doğumu Avrupa ülkelerine tanıtmıştır. Günümüzde birçok ülkede suda doğum kadınlara alternatif doğum yöntemi olarak doğum merkezleri, özel ve devlet hastanelerinin doğum birimlerinde sunulmaktadır. Literatürde suda doğumun, perinenin esnekliğini arttırarak travmaları önlemek, doğum süresini kısaltmak, doğum ağrısını hafifletmek ve konforu memnuniyeti arttırmak gibi önemli etkilere sahip olduğu ve anne veya bebek üzerinde oluşturduğu herhangi bir olumsuz etkiye rastlanmadığı bildirilmiştir.

Sonuç: Tüm dünyada bildirilen raporlarda olduğu gibi ülkemizde de sezaryen oranlarının yüksekliğine bakıldığında, kadınların vajinal doğum tercihlerinin artması için kadınlara suda doğum gibi cazip, rahatlatıcı doğum alternatiflerinin sunulması önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, ağrı, korku, suda doğum, tarih

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 93550

Maternal Placentophagia: A Review Study

Sena YÖN[1], Sema AKER[2], Aleyna BULUT[2], Yasemin AYDIN KARTAL[2]
[1]Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[2]Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

This study aimed to review the current literature on maternal placentophagy and its uses. We conducted a search using the keywords "Placentophagy, Maternal Placentophagy, Placenta Consumption" of articles accessed through the databases Pubmed, Scopus, Cochrane, Medline, Science Direct, and Google Scholar. Over the years between 2009 and 2018, 29 research studies have been conducted on the subject. The consumption of placenta, referred to as maternal placenta consumption or maternal placenta eating, is defined as the act of consuming the placenta after birth. This consumption can also be defined as the act of eating raw or cooked human placenta at any time by an individual. There is insufficient evidence in literature regarding the consumption of placenta, although the number of women who prefer to consume their own placenta is increasing in Europe, Australia, and America. Reports exist regarding human placentophagy in North America, where women consume their placenta raw, cooked, processed, or encapsulated, with potential health benefits for both mothers and infants assumed. The benefit and harm of placentophagy are approached within a theoretical framework. A study on the effects of nutrients has shown that placental components boost energy and support the immune system when taken with hormones and nutrients after childbirth. It has been reported that postpartum recovery can be accelerated, bleeding reduced, maternal bonding and milk production increased, postpartum mood stabilized and risk of postpartum blues decreased through increased uterine contractionsAdditionally, some herbivorous mammals consume the placenta during childbirth to strengthen the bond between the mother and offspring. However, studies assessing the potential risks of placenta consumption have indicated that it may harbour bacterial and viral infections transmitted through the blood, as well as environmental toxins present in placental tissue. Theoretical risks associated with the endocrine activity of estrogen may also pose a threat to the individual. Theoretically, placenta consumption may carry the potential risk of triggering alloimmunization in future pregnancies. Placebo-controlled studies involving placental capsules have indicated no significant effects on neonatal hormonal levels, lactation or weight gain. Ülkemizde bu konuya yönelik çalışma bulunamamıştır. The advantages of consuming placenta have not been conclusively determined. Increasing the knowledge and awareness level of health professionals about this popular topic would be beneficial. Furthermore, patients interested in placentophagy should receive information regarding potential risks and effects. There is a need for further research in both humans and non-human mammals to confirm or reject the data produced on placentophagy.

Key Words: Maternal placentophagia, placenta, placenta consumption, placentophagy

Maternal Plasentafaji: Bir Gözden Geçirme Çalışması

Sena YÖN[1], Sema AKER[2], Aleyna BULUT[2], Yasemin AYDIN KARTAL[2]
[1]Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[2]Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Bu derleme, maternal plasentafajinin değerlendirilmesi ve kullanım amaçları hakkındaki güncel literatürü gözden geçirmek amacıyla yürütülmüştür.

"Plasentafaji, Maternal Plasentafaji, Plasenta Tüketimi", "Placentophagy, Maternal Placentophagy, Placenta Consumption" anahtar kelimeleri ile Pubmed, Scopus, Cochrane, Medline, Science Direct, Google Scholar veri tabanları taranarak erişim sağlanan makaleler değerlendirilmiştir. Konu ile ilgili 2009-2018 yılları arasında yayımlanan 29 çalışma araştırmanın kapsamını oluşturmuştur.

Maternal plasentafaji ya da maternal plasenta tüketimi olarak adlandırılan insan plasentafajisi, genel olarak doğumdan sonra plasentanın tüketilmesi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile ham ya da işlenmiş insan plasentasının herhangi bir kişi tarafından herhangi bir zamanda yenmesi olarak da tanımlanabilmektedir. Literatürde plasenta tüketimine yönelik yeterli kanıtlar olmamasına rağmen Avrupa, Avustralya ve Amerika'da plasentalarını tüketmeyi tercih eden kadın sayısının son zamanlarda giderek arttığı saptanmıştır. Kuzey Amerika'da kadınların çiğ, pişmiş, kurutulmuş, işlenmiş veya kapsüllenmiş plasentalarını tükettiği, anneler ve yavruları için potansiyel sağlık yararları varsayıldığı insan plasentofajisine ilişkin raporlar vardır. Plasentafajinin yarar ve zarar durumları hakkında teori çerçevesinde yaklaşımlar bulunmaktadır. Besinlerin etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada, plasentafaji bileşenlerinin doğumdan sonra plasentadan alınan hormonlar ve besinlerle enerjiyi artırdığı, immün sistemi desteklediği, ağrıyı azalttığı, postpartum iyileşmeyi hızlandırdığı, uterusun kontraksiyonlarını artırarak kanamayı azalttığı, maternal bağlanmayı ve süt üretimini artırdığı, postpartum duygu durumu stabilize ettiği ve mavi bebek sendromu riskini azalttığı belirtilmiştir. Ayrıca, tavşan, bufalo ve inek gibi bazı otçul memeliler doğum sırasında plasentayı tüketerek anne-yavru bağını güçlendirir. Plasenta tüketiminin potansiyel zararlarının değerlendirildiği çalışmalarda ise; kanla bulaşan bakteriyel ve viral enfeksiyonların taşınması, plasental dokudaki çevresel toksinlerin varlığı, östrojenin endokrin aktivitesi ile ilişkili teorik risklerin birey için tehdit oluşturduğu belirtilmiştir. Teorik olarak plasentofajinin diğer bir dezavantajı, gelecekteki gebeliklerde zarara neden olabilecek alloimmünizasyonu tetikleme olası riski olabilir. Bu durumun, plasentada bulunan paternal alloantijenlerin T hücreleri tarafından tanınmasından kaynaklandığı varsayılmaktadır.

Plasental kapsüllerle yapılan plasebo kontrollü çalışmalar, yenidoğanda hormonal düzeyler, süt üretimi ve kilo alımı üzerinde anlamlı etkiler göstermediği bildirilmiştir. İnsanlarda plasenta tüketimini araştıran sınırlı araştırmalar bulunmakla birlikte ülkemizde bu konuya yönelik çalışma bulunamamıştır. Plasentafajinin iddia edilen pek çok yararı olmasına rağmen, plasenta tüketiminin avantajlı olup olmadığı henüz kesinlik kazanmamıştır. Gün geçtikçe popülerliği artan bu konuyla ilgili sağlık profesyonellerinin bilgi ve farkındalık düzeyinin arttırılması yararlı olacaktır. Ayrıca, plasentofajiye ilgi duyan hastalar potansiyel riskler ve etkiler konusunda bilgilendirilmelidir. İnsanlarda ve insan dışı memelilerde plasentofaji hakkında şu ana kadar üretilen verileri doğrulamak veya reddetmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Maternal plasentafaji, plasenta, plasenta tüketimi, plasentafaji

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 32880

Transıtıon to Sıngle-Famıly Rooms in Neonatal Intensıve Care Unıts in Lıne Wıth the Famıly-Centered Care Phılosophy

Bahise AYDIN[1], Hilal AKIN[1]
[1]Çanakkale Onsekiz Mart University Faculty of Health Sciences, Midwifery

Neonatal intensive care units (NICUs) play a critical role in saving the lives of newborn infants. The care approaches in these units have evolved over time. In this paper, the historical process of transitioning from traditional NICUs to single-family room care is examined and compiled in accordance with the literature.

Initially, infants in NICUs were cared for in large, open spaces in groups. However, it was noticed that this model did not sufficiently focus on infants' families and individualized care. Therefore, the single-family room care model began to gain acceptance. The historical process of transitioning from traditional care to single-family room care in NICUs started in the late 1970s and became widespread until the mid-1980s. The proliferation of single-family rooms allowed for increased family involvement and made it possible for infants to receive individualized developmental care. This transformation strengthened the philosophy of family-centered care and initiated a significant trend in neonatal intensive care practices.

Today, the family-centered care philosophy is gaining increasing importance in healthcare services. In NICUs, this care philosophy encourages the use of single-family rooms, where infants are in the presence of their mothers, who are an integral part of the infant's life in the first days. Being in single-family rooms facilitates the bonding between the family and the infant and provides support among family members. Supporting family involvement in infant care has a positive impact on the infant's development and recovery. Furthermore, the use of these rooms enhances communication between healthcare professionals and families. Studies have shown that mothers staying in these rooms experience lower anxiety levels, produce more breast milk, and infants receive more breast milk compared to infants in traditional open units. Cognitive and language development scores for these infants are also higher.

In conclusion, the transition to family-centered care in NICUs represents significant progress in preserving the health of infants and supporting families during this challenging process. This journey represents a major transformation for healthcare professionals and the healthcare system. Single-family rooms play a crucial role in implementing the family-centered care philosophy. As a result, the use of single-family rooms in neonatal intensive care units is becoming increasingly widespread. This practice may enable better outcomes for infants and families during stressful hospital processes.

Key Words: Family, newborn, patient care, intensive care units

Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitelerinde Aile Merkezli Bakım Felsefesi Doğrultusunda Tek Aile Odalarına Geçiş Yolculuğu

Bahise AYDIN[1], Hilal AKIN[1]
[1]Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Yenidoğan yoğun bakım üniteleri (YYBÜ), yenidoğan bebeklerin yaşamını kurtarmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu ünitelerde verilen bakım yaklaşımları zaman içinde evrilen bir süreç göstermektedir. Bu bildiride geleneksel yoğun bakım ünitelerinden tek aile odalı bakıma geçişin tarihsel süreci literatür doğrultusunda incelenerek derlenmiştir.

Başlangıçta, YYBÜ'lerde yatan bebeklere büyük, açık bir alanda gruplar halinde bakım verilmekteydi. Ancak, bu modelde bebeklerin ailelerine ve bireysel bakımlarına yeterince odaklanılamadığı fark edildi. Bu nedenle, tek aile odalı bakım modeli kabul görmeye başladı. YYBÜ'de geleneksel bakımdan tek aile odalı bakıma geçişin tarihsel süreci 1970'lerin sonlarına doğru başlamış ve 1980'lerin ortalarına kadar yaygınlaşmıştır. Tek aile odalarının yaygınlaşması, ailelerin daha fazla katılımını sağlamış ve bebeklerin, bireyselleştirilmiş gelişimsel bakım almalarını mümkün kılmıştır. Bu dönüşüm, aile merkezli bakım felsefesini güçlendirmiş ve yenidoğan yoğun bakım uygulamalarında önemli bir akımı başlatmıştır.

Günümüzde sağlık hizmetlerinde aile merkezli bakım felsefesi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. YYBÜ'de, bebeğin yaşamının ilk günlerinde ayrılmaz bir parçası olan annelerinin yanlarında bulunmalarını destekleyen bu bakım felsefesinde, tek aile odalarının kullanımı teşvik edilmektedir. Tek aile odalarında bebekler, aile üyeleri ile bir arada bulunurlar. Bu uygulama bir yandan ailenin bebek ile bağ kurmasını kolaylaştırırken diğer yandan aile üyelerinin birbirlerine destek olmasını sağlar. Ailenin bebeğin bakımına katılımının desteklenmesi, bebeğin gelişimini ve iyileşmesini olumlu yönde etkiler. Ayrıca bu odaların kullanımı, sağlık çalışanları ile aile arasındaki iletişimi arttırır. Yapılan çalışmalarda, bu odalarda kalan annelerin anksiyetesinin daha düşük, süt üretiminin daha fazla olduğu, bebeklerin geleneksel açık üniteden kalan diğer bebeklere göre anne sütü alımlarının daha fazla, bilişsel ve dil gelişim puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, YYBÜ'lerinde aile merkezli bakıma geçiş, hem bebeklerin sağlığının korunması hem de ailelerin bu zorlu süreçte desteklenmesi açısından büyük bir ilerlemedir. Bu yolculuk, sağlık profesyonelleri ve sağlık sistemi için de büyük bir dönüşümü temsil etmektedir. Tek aile odaları, aile merkezli bakım felsefesinin hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde tek aile odalarının kullanımı giderek daha fazla yaygınlaşmaktadır. Bu uygulama ile bebekler ve ailelerinin stresli hastane süreçlerinde daha iyi sonuçlar elde etmeleri mümkün olabilir.

Anahtar Kelimeler: Aile, hasta bakımı, yenidoğan, yoğun bakım üniteleri

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 35301

Bibliometrıc Profile of Mdwifeness Publicatıons Wıth Turkısh Addresses Published in Internatıonal Journals

Yasemin DİNÇEL[1], Resmiye ÖZDİLEK[2]
[1]Kocaeli Darıca Farabi Training and Research Hospital
[2]Kocaeli University, Faculty of Health Sciences

Introduction: The effectiveness of scientific publications can be demonstrated through bibliometric studies.

Purpose: This study aimed to determine the bibliometric profile of midwifery publications from Turkey in international journals.

Materials and Methods: The research was conducted on 23-27 October 2023 by scanning all publications containing 'midwife*' in the title, abstract and/or keywords in the 'SCOPUS' database, without year and language restrictions. Research articles in the scientific study type and publications addressed to Turkey in the region (country/territory*Turkey) were included in the bibliometric analysis.

Results: When "midwife*" keywords of the research, it was seen that there were a total of 53,313 publications. 292 of these publications are addressed to Türkiye. It was determined that the first midwifery publication from Turkey was added to the scientific literature in 1974 and the article titled 'An integrated health/family planning program in Etimesgut District, Turkey' written by Fişek was published in 'Studies in Family'. While the total number of publications from Turkey was 2 until 2000, it was determined that the increase since 2000 has increased to 107 in the last 18 years. It was determined that there were 14 publications in 2019, 31 publications in 2020, 47 publications in 2021, 48 publications in 2022 and 37 publications in 2023. It was determined that the midwifery journal with the highest number of publications (30) from Turkey was 'Midwifery' with an impact factor (IF) of 2.640. It was determined that there were 30 publications in total in Midwifery journal, with the first publication in 2005 and four publications each in 2009 and 2023. The second and third journals with the most publications are Perspectives in Psychiatric Care and European Journal of Midwifery. The three researchers with the most publications in midwifery journals from Turkey are; It was determined that they were Karaçam (10 pieces), Çankaya (6 pieces) and Akın (5 pieces). It was determined that the three institutions with the most publications in midwifery journals from Turkey are Aegean University (21), Istanbul University-Cerrahpaşa (21) and Atatürk University (20). The publication with the highest number of citations from Turkey (119 citations) was published in Midwifery in 2009.

Conclusion: Midwifery research from Turkey has been contributing to the literature for the last 49 years. The publication rate in journals with high impact factors is relatively low.It can be said that the number of articles in midwifery journals started to increase after 2002 and showed a sharp increase as of 2019.

Key Words: Midwifery, scientific research, journal article, bibliometric analysis

Uluslararası Dergilerde Yayınlanan Türkiye Adresli Ebelik Yayınlarının Bibliyometrik Profili

Yasemin DİNÇEL[1], Resmiye ÖZDİLEK[2]
[1]Kocaeli Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
[2]Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş: Bilimsel yayınların etkinliği bibliyometrik çalışmalarla ortaya konulabilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, uluslararası dergilerdeki Türkiye adresli ebelik yayınlarının bibliyometrik profilinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde 'SCOPUS' veri tabanında yıl ve dil kısıtlaması yapılmaksızın, yayın başlığı, özeti ve/veya anahtar kelimelerinde 'midwife*' olan tüm yayınlar taranarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analize, bilimsel çalışma türünde araştırma makalesi ve bölgede Türkiye adresli (country/territory*Turkey) yayınlar dahil edilmiştir.

Bibliyometrik analiz; yayınların tarihsel süreci, yayın türü, konu alanları, yazar ve kurum bilgileri, yayınlandıkları dergilerin etki faktörü ve atıf sayısını içermektedir. Veri tabanına Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi abone olunan online veri tabanlarından 'SCOPUS' web sayfasından ulaşılmıştır. Veriler kamuya açık bir veri tabanından elde edildiği için etik izine gerek duyulmamıştır.

Bulgular:SCOPUS veri tabanında araştırmanın başlık, özet ve/veya anahtar sözcüklerinde "midwife*" kelimesi ile tarama yapıldığında toplam 53.313 yayın olduğu görülmüştür. Bu yayınların 292'si Türkiye adreslidir. Türkiye'den ilk ebelik yayınının bilimsel literatüre 1974 yılında kazandırıldığı ve Fişek tarafından yazılan 'An integrated health/family planning program in Etimesgut District, Turkey' başlıklı makalenin 'Studies in Family'de yayınlandığı belirlenmiştir. 2000 yılına kadar Türkiye'den toplam yayın sayısı 2 iken, 2000 yılından itibaren artışın son 18 yılda 107'ye yükseldiği belirlenmiştir. 2019 yılında 14 yayın, 2020 yılında 31 yayın, 2021 yılında 47 yayın, 2022 yılında 48 yayın ve 2023yılında 37 yayın yapıldığı saptanmıştır. Türkiye adresli yayınlarının en fazla olduğu (30 adet) ebelik dergisinin etki faktörü (IF) 2.640 olan 'Midwifery' olduğu saptanmıştır. Midwifery dergisinde ilk yayın 2005 yılında ve 2009 ve 2023 yıllarında dörder adet yayın ile toplam 30 yayın olduğu belirlenmiştir. Yayınların en çok yer aldığı ikinci ve üçüncü dergiler ise Perspectives in Pschiatric Care ve European Journal of Midwifery'dir. Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan üç araştırmacının; Karaçam (10 adet), Çankaya (6 adet), Akın (5 adet), Kaya (5 adet) ve Apay (4 adet) olduğu belirlenmiştir. Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan beş kurumun ise Ege üniversitesi (21 adet), İstanbul üniversitesi-Cerrahpaşa (21 adet) Atatürk Üniversitesi (20 adet), Selçuk Üniversitesi (20 adet) ve İstanbul Üniversitesi (19 adet) olduğu saptanmıştır. En yüksek atıfa sahip Türkiye adresli yayın (119 atıf) 2009 yılında Midwifery'de yayınlanmıştır.

Sonuç: Türkiye adresli ebelik araştırmaları literatüre son 49 yıldır yayın kazandırmaktadır. Etki faktörleri yüksek dergilerde yayın oranı görece azdır. Ebelik dergilerinde makale sayısının 2002 yılından sonra artış göstermeye başladığını ve 2019 yılı itibariyle keskin bir artış gösterdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, bilimsel araştırma, dergi makalesi, bibliyometrik analiz

Bildiri No: 90830

Obstetric Violence from the Perspective of Midwifery Students: An Example of a Study Conducted in Türkiye

Zeynep Dilşah KARAÇAM YILMAZ[1], Eda TOKMAN[1], Zeynep YARAR[2]
[1]Marmara University
[2]Medipol Üniversitesi Hospital

This study was conducted to determine midwifery students' attitudes toward obstetric violence and to identify cases of obstetric violence they encountered during clinical practice.

This study was conducted using the qualitative research method of 'phenomenological approach'. 16 midwifery students were included in the study and individual in-depth interviews were conducted with each of them.

Following individual in-depth interviews with midwifery students regarding their views on obstetric violence, a descriptive analysis was conducted, which identified six main themes. These themes were: (1) non-consensual and unauthorized care, (2) disrespectful care, (3) inhibition of a natural process, (4) the rewards of burnout...haste.

Midwifery students reported that health care professionals often perpetrate obstetric violence against women, which reduces the quality of care. Educating health professionals about this issue may prevent its normalization and improve care. Raising awareness of obstetric violence through education of all those actively involved in obstetric care can help reduce the incidence of such practices.

Key Words: Midwifery, obstetric violence, qualitative research, midwifery students.

Ebelik Öğrencilerinin Perspektifinden Obstetrik Şiddet: Türkiye'de Yürütülen Bir Çalışma Örneği

Zeynep Dilşah KARAÇAM YILMAZ[1], Eda TOKMAN[1], Zeynep YARAR[2]
[1]Marmara Universitesi
[2]Medipol Üniversitesi Hastanesi

Bu çalışma, ebelik öğrencilerinin obstetrik şiddete yönelik tutumlarını belirlemek ve klinik uygulamalar sırasında karşılaştıkları obstetrik şiddet uygulamalarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olan 'fenomenolojik yaklaşım' kullanılmıştır. Çalışmaya 16 ebelik öğrencisi dahil edilmiş ve her biriyle bireysel derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Ebelik öğrencileriyle obstetrik şiddet hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan bireysel derinlemesine görüşmelerden sonra betimsel analiz süreci başlatılarak altı ana temanın belirlenmiştir. Bu temalar şunlardır: (1) rıza dışı ve yetkisiz bakım, (2) saygısız bakım, (3) doğal bir sürecin engellenmesi, (4) tükenmişliğin ödülleri... acele.

Ebelik öğrencileri tarafından sağlık profesyonellerinin sıklıkla kadınlara yönelik obstetrik şiddet uyguladığını ve bunun da bakım kalitesini düşürdüğü belirtilmiştir. Ebelik öğrencileri, sağlık profesyonellerinin bu konuda eğitilmesinin klinik alanlarda uygulanan şiddetin normalleşmesini önleyebileceğini ve bakımın kalitesini artırabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca obstetrik bakımda aktif olarak yer alan herkesin eğitimi yoluyla obstetrik şiddet konusunda farkındalığın artırılması, bu tür uygulamaların görülme sıklığının azaltılmasına yardımcı olabileceğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, obstetrik şiddet, ebelik öğrencileri, kalitatif çalışma.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 36930

Traditional Practices and Beliefs During the Postpartum Period in the World and in Our Country

Emine CAN[1], Dilek MAMİK AKTAY[2]
[1]Gaziantep University Faculty of Health Sciences
[2]Izmir Bakırçay University Çiğli Training and Research Hospital

This compilation study was conducted to gain information about traditional practices and beliefs during the postpartum period in the world and in our country.

The study was prepared by scanning the literature on the subject.

In our culture, the first 40 days after birth are important. During this process, there are many practices and beliefs regarding the nutrition and care of the puerperal mother. It is very important for the postpartum woman to rest and not to be left alone. One of the common beliefs transmitted from generation to generation in Turkish society is albasma.. In order to prevent albasması, especially women are not left alone and the color red is used on their bed or head cover.

To the puerperal; to feed her whatever she wants, to avoid giving her cold water and uncooked foods, to increase her milk supply; Feeding foods such as sweets, figs, onions, halva, sherbet, are among the nutrition practices during the postpartum period. Again, in order for the postpartum woman to be healthier and protected from various diseases; practices and beliefs such as not allowing the child to sit on the ground, keeping warm at all times, not having sexual intercourse for forty days, and not breastfeeding the baby during the breastfeeding period and after sexual intercourse without religious ablution are common.

Practices and beliefs regarding postpartum nutrition and care continue to exist in many cultures around the world. For postpartum nutrition; In Indian, Chinese, Thai and Guatemalan cultures, diet is based on the “ying-yang” balance of opposing forces. Considering pregnancy as a hot period, it is desired to consume cold foods during pregnancy, while in postpartum, a woman needs to consume hot foods as she loses heat with birth. In South Asian countries, puerperal women are fed hot foods, given hot baths and not left alone. In many cultures, a woman's sexual life is restricted for 30-40 days after birth, care is taken not to leave the woman alone, and she is allowed to rest and recover.

While some of the practices performed during the postpartum period do not have a negative effect, some may negatively affect health. Therefore, being aware of these practices, developing an approach according to culture, and raising public awareness through effective communication are important in protecting and improving maternal and newborn health.

Key Words: Postpartum period, traditional practices, beliefs

Dünyada ve Ülkemizde Lohusalık Döneminde Geleneksel Uygulamalar ve İnançlar

Emine CAN[1], Dilek MAMİK AKTAY[2]
[1]Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
[2]İzmir Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Bu derleme çalışması, dünyada ve ülkemizde lohusalık döneminde geleneksel uygulamalar ve inançlar hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma konu hakkında literatür taranarak hazırlanmıştır.

Geleneksel uygulamalar ve inançlar yaşamın pek çok alanına etki etmekte ve kişilerin yaşam tarzlarını biçimlendirmektedir. Geleneksel uygulamaların yoğun olarak yaşandığı lohusalık döneminde; modern tıptaki gelişmelere rağmen, geleneksel sağlık inanç ve uygulamalar yaygın olarak varlığını sürdürmektedir ve kadınları çeşitli tehlikelerden korumak, kutsamak ve yeni yaşamlarına hazırlamak için birtakım âdetler, tören, dinsel ve büyüsel uygulamalar yapılmaktadır (1,2,3).

Kültürümüzde doğumdan sonra ilk 40 gün önemlidir. Bu süreçte lohusanın beslenmesine ve bakımına yönelik birçok uygulama ve inanç mevcuttur. Lohusanın dinlenmesi, yalnız bırakılmaması oldukça önemlidir. Türk toplumunda kuşaktan kuşağa aktarılan yaygın inançlardan biri albasmasıdır. Anadolu'nun kimi bölgelerinde; lohusa kadınlara görünen, onların korkmasına, hasta olmasına, hatta ölmesine neden olan kötü bir cin olarak ifade edilmektedir. Albasmasını engellemek için, özellikle kadın yalnız bırakılmamakta, yatağında ya da baş örtüsünde kırmızı renk kullanılmaktadır (4,5,6).

Lohusaya; canı istemiştir diye gördüğü her şey yedirmek, soğuk su ve pişmemiş gıdalar yedirmemek, sütünün artması için; tatlı, incir, soğan, bulgur pilavı, helva, şerbet, tereyağında eritilmiş pekmez gibi yiyecekler yedirmek lohusalık döneminde beslenmeye yönelik yapılan uygulamalardandır. Yine lohusanın daha sağlıklı olması ve çeşitli hastalıklardan korunması için; yere oturmasına izin verilmemesi, her zaman sıcak tutulması, kırk gün cinsel ilişkiye girmemesi, emzirme dönemi boyunca ise cinsel ilişki sonrasında ise dini abdest olmadan bebeğini emzirmemesi gibi uygulamalar ve inançlar yaygındır (3,7,8,9,10).

Dünyada birçok kültürde lohusanın beslenmesine ve bakımına dair uygulamalar ve inançlar varlığını sürdürmektedir. Lohusanın beslenmesine yönelik olarak; Hint, Çin, Tayland ve Guatemala kültürlerinde diyet zıt güçlerin dengesi "ying-yang" üzerine kuruludur. Gebelik sıcak bir dönem olarak kabul edildiğinde gebelikte soğuk besinler tüketmesi istenirken, lohusalıkta kadın doğumla birlikte sıcaklık kaybettiği için sıcak besinler alması gerekmektedir. Güney Asya ülkelerinde, lohusaya sıcak besinler yedirilmekte, sıcak banyo yaptırılmakta ve yalnız bırakılmamaktadır. Çin'de bir ay boyunca çiğ et, tuzlu ve soğuk yiyecekler yedirilmez. Meksika, Tayland, Hindistan, Kamboçya ve birçok bölgede lohusanın soğuktan kaçınmasına, sıcak tutulmasına, dinlenmesine özen gösterilir. Yine bizim kültürümüzle benzer olarak birçok kültürde, lohusa kadının 30-40 gün boyunca cinsel yaşamı kısıtlanmakta, kadının yalnız kalmamasına özen gösterilmekte ve dinlenip toparlanması sağlanmaktadır (11,12,13,14,15)

Lohusalık döneminde yapılan uygulamalardan bazıları olumsuz bir etki oluşturmazken, bazıları sağlığı olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, bu uygulamaların farkına varılması, kültüre göre yaklaşım geliştirmek ve etkili iletişimle toplumun bilinçlendirilmesi anne ve yenidoğan sağlığının korunması ve geliştirilmesi bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Lohusalık dönemi, geleneksek uygulamalar, inançlar

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 64420

The Identificatıon of Midwives' Malpractıce Tendencıes

Safiye AĞAPINAR ŞAHİN[1], Nazlı AKAR[2], Sibel ÖZTÜRK[1]
[1]Atatürk University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery
[2]Kafkas University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Aım: The research was conducted to identify midwives' malpractice tendencies.

Method: The research was designed as a descriptive study. In the study, a specific sampling method was not used, rather, a total of 140 midwives, who were working in the province center of Kars in Turkey, were included in the research. Thus, 73.7% of the population was included in the research. The "Midwife Data Form", which contained questions on midwives' socio-demographic characteristics, working conditions, and satisfaction with the profession, and the "Malpractice Tendency Scale" were utilized to collect research data.

Fındıngs: No statistically significant difference was found in midwives' mean malpractice tendency scores as per the variables of the education status (p=0.986) and the year of working in the profession (p=0.254). The mean malpractice tendency score of midwives who were satisfied with the midwifery profession was 238.35±6.88 whilst the mean malpractice tendency score of midwives who were dissatisfied with the midwifery profession was 231.19±11.17. A statistically significant difference was identified between the mean malpractice tendency score of midwives who were satisfied with the profession and the mean malpractice tendency score of midwives who were dissatisfied with the profession (p=0.000).

Conclusion: The year of working in the profession and education status do not affect malpractice tendency. Being satisfied with the profession reduces malpractice tendency.

Key Words: Midwifery care, midwife, tendency, malpractice, medical error.

Ebelerin Malpraktis Eğilimlerinin Belirlenmesi

Safiye AĞAPINAR ŞAHİN[1], Nazlı AKAR[2], Sibel ÖZTÜRK[1]
[1]Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Ebelerin malpraktis eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Metod: Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmada örnekleme yöntemine gidilmeden Kars il merkezinde çalışan toplam 140 ebe araştırmaya dahil edilmiştir. Evrenin %73.7'sine ulaşılmıştır. Verilerin toplanması için ebelere sosyo demegrafik özellikler ve çalışma koşullarını, mesleki memnuniyetini içeren sorulardan oluşan "Ebe Veri Formu" ve "Malpraktis Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Ebelerin eğitim durumları (p=0.986) ve çalışma yılları (p=0.254) arasında malpraktis eğilim toplam puanları arasında istatsitiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Araştırmaya katılan ebelerin meslekten memnun olanların malpraktis eğilim puan toplamı 238.35±6.88, memnun olmayanların ise 231.19±11.17 dir. Meslekten memnıun olan ve olmayan ebeler arasında malpraktis eğillim toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır (p=0.000).

Sonuç: Meslekte çalışma yılı, eğitim durumu malpraktis eğilimini etkilememektedir. Mesleki memnuniyet malpraktis eğilimini azaltmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebelik bakımı, ebe, eğilim, malpraktis, tıbbi hata

Bildiri No : 31235- SUNULMADI

Midwives in the Climate Change Crisis: Solution Partners for Maternal and Baby Health

İklim Değişikliği Krizinde Ebeler: Anne ve Bebek Sağlığı için Çözüm Ortağı

Mervenur YILMAZ[1], Hatice ÖZEREN[1], Seda SERHATLIOĞLU[1], Ayşenur AKAN[2]

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 21956

Evaluation of Genital Aesthetic Perceptıons and Sexual Quality of Life of Postpartum Women

Ayça DEMİR YILDIRIM[1], Aleyna AKGÜN[1], Yusuf TAŞÇI[2], Büşra YAHŞİ[1], Büşra Buse KAPUCU[1], Ayşegül BİLAL[1], Feyza ŞAHİN[1], Beyzanur Çelik[1], Rukiye AYDIN[1]
[1]Uskudar University
[2]Ministry of Health Üsküdar District Health Directorate

Aim: The postpartum period is a phase characterized by significant changes in a woman's body. These changes encompass alterations in the perineal region, lochia discharge, the healing process of perineal injuries and sutures, fatigue, reproductive anatomy transformations, and hormonal fluctuations. Therefore, it is crucial to gather specific information related to the postpartum period to improve women's sexual health, diagnose potential issues, and enhance their overall well-being. As such, this study was undertaken to investigate women's perceptions of genital aesthetics and its effects on their quality of sexual life during the postpartum period.

Method: The research was conducted with 307 women who were in the postpartum period. A descriptive cross-sectional design was employed, and participants were selected via a purposeful sampling method. Data were collected using an introductory information form, a postpartum sexual life quality scale, and a genital self-image scale. The data were analyzed using the SPSS program, and a significance level of $p<0.05$ was applied.

Results: The participants in this study had an average age of 30.19±5.11 years. The analysis of the participants' most recent mode of delivery revealed that 48.2% underwent vaginal birth, while 51.8% had cesarean sections. It was noted that 26% of women reported experiencing sexual issues post-childbirth, with 54.7% stating that they had no such problems. Furthermore, 15.8% of the participants expressed a preference for cesarean section delivery due to concerns about vaginal aesthetics, whereas 30.5% indicated that they observed no changes in their genital area after childbirth. Notably, 19.6% of the participants disclosed that they did not consider vaginal aesthetics, while 4.2% believed that their partner's perception of postpartum vaginal appearance had changed. Significantly, 13.5% of the participants revealed a lack of interest in sexual intercourse due to perceived alterations in their postpartum vaginal appearance. The study also identified various factors influencing the sexual life quality scale and the genital self-image scale, such as income, interventions during childbirth, difficulties in vaginal delivery, the impact of vaginal aesthetics on the choice of delivery method, postpartum changes in genital appearance, and the reasons for selecting cesarean section delivery ($p<0.05$).

Conclusion: While this research unveiled a decrease in the quality of sexual life experienced by postpartum women, it also underscored the direct relationship between a decrease in sexual life quality and a less favorable perception of genital aesthetics. Hence, this study emphasizes that women's genital aesthetic perceptions play a significant role in their sexual life experiences.

Table 1. Distribution of the Participants in terms of their Sociodemographic Characteristics

Variables		??¯	**SD**
Age		30.19	5.11
Weight		67.47	11.70
Height		164.80	5.69
Years Married		6.00	4.61
Number of pregnancies		1.88	1.10
Age at first pregnancy		25.90	4.72
No. of living children		1.62	0.86
Age at first sexual experience		22.29	4.68
Variables		**n**	**%**
Education	Primary School	11	3.5
	Middle School	23	7.4
	High school	76	24.4
	Bachelor's degree	169	54.3
	Graduate degree	32	10.3
Employment	Housewife	121	38.9
	Looking for a job	14	4.5
	Unemployed	67	21.5
	Employed	109	35.0
Spouse's Education	Primary School	9	2.9
	Middle School	20	6.4
	High school	87	28.0
	Bachelor's degree	163	52.4
	Graduate degree	32	10.3
Spouse’s Employment	Employed	304	97.7
	Unemployed	7	2.2
Income level	Income less than expenditure	59	19.0
	Income equal to expenditure	175	56.3
	Income more than expenditure	77	24.8

Key Words: Sexual life quality, genital aesthetics, postpartum, midwifery care

Doğum Sonrası Kadınların Genital Estetik Algıları ve Cinsel Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi

Ayça DEMİR YILDIRIM[1], Aleyna AKGÜN[1], Yusuf TAŞÇI[2], Büşra YAHŞİ[1], Büşra Buse KAPUCU[1], Ayşegül BİLAL[1], Feyza ŞAHİN[1], Beyzanur Çelik[1], Rukiye AYDIN[1]
[1]Üsküdar Üniversitesi
[2]Üsküdar İlçe Sağlık Müdürlüğü

Amaç: Postpartum dönemde kadının bedeninde birçok değişiklik meydana gelmektedir. Bunlar perine bölgesindeki değişiklikler, loşia akıntısı, perinedeki yara ve dikişlerde iyileşme, halsizlik, yorgunluk, üreme anatomisinde ve hormonlardaki değişiklikler şeklindedir. Ayrıca bebeğin doğması ile beraber oluşan stres ve anksiyetenin artmasıyla birlikte cinsel yaşam kalitesinde düşüş ve genital estetik algısında değişiklikler görülebilmektedir. Kadınların cinsel yaşam kalitesini arttırmak, cinsel sağlıklarını yükseltmek ve cinsel problemlerini saptamak için postpartum döneme ait bilgilerin toplanması gerekmektedir. Bu sebeple de doğum sonrası dönemde kadınların genital estetik algıları ve bu algıyla birlikte cinsel yaşam kalitesinin incelenmesine yönelik bir araştırma yürütülmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma Üsküdar İlçe Sağlık Müdürlüğünün bölgesinde bulunan aile sağlığı merkezlerinde kayıtlı doğum sonrası ikinci ve altıncı ay arasında olan kadınlar ile yürütüldü. Araştırma tanımlayıcı-kesitsel olarak yürütüldü. Amaçlı örneklem yöntemi ile doğum sonrası ikinci ve altıncı ayında bulunan 307 kadın örnekleme dahil edildi. Araştırmada katılımcılardan tanıtıcı bilgi formu, doğum sonu cinsel yaşam kalitesi ölçeği ve genital benlik imaj ölçeği ile veriler toplandı. Veriler SPSS programı ile analiz edildi ve anlamlılık düzeyi için $p<0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Araştırmamıza katılan katılımcıların yaş ortalaması 30,19±5,11 idi. Katılımcıların son doğum şekli incelendiğinde %48,2'sinin vajinal doğum, %51,8'inin sezaryen doğum olduğu görüldü. Kadınların %26'sı doğum sonrası cinsel ilişkide sorun yaşarken %54,7'si sorun yaşamadığını ifade etti. Katılımcıların %15,8'nin vajen görünüm için sezaryen doğum tercih ettiği ve %30,5'nin doğumdan sonra genital bölgelerinde değişiklik olmadığı görüldü. Katılımcıların %19,6'sı vajinal estetik düşünmediğini ifade ederken, %4,2'sinin eşlerinin doğum sonrası vajinal görünümünün değiştiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %13,5'nin doğum sonrası vajen görünümündeki değişiklikten dolayı cinsel ilişkiye girmek istemedikleri görüldü. Çalışmada kadının gelir miktarı, doğumda uygulanan müdahale (epizyotomi, epidural), vajinal doğumda yaşanan zorluklar, cinsel ilişki sıklığı, vajen görünümünün sezaryen doğuma etkisine, doğum sonrası genital görünümde değişme durumu ve sezaryen doğum tercih etme sebebi gibi özelliklerin cinsel yaşam kalitesi ölçeği puanı üzerinde etkili olduğu belirlendi ($p<0.05$). Çalışmada kadının eş eğitim durumu, eş çalışma durumu, gelir durumu, ameliyat olma durumu, meme muayenesi yapma sıklığı, son doğum şekli, sezaryen doğumu yapma sebebi, emzirme, sezaryen doğum tercih sebebi, son doğum şekli, emzirme durumu, doğum sonrası genital görünüm ve vajen görünümün cinselliğe etkisi gibi özelliklerin KGBİÖ puanı üzerinde etkili olduğu belirlendi ($p<0,05$).

Sonuç: Araştırmaya katılan kadınların cinsel yaşam kalitelerinde düşüş yaşanmakla birlikte cinsel yaşam kalitesi düştükçe genital benlik imajının düştüğü görülmektedir. Bu sebeple kadınların genital estetik algılarının cinsel yaşamı etkilediği görülmektedir.

Table 1. Distribution of the Participants in terms of their Sociodemographic Characteristics

Variables		??¯	**SD**
Age		30.19	5.11
Weight		67.47	11.70
Height		164.80	5.69
Years Married		6.00	4.61
Number of pregnancies		1.88	1.10
Age at first pregnancy		25.90	4.72
No. of living children		1.62	0.86
Age at first sexual experience		22.29	4.68
Variables		**n**	**%**
Education	Primary School	11	3.5
	Middle School	23	7.4
	High school	76	24.4
	Bachelor's degree	169	54.3
	Graduate degree	32	10.3
Employment	Housewife	121	38.9
	Looking for a job	14	4.5
	Unemployed	67	21.5
	Employed	109	35.0
Spouse's Education	Primary School	9	2.9
	Middle School	20	6.4
	High school	87	28.0
	Bachelor's degree	163	52.4
	Graduate degree	32	10.3
Spouse’s Employment	Employed	304	97.7
	Unemployed	7	2.2
Income level	Income less than expenditure	59	19.0
	Income equal to expenditure	175	56.3
	Income more than expenditure	77	24.8

Anahtar Kelimeler: Cinsel yaşam kalitesi, genital estetik, doğum sonu, ebelik bakımı

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 54704

Bibliometrıc Analysis of Theses Evaluating the Effects of Interventions Used in Breastfeeding Management: The Example of Midwifery

Sümeyye ALTIPARMAK[1], Ayşe ALKAN[2]
[1]İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Ana Bilim Dalı, Malatya, Türkiye
[2]Genç Devlet Hastanesi, Bingöl, Türkiye

Aim: The aim of this study is to conduct a bibliometric analysis of postgraduate experimental theses on breastfeeding in the field of midwifery in the database of the National Thesis Center of the Council of Higher Education.

Materials and Methods: In this retrospective study, bibliometric analysis method was used. Within the scope of the study, in the National Thesis Center database; Master's and doctoral theses in the field of midwifery were examined by searching the keywords "breastfeeding" and "breast milk". The theses were examined within the scope of the "Thesis Evaluation Form", which was prepared by the researchers and consisted of a total of 13 questions, including questions such as the type of the thesis, its language, the year of publication, the university where it was held, the sample group, and the research model.

Results: As a result of the analysis, it was determined that the majority of the theses (n=15) were at the doctoral level (73.3%) and all were written in Turkish (100%). It was determined that 33.3% (n = 5) of the theses were made in 2021, 26.7% (n = 4) were made at İnönü University and 60% were made with postpartum women (n = 9). However, it was found that the majority of theses (73.4%) were conducted in an experimental research model with a pretest-posttest control group. Additionally, it was determined that 26.7% of the theses provided educational consultancy as an intervention used in breastfeeding management. It was determined that the most used keywords in the theses examined were "breastfeeding", "midwifery" and "breastfeeding self-efficacy".

Conclusions: It has been determined that the theses included in the research data have been conducted experimentally in the field of breastfeeding since 2015. When the study findings are examined, it is seen that the number of doctoral theses written in the field and theses written in foreign languages is very low or non-existent, and it is recommended that postgraduate theses, especially those written at the doctoral level, focus on this field.

Key Words: Breast milk, bibliometric analysis, midwifery, breastfeeding, thesis

Emzirme Yönetiminde Kullanılan Girişimlerin Etkisini Değerlendiren Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesi: Ebelik Örneği

Sümeyye ALTIPARMAK[1], Ayşe ALKAN[2]
[1]İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Ana Bilim Dalı, Malatya, Türkiye
[2]Genç Devlet Hastanesi, Bingöl, Türkiye

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ebelik alanında yapılan emzirme konulu lisansüstü deneysel tezlerin bibliyometrik analizini yapmaktır.

Materyal ve Metod: Retrospektif olarak hazırlanan bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Ulusal Tez Merkezi veri tabanında; "emzirme" ve "anne sütü" anahtar kelimeleri aratılarak ebelik alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Tezler araştırmacılar tarafından hazırlanan ve tezin türü, dili, yayımlanma yılı, yapıldığı üniversite, örneklem grubu, araştırma modeli gibi soruların yer aldığı, toplam 13 sorudan oluşan "Tez Değerlendirme Formu" kapsamında incelenmiştir.

Bulgular: Yapılan inceleme sonucunda ulaşılan tezlerin (n=15) büyük çoğunluğunun doktora düzeyinde (%73.3) ve tamamının Türkçe dilinde (%100) yazıldığı belirlendi. Tezlerin %33.3'ünün (n=5) 2021 yılında ve %26.7'sinin (n=4) İnönü Üniversitesinde ve %60'ının lohusalarla (n=9) yapıldığı saptandı. Bununla birlikte tezlerin çoğunluğunun (%73.4) ön test-son test kontrol gruplu deneysel araştırma modelinde yapıldığı bulundu. Ayrıca tezlerin %26.7'sinin emzirme yönetiminde kullanılan girişim olarak eğitim danışmanlığı verildiği belirlendi. İncelenen tezlerin içerisinde en çok kullanılan anahtar kelimelerin ise "emzirme", "ebelik" ve "emzirme öz-yeterliliği" olduğu tespit edildi.

Sonuç: Araştırma verileri kapsamına alınan tezlerin 2015 yılından itibaren emzirme alanında deneysel olarak yapıldığı belirlenmiştir. Çalışma bulguları incelendiğinde, alanda yazılmış doktora tezlerinin ve yabancı dilde yazılmış tezlerin sayıca çok az olduğu veya bulunmadığı göze çarpmakta olup özellikle doktora düzeyinde yapılan lisansüstü tezlerin bu alana yoğunlaşması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, bibliyometrik analiz, ebelik, emzirme, tez

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Bildiri No: 95540

From Vertıcal to Horızontal Posıtıon: Hıstorıcal Development of Women's Posıtıons at Bırth

Elif DAĞLI[1], Feyza AKTAŞ REYHAN[2]

[1]Çukurova University Abdi Sütcü Vocational School of Health Services, Department of Health Care Services, Adana.

[2]Kütahya Health Sciences University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Kütahya.

Aim: The purpose of this study, examines the historical background and development of women's positions in childbirth.

Method: The research was prepared by scanning the literature from past to present in search engines such as Dergipark, Google Scholar and Medline/PubMed.

Findings: In the historical past of midwifery, the fact that women instinctively accept the vertical positions that are most comfortable for them during birth, such as standing, kneeling, sitting or squatting, has been widely known and practiced. In the 2nd century AD, the "birth chair" recommended by Gynecologist Soranus for the sitting position of the woman was used, and in the Middle Ages, to facilitate observation of birth and at the same time provide more comfort to the woman giving birth; It has been modified as a "live birth chair" in which the angle of birth can be changed, the backrest can be adjusted, and one can rest in the reclined position between contractions. When physicians began to deal with birth in the early 16-17 centuries, a horizontal position was encouraged to better control the birth process and to perform forceps maneuvers when necessary. Influential women have admitted that the squatting position during childbirth is far from subtle. With the beginning of the Renaissance and the invention of other devices that facilitated the control of birth, the horizontal position became widespread, especially suitable for medical personnel.

Conclusion: Historically, birth has been considered as a procedure in which it is most important to reduce child and maternal deaths by using existing medical equipment, and as technology develops, the emotions of the woman giving birth and her natural, instinctive approach to birth lose its importance for healthcare personnel and the supine position is accepted. has become widespread. Since birth is a dynamic process, it can be said that no single care practice is best for birth. Midwives must be willing, sufficiently knowledgeable, and permitted by their institution to help the woman try various birthing positions during labor. Midwives should encourage women to adopt the posture they find comfortable during both the first and second stages of labor.

Key Words: Birth, midwife, woman, position, historical development

Dikeyden Yatay Pozisyona: Doğumda Kadın Pozisyonlarının Tarihsel Gelişimi

Elif DAĞLI[1], Feyza AKTAŞ REYHAN[2]
[1]Çukurova Üniversitesi Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü
[2]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Amaç: Bu çalışmanın amacı, doğumda kadın pozisyonlarının tarihsel arka planını ve gelişimini incelemektedir.

Yöntem: Araştırma; Dergipark, Google Akademik ve Medline/PubMed gibi arama motorlarında geçmişten günümüze literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır.

Bulgular: Ebeliğin tarihi geçmişinde, kadınların doğum sırasında kendileri için en rahat olan ayakta durma, diz çökme, oturma veya çömelme gibi dikey pozisyonları içgüdüsel olarak kabul etmesi gerçeği yaygın olarak bilinmiş ve uygulanmıştır. MS 2. yüzyılda Jinekolog Soranus'un kadının oturma pozisyonu için önerdiği "doğum sandalyesi" kullanılmış, Orta Çağ'da ise doğumun gözlemlenmesini kolaylaştırmak ve aynı zamanda doğum yapan kadına daha fazla rahatlık sağlamak için; doğum açısının değiştirilebildiği, sırtlığın ayarlanabildiği ve kasılmalar arasındaki yatar pozisyonda dinlenebildiği "canlı doğum sandalyesi" olarak modifiye edilmiştir. 16-17. yüzyıl başlarında hekimlerin doğumla ilgilenmeye başlamasıyla, doğum sürecinin daha iyi kontrol edilebilmesi ve gerektiğinde forseps manevrası yapılabilmesi için yatay bir pozisyon teşvik edilmiştir. Nüfuzlu kadınlar, doğum sırasında çömelme pozisyonunun incelikten uzak olduğunu kabul etmişlerdir. Rönesans'ın başlangıcı ile doğumun kontrolünü kolaylaştıran diğer cihazların icadı, yatay pozisyonun özellikle tıbbi personel için uygun olarak yaygınlaşmasıyla sonuçlanmıştır.

Sonuç: Tarihsel süreçte, doğumun daha çok mevcut tıbbi ekipmanların kullanılmasıyla çocuk ve anne ölümlerinin azaltılmasının en önemli olduğu bir prosedür olarak ele alınması ve teknoloji geliştikçe de doğum yapan kadının duyguları ve doğuma olan doğal, içgüdüsel yaklaşımı sağlık personeli için önemini yitirmesi ve sırtüstü pozisyonun kabul edilmesi yaygınlaşmıştır. Doğum, dinamik bir süreç olması sebebiyle tek bir bakım uygulamasının doğum için en iyisi olmadığı söylenebilir. Ebeler, kadının doğum sırasında çeşitli doğum pozisyonlarını denemesine yardımcı olmak için istekli, yeterince bilgili ve kurumları tarafından izin verilmiş olmalıdır. Ebeler, kadınları doğumun hem birinci hem de ikinci aşamasında rahat buldukları duruşa teşvik etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Doğum, ebe, kadın, pozisyon, tarihsel gelişim

BİLDİRİ
TAM METİNLERİ

Are Midwives Feminists? "Feminism and Midwifery on the Grounds of Women's Rights in Historical Perspective"

Öznur HASDEMİR[1], Asude OFLAZ[2], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[3]
[1]Provincial Health Directorate, Directorate of Public Health Services, Sivas
[2]Retired Freelance Midwife
[3]Bartin University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

Introduction: Throughout history, midwifery has prioritised women-centered care, placing the needs of pregnant postpartum women at the forefront.Nevertheless, there is limited research on how the concepts of midwifery and feminism are intertwined and integrated into midwifery practice or philosophy, or how they impact midwifery care.Consequently, this paper aims to evaluate the literature on how midwifery and feminism are addressed and interconnected.

Method: This study presents a retrospective, descriptive literature review of sources related to the midwifery profession and feminism, exploring historical perspectives.The search covered relevant articles from WoS,Pubmed,GoogleScholar, conducted in both English and Turkish using keywords "'midwife-midwifery-feminist-feminism."The content was developed based on the retrieved articles.

Results: Feminism is the aspiration to strengthen and enhance the position of women who suffer oppression irsociety.Midwifery, among the most ancient professions in history, offers a flawless opportunity to undertake research that is centred on women, has a feminist viewpoint, and discloses genuine necessities and attitudes.Although feminist reasoning gained appreciation with the feminist movement during the latter part of the 1960s, its origins extend back to the fifteenth century. Throughout history, midwives've been recognised as professionals who play a significant role in women's reproductive health.They've fulfilled their professional responsibilities in this field over the centuries while also advocating for women's social rights.However, the interventions in midwives' professional practice areas which began in the 17th century also impacted women's private spheres, including their sexuality and health.As medical practices for women grew and developed., the chance for midwives to practise their independent professional roles gradually decreased.As per the findings in literature and demonstrations in practical scenarios, the emergence of the second wave of feminism back in the 1970s led to the restriction of midwifery services and difficulty in accessing independent midwifery care.

Conclusion: lt's essential that all members of society recognise the importance of women's access to midwifery services and the ability of midwives to work independently, as expressed through the core values of midwifery.lt is essential that all members of society recognise the importance of women's access to midwifery services and the ability of midwives to work independently, as expressed through the core values of midwifery.Professional midwives must advocate that this aligns with the principles of feminism, as seen in developed countries.lt's intended that this review adopt a research-oriented approach to explore the connections between feminism and midwifery from a historical perspective, with the aim of raising readers' awareness.Conducting research that empowers women will consequently empower midwives and enhance their standing

Keywords: Midwife, midwifery, feminist, feminism, history of midwifery profession.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Ebeler Feminist midir? "Tarihsel Perspektifte Kadın Hakları Zemininde Feminizm ve Ebelik"

Öznur HASDEMİR[1], Asude OFLAZ[2], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[3]
[1]İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı, Sivas
[2]Emekli Serbest Ebe
[3]Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Giriş: Tarih boyunca ebelik, kadın merkezli bakıma odaklanmış, gebe ve lohusa kadınların ihtiyaçlarına öncelik vermiştir. Ancak ebelikte feminizm ve bunun ebelik pratiğine veya felsefesine nasıl dahil edildiği ya da ebelik bakımını nasıl etkilediği üzerine sınırlı araştırma vardır. Bu nedenle bildiri ile ebelik ve feminizm kavramlarının ve bunların bağlantılarının literatürde nasıl ele alındığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, feminizm ve ebelik mesleği ile ilgili tarihsel bakış açılarını ve kaynakları içerecek şekilde Web of Science, Pubmed, Google Scholar ve Google arama motorlarıyla sınırlı, retrospektif, tanımlayıcı bir literatür taraması olarak gerçekleştirilmiştir. "Ebe", "ebelik", "feminist", "feminizm" anahtar kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak ayrı ayrı taranmıştır. İlgili makaleler doğrultusunda derleme bildiri içeriği oluşturulmuştur.

Bulgular: Feminizm, toplumda ezilen kadınların güçlendirilmesi ve kadının toplumdaki statüsünün iyileştirilmesine yönelik olumlu arzu olarak tanımlanmaktadır. Ebelik, tarihin en eski mesleklerinden biri olup, kadın merkezli, feminist bakış açısına sahip, gerçek ihtiyaç ve inançları ortaya çıkarabilecek araştırmalar yürütmek için ideal profesyonel bir meslektir. Feminist düşünce 1960'ların sonlarında feminist hareketin ortaya çıkışı ile toplumda bilinir olmaya başlasa da kökleri 15. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ebelerin bu yüzyıllarda kadınların doğurganlık süreçlerinde mesleki rollerini gerçekleştirebildikleri ve kadınların sosyal hakları için de mücadele verdikleri görülmektedir. Ancak, ebelerin mesleki uygulama alanlarına yönelik 17. yüzyılda başlayan müdahaleler, kadınların cinsellik ve sağlık gibi özel alanlarını da etkilemiş, dolayısıyla kadınlara yönelik tıbbi/medikalize uygulamalar artıp geliştikçe ebelerin bağımsız mesleki rollerini uygulayabilme imkanları da azalmaya başlamıştır. Bu nedenle 1970'li yıllarda ortaya çıkan ikinci dalga feminizmin hayat bulmasına sebep olan olaylar, literatürde ve yaşam olaylarında gözlemlendiği ve tanık olunduğu üzere, ebelik hizmetlerinin kısıtlanmasına ve bağımsız ebelik hizmetine erişimin zorlaşmasına da yol açmıştır.

Sonuç-Öneriler: Sosyal hayatın bir parçası olan tüm insanlar, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, kadınların ebelik hizmetlerine erişiminin ve ebelerin bağımsız rollerini yerine getirebilmelerinin aslında ebeliğin temel değerlerinin bir ifadesi olduğunu doğrulayabilmelidir. Meslek üyesi ebeler de bu durumun feminizmin temel değerlerinin ifadelerinden biri olduğu üzerine tartışabilmelidir. Bu inceleme aracılığıyla feminizm ve ebelik arasındaki bağlantıları tarihsel bir yaklaşımla değerlendirerek, konuya okuyucuların farkındalık düzeyini yükseltmeyi amaçlayan bir araştırma boyutuyla yaklaşılmak istenmiştir. Kadının güçlenmesine, dolayısıyla ebenin güçlenmesine ve statülerinin iyileştirilmesine imkân yaratacak araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, ebelik, feminist, feminizm, ebelik mesleğinin tarihi.

Giriş: Feminizm, Latince bir kelime olan ve "Kadın" anlamını taşıyan "Femine" kelimesinden türetilmiştir (1). Feminizm kavramının ortaya çıkmasındaki esas neden kadın haklarının ve kadınların özgürlüğünün mücadelesinin sürdürülmesidir (2). Ebe ise "Kadınla Birlikte olan anlamını taşımaktadır (3). Feminizm ve ebelik, dünya çapında kadınların eşitliğinde ve üreme adaletine erişiminde iyileşmeler sağlayan güçlü bir ortak tarihe sahip olduğu savunulmaktadır (4). Bununla birlikte ebelerin, feminizmi teorik bir perspektif olarak kullanarak gerçek anlamda kadın merkezli, onların gerçek ihtiyaçlarını ve inançlarını ortaya koyan araştırmalar yapma konusunda ideal bir konuma sahip olduğu belirtilmektedir (5). Nitekim tarih boyunca ebelik, kadın merkezli bakıma odaklanmış, gebe ve lohusa kadınların ihtiyaçlarına öncelik vermiştir (6). Kadın sağlığı ve üreme özgürlüğü alanındaki ilerlemelerin çoğu, ebelik ve feminist aktivizm sayesinde gerçekleşmiştir (4). Ancak ebelikte feminizm ve bunun ebelik pratiğine veya felsefesine nasıl dahil edildiği ya da ebelik bakımını nasıl etkilediği üzerine sınırlı araştırma vardır. Bu nedenle bildiri ile ebelik ve feminizm kavramlarının ve bunların bağlantılarının literatürde nasıl ele alındığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, feminizm ve ebelik mesleği ile ilgili tarihsel bakış açılarını ve kaynakları içerecek şekilde Web of Science, Pubmed, Google Scholar ve Google arama motorlarıyla sınırlı, retrospektif, tanımlayıcı bir literatür taraması olarak gerçekleştirilmiştir. "Ebe", "ebelik", "feminist", "feminizm" anahtar kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak ayrı ayrı taranmıştır. Literatürde yer alan erişim engeli bulunmayan konuyla ilgili makaleler incelenerek derleme bildiri içeriği oluşturulmuştur (1-25).

Bulgular: Feminizm, toplumda ezilen kadınların güçlendirilmesi ve kadının toplumdaki statüsünün iyileştirilmesine yönelik olumlu arzu olarak tanımlanmaktadır (5). Bu kavramın başlangıcı 18. yüzyılda feminist hareketin ortaya çıkışı ile toplumda bilinir olmaya başlasa da kökleri 15. yüzyıla kadar uzanmaktadır (7). Zaman içerisinde feminizm hareketleri ile birlikte feminizmin içerik ve anlamı değişime uğramıştır (2). Bu nedenle feminizmin, kendisini feminist olarak tanımlayanlar arasında bile tartışmalı bir kavram olduğu belirtilmektedir (5). İnsan uygarlığında "Feminizm", ataerkil bir toplumda hüküm süren erkeklere yönelik her türlü feminist baskıyı ortadan kaldırmak için her gruptaki kadınların başlattığı bir kitle hareketi olarak kabul edilmektedir (7). Bell Hooks'un feminizm tanımına göre, kadın ve erkek tüm insanlar için cinsiyetçi rol kalıplarından, tahakküm ve baskıdan özgürleşmeyi istemek olarak ifade edilmektedir (8). Bu tanım, herkesin (kadın ve erkek, kadın doğum uzmanları ve ebeler) kurum ve kuruluşlarda yerleşik olan cinsiyetçilikten etkilendiğinin kabul edilmesini sağlamaktadır (9). Feminizm, kadınların refahını, sağlığını ve toplumdaki konumunu iyileştirmede çok önemli bir rol oynamaktadır; ancak 'feminist' terimi sıklıkla, erkeklerin herhangi bir yardımını reddeden 'erkeklerden nefret eden' kadınların bir resmi olarak yanlış algılanmakta bu durumda feminizmin gerçek doğasının takdir edilememesiyle sonuçlanmaktadır (5).

Feminizmin tarihi farklı dönemler ve önemli dönüm noktalarıyla birlikte dalgalar halinde kategorize edilmektedir (1,7). Dünya, kadın istismarı ve baskısına karşı harekete geçen dört feminizm dalgası yaşamıştır (7). Feminizmin ilk dalgası, 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da ortaya çıktı ve kadınların oy kullanma hakkı, fırsat eşitliği ve diğer yasal haklarıyla ilgili iken feminizmin ikinci dalgası ise 1960'larda başlayıp 1990'larda sona eren hem beyaz hem de beyaz olmayan kadınlar tarafından savunulan eşit eğitim

ve istihdam fırsatları, doğum izni, doğum kontrolü ve kürtaj hakları, aile içi şiddet sorunları, evlilik içi tecavüz sorunları, cinsel taciz ve tecavüz gibi konularla ilgili mücadeleyi kapsamaktadır (7,10). Feminizmin üçüncü dalgası, 1990'lardan 2000'li yıllara doğru ikinci dalganın tepkisi üzerinden geliştirilmiş olup sömürü ve baskının yaş, ırk ve sınıf nitelikleri aracılığıyla çeşitliliğinin gösterildiği; kadına şiddet, cinsellik, kadının güçlendirilmesi konularının tartışıldığı; odak noktası toplumsal hedeflerden bireysel haklara doğru olan bir harekettir (1, 7, 11). Dördüncü dalga feminizm ise, 2012 yılı civarında kadınların güçlendirilmesi ve internet olanaklarının kullanımı yoluyla toplumda daha fazla cinsiyet eşitliği yaratılması amacıyla geliştirilmiştir ve kadınlar, "Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, Tumblr" gibi çevrimiçi sosyal medya ortamlarını ve blogları kullanarak dünyanın her yerindeki cinsel istismar, şiddet, taciz vb. olayları anlık olarak paylaşarak gündem oluşturmaktadır (7,12). Ebelerin ise bu yüzyıllarda kadınların doğurganlık süreçlerinde mesleki rollerini gerçekleştirebildikleri ve kadınların sosyal hakları için de mücadele verdikleri görülmektedir (13). Ayrıca belirtilen feminist dalgalarının savundukları görüşlere bakıldığında kadın haklarının savunucu olan ebelerin de aslında feminizm dalgalarına destek vermiş olduğunu düşündürmektedir.
Feminizm ve ebelik arasındaki bağlantılar aslında yeni değildir ve ikisi de tarih boyunca karmaşık bir şekilde bir araya getirilmiştir (13).

Ebelik ve feminizm arasında bağlantı kurmakta tereddüt edenler de olmuştur ancak kadınla birlikte anlamını taşıyan "Ebe" ve feminist teorinin yalnızca olmasa da kadınlar için geliştirilmiş olması bu bağlamı zorunlu kılmaktadır (14). Ebelik alanında feminist düşüncenin rolünün incelenmesine yönelik hayati bir adım aslında mesleğin tarihinin tanınması ve analizinde yatmaktadır (15). Ebelik, tarihin en eski mesleklerinden biri olup, kadın merkezli, feminist bakış açısına sahip, gerçek ihtiyaç ve inançları ortaya çıkarabilecek araştırmalar yürütmek için ideal profesyonel bir meslektir (13). Ebelik, resmi olarak tanınsa da tanınmasa da kadınlar doğum yaptığından beri var olmuştur. Nitekim kayıtlı Batı tarihinde ilk kez Eski Ahit'in Yaratılış ve Çıkış kitaplarında ve Yunan ve Romalı doktorların yazılarında ebelerden bahsedilmiştir (15). Bu ebelerin, kanıtların gösterdiği kadarıyla, yalnızca kadın olduğu ve çoğunlukla doğumda refakatçi olarak hizmet ettikleri belirtilmektedir. Kadınların sağlığı doğum etrafında döndüğü ve erkek tıp uygulayıcılarının ("hekimler") kadınlara özgü sağlık sorunlarıyla çok az ilgilendikleri için kadınların genel sağlık bakımlarının çoğunun ebeler tarafından yapıldığı ifade edilmektedir (16). Literatürde büyücülük ve sihrin şeytanın araçları olmasından korkan erkek egemen Kilise, ebelerin çalışkanlık, sadakat ve iyi karakter gibi ahlaki kurallara uymalarını şart koşmaya başladığı belirtilmektedir (15-17). Aslında bu düzenlemeler, Orta Çağ'da Kilise tarafından yürütülen cadı avları ve idamlarla aynı döneme denk gelmektedir. Bir dönem cadı olarak görülen ebelerin de yüzyıllar boyunca kadınlara bakarak geliştirdikleri meslekleri artık idam edilmeleri için yeterli bir kanıt oluşturmaktaydı (16). Bu süre zarfında binlerce kadının Batı Avrupa nüfusundan yaptırım ve şiddet yoluyla ortadan kaldırıldığı tahmin edilmektedir (15). Orta Çağ'da "tıp" alanı Avrupa'nın zengin aristokrasisi arasında saygı kazanmaya, kilisenin kontrolündeki üniversiteler resmi olarak hekim yetiştirmeye başlamıştı ve katılanlar tamamen üst sınıftan olan erkeklerden oluşuyordu (15,16). Bu durumun aslında günümüzde de olduğu gibi tarihsel süreçte ebelik mesleğinin özünde kadın haklarının gelişiminin ilerlemesinin önüne koyulmuş bir engel olduğunu düşündürmektedir. Tarihsel olarak ebelik mesleği, doğumda biyomedikalin hakimiyetinden bu yana baskı altına girmiştir (5). Ebelerin mesleki uygulama alanlarına yönelik 17. yüzyılda başlayan müdahaleler, kadınların cinsellik ve sağlık gibi özel alanlarını da etkilemiş, dolayısıyla kadınlara yönelik

tıbbi/medikalize uygulamalar artıp geliştikçe ebelerin bağımsız mesleki rollerini uygulayabilme imkanları da azalmaya başlamıştır (16). Bununla birlikte sanayileşmiş ülkelerdeki doğum uygulamaları 20. yüzyıl boyunca değişerek, evde ebe liderliğindeki bakımdan hastanede doktor liderliğindeki bakıma geçişe yol açmıştır (18). Tıbbi bakımın ebelik bakımına göre daha baskın hale gelmesiyle devam eden karar süreçlerinin değiştiğini ve bir zamanlar kadınların liderliğinde ve toplumun desteklediği şeyin ataerkil ve tıbbi odaklı hale geldiği görüşünün belirtilmesi de konunun önemini bir kez daha vurgulamaktadır (19).

Feminist hareketler, ebeliğin bir meslek olarak tanınmasını ve değer verilmesini savunan ve kadınların kendi bedenleri ve doğum deneyimleri hakkında seçim yapma hakkına sahip olması gerektiği fikrini desteklemiştir (4). Ancak ilk feminist hareketler, işçi sınıfı olarak algılandıkları ve çoğunlukla orta ve üst sınıftan gelen feministlerin saygısını kazanamayacak kadar düşük bir statüye sahip oldukları için ebeleri çağdaşları olarak tanımamıştır (5,20). Ebelere ilişkin ilk düzenlemeler Orta Çağ'a kadar çıkarılmamıştır (15). Ebelikle işbirlikçi olarak çalışmanın ortaya çıkması ancak 1960'larda Ulusal Doğum Vakfı ve Annelik Hizmetlerini İyileştirme Derneği gibi grupların kurulmasıyla mümkün olmuştur (21). 1800'lerin ortalarında feminizmin yükselişi, doğumun tıbbileştirilmesinin eleştirişine ve doğum bakımında daha kadın merkezli ve bütüncül yaklaşımlara yönelik baskıya yol açmıştır (22). Bu nedenle ikinci dalga feminizmin hayat bulmasına sebep olan olaylar, literatürde ve yaşam olaylarında gözlemlendiği ve tanık olunduğu üzere, ebelik hizmetlerinin kısıtlanmasına ve bağımsız ebelik hizmetine erişimin zorlaşmasına da yol açmıştır.

Peki Ebeler feminist midir? Bu sorunun cevabı aslında değişkendir. Ebelik mesleğinde olan her birey feminist düşünce tarzını benimsemeyebilir ya da bu görüşe kısmen destek verebilir. Nitekim ebelik öğrencilerinin feminizm ve ebelikle ilişkisi hakkındaki görüş ve bilgilerinin incelendiği bir çalışmada katılımcıların bazılarının ataerkil görüşü sahip olduğu bu görüşümüzü destekler niteliktedir (18). Bu durum aslında bize ebelerin feminizmle özdeşleşmesinin önündeki engellerden birinin onu doğru bir şekilde tanımlamak olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ebeler genellikle tıbbi sistemler, düzenleyici gereklilikler ve diğer tıbbi hizmet sağlayıcılarla olan baskıcı ilişkiler nedeniyle kısıtlandıkları ataerkil paradigmada çalışmaları da başka bir engel olarak önümüze çıkmaktadır (23). Bu nedenle kadınlara bakarken feminizmin benimsendiği ebelik felsefesini sürdürmek oldukça zor bir hale gelebilmektedir. Oysa Feminist ilkeler, özellikle de kadınların bilinçli seçim, güvenilir ilişkiler, onurlu olma ve çocuk doğurma yolculukları boyunca kontrol haklarının korunması, gerçek anlamda 'kadın merkezli, ortaklığa dayalı ebelik bakımının' özgürleştirici doğasını ve önemini göstermektedir (24). Literatürde ebelik politikası, uygulaması ve araştırmasını ele alırken feminist bir bakış açısı kullanma konusunda da bir isteksizlik olduğu; feminist değerlerin ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm ebelik uygulamalarının merkezinde yer alması için değişiklik yapılması gerektiği savunulmaktadır (25). Ayrıca yapılan çalışmalarda ebelerin feminizmi anlamalarının avantajlarının yadsınamaz olması nedeniyle ebelerin ve ebelik öğrencilerinin feminizm konusunda yeterli eğitim almalarının zorunlu olduğunu göstermektedir (18). Nitekim feminizmin cinsiyet kimliğiyle sınırlı olmadığını, ebelik bağlamında ırk, etnik köken, sınıf ve daha fazlası dahil olmak üzere farklı geçmişlere sahip bireylerin deneyimlerini ve ihtiyaçlarını dikkate almanın önemini kabul ettiğini belirtmek; feminizm kavramının ebelik ile olan bağlantısı açısından son derece önemlidir (4, 22).

Sonuç-Öneriler: Sosyal hayatın bir parçası olan tüm insanlar, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, kadınların ebelik hizmetlerine erişiminin ve ebelerin bağımsız rollerini yerine getirebilmelerinin

aslında ebeliğin temel değerlerinin bir ifadesi olduğunu doğrulayabilmelidir. Meslek üyesi ebeler de bu durumun feminizmin temel değerlerinin ifadelerinden biri olduğu üzerine tartışabilmelidir. Feminizm ile ilgili eğitimler ebelik programlarına entegre edilmelidir. Bu inceleme aracılığıyla feminizm ve ebelik arasındaki bağlantıları tarihsel bir yaklaşımla değerlendirerek, konuya okuyucuların farkındalık düzeyini yükseltmeyi amaçlayan bir araştırma boyutuyla yaklaşılmak istenmiştir. Ebeler feminist ilkeleri daha da benimseyerek gerçek anlamda kadın merkezli bir gelecek sağlayabileceklerdir. Bu kapsamda kadının güçlenmesine, dolayısıyla ebenin güçlenmesine ve statülerinin iyileştirilmesine imkân yaratacak araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Taş, G. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*, 3(5).
2. Dikici, E. (2019). Feminizmin üç ana akımı: liberal, marxist ve radikal feminizm teorileri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2(43), 523-532.
3. Trego, L. L. (2005). The integration of feminism and midwifery. *Journal of midwifery & women's health,* 50(3), 257-259.
4. Hawke, M. (2021). Subversive acts and everyday midwifery: Feminism in content and context. *Women and Birth*, 34(1), e92-e96.
5. Yuill, O. (2012). Feminism as a theoretical perspective for research in midwifery. *British Journal of Midwifery*, 20(1), 36-40.
6. McCool, W. F., & McCool, S. J. (1989). Feminism and nurse-midwifery historical overview and current issues. *Journal of Nurse-Midwifery,* 34(6), 323-334.
7. Mohajan, H. (2022). Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity.
8. Coe, I. (2019). Feminism is for everybody. *Lancet*, 393(10171), 493.
9. Harkness, M., & Cheyne, H. (2019). Myles Textbooks for Midwives 1953 and 2014, a feminist critical discourse analysis. *Midwifery*, *76*, 1-7.
10. Rampton, M. (2015). Four Waves of Feminism. Pacific University Oregon, 1-10.
11. Jain, S. (2020). The Rising Fourth Wave: Feminist Activism and Digital Platforms in India. ORF Issue Brief No. 384, Observer Research Foundation
12. Retallack, H., Ringrose, J., & Lawrence, E. (2016). "Fuck your body image": Teen girls' Twitter and Instagram feminism in and around school. *Learning bodies: The body in youth and childhood studies*, 85-103.
13. Davison, C. (2017). Feminism and midwifery; should midwives be feminists?. *Women and Birth*, *30*, 43.
14. Trego, L. L. (2005). The integration of feminism and midwifery. *Journal of midwifery & women's health*, *50*(3), 257-259.
15. Litoff, J. (1982). The midwife throughout history. J Nurs-Midwif 27(6):3-11, 1982.
16. McCool, W. F., & McCool, S. J. (1989). Feminism and nurse-midwifery historical overview and current issues. *Journal of Nurse-Midwifery*, *34*(6), 323-334.
17. Barnes, M. (1999). Research in midwifery—the relevance of a feminist theoretical framework. *Australian College of Midwives Incorporated Journal*, 12(2), 6-10.
18. Davison, C., Geraghty, S., & Dobbs, K. (2018). The F word: Midwifery students' understanding of feminism. *British Journal of Midwifery*, *26*(11), 731-737.

19. Freeman LM, Adair V, Timperley H, West SH. The influence of the birthplace and models of care on midwifery practice for the management of women in labour. Women Birth. 2006; 19:(4)97-105.
20. Donnison J (1988) Midwives and Medical Men. 2nd edn. Historical Publications Ltd, London
21. Moorhead J (1996) New Generations: 40 Years of Birth in Britain. HMSO, Cambridge
22. Davison, C. (2020). Feminism, midwifery and the medicalisation of birth. *British Journal of Midwifery*, *28*(12), 810-811.
23. Hunter B. Conflicting ideologies as a source of emotion work in midwifery. *Midwifery.* 2004; 20:(3)261-72.
24. Jefford, E., & Nolan, S. (2022). Two parts of an indivisible whole-Midwifery education and feminism: An exploratory study of 1st year students' immersion into midwifery. *Nurse Education Today*, *119*, 105589.
25. Walsh, D., Christianson, M., & Stewart, M. (2015). Why midwives should be feminists. *Midwifery Digest*, 25(2), 154-160

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Midfifery and Midwifery Educatıon in the Early Republıcan Perıod: An Investıgatıon of Newspaper News (1934-1944)

Meryem DEMİR, Ummahan YÜCEL

Abstract

Introduction-Aim: Midwifery is one of the oldest female professions in Turkey. In the early years of the Republic, a village health organisation was established in 1936 in order to provide pregnancy follow-up, delivery, puerperal and child health services by trained health personnel. In order to train midwives to work in this organisation, village midwife schools were opened throughout Turkey. An important means of publicising developments in midwifery and midwifery education is newspapers. The aim of this study is to analyse the news about midwifery in newspapers.

Method: Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. In the study, the news items entered into the archives of Akşam and Cumhuriyet newspapers between 21.01.1934 and 30.07.1944 with the keywords "midwifery" and "midwifery education" via the internet https://www.gastearsivi.com were scanned. A total of 88 news items were analysed by analysing 45 news items in Akşam newspaper and 43 news items in Cumhuriyet newspaper.

Results: As a result of the research, there are reports that birth centres, village midwife schools and courses were opened in provinces such as Balıkesir and Konya in order to prevent births from being left in the hands of midwives without a diploma. The conditions and documents for enrolment in the village midwifery school are explained in the news. The news reports; include messages of thanks for the midwives who successfully delivered dangerous births, the success of the midwives, the number of births exceeding 15,000 and the information written in the notebook in which they recorded the birth cases. In the news reports; there were news reports on the legislation concerning midwives, that a midwife was sentenced to five years in prison as a result of curettage, that midwives were in different places and on other duties, and that midwives gave birth under difficult conditions and circumstances. It is seen that there are news reports titled "Looking for a midwife with a diploma". It is observed that Besim Ömer Akalın mentioned the importance of midwives' education. The newspapers also reported that midwives in Russia went to birth under difficult conditions and that gas was used in England to reduce the pain of labour.

Conclusion: In this review, which examines the years when the village health organisation was established and the first village midwife schools were opened in the early Republican period, it is seen that both newspapers have rich news content in terms of scope and diversity.

Keywords: midwifery, midwiferyeducation, newspaper, archive.

Erken Cumhuriyet Döneminde Ebelik ve Ebelik Eğitimi: Gazete Haberlerinin İncelenmesi (1934-1944)

Meryem DEMİR, Ummahan YÜCEL

Özet

Giriş-Amaç: Ebelik, Türkiye'deki en eski kadın mesleklerinden biridir. Cumhuriyetin ilk yıllarında gebe izlemlerinin, doğum, lohusa ve çocuk sağlığı hizmetlerinin eğitimli sağlık personeli tarafından verilebilmesi için 1936 yılında köy sağlık teşkilatı kurulmuştur. Bu teşkilatta çalışacak ebelerin yetiştirilmesi için Türkiye genelinde köy ebe okulları açılmaya başlanmıştır. Ebelik ve ebelik eğitimi ile ilgili gelişmeleri halka duyurmanın önemli bir aracı da gazetelerdir. Bu çalışmanın amacı, gazetelerdeki ebelik ile ilgili haberlerin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, Akşam ve Cumhuriyet gazetelerinin 21.01.1934 ve 30.07.1944 tarihleri arasındaki haberlerin arşivine https://www.gastearsivi.com internet aracılığı ile "ebelik" ve "ebelik eğitimi" anahtar kelimeleri ile girilen haberler taranmıştır. Akşam gazetesinde 45 haber ve Cumhuriyet gazetesinde 43 haberin incelenmesi ile toplamda 88 haberin analizi yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda, doğumların diplomasız ebelerin ellerine bırakılmaması için Balıkesir ve Konya gibi illerimizde doğum evi, köy ebe mektepleri ve kursların açıldığına dair haberler vardır. Köy ebe mektebine kayıt şartları ve evraklar haberlerde açıklanmıştır. Haberlerde; tehlikeli doğumları başarı ile yaptıran ebeler için teşekkür mesajlarına ve ebelerin başarılarına, ebelerin 15000'i aşan doğum sayılarına ve doğum vakalarını kayıt altına aldıkları defterde yazan bilgilere yer verildiği görülmektedir. Haberlerde; ebeleri ilgilendiren mevzuatlara yer verildiği, bir ebenin küretaj yapması sonucunda beş sene mahkûm olduğu, ebelerin görev için farklı yerlerde ve başka görevlerde bulundukları, ebelerin zor şartlarda ve koşullarda doğum yaptırdıklarına dair haberlere yer verilmiştir. Diplomalı ebe aranıyor başlıklı haberlerinin olduğu görülmektedir. Besim Ömer Akalın'ın ebelerin eğitiminin öneminden bahsettiği haberlerin yer aldığı görülmektedir. Gazetelerde ayrıca Rusya'da ebelerin zor şartlarda doğuma gittikleri ve İngiltere'de doğum sancısını azaltmak için doğumda gaz kullanılmaya başladığına dair haberlere yer verildiği görülmektedir.

Sonuç: Erken Cumhuriyet Döneminde köy sağlık teşkilatının kurulduğu ve ilk köy ebe okullarının açıldığı yılları inceleyen bu derlemede iki gazetede de kapsam ve çeşitlilik açısından zengin haber içerikleri olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik eğitimi, gazete, arşiv.

GİRİŞ

Ebelik, Türkiye'deki en eski kadın mesleklerinden biridir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, nüfusun çoğunluğunun yaşadığı köylere sağlık hizmetinin ulaştırılabilmesi, gebe izlemlerinin, doğum, lohusa ve çocuk sağlığı hizmetlerinin eğitimli sağlık personeli tarafından verilebilmesi hedeflenmiştir (Yücel 2022). Bu hedef doğrultusunda ebelik hizmetlerine, ülkenin nüfus meselesine ve köylünün sağlığı için köy ebelerinin istihdamına önem verilmiştir (Yücel 2023). 1936 yılında çıkarılan 3017 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nda (Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti Teşkilât ve Memurin Kanunu) bakanlığın il teşkilatı içinde köylerde ebelerin de istihdam edildiği köy sağlık teşkilatı, kasaba ve şehirlerde ebe istihdamını da sağlayan belediye sağlık teşkilatı kurulmuştur(Yücel 2022). Köy sağlık teşkilatı; köy hekimleri, köy ebeleri ve köy sağlık koruyucularından oluşmuştur. Oluşturulan köy sağlık teşkilatı ile köylere köy ebeleri tarafından hizmet götürülürken şehir ve kasabalardaki ebelik hizmetleri belediye ebeleri tarafından yürütülmüştür.

İnsanlar güncel olayları kitle iletişim araçlarını takip ederek öğrenirler. Kitle iletişim araçları, genel bir tanımla "kitlesel bir boyutta ileti dağıtabilen araçlar" olarak tanımlanabilmektedir (Erefe ve Bolat 1985, Ertem ve ark. 2009). Kitle iletişim araçlarının, sağlığı ilgilendiren "kültürlenme" süreci ile yakından bir ilişkisi vardır. Bu sürece katkısı olan araçlar içerisinde gazeteler, diğer kitle iletişim araçlarına oranla okuruna seslenmekte daha avantajlı özellik göstermektedir (Kavlak ve ark. 2000, Ertem ve ark. 2009). Erken Cumhuriyet Döneminde ebelik ve ebelik eğitimi ile ilgili gelişmeleri halka duyurmanın önemli bir aracı da gazeteler olmuştur.
Günümüzde ebelik tarihi ile ilgili literatür eksikliğinden dolayı ebelik tarihinin görünür olması için gazete haberlerinin incelenmesi yapılarak ebelik tarihine katkıda bulunulmuştur.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, gazetelerdeki ebelik ile ilgili haberlerin incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma için Erken Cumhuriyet Döneminde süreli yayınlara ulaşılabilen tüm gazeteler içerisinden günlük tirajları yüksek olan Akşam ve Cumhuriyet gazeteleri seçilmiştir. Araştırmada, Akşam ve Cumhuriyet gazetelerinin 21.01.1934 ve 30.07.1944 tarihleri arasındaki haberlerin arşivine https://www.gastearsivi.com internet aracılığı ile "ebelik" ve "ebelik eğitimi" anahtar kelimeleri ile girilen haberler taranmıştır. Akşam gazetesinde 45 haber ve Cumhuriyet gazetesinde 43 haberin incelenmesi ile toplamda 88 haberin analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Gazetelerde çıkan ebelik haberlerinin konuları ile ilgili bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Gazetelerde çıkan ebelik haberlerinin konuları

Haber konuları	Akşam Gazetesi	Cumhuriyet Gazetesi	Toplam
Ebeliğe ilişkin haber	**24**	**10**	**34**
Ebelik eğitimi	**12**	**12**	**24**
Ebe aranıyor	**8**	**17**	**25**
Ebelere teşekkür mesajı	**1**	**4**	**5**
Toplam	**45**	**43**	**88**

Bu çalışmada, Akşam gazetesinde 45 haber ve Cumhuriyet gazetesinde 43 haberin incelenmesi ile toplam olarak 88 haberin analizi yapılmıştır. Tablo 1'e göre ebeliğe ilişkin haber (34 tane) gazetelerde en çok yayınlanan konu olmuştur. İkinci olarak en çok yayınlanan konu ebelik eğitimi (24 tane) ile ilgili haberlerdir. En çok yayınlanan konulardan üçüncü sırada ebe aranıyor (25 tane) haberi bulunmaktadır. Gazetelerde en az yayınlanan konu ise ebelere teşekkür mesajı (5 tane) hakkındadır (Tablo 1).

Ebeliğe İlişkin Gazete Haberleri

Erken Cumhuriyet Döneminde en çok ebeliğe ilişkin gazete haberlerine yer verildiği görülmektedir. Gazetelerde ebeliğe ilişkin haberlerin içerisinde; ebelerin başarılarına, ebelerin 15000'i aşan doğum sayılarına, doğum vakalarını kayıt altına aldıkları defterde yazan bilgilere, ebeleri ilgilendiren mevzuatlara, bir ebenin küretaj yapması sonucunda beş seneye mahkûm olduğuna, ebelerin görev için farklı yerlerde ve başka görevlerde bulunduklarına, ebelerin zor şartlarda ve koşullarda doğum yaptırdıklarına, Besim Ömer Akalın'ın ebelerin eğitiminin öneminden bahsettiğine, Rusya'da ebelerin zor şartlarda doğuma gittiklerine ve İngiltere'de doğum sancısını azaltmak için doğumda gaz kullanmaya başladıklarına dair haberler bulunmaktadır.

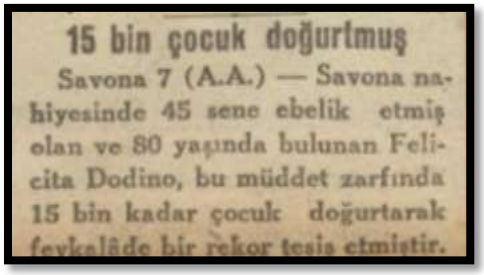
15 bin çocuk doğurtmuş

Savona 7 (A.A.) — Savona nahiyesinde 45 sene ebelik etmiş olan ve 80 yaşında bulunan Felicita Dodino, bu müddet zarfında 15 bin kadar çocuk doğurtarak fevkalâde bir rekor tesis etmiştir.

Fotoğraf 1.15 bin çocuk doğurtmuş haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 8 Şubat 1934

Doğum vakaları

Doğan çocukların sıhhî vaziyetleri de bildirilecek

Doğum vakalarını bildiren ebeler, şimdiye kadar doğan çocuğun yaşını, erkek veya kız olduğunu, annesini, babasını kaydediyorlardı. Neslimizin gürbüz ve sağlam olmasına büyük bir ehemmiyet verildiğinden bundan sonra bu malûmatla beraber, çocuğun sıhhî ahvalinin, normal şartlar altında doğup doğmadığının, kaç kilo olarak doğduğunun da bildirilmesine karar verilmiştir.

Fotoğraf 2. Doğum vakaları haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 16 Eylül 1935

Akşam gazetesinde, 10 Ocak 1936 tarihinde "Bir gecede 9 çocuk doğdu, dokuzu da oğlan" başlıklı yazı ile ebenin başarısının haberi yapılmıştır. Bu haberde, Kartal'ın bir mahallesinde belediye ebesi olarak çalışan Besime'nin geceden sabaha kadar bir evden öbür eve koşarak 9 tane oğlan çocuğu doğurttuğu, Kartal belediyesince ve Kartallılar tarafından ona Kartal Ebesi Besime dendiğinden bahsedilmiştir. Akşam gazetesinde, 8 Şubat 1934 tarihinde "15 bin çocuk doğurtmuş" başlıklı yazı ile ebenin başarısının haberi yapılmıştır. Bu haberde, Savona nahiyesinde 45 senelik ebelik yapmış, 80 yaşında bulunan Felicita Dodina'nın, bu müddet zarfında 15 bin kadar çocuk doğurtarak fevkalade bir rekor tesis ettiğine yer verilmiştir (Fotoğraf 1). Akşam gazetesinde, 16 Eylül 1935 tarihinde "Doğum Vakaları" başlıklı yazı ile ebenin görevinden bahsedilmiştir. Doğum vakalarını bildiren ebelerin; şimdiye kadar doğan çocuğun yaşını, erkek veya kız olduğunu, annesinin ve babasının adını, çocuğun sıhhi ahvalini, normal şartlarda doğup doğmadığını, kaç kilo doğduğu gibi bilgileri deftere yazarak kayıt altına aldıkları haberlerde bahsedilmiştir (Fotoğraf 2).

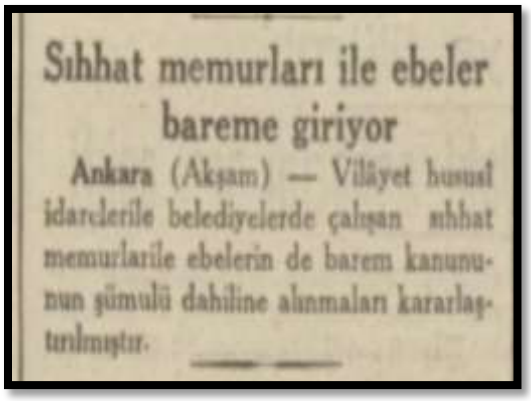
Sıhhat memurları ile ebeler bareme giriyor

Ankara (Akşam) — Vilâyet hususî idarelerile belediyelerde çalışan sıhhat memurlarile ebelerin de barem kanununun şümulü dahiline alınmaları kararlaştırılmıştır.

Fotoğraf 3. Barem kanunu haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 21 Haziran 1940

Kadın hamamlarında Belediye ebeleri kontrol yapacaklar

Kadınlara mahsus hamamların, bilhassa içinde kadınlar varken Belediyece kontrol edilemediğini gören hamam müstahdemlerinin temizliğe, sıhhî şartlara riayet etmedikleri Belediyeye yapılan bir çok şikâyetlerden anlaşılmıştır. Bilhassa natırların, telâkların müşteriler yıkanırken üstlerine başlarına kirli sular döktükleri, kurnalara pis kovalar koydukları gibi şikâyetler artmıştır. Bunu nazarı dikkate alan Belediye sıhhiye müdürlüğü kadın hamamlarının içlerinde müşteri bulunduğu zaman kontrol etmek üzere belediye ebelerini memur etmiştir. Her mıntakada bulunan ebeler, kendi mıntakalarındaki kadın hamamlarını sıkı surette kontrol edecektir. Temizliğe ve sıhhate uygun görülmiyen vaziyetler üzerine ceza zaptı tutulacaktır.

Fotoğraf 4. Hamam bekçiliği yapan ebenin haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 10 Şubat 1940

Akşam gazetesinde, 21 Haziran 1940 tarihinde "Sıhhat memurları ile ebeler bareme giriyor" başlıklı yazı ile ebeleri ilgilendiren mevzuatlardan bahsedilmiştir. Haberde bahsedilen barem kanunu maaşları düzenleyen kanundur (Fotoğraf 3). Akşam gazetesinde, 10 Şubat 1940 tarihinde "Kadın hamamlarında belediye ebeleri kontrol yapacaklar" başlıklı yazı ile ebelerin başka görevlerde bulunduklarından bahsedilmiştir. Bu haberde belediyeye yapılan birçok şikâyetlerden dolayı belediye sıhhiye müdürlüğü kadın hamamlarının içlerinde müşteri bulunduğu zaman kontrol etmek üzere belediye ebelerini memur ettiğine yer verilmiştir (Fotoğraf 4). Analiz edilen diğer haberlerde ebelerin doğum evleri ve ebe mektepleri dışında tren, gemi ve askeriye gibi farklı yerlerde görevlerde bulunduklarına yer verilmiştir.

miştir.

Kürtajdan ölen bir kadın daha

Beyoğlunda oturan Despina isminde bir kız, geçenlerde ölmüş, gömülmüştü. Kürtaj yapıldığından rahmi delinerek öldüğü iddia olunmuş, mezar açılmış, cesed çıkarılmıştı. Morg raporuna ve tahkikatla varılan neticeye göre, Araksi isimli bir ebenin Despinaya kürtaj yaptığı anlaşılmış, ebe aleyhine bu müdahale ile ölüme sebeb olmak davası açılmıştır.

Fotoğraf 5. Küretajdan ölen kadının haberi haberi
Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 2 Mayıs 1942

Bir ebe beş seneye mahkûm oldu

Taksim civarında Despina isminde genç bir kadının ölümüne sebeb olmaktan maznun ebe Araksi ile bu işte alâkası bulunmaktan maznun Kiça isimli kadının muhakemesi bitmiştir. İstanbul birinci ağır ceza mahkemesi, ebenin üç aylık gebe olan genç kadına kürtaj yaptığını ve bu suretle çocuğu düşürüp Despinanın da ölümüne sebeb olduğunu sabit görmüştür. Neticede; ebe Araksinin beş ense hapse konulmasına, Despinaya ebeyi bulmak suretile suça iştirak ettiği anlaşılamıyan Kiçanın beraetine karar vermiştir.

Fotoğraf 6. Ebe beş seneye mahkûm oldu

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 18 Kasım 1943

Cumhuriyet gazetesi haberleri incelendiğinde; kürtajdan ölen bir kadının haberi 2 Mayıs 1942 tarihi ile başlamış olup 18 Kasım 1943 tarihine kadar 5 haber incelenerek son bulmuştur. 2 Mayıs 1942 tarihinde "Kürtajdan ölen bir kadın daha" başlıklı haber yazısında Beyoğlu'nda oturan Despina isimli bir kıza Araksi isimli bir ebenin rahmi delerek küretaj yaptığı anlaşılmış, ebe aleyhine bu müdahale ile ölüme sebep olmak davası açılmıştır. 23 Mayıs 1945 tarihinde Ebe

Araksi İstanbul üçüncü sorgu hâkimliğince sorguya çekilmiş, tevkif edilmiştir. 18 Kasım 1943 tarihinde Ebe Araksi'nin beş sene hapse konulmasına karar verilmiştir (Fotoğraf 5 ve Fotoğraf 6). Akşam gazetesi haberleri incelendiğinde Besim Ömer Akalın ile ilgili toplamda 4 tane habere ulaşılmıştır (https://www.gastearsivi.com). Gazete haberlerinde Besim Ömer Akalın'ın; doğum evinin içinde ebe mektebi açılacağı, profesör ebe yetiştirilmesi gerektiği, ebelik eserlerini ebelere hediye ettiği ve ebelerin eğitiminin öneminden bahsettiği görülmektedir.

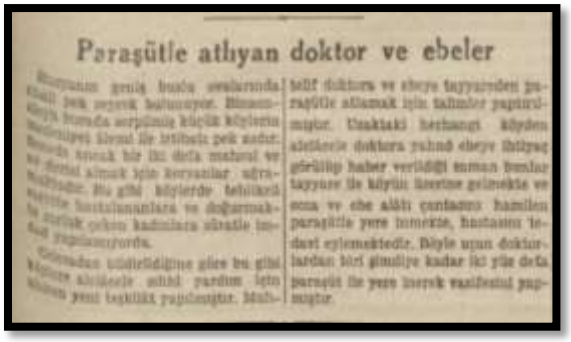
Paraşütle atlıyan doktor ve ebeler

Fotoğraf 7. Paraşütle atlayan ebenin haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 24 Ekim 1940

İngilterede ebelerin doğum esnasında gaz kullanmalarına müsaade ediliyor

Fotoğraf 8. Ebelerin gaz kullanımı haberi
Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 14 Ekim 1936

Akşam gazetesinde, 24 Ekim 1940 tarihinde "Paraşütle atlayan doktor ve ebeler" başlıklı yazısı ile ebelerin zor şartlarda doğuma gittiklerinden bahsedilmiştir. Bu haberde Rusya'nın geniş buzlu ovalarında köylere alelacele sıhhi yardım için teşkilat yapıldığı, muhtelif doktora ve ebeye tayyareden paraşütle atlamak için talimler yaptırıldığından bahsedilmiştir. Ayrıca haberde uzaktaki herhangi köyden alelacele doktora yahut ebeye ihtiyaç görülüp haber verildiği zaman bunlar tayyare ile köyün üzerine gelmekte ve ebe çantasını alarak paraşütle yere inmekte, hastasını tedavi etmekte olduğu açıklanmıştır (Fotoğraf 7). Cumhuriyet gazetesinde, 14 Ekim 1936 tarihinde "İngiltere'de ebelerin doğum esnasında gaz kullanmalarına müsaade ediliyor" başlıklı yazı ile ebelerin doğum sancısını azaltmak için farklı yöntemler kullandıklarından bahsedilmiştir. Bu haberde İngiltere'de ebelerin, gebe kadınların doğum esnasında çekeceği sancıları son derece azaltmak için doğumda gaz kullanmalarına müsaade edildiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca haberde ebeler tarafından gazın kullanılması için üç şart bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ebenin gaz istimal kursu görmesidir. İkinci şart gebe kadının doğumdan en çok bir ay evvel bir doktor tarafından muayene edilerek doğumda gaz alabileceğine dair bir rapor vermiş olması, üçüncüsü de gaz verildiği zaman aynı odada diğer bir ebe, bir hastabakıcı yahut üst sınıflarda ders görmekte olan bir tıp talebesinin bulunması gerekmektedir (Fotoğraf 8).

Ebelik Eğitimi ile ilgili Gazete Haberleri

Konya doğumevi ve köy ebe okulu

Konya Doğumevi müdürü B. Süleyman Kantalp ve ebe mektebi talebeleri

Konya (Akşam) — Konyanın sıhhî ve ictimaî bünyesinde hâkiî temiler yapan Doğumevi, halkın itimad ve rağbetini kazanmıştır. Halkın verdiği bu değer, yuvanın değerli direktörü B. Süleyman Kantalp'ın yerinde olan tedbirlerine borçludur.

Doğumevine bağlı bir de köy ebe mektebi vardır. Bunadaki talebe her gün amelî ve nazarî ders görmektedir. Mektebin 30 talebesi vardır. Bunlar yakında kendilerini iştiyakla bekliyen köylerindeki vazifelerine gidecekledir.

Evvelki mezunlarını köylerdeki vazifelerinde gösterdikleri mevaffakıyet, Cümhuriyet köylüsünü memnun etmektedir.

EBE MEKTEBİ

Ebe mektebi, ebe yetiştiren bir müessesedir. Üniversiteye bağlıdır. Orta mektebleri bitirenler kabul edilir. Tahsil müddeti iki senedir. Tedrisat Tıb Fakültesinin doğum ve kadın hastalıkları seririyatında yapılır. Sıhhat Vekâletine bağlı bulunan Ebe Yurduna kabul edilen talebeler de Ebe mektebi talebelerile beraber ders görürler. Ebe mektebile Ebe Talebe Yurduna yalnız kız talebeler kabul edilir. Bu mektebe girmek için yaşı 20 den aşağı 35 ten yukarı olmamak, sağlık raporu göstermek lâzımdır. Talebe Yurduna girmek içinse 20 den küçük, 30 dan büyük olmamak, ortamektebden pek iyi ve iyi derecede mezun olmak, hiç evlenmemiş olmak. Sağlık Bakanlığının göndereceği herhangi bir yerde üç sene müddetle çalışmağı evvelden kabul etmek lâzımdır.

Fotoğraf 9. Konya Köy Ebe Okulu öğrencileri haberi

Kaynak: Akşam Gazetesi, 22 Mayıs 1941

Fotoğraf 10. Ebe mektebi kayıt şartları haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 25 Ağustos 1937

Cumhuriyet gazetesinde, 14.12.1937 tarihinde "İstanbul vilayeti dâhilinde köy ebesi yetiştirmek üzere bir ebe mektebi açılacaktır" yazı ile köy ebe okullarının açılacağının haberi yapılmıştır. Köylerdeki gebelik ve doğum işlerinin fenni bakımının temini için köy ebeleri yetiştirilmeye başlanmış ve Balıkesir, Konya, İstanbul, Gaziantep, Tokat, İzmir, Ankara ve Manisa gibi illerimizde doğum evleri; ilk olarak Balıkesir ve Konya gibi illerimizde köy ebe mektepleri açıldığına dair haberler vardır (Fotoğraf 9).

Cumhuriyet gazetesinde, 25.08.1937 tarihinde "Ebe Mektebi" başlıklı yazı ile ebe mektebinin tanımından ve giriş şartlarından bahsedilmiştir. Haberde; ebe mektebi ebe yetiştiren bir müessesedir, üniversiteye bağlıdır, orta mektepleri bitirenler kabul edilir ve tahsil müddeti iki sene olacağı yazılmıştır (Fotoğraf 10). Cumhuriyet Gazetesinde, 21.07.1938 tarihinde "Konya köy ebe mektebi şartları" başlıklı yazı ile halkı bilgilendirmek için ebe mektebine kayıt şartlarının haberi yapılmıştır. Ebe mektebine girme şartları şöyle belirtilmiştir;

1. Türkiye Cumhuriyeti tebaasından olmak.
2. İlk tahsilini bitirmiş veya o derecede tahsil görmüş olmak.
3. Yaşı 18'den aşağı ve 35'ten yukarı olmamak.
4. Evlenmemiş olmamak şart değil. Evli veya dul olmakla beraber 2-10 yaşına kadar çocukları olanlar daha, çocuklarının her türlü bakımı temin edileceğine dair bir taahhütname getirirlerse kabul edilirler. Çocuklar mektebe gelemez.
5. İsteklilerin haziran başından ağustos 15'ine kadar doğrudan doğruya Mektep Müdürlüğüne müracaat etmeleri ve dilekçeleri ile birlikte evrakları eksiksiz olarak göndermeleri lazımdır.

Ebe Aranıyor Başlıklı Gazete Haberleri

EBE ARANIYOR

Anadoluda hastanesi olan büyük bir fabrikada çalışmak üzere diplomalı bir ebe aranmaktadır. İsteklilerin aile vaziyeti, istenilen maaş, yaş ve nerelerde çalıştıklarını bir mektupla İstanbul Posta kutusu 84 adresine bildirmeleri ve bir fotografla çalıştıkları yerlerden aldıkları vesikalar suretlerini göndermeleri.

EBE ARANIYOR

SÜMER BANK

İplik ve Dokuma Fabrikaları Müessesesi

Ereğli Bez Fabrikası Müdürlüğünden:

Fabrikamızda şimdiye kadar bulunduğu vazifeler gözönünde ... ücreti takdir edilmek üzere ayni zamanda hemşirelik de yapabilecek ... ebe altıncağından isteklilerin Konya Ereğlisinde bulunan fabrikasının ... servis mektuplarile müracaat etmeleri ilân olunur.

Fotoğraf 11. Ebe aranıyor haberi
Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 1 Temmuz 1942

Fotoğraf 12. Ebe aranıyor haberi
Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 13 Aralık 1942

Erken Cumhuriyet Döneminde hastanelerde çalışacak ebelerin arayışına gazetelerde rastlanılmaktadır. Cumhuriyet gazetesinde, 01.07.1942 tarihinde "Ebe Aranıyor" başlıklı haberde; isteklilerin aile vaziyeti, istenilen maaş, yaş ve nerede çalıştıklarını bir mektupla İstanbul posta kutusu 84 adresine bildirmeleri gerektiği açıklanmıştır (Fotoğraf 11). Gazete haberlerinin başlıklarını incelediğimizde; ebe aranıyor, diplomalı ebe aranıyor, ameliyathane hemşiresi, ebe ve hasta bakıcı aranıyor, cerrahi servisinde çalışacak ebe aranıyor, ebe hastabakıcı aranıyor, anadoluda bir doğum evine ebe aranıyor gibi haber başlıklarının olduğu görülmektedir (Fotoğraf 12)(https://www.gastearsivi.com).

Ebelere Teşekkür Mesajlı Gazete Haberleri

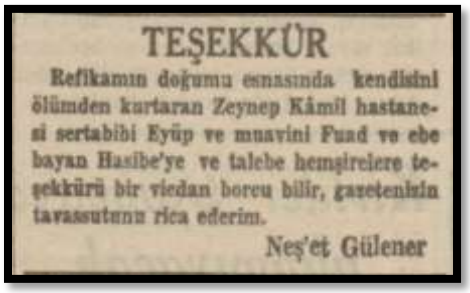
TEŞEKKÜR

Refikamın doğumu esnasında kendisini ölümden kurtaran Zeynep Kâmil hastanesi sertabibi Eyüp ve muavini Fuad ve ebe bayan Hasibe'ye ve talebe hemşirelere teşekkürü bir vicdan borcu bilir, gazetenizin tavassutunu rica ederim.

Neş'et Gülener

M. TURHAN TAN

Teşekkür

Oğlum Alev'in doğumunda dikkat, itina ve büyük harakatile bize yardımda bulunan doğum mütehassısı doktor Münir Halil Erem'e ve ebe Bayan Şerifeye karşı duyduğumuz şükran hislerini açıkça bildirmeyi bir borç sayarım.

Cumhuriyet Bursa muhabiri
Musa Ataş

Fotoğraf 13. Ebe Hasibe'ye teşekkür haberi
Kaynak: Akşam Gazetesi, 7 Şubat 1940

Fotoğraf 14. Ebe Şerife'ye teşekkür haberi
Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi, 28 Şubat 1938

Aileler, doğumunu yaptıran ebe ve doktorlara teşekkür mesajlarını gazetelerde yayınlayarak bildirmişlerdir. İncelenen gazete haberleri çerçevesinde her yıl birer tane teşekkür mesajı yayınlanmıştır (https://www.gastearsivi.com). Haberlerde; doğum esnasında kendisini ölümden kurtaran Ebe Hasibe'ye, tehlikeli bir doğumda kızını ve torununu kurtaran Ebe Ayşe'ye, Ebe Bayan Şerife'ye, güç doğumu muvaffakiyetle başaran nazik ebelerimizden Ebe Bayan Nuriye'ye, maruf Ebe Bayan İsmet'e teşekkür mesajlarına yer verildiği görülmektedir (Fotoğraf 13 ve Fotoğraf 14).

SONUÇ

Erken Cumhuriyet döneminde köy sağlık teşkilatının kurulduğu ve ilk köy ebe okullarının açıldığı yılları inceleyen bu derlemede iki gazetede de kapsam ve çeşitlilik açısından zengin haber içerikleri olduğu görülmektedir. Ayrıca gazete haberlerinde Türkiye'yi ilgilendiren haberlerden ayrı yurt dışındaki haberlere de yer verildiği görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akşam Gazetesi, 21 Ocak 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1934-01-21.
2. Akşam Gazetesi, 9 Mart 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1941-05-22.
3. Akşam Gazetesi, 8 Şubat 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1934-02-08.
4. Akşam Gazetesi, 5 Mart 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1934-03-05.
5. Akşam Gazetesi, 23 Nisan 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1934-03-23.
6. Akşam Gazetesi, 20 Haziran 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1934-05-20.
7. Akşam Gazetesi, 15 Mayıs 1935, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1935-05-15.
8. Akşam Gazetesi, 6 Haziran 1935,Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1935-06-06.
9. Akşam Gazetesi, 16 Eylül 1935, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1935-09-16.
10. Akşam Gazetesi, 10 Ocak 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1936-01-10.
11. Akşam Gazetesi, 24 Ocak 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1936-01-24.
12. Akşam Gazetesi, 2 Şubat 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1936-02-02.
13. Akşam Gazetesi, 11 Mayıs 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1936-05-11.
14. Akşam Gazetesi, 31 Ekim 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1936-10-31.
15. Akşam Gazetesi, 27 Aralık 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1936-12-27.
16. Akşam Gazetesi, 3 Nisan 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1938-04-03.
17. Akşam Gazetesi, 6 Nisan 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1938-04-06.
18. Akşam Gazetesi, 21 Nisan 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1938-04-21.
19. Akşam Gazetesi, 19 Mayıs 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-05-19.

20. Akşam Gazetesi, 30 Haziran 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-06-30.
21. Akşam Gazetesi, 21 Temmuz 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-07-21.
22. Akşam Gazetesi, 18 Eylül 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-09-18.
23. Akşam Gazetesi, 18 Ekim 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-10-18.
24. Akşam Gazetesi, 27 Aralık 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1938-12-27.
25. Akşam Gazetesi, 12 Şubat 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1939-02-12.
26. Akşam Gazetesi, 16 Mayıs 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1939-05-16.
27. Akşam Gazetesi, 27 Mayıs 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1939-05-27.
28. Akşam Gazetesi, 1 Haziran 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1939-06-01.
29. Akşam Gazetesi, 16 Kasım 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1939-11-16.
30. Akşam Gazetesi, 7 Şubat 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-02-07.
31. Akşam Gazetesi, 10 Şubat 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-02-10.
32. Akşam Gazetesi, 25 Şubat 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-02-25.
33. Akşam Gazetesi, 20 Mart 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-03-20.
34. Akşam Gazetesi, 22 Mayıs 1941, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1941-05-22.
35. Akşam Gazetesi, 21 Haziran 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-06-21.
36. Akşam Gazetesi, 21 Ekim 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-10-21.
37. Akşam Gazetesi, 24 Ekim 1940, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1940-10-24.
38. Akşam Gazetesi, 22 Aralık 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1943-12-22.
39. Akşam Gazetesi, 6 Ocak 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1944-01-06.
40. Akşam Gazetesi, 1 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1944-07-01.
41. Akşam Gazetesi, 8 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1944-07-08.

42. Akşam Gazetesi, 15 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1944-07-15.
43. Akşam Gazetesi, 31 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/ 1944-07-31.
44. Cumhuriyet Gazetesi, 2 Şubat 1934, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1934-02-02.
45. Cumhuriyet Gazetesi, 14 Eylül 1935, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1938-04-06.
46. Cumhuriyet Gazetesi, 14 Ekim 1936, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1936-10-14.
47. Cumhuriyet Gazetesi, 1 Ocak 1937, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1937-01-01.
48. Cumhuriyet Gazetesi, 25 Ağustos 1937, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1937-08-25.
49. Cumhuriyet Gazetesi, 3 Kasım 1937, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1937-11-03.
50. Cumhuriyet Gazetesi, 14 Aralık 1937, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1937-12-14.
51. Cumhuriyet Gazetesi,10 Şubat 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1938-02-10.
52. Cumhuriyet Gazetesi, 28 Şubat 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1938-02-28.
53. Cumhuriyet Gazetesi, 15 Mart 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1938-03-15.
54. Cumhuriyet Gazetesi, 21 Temmuz 1938, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1938-07-21.
55. Cumhuriyet Gazetesi, 9 Mayıs 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1939-05-09.
56. Cumhuriyet Gazetesi, 16 Mayıs 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1939-05-16.
57. Cumhuriyet Gazetesi, 12 Nisan 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1939-04-12.
58. Cumhuriyet Gazetesi, 4 Temmuz 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1939-07-04.
59. Cumhuriyet Gazetesi, 2 Ağustos 1939, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1939-08-02.
60. Cumhuriyet Gazetesi, 11 Ekim 1941, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1941-10-11.
61. Cumhuriyet Gazetesi, 21 Ekim 1941, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1941-10-21.
62. Cumhuriyet Gazetesi, 2 Mayıs 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-05-02.
63. Cumhuriyet Gazetesi, 8 Nisan 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-04-08.

64. Cumhuriyet Gazetesi, 12 Nisan 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-04-12.
65. Cumhuriyet Gazetesi, 2 Temmuz 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1942-07-02.
66. Cumhuriyet Gazetesi, 9 Aralık 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-12-09.
67. Cumhuriyet Gazetesi, 11 Aralık 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-12-11.
68. Cumhuriyet Gazetesi, 13 Aralık 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-12-13.
69. Cumhuriyet Gazetesi, 15 Aralık 1942, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1942-12-15.
70. Cumhuriyet Gazetesi, 8 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-08.
71. Cumhuriyet Gazetesi, 10 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-10.
72. Cumhuriyet Gazetesi, 11 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-11.
73. Cumhuriyet Gazetesi, 13 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-13.
74. Cumhuriyet Gazetesi,21 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-21.
75. Cumhuriyet Gazetesi, 23 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-23.
76. Cumhuriyet Gazetesi, 25 Temmuz 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-07-25.
77. Cumhuriyet Gazetesi, 25 Ağustos 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1943-08-25.
78. Cumhuriyet Gazetesi, 18 Kasım 1943, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1943-11-18.
79. Cumhuriyet Gazetesi, 11 Mart 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/ 1944-03-11.
80. Cumhuriyet Gazetesi, 2 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1944-07-02.
81. Cumhuriyet Gazetesi, 13 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1944-07-13.
82. Cumhuriyet Gazetesi, 30 Temmuz 1944, Erişim adresi: https://www.gastearsivi.com/gazete/ cumhuriyet/1944-07-30.
83. Erefe İ, Bolat C (1985). Türkiye'de Yayınlanan Beş Gazetede Hemşireliğin Yansıtılışını Belirleyen Değişkenlerin İncelenmesi. I. Ulusal Hemşirelik Kongresi (Kongre Kitabı), İzmir 13-14 Eylül, 54-61.
84. Ertem, G., Candan Dönmez, Y., & Oksel, E. (2009). Günlük gazetelerde hemşirelik haberlerin incelenmesi.
85. Kavlak Ü.O, Saydam K.B., Demir Ü (2000). Gazetelerde Üreme Sağlığı. Sağlık ve Toplum, Yıl: 10, Sayı: 2, Nisan- Haziran.

86. Yücel, U. (2022). Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Ebelik Tarihi. Ebelikte Meslek Tarihi ve Deontoloji Kitabı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 75-103.
87. Yücel, U. (2023). Dünya'da ve Türkiye'de Ebelik Tarihi. A'dan Z'ye Temel Ebelik Kitabı, İstanbul Tıp Kitabevleri, İstanbul, 11-23.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

1923-2002 Yılları Arası Türkiye' de Uygulanan Nüfus Politikalarına Göre Değişen Ebelik Mesleği

Hanife ATÇEKEN[1], Fatma BAY[2]
[1]Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimler Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya
[2]KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimler Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya

Özet

Nüfus, doğum, ölüm ve göçler nedeniyle devamlı değişen bir olgudur. Devletler sürekli değişen bu duruma göre politika değişiklikleri yapmaktadır. Nüfus politikaları ebelik mesleğini yakından ilgilendiren gelişmelere neden olmuştur.

Türkiye, nüfus politikaları yönünden iki dönemde incelenir. Nüfusu artırmaya yönelik pronatalist yani çoğalma politikası; doğumu özendirme, aile planlaması ve kürtaj hizmetlerini yasaklama uygulamalarının devreye girmesi ile ebelik mesleğinin önemini artırmıştır. Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için ebe yetiştirilmesine ve ebe istihdamına önem verilmiştir. 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıhha Kanununda Sağlık Bakanlığı'na doğumu özendirme sorumluluğu getirilmiş, altı ve üstü çocuk sahibi olmuş ailelere vergi indirimi, ödül ve madalya gibi teşvik verilmesi kabul edilmiştir. Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun ile ebelik gibi ihtiyaçlara cevap verecek bir temel oluşturulmak istenmiştir. Ebelik yapabilmek için bu alanda eğitim zorunlu hale getirilmiş ve diploması olmayan kişilere ebelik yapmak yasaklanmıştır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın 1960 sonrası hızlı nüfus artışını önleyebilmek amacıyla, aile ve nüfus planlamasını uygulamaya soktuğu görülmektedir. 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun 1965 yılında, nüfus artış hızını artırmaya yönelik politikalardan, nüfus artış hızını azaltmaya yönelik politikalara geçiş yapıldığını göstermektedir. Bu kanun ile gebeliği önleyici araç ve yöntemlerin ithal, satış ve dağıtımı yasak fiil olmaktan çıkarılmıştır. Sosyalizasyon ile birlikte her sağlık ocağı köylere ayrılmış, yaklaşık 2500kişiye bir ebe görevlendirilmiş, evde veya sağlık evlerindeki doğumların hastanelerde yaptırılması özendirilerek anne ve bebek ölümlerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra meclis konuşmalarına konu olan, salgın hastalıklarda bile halkın geleceği, umudu olarak görülen ebelik mesleği ülkenin her döneminde kurtarıcı olmak adına şekillenmiş, kanunlar ile çalışma koşulları belirlenmiş ve ülkenin yaşadığı sorunlara bir çıkış yolu olmayı bilmiştir. Bu açıdan geçmişten aldığımız dersler ile geleceğe ışık tutmak biz ebelerin asil görevi olmaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması, cumhuriyet, ebelik, nüfus, politika.

Abstract

Population is a constantly changing phenomenon due to births, deaths and migrations. States make policy changes according to this constantly changing situation. Population policies have caused developments that are closely related to themidwifery profession.

Turkey is examined in terms of population policies in two periods.Pronatalist policy aimed at increasing the population;The importance ofthe midwifery profession has increased with the introduction of practices that encourage childbirth, prohibit family planning and abortionservices. In order to provide these services,importance has been given to training and employing midwives.In the Umumi Hıfsısıhha Lawenacted in 1930, the Ministry of Health was given the responsibility of encouraging birth, and it was accepted to give incentives such as tax deductions, awards and medals to families who had six or more children. With the Law on the Proper Practice of Medicine and Medical Arts, it was aimed to create a basis that would meet needs such as midwifery.With the "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Arts" numbered 1219, it wasaimed to create a structure that would respond to services such as midwifery and dentistry. In order to become a midwife,education in thisfield has been made compulsory and it is prohibited for people who do not have a diploma to do midwifery. It is seen that the Ministry of Health and Social Assistance put family and population planning into practice in order to prevent rapid population growth after 1960. Law No.557 on Population Planning, dated April 10, 1965, shows that there was a transition from policies aimed at increasing the populationgrowth rate to antinatalist policies aimed at reducing population growth. With this law, the import, sale and distribution of contraceptive devices and methods are no longer prohibited acts. With socialization, each health center was divided into villages, a midwife was assigned to approximately 2500people, and maternal and infant deaths were tried to be prevented by encouraging births at home or in health centers to be delivered inhospitals.

The profession of midwifery, which was the subject of parliamentary speeches after the proclamation of the Republic and wasseen as the future and hope of the people even in epidemics,was shaped to be a savior in every period of the country, working conditionswere determined by laws and it was a way out of the problems experienced by the country.In this respect,it will continue to be the nobleduty of us midwives to shed light on the future with the lessons we have learned from the past.

Keywords: Family Planning, Republic, Midwifery, Population, Politics.

GİRİŞ

Mustafa Kemal Atatürk'ün 1922'de nüfus hakkındaki ifadeleri şu şekildedir: 'Genel sağlık konusunda takip ettiğimiz gaye şudur: Milletimizin sıhhatinin muhafaza ve takviyesi, nüfusun çoğaltılması, hastalıkların ortadan kaldırılması, bu suretle milletin dinç bir beden olarak yetiştirilmesi' ve 'nüfusumuzun muhafaza ve çoğaltılması gayesine ehemmiyetle dikkatlerinizi çekerim. Asil ve verimli olan Türk Milleti'nin sağlıklı bir hayat şartına sahip olunca Türk vatanını suretle dolduracak ve şenlendirecek kuvvette olduğuna kimsenin şüphesi yoktur'. Bu ifadeler, Cumhuriyet ilanı sonrası tüm hükümetlerin ana politikası olmuştur (Aydoğan & Çoban, 2016). Nüfus, geniş bir ifade ile; doğa parçasını kendine vatan yapmış, nesiller boyu vatanına sahip çıkmış ve böylece günümüze kadar gelebilmiş, devam eden süreçte de varlığın sürdürebilen, yaşayan insanlar birliğidir. Nüfus geçmişte de günümüzde de ülkelerin en temel kaynağı olmaktadır (Kayacan, 2022).

Cumhuriyetin ilanından sonra, savaşlar sonrası büyük kayıplar veren, oldukça azalmış bir nüfus vardır. Modern Türkiye'ye geçiş yapılması ile birlikte sosyal ve ekonomik yaşamın yeniden oluşturulması, nüfusun azalmış olması, sağlık sisteminin bulunmaması, salgın ve hastalık nedeniyle ölüm oranlarının artaması, henüz makineleşme olmaması nedeniyle tarım alanlarında insan gücünün az olması nedeniyle hızlı bir nüfus artışına ihtiyaç duyulmuştur (Eryurt vd., 2013; Demir, 2016). Cumhuriyetin ilanından sonra ilk yıllardan 1965 yılına kadarki birinci evrede; çoğalma politikası (nüfusu artırıcı-pronatalist) izlenmiştir. İkinci evre yani 1965 yılı sonrası ise nüfus artış hızının azaltılması (Antinatalist-nüfus artış hızını sınırlayıcı) yönünde politikalara geçilmiştir (Doğan, 2013). Ülkenin gelişmişliği için uygulanan girişimlerde ebeye olan ihtiyaç artmış (Fedai, 2019) ve meslek tanımı genişlemiştir.

Sağlık Bakanlığı ebenin tanımını; 'anne-çocuk sağlığı hizmetlerini yürüten, 0-6 yaş çocuk izlemlerini ve aşılarını yapan, gebelik ile ilgili, doğum ve doğum sonu hizmetleri sunan, doğumu kendi sorumluluğunda yaptıran, aile planlaması, ilkyardım, kişisel temizlik kuralları, bulaşıcı hastalıklar, sosyal hastalıklardan korunmak için öneriler sunan, savaşla ilgili konularda birey, aile, topluma sağlık eğitimi veren, insani ve ahlaki davranışları ile örnek, Bakanlık tarafından onaylanmış bir okuldan mezun olmuş, meslek mensubudur' olmaktadır (Sayıner, 2021; Hazar, 2023). Ebelik, antenatal, innatal ve postnatal dönemde, kadın ile iş birliği içinde kadının ihtiyaç duyduğu bakım, destek ve danışmanlığı veren, kendi sorumluluğunda doğum yaptıran, yenidoğan ve sonraki dönemde bebek ve çocuğa bakım veren, sorumluluk sahibi ve güvenilir sağlık profesyonelidir (Sırıken, 2020; Yılmaz vd., 2023). Bu çalışmada; 1923-2002 yılları arası Türkiye' de uygulanan nüfus politikalarına göre değişen ebelik mesleğini incelemek amaçlanmıştır.

1923-1961 Yılları Arasında Pronatalist Nüfus Politikaları

Pronatalist politika, en sade haliyle, aile merkezli, üremeyi teşvik eden, tüm nüfusu veya bir kısmını üremeye sevk eden, ideolojik, politik ve kültürel fikirleri ve aynı zamanda pratikleri (Karakuş, 2021) içeren, nüfus oranlarının azaldığı zamanlarda nüfusun arttırılması için uygulanan politikalardır (Yıkmış, 2018; Elekler, 2023). Bu politikaların amacı, doğum oranlarını artırmak ve genç nüfusun sayısını yükselterek ekonomik büyümeyi desteklemek, işgücü piyasasını canlandırmak, yaşlanan nüfusa bakacak potansiyel bakıcıları sağlamak gibi hedefleri gerçekleştirmektir. Bunun için 1923 ve 1961 yılları arasında, nüfusu hızla artıracak birtakım

önlemler alınmıştır. Alınan bu önlemler, bir taraftan özendirici ve bir taraftan yasaklayıcı özelliklere sahiptir (Can, 2023).

İlk icraatlerden biri, 1926 yılında 'Merkezi İstatistik Müdüriyet-i Umumiyesi''nin kurulmasıdır. Doğurganlığı artıracak ilk yasal düzenlemeler yapılmıştır. Türk Ceza Kanunu, 1926 tarih ve 765 sayı ile yürürlüğe girmiş ve 'Hayat ve Vücut Bütünlüğü Hakkı' neden gösterilmiş, ilaç ve alet ile çocuk düşürme yasaklanmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun beş maddesi (468, 469, 470, 471 ve 472.) düşük yapma ve/veya çocuk düşürtmeyi ağır ceza yaptırımına tabi tutmuştur (Gökburun, 2020). Daha sonra mevcut sayının tespiti için, ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır (Demir, 2016). 1928 yılında 1219 sayı ile 'Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun' yasalaşmış, doktorluk, dişçilik ve ebelik gibi mesleklerin çalışma koşulları düzenlenmiştir (Fedai, 2019; Aydın & Yıldız, 2019). Ayrıca aynı kanunda sadece ebe mektebi mezunlarının, uygulama gördükleri hastaneden yeterli belgesi alan kişilerin ebelik yapabileceği, ebelerin, herhangi bir alet kullanması ve reçete yazması yasaklanmış, doğumda meydana gelen herhangi bir engel durum ve sıkıntıda mutlaka bir doktor çağırması zorunluluğu vurgulanmıştır (Altay, 2018). Pronatalist politikalara özel ilk resmi belgelerden, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, sağlığı devletin hizmet alanı olarak belirtmiştir (Gökburun, 2020). Bu kanun, Sağlık Bakanlığı'na doğumu teşvik etme sorumluluğu vermiş, aileler için maddi (altı ve daha fazla çocuğa sahip ailelere ikramiye, madalya verilmesi, yol vergisinden muaf olunması gibi) uygulamalar kabul edilmiş, doğum kontrol yöntemlerin ithali ve satışı yasaklanmıştır (Akın, 2012). Aynı zamanda bu eylem, 3038 sayılı 1936 tarihli kanun ile 'Irkın Tümlüğü ve Sağlığı Aleyhine Cürümler' şeklinde yeniden düzenlenmiş, doğurganlığı azaltacak her türlü bilginin yayılması ve isteyerek düşük yapmak suç unsuru şeklinde ağır ceza mahiyetinde değerlendirilmiştir (Doğan, 2011; Eryurt vd., 2013). Bu uygulamaları tamamlayan bir diğer uygulama da; 1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu'nda belirlenen asgari evlilik yaşlarının erkekler ve kadınlar için (sırası ile 18 yaş ve 17 yaş), 1938 yılında kabul edilen 3453 sayılı yasa ile erkekler için 17, kadınlar için 15'e indirilmesi olmuştur (Eryurt vd., 2013). Gelir Vergisi Kanunu ile belli bir yaşa kadar evlenmeyen bireylerin, 'Bekârlık Zammı' ismi ile dolaylı şekilde bekârlık vergisi ödemesine karar verilmiştir (Oktay, 2014). 1950 yılından itibaren, nüfusun öngörülenden daha fazla ve şehirleşme oranının da daha hızla artması, gebeliği engelleyen yöntemlere ve araçlara ilişkin uygulanan sıkı yasaklar sebebiyle önlenemeyen anne ölümleri başta olmak üzere, sağlık problemlerine yol açtığı için nüfus planlaması tartışılmaya başlanmıştır (Demir, 2016). Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren nüfusu arttırmak için uygulanan nüfus politikaları olumlu sonuçlar vermiştir; ancak artan nüfus ihtiyaçlarının karşılanması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi aynı seviyede olamamıştır (Can, 2023).

Pronatalist Nüfus Politikaları ile Değişen Ebelik Mesleği

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte tüm ülkede yaşanan gelişmeler sonucunda sağlık hizmetleri şekillenmeye başlamış ve ebelerin çalışma koşulları değiştirmiştir (Fedai, 2019). Tababet ve Şuabatı Tarzı İcrasına Dair Kanun ile birlikte geleneksel ebelerin yani diplomasız ebelerin doğum yaptırması yasaklanmıştır. Bu durum ülkede ciddi anlamda ebelik açığının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Karaçam, 2016). Ebelik yapabilmek için alanda eğitim zorunlu hale getirilmiş, ebelik eğitimi almış kişilere mesleği yapma hakkı tanınmıştır. Ebelik mesleği gereksiniminin karşılanması için Sağlık Bakanlığı (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı-SSYB) tarafından Konya, Balıkesir, İzmir, Malatya, Erzurum, Aydın, Antalya, Eskişehir, Manisa, Gaziantep, Isparta, Kayseri ve Ankara'da köy ebe okulları açılmış (Mumcu & Özer, 2020), bu köy ebelerinin sayısı ülkenin

ihtiyacını karşılamadığı için, "Köy Sağlık Kızı" programı ile ilkokul mezunu olan yetenekli köy kızlarının numune hastalarında verilecek bir yıl süreli eğitimden sonra köylerinde hizmet etmesi planlanmıştır (Aydın Kartal & Aksoy, 2021). Bu dönemde İstanbul, Adana, İzmir ve Konya illerinde çocuk bakımı ve yardım evleri kurulmuştur. Bu kurumlarda seyyar ebeler görevlendirilerek, bu ebelerin ev ziyaretleri yapması, evde doğum yapmak isteyen kadınlara ücretsiz hizmet sunması, anneleri ve çocukları kontrol için doğum evlerine getirmeleri hususunda aileleri ikna etmek şeklinde görevleri bulunmaktadır (Altay, 2018).

1961-2002 Yılları Arasında Antinatalist Nüfus Politikaları

Antinatalist nüfus politikaları; nüfusun çok fazla olduğu veya çok hızlı büyüdüğü bölgelerde nüfus artışının düşürülmesini hedefleyen politikalardır (Demir, 2016). Dr. Nusret Fişek (Sağlık Bakanlığı Müsteşarı) önderliğinde, 5 Ocak 1961 yılında hazırlanan 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Kanunu ile birlikte sağlık hizmetlerinde 'Sosyalleştirme Dönemi' başlamıştır. Yönetmelikler ile düzenlemeler yapılmıştır. Sosyalleştirmenin temel amacı; sağlık hizmetlerinin sürekli ve yaygın şekilde tüm bireylere ulaşarak sunulabilmesinin sağlanmasıdır (Aydın & Yıldız, 2019). Bu anlayış ile yasalaşan 224 sayılı Kanun, Türkiye'de uygulanacak tüm sağlık hizmetlerinin devletin görevi olduğunu, birinci basamak tedavi hizmetinin kentlerden köylere ulaşıncaya kadar yayılarak herkesin bu hizmetten yararlanmasını, koruyucu hizmetler ile birlikte tedavi edici hizmetlerin de birlikte yürütülmesini kapsamaktadır (Fedai, 2019).

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi sonrası askerlik yapan erkek nüfusu terhis olmuş, bol miktarda penisilin türevi ilaçların ülkeye girişi sağlanmıştır. Bu tür gelişmeler sonrası, nüfusun artışı kolaylaşmıştır (Can, 2023). Aynı zamanda sanayileşmenin hızlanması ile sanayi sektörü daha fazla işgücüne ihtiyaç duymuştur. Şehirlerde insanların sağlıksız koşullarda yaşamaya çalışması, geçici barınma için yerleştikleri gecekonduların kalıcı konutlar haline dönüşmesi, düzensiz kentleşme sorununun üzerine gidilmesi gerektiği sonucunu doğurmuştur (Yücel, 2016).

Türkiye'de "Planlı Dönem" olarak ifade edilen, 11 farklı dönemi kapsayan Beş Yıllık Kalkınma Planı devreye girmiştir (Can, 2023). 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun 1965 yılında yürürlüğe girmiş ve gebeliği önleyici yöntemlerin ithaline, satışına ve kullanımına izin vermiştir. Kürtajın ise, tıbbi zorunluluk durumunda uygulanmasına izin verilmiştir (Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, 1965). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ise (1968), nüfus planlaması ifadesinin yerini aile planlaması şeklinde ifade edilerek, konuya yaklaşım açısı değişmiştir (Yücel, 2016). Nüfus Planlaması Hakkındaki 554 sayılı kanun, 1983 yılında değişikliğe uğramış, yerine daha geniş kapsamlı ve liberal bir kanun getirilmiştir. Yeni yapılan değişiklik ile 10 haftaya kadar olan gebeliklerin, çeşitli sebeplerle sonlandırılması, gönüllü cerrahi kısırlaştırma yöntemlerinin kullanılması serbest hale getirilmiştir. Aile Planlamasını destekleyen bilinçlendirme kampanyaları başlatılmıştır. Kontraseptifler (doğum kontrol araçları) isteyenlere ücretsiz dağıtılmıştır (Akın, 2012). 1985-1989 dönemindeki stratejilerin belirlendiği Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, aile planlaması adı altında antinatalist nüfus politikası uygulamalarının devam ettiği bir sürece karşılık gelmektedir. Plan'a göre, toplumun temeli olan aileye yönelik daha fazla çalışma yapılacaktır (Can, 2023). Anne-çocuk sağlığını korumak, nüfusun yapısını iyileştirmek, nüfus artış hızının iktisadi, gelişme üzerindeki baskısını azaltmak amacıyla aile planlamasının devam edeceği belirtilmiştir. Ailenin gücünü aşan sayıda çocuk sahibi olmak istemeyen; fakat bilgisizlik veya imkânsızlık nedeniyle bunu sağlayamayanlara, bilgi verilmesi ve ilaç yardımı yapılması kararlaştırılmıştır. Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun esas alarak çıkartılan, "Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük" ve "Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütme Yönetmeliği" ile düşük yapmak suç olmaktan çıkarılmıştır. Böylece gebeliği önleyici her türlü yöntemin ithalatı, satışı, reklamı ve kullanımı yasal hale getirilmiştir. Aynı kanunun 5. maddesi ile 'onuncu gebelik haftası doluncaya kadar,

kadının sağlığı açısından tıbbi yönden sakıncası olmadığı sürece istek üzerine rahim tahliye edilir' hükmü getirilmiştir (Gökburun, 2020).

Antinatalist Nüfus Politikaları ile Değişen Ebelik Mesleği

Sağlık evi ve sağlık ocağı; sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinin sunumuna özel iki kurumudur ve merkezinde ebelerin yer aldığı, kadın sağlığı hizmetlerinin iki temel mekânıdır (Nüket Paksoy, 2018). Ülkenin her köşesine dağılmış sağlık ocaklarına, 3-4 sağlık evi bağlıdır. Köylerde bulunan sağlık evi binalarının yarısı hizmet birimi şeklinde, yarısı ise ebe lojmanıdır. Ebeler, yaşadıkları ve kendilerine bağlı olan 3-4 köyü yürüyerek dolaşır, gebeleri ve bebekleri yönergede belirtilen sıklık ve nitelikte izlemekte, yeni gebe kalanları belirlemektedir. Bulaşıcı hastalıkların bildirimine varıncaya kadar her türlü sağlık hizmetini vermekle sorumludurlar. Doğumu evde veya sağlık evinde yaptırabilirler ancak doğumun mümkün olduğunca hastanede yapılmasını özendirmektedirler. Sağlık ocaklarını diğer birimlerinden ayıran temel özellik hizmetlerin evde yürütülmesidir. Ebeler tüm hizmetlerini, diğer sağlık profesyonelleri ise hizmetlerinin bazı bölümlerini evde sürdürürler. Tüm toplumun sağlık sorunlarını ve düzeyini yerinde saptayarak, ailelerin sahip oldukları olanaklar çerçevesinde çözüm bulmak sağlık ocağını üstün kılan özelliktir. Aynı zamanda bu üstünlüğü sağlayan da ebedir. Ebe sağlık sorunlarını belirleyerek gerektiğinde üst birimlere ileten, üstten aldığı destekle en doğru çözümü, yerinde uygulayan temel sağlık çalışanı ve hizmetin parmak ucudur (Aksakoğlu, 2008). Sağlık ocakları ve sağlık evlerinde 1963-1973 arası dönemde gerçekleşen 240.326 doğum ebeler başta olmak üzere sağlık personeli yardımı ile gerçekleşmiştir. 1960'lı yıllarda yılda 200.000 anne, 500.000-600.000 0-6 yaş grubu çocuk muayene ve kontrol edilmiş, bir milyon çocuk aşılanmıştır. 1980'li yıllarda ise bir yılda 5-9 milyon çocuğa karma DPT, DT ve Polimiyolit ve tetanoz aşısı yapılmıştır. Çocuk ölümlerinde önemli azalmalar olmuştur. Ebelerin birinci basamakta verdikleri diğer önemli bir hizmet, 1965 tarihli, 557 sayılı ve 1983 tarihli, 2827 sayılı nüfus planlaması kanunları doğrultusunda verdikleri aile planlaması hizmetleri olmuştur (Yücel, 2016).

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte ülkede yaşanan gelişmeler sağlık hizmetlerinin şekillenmesine yol açmıştır. Çıkarılan kanunlar ile ebelerin çalışma koşulları değişmiştir. Ülke gelişmişliği için yapılan girişimlerde ebelere olan ihtiyaçta devreye girmiş ve politikalar yapılmıştır. Günümüzde yaşanan sorunların çözümü için yine ebeliğin görev ve sorumluluklarına ihtiyaç vardır. Günümüzün sorunları geçmişten ışık alarak çözmek mümkündür. Geçmişten günümüze bugünün problemlerinin çözümü için ebeler olarak yine devreye girmeli ve yeni politikalar ile sorunlara çözüm bulmalıyız.

KAYNAKÇA

1. Akın, A. (2012). Türkiye'de Değişen Nüfus ve Sağlık Politikaları Doğrultusunda, İsteyerek Düşükler ve Üreme Sağlığı Hizmet Sunumunda Geleceğe Bakış. Turkish Journal Of Public Health, 10(Özel Sayı), 43-60.
2. Aksakoğlu, G. (2008). Sağlıkta Sosyalleştirmenin Öyküsü. *Memleket Siyasetyönetim*, *3*(8), 7–62.

3. Altay, S. (2018). Cumhuriyet'in İlk On Beş Yılında Ebelik Eğitimine ve Mesleğin Dönüşümüne Dair Kısa Bir Bakış (1923-1938). Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 17(35), 167-217.
4. Aydın, R., & Yıldız, H. (2019). Cumhuriyet'ten Günümüze Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Gelişimi. In R. Aydın & H. Yıldız (Eds.), *International Mediterranean Social Sciences Congress (Mecas) Congress Book Serıes* (Vol. 3, Issue 4, Pp. 379–388).
5. Aydın Kartal, Y. & Aksoy, T. (2021). Tarihten Günümüze Ebelik Eğitimi ve Mesleğine Kısa Bir Bakış. Sağlık Bilimleri Dergisi (Journal of Health Sciences) 2021 ; 30 (1).
6. Aydoğan, E., & Çoban, E. (2016). Türkiye'de Nüfus Sayımları ve Uygulanan Nüfus Politikaları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, *6*(2/1), 113-126.
7. Can, B. (2023). Cumhuriyet Döneminde Türkiye'nin Nüfus Politikaları: Yeni Bir Kronolojik Sınıflandırma. TroyAcademy, 8(1), 1-37. https://doi.org/10.31454/troyacademy.1130042
8. Çavmak, Ş., & Çavmak, D. (2017). Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi ve Sağlıkta Dönüşüm Programı. *Sağlık Yönetimi Dergisi*, *1*(1), 48-57.
9. Demir, O. (2016). Nüfus Politikaları ve Çin, Fransa Ve Türkiye Örneklerinin Değerlendirilmesi. *Social Sciences*, *11*(1), 41-61.
10. Doğan, M. (2013). Türkiye'de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış. *Marmara Coğrafya Dergisi*(*23*), 293-307.
11. Elekler, E. G. (2023). Biyopolitika Kavramı İle Doğum Kontrolü Üzerinden Nüfus Politikaları İlişkisi: 2012- 2022 Yılları Arasında Türk Yazılı Basınında Kürtaj Haber Örnekleri Üzerine İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.
12. Eryurt, M. A., Beşe Canbolat, Ş. Ve Koç, İ. (2013), "Türkiye'de Nüfus Ve Nüfus Politikaları: Öngörüler Ve Öneriler", Amme İdaresi Dergisi, Cilt 46, Sayı 4, Ss. 129-156.
13. Fedai, R. (2019). Sağlıkta Dönüşüm Programının Öncesi: Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Gelişimi: 1923-2003. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2010–2032. Https://Doi.Org/10.33206/Mjss.519593
14. Gökburun, İ. (2020). Türkiye'nin Demografik Dönüşüm Sürecinde Nüfus Politikalarının Rolü. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, *4*, 1-15.
15. Hazar, H. U. (2023). İlkyardım: Hemşirelik ve Ebelik. Sağlık & Bilim, 7.
16. Karaçam, Z. (2016). Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma. Lokman Hekim Dergisi, 6(3), 128–136.
17. Karakuş, H. (2021). Pronatalist Kültürde Çocuk Olmak 1929-1940 Yılları Gazete Haberleri Üzerine Bir Deneme. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 50(2), 965-1002. https://Doi.Org/10.14812/Cuefd.984174
18. Kayacan, E. (2022). Türkiye'nin Nüfus Politikalarındaki Değişimin Kalkınma Planları Üzerinden Değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 22(54), 107-139. https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1081252
19. Mumcu, N., & Uzun Özer, B. (2020). Geçmişten günümüze ebelik eğitimi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), 217-222.
20. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun. (1965). Resmî Gazete (Sayı: 11976). Erişim adresi: https://www5. tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc048/kanuntbmmc048/kanuntbmmc04800557.pdf. Erişim Tarihi:16.12.2023
21. Nüket Paksoy, E. (2018). Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinde Ebelerin Sağlık Ocağı İle İlişkisinin Mekânsal İncelemesi. *Fe Dergi Feminist Ele*, *10*(2), 140–149.

Https://Doi.Org/10.1501/Fe0001_0000000216
22. Oktay, E. Y. (2014). Türkiye'de Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Uygulanan Nüfus Politikaları. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7). Https://Doi.Org/10.17828/Yasbed.49556
23. Resmi Gazete. (2014). Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş Ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14.htm. Erişim tarihi: 16.12.2023
24. Sayıner, F. D. (2021). Ebelik hemşirelik değildir, Ebelik doğum koçluğu değildir. Anatolian Journal of Health Research, 2(2), 77-78. https://doi.org/10.29228/anatoljhr.52370
25. Sırıken, B. (Ed.). (2020). Pandemi Sürecinde Güncel Sağlık Çalışmaları. Livre de Lyon.
26. Yıkmış, M. S. (2018). Pronatalist Kültürde Anne Olmamak. Fe Dergi 10, sayı. 2:84-97. https://doi.org/10.46655/federgi.676606
27. Yılmaz, Z. D. K., Özkan, A., Sabancılar, G. G., & Malçok, F. G. (2023). Ebelerin Mesleki Aidiyetlerinin İncelenmesi. GEVHER NESIBE JOURNAL OF MEDICAL AND HEALTH SCIENCES, 8(3), 585-595.
28. Yücel, Ü. (2016). Ülkemızde Bırıncı Basamak Sağlık Hızmetlerı Açısından Ebelığın Tarıhı. *E-Sağlık Ebelik Dergisi*, *Iv*(13), 46–51

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Kazakistan'da Ebelik Tarihi: Ebelerle Yapılan Görüşme Sonuçları
Hıstory of Midwifery in Kazakhstan: Fındıngs From Indıvıdual Intervıews Wıth Mıdwıves

Vassilya RASHIDOVA[1], Buse KAYA[2], Naciye KARA[3], Mevlüde ÖZEL[4]

[1]Astana, Dişmal Dişçi Tıbbi Malzemeler Kazakistan, vasilyarashidova@gmail.com, 05532119189, ORCID: 0009-0009-4600-2494

[2]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, bukaya@agri.edu.tr, 05356497436, ORCID: 0000-0002-2515-479

[3]İzmir Şehir Hastanesi, naciyekara237@gmail.com, 05394133186, ORCID: 0009-0006-7164-2360

[4]İzmir Ödemiş Devlet Hastanesi, mevludeozel12@gmail.com, 05529359521, ORCID: 0000-0002-0101-8873

Özet

Giriş-Amaç: Hızla gelişen dünyada değişimin temsilcisi olan ebeliğin geleceğine, tarihin kıyısından bakmak gerekmektedir. Kazakistan'da ebelik tarihi ile ilgili sınırlı sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu çalışmada, Kazakistan'da ebelik tarihinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Kazakistan'da ebelik yapan altı ebe ile yarı yapılandırılmış soru formu aracılığı ile görüşme yapılmıştır. Çalışmada yer alan fotoğrafların kullanımı için, görüşülen ebelerden izin alınmıştır.

Bulgular: Ebe 1: "1990'da Selinograd Şehir Sağlık Okulu ebelik bölümünden 2 yıl 10 ay süren bir eğitim sonrası mezun oldum. Gebelikte ve doğum sonrası (3., 21. ve 41. günler) dönemde "patronaj" adı verilen 3'er ev ziyareti yapıyoruz."
Ebe 2: "2008 yılında Cumhuriyet Koleji hemşirelik bölümünden mezun olduktan sonra 540 saatlik ebelik eğitimi aldım ve ebe oldum. Ebe olunduktan sonra akademik ve uygulamalı lisans yapma seçenekleri bulunuyor."
Ebe 3: "1992-1996 yılları arasında Almatı Şehir Kolejinden mezun oldum. Ülkemizde 1999 yılında yürütülen Güvenli Annelik Programı ile ebelerin ön plana çıktıklarını söyleyebilirim. Şu anda ebelik Kazakistan'da orta düzey sağlık mesleğidir."
Ebe 4: "2 yıl 10 ay süren eğitimin sonunda 2017 yılında Karaganda Sağlık Koleji'nden mezun oldum. Mezun olabilmek için simülasyon benzeri bir sınavdan başarılı olma koşulu aranmaktadır."
Ebe 5: "1990 yılında Talgar Sağlık Okulu ebelik bölümünden 2 yıl 9 ay süren bir eğitim sonunda mezun oldum. Eskiden ebeler mesleki tecrübelerine göre üç kategoriye ayrılmaktaydı."
Ebe 6: "1987 yılında Şehir Sağlık Okulu ebelik bölümünden mezun oldum. Ebelik, şu anda orta düzey sağlık mesleği olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ebeler arka planda kalmaktadır"

Sonuç: Görüşmeler sonucunda, Kazakistan'da ebelik mesleğinin ve ebelik eğitiminin tarihsel süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğradığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazakistan, ebelik mesleği, ebelik tarihi.

Abstract

Introduction-Purpose: It is necessary to look at the future of midwifery, which is the representative of change in the rapidly developing world, from the edge of history. There are limited resources on the history of midwifery in Kazakhstan. This study aims to examine the history of midwifery in Kazakhstan.

Materials-Methods: The study was carried out using the interview technique. Six midwives working in Kazakhstan were interviewed using a semi-structured questionnaire. Permission was obtained from the interviewed midwives for the use of the photographs in the study.

Findings: Midwife 1: "I graduated in 1990 from the Selinograd City Health School's midwifery department after a 2-year and 10-month education. During pregnancy and postpartum (days 3, 21, and 41), we make three home visits called 'patronaj'."

Midwife 2: "After graduating from the Republic College nursing department in 2008, I received 540 hours of midwifery training and became a midwife."
Midwife 3: "I graduated from Almaty City College between 1992-1996. I can say that midwives came to the forefront in our country with the Safe Motherhood Program implemented in 1999."
Midwife 4: "After a 2-year and 10-month training, I graduated from the Karaganda Health College in 2017. To graduate, there is a requirement to succeed in a simulation-like exam."
Midwife 5: "I graduated from the Talgar Health School's midwifery department in 1990 after a 2-year and 9-month education. In the past, midwives were categorized based on their professional experience."
Midwife 6: "I graduated from the City Health School's midwifery department in 1987. Midwifery is currently defined as a mid-level health profession. In our country,midwives remain in the background."

Conclusion: As a result of the interviews, it was observed that the midwifery profession and midwifery education in Kazakhstan have undergone various changes throughout history.

Keywords: Kazakhstan, midwifery profession, history of midwifery.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü, ebeyi; gebelikte, doğumda ve doğumdan sonra gerekli hizmeti sunan, normal doğumları kendi sorumluluğunda yaptıran ve yenidoğanın bakımını yapmak üzere eğitilen kişi olarak tanımlamaktadır (Mumcu ve Özer, 2020). Uygun şekilde eğitilmiş, iyi kaynaklara sahip bir ebelik işgücünün sağlanması ile verilen ebelik bakımı; kadınlar ve bebeklerin sağlık sonuçlarının iyileştirilmesine önemli derecede katkıda bulunmaktadır. Evrensel olarak, mevcut ve gelecekte; ebelik mesleği ve ebelik bakımını destekleyip güçlendiren stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir (Hildingsson ve ark., 2016). Bu amaçla öncelikle çok uzun bir geçmişe sahip olan ebelik mesleğinin tarihine ışık tutulması ve henüz aydınlanmamış şeylerin aydınlatılması gerekmektedir (Gottfreðsdóttir ve Nieuwenhuijze, 2018). Tarihte kadınların her zaman ebelere ihtiyacı olmuştur, halen ihtiyacı vardır ve her zaman olacaktır. Ebelik mesleğine dair zorluk; ebelere olan ihtiyaçla değil, ebelik rolünün en iyi şekilde nasıl yerine getirilebileceğiyle ilgilidir. Bu anlamda; ebelik mesleğini güçlendirmenin ilk koşulu; hızla gelişen dünyada değişimin temsilcisi olan ebelik mesleğinin geleceğine, tarihin kıyısından bakmaktır (Dahlen, 2006). Sözlü tarih, ebelik tarihinin açığa çıkması için önemli bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle bu çalışmada araştırmacılar; belgelenmiş kanıtların az olduğu ya da belgelenmiş kanıtların tek taraflı ve şüpheli olduğu durumlarda bilgi edinmek için sözel görüşmelerden yardım alındığı bilgi edinme yöntemi olan sözlü tarihi tercih etmişlerdir (Reid, 2004). Kazakistan'da ebelik tarihi ile ilgili olarak; yazılı tarihi kaynağın çok sınırlı olması ve geçmiş ebelik uygulamaları hakkında bilinmeyen birçok şey olması nedeniyle bu çalışmada Kazakistan'da ebelik tarihi sözlü tarih yöntemiyle araştırılmıştır.

Kazakistan ile İlgili Genel Bilgi

Kazakistan 16 Aralık 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanmıştır. Kazakistan nüfusu, 20 milyon, yıllık toplam doğum artış oranı %1,3'tür (Abenova ve ark., 2021; Katsaga ve ark., 2012; Nurturing Care for Early Childhood Development, 2017; Devi, 2014). Kazakistan kuzeyde Rusya ile uzun bir sınırı olmakla birlikte; doğuda Çin, güneyde Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan ile komşudur. Kazakistan Cumhuriyeti Orta Asya'da yerleşmiş olup, dünyada kapsadığı alan bakımından 9. sıradadır. Eski adıyla Almatı (önceki adıyla Alma-Ata) olan başkent, Aralık 1997'de Astana'ya taşınmıştır (Katsaga ve ark., 2012; Wilson ve Jenkins, 2001).

Kazakistanda Sağlık Göstergeleri

Kazakistan'da reprodüktif dönemde olan kadın sayısı kentsel alanda 2 985 470, kırsal alanda 1 636 249 olarak kaydedilmiştir. Ulusal istatistiklere bu kadınların %99,2'si gebelikleri sırasında en az bir kez vasıflı bir doğum öncesi bakım hizmeti sağlayıcısına başvurmaktadır. Doğum öncesi bakım %82,6 oranında hekimler, %15,3 oranında ebeler ve diğer sağlık profesyonelleri tarafından verilmektedir. Nitelikli sağlık çalışanı ile gerçekleşen doğumların oranı 2020 yılında %99,9 olarak kaydedilmiştir.

Kazakistan'da anne ölüm oranı; 2009'da 100 bin canlı doğumda 37,2'den, 2013'te 100 bin canlı doğumda 13,6'ya gerilemiştir (Şekil 1). Ulusal istatistiklere göre ise 2019 yılında 100 bin

doğumda anne ölüm oranı 13,7 indi, ancak 2021 verilerine göre ise bu oran 3 katına çıktı. Bebek ölüm oranı ise 2021 senesinde 8,4 olarak kaydedildi.

2020 yılında ülkede 426.824 çocuk doğmuştur; bu rakam 2019'a göre 24.514 daha fazladır (Şekil 2). Doğumlardaki artışın büyük kısmı (%65) dördüncü çocuğun doğumundan kaynaklandı. Ülkenin bölgeleri arasında en yüksek doğurganlık oranı güneyde bulunan Türkistan şehrinde (4,52) kaydedilmiştir. 2022 yılında Kazakistan'da doğum sayısı 403 893'e düşmüştür (Ulusal İstatistik Bürosu, 2023; Dauletyarova ve ark., 2018)

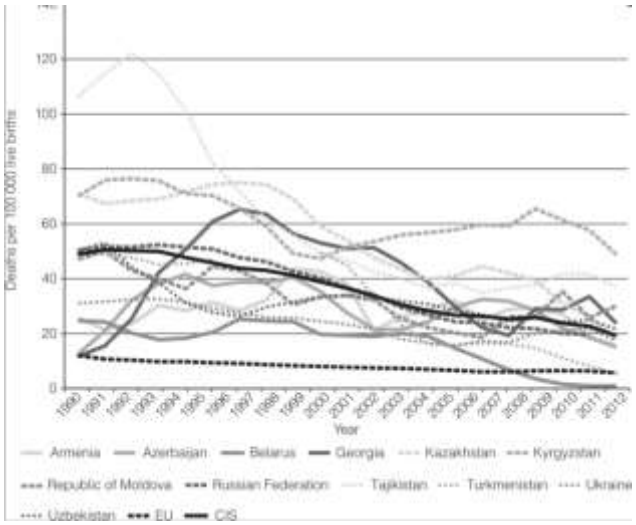

Şekil 1. Eski Sovyet ülkeleri ve AB'de anne ölümleri, 1990–2012, 3 yıllık ortalamalar
Kaynak: Rechel B., Richardson E., McKee M. (2014). Trends in health systems in the former Soviet countries. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK458298/

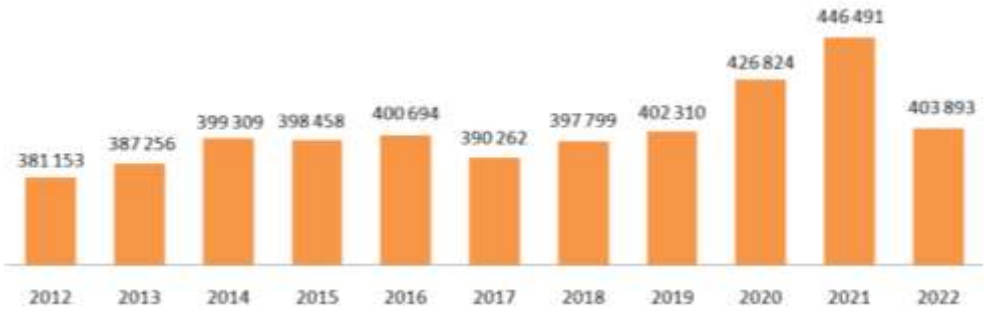

Şekil 2. Ulusal İstatistik Bürosu 2022 yılı doğum oranı

Kaynak: https://stat.gov.kz/ru/news/o-rozhdaemosti-v-2022-godu/

Kazakistanda Ebelik Hizmetleri

Tüm dünyada olduğu gibi, Kazakistan'da da bugün sağlık personeli sıkıntısı yaşanmaktadır. Bu durum özellikle 1990'lı yılların başında Sovyet Rusya'nın çöküşü ve Kazakistan'ın bağımsızlığını kazanılmasıyla birlikte göç, uzmanların kitlesel olarak meslekten ayrılması ve özel sağlık sektörünün ortaya çıkmasıyla şiddetlenmiştir. Sağlık tesislerinin birçoğu kırsal ve uzak bölgelerde kalması nedeniyle özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde personel eksikliği görülmüştür. Coğrafi koşullara bağlı olarak seyrek yerleşimin olduğu geniş alanlar ve çok az ulaşım altyapısı insanların sağlık hizmetlerine ulaşabilmelerini ciddi bir şekilde etkilemekteydi. İkinci bin yılın başında durum değişmeye başladı, personel sayısı yükselse de personel yetersizliği sorunu devam etmektedir. Sağlık Bakanlığının verilerine göre bugün ülkede ciddi sağlık personel eksikliği vardır. Özellikle anestezi, kadın hastalıkları ve doğum, psikiyatri ve pediatri branşlarında sağlık personeli eksikliği mevcuttur. Sağlık personeli ihtiyacının karşılanması amacıyla devlet sağlık kuruluşlarında üç yıl zorunlu hizmet uygulaması getirmiştir. Sağlık personeli olacak öğrencileri devlet bütçesi ile okutulmakta ve mezuniyet sonrası 3 yıl zorunlu olarak devlet kurumlarında çalışmaktadırlar (Katsaga ve ark., 2012; Abdrakhmanova, Koikov ve Khandillayeva, 2015; Ministry of Health 2023).

Kazakistan'da ebeye, "accoucher" denilmektedir (Wilson ve Jenkins, 2001). 100 bin kişi başına düşen, kamu sektöründe çalışan ebe sayısı 2000 yılında 42'den, 2010 yılında 59'a yükselmiştir (Katsaga ve ark., 2012; Abdrakhmanova, Koikov ve Khandillayeva, 2015). Günümüzde ülke genelinde sağlık kuruluşlarında çalışan ebe sayısı 7 415'tir. Bunların % 64'ü (4 bin 708) kentte, %36'sı (2 bin 707) kırsal kesimde görev yapmaktadır. Feldsher-ebe birimlerinde 600'den fazla ebe çalışmaktadır. Yılda 400 binin üzerinde doğum gerçekleşen doğum hastanelerinde toplam 3.740 ebe, birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan ise 3.675 ebe görev yapmaktadır (Ministry of Health 2023).

Ebelerin Görev Yaptıkları Kurumlar

Kazakistan Cumhuriyeti'nde doğumlar yalnızca Kadın ve Doğum Hastanelerinde gerçekleştirilmektedir. Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'nın 05/07/2010 tarih ve 325 sayılı kanununda belirtilen Perinatal bakımın bölgeselleştirilmesi ilkesine göre hastaneler üç düzeye ayrılır: Birincisi, komplike olmayan gebeliği olan ve acil fizyolojik travayda olan kadınlar içindir. İkincisi, komplike olmayan gebeliği 34 haftadan fazla olan ve erken doğum yapan yüksek riskli kadınlar içindir. Üçüncü düzey, perinatal merkezler, bölgesel hastaneler ve komplikasyonsuz gebeliği olan, 22 haftadan itibaren erken doğum yapan kadınlar için ve perinatal patoloji geliştirme riski yüksek hastalar içindir. Bu prensip, Kazakistan Cumhuriyeti'nde mevcut sağlık kaynaklarının daha akılcı kullanımını sağlamak amacıyla 2007 yılından bu yana uygulanmaktadır. Kazakistan Cumhuriyeti'nde anne ve çocuk sağlığı bakımının sağlanmasına yönelik organizasyon sistemi Şekil 3'te gösterilmektedir (Kyzayeva,2014). Bugün ülkede 144 merkez bölge hastanesi, 58 doğum hastanesi, 37 perinatal merkez, 2 cumhuriyet kliniği dahil olmak üzere toplam 241 doğum kurumu bulunmaktadır. Ayakta tedavi düzeyinde obstetrik ve jinekolojik sağlık bakımı işlevlerini ise 810 kadın sağlığı konsültasyon merkezi, 1.282 tıbbi ambulatoriya ve 790 feldsher-ebe istasyonu yerine getirmektedir (Ministry of Health 2023). Ebelerin görev yaptıkları kurumlara baktığımızda; 2012 yılında faaliyete giren 593 numaralı yönetmenliğe göre obstetri ve jinekoloji

bakım ve takip sunan kurumlar arasında; kırsal alanlarda-ilçe ve köy poliklinikleri, FAP'lar (Feldsher-Ebe Birimi), SVA (Hekimlik Köy Ambulatoriya-Sağlık Ocağı), kentsel alanlarda ise şehir polikliniklerdir. Sovyetler döneminde de olduğu gibi şu an ülkede kadın sağlığı merkezleri mevcut, burada jinekolojik hastalar ve fizyolojik gebelikler takip edilmektedir. Ayrıca ebeler perinatal merkezlerde ve doğumhane birimlerinde görev almaktadırlar (Şekil 3) (Kyzayeva, 2014).

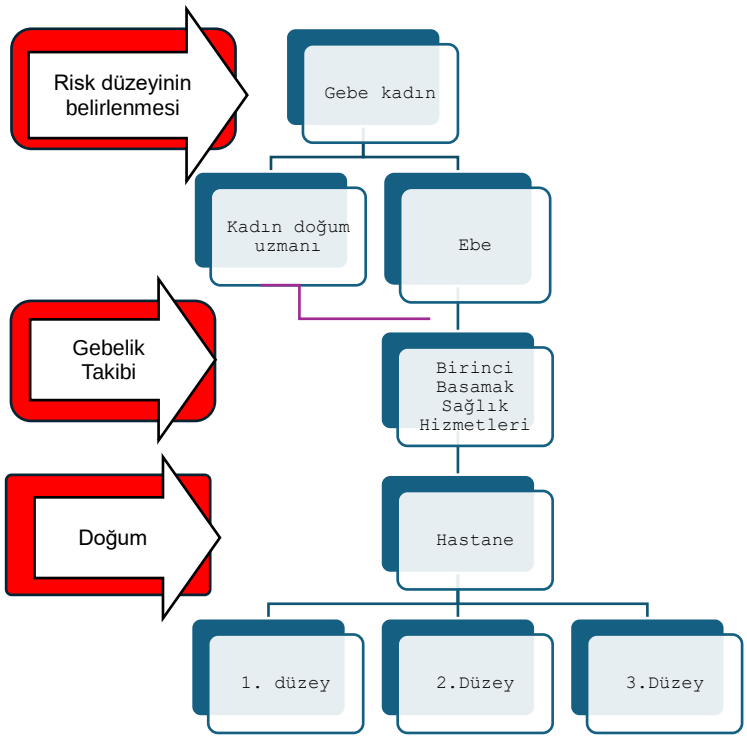

Şekil 3. Kazakistan Cumhuriyeti'nde kadınlara yönelik doğum ve jinekolojik bakımın organizasyonu.

Kaynak: Kyzayeva A. (2014). Medical, Social And Economic Efficiency İmplementation Of Diagnostic And Treatment Standards İn Obstetrics And Gynecology. Doctor's Dissertation. Supervisors: Akanov A., Meymanaliyev T., Kudamanova A. UDC:618.1|.2-07-08:616-058.

Ebelerin Yasal Sorumlulukları

Sovyetler döneminden kalan sistemin bir parçası olarak ebelerin klinikte karar verme ve hatta fizyolojik gebelik ve doğumları yönetme özgürlükleri sınırlıdır. Uluslararası bakım standartlarının 2000'li yılların başında Kazakistan'a Güvenli Annelik programıyla yayılması ise ebelik mesleğinin güçlendirilmesinde etkili rol oynamıştır. 2012 yılında yürürlüğe giren yönetmenlik ebelere fizyolojik gebelik yönetebilme fırsatı sağlamıştır. Ancak günümüzde de olduğu gibi, doğumu ve intranatal dönemi yöneten; anne ve bebek sağlığından sorumlu olan kişi kadın doğum hekimidir (Kyzayeva, Akanov, Meimanaliev ve Sadykova, 2014). Ebelerin güncellenmiş yasal sorumlulukları 2022 yılında ilan edilmiştir. Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanı'nın 7 Aralık 2022 tarih KR DSM-156 sayılı Emrinin 24. Maddesine göre Orta Düzey Sağlık Çalışanları olarak

(ebe, feldsher) gebelik sırasında ve gebelik dışında kadınlara aşağıdaki maddeler dahil olmak üzere bakım sağlarlar:

1) Hastanın sağlık durumunu belirlemek, hamilelik hastalıklarını ve komplikasyonlarını belirlemek için bağımsız randevu ve tıbbi muayene;
2) Klinik teşhis ve tedavi protokollerine uygun olarak, kadının hayatını ve sağlığını tehdit eden durumlarda gebe kadınlara, doğum sonrası kadınlara ve doğurganlık çağındaki kadınlara hastane öncesi acil tıbbi bakımın sağlanması;
3) Kronik hastalıkları olan gebe kadınların yerel doktorlar (aile hekimleri) ve uzmanlarla birlikte dinamik olarak izlenmesi;
4) Fonksiyonel sorumluluklarına uygun olarak bir kadın doğum uzmanı-jinekoloğun reçetelerini uygulamak;
5) Fizyolojik gebeliğin bağımsız yönetimi, gebe ve doğum sonu dönemde olan kadınların, tanı ve tedavinin klinik protokolüne uygun olarak evrensel ilerici model temelinde zamanında sevk ve tavsiyelerinin sağlanması.
6) Sosyal risk taşıyan gebe kadınlar, lohusalar, jinekolojik hastalar ve doğurganlık çağındaki kadın grupları için evde sağlık hizmeti, 12.haftalık ve 32. haftalık dönemlerine kadar gebe kadınların zorunlu ev ziyaretleri (patronaj), gebe kadınların sağlıkları ve güvenlikleri için tehdit oluşturan tıbbi veya sosyal risklere sahip olduğu tespit edilen gebe kadınlara aşamalı yaklaşım ve ev ziyaretleri ile evrensel-ilerlemeci modeline dayalı izlemin sağlanması.
7) Aile planlaması ve üreme sağlığı konularında danışmanlık hizmetlerinin sağlanması;
8) Gebe ve reprodüktif dönemde olan kadın gruplarının sağlık bakımlarının ve sağlık göstergelerinin otomatik olarak izlenmesi amacıyla "Ekli Nüfusun Kaydı" elektronik portalına "Gebe ve Doğurganlık Çağındaki Kadınların Kaydı" alt sistemine verilerinin girilmesi.

Kazakistanda ebeler tarafından gerçekleşen ev ziyaretleri ‘patronaj’ gebelik döneminde 3 defa, doğum sonu dönemde de 42. gününe kadar 3 defa; toplam 6 kez olmak üzere yapılmaktadır (Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan 2021).

Ebelik Eğitimi

Kazakistan’da ebelik eğitimi lise sonrası (Kazakistan’da 11 sene) için 2 sene 10 ay olmak üzere kolejlerde verilmektedir. Öğrencilerin aldığı toplam kredi sayısı 180. ‘Ebelik işi’ veya ‘Tedavi işi’ bölümlerinden mezun olan öğrenciler ‘ebe’ veya ‘feldsher’ olarak adlandırılmaktalar, bu grup mezunlar ‘uzman sertifikası’ sınavını başarılı geçtikten sonra ve sertifika aldıktan sonra kliniklerde çalışmaya başlayabilmektedirler. Dolayısıyla Kazakistan Cumhuriyetinde ebelik mesleği lisans düzeyinde verilmeyip, uzmanlık unvanı bulunmamaktadır. Ebe ve hemşirelerin güçlendirilmesi kapsamında Kazakistan Cumhuriyetinin kolej eğitim sistemleri Bolonga Sürecine geçişi 2014 yılı itibari ile pilot uygulamalara başlamıştır. KC Sağlık Bakanlığı, Cumhuriyet Sağlığı Geliştirme Merkezi ve pilot tıp kolejler “Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Sektöründe Teknoloji Transferi ve Kurumsal Reform” Projesi kapsamında Finlandiya Uygulamalı Bilimler Üniversitelerinden uluslararası uzmanlarla birlikte uygulamalı lisans derecesi için bir eğitim programı geliştirmiştir (Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan 2020; UNFPA 2021; Astana 2023; Almaty 2022; Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı 2019).

Anne ve Çocuk Sağlığının Geliştirmesine Yönelik Adımlar ve Ebelerin Önemi

Kazakistan Cumhuriyeti 1992 yılından bu yana Dünya Sağlık Örgütü'ne girip 180. üye devleti olmuştur, bu tarihten itibaren ülke önemli sağlık reformlarından geçmiştir. Anne ve çocuğun sağlığının korunmasının öncelikli ulusal görev olduğundan Kazakistan, Ocak 2008'de Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF tarafından önerilen canlı doğum ve ölü doğumun değerlendirilmesine yönelik uluslararası kriterleri kabul etmiştir (Pulatova, 2019). Dünya Sağlık Örgütü, 2002 yılında Güvenli Annelik girişimleri çerçevesinde etkili perinatal teknolojileri uygulamaya başlamıştır (Dauletyarova ve ark., 2016). Böylece 2002-2003 yıllarında Zheskazgan'da; daha az tıbbileştirilmiş, daha fazla kadın ve aile merkezli bakıma ve doğum öncesi bakıma yönelik kanıta dayalı uluslararası yaklaşım içerikli bir pilot proje yürütülmüştür (Dauletyarova ve ark., 2018). 2008 yılında ise ülke DSÖ'nün "Güvenli Annelik" stratejisini sağlık sisteminde yer almaya başlamıştır. Bugün Kazakistan'da kullanılan teşhis ve tedavi protokolleri, güvenli anneliğin gereklilikleri ve yeni perinatal teknolojiler uygulanarak geliştirilmektedir (Pulatova, 2019). Bağımsız Kazakistan Cumhuriyetinde ulusal sağlık politikalarının geliştirilmesinden sorumlu olan kuruluş Sağlık Bakanlığıdır (Katsaga ve ark., 2012). Sağlık Bakanlığı ülkede anne ve çocuk sağlığının yükseltilmesi, doğum oranının artması, anne ve çocuk ölümlerinin azaltılması için 2011-2015 yıllarında "Salamatty Kazakistan", 2016-2019 yıllarında ise "Densaulyk" sağlık politikalarını uygulanmıştır. 'Densaulyk' programı kapsamında ev ziyaretleri yapan sağlık çalışanları ve aileler arası ilişkilerinin güçlendirilmesi ve çocuk sağlığının geliştirilmesi amacıyla UNİCEF tarafından önerilen sağlık çalışanları için çağdaşlaştırılmış yeni eğitim standartlarının eğitim sisteme dahil etmeyi amaçlamıştır. 2016 yılında Kyzylorda bölgesine pilot uygulaması başlanmış olup toplam 9 960 ev sağlık çalışanı tarafından ziyaret edilmiştir. Çalışma çıktıları olarak; ölüm oranlarında düşüş, emzirme oranlarında artış sağlık çıktılarının yanı sıra mali tasarruflar da kaydedilmiştir (Begalina ve Dilmagambetova, 2022).

Halkın refah düzeyi iyileştirilmesi amacıyla 2019 yılında, Kazakistan Cumhuriyeti 2020-2025 yılları için sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik devlet programı geliştirilmiştir. Program sağlık hizmetlerinin kalitesini geliştirilmesi hedeflemiştir. Buna rağmen göstergeler, Kazakistan'da ebelik uygulamalarının ve ebelik mesleğinin öneminin vurgulanması gerektiğini düşündürmektedir (Abenova ve ark., 2021; Katsaga ve ark., 2012; Pulatova, 2019). Çünkü, ülkede anne ve bebek ölümlerinin azaltılmasında iyileşmeler kaydedilmesine ve ebelik bakımının uluslararası standartlara yükseltilmesi konusunda kaydedilen ilerlemeye rağmen, doğum sonrası dönemi de içeren perinatal dönemde kadınlara verilen bakım yetersizdir. Bu durum Kazakistan'da ebeliğin önemini göstermektedir (Colet ve ark., 2020; Kyzayeva ve ark., 2014). Literatür incelendiğinde; Kazakistan'da ebelik ile ilgili literatürün sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, bu çalışmada Kazakistan'da ebelik ve ebelik tarihi ile ilgili literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem

Çalışma görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Kazakistan'da ebelik yapan altı ebe ile yarı yapılandırılmış soru formu aracılığı ile görüşme yapılmıştır. Bunun için ebelerden onam alınmıştır. Çalışmada yer alan fotoğrafların kullanımı için, görüşülen ebelerden izin alınmıştır.

Bulgular

Kazakistan'ın güneyinde kasaba tipinde bir bölgedeki poliklinikte çalışan bir ebe, öğrencilik yıllarını ve 33 yıllık ebelik mesleğini anlatıyor: *1987 yılında onuncu sınıfı bitirdim ve Selinograd'a (bugünkü adıyla Astana (başkent) gittim. "Selinograd Şehlik Sağlık Okulu" ebelik bölümüne başvurdum ve mülakat sonrası kabul edilerek eğitimime başladım. Kazakistan'da ebelik, "ebelik işi" bölümü şeklinde yer almaktadır. 2 yıl 10 aylık bir eğitim sonrasında mezun oldum. Benim dönemimde mezuniyet için herhangi bir kriter yoktu. 1990 yılında hala Sovyetler Birliği dönemi olduğundan dolayı, sağlık profesyonelleri, eksik kadro bulunan bölgelere görevlendiriliyorlardı. Bu nedenle ben "Selinograd Bölge Hastanesi" doğumhanesinde 3-4 sene görev yaptım. Ardından ailemin isteği üzerine köyümüzden 15-20 dakika uzaklıkta bulunan Saryagash şehrinde bulunan hastanede çalışmaya başladım. Daha sonra evlendim ve köyümüzdeki hastanede çalışmaya başladım. 1994 yılından beri burada çalışıyorum. Bu kurumda, 2014-2017 yılları arasında doğumhane varken ameliyathane yoktu. Bu nedenle gerekli durumlarda sezaryen için gebeleri farklı bir sağlık kurumuna sevk ediyorduk. Ardından doğumhane de kapatıldı ve ben poliklinikte görev yapmaya başladım. O tarihten bugüne kadar halen poliklinikte bir kadın doğum uzmanının yanında çalışıyorum.*

Bir ebe olarak çalıştığım kasabada mevcut olan tüm gebeleri tanımam zorunludur. Kadınlara gebelik teşhisi konulduktan sonra, 12. gebelik haftasından itibaren gebeleri takip ediyoruz. Gebelik boyunda 3 kez zorunlu ev ziyareti yapıyoruz. İlk trimester ziyaretinde kadına, gebelikte fizyolojik yakınmalar ve tarama testleri hakkında bilgi veriyoruz. Bir kadına gebelik teşhisi konulduktan sonra belirli haftalarda yapılması gereken; genetik testler, idrar kültürü, kan testleri gibi testler bulunmaktadır. Tarama testleri köylerde 2005-2007 yıllarından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Şehirlerde bu testlerin daha erken uygulanmaya başlandığını düşünüyorum. 30. haftaya yakın yapılan ikinci ev ziyaretinde doğum, emzirme ve yenidoğan bakımı ile ilgili eğitim veriyoruz. 37. hafta civarında yapılan üçüncü ev ziyaretinde ise vajinal muayene yaparak doğumun yaklaşıp yaklaşmadığı hakkında bilgi sahibi oluyoruz. Ek olarak kadına, doğum eyleminin başlama belirtileri hakkında bilgi vererek, eylemin başlaması durumunda ne yapması gerektiğini anlatıyoruz. Geçmiş meslek hayatımda NST (non-stress test) bulunmuyordu. Bu nedenle fetoskop kullanılıyordu. Doğum sonrası dönemde de zorunlu olarak ilk 3 günde, 21. günde ve 42. günde olmak üzere 3 kez ev ziyareti yapıyoruz. Bu ziyaretlerde emzirme (özellikle ilk kez anne olanlara), yenidoğan bakımı, aşılama, acil durumlar hakkında danışmanlık yapıyoruz. Kanamanın takip edilmesi, enfeksiyon belirtileri açısından acil durumlara yönelik danışmanlık çok önemlidir. Polikliniğe gelen gebelere danışmanlık yapıyoruz, hekimi asiste ediyoruz ve mutlaka her işlemi kayıt altına alıyoruz. Kazakistan'da bir ebenin görevlerini bu şekilde sıralayabilirim.

Şu anda Kazakistan'da ebelik mesleğinin statüsünün geri planda olduğunu düşünüyorum. Eskiden köylerde evde doğum olduğunda anneye yardımcı olmak için biz de gidiyorduk. Evde doğum olduğunda aile, bebeğin kimliği ve aşıları için hastaneye geliyordu. Bu sırada anne ve bebeğin sağlık durumu kontrolleri yapılıyordu. Meslek hayatımda evde, arabada gibi pek çok koşulda doğum yaptırdım. Şu anda evde doğum kesinlikle yasaktır. Teknoloji ve bilimin ilerlemesinin Kazakistan'da ebelik mesleğine olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Örneğin her 5 yılda bir devlet, ebelerin bilgilerinin yenilenmesi için sertifikasyon programları yapıyor, çeşitli kurslara ve

eğitimlere gitme imkânı bulunuyor. Eskiden bu imkanlar mevcut değildi. Almatı'da No: 2 Şehir Perinatal Merkezi'nin doğumhane biriminde çalışan Salminaz ebe, kendi ebelik mesleğini anlatıyor: *2008 yılında Almatı şehrinde bulunan "Cumhuriyet Sağlık Koleji"nde hemşirelik bölümünü kazandım ve 2012 yılında mezun oldum. Eğitimimin son sınıfında zorunlu stajlarımız bulunuyordu ve doğumhanede staj yaptım. Staj yaptığım dönemde ebe olmak istediğime karar verdim. Doğumun bir mucize olduğunu düşünüyorum. Ben de bu mucizeye dahil olmak istedim. Bir aylık staj sonrasında ebe olmak için 540 saat (2.5 ay) ebelik eğitimi aldım. Eğitim sonrasında sınava girdim ve başarılı olarak ebe oldum. Üzerinden kaç sene geçtiğini bilmiyorum ama artık Kazakistan'da kolej eğitiminden sonra bir ebe, akademik ya da uygulamalı lisans alabiliyor. Akademik lisansı almak 2.5 sene, uygulamalı lisans almak ise 1.5 sene sürmektedir. Akademik lisans alan bir ebe kolejlerde öğretmen olarak çalışabiliyor. Uygulamalı lisans alan bir ebe ise, daha çok kliniklerde baş ebe olarak ya da sağlık kurumlarında yönetim biriminde görev alabiliyor.*

Resim 1. Salminaz ebe (sondan üçüncü) çalışma arkadaşları ile birlikte

Kazakistan'da şu anda sağlık profesyonelleri diplomalarını aldıktan sonra direkt olarak işe başlayamıyorlar. Öncelikle uzman sertifikası almaları gerekiyor. Ayrıca her 5 senede bir ebeler, uzman sertifikalarını yenilemek zorundalar. Bu nedenle çeşitli eğitimler alıyoruz ve sınava giriyoruz. Ben sertifikamı aldıktan sonra staj yaptığım hastanede çalışmaya başladım ve 11 senedir aynı kurumda çalışıyorum (Resim 1). Bu süreçte kadın doğum servisi ve jinekoloji servisinde çalıştım. Şu anda doğumhanede çalışıyorum (Resim 2). Doğumhanede olmayı seçtim. Çünkü bu ortamı ve ebelik mesleğini çok seviyorum ve mesleki doyum yaşıyorum. Bu durum beni çok mutlu ediyor. Kazakistan'da genellikle hastane ve polikliniklerde (özel ve devlet kurumları) doğuma hazırlık eğitimleri hekimler tarafından verilmektedir. Benim çalıştığım kurumda ise bu eğitimleri ebeler veriyor. Çalıştığım kurumda 2018 yılında, doğuma hazırlık eğitimi vermek için, çalışma arkadaşım olan ebelerle birlikte "Anne Okulu" açtık (Resim 3). Bu okulda yalnızca kuruma başvuran gebelere değil dışarıdan katılmak isteyen gebeleri de davet ediyoruz.

Resim 2. Salminaz ebe doğumhanede

Resim 3. Salminaz ebe, "Anne Okulu"nda gebeler ile birlikte

2000'li yılların başında Kazakistan'da Güvenli Annelik Programı uygulanmaya başlandı. Bu programın uygulanması ile birlikte eskiden mevcut olana ebelik uygulamaları değişti. Örneğin şu anda doğumlar sadece doğum masasında gerçekleşmiyor, kadın istediği pozisyonda doğum yapabiliyor. Lavman, perine tıraşı, meme uçlarının povdion iyot gibi solüsyonlarla silinmesi gibi uygulamalar artık yapılmıyor. Kazakistan'da ebelere yönelik rahim içi araç ya da epizyotomi kursu gibi eğitimler bulunmamaktadır. Çünkü bu tarz uygulamaları yalnızca hekim yapmaktadır.

Ülkemizde 5 Mayıs Ebeler Günü'nde çeşitli yarışmalar yapılmaktadır. Bu yarışmalar tıpkı futbol kupası gibi kademe kademe yapılıyor. Poliklinik, doğumhane ve servislerden katılan ebelerden oluşan yarışmalar; önce ilçe düzeyinde ardından il düzeyinde yapılmaktadır. Yarışma sonucunda "En İyi Ebe" sertifikası verilmektedir. Geçen sene ben "En İyi Ebe" sertifikasını kazandım ve bir miktar para ödülü verildi. Bu yarışmalar çok eğlenceli geçmekle birlikte motivasyon yükseltiyor.

Kazakistan'da ebelik, "orta düzey sağlık çalışanları" olarak nitelendirilmektedir. Bunu değiştirebilmek için ebelerin yalnızca bulundukları yerde kalmamaları, çeşitli eğitim ve kurslara katılmaları gerektiğini düşünüyorum. Çünkü ebelik alanında her yıl, mevcut olan bilgiler

yenileniyor ve bunlardan haberdar olmak gerekmektedir. Kazakistan'da herhangi bir ebeler derneği ya da topluluğu bulunmuyor. Fakat bulunmasını çok isterdim.

Almatı şehrinde Kadın Hastalıkları, Jinekoloji ve Perinatoloji Bilimsel Merkezi'nin doğumhanesinde çalışan Elena ebe "Nasıl ebe oldunuz, bize Kazakistanda ebelik mesleği hakkında neler anlatabilirsiniz? sorusuna cevap veriyor: *1992-1996 yılları arasında "Almatı Şehir Koleji"nde hemşirelik eğitimi aldım (Resim 4). Eğitimin ikinci senesinde kadın doğum hemşireliğine yöneldim. Benim eğitim aldığım dönemde, kadın doğum hemşireliğine yönelenler ebelik eğitimi almış hemşire olarak mezun olabiliyordu. Ben de bu şekilde mezun oldum. 1996 yılında tüberküloz dispanserine başhemşire olarak görevlendirildim fakat kurum, yeni mezun olduğum için beni kabul etmedi. İş ararken "Kadın Hastalıkları, Jinekoloji ve Perinatoloji Bilimsel Merkezi"ni gördüm ve başvurdum. Ardından kabul edildim ve burada çalışmaya başladım. Burada ilk olarak kadın doğum servisinde göreve başladım. 1997 yılında doğumhaneye geçtim ve o zamandan beri doğumhanede çalışıyorum*.

Resim 4. Elena ebe (ilk sıra, ikinci), öğrencilik döneminde sınıf arkadaşlarıyla

1990'lı yıllardan itibaren Kazakistan'da ebelik mesleği uygulamaları değişim gösterdi. Zamanla ebelik mesleği statüsünün yükseldiğini düşünüyorum. Özellikle 1999 yılında Kazakistan'da faaliyete başlayan "Kaliteli Perinatal Bakım" kapsamında yürütülen "Güvenli Annelik Programı"nın bunda etkili olduğunu düşünüyorum. Bu program ile 1999 yılının kasım ayında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün Rusya ve Avrupa ekipleri ülkemize geldi (Resim 5). O yıl çalıştığım hastane beni ve bir ebe arkadaşımı, ekibin düzenlediği eğitime gönderdi (Şekil 4). Arkadaşımla ben bu eğitimi aldıktan sonra diğer ebe arkadaşlarımıza aktardık. "Güvenli Annelik Programı" kapsamındaki eğitim, bu zincir yöntemiyle tüm ülkeye yayıldı. Ayrıca bu kursa Beverly Chalmers katıldı ve gebelik ve doğumun psikolojik boyutunu anlattı. O eğitim çok verimliydi. Çünkü bu eğitimden önce gebelik ve doğumun psikolojik boyutu çok az ele alınıyordu. "Güvenli Annelik Programı" ile birlikte DSÖ'nün önerdiği protokoller uygulanmaya başlandı. Sonuçta

anne bebek ölümleri azaldı. Tüm bunlar 2000'li yıllardan itibaren etkili olmaya başladı. Fakat şu anda. "Güvenli Annelik Programı"nın etkisinin azalmaya başladığını düşünüyorum.

Resim 5. DSÖ ekibi ve Elena ebe

Şekil 4. Elena ebenin, DSÖ ekipleri tarafından verilen eğitim sonrası aldığı sertifika

Şu anda sağlıklı gebelere travayda iken her üç saatte bir elektronik fetal monitorizasyon (EFM) uygulanıyor. Doğum indüksiyonu yapılıyorsa sürekli EFM uygulanıyor. Bir gebe ile birebir olarak ilgilenemiyoruz. Ben daha çok riskli gebelerle çalıştığım için travay süresince sorumlu olduğum gebe sayısı ortalama olarak üçtür. Gündüz ve gece çalışma saatlerinde ebe başına düşen gebe sayısı fazla olduğu için etkili ebelik bakımı sunma derecesinin olumsuz etkilendiğini düşünüyorum.

Polikliniklerde çalışan ebelerin sorumlulukları, hastanelerde çalışanlardan farklıdır. Poliklinik ve kadın sağlığı merkezlerinde çalışan ebeler tarafından "Patronaj" adı verilen ev ziyaretleri yapılmaktadır. Bu ziyaretler; gebelikte üç ve postpartum dönemde üç olmak üzere toplam altı tanedir. Ziyaretler hem kırsal hem de kentsel bölgelerde uygulanmaktadır. Ebeler çalıştıkları kuruma kayıtlı olan tüm gebe ve lohusaların ev ziyaretini yapmakla yükümlüdürler. Bu sayede risk tespiti yapma, emzirme eğitimi verme, ailenin sosyoekonomik koşullarını değerlendirme ve gerekli durumlarda ilgili kurumlara yönlendirebilme olanağı bulunmaktadır.

Mevcut koşullarda Kazakistan'da ebe rolünün önemsenmediğini ve baskı altında kaldığını düşünüyorum. Ayrıca ebeler, "orta düzey sağlık çalışanı" olarak nitelendirildikleri için söz sahibi olamıyorlar.

Bakhytgul ebe yaklaşık olarak 6 yıldır ebe: *"Karaganda Şehir Sağlık Koleji" ebelik bölümü mezunuyum (kolej 1935 yılından beri faaliyet göstermekte ve Kazakistan Cumhuriyeti'nin ilk-ortaöğretim kurumlarından biridir). 2014 yılında başladığım eğitimden, 2 yıl 10 ay sonra, 2017 yılında mezun oldum. Eğitim sonunda yapılan sınavdan başarılı oldum ve ebe diplomamı aldım. Eğitim sonrası yapılan sınav beş dersi kapsamakta ve "istasyonlar" adı altında yapılmaktadır. Sınavlar, her bir konu için, bir ebenin gelecekte çalıştığı kurumda karşılaşabileceği koşulların oluşturulmasıyla gerçekleşmektedir. Çalışma hayatım 2017 yılında "1 No'lu Perinatal Merkezi"nin postpartum servisinde başladı. 2018 yılından beri ise "Bölgesel Kadın Hastalıkları ve Doğum Merkezi"nin doğumhanesinde çalışıyorum.*

Almatı şehrinde "Kadın Hastalıkları, Jinekoloji ve Perinatoloji Bilimsel Merkezi"nin doğumhanesinde yaklaşık 30 senedir çalışan Maira ebe, bizimle ebelik mesleki yolunu ve ebelik mesleği hakkında kendi düşüncelerini paylaştı:*1990 yılında "Talgar Sağlık Okulu" ebelik bölümünden 2 yıl 9 ay süren bir eğitim sonrasında mezun oldum. 1994 yılında "Kadın Hastalıkları, Jinekoloji ve Perinatoloji Bilimsel Merkezi"nde işe başladım ve hala burada doğumhane biriminde çalışıyorum. Mezun olmak için herhangi bir kriterimiz yoktu. Yalnızca belirli bir süre staj yaptım.*

Doğumhanede ilk çalışmaya başladığım dönemde yalnızca izleyiciydim. Maket üzerinde pelvis kemiklerinin ölçümünü, fetüs pozisyonunu öğreniyorduk. Ardından kademe şeklinde doğumlarda bulunmaya başladım. Günümüzde hekim kontrolünde bir ebe tek başına doğum yaptırabiliyor. Riskli gebelik durumunda hekimle birlikte doğum yaptırıyoruz. Kazakistan'da şu anda ebeler, her 5 senede bir bilgilerin yenilenmesi ve poziyonlarının yükselmesi için yaklaşık 240 saat süren eğitimler alıyorlar. Eğitim sonunda bir sertifika veriliyor ve ebe, bu şekilde 5 sene daha çalışabiliyor. Eskiden ebeler 1. kategori ebe, 2. kategori ebe ve üst kategori ebe olarak sınıflandırılıyordu. Şu anda sanırım bu sınıflandırma kalktı. Ebeler, doğumhane dışında polikliniklerde ve kadın sağlığı merkezlerinde çalışabiliyorlar. Poliklinikte çalışan ebeler, o kuruma kayıtlı gebe ve lohusalara ev ziyaretleri yapmak zorundadırlar. Yapılan ev ziyaretleri, "patronaj" adı ile biliniyor.

Kazakistan'da ebelik mesleği, son 30 yılda çeşitli değişimlere uğradı. Örneğin benim mesleğe ilk başladığım yıllarda preeklampsi yönetimi gibi protokoller yoktu. O dönemde biz, mevcut literatüre göre genel ebelik pratiğinde kullanılan bilgileri baz alıyorduk. Eskiden çok sık vajinal muayene, rutin epizyotomi, rutin kristaller manevrası yapılmaktaydı. Günümüzde ise mevcut olan protokoller doğrultusunda görev yapıyoruz ve eskiden yapılan uygulamalar artık yapılmıyor. Şu an kullandığımız tüm protokoller DSÖ önerileri doğrultusunda hazırlanmıştır. Mevcut protokollerimize göre; 4 saatte bir vajinal muayene, yalnızca endikasyon durumunda amniyotomi, fetal distres durumunda epizyotomi yapılmakta ve kristaller manevrası tercih edilmemektedir. Bu protokoller, 2000 yılında ülkemizde uygulanmaya başlanan "Güvenli Annelik Programı" ile pratiğimizde yer almaya başlamıştır.

Kazakistan'da ebelik mesleğinin olumsuz yönlerine değinecek olursam; hastanelerde yatak sayılarının yetersiz olduğunu düşünüyorum. Normal vajinal doğum sonrası kadınların 3-4 gün hastanede kalmalarının yanlış olduğunu düşünüyorum. Sezaryen sonrası ise 5-6 gün hastanede kalınıyor. "Güvenli Annelik Programı", Kazakistan'da her yerde uygulanmıyor. Protokollere göre kadının istediği pozisyonda doğum eylemi yapabilecek olmasına rağmen bu da her kurumda uygulanmıyor. Ayrıca doğumun ikinci evresinin Kazakistan'da protokollere göre daha kısa tutulması da bir ebe olarak beni rahatsız ediyor. Çünkü bazen hem anneye hem de bebeğe daha fazla zaman gerekiyor.

Almatı'da "No: 2 Şehir Perinatal Merkezinin doğumhanesinden emekli olan Natalya ebe kendi ebelik mesleğini anlatıyor: 1*984 yılında 22 yaşımda iken muhasebe işimi bırakıp ebelik eğitimi almaya başladım. Ebelik eğitimi alırken, hastanelerin doğumhanelerinde yardımcı sağlık personeli olarak da çalışıyordum. Bu durumun ilerideki ebelik mesleğime katkısı oldu. 1987 yılında "Almatı Şehir Sağlık Okulu" ebelik bölümünden mezun oldum* (Resim 5, 6)*. Mezun olduğum dönemde herhangi bir mezuniyet kriteri yoktu. Bu nedenle direkt çalışmaya başladım. 36 yıldır ebeyim* (Resim 7).

Resim 5. Almatı Şehir Sağlık Okulu ebelik bölümü öğrencileri, 1987 (Natalya ebe ikinci sırada, ilk)

Resim 6. Natalya ebe sınıf arkadaşı ile (birinci sırada)

Resim 7. Natalya ebe (sağdan ikinci) doğum esnasında

Mesleğimin başlangıcından beri ebelik mesleği uygulamalarının değiştiğini söyleyebilirim. 2000'li yıllarda başlayan "Güvenli Annelik Programı" kapsamında ebelik uygulamaları değişime uğradı. Yeni ebelik uygulama protokolleri hazırlandı ve uygulanmaya başlandı. Protokoller öncesinde, ebelik eğitimi aldığımız dönemde var olan literatürü baz alarak uygulamalarımızı gerçekleştiriyorduk.

Şu anda ebeler Kazakistan'da birçok uygulamayı yapamaz durumdadır. Genellikle hekim isteği doğrultusunda uygulama yapabiliyoruz. Genellikle travay ve gebe takibi yapıyoruz. Mesleğinde daha uzun yıllar geçen ebeler ise, yeni mezun olan ebelere göre biraz daha bağımsız hareket edebiliyorlar. Şu anda hekim kontrolünde yalnızca sağlıklı gebelerin doğumlarını yaptırabiliyoruz. Fakat riskli gebeliklerin Kazakistan'da oldukça fazla olduğunu düşünüyorum.

Kazakistan'da ebeler için şu an bazıları zorunlu, bazıları isteğe bağlı olmak üzere çeşitli eğitimler bulunmaktadır. Her 5 senede bir yapılan sertifikasyon programları zorunludur. İsteğe bağlı eğitimlerden biri ise; uygulamalı ya da akademik lisans eğitimleridir. Bu isteğe bağlı eğitimi alan ebelerin maaşları, bazı kurumlarda artabiliyor. Fakat bu, tüm kurumlarda geçerli değildir. Son zamanlarda bazı kurumlar, bünyelerinde çalışan ebelere yurt dışında eğitim ya da staj imkanı

sağlamaktadır. Çalışan ebelerin eğitim ve kurslara katılmaları için çeşitli fırsatlar sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çalışma saatlerimiz bunun için müsait değil.

Ebelerin günümüzdeki statü ve pozisyonunun geçmişe oranla olumsuz yönde değiştiğini düşünüyorum. Hekimlerin rolünün daha ön planda olması, ebelerin performansını olumsuz yönde etkiliyor. Eskiden ebelerin gebeler ile olan iletişimleri daha kuvvetliydi. Yani daha iyi iletişim kurabiliyorduk. Fakat şu anda ebelerin arka planda kalmasının ve "orta düzey sağlık personeli" olarak nitelendirilmesinin de etkisiyle bu iletişim de zayıfladı.

Sonuç

Kazakistan 1991 yılında bağımsızlığını ilan etmiş günümüzde 20 milyon nüfusu olan bir ülkedir. Kazakistan' da sağlık personeli açığı bulunmaktadır. Günümüzde Kazakistan'da 7315 ebe çalışmakta iken 5 milyonun üzerinde üreme çağında kadın bulunmaktadır. Bu durum ebe sayısının yetersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Ülkede ebelik mesleğinin eğitimi lise üzerine 2 yıl 10 aydır. Ebelik eğitiminin verildiği kurum sayısı ise sınırlıdır. Kazakistan'daki ebelik ve eğitimi ile ilgili herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Görüşmeler sonucunda, Kazakistan'da ebelik mesleğinin ve ebelik eğitiminin tarihsel süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğradığı gözlemlenmiştir. Literatür incelendiğinde Kazakistan'da ebelik mesleğinin ve ebelik eğitimi ile ilgili araştırmaların sınırlı olması vurgulanması gereken bir konudur. Kazakistan'da ebelik ve ebelik eğitiminin araştırılması ve geliştirilmesi oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra ebelik mesleğinin uluslararası standartlar ve DSÖ önerileri kapsamında olan ülkelerdeki eğitim kurumları ve hastanelerle işbirliği yapılarak Kazakistan'daki ebelik eğitimi kurumlarıyla eğitim ve tecrübenin paylaşılmasının ebelik mesleği için önemli adımlardan biri olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar:

1. Kyzayeva A. (2014). Medical, social and economic efficiency implementation of diagnostic and treatment standards in obstetrics and gynecology. Doctor's Dissertation. Supervisors: Akanov A., Meymanaliyev T., Kudamanova A. UDC:618.1|.2-07-08:616-058
2. Katsaga A., Kulzhanov M., Karanikolos M., Rechel B. (2012). Kazakhkstan health system review. *Health Systems Transition*, 14(4), 1-154.
3. Colet P., Aimagambetova G., Kossybayeva K. (2020). Evidence-based inpatient postnatal care among women in a national hospital in Kazakhstan: a best practice implementation project. JBI Evidence Implementation. doi: 10.1097/XEB.0000000000000234
4. Wılson T.A., Jenkins E.L. (2001). Development of a women's wellness center in Almaty, Kazakhstan. *Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing,* 30(2), 231-239. doi: https://doi.org/10.1111/j.1552-6909.2001.tb01540.x
5. Abdrakhmanova A., Koikov V., Khandillayeva B. (2015). Problems of health and medical education of the Republic of Kazakhstan and their solutions. *Journal Clinical Medicine Kazakhstan,* 1(35), 66-68.
6. Rechel B., Richardson E., McKee M. (2014). Trends in health systems in the former Soviet countries. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK458298/ Erişim tarihi: 16.11.2023
7. Abenova M., Myssayev A.,Kanya L.,Aldyngunov D. (2021). Analysis of maternal and ınfant health ındicators in Kazakhstan: 2003–2018. *Macedonian Journal of Medical Sciences,* 9(E), 1133-1139. doi: https://doi.org/10.3889/oamjms.2021.7042

8. Begalina D.T., Dilmagambetova G.S. (2022). Prerequisites for the implementation of a universally progressive model of patronage services in Kazakhstan. *West Kazakhstan Medical Journal,* 64 (2), 57-62. doi: 10.24412/2707-6180-2022-64-57-62
9. Kyzayeva A., Akanov A., Meimanaliev T., Sadykova Y. (2014). The management of normal birth in Kazakhstan: The expert opinion of obstetricians and midwifes. *Life Science Journal,* 11(8), 204-206.
10. 2020'de Kazakistan'da Doğum Oranındaki Artış, Büyük Ailelere Yönelik Yardımların Getirilmesinden Kaynaklandı. https://www.gov.kz/memleket/entities/enbek/press/news/details/277743?lang=ru#:~:text=%C2%AB%D0%92%202020%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D1%83%20%D0%B2%20%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%85%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5,%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F%20%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%8B%D1%85%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%20%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%B9 Erişim tarihi: 16.11.2023
11. Dyusenbekovna A. (2014). Kadın hastalıkları ve doğumda teşhis ve tedavi standartlarının uygulanmasının tıbbi, sosyal ve ekonomik verimliliği. Doktora tezi.
12. Ministry of Healthcare of the Republic of Kazakhstan. (2023). By the hands of a midwife in Kazakhstan up to 400 thousand births are annually accepted. https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm/press/news/details/549816?lang=ru Erişim tarihi 12.12.2023
13. Bureau Of Natıonal Statıstıcs. (2023). About the birth rate in 2022. https://stat.gov.kz/ru/news/o-rozhdaemosti-v-2022-godu/ Erişim tarihi 12.12.2023
14. Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan. (2021). On approval of the standard for organizing the provision of obstetric and gynecological care in the Republic of Kazakhstan. https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2100024131 Erişim tarihi 12.12.2023
15. Situation of midwifery workforce in Eastern Europe and Central Asia. UNFPA. (2021). https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/ru_eeca_midwifery_report_6_single.pdf Erişim tarihi 12.12.2023
16. Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan (2020). On approval of the Rules for certification of a healthcare specialist, confirmation of the validity of a certificate of a healthcare specialist, including foreign specialists, as well as conditions for admission to certification of a healthcare specialist of a person who has received medical education outside the Republic of Kazakhstan. https://adilet.zan.kz/eng/docs/V2000021818 Erişim tarihi 12.12.2023
17. Pulatova A. 2019. Evidence-Based Practice: Knowledge, Attitudes, and Practices of Midwives in Kazakhstan. Master's Thesis. Supervisors: Heikkilä Johanna, Ospanova Dinara. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/227681/Pulatova_%20Amina.pdf?sequence=2 Erişim tarihi 12.12.2023
18. Cumhuriyet Yüksek Tıp Koleji. Almaty. (2022). https://edu.rvmc.kz/ru/education/obrazovatelnye-programmy/ Erişim tarihi 12.12.2023
19. Yüksek Tıp Koleji. Astana. 'Tedavi işi' bölümü. (2023). https://hmc-astana.kz/index.php/ru/abiturientu/spetsialnosti/lechebnoe-delo Erişim tarihi 12.12.2023
20. Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. Cumhuriyet Sağlığı Geliştirme Merkezi. (2019). Yüksek tıp fakülteleri için uygulamalı lisans programının uygulanmasına ilişkin kılavuz. https://base.ukgfa.kz/wpcontent/uploads/2019/09/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA

%D1%82%D0%A0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%BF%D0%BE-%D0%9E%D0%9F-%D0%9F%D0%91.docx.pdf Erişim tarihi 12.12.2023

21. Nurturing Care for Early Childhood Development (2017). Kazakhstan. Fostering cooperation between the health and social sectors to deliver better nurturing care services. https://nurturing-care.org/kazakhstan/ Erişim tarihi 12.12.2023
22. Devi, S. (2014). Reforming health care in Kazakhstan. The Lancet, 383(9936), 2197-2198. doi: https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61069-2
23. Hildingsson, I., Gamble, J., Sidebotham, M., Creedy, D. K., Guilliland, K., Dixon, L., Pallant, J. and Fenwick, J. (2016). Midwifery empowerment: National surveys of midwives from Australia, New Zealand and Sweden. Midwifery, 40, 62-69. doi: 10.1016/j.midw.2016.06.008
24. Gottfreðsdóttir, H. ve Nieuwenhuijze, M. J. (2018). Midwifery education: Challenges for the future in a dynamic environment. Midwifery, 59, 78-80. doi: 10.1016/j.midw.2018.01.006
25. Dahlen, H. (2006). Midwifery: ‘‘At the edge of history’’. Women and Birth, 19, 3-10. doi: 10.1016/j.wombi.2006.01.002
26. Mumcu, N. ve Özer, B. U. (2020). Geçmişten günümüze ebelik eğitimi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), 217-222.
27. Reid, L. (2004). Using oral history in midwifery research. British Journal of Midwifery, 12(4), 208-238.

Osmanlı'dan Günümüze Ebelik Eğitiminin Tarihi

Tuğba KANARYA[1], Elif BAYRAKÇI[2]
[1]Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Ebelik Bölümü Mail: t.kanarya@yandex.com
[2]Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Ebelik Bölümü
Mail: bayrakcielif2@gmail.com

Özet
Ebelik, Dünya'nın en eski mesleği olması ile ilk kadın meslek gruplarından biridir. Tarihte ebelik uygulamaları, anneden kızına geçen, usta çırak ilişkisine dayanarak başlamış olup zaman içerisinde gelişerek profesyonel bir alan olmuştur.
Ebelik, Osmanlı Dönemi'nde eğitimi verilen ilk kadın meslek grubudur. Dönemin kadınları, sağlık alanı ile ilgili bilgileri içinde bulunduğu toplumun üyesi olan diğer kadınlardan edinmişlerdir. Ebelik mesleğini icra eden kadınlar ise deneyim ve bilgi birikimlerini diğer kadınlar ile paylaşarak kuşaktan kuşağa aktarmışlardır. 19. Yüzyıl süresince İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde ün yapmış olan ebelerin yanında usta-çırak ilişkisine dayalı yetişen 'küçük ebe' adı verilen genç kadınlar ebelik görevini üstlenmişlerdir. 1846-1848 yılında Mekteb-i Tıbbiye'de (Tıp Fakültesi) kadınlara eğitim vermek üzere iki yıl süreli ebelik kursu açılmıştır.
Ebelik eğitimi, Cumhuriyetin ilanı ile sağlık hizmetlerinde meydana gelen gelişmelerden ve planlanan politikalardan etkilenmiş olup gelişmeye devam etmiştir. İstanbul Tıp Fakültesi Ebe Okulu, Birinci Dünya Savaşında kapatılıp 1924 yılında tekrar açılmış ve Cumhuriyet Dönemi'nde de faaliyetine devam eden dönemin ebelik eğitimi veren tek okuludur. Dr. Besim Ömer Akalın yönetiminde olan Ebelik Okulu'nun eğitim süresi üç yıl olup ortaokul mezunu olan kişilere eğitim vermektedir.
Ebelik eğitimi, Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 1978 yılında yaptığı düzenlemeler ile Sağlık Meslek Lisesi bünyesinde devam etmiştir. Eğitim, yatılı ve uygulamalı olarak yürütülmüş olup 1996 yılına kadar devam etmiştir. 1996 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Sağlık Yüksekokulları açılarak ilk kez lisans düzeyinde eğitim verilmeye başlanmıştır. Lisans eğitimi veren Sağlık Yüksekokulları, 1999 yılında ilk mezunlarını vermeye başlamıştır. 2001 yılında, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı tarafından ebelik alanında ilk yüksek lisans programı açılarak lisansüstü boyutta ebelik eğitimi verilmeye başlanmıştır. 2009 yılından itibaren Sağlık Yüksekokulları, Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne dönüşmeye başlamış ve böylece ebelik eğitimi, "Fakülte" çatısı altında verilmeye devam edilmiştir. 2013 yılına gelindiğinde, Erzurum Atatürk Üniversite Sağlık Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı'nda Ebelik alanında ilk doktora programı açılarak eğitim verilmeye başlanmıştır. Günümüzde birçok üniversite Ebelik alanında lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında aktif olarak eğitim vermeye devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, ebelik eğitimi, ebelik tarihi, türkiye'de ebelik

Abstract

Midwifery is the oldest profession in the world and one of the first professional groups for women. Historically, midwifery practices started based on the master-apprentice relationship, passed from mother to daughter, and developed over time and became a professional field.
Midwifery is the first professional group for women to be trained in the Ottoman Period. Women of the period acquired information about health from other women who were members of their society. Women who practice the midwifery profession have shared their experience and knowledge with other women and passed it on from generation to generation. During the 19th century, young women called 'little midwives', who were trained based on the master-apprentice relationship, took on midwifery duties alongside the famous midwives in big cities such as Istanbul and Izmir. In 1846-1848, a two-year midwifery course was opened at Mekteb-i Tıbbiye (Faculty of Medicine) to provide education to women.

Midwifery education has been affected by the developments and planned policies in health services with the proclamation of the Republic and has continued to develop. Istanbul Faculty of Medicine Midwifery School was closed during the First World War and reopened in 1924, and is the only school providing midwifery education of the period that continued its activities during the Republican Era. The Midwifery School, managed by Doctor Besim Ömer Akalın, has a three-year education period and provides education to secondary school graduates.

Midwifery education continued within the Health Vocational High School with the regulations made by the General Directorate of Health Education of the Ministry of Health in 1978. The training was conducted as a boarding and practical training and continued until 1996. In 1996, with the decision of the Council of Ministers, Health Higher Schools were opened and education at the undergraduate level began for the first time. Health Schools, which provide undergraduate education, started to produce their first graduates in 1999. In 2001, the first master's degree program in the field of midwifery was opened by Mersin University Health Sciences Institute, Department of Midwifery, and postgraduate midwifery education began to be provided. Since 2009, Schools of Health started to transform into Faculty of Health Sciences and thus, midwifery education continued to be provided under the roof of the "Faculty". In 2013, the first doctoral program in the field of Midwifery was opened at Erzurum Atatürk University Health Sciences Institute Department and education began.

Keywords: Midwifery, midwifery education, midwifery history, midwifery in turkey

Osmanlı'dan Günümüze Ebelik Eğitiminin Tarihi

Ebelik, kadına gebelik öncesi, gebelik, doğum ve doğum sonu dönemlerde bakım verme ve destek olma sanatıdır (1,2). Ebelik mesleğinin amacı; ana karakter olarak kadını ve bebeğini ele alıyor gibi görünse de aslında toplum genelinin sağlığını korumak, sağlık kalitelerini yükseltmek ve sağlık anlayışını geliştirmektedir (1, 3). Ebelik, doğum yapan kadına süreç boyunca hizmet verdiği için toplumda saygı gören meslek grubu olarak kabul görmüştür (3,4).

Ebelik Mesleği, Dünya'nın en eski mesleği olması ile birlikte ilk kadın meslek gruplarından biridir aynı zamanda kadınların sağlık alanındaki ilk mesleğidir. Tarihte ve Türk toplumunda ebelik uygulamaları, anneden kızına geçen, usta-çırak ilişkisine dayanarak aktarılan; kadının görgü ve deneyimlerine dayanmakta olan geleneksel bir meslek olup zaman içerisinde gelişerek profesyonel bir alan olmuştur (5, 6). 1800'lü dönemde formal eğitime, 1996 yılında lisans düzeyinde eğitime başlamıştır (5).

Ebelik, Osmanlı Dönemi'nde eğitimi verilen ilk kadın meslek grubudur. Osmanlı'da ebelik eğitimi ilk olarak Tanzimat döneminde verilmeye başlamıştır (7). Dönemin kadınları, sağlık alanı ile ilgili bilgileri içinde bulunduğu toplumun üyesi olan diğer kadınlardan edinmişlerdir. Ebelik mesleğini icra eden kadınlar ise deneyim ve bilgi birikimlerini diğer kadınlar ile paylaşarak kuşaktan kuşağa aktarmışlardır. 19. Yüzyıl süresince İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde ün yapmış olan ebelerin yanında usta-çırak ilişkisine dayalı yetişen 'küçük ebe' adı verilen genç kadınlar, ebelik görevini üstlenmişlerdir (8). Dönemin ebeleri, doğuma katılmak dışında kızlık zarı muayenesi ve küretaj gibi önemli görevleri de üstlenmişlerdir (9). İstanbul'da ikamet eden ebeler, Saray-ı Hümayun ebeleri, kibar ebeleri ve halk ebeleri olarak mesleklerini icra etmişlerdir. Saray ebesi; uşakları olan ve sarayda ücret karşılığı çalışan ebelerdir. Kibar ebelerin varlıklı kişiler oldukları bilinmektedir. Halk ebeleri ise diğer gruplara göre daha mütevazi hayat sürdükleri bilinmektedir. 1842 yılında Tıbbiye Mektebi'nde ebelik kursu açılması için hekimler tarafından hükümete öneri sunulmuş ve kabul edilmiştir (10). Bu öneri sonucunda ise Mekteb-i Tıbbiye'de (Tıp Fakültesi) kadınlara eğitim vermek üzere iki yıl süreli ebelik kursu açılmıştır. Kursa ilk öğrenci alımında ilkokul mezunu olma koşulu gibi herhangi bir koşul aranmamıştır fakat ikinci meşrutiyet döneminden sonra ilkokul mezunu olma koşulu getirilmiştir. İstanbul'da ikamet eden azınlık genç kızlara, süresi iki yıl olan ve günde bir saat ve haftada iki gün olmak üzere verilen eğitimde ebelik mesleğinin öğretimi sağlanmıştır. Bu kursta ebelik eğitimi veren öğretmenler ise İtalyan asıllı Dr. Vuçino ve yardımcısı Belçikalı Madam Robert olduğu bilinmektedir. Eğitim materyalleri olarak mankenler kullanılmıştır. 1843 yılında ebelik eğitim kurslarına başlanmış olup ilk mezunları 1845 yılında verilmeye başlanmış olup mezunların diplomaları dönemin padişahı huzurunda verilmiştir. İlk mezunların 10'u Müslüman olup, 26'sının Hristiyan olduğu bilinmektedir (9,11). Ebelere atama ve çalışma izni 1869 yılında kurulmuş olan Cemiyet-i Tıbbiye-i Mülkiye aracılığı ile verilmiştir. 1890 yılında Osmanlı döneminde yalnızca 5 ebe çalışıyor olarak resmi kayıtlara geçmiştir (12).

Ebelik mesleği için çok önemli gelişmeler Meşrutiyet Dönemi'nden sonra Dr. Besim Ömer Paşa'nın görev alması ile olmuştur. 1895 yılında Ebelik Okulu'na öğretmen olarak Dr. Besim Ömer atanmıştır. Dr. Besim Ömer, ebelik mesleğini ayrı bir dal olarak gören ve Ebe Okulu'nu çağdaş bir düzeye kavuşturan kişidir. 'Doğurduktan Sonra', ' Ebe Hanımlara Öğütler' ve ' Ebelik' isimli ebelik alanında yer alan ilk kitapları yazan Dr. Besim ÖmerPaşa çağdaş ebeliğin kurucusu olarak adlandırılmaktadır (13).

1900'lü yılların başında Mülki Tıbbiye (Kadırga) ve Askeri Tıbbiye (Haydarpaşa) okulları birleştirilerek yeni Tıp Fakültesi İstanbul Darülfünun Tıp Fakültesi kurulmuş olup içerisine kadın hastalıkları kliniği ve ebe okulu açılmıştır. Okula ilkokul mezunu olan, 30 yaşını doldurmamış kadınlar alınmakta olup okul müdürlüğünü yürütmesi için görev Dr. Besim Ömer' e verilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na kadar eğitim veren okulun müfredatında doğum bilgisi, klinik uygulamalar ve hasta bakıcılık eğitimi yer almıştır. Eğitim sonunda mezun olan kadınlar Anadolu'ya gitmek istemedikleri için İstanbul dışına çıkmamışlardır. Bu duruma çözüm 1920 yılında İç İşleri Bakanlığı'na bağlı Sıhhiye Umum Müdürlüğü (Sağlık Genel Müdürlüğü) yol masrafları belediyeler tarafından karşılanmak üzere, farklı illerden gelmiş ve ilkokul mezunu olan kişiler Kadırga'da Hilal-i Ahmer (Kızılay) Barakalarında yatılı olarak alınan iki yıl süreli eğitim sonucunda çevre illere ebelik görevlerini üstlenmeleri planı yürütülmüştür (3,9).

Ebelik eğitimi, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sağlık hizmetlerinde meydana gelen gelişmelerden ve planlanan politikalardan etkilenmiş olup gelişmeye devam etmiştir. Bununla beraber meydana gelen gelişmeler doğrultusunda ebelerin görev tanımları da bu gelişmelerden etkilenmiştir (14). Dönemin ilk Sağlık Bakanı Refik Saydam'dır. Cumhuriyet Dönemi'nde meydana gelen savaşlar, bulaşıcı hastalıklar ve savaş sonrası ülkenin ekonomik durumu nedeniyle sağlık problemlerinin çözümü zorlaşmıştır. Kadınların, kırsal alanlardaki çalışma hayatı zorluğu ve halk tarafından çalışmalarının kabul görmemesi nedeniyle erkek eğitimine öncelik verilmiştir (15). Doktorlar ve sağlık memurlarının da içerisinde bulunduğu ekip, bulaşıcı hastalıklar ve savaş esnasında sağlık sorunu yaşayan bireylere hizmet vermekle yükümlü olmuşlardır. Devletin yaşadığı problemler nedeniyle süreç içerisinde ana-çocuk sağlığına gereken önem ve hizmet verilememiş olup bakanlık bu açığı gidermek için kadın ve bebek sağlığı üzerinde majör etkiye sahip ebe yetiştirilmesi için çaba sarf etmemiştir. Zorlu koşullar içerisinde hem sağlık elemanlarını eksikliğini gidermek için hem de kadına ve bebeğine hizmet veren ebelerin yetiştirilmesi için herhangi bir sağlık politikası ele alınmamıştır (16).

İstanbul Tıp Fakültesi Ebe Okulu, Birinci Dünya Savaşı'nda kapatılıp 1924 yılında tekrar açılmış ve Cumhuriyet Dönemi'nde de faaliyetine devam eden dönemin ebelik eğitimi veren tek okuludur (9). Dr. Besim Ömer Akalın yönetiminde olan Ebelik Okulu'nun eğitim süresi üç yıl olup ortaokul mezunu olan kişilere eğitim vermektedir (9,16). Dönemde ebelik mesleği benimsenmiş olup ebe eğitimi veren okullara talebin çok olmasına rağmen, devlete hizmet veren görev alanlarının az olmasından dolayı farklı çözüm yolları üretilmiştir. Bu amaç ile, 1924 yılında İstanbul Şişli Çocuk Hastanesi içerisine 50 kişilik "Ebe Öğrenci Yurdu" açılıp, iki yıllık yatılı eğitim sonucunda mezun olan ebelerin zorunlu hizmet yükümlülüğü ile farklı illere belediye ebeliği ve ebelik alanındaki diğer görev yerlerine atamaları yapılmıştır (9). Verilen bu eğitimler sonucunda büyük il ve ilçelerde mevcut olan ebe ihtiyacı giderilmeye çalışılmış ama Anadolu'nun kırsal bölgelerinde var olan ihtiyaçlar giderilememiş ve sağlık hizmetleri bu alanlara yeterli düzeyde sağlanamamıştır (16). Eğitim alan ebelerin ulaşamadığı bölgelerde doğum eylemi herhangi bir eğitim almayan köy ebeleri tarafından yaptırılmış, istenmeyen gebelikler yasal olmayan ve kadına zararı olan yöntemler ile sonlandırılmıştır (17).
"Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun" ile 1928 yılında diploması olmayan ebelerin doğuma yardım etmemeleri için suç olarak ilan edilmiş ve yasaklanmıştır (18,19). Çıkarılan yasa ile kırsal bölgelerde topluma hizmet vermeleri için ebelere eğitim verilmesi amacıyla 1936 yılında Balıkesir ve Konya'da ilk Köy Ebe okulları ebelik eğitimi vermek

amacıyla açılmıştır. İlerleyen dönemlerde açılan Köy Ebe Okulları ise sırasıyla; 1952'de İzmir, 1953'de Erzurum, 1954'de Malatya, 1955'de Antalya, Aydın, Eskişehir ve Manisa ile 1958'de Gaziantep ve Isparta, 1959'da ise Ankara Doğumevi ve Kayseri Köy Ebe Okulları olmuştur (9). 1942'ye gelindiğinde ise Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı adı altında Köy Ebe Okulu aracılığıyla 9 ay süreli verilen eğitim ile ebeler yetiştirilmiştir. İlerleyen dönemlerde 9 aylık süre 18 aya kadar çıkarılmıştır. İlkokul mezunu olan, yaşları ortalama 15-18 olan kızlar eğitim süresi dolup mezun olduktan sonra diplamalarını alarak köylerde mesleklerini icra etmek üzere görevlendirilmişlerdir (16). Köy Ebe Okulu'ndan mezun olan ebelerin kentlerde çalışmaları için aldıkları eğitim süresine ek olarak altı aylık kurs almaları gerekmekteydi (15). Kırsal bölgeye ebelik hizmeti vermek ve kadınların ihtiyacı olan hizmeti karşılamak amacıyla açılan köy ebe okulları, doğumevi bünyesinde eğitim vermekteydi (9). 1943 yılında Köy Enstitü birimine bağlı Ebelik Bölümü aktif hale gelmiştir (8).
1960'lı yıllara gelindiğinde eğitim süresi 3 yıl olan Sağlık Okulları hizmet vermeye başlamıştır. Açılan okul ile birlikte düzenli bir programla teorik eğitimin okulda, uygulama eğitiminin ise doğumevlerinde verildiği eğitim sistemine geçiş yapılmıştır (18, 19). 1961 yılında ebenin görev ve sorumluluklarının ilk kez belirlendiği yönerge Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun ile kabul edilmiştir (3,20).

Ebelik eğitimi, Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 1978 yılında yaptığı düzenlemeler ile Sağlık Meslek Lisesi bünyesinde devam etmiştir. Yine aynı yıl içerisinde köy ebeliği ve hemşire yardımcılığı hizmetlerini yürüten sağlık elemanlarının yetiştirildiği okullar kapatılmıştır. Eğitim, yatılı ve uygulamalı olarak yürütülmüş olup 1996 yılına kadar devam etmiştir.
Yükseköğretim seviyesinde eğitime ilk olarak 1985-1986 eğitim öğretim yılında Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları himayesinde Ebelik ön lisans programının aktif hale gelmesiyle geçilmiştir (22). Eğitim sonucunda mezun olanlara ön lisans diploması verilmiştir (3, 23). Ebelik eğitimini liselerde alıp mezun olan ebelere, Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi (LİMME) ile 1986-1987 eğitim yılında 18 ay süreli ebelik tamamlama programı açılmıştır ama bu proje 3 yıl yürütüldükten sonra 1989 yılında son bulmuştur (1, 14, 21).

1996 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile sağlık yüksekokullarının açılıp lisans düzeyinde ebelik eğitiminin verilmesi kararı alınmıştır. Sağlık Bakanlığı ile YÖK arasında eğitimin yürütülmesi için protokol imzalanmıştır. Protokol maddelerinde; Sağlık Meslek Liselerinin hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu bölümlerine; Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarının, hemşirelik ve ebelik programlarına, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi ebelik programına öğrenci alınmalarına son vermiştir. Lisans eğitimi veren Sağlık Yüksekokulları, 1999 yılında ilk mezunlarını vermeye başlamıştır. Yüksek Sağlık Şurası'nın kararları doğrultusunda, 2 Kasım 1996 tarih ve 22805 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 96/8655 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile lisans düzeyinde ebelik eğitiminin Sağlık Yüksekokulları aracılığı ile verilmesi kararı çıkmıştır (24). Sağlık Meslek Liselerinin ebelik bölümünde eğitim vermemeleri gerektiği kararı çıkmasına rağmen bazı dönemlerde alımı olmuştur.

Yüksek lisans eğitimi, lisans mezunlarına ileri düzeyde mesleki; eğitim, beceri sağlamak, edinilen bilgileri güncellemek, mesleki sorunlara çözüm yolları oluşturmak, kanıta dayalı uygulamaları hayata geçirmek, edinilen bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneği kazanmasını sağlamak ve

mesleki alanda öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla verilen eğitimdir (24). Yüksek lisans, lisans mezunu olduktan sonra alınan iki yıl süreli eğitim olmaktadır. Başvurular sırasında Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavı (ALES), yabancı dil, mezuniyet ortalaması ve istenen okul tarafından yapılan mülakat sonucuna göre aldığı puanlardan YÖK'ün belirlediği ve üniversitenin kendi kararına bıraktığı şekilde yüzdeler alınarak toplam bir puan oluşturulup başvuran kişiler sıralanır ve belirlenen kontenjan doğrultusunda kişiler eğitim almaya hak kazanırlar (25). Ebelik alanında ilk yüksek lisans eğitimi 2001 yılında, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı tarafından açılarak lisansüstü boyutta ebelik eğitimi verilmeye başlanmıştır. 2009 yılından itibaren Sağlık Yüksekokulları, Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne dönüşmeye başlamış ve böylece ebelik eğitimi, "Fakülte" çatısı altında verilmeye devam edilmiştir (26).

Doktora eğitimi, bireylerin bağımsız araştırma yapma, literatüre ve bilimsel olayları geniş bir perspektif ile inceleme, yorum yapma ve farklı sentezler geliştirme becerisi kazandırmayı amaçlar (24). Doktora, yüksek lisans eğitimi üzerine alınan, süresi 4 yıl olan eğitimdir. 2013 yılına gelindiğinde, YÖK'ün 01.03.2013 tarih ve 1733- 12486 sayılı kararı ile Erzurum Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı'nda Ebelik alanında ilk doktora programı açılarak eğitim verilmeye başlanmıştır. Doktora programının açılması ebelik alanında çalışan hem saha hem de akademik alanlarda kadronun güçlenmesine yönelik olumlu bir ilerleyiştir.

Günümüzde ise 60 özel ve devlet üniversitelerinde lisans düzeyinde eğitim verilmekte olup birçok üniversite de yüksek lisans ve doktora programlarında aktif olarak ebelik eğitimi vermeye devam etmektedir.

Kaynakça

1. Ejder Apay, S. (2014). Geçmişten günümüze ebelik: tarihi bir inceleme. Lokman Hekim Dergisi, 4(2), 13-20.
2. Çakır Koçak, Y., Öztürk Can, H., Yücel, U., Demirelöz Akyüz, M., Çeber Turfan, Esin. (2017). Türkiye'de ebelik bölümlerinin akademik ve fiziki profili. HSP Dergisi, 4(2), 88-97. DOI: 10.17681
3. Beydağ, K.D., Arslan, H. (2008). Kadın doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin profesyonelliklerini etkileyen faktörler. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3(7), 75-53.
4. Yıldırım N. Dünya'da ve Türkiye'de ilk kadın hekimler ve kadınların hekim olma mücadelesi [First woman doctors in Turkey and the world and woman's struggle to become doctors]. Toplumsal Tarih Dergisi 2006; 147(22): 50-7.
5. Yücel, U., Ekşioğlu, A., Demirelöz, M., Baykal Akmeşe, Z., Çakır Koçak, Y. ve Soğukpınar, N. (2013). Profile analysis of post graduate education of midwifery in Turkey [Türkiye'de ebelik lisansüstü eğitim profilinin incelenmesi]. International Journal of Human Sciences, 10(1), 1342- 1354.
6. Atabek EM. Türk kadın hekimleri [Turkish woman doctors]. Dirim 1997;72(7-8):231-6.
7. Özger Y. Osmanlı'da Kadınların Memuriyette İstihdamı Meselesi ve Sicill-i Ahvâlde Kayıtlı Memurelerin Resmî Hâl Tercümeleri. History Studies: Internatioanal Journal of History 2012; 4 (1): 419-47.
8. Eren N. Uyer G. (1991). Sağlık Meslek Tarihi ve Ahlakı.4. Baskı. Ankara.Hatiboğlu Yayınevi, 94-105.

9. Uyer G, Eren N. Sağlık Meslek Tarihi ve Ahlakı. 5. Baskı, Ankara, Hatiboğlu Yayınevi; 1993. p. 101-5.
10. Arısan K. Geçen Yüzyılda İstanbul'da Ebeler ve Doğum, 1. Türk Tıp Tarihi Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler Kitabı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları; 1992, p. 253-4.
11. Kurnaz Ş. Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını (1839-1923), İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları; 1999. p. 39.
12. Sarı N. Osmanlı hayatında kadın [woman in Ottoman life]. Osmanlı ve Bilim, Cilt 8, 1. Baskı. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları; 1999. p.544.
13. Hacıfettahoğlu İ. Türk Kızılayı Tarih Dizisi I , 2. Baskı, Ankara: Türkiye Kızılay Derneği Yayınları; 2007. p.21-5.
14. Soğukpınar, N., Karaca Saydam, B., Bozkurt, Ö., Öztürk, H., Pelik, A. (2007). Past and present midwifery education in Turkey. Midwifery, 23, 433–442.
15. Öztek Z, Eren N. Halk Sağlığı Temel Bilgiler. Güler Ç, Akın L, editörler. 1. Baskı, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları; 2006. p. 1009-17.
16. Dirican R. Prof. Dr. Nusret Fişek'in Kitaplaşmamış Yazıları –I Sağlık Yönetimi. 1. Baskı, Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları; 1997. p.57-71.
17. Tekin N, Başak O. İstanbul Tıp Fakültesi İlk Mezunlarından Bir Aydınlı: Dr. Ahmet Yıldırım [One of the first graduates from aydin ın Istanbul University Medical Faculty: Dr. Ahmet Yıldırım] Turkiye Klinikleri J Med Ethics 2008; 16(2):69-73.
18. Köker HA (1997). Doğum ve Ebelik Tarihi. Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü. Yayın No:26. Ankara. Erciyes Üniversitesi Matbaası, 1-9, 27-34.
19. Karanisoğlu H (2000). Türkiye'de Ebelik ile Đlgili Gelişmeler. 2000'li Yıllarda Sağlık Yüksekokullarında Eğitimin Geleceği Sempozyumu. Malatya.
20. Bakır A., Erbil N. (2009). Meslekte profesyonel tutum envanterinin geliştirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6 (1): 291-302.
21. Ejder Apay, S., Kanbur, A., Özdemir, F., Pasinlioğlu, T. (2012). Midwifery education in Turkey. CoU. Antropol, 36 (4), 1453-1456.
22. T.C. Sağlık Bakanlığı. Sağlık İnsangücü Mevcut durum Raporu. Ankara, 1996. p.23-6.
23. Kaya, D., Yurdakul, M. (2007). Türkiye 'de ve dünya'da ebelik eğitimi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 23 (2), 233-241.
24. Resmi Gazete Sayı. 22805 Yayın Tarihi: 02.11.1996.
25. Resmi Gazete Tarihi: 01.07.1996 Resmi Gazete Sayısı: 22683. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği. (Erişim Tarihi: 14 Aralık 2023) Erişim adresi: http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/- /journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BI sfYRx/10279/17377
26. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Yüksek Lisans Programı http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/progr amme&degree=11&program=662.

Milletlerde Doğurganlıkla İlişkili Tanrı/Tanrıçalar

Elif BAYRAKÇI[1], Tuğba KANARYA[2]
[1]Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Ebelik Bölümü Mail: bayrakcielif2@gmail.com
[2]Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Ebelik Bölümü Mail: t.kanarya@yandex.com

Doğurgan, TDK'ye göre çok doğuran, verimli olan anlamına gelmektedir. Doğurganlık ise kelime anlamı bakımından doğurgan olma durumunu ifade etmektedir (1). Çok tanrıcılıkta varlığına inanılan insanüstü varlıklar olan tanrı/tanrıçalardan bazıları doğurganlık ya da cinsellikle ilişkilendirilmiştir. Tanrı/tanrıçalardan bazıları doğrudan bu deneyimlerle ilişkiliyken bazıları soyut olarak durumu veya deneyimi temsil etmektedir. Doğurganlık ya da cinsellikle ilişkili tanrı veya tanrıçalara baktığımızda dünyanın her yerinden pek çok milletlerde var olduğu görülmektedir (2). Afrika'da Ala, Asase Ya, Mbaba Mwana Waresa, Oshun (Ochún veya Oxum) (3) Eski Mısır'da Min, Amun, Bastet, Hathor, Heqet, Heryshaf, Isis, . Mesenet, Osiris, Renenutet, . Sobek, Sopdet, . Tawaret, Tefnut doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Yoruba'da Eshu ve Oya doğurganlıkla alakalı tanrılardır (4). Amerikan olan Atahensik, Irokua, Kokopelli, Tonacacihuatl, Tonantzin, Coatlicue, Xochipilli, Xochiquetzal, Quetzalcoatl doğurganlıkla alakalı tanrılardır. İnka'da Mama Ocllo, Sara Mama, Pachamam, Akna ve Pukkeenegak doğurganlıkla alakalı tanrılardır (5). Maya'da Ixchel ve Maximón, Taíno'da Atabey (tanrıça), Vodou'da Guédé (6), Araplarda Attar (tanrı)(7), Ermenilerde Anahit ve Aramazd (8), Kenan'da Astoreth ve Hadad doğurganlıkla alakalı tanrılardır (9). Çin'de Chū Shèng Niángniáng, Jiutian Xuannü, Yúnxiāo Niángniáng, Qióngxiāo Niángniáng, Bìxiāo Niángniáng ve Chén Jìnggū (10), Filipin'de Lakapati, Ikapati, Lakan-bakod ve Ibabasag doğurganlıkla alakalı tanrılardır (11). Hitit/Hurri'de Hutellurra, Irsirra, Shaushka ve Tawara doğurganlıkla alakalı tanrılardır (12). Hint'de Banka-Mundi, Bhavani, Bhumi Devi, Rohini, Gayatri, Vedas, Chandra, Matrikalar, Parvati, Sinivali ve Yogmaya doğurganlıkla alakalı tanrılardır (13). İran'da Spenta Armaiti (Sandaramet) ve Ashi (14), Japonlarda Kichijōten, Kuebiko, Inari Ōkami ve Shinda doğurganlıkla alakalı tanrılardır(15). Mezopotamya'da Ama-arhus, Amasagnul, Asherah, Gatumdag, Nanshe, Nin-imma, Sharra Itu ve İnanna doğurganlıkla alakalı tanrılardır (12). Türk-Moğollarda Umay (15), Arnavut'da Prende, Baltık'ta Laima ve Zemes māte doğurganlıkla alakalı tanrılardır (16). Keltlerde Brigid, Cernunnos, Damara, Damona, Galya, Epona, Nantosuelta, Onuava, Rosmerta ve Gallo-Roman doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Etrüsk'te Fufluns, Thesan ve Turan doğurganlıkla alakalı tanrılardır (17). Fin-Urallarda Äkräs, Rauni, Fin- Eston, Peko, Karelya-Seto, Metsik, Šun-Šočõnava, Mari, Mu-Kyldyśin, Udmurt, Zarni-Ań, Babba ve Kalteš-Ekwa doğurganlıkla alakalı tanrılardır (18). İskandinavlarda Ēostre, Freyr, Frigg ve Gefjun, Nerthus doğurganlıkla alakalı tanrılardır (19). Yunanlarda Afrodit, Aphaea, Artemis, Demeter, Dionysos, Priapus, Ilithyia, Pan, Phanes, Priapus, Tychon ve Persephone doğurganlıkla alakalı tanrılardır (20). Romalılarda Bacchus, Bona Dea, Candelifera, Carmenta, Domitius, Fecunditas, Feronia, Flora, Inuus, Jugatinus, Juno, Liber, Manturna, Mutunus Tutunus, Partula, Pertuda, Picumnus, Prema, Robigus, Subigus, Venüs ve Virginiensis doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Samilerde Beiwe ve Rana Niejta, Slavlarda Dzydzilelya, Jarilo, Kostroma, Mokoš, Siebog, Svetovid ve Živa doğurganlıkla alakalı tanrılardır. Okyanusya'da Gedi, Makemake, Rapa Nuili, Tagroa Siria ve Tangaroa, Hawai'de Haumea, Kamapua, Laka, Lono ve Nuakea (21), Yerli Avustralya'da ise Gökkuşağı yılanı, Anjea, Birrahgnooloo, Kamilaroi, Karadjeri, Birrahgnooloo, Kamilaroi, Karadjeri, Julunggul, Kunapipi ve Wollunqua doğurganlıkla alakalı tanrılardır (22).

God/Goddesses Associated with Fertility in Nations

Fertile, according to TDK, means the one who gives birth to many people and is productive. Fertility literally means the state of being fertile (1). Some of the gods/goddesses, who are superhuman beings believed to exist in polytheism, are associated with fertility or sexuality. Some of the gods/goddesses are directly related to these experiences, while others represent the situation or experience in the abstract. When we look at gods or goddesses associated with fertility or sexuality, we see that they exist in many nations from all over the world (2). In Africa, Ala, Asase Ya, Mbaba Mwana Waresa, Oshun (Ochún or Oxum) (3) In Ancient Egypt, Min, Amun, Bastet, Hathor, Heqet, Heryshaf, Isis, . Mesenet, Osiris, Renenutet, . Sobek, Sopdet, . Tawaret and Tefnut are gods related to fertility. In Yoruba, Eshu and Oya are gods related to fertility (4). American Atahensik, Irokua, Kokopelli, Tonacacihuatl, Tonantzin, Coatlicue, Xochipilli, Xochiquetzal, Quetzalcoatl are gods related to fertility. In the Inca, Mama Ocllo, Sara Mama, Pachamam, Akna and Pukkeenegak are gods related to fertility (5). Ixchel and Maximón in Maya, Atabey (goddess) in Taíno, Guédé in Vodou (6), Attar (god) in Arabs (7), Anahit and Aramazd (8) in Armenians, Astoreth and Hadad in Canaan are gods related to fertility (9). In China, Ch? In Hittite/Hurrian, Hutellurra, Irsirra, Shaushka and Tawara are gods related to fertility (12). In India, Banka-Mundi, Bhavani, Bhumi Devi, Rohini, Gayatri, Vedas, Chandra, Matrikas, Parvati, Sinivali and Yogmaya are gods related to fertility (13). In Iran, Spenta Armaiti (Sandaramet) and Ashi (14), in Japan, Kichijōten, Kuebiko, Inari Ōkami and Shinda are gods related to fertility (15). In Mesopotamia, Ama-arhus, Amasagnul, Asherah, Gatumdag, Nanshe, Nin-imma, Sharra Itu and Inanna are gods related to fertility (12). Umay in the Turkic-Mongols (15), Prende in the Albanians, Laima and Zemes māte in the Baltics are gods related to fertility (16). In the Celts, Brigid, Cernunnos, Damara, Damona, Gaul, Epona, Nantosuelta, onuava, Rosmerta and Gallo-Roman gods related to fertility. In Etruscan, Fufluns, Thesan and Turan are gods related to fertility (17). In the Finno-Urals, Äkräs, Rauni, Fin-Eston, Peko, Karelia-Seto, Metsik, Šun-Šočõnava, Mari, Mu-Kyldyśin, Udmurt, Zarni-Ań, Babba and Kalteš-Ekwa are gods related to fertility (18). In the Scandinavians, Ēostre, Freyr, Frigg and Gefjun, Nerthus are gods related to fertility (19). In the Greeks, Aphrodite, Aphaea, Artemis, Demeter, Dionysos, Priapus, Ilithyia, Pan, Phanes, Priapus, Tychon and Persephone are gods related to fertility (20). In the Romans, Bacchus, Bona Dea, Candelifera, Carmenta, Domitius, Fecunditas, Feronia, Flora, Inuus, Jugatinus, Juno, Liber, Manturna, Mutunus Tutunus, Partula, Pertuda, Picumnus, Prema, Robigus, Subigus, Venus and Virginiensis are gods related to fertility. Among the Semites, Beiwe and Rana Niejta, and among the Slavs, Dzydzilelya, Jarilo, Kostroma, Mokoš, Siebog, Svetovid and Živa are gods related to fertility. Gedi, Makemake, Rapa Nuili, Tagroa Siria and Tangaroa in Oceania, Haumea, Kamapua, Laka, Lono and Nuakea in Hawaii (21), Rainbow snake, Anjea, Birrahgnooloo, Kamilaroi, Karadjeri, Birrahgnooloo, Kamilaroi in Native Australia. , Karadjeri, Julunggul, Kunapipi and Wollunqua are gods related to fertility (22).

Key words: Fertility, god, goddess

Doğurganlık ya da cinsellikle ilişkili tanrı veya tanrıçalara baktığımızda dünyanın her yerinden pek çok milletlerde var olduğu görülmektedir. Bu milletler ve tanrı/tanrıçalar şu şekildedir;

Türk-Moğol
- Umay Ana (15)

Arnavut
- Prende (16)

Eski Mısır
- Amun
- Bastet
- Hathor
- Heqet
- Heryshaf
- Isis
- Mesenet
- Min
- Osiris
- Renenutet
- Sobek
- Sopdet
- Tawaret
- Tefnut (4)

Amerika
- Atahensik
- Irokua
- Kokopelli
- Hanhepi Wi (5)

Mezopotamya
- Ama-arhus
- Amasagnul
- Asherah
- Dumuzid
- Gatumdag
- Nanshe
- Nin-imma
- Sharra Itu (12)

Roma
- Bacchus
- Bona Dea
- Candelifera
- Carmenta
- Domidicus
- Domitius
- Dīs Pater
- Fascinus

Yunan
- Afrodit
- Aphaea
- Artemis
- Demeter
- Dionysos
- Priapus
- Hera
- Ilithyia(Eileithyia olarak da bilinir)
- Pan
- Phanes
- Priapus
- Tychon
- Persephone (20)

Çin
- Chū Shèng Niángniáng
- Jiutian Xuannü
- Yúnxiāo Niángniáng
- Qióngxiāo Niángniáng
- Bìxiāo Niángniáng
- Chén Jìnggū (10)

Filipin
- Lakapati
- Ikapati
- Lakan-bakod
- Kukarog
- Ibabasag (11)

Hitit/Hurri
- Hutellurra
- Irsirra
- Tawara
- Shaushka (12)

Fin-Ural
- Äkräs
- Rauni veya Raun
- Peko veya Pellon-Pekko
- Metsik
- Šun-Šočõnava
- Mu-Kyldyśin (18)

Kelt
- Brigid
- Cernunnos
- Damara
- Damona
- Epona
- Nantosuelta
- Onuava
- Rosmerta
- Zarni-Ań
- Babba veya Aranyanya
- Kalteš-Ekwa (17)

İran
- Anahita
- Spenta Armaiti (veya Sandaramet)
- Ashi (14)

Japon
- Kichijōten
- Kuebiko
- Inari Ōkami
- Shinda (15)

Ermeni
- Anahit
- Aramazd (8)

İskandinav
- Ēostre
- Freyr
- Freyja
- Frigg
- Gefjun
- Nerthus
- Njordr
- Thor (19)

Yerli Avustralya
- Anjea
- Birrahgnooloo
- Karadjeri
- Julunggul
- Kunapipi olarak bilinen tanrı/tanrıçalar, doğurganlıkla

• Fecunditas • Feronia • Flora • Inuus • Jugatinus • Juno • Liber • Libera • Manturna • Mutunus Tutunus • Partula • Pertuda • Picumnus • Prema • Robigus • Subigus • Venüs • Virginiensis (21) **Maya** • Akna • Tanrıça I • Ixchel • Maya • Maximón (6)	**Hint** • Parvati • Banka-Mundi • Bhavani • Bhumi Devi • Butas • Rohini • Prithvi • Gayatri • Chandra • Lajja Gauri • Manasa • Matrikalar • Parvati • Sinivali (13)	ilişkilidir (22).

Leopold Manevraları ile İlgili Youtube Videolarının İçerik Analizi ve Kalite Değerlendirmesi: Karma Method Çalışması

Hüsniye DİNÇ KAYA, Sevgi BEYAZGÜL, Ayşe İrem GÖKÇEK, Tülay YILMAZ, Sevil GÜNAYDIN

Özet

Giriş-Amaç: Leopold manevraları antenatal değerlendirmede sıklıkla kullanılan, gebelikte uygulanan karın muayenesidir. Bu çalışmanın amacı, youtubeda yer alan leopold manevraları ile ilgili videoların içerik analizini yapmak ve kalitesini değerlendirmektir.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir karma metot çalışmasıdır. YouTube arama motoru (www.youtube.com) tarafından "Leopold's Maneuvers" terimi kullanarak 24.12.2022 tarihine kadar yüklenen videolar tarandı. Videolar alaka düzeyi ve görüntülenme sayısına göre sıralandı. İzlenme sayısı en yüksek 100 video seçildi ve dahil edilme kriterlerine uyan 38 video değerlendirildi. Verilerin nicel değerlendirmesinde Tanımlayıcı bilgi formu ve Video Information and Quality Index (VIQI) kullanıldı. Ayrıca görüntüleme oranları ve etkileşim indeksi hesaplandı. Verilerin nitel değerlendirilmesi için içerik analizi yaklaşımı kullanıldı. Videolar, MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak kodlama yapıldı.

Bulgular: Videoların görüntülenme oranının ortalama (IQR) değeri 113,17 bulundu. Videoların etkileşim indeksi ortancası (IQR) 273,47 bulundu. VIQI toplam puanı (IQR) 16 (14-19) dır. Videolarda Leopold's maneuvers daha çok gebeler üzerinde gösterilmişti (%47). Video yükleyicileri çoğunlukla öğrencilerdi (%66). Çalışmada altı ana tema belirlenmiştir. Bu ana temalar; Hazırlık Aşaması, 1. Leopold Manevrası, 2. Leopold Manevrası, 3. Leopold Manevrası, 4. Leopold Manevrası ve Sürecin Sonlandırılmasıydı. Kod matrixine göre videolarda en fazla Hazırlık Aşaması temasından bahsedildiği en az bahsedilen temanın ise Sürecin Sonlandırılması olduğu görülmektedir.

Sonuç: Youtubeda leopold manevraları ile ilgili videolarda tüm aşamalardan kısmen de olsa bahsedilmiştir. Leopold manevralarının kullanılması ve öğretilmesi amacıyla youtube videoları kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Leopold's maneuvers, youtube, abdominal palpation examination

Abstract

Background-Aim: Leopold's maneuvers are an abdominal examination during pregnancy frequently used in the antenatal evaluation. This study aims to analyze the content and evaluate the quality of videos about Leopold's maneuvers on YouTube.

Materials-Methods: The current research is a mixed-method study where qualitative and quantitative research methods are employed together. The videos uploaded until 24.12.2022 were scanned by the YouTube search engine (www.youtube.com) using the term "Leopold's Maneuvers." The videos were sorted according to their relevance level and the number of views. One hundred videos with the highest number of views were selected, and 38 videos meeting the inclusion criteria were evaluated. A descriptive information form and the Video Information and Quality Index (VIQI) were used in the quantitative evaluation of the data. Furthermore, view rates and interaction index were calculated. The content analysis approach was employed for the qualitative evaluation of the data. The videos were transferred to the MAXQDA Analytics Pro Qualitative Data Analysis Program and coded.

Results: The median (IQR) of the videos' view rate was 113.17 (1.83-977.37). The median (IQR) of the videos' interaction index was 273.47 (22.89-1695.70). The median (IQR) of the VIQI was 16 (14-19). Leopold's maneuvers were mostly shown on pregnant women (47%) in the videos. Students (66%) mostly uploaded videos. Six main themes were identified in the study, which were as follows; Preparation Phase, 1st Leopold's Maneuver, 2nd Leopold's Maneuver, 3rd Leopold's Maneuver, 4th Leopold's Maneuver, and Ending the process. According to the coding matrix, the Preparation Phase was the most mentioned theme, whereas Ending the Process was the least mentioned theme.

Conclusion: All phases were mentioned, although partially, in the videos about Leopold's maneuvers on YouTube. YouTube videos can be used to use and teach Leopold's maneuvers.

Keywords: Leopold's maneuvers, YouTube, Abdominal Palpation Examination

GİRİŞ

Gebeliğin sağlıklı bir doğum ile sonlanabilmesi için sağlıklı bir gebelik sürecinin geçirilmesi son derece önemlidir (Bal and Yılmaz, 2017). Doğum öncesi takibin hem anne hem de bebek için birçok yararı vardır. Gebenin ve fetüsün sağlığının korunması ve sürdürülmesi içinde antenatal dönemde düzenli ve yakından takip edilmesi gerekmektedir. Bu takiplerde leopold manevraları yaygın olarak kullanılmaktadır (McCowan et al., 2018).

Son on yılda, sosyal medya sağlıkla ilgili önemli bir bilgi kaynağı olarak ortaya çıkmıştır (Azer ve ark, 2013). YouTube, kullanıcıların sağlık bilgilerini alması, paylaşması ve tartışması için giderek daha popüler bir platform haline gelmektedir (Cassidy et al., 2017; Erdem and Sisik, 2017). Web tabanlı kaynaklar arasında, açık erişimli bir video paylaşım sitesi olan youtube, günde 4 milyardan fazla videonun görüntülenmesi ve her dakika yüklenen 500 saatten fazla video içeriği ile en popüler üç web sitesi arasında yer almaktadır (Azer et al., 2013).

Leopold manevraları gebelikte yaygın olarak kullanılan bir uygulamadır. Bu manevraların öğretildiği youtube videoları açık erişimli olarak paylaşılmaktadır. Ancak sosyal medya platformları, içeriğin düzenlenmesi ve akran değerlendirme sürecinin olmaması nedeniyle yanıltıcı ve uygunsuz bilgiler içerebilmektedir (Cassidy et al., 2017; Erdem and Sisik, 2017). Bugüne kadar youtubeda yayınlanan leopold manevraları ile ilgili videoların genel kalitesini değerlendiren çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın amacı, youtubeda yer alan leopold manevraları ile ilgili videoların içerik analizini yapmak ve kalitesini değerlendirmektir.

GEREÇ-YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma metot çalışmasıdır.

Araştırma Prosedürü: Çalışmanın başlangıcında Google Trends uygulaması kullanılarak, internet platformunda en sık kullanılan arama sözcüğü ya da sözcükleri araştırıldı ve son dönemde Leopold's maneuvers uygulamaları için en fazla sorgulanan terimin "Leopold's maneuvers" olduğu tespit edildi. YouTube arama motoru (www.youtube.com) tarafından “Leopold's Maneuvers” terimi kullanarak 24.12.2022 tarihine kadar yüklenen videolar tarandı. Mevcut çalışmada arama terimi olarak " Leopold's maneuvers" kullanıldı. YouTube araması için "alaka düzeyi" ve "görüntülenme sayısı" filtresi kullanıldı. Araştırmaya temel içeriği Leopold's maneuvers olan İngilizce videolar alındı. Yazılı veya sesli anlatımı olmayan videolar hariç tutuldu. Videolar alaka düzeyi ve görüntülenme sayısına göre sıralandı. İzlenme sayısı en yüksek 100 video seçildi ve dahil edilme kriterlerine uyan 38 video değerlendirildi.

Verilerin nicel değerlendirmesinde Tanımlayıcı Bilgi Formu ve Video Information and Quality Index (VIQI) kullanıldı. Video Information and Quality Index (VIQI): İncelenen videoların kalitesi Video Information and Quality Index (VIQI) kullanılarak değerlendirildi. Bu değerlendirme, video bilgi akışının (konu ile ilgili verilen bilgilerin anlatımı esnasındaki akıcılığının), verilen bilgilerin doğruluğunun, videonun görüntü kalitesinin ve video başlığı ile içerik arasındaki uygunluk seviyesinin (duyarlılığın) belirlendiği 5’li Likert tipi bir ölçek ile yapıldı. Bu ölçeğe göre videolara 1-5 arasında puanlar verildi (1= düşük kalite ve akış, 2= zayıf kalite ve zayıf akış, 3= orta kalite ve zayıf akış, 4= iyi kalite ve iyi akış ve 5= yüksek kalite ve yüksek akış) (Yilmaz and Aydin., 2020; Şahin, 2021; Gündüz and Gürkan, 2019). Ayrıca

görüntüleme oranları ve etkileşim indeksi hesaplandı. Görüntülenme oranı ve etkileşim indeksi: Görüntüleme oranı (toplam görüntüleme sayısı / yüklendiği tarihten itibaren geçen gün sayısı × 100) ve interaction index (beğenme sayısı-beğenmeme sayısı / toplam görüntüleme sayısı × 100) hesaplamak için formüller kullanıldı.

Data Analyses: Karma çalışmalarda nicel ve nitel veriler aynı anda birbirinden bağımsız olarak analiz edilebilmektedir (Baki and Gökçek, 2012).
Verilerin nitel değerlendirilmesi için içerik analizi yaklaşımı kullanıldı. Videolar, MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak kodlama yapıldı.

Çalışmanın etik yönü
Çalışmada herhangi bir insan ve hayvan verisi kullanılmadığından ve youtubeda halka açık olarak yayınlanan videolar kullanıldığından, benzer diğer çalışmalarda da olduğu gibi etik kurul başvurusu gerektirmedi (Nason et al., 2015; Koçyiğit et al., 2020; Kaşıkcı and Yıldırım, 2021).

BULGULAR

Araştırmada 38 video değerlendirildi. Değerlendirilen videoların medyan (IQR) uzunluğu 6,63 (4,19-10,45) dakikadır. Medyan (IQR) görüntüleme sayısı 5041 ve beğeni sayısı 42,50 bulundu. Videoların görüntülenme oranının ortalama (IQR) değeri 113,17 bulundu. Videoların etkileşim indeksi ortancası (IQR) 273,47 bulundu. VIQI toplam puanı (IQR) 16 (14-19) dır. Videolarda Leopold manevraları %47 ile daha çok gebeler üzerinde gösterilirken, video yükleyicileri çoğunlukla öğrencilerdi (Tablo 1).

Tablo 1: Youtube videosunun özellikleri (n=38)

Değişkenler	Mean ± SD (min-max)	Median (IQR)
Süre	7.38 ± 4.14 (1,30-17,51)	6.63 (4.19-10.45)
Yüklemeden bu yana geçen gün	836.79 ± 729.51 (136-3134)	592 (403.50-881.25)
Görüntülemeler	135409.68 ± 531859.61 (16-3255756)	5041 (1859-64720)
Beğeniler	184.96 ± 278.41	42.50 (5.23-230.50)
Beğenilmeyenler	0	0
Yorumlar	13,90 ± 28,91 (0-131)	2 (2-11.50)
Görüntüleme oranı	615.41± 867.03 (0-2622.40)	113.17 (1.83-977.37)
Etkileşim indeksi	8812.77±43176.62 (0.22-265911.61)	273.47 (22.89-1695.70)
VIQI		
Akış	3.92±0.88 (2-5)	4 (3-5)
Bilgi	4.08±0.78 (2-5)	4 (4-5)
Kalite	4.03±1.15 (1-5)	4 (3-5)
Duyarlılık	4.24±0.79 (3-5)	4 (4-5)
Toplam puan	16.26±2.63 (9-20)	16 (14-19)
	n	%
Kullanılan malzeme		
Model	5	13
Hamile	18	47
Diğer (Oyuncak ayı, Bebek, Peluş oyuncak, Balon, Resim, Yastık)	15	40
Video yükleyici		
Öğrenci (Hemşire, Tıp)	25	66
Sağlık personeli	9	24
Diğer (Bilinmiyor, Doula)	4	10

SD= Standard deviation, VIQI= Video information and quality index

Elde edilen VIQI puanının kullanılan materyal ve video yükleyicisi açısından karşılaştırılması sonucunda video yükleyici ile VIQI information ve VIQI total skor arasında anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 2)

Tablo 2. VIQI puanının kullanılan materyal ve video yükleyicisi açısından karşılaştırılması

Değişkenler	**VIQI Flow**	**VIQI Information**	**VIQI Quality**	**VIQI Precision**	**Total VIQI score**
	Mean Rank	**Mean Rank**	**Mean Rank**	**Mean Rank**	**Mean Rank**
Video yükleyici					
Öğrenci (Hemşire, Tıp)	17,90	12,50	22,60	15,90	16,70
Sağlık personeli	20,97	23,39	18,31	22,67	21,44
Diğer (Bilinmiyor, Doula)	18,27	17,17	19,90	16,90	18,10
Chi-Square*	,673	5,661	,704	3,258	1,146
p value	,714	,059	,703	,196	,564
Video Uploader					
Student (Nurse, Medicine)	20,56	20,30	20,88	18,90	20,70
Health personnel	20,28	22,78	19,61	25,50	21,94
Other (Unknown, Doula)	11,13	7,13	10,63	9,75	6,50
Chi-Square*	2,833	6,856	3,354	6,702	6,421
p value	,243	**,032**	,187	,035	**,040**

p<0.05 was accepted as significant. *Kruskal Wallis test, SD: Standard deviation, VIQI: Video information and quality index

Video süresi ile VIQI flow, VIQI information, VIQI precision, VIQI toplam score arasında pozitif yönlü bir korelasyon saptandı (Tablo 3).

Tablo 3. VIQI puanının korelasyon analizi

		VIQI Flow	VIQI Information	VIQI Quality	VIQI Precision	Total VIQI Score
Süre	r	,527	,437	,122	,564	,540
	p	**,001**	**,006**	,467	**,000**	**,000**
Yüklemeden bu yana geçen süre	r	-,196	-,222	-,230	-,086	-,257
	p	,239	,179	,165	,609	,120
Görüntülemeler	r	,240	-,152	,123	,269	,152
	p	,146	,363	,463	,102	,361
Beğeniler	r	,121	,088	,007	,169	,126
	p	,469	,598	,966	,310	,451
Yorumlar	r	,189	-,219	,138	,028	,052
	p	,255	,187	,408	,869	,758
Etkileşim indeksi	r	,094	,110	,057	-,050	,078
	p	,576	,510	,733	,764	,641
Görüntüleme oranı	r	,245	,050	,223	,149	,231
	p	,138	,765	,179	,371	,162

r: Spearman's rho Correlations; p<0.05 was accepted as significant.

Çalışmada YouTube'da yer alan leopold manevralarının öğretildiği videoların içerik analizi ile ilgili altı ana tema belirlenmiştir. Bu ana temalar; Hazırlık Aşaması, 1. Leopold Manevrası, 2. Leopold Manevrası, 3. Leopold Manevrası, 4. Leopold Manevrası ve Sürecin Sonlandırılmasıydı (Şekil 1).

Hazırlık Aşaması: Hazırlık fazına ilişkin 7 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; Ellerinizi yıkamak, Muayene hakkında bilgi vermek, Gebenin mesanesini boşaltmasını sağlamak, Pozisyon vermek, Karnını açmak, Uygulayıcının ellerinin sıcak olduğundan emin olmak ve Görsel muayeneydi (Şekil 1).

1. Leopold Manevrası: 1. leopold manevrasına ilişkin 4 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; Gebenin yanında pozisyon alma, Her iki elin fundus üzerine yerleştirilmesi, Fundusun palpe edilmesi ve fetüsün hangi kısmında olduğunun belirlenmesi ve fundusun yüksekliğinin belirlenmesiydi (Şekil 1).

2. Leopold Manevrası: 2. leopold manevrasına ilişkin 5 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; Her iki elin karnın her iki yanına yerleştirilmesi, Fetüsün sırtının belirlenmesi, Fetöskopun sıcak tutulması, Fetöskopun fetüsün sırtına yerleştirilmesi ve fetal kalp atışlarının bir dakika boyunca sayılmasıydı (Şekil 1).

3. Leopold Manevrası: 3. leopold manevrasına ilişkin 3 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; Simfizis pubis yoluyla fetüsün prezente olan kısmının belirlenmesi, Prezente olan kısmın gebeye açıklanması ve Prezente olan kısmın hareketli mi yoksa sabit mi olduğunun belirlenmesiydi (Şekil 1).

4. Leopold Manevrası: 4. leopold manevrasına ilişkin 3 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; Uygulayıcının sırtı hamile kadının yüzüne bakacak şekilde konumlandırılması, Her iki elin parmak uçlarının pelvise yerleştirilmesi ve Fetüsün gelen kısmının meşgul olup olmadığının belirlenmesiydi (Şekil 1).

Sürecin Sonlandırılması: Buna ilişkin 2 kod tanımlanmıştır. Bu kodlar; İşlemin sonuçları hakkında hamile kadını bilgilendirmek ve işlemin sonuçlarını kaydetmekti (Şekil 1).

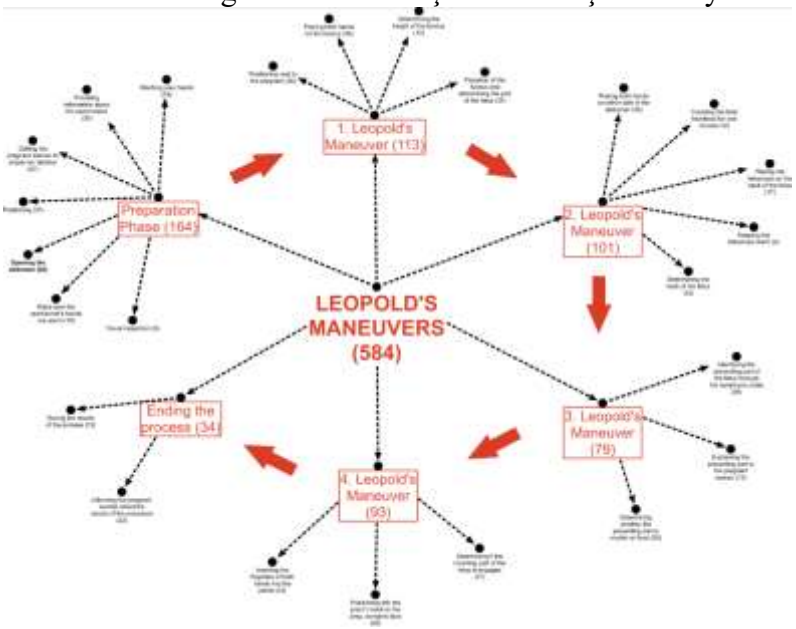

Şekil 1. Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Kod matrixine göre videolarda en fazla Hazırlık Aşaması temasından bahsedildiği en az bahsedilen temanın ise Sürecin Sonlandırılması olduğu görülmektedir. Hazırlık Aşaması ana temasında en fazla muayene hakkında bilgi verme koduna değinilirken görsel muayene kodu en az bahsedilendir. 1. Leopold Manevrası ana temasında çoğunlukla iki elin fundusa yerleştirilmesi ve fundusun palpe edilerek fetüsün hangi kısmının palpe edilmesi kodları en çok belirtilen kodlar olurken, fundusun yüksekliğinin tespit edilmesi kodu en az bahsedilen koddu. 2. Leopold Manevrası ana temasında her iki elin karnın iki yanına yerleştirilmesi en fazla dile getirilirken, fetöskopun sıcak tutulması en az dile getirilmiştir. 3. Leopold Manevrası ana temasında simfizis pubis yoluyla fetüsün görünen kısmının tanımlanması en çok belirtilen kod olurken, görünen kısmın hamile kadına açıklanması en az belirtilen kod olmuştur. 4. Leopold Manevrası ana temasında her iki elin parmak uçlarını pelvise yerleştirme kodu en fazla belirtilirken, uygulayıcının sırtı gebenin yüzüne gelecek şekilde pozisyon alma kodu daha az belirtilmiştir. Sürecin sonlandırılması ana temasında en fazla işlemin sonuçları hakkında gebeyi bilgilendirme koduna, en az ise işlemin sonuçlarını kaydetme koduna değinildi (Şekil 2).

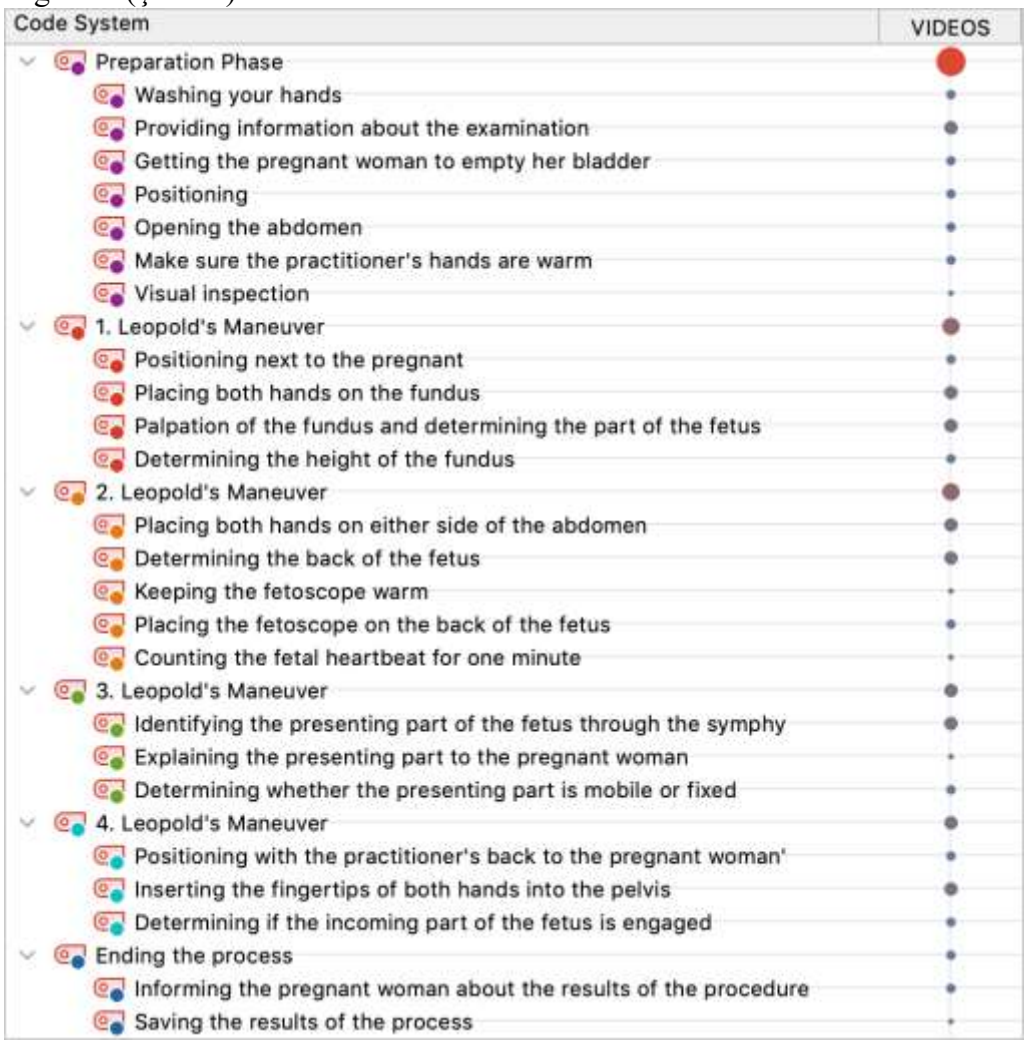

Şekil 2. Kod Matriksi

Çalışmanın kantitatif bulgularının tartışması

Mevcut çalışmada leopold manevraları videolarının çoğunlukla sağlık personeli veya sağlık alanından olan öğrenciler tarafından yüklendiği görülmüştür. Bu durum leopold manevraları ile ilgili eğitim eksikliklerini fark eden sağlık profesyonelleri veya eğitimleri sırasında gereksinim duyan öğrenciler tarafından yüklendiği görüşünü desteklemektedir. Ayrıca VIQI skorları ile video yükleyicisi karşılaştırılması sonucunda video yükleyicisi ile VIQI information ve VIQI total skor arasında anlamlı fark saptanmıştır. Bağımsız kullanıcıların eklediği tıbbi bilgi içeren videoların sağlık profesyonellerinin eklediğine göre daha düşük kalitede olması youtubeda videoların kaynağının önemini ortaya koymaktadır (Şahin et al., 2019). Benzer şekilde diş hekimlerinin COVID-19 ile ilgili yükledikleri youtube videolarının incelendiği çalışmada da videoların kalite indeksinin yüksek olduğu görülmüştür (Ozdede and Peker, 2020). Yakın zamanda yapılan bir çalışmada sağlık profesyonellerinden gelen videoların görünürlüğü ve popülaritesi, bağımsız kullanıcılara göre daha yüksek olduğu, bu da youtube kullanıcılarının güvenilir kaynaklardan gelen videolarla daha fazla ilgilendiğini göstermiştir (Rachmawative et al., 2022). Literatürde COVID-19 hakkında izlenen youtube videolarını ele alan bir çalışmada videoların %25'inden fazlasının yanıltıcı bilgiler içerdiğini ortaya çıkarmıştır (Li et al., 2022). Düşük kaliteli videolar izlemek izleyicileri yanıltarak yanlış kararlar, uygulamalar veya davranışlara yönlendirebilir. Bu durum endişe vericidir. Bu nedenle özellikle tıbbi bilgi içeren youtube videolarının sisteme yüklenmeden önce kalitesinin değerlendirilmesi önerilebilir.

Mevcut çalışmada video süresi ile VIQI flow, VIQI information, VIQI Precision, VIQI total score arasında pozitif yönlü bir korelasyon saptandı. Literatürde çalışma bulgularına benzer şekilde youtubeda diş çürükleri ile ilgili videoların incelendiği bir çalışmada 6 dakikadan uzun videoların daha yüksek video kalitesine sahip olduğu görülmüştür (Rachmawati et al., 2022). Bu durum video süresi arttıkça video flow, information, precision ve toplam kalitesinin artacağı anlamına gelebilir. Kısa videolar leopold manevralarına ilişkin yeterli bilgiyi içermeyeceğinden yanlış ve eksik öğrenmelere neden olabilir.

Çalışmanın kalitatif bulgularının tartışması

Gebe izlemleri, gebelik yaşının belirlenmesi, risk durumlarının saptanması, fetal gelişimin takip edilmesi ve fetüsün pozisyon ve prezentasyonunun takip edilmesini içermektedir (Engin and Özyer, 2017). Bu izlemlerde fetüsün pozisyon ve prezentasyon durumunun saptanmasında eski zamanlardan beri kullanılan yöntem leopold manevrasıdır (McCowan et al., 2018). Leopold manevrası temelde dört manevradan oluşmaktadır (Bal and Yılmaz, 2017; Çelik, 2018; Kalyoncu, 2019; Teskereci et al., 2021). Mevcut çalışmada incelenen videoların içeriklerinde de uygulamanın hazırlık aşaması ile başlayıp sürecin sonlanması ile bitirildiği toplamda 6 ana temada sürdürüldüğü görülmüştür. Bu ana temalardan hazırlık ve sonlandırma aşamaları dışında manevraları uygulamaya ait olan 4 ana tema vardır ve literatür ile uyumluluk göstermektedir.

Literatürde leopold manevrası uygulanmadan önce bir hazırlık sürecinin olması önerilmektedir (Murray and McKinney, 2010; Engin and Özyer 2017). Özellikle de muayenenin kolay ve olumlu geçmesi için anneye bilgilendirme ve açıklama yapılması önemlidir. Bu şekilde gebenin sağlık profesyoneline güvenmesi sağlanarak anksiyete ve korkunun oluşması önlenebilir (Aksu, 2020). Literatürde önerildiği gibi mevcut çalışma kapsamında incelenen videoların en fazla

hazırlık aşaması ana temasına değindiği, bu ana temadan da en fazla Providing information about the examination kodundan bahsedildiği saptanmıştır.

Birinci leopold manevrasının amacı elleri fundusa yerleştirerek fundusdaki fetal kısmı belirlemek ve fundus yüksekliğini ölçerek gebelik haftasını belirlemektir (Murray and McKinney 2010; Yazıcı and Dutucu 2017, Çakaloz 2018; Kalyoncu, 2019). Literatüre benzer olarak mevcut çalışmada ele alınan videolarda 1. Leopold manevrasının ana temasında en çok Placing both hands on the fundus ve Palpation of the fundus and determining the part of the fetüs kodlarına değinilmiştir. Ancak fundus yüksekliğini ölçerek gebelik haftasını belirlemek en az bahsedilen kod olmuştur.

Leopold manevrasının ikincisi fetüsün sırt, ekstremitleri ve duruşunun anneye göre ilişkisini belirleme amacı ile yapılmaktadır. Literatür incelemesinde 2. Leopold manevrası uygulanışının her iki eli abdomenin yanına koyup abdomene bastırarak veya bir eli sabit tutarak diğer el ile fetüsün kısımlarını hissetmeye çalışarak yapılabileceği önerilmektedir. Fetüsün sırtı saptandıktan sonra fetal kalp sesleri el doppleri veya fetoskop ile dinlenmelidir (Murray ve McKinney 2010; Taşkın 2016; Yazıcı and Dutucu 2017; Engin and Özyer 2017; Çakaloz, 2018). Mevcut çalışmada da videolar 2. Leopold manevrası ana temasında en sık Placing both hands on either side of the abdomen koduna değinmiştir. Bu veri literatür ile uyum göstermektedir. Ancak videolar en az Keeping the fetoscope warm koduna değinilmiştir. Yapılan literatür çalışmalarında da fetal kalp sesinin el doppleri veya fetoskop ile dinlenebileceği ancak fetoskobun ısıtılmasına dair bir bilginin olmadığı görülmektedir (Taşkın 2016; Engin ve Özyer 2017; Çelik, 2018).

Üçüncü leopold manevrasında temel amaç fetüsün prezentasyonunun belirlenmesidir. Bu manevrada simfizis pubis üzerinden palpasyon yapılır ve fetüsün prezente olan kısmı anlaşılır (Yazıcı ve Dutucu, 2017; Çakaloz, 2018; Çelik, 2018; Kalyoncu, 2019). Mevcut çalışmada da videolarda 3. Leopold manevrası ana temasında sıklıkla "Identifying the presenting part of the fetus through the symphysis pubis" ve "Determining whether the presenting part is mobile or fixed" kodundan bahsedildiği saptanmıştır. Çalışmada literatürden farklı olarak az sayıda videoda prezente olan kısım hakkında anneyi bilgilendirme yapıldığı görülmüştür. Bunun nedeni muayene hakkında bilgilendirmenin sıklıkla son aşamada yapılması olabilir.

Leopold manevrasının dördüncüsü baş prezantasyonlarda, başın pelvise yerleşimini değerlendirmek amacıyla yapılmaktadır. Literatürde bu manevranın uygulanışı sırasında sağlık profesyonelinin sırtının gebeye dönük olması önerilmektedir. Literatüre kıyasla mevcut çalışmada videoların en az değindiği kod olarak "Positioning with the practitioner's back to the pregnant woman's face" belirlenmiştir. 4. Leopold's Maneuver'nda uygulama yöntemi olarak literatür, parmaklar ile pelvis girimine derin palpasyon önermiştir (Bal ve Yılmaz, 2017; Karaçam et al., 2018; Çelik, 2018; Kalyoncu, 2019). Bu çalışmada videoların en çok Inserting the fingertips of both hands into the pelvis kodu üzerinde durduğu görülmüş olup literatür ile uyumludur.

Tüm sağlık hizmeti sunulan alanlarda olduğu gibi obstetride de uygulamaların standardize edilmesi, tıbbi kayıt tutma, kayıtların doğruluğu ve kişiyi bilgilendirme önemli faktörler arasındadır (SB Güvenlik Raporlama Sistemi, 2017; Doğum Öncesi Bakım Yönetim Rehberi, 2018). Mevcut çalışma kapsamında incelenen videolarda leopold manevrasının bitiminde gebeye

sonuçlar hakkında bilgi verme ve sonuçları kaydetme kodlarını içeren ana tema Ending the process yer almaktadır. Literatür incelemesi yapıldığında leopold manevralarını ele alan fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Var olan çalışmalarda da genel muayene yöntem aşamaları anlatılmış olup, gebeyi bilgilendirme ve sonuçlarını kaydetme ile ilgili veriler yer almamaktadır.

SONUÇ

Çalışma sonucunda youtubeda leopold manevraları ile ilgili videoları çoğunlukla sağlık personeli veya sağlık alanından olan öğrenciler tarafından yüklendiği, videolarda tüm aşamalardan kısmen de olsa bahsedildiği, farklı materyallerin kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca video süresi arttıkça video toplam kalitesi artmıştır. Leopold manevralarının kullanılması ve öğretilmesi amacıyla youtube videoları kullanılabilir. Youtube sağlık bilgilerini geliştirmek ve öğretmek için iyi bir araç olabilir. Doğru bilgileri içeren videolar olduğu gibi yanlış ve yanıltıcı videoların bulunduğu da unutulmamalıdır. Gelecek araştırmalarda Youtube videolarının öğrenciler üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Bal MD, Yılmaz SD. Comprehensive obstetrics for midwives. In: Yilmaz SD, ed. *Abdominal Examination of the Pregnant Woman.* Ankara: Akademisyen Bookstore; **2017**:48-50.
2. McCowan LM, Figueras F, Anderson NH. Evidence-based national guidelines for the management of suspected fetal growth restriction: Comparison, consensus, and controversy. *AJOG* 2018;218:855-868. https://doi.org/10.1016/j.ajog.2017.12.004
3. Çakaloz DK. Application of Leopold maneuvers. In: Karaçam Z, Çoban A, Taşpınar A, eds. *Basic Midwifery Practices Guides and Evaluation*. Ankara: Nobel Bookstores; **2018**:196-199.
4. Kalyoncu E. The effect of teaching methods used in Leopold's Maneuvers education on satisfaction of midwifery students. Master Thesis, Istanbul Medipol University; **2019.**
5. Azer SA, AlGrain HA, AlKhelaif RA, AlEshaiwi SM. Evaluation of the educational value of YouTube videos about physical examination of the cardiovascular and respiratory systems. *J Med Internet Res* **2013**; 15:e2728. https://doi.org/10.2196/jmir.2728
6. Cassidy JT, Fitzgerald E, Cassidy ES, Cleary M, Byrne DP, Devitt BM, Baker JF. YouTube provides poor information regarding anterior cruciate ligament injury and reconstruction. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* **2018**;26:840-845. https://doi.org/10.1007/s00167-017-4514-x
7. Erdem H, Sisik A. The reliability of bariatric surgery videos in YouTube platform. *Obes Surg* **2018**;28:712-716. https://doi.org/10.1007/s11695-017-2911-3
8. Nason GJ, Kelly P, Kelly ME, Burke MJ, Aslam A, Giri SK, Flood HD. YouTube as an educational tool regarding male urethral catheterization. *Scand J Urol* **2015**;49(2):189-192. https://doi.org/10.3109/21681805.2014.975837
9. Şahin SC. Evaluation of YouTube videos on porcelain laminate veneers. *Acta Odontol. Turc* **2021**;38(1):19-27. https://doi.org/10.17214/gaziaot.757397
10. Yilmaz H, Aydin MN. YouTube™ video content analysis on space maintainers. *J Indian Soc Pedod Prev Dent* **2020**;38:34-40. https://doi.org/10.4103/JISPPD.JISPPD_215_19

11. Gündüz C, Gürkan O. Assessment of the educational content of YouTube videos about chest radiograph interpretation. *JBACHS* **2019**;3:134-138. https://doi.org/10.30621/jbachs.2019.645
12. Baki A, Gökçek T. A general overview of mixed method researches. *ESOSDER* **2012**;11:1-21.
13. Kocyigit BF, Akaltun MS, Sahin AR. YouTube as a source of information on COVID-19 and rheumatic disease link. *Clin Rheumatol* **2020**;39:2049-2054. https://doi.org/10.1007/s10067-020-05176-3
14. Kaşıkcı MT, Yıldırım S. Analysing YouTube videos as a source for alzheimer's disease ınformation. *Medical Journal of Mugla Sitki Kocman University* **2021**;8:215-219. https://doi.org/10.47572/muskutd.1001545
15. Şahin A, Şahin M, Türkcü FM. YouTube as a source of information in retinopathy of prematurity. *Ir J Med Sci* **2019**;188:613-617. https://doi.org/10.1007/s11845-018-1902-2
16. Rachmawati YL, Putri DW, Hariyani N Bahar A, Maharani DA. Analysis of quality, usefulness, reliability, visibility, and popularity of videos about dental caries on YouTube: A cross-sectional analysis. *J Int Soc Prev Community Dent* **2022**;12:245. https://doi.org/10.4103/jispcd.JISPCD_246_21
17. Ozdede M, Peker I. Analysis of dentistry YouTube videos related to COVID-19. *Braz Dent J* **2020**;31:392-398. https://doi.org/10.1590/0103-6440202003767
18. Li HOY, Pastukhova E, Brandts-Longtin O, Tan MG, Kirchhof MG. YouTube as a source of misinformation on COVID-19 vaccination: A systematic analysis. *BMJ Glob Health* **2022**;7:e008334. http://dx.doi.org/10.1136/bmjgh-2020-002604
19. Engin YÜ, Özyer Ş. Pregnancy monitoring and examination. TR Ministry of Health, Public Health Institution of Turkey, Women's and Reproductive Health Monitoring and Counseling in Family Health Services, Ankara, 2017.
20. Çelik M. The effect of nursing initiative made via 1st and 2nd Leopold Maneuvers on prenatal attachment of pregnant women. Master Thesis Kocaeli University, 2018.
21. Teskereci G, Ünal A, Özbek N, Kocak B. Care practices supporting prenatal attachment. *Current Approaches in Psychiatry* **2021**;13:805-819. https://doi.org/10.18863/pgy.883104
22. Murray SS, McKinney ES. Foundations of maternal-newborn and women's health nursing-e-book. Elsevier Health Sciences, 2013. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=plwMBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Foundations+of+maternal-newborn+and+women%27s+health+nursing-e-book.&ots=ti8T4FmGBK&sig=OJQJ186EbvD56fMGtH9gbHwPppU&redir_esc=y#v=onepage&q=Foundations%20of%20maternal-newborn%20and%20women's%20health%20nursing-e-book.&f=false
23. Aksu S, Akgün T. Prenatal care status and factors of pregnant women in Balıkesir province center. *BAUN Health Sci J* **2020**;9:179-188.
24. Yazıcı S, Dutucu N. Antenatal Evaluation. In: Karanisoğlu H, Yazıcı S, Yılmaz T, eds. *Prenatal Period and Care*. Istanbul; Nobel Medical Bookstores: **2017**;117-144.
25. Taşkın L. *Obstetrics and Gynecology Nursing*. Ankara; Academician Medical Bookstore: 2016.
26. Karaçam Z, Çoban A, Taşpınar A. *Basic Midwifery Practices Guides and Evaluation*. Ankara; Nobel Medicine Bookstores: 2018.

27. T.R. Ministry of Health, General Directorate of Health Services, Health Efficiency, Quality and Accreditation Department, Safety Reporting System 2017 Statistics and Analysis Report, Ankara, October 2018. Available from: https://www.saglikaktuel.com/d/file/28439,grs2017-sonpdf.pdf Accessed:01.02.2023
28. T.R. Ministry of Health, General Directorate of Public Health, Department of Women's and Reproductive Health, Antenatal Care Management Guide, 2018, Ankara Available from:https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/Eklenti/28085/0/dogumoncesibakimyonetimrehberipdf.pdf Accessed:01.02.2023.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Ebelik Gözünden Tarih Sahnesinde Yer Alan Feminist Bir Heykeltıraş: Louıse Bourgeoıs

A Femınıst Sculptor on the Hıstory Stage Through the Perspectıves of Mıdwıfery: Louıse Bourgeoıs

Nazan TUNA ORAN[1], Buse KAYA[2]

[1]Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü,
nazan.oran@ege.edu.tr, 05369364763, ORCID: 0000-0003-2103-6769

[2]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, bukaya@agri.edu.tr,
05356497436, ORCID: 0000-0002-2515-479X

Özet: Louise Bourgeois (1911-2010); feminizm ile ilgilenen bir heykeltıraştır. Yapıtlarında; endişe, yabancılaşma, aşk, kimlik, toplumsal cinsiyet, kadının toplumdaki rolü, cinsellik, kişilik ve özgürlük hakları gibi evrensel değerleri konu edinmiştir. Bourgeois; geçmişte aile hayatında yaşadığı travmalardan kurtulmak ve kendini yeniden yaratarak hayatta kalmak için bir heykeltıraş olmuştur. Sanatçı, sadece yıkıcı çocukluk anılarının üzerine büyük bir cesaretle gitmekle kalmamış, toplumun kadına verdiği rolü de sorgulamıştır. Kadın bedeninde korku, acı ve şiddetin izlerini yansıtan ifadeleri eserlerinde yansıtan sanatçı; açık bir şekilde geçmiş travmatik deneyimlerine atıfta bulunmaktadır. Onun sanatı, kişisel deneyimler ve duygusal derinlikle yoğun bir şekilde iç içe geçmiştir. Ebelik mesleğinin ve heykeltıraş Bourgeois'in kesiştiği temel nokta, kadınlardır. Her iki kimlik de kendi sanatları ile kadınların hayatlarına dokunmaktadır. Hayatı boyunca sanat eserlerinde kadın temasını ele alan Louise Bourgeois'e benzer şekilde, ebeler de ebelik sanatı ile kadınları mesleğin merkezine almaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Louise Bourgeois, ebelik, heykeltıraş, kadınlar

Abstract: Louise Bourgeois (1911-2010); She is a sculptor interested in feminism. In her works; it deals with universal values such as anxiety, alienation, love, identity, gender, women's role in society, sexuality, personality and freedom rights. Bourgeois; she became a sculptor to escape the traumas he experienced in her past family life and to survive by recreating herself. The artist not only dealt with her devastating childhood memories with great courage, but also questioned the role society gave to women. The artist reflects expressions reflecting the traces of fear, pain and violence on the female body in her works; She is clearly referring to her past traumatic experiences. Her art is heavily intertwined with personal experiences and emotional depth. The main point where the midwifery profession and the sculptor Bourgeois intersect is women. Both identities touch women's lives with their own art. Similar to Louise Bourgeois, who addressed the theme of women in her works of art throughout her life, midwives also put women at the center of the profession with the art of midwifery.

Keywords: Louise Bourgeois, midwifery, sculptor, women

GİRİŞ

Louise Bourgeois (1911-2010), 1911'de Fransa Bievre'de dünyaya gelmiştir (İlter, 2006; Hillström, 2015; Vuong ve Bates, 2022; Courtet, 2022; Barlas, 2022). Sanat yaşamının öncesinde, fizik, kimya ve matematik ile ilgilendikten sonra sanata yönelmiştir. Sanata yönelimini kendi ifadesiyle şu şekilde açıklamıştır: *"Öklit dışında farklı geometrilerinde olduğunu anladığım gün, büyük bir hayal kırıklığına uğradım. Bu benim için bir sembolün ölümüydü. Matematik artık bir sembol değildi. Bu yüzden yeni bir sembolün, yeni bir denklemin arayışına girdim."*. Yeni denklemi, sanat olacaktır (İlter, 2006). 1930'lu yıllarda Paris'te sanat eğitimi almıştır (Hillström, 2015). 1938'de sanat tarihçisi Robert Goldwater ile evliliği sonrası Amerika'ya taşınmıştır (İlter, 2006; Vuong ve Bates, 2022). Louise Bourgeois; 1960'larda toplumsal cinsiyet kavramını, kadın ve erkek kimliğini sanatsal çalışmaları ile sorgulayarak feminist hareket içinde yer almıştır (Desprats-Pequignot, 2010). Louise'in çalışmaları, kendi hayatının ayrıntılarını, çocukluk travmalarını, hayallerini, huzur eksikliğini içermektedir (İlter, 2006; The Fruitmarket Gallery, 2013). Bourgeois, 1940'tan 2010'daki ölümüne kadar yetmiş yıla yayılan bir kariyerde, çağdaş sanatın en etkili sanatçılarından biri olmuştur (The Fruitmarket Gallery, 2013).

1. Louise Bourgeois'in Sanatçı Kişiliği

Louise Bourgeois, 20. yüzyılın en çok ses getiren sanatçılarından biridir (Alaca, 2008; Calvo, 2010). Sanatçı, yaşamındaki travmalarını eserlerine yansıtmış ve devasa heykelleriyle sanat dünyasını şaşkına çevirmiştir. 1922'de Louise on yaşında iken, babasının annesini aldatması; sanatçının en büyük travmalarından biri olma özelliğini taşımaktadır (Milman, 2018). Aynı yıl, Louise'in annesinin sağlığı bozulmaya başlamış ve 1932'de Louise, annesini kaybetmiştir. Bu olay da Louise'in sanatını oldukça fazla etkileyen ikinci travmadır (İlter, 2006; Milman, 2018). Sanatçının Amerika'ya göç etmesi ve daha önceki dönemde annesinin sağlığı bozulduğunda annesi ile ilgilenebilmek için Fransa ve Rusya arasında sürekli gidip gelmesi, onda yalnızlık ve boşluk hissi yaratmış, evinin neresi olduğunu anlama ikileminde bırakmıştır. Bu yalnızlık hissi de Louise'in çalışmalarını etkilemiştir (İlter, 2006; Sabatini, 2007; Mitcheson, 2015). Louise kırk yaşındayken babasının ölümünden ve derin bir depresyona girdikten kısa bir süre sonra Dr. Henry Lowenfeld ile psikanalize başlamış ve otuz üç yıl boyunca tedavi görmüştür (Milman, 2018; Courtet, 2022). Henry Lowenfeld, Louise ile ilgili görüşlerini şu şekilde belirtmiştir: *"Kötüleşen kaygı nöbetleri, çeşitli somatik sorunlar ve birkaç yıldan beri yaratıcı sürecindeki engellemeler nedeniyle terapiye başlayan otuz yaşında bir kadın. (...) Hayat dolu ve zeki bir kadındı, hoş bir görünüşü ve biraz da düşmanca bir ifadesi vardı. Davranışı, korkunç bir çekingenlik ve saldırganlığın bir bileşimini ele veriyordu. (...) Çizdi ve boyadı. (...) Yetenekliydi, orijinaldi ve verimli bir hayal gücü vardı. (...) On yedi ile yirmi iki yaşları arasında sanatsal alanda en büyük yaratıcılığa ulaştı."*. Lowenfeld'in ifadelerine göre Louise; babasını acımasız, annesini ise utangaç ve kaygılı biri olarak tanımlamıştır. Bu tedavinin sanatçının yaratıcılığının gelişmesinde önemli bir etkisi olmuştur. Sanatında babası ile ilişkisinin rolü olduğu tartışılmaz olan Louise ile ilgili olan önemli bir detay, babasını hem sevmesi hem de ondan nefret etmesidir (Milman, 2018).

Louise, sanatsal yaratımını; kayıplarını ve travmasını iyileştirmek için terapötik bir süreç olarak görmüştür (Courtet, 2022). Bununla birlikte; çalışmaları ile, çocukluk ilişkilerinin şekilllendirdiği benliğini ortaya çıkarmıştır (Mitcheson, 2015).

Şekil 1. Arched Figure (Kavisli Figür), 1999 (Akdemir ve Korkmaz, 2022)

"Arched Figure (Kavisli Figür)" adlı bu eserinde (Şekil 1) bir kadın bedeni yer almaktadır. Eserde, kadının yüz ifadesi; acı ve şiddetin izlerini yansıtmaktadır. Louise bu eserinde geçmişine atıfta bulunmaktadır. Bu eserde de olduğu gibi, eserlerinde sıklıkla kumaş kullanmaktadır. Bunun nedeni, çocukluğunda zamanının çoğunu babasının dikiş atölyesinde geçirmesidir (Akdemir ve Korkmaz, 2022).

Şekil 2. Seven in Bed (Yatakta Yedi), 2001 (Akdemir ve Korkmaz, 2022)

Bir yatak üzerinde yedi kişinin cinsel ilişkiye girdiği görülen "Seven in Bed (Yatakta Yedi)" adlı eserinde (Şekil 2) Louise, babasının ihanetini vurgulamıştır (Akdemir ve Korkmaz, 2022). Eser; kabaca yırtılmış kumaş parçalarından düzensiz dikişlerle birbirine dikilmiş ve düz beyaz bir yatağın üzerine yerleştirilmiş pembe kumaş bebeklerden oluşmaktadır (Collins, 2010).

Şekil 3. Destruction of the Father (Babanın Yok Edilmesi), 1974 (Alaca, 2008)

"Destruction of the Father (Babanın Yok Edilmesi)" adlı eser (Şekil 3), Louise'in; bir masanın etrafında oturan çocukların bir anda babanın üzerine atılıp onu yiyip bitirecekleri düşüncesi ile oluşmuştur (Alaca, 2008).

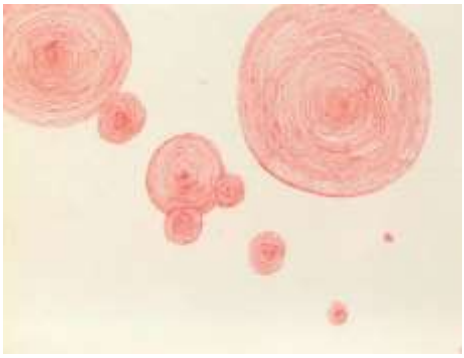

Şekil 4. İnsomnia (Uykusuzluk), 1995 (The Fruitmarket Gallery, 2013)

Sanatçının "İnsomnia (Uykusuzluk)" çizimi (Şekil 4); uykusuz zamanlarında zihnini dolduran rüyaları, fikirleri, anıları, kelimeleri ve şekilleri belgeleme arzusu ile ortaya çıkmıştır (Vuong ve Bates, 2022).

Şekil 5. Untitled (İsimsiz), 1941 (İlter, 2006)

Sanatçı bu eserinde (Şekil 5), kendini doğurmaktadır. Uzun saç detayı ve sert yüz ifadesi, gücü simgelemektedir. Zorlu geçmişinden, sanata yönelerek sıyrılan sanatçı; sanatla yeniden doğuşunu anlatmaktadır (İlter, 2006).

Şekil 6. The Reticent Child (Suskun Çocuk), 2004 (İlter, 2006)

"The Reticent Child (Suskun Çocuk)" adlı eserde (Şekil 6) kolsuz bir çocuk yer almaktadır. Louise; kolsuzluğun anlamının kendini savunamamak olduğunu belirtmiştir. Sanatçı bu eserinde; çocukluk yıllarında yaşadığı travmalar sırasında hissettiği çaresizliği anlatmaktadır (İlter, 2006; Desprats-Pequignot, 2010). Louise, eserlerinde sıklıkla kırmızı rengi kullanmıştır. Kırmızı rengin kendisi için anlamı, Louise'in şu sözlerinden anlaşılmaktadır: *"Kırmızı, kanın, acının, şiddetin, tehlikenin, utancın, kıskançlığın, sitemlerin, küskünlüklerin rengidir."* Sanatçının geçmişine atıfta bulunduğu noktalardan birisi de budur (Desprats-Pequignot, 2010).

Şekil 7. Cell (Hücre) dış detay, 1992 (Alaca, 2008; Koehler, 2018; Courtet, 2022)

Şekil 8. Cell (Hücre) iç detay, 1992 (Alaca, 2008; Koehler, 2018)

Şekil 9. Cell (Hücre), 1994 (Alaca, 2008)

Louise, "Cell (Hücre)" adını verdiği eserlerinde (Şekil 7, 8, 9) bir yandan evine atıfta bulunurken, diğer yandan çocukluğundaki yaşam alanlarını (yatak odası vs.) yuvarlak bir mekan içerisinde yeniden ortaya koymuştur. Böylelikle geçmişindeki gerçek nesneleri kullanarak anılarını canlandırmıştır (Bal, 2002; Koehler, 2018). Louise'in "Hücre" serisi; kapatılma, ıstırap ve korku temalarını ele almaktadır (Courtet, 2022).

Sanatçı, yapıtlarında sıklıkla ahşap, metal, lateks, kauçuk ve kumaş kullanmıştır (Harper, 2007). Louise, heykel sanatına yöneldikten sonra pek çok başarıya ulaşmış ve oldukça zengin bir kariyere sahip olmuştur. Modern Sanatlar Müzesi'nden onur ödülü alan sanatçının bu müzede heykelleri sergilenmiştir (Robbins, 1983; İlter, 2006).

2. Louise Bourgeois'in Sanatında Kadın

Louise Bourgeois'in kariyeri, özellikle feminizm ve cinsiyet politikaları üzerine yoğunlaşan 1960'lerde önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönemde sanatçı, kadın bedenini ve cinselliğini keşfeden çalışmalar yapmıştır. Bu eserler, sıklıkla hem kadının gücünü hem de zayıflığını simgeleyen çarpıcı ve bazen rahatsız edici imajlar içermektedir. Bourgeois'nin bu dönemdeki eserleri, kadın sanatçıların sanat dünyasındaki yerini güçlendirmede önemli bir rol oynamıştır. *"Bir heykeltıraş olarak hayatım boyunca, kadınları nesnelerden aktif öznelere dönüştürmek için çabaladım."* sözleri; sanatçının feminist kimliği hakkında fikir vermektedir (Hillström, 2015). Babasının Louise'e şiddet uygulaması, buna karşılık annesinin Louise'e olan sevgi dolu ve

koruyucu yaklaşımı; sanatçının feminizmi benimsemesine katkıda bulunmuştur (Akdemir ve Korkmaz, 2022).

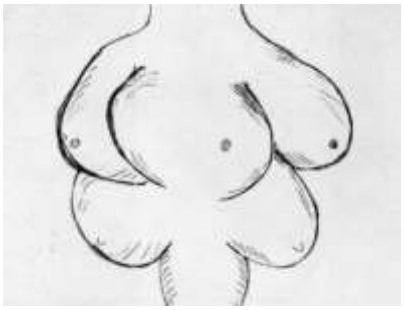

Şekil 10. Anatomy (Anatomi), 1989/90 (İlter, 2006)

Şekil 10'da, kadın memesini çoğaltarak bedene yerleştirdiği bu eserinde Louise, kadının doğurganlık rolünü sergilemektedir. Ek olarak; Yunan mitolojisinde bereket tanrıçası olan Artemis, Anadolu mitolojisinde anaerkil toplumların en eski ve büyük tanrıçası Kybele'ye atıfta bulunmaktadır (Calvo, 2010).

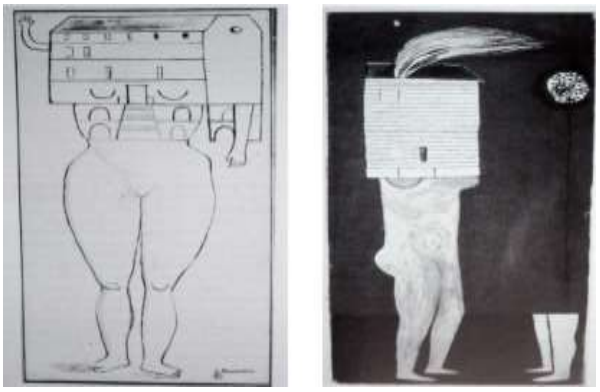

Şekil 11. Femme Maison (Ev Hanımı), 1946/47 (Calvo, 2010)

Şekil 11'deki gibi pek çok farklı örneği bulunan "Femme Maison (Ev Hanımı)" eserlerinde Louise; her kadının, bir yandan eş, anne ve hizmetçi dengesini korumaya çalışırken bir yandan da bu tür yıkıcı ev koşullarında bireysellik görünümünü korumaya çalışmanın getirdiği sorumluluklar ve kısıtlamalarla yaşama mücadelesini ve kaderlerini kısa ve öz bir şekilde özetlemektedir. Louise'e göre kadın, evi somutlaştırır. Yani, kadın evdir. Ev ise, her şeyin doğduğu kadın bedenidir Bu durum ise, kadının kendi kimliğini kaybetmesi ile sonuçlanmıştır. Femme Maison; üç çocuk annesi olan Louise'in kadın heykeltıraş ve annelik rolleri arasında kalması ile ortaya çıkmıştır. (İlter, 2006; Speaks, 2009; Calvo, 2010; Barlas, 2022).

Şekil 12. Endless Pursuit (Sonsuz Takip), 2000 (Calvo, 2000)

Şekil 12'de yer alan "Endless Pursuit (Sonsuz Takip)" adlı eserinde Louise; dünyayı doğuran kadını / kadın rahmini yansıtmıştır. Eserinde; kadının gücünün ne kadar büyük olduğunu, dünya ile özdeşleştirerek anlatmıştır. Eserde kullanılan yama tekniği ise, bu gücüne rağmen kadına verilen değerin az olduğunu anlatmak için kullanılmıştır (Calvo, 2000).

Şekil 13. Maman (Örümcek), 1997 (Koehler, 2018; Vuong ve Bates, 2022)

Bourgeois'in eserleri, genellikle çocukluk anıları ve aile ilişkileri gibi kişisel temaları içermektedir. Bu temalar, "Maman (Örümcek)" adlı dev örümcek heykelinde de görülmektedir (Şekil 13). Bu eser, Louise'in annesine bir saygı duruşu olarak yorumlanmaktadır. Bourgeois'nin sanatındaki bu tür metaforlar, duygusal derinliği ve kişisel hikayeleriyle bilinmektedir. Louise Bourgeois'in en çok tanındığı bu eser, Louise'in annesinin bedeninin hayali bir yapısını anlatmaktadır (Desprats-Pequignot, 2010; Hillström, 2015). Örümcek, Louise için pozitif yüklü bir hayvandı (Hillström, 2015). Bu eserde örümcek figürü, Louise'in annesinin aile yaşamındaki koruyucu, şefkatli, onaran ve iyileştiren tavrının bir metaforu şeklinde kullanılmıştır (Bal, 2002). Sanatçı örümceği; hem koruyucu bir annenin mecazi bir figürü, hem de yavrularını koruyan bir anne bedeni olarak görmüştür. *"En iyi arkadaşım annemdi, bir örümcek kadar zeki, sabırlı, temiz ve yararlı, makul, vazgeçilmezdi."* sözleri, Louise için bu eserin anlamını açıklamaktadır (Desprats-Pequignot, 2010).

3. Ebelik ve Louise Bourgeois

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliğinden biri 'düşünme ve sorgulama' yeteneğidir. Düşünen ve sorgulayan insan öğrenir, bilinçlenir, 'sanat' yardımı ile düşüncelerini görünür hâle getirir. Gücünü köklü tarihi geçmişinden alan ebelik, bilim ve sanata dayalı teoriyi ve uygulamayı içeren bir meslektir. "Ebelik mesleğinde sanat" ise kadın ile birlikte nesnel dünyadan aldıklarını (maddi-manevi) yeniden yorumlayıp tekrar sunma becerisidir. Ebenin varlığı, güven ve cesareti, aklı, sezgisi, koruyuculuğu ebelik sanatının temel bileşenleridir. Bu mesleğin ve heykeltıraş Bourgeois'in kesiştiği temel nokta ise kadınlardır. Her iki kimlik de kendi sanatları ile kadınların hayatlarına dokunmaktadır.

Louise Bourgeois'in sanatını ebelik mesleğiyle ilişkilendirmek, her ikisinin de yaşam döngüsüne, yaratılışa ve korumaya verdiği önemi göz önüne sermektedir. Ebelik, yaşamın başlangıcını temsil etmekte ve yeni bir yaşamın dünyaya gelişine yardımcı olmaktadır. Bourgeois'in sanatında ise, özellikle anne figürü ve çocukluk anıları üzerine yoğunlaşması; onun hayatının başlangıcına ve karmaşıklığına bir gönderme yapmaktadır. Bourgeois'in sanatında, günlüklerinde ve rüyalarında pamuk ipliği gibi dolaşan bir duygu, yalnız kalma, kopukluk ve terk edilme kaygısıdır. Uterus bir ev ise, doğmak evden dışarı atılmaktır. Göbek kordonun kesilmesi ise bağın kopmasıdır. Bir terk ediliştir. Şekil 14, 15 ve 16'de yer alan eserler, bunu anlatmaktadır (Francis Morris, 2007; Schiller, 2008).

Şekil 14. Do Not Abandon Me (Beni Terk Etme), 1999 (https://www.artnet.com/)

Hayatı boyunca sanat eserlerinde kadın temasını ele alan Louise Bourgeois'e benzer şekilde, ebeler de ebelik sanatı ile kadınları mesleğin merkezine almaktadırlar.

Şekil 15. Good Mother (İyi Anne), 2008
(https://www.moma.org/s/lb/collection_lb/object/object_objid-129800.html)

Şekil 16. The Birth (Doğum), 2007 (https://www.mutualart.com/Artwork/THE-BIRTH/2EB8045B5726CEEA)

Bourgeois'nin "Maman" adlı dev örümcek heykeli; ebelik ile olan bağlantıyı güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. Bu eser, bir yandan anne figürünün koruyucu ve besleyici yönünü temsil ederken, diğer yandan da hayatın ve doğumun karmaşık ve bazen tehditkar yönlerini simgelemektedir. Ebe, doğum sürecinde bu koruyucu ve rehber rolünü üstlenmekte, anne ve bebeği arasında önemli bir köprü görevi görmektedir. Bourgeois'nin eserlerindeki bu tür metaforlar, ebelik mesleğinin temel özelliklerine benzer şekilde, hayatın hassas ve dönüştürücü anlarını vurgulamaktadır (Koehler, 2018; Vuong ve Bates, 2022).

Louise'in feminizm ve cinsiyet politikaları üzerine yoğunlaştığı çalışmaları, ebelik mesleğinin sahip olduğu kadınların güçlendirilmesi ve kadın bedeninin görünürlüğü rolleri ile paralellik göstermektedir. Ebelik, genellikle kadınların yürüttüğü bir meslek olarak; kadınların bilgi, beceri ve duyarlılığını ön plana çıkarmaktadır. Louise'in sanatındaki kadın figürleri ve bedeni üzerine yaptığı çalışmalar da, benzer şekilde kadınların deneyimlerini ve güçlerini ifade etmektedir (Desprats-Pequignot, 2010; Hillström, 2015).

4. Sonuç

Louise Bourgeois'nin sanatı, kişisel deneyimlerden evrensel temalara uzanan bir yolculuk sunmaktadır. Onun eserleri, sanatın insan duygularını ve deneyimlerini ifade etmede ne kadar güçlü bir araç olabileceğinin mükemmel bir örneğidir. 2010 yılında sanat dünyasında derin ve kalıcı bir iz bırakarak hayatını kaybeden Bourgeois ile ebelik mesleği arasındaki ortak nokta ise kadının toplumdaki rolüdür. Heykeltıraş sanatı ile kadınları daha görünür kılmak için çalışan Louise'e benzer olarak, ebeler de ebelik sanatı ile kadınların gücünü temsil etmektedirler. Louise Bourgeois'in sanatı ve ebelik mesleği, her ikisinin de hayatın başlangıcına, bunu korumaya ve kadınların deneyimlerine verdikleri önemle birbirine bağlanmaktadır. Her iki alan da, yaşamın ve yaratılışın karmaşıklığını ve güzelliğini, kendine has yollarla ifade etmekte ve kutlamaktadırlar.

Kaynaklar

1. İlter, İ. (2006). Özyaşamsal sürecin ve kadın olma halinin yansıma alanı olarak Louise Bourgeois'da görsel anlatı [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. http://hdl.handle.net/20.500.12397/9862

2. Hillström, Y. (2015). Louise Bourgeois: I have been to hell and back. *Lärarhandledning,* 1-19.
3. Vuong, L. ve Bates, J. (2022). At home with the artist: Exploring the Louise Bourgeois archive. *Word & Image,* 38(1), 1-10. doi: 10.1080/02666286.2021.1941655
4. Courtet, P. (2022). "Art is a guaranty of sanity," Louise Bourgeois' message for the COVID-19 pandemic! *Trends in Psychiatry Psychotherapy,* 44, 1-5. doi: 10.47626/2237-6089-2021-0261
5. Barlas, M. (2022). Bir sanatçı psikolojisinde çocukluk evinin tekinsiz geçmişi: Louise Bourgeois. *Onto,* 22, 42-67.
6. Desprats-Pequignot, C. (2010). Sexes et genres de mort en deuil: Louise Bourgeois. *Champ Psy,* 2(58), 199-221. doi: 10.3917/cpsy.058.0199
7. The Fruitmarket Gallery. (2013). *Louise Bourgeois: I give everything away* (1. Baskı). Market Street Edinburgh.
8. Alaca, I. (2008). Louise Bourgeois'in sanatının kronolojik dönüşümü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 17(3), 1-16.
9. Calvo, P. B. (2010). Louise Bourgeois. Simbolismo y fragmentos en la posmodernidad. *Anales de Historia del Arte,* 20(20), 301-319.
10. Milman, D. (2018). Louise Bourgeois: d'une mère dépressive à un père coureur de jupons, la naissance d'un génie. *Neuropsychiatrie de l'Enfance et de l'Adolescence,* 66(3), 133-139. doi: 10.1016/j.neurenf.2018.02.005
11. Sabatini, F. (2017). Louise Bourgeois: An existentialist act of self-perception. *Nebula,* 4(4), 1-10.
12. Mitcheson, K. (2015). Louise Bourgeois' technologies of the self. *Journal of Aesthetics and Phenomenology,* 2(1), 31-49. doi: 10.1080/20539320.2015.11428458
13. Akdemir, İ. ve Korkmaz, F. D. (2022). Tekstil kullanılan sanat eserlerinde toplumsal cinsiyet kavramının araştırılması. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi,* 8(1), 63-76. doi: 10.22252/ijca.1093495
14. Collins, L. (2010). The wild being of Louise Bourgeois: Merleau-ponty in the flesh. *Romance Studies,* 28(1), 47-56. doi: 10.1179/174581509X12575089122008
15. Koehler, K. (2018). Louise Bourgeois: Architecture and autobiography. *Art in Translation,* 10(1), 112-135. doi: 10.1080/17561310.2018.1424308
16. Bal, M. (2002). Autotopography: Louise Bourgeois as builder. *Biography,* 25(1), 180-202. doi: 10.1353/bio.2002.0002
17. Harper, C. (2007). Louise Bourgeois. *Selved Magazine*
18. Robbins, D. (1983). Louise Bourgeois at the museum of modern art. *Art Journal,* 43(4), 400-402. doi: 10.1080/00043249.1983.10792263
19. Speaks, E. (2009). "We bring our lares with us": Bodies and domiciles in the sculpture of Louise Bourgeois. *Art Journal,* 68(3), 88-103. doi: 10.1080/00043249.2009.10791354
20. Morris, F. (2007). *Louise Bourgeois* (1. Baskı). London: Tate Publishing
21. Schiller, B. M. (2018). Hair, threads, and umbilical cords: Louise Bourgeois's dream of connection. *The Psychoanalytic Review,* 105(6), 657–673. doi: 10.1521/prev.2018.105.6.657

Ebelerin Uyguladıkları Geleneksel Yöntemler: Kuşaklararası Değişimin İncelenmesi

Sevgi BEYAZGÜL[1], Ebru ŞEN[2], Ayşe İrem GÖKÇEK[3], Sevil GÜNAYDIN[4]
[1]Ezine Devlet Hastanesi
[2]İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
[3]Atlas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
[4]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özet

Giriş-Amaç: Gelenekler, kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel miraslar, bilgiler, töreler, uygulama ve davranışlardır. Geleneksel kültürün aktarımında ebeler önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada, ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemlerde yaşanan kuşaklararası değişimin ve bu değişime neden olan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma, fenomenolojik desen kullanılarak Ocak-Mart 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş nitel tipte bir araştırmadır. Örneklem grubu amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş olup çalışmaya Bebek Patlaması (n=5), X (n=5), Y (n=5) ve Z (n=5) kuşağından olmak üzere toplam 20 ebe dahil edilmiştir. Görüşme esnasında Tanıtıcı Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşmeler online platformda 30 ile 60 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler aynı gün yazıya dökülmüştür. Verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına veriler aktarılmış ve kodlama yapılmıştır. Çalışmanın raporlanmasında Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research (COREQ) kontrol listesi kullanılmıştır.

Bulgular: Ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemler ve deneyimlerden yola çıkarak kuşaklar bazlı incelenme üç ana temada toplanmıştır. Bu ana temalar; Geleneksel Uygulamalar, Ebelik Deneyimleri ve Kuşaklararası Ebeliğe İlişkin Görüşlerdir. Ana temalara ilişkin değerlendirmeler kendi içinde farklı kategoriler ve alt kategoriler ile tanımlanmıştır.

Sonuç: Kuşaklararası değişim ile ebeler arasında farklı fikir ve tutumlar görülmektedir. Y ve Z kuşağındaki ebelerin daha yoğun bir biçimde modern, X ve Bebek Patlaması kuşağındaki ebelerin ise geleneksel tutuma ilişkin ifadelerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ebelerin nesil fark etmeksizin, önerilerde bulunma ve deneyimlerini paylaşmada yoğunlaştığı ve geleneksel yöntemlerin fayda ve zararlarını değerlendirilerek kullanılabileceğine ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, nesil, ebe, ebelik uygulamaları, geleneksel yöntemler

Tradıtıonal Mıdwıfery Practıces: An Investıgatıon of Intergeneratıonal Change

Abstract

Entrance-Objective: Traditions are cultural heritage, knowledge, customs, practices, and behaviors that are passed down from generation to generation. Midwives hold a significant position as key agents in the transmission of these cultural treasures. The study aimed to determine the intergenerational change in traditional midwifery practices and the influencing factors.

Methods: This study is qualitative research carried out between January and March 2023 using a phenomenological research design. The sample group was selected using purposive sampling, and 20 midwives from the Baby Boomer (n=5), X (n=5), Y (n=5), and Z (n=5) generations were included in the study. A Descriptive Information Form and a Semi-structured Interview Form were used during the interview. The interviews lasted between 30 and 60 minutes on the online platform. These interviews were promptly transcribed on the same day. To analyze the collected data, a content analysis approach was employed. After being transferred to MAXQDA Analytics Pro, a specialized program for qualitative data analysis, the data was coded. The findings and outcomes were reported following the Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research (COREQ) checklist.

Results: The analysis of traditional methods and experiences employed by midwives revealed three key themes: Views on Traditional Practices, Midwifery Experiences, and Intergenerational Midwifery. Within these themes, various categories and sub-categories were identified to evaluate the data.

Conclusion: The study highlighted the presence of diverse ideas and attitudes among midwives, reflecting intergenerational changes. Notably, midwives belonging to the Y and Z generations exhibited more pronounced modern attitudes, while those from the X and Baby Boom generations displayed traditional attitudes. Nevertheless, it was observed that midwives from all generations actively engaged in sharing recommendations and experiences and expressed the belief that traditional methods could be utilized by assessing their benefits and drawbacks.

Key Words: Culture, generation, midwife, midwifery practices, traditional methods

GİRİŞ

Doğum, yaşamın en güzel evrelerinden biri olarak kabul edilir ve bu önemli sürece eşlik eden ebeler, Anadolu halk kültürünün vazgeçilmez bir parçasıdır (Karayaman & Akçiçek, 2012). Ebelerin yıllar içindeki mesleki deneyimlerine bakıldığında, doğumda gerekli önlemleri aldığı, kadını psikolojik olarak rahatlatmaya çalıştığı, doğum sürecini kolaylaştırdığı, gebeliğin sonlandırılmasında ve infertilite tedavilerinde görevler üstlendiği görülmektedir (Yeşil & Yeşil, 2018). Ebelerin, gebelik döneminde kadınlara bulantı kusmayı gidermek için tuzlu şeyler tüketmesini, nane-limon kaynatıp içmesi gibi uygulamalar önerdiği görülmektedir (Katebi, 2002; Yalçın, 2012). Ebeler tarafından doğumda uygulanan geleneksel yöntemlerin daha çok doğumu kolaylaştırmak amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, ebelerin bebeğin duruşu yatay ise, gebeyi dizlerinin üzerinde emeklemeye teşvik ettiği ve karnını salladığı, bebeğin pozisyonu ters ise, gebeyi karnını ovuşturup, ayaklarını yukarı kaldırdığı ve vücudu sallandırdığı gözlemlenmektedir (El Kotni, 2018). Doğumdan sonra ise; göbek kordonunun jilet yardımıyla kesildiği ve bir bezle bağlandığı, plasentanın toprağa gömüldüğü, anneye yüksek kalorili besinlerle beslendiği, lohusa şerbetinin kadına ve gelen ziyaretçilere içirildiği, doğumdan sonra kanaması olan kadının sıcak tutulduğu ve iyileşmesi için killi toprağa yatırıldığı, toprağın bebek bezi olarak kullanıldığı, yenidoğanların tuzlu su ile yıkandığı, 40 gün boyunca anne ve yenidoğanın evden çıkarılmadığı, kırkıncı günün sonunda kırk uçurması gezmesi ile komşulara gidildiği görülmektedir (Işık et al., 2010; Geçkil et al., 2010; Eğri & Konak, 2011; Taşhan & Koyuncu, 2018).

Tarihsel süreçlere bakıldığında, ebelerin bilgi birikiminin aile büyüklerinden ve çevresindeki bireylerden elde edildiği, gözlem ve deneyimlerle günümüze kadar ulaştığı görülmektedir (Sina, 2021). Geleneksel ebelik öğretilerinin ötesine geçerek, mesleki rollerini oluşturmak için tıbbi gelişmeleri ve mevcut kanıtları dikkate alarak gelişmektedir (Merih et al., 2017; Tosun et al., 2020).

Literatürde gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde geleneksel uygulamalara ilişkin yapılmış çalışmalar yer almaktadır. Ancak, ebeler tarafından uygulanan geleneksel yöntemlerin kuşaklararası değişimini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemlerde yaşanan kuşaklararası değişimin ve bu değişime neden olan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem

Çalışma, niteliksel tasarımda, fenomenolojik desende gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından (SB, AİG, EŞ, SG) COREQ kontrol listesine göre raporlanmıştır (Tong et al., 2007; Booth et al., 2014).

Çalışmada ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemlerde yaşanan kuşaklararası değişimin ve bu değişime neden olan faktörlerin belirlenmesi amaçlandığından 4 farklı kuşakta ebelik yapmış ebelerin çalışmaya dahil edilmesi planlanmıştır. 1945-1965 yılları arasında doğanlar Bebek Patlaması kuşağı, 1966- 1979 yılları arasında doğanlar X kuşağı, 1980- 1995 yılları arasında doğanlar Y kuşağı, 1996'dan sonra Z kuşağı olarak kabul edilmiştir (Gürbüz, 2015). Bebek Patlaması (n=5), X (n=5), Y (n=5) ve Z (n=5) kuşağından olmak üzere toplam 20 ebe çalışmaya dahil edilerek tamamlanmıştır.

Çalışma verileri Ocak-Mart 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Bebek Patlaması, X, Y ve Z kuşağında olan ebeler ile uyguladıkları geleneksel yöntemler hakkında yapılan görüşmeler online platformda gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı, ses ve video kaydının alınacağı açıklanmıştır. Ayrıca mahremiyetinin korunması amacıyla isminin herhangi bir yerde görünmeyeceği, kendi kararı doğrultusunda görüşmeyi sonlandırmak istemesi durumunda saygı duyulacağı açıklanmıştır. Ardından araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan sözlü onam alınmıştır. Görüşmeler 30 ile 60 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler kayıt altına alınmış ve araştırmacı tarafından (SB) aynı gün yazıya dökülmüştür.

Araştırmada araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucunda (Kabalcıoğlu & Kurçer, 2008; Işık et al., 2010) sosyo-demografik bilgileri ve mesleki özellikleri içeren 6 sorudan oluşan tanıtıcı bilgi formu ve katılımcıların konu hakkındaki fikirlerini ortaya çıkarmak için alan yazındaki benzer çalışmalar ışığında (Yalçın, 2012; Emül et al., 202) hazırlanan 7 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler, MAXQDA Analytics Pro Nitel Veri Analizi Programına aktarılarak kodlama yapılmıştır (EŞ, SG). Aynı türden olan kodlar birbirleriyle ilişkilendirilerek temalar belirlenmiştir.

Bulgular

Ebelerin Sosyo-Demografik ve Mesleki Deneyimlerine İlişkin Tanımlayıcı Özellikler

Çalışmaya, Bebek Patlaması (n=5), X (n=5), Y (n=5) ve Z (n=5) kuşağından olmak üzere toplam 20 ebe dahil edilmiş olup, ebelerin yaş aralığı 23-72 arasındadır. Ebelerin tamamının mesleki eğitimi var olup, çoğunluğu (n=15) ebelik eğitimini lisans ve yüksek lisans seviyesinde tamamlamıştır. Ebelerin çoğunluğu ebelik mesleğini isteyerek (n=16) seçtiğini bildirmişlerdir. Ebelerin mesleki deneyim yılı 1-54 yıl arasında değişmekte olup, çoğunluğu (n=16) en uzun süre kent, dördü ise kırsal alanda çalıştıklarını bildirmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelerin sosyo-demografik ve mesleki deneyimlerine ilişkin tanımlayıcı özellikler

Ebe Kod	Yaş	Eğitim	Mesleki deneyim süresi (yıl)	En uzun süre çalıştıkları yer
M1- X Kuşağı	51	Lisans	34	Kentsel
M2- X Kuşağı	49	Yüksek Lisans	30	Kentsel
M3- X Kuşağı	52	Lisans	30	Kentsel
M4- X Kuşağı	49	Yüksek Lisans	31	Kentsel
M5- X Kuşağı	52	Lisans	30	Kırsal
M6- Y Kuşağı	29	Lisans	7	Kentsel
M7- Y Kuşağı	30	Lisans	6	Kentsel
M8- Y Kuşağı	30	Lisans	8	Kentsel
M9- Y Kuşağı	45	Yüksek Lisans	21	Kırsal
M10- Y Kuşağı	28	Lisans	6	Kırsal
M11- Z Kuşağı	26	Yüksek Lisans	3,5	Kentsel
M12- Z Kuşağı	26	Yüksek Lisans	3	Kentsel
M13- Z Kuşağı	24	Yüksek Lisans	2,5	Kentsel

M14- Z Kuşağı	25	Lisans	1	Kırsal
M15- Z Kuşağı	23	Lisans	1	Kırsal
M16- Bebek Patlaması	67	Lise-Sağlık koleji	50	Kırsal
M17- Bebek Patlaması	71	Sağlık ortaokulu	54	Kentsel
M18- Bebek Patlaması	61	Lisans	30	Kentsel
M19- Bebek Patlaması	72	Lise-Sağlık koleji	53	Kentsel
M20- Bebek Patlaması	60	Lise	46	Kentsel

Ebelerin Uyguladıkları Geleneksel Yöntemler ve Deneyimlere İlişkin Kalitatif Bulgular

Çalışmanın kalitatif bulguları ebelerin uyguladıkları geleneksel yöntemler ve deneyimlerden yola çıkarak üç ana temada toplanmıştır. Bu ana temalar; Geleneksel Uygulamalar, Ebelik Deneyimleri ve Kuşaklararası Ebeliğe İlişkin Görüşlerdir. Ana temalara ilişkin değerlendirmeler kendi içinde farklı kategoriler ile tanımlanmıştır.

Geleneksel Uygulamalara İlişkin Görüşler

Bu çalışmada Geleneksel Uygulamalara İlişkin Görüşler temasının altında üç kategori yer almıştır. Bunlar; Geçmişten Gelen, İlkellik, Doğal'dır. Bu kategoriler ile ebeler, geleneksel yöntemin ne demek olduğunu tanımlamaya çalışmışlardır. Çalışmaya dahil edilen tüm ebeler geleneksel yöntemlerin geçmişten gelen uygulamalar olduğuna yönelik görüş bildirirken, bebek patlaması kuşağında olan ebeler, yoğunlukla geleneksel yöntemlerin doğal olduğunu bildirmişlerdir.

"Bence geleneksel yöntem daha çok büyüklerimizden duyduğumuz, bizlere ondan onlardan aktarılan, onların eskilerde yaptıklarını, yararlı buldukları şeyleri devam ettirmemizi istedikleri yöntemler" M14

"Geleneksel yöntem doğal haliyle, doğal olan. Eskiden gelen doğal yöntemler" M16

Ağırlıklı olarak X kuşağındaki ebeler ise geleneksel yöntemlerin ilkellik olduğuna vurgu yapan ifadelere yer vermişlerdir.

"Tıbbi olarak kanıta dayanmayan eğitim almamış kişilerin uygulamış olduğu bakım diye düşünüyorum açıkçası" M2

"Yani bugün bilim tarafından kabul görmemiş veya araştırılmamış da olabilir yani bilimin çok sıcak bakmadığı veya araştırmadığı yöntemler" M3

Ebelik Deneyimleri

Çalışmaya dahil edilen ebelerin en yoğun Ebelik Deneyimleri temasına görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ebelerin görüş bildirme durumlarına göre en fazladan aza doğru sıralandığında sırasıyla; Bebek Patlaması, X, Y ve Z kuşağıdır.

Ebelik Deneyimleri teması altında altı kategori belirlenmiştir. Bunlar; Gebelikte Geleneksel Uygulamalar, Doğumda Geleneksel Uygulamalar, Doğum Sonrası Geleneksel Uygulamalar, Bilgi Kaynağı, Geleneksel Yöntemlerin Sonucu ve Danışmanlıktır. Ebelerin tamamı gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde bildikleri-duydukları ve uyguladıkları geleneksel yöntemlere ilişkin görüşlerini bildirmişlerdir. Ebelerin en yoğun postpartum döneme ilişkin geleneksel uygulamalara yönelik görüş bildirdikleri, bebek patlaması kuşağında olan ebelerin en fazla, Z kuşağında olan ebelerin en az görüş bildirdikleri saptanmıştır.

"Göbeğine sabun sürülmesi sabun sürdüğünde göbek çevresine, doğum eyleminin daha çok hızlandığını söylüyorlar, daha sonra vajen bölgesine kadınların zeytinyağı uygulaması" M15

"Bir tane sabun koklatıyorlar, hapşırınca ıkınma olup bebek çıkıyormuş güya" M2

Ebelerin geleneksel yöntemlere ilişkin bilgi kaynaklarının tüm kuşaklarda en fazla çevre olduğu, bebek patlaması kuşağındaki ebelerin, gözleme dayalı öğrenmeye ilişkin diğer kuşaktaki ebelere göre daha fazla görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

"Çalıştığım yerlerde yaşayan insanların paylaştığı şeyler" M3

"Hani genelde ailemden ya da doğum yapanlardan duyuyorum. Mesleki hayatımda da hani çalıştığım arkadaşlarımdan genel olarak duydum" M14

Ebelik deneyimleri arasında en yoğun Z ve X kuşaklarındaki ebelerin geleneksel yöntemlerin sonucu ile ilgili deneyimlerini paylaştıkları, Bebek Patlaması kuşağındaki ebelerin ise en yoğun şekilde topluma geleneksel yöntemlerin olumsuz yönleri hakkında bilgi verdikleri görülmektedir.

"Arkadaşlarımın çoğundan hani hep pozitif şeyler duydum gerçekten. Hani işe yaradığını, kolaylaştırdığını, hani o anki enerjiyi çok farklı yöne çektiğini duydum"M14

"Sürekli hastalara su içmenin serbest olduğunu anlatırdık" M16

Nesiller Arası Ebelik

Nesiller Arası Ebelik teması ile katılımcıların geleneksel yöntemlerle ilgili tutumları ve fikirleri tanımlanmıştır. Ebeler tarafından bildirilen ifadeler üç kategori ile derlenmiş (Ebe tutumları, öneri ve görüş farklılıkları ve nedenleri) ve bu kategorilere farklı alt kategoriler tanımlanmıştır.

Ebelerin tutumlarına ilişkin ifadeler değerlendirildiğinde; Y ve Z kuşağındaki ebelerin daha yoğun bir biçimde modern tutuma, X ve Bebek Patlaması kuşağındaki ebelerin ise geleneksel tutuma ilişkin ifadeler kullandıkları belirlenmiştir.

"Faydalı olduğuna da yani kanaat getirmiyorum kesinlikle"M1

"Faydasını (geleneksel uygulamaların) gördük" M16

Ebelerin, geleneksel yöntemleri tavsiye etmeye ilişkin görüşleri tanımlandığında en yoğun Y kuşağındaki ebelerin, en az ise Z kuşağındaki ebelerin fikir bildirdikleri görülmektedir. Y kuşağındaki ebelerin, geleneksel yöntemlerin kullanımını önerebileceklerini yönünde ifadelere yoğun yer verdikleri belirlenmiştir. X ve Z kuşağındaki ebeler ise; geleneksel uygulamaların emosyonel fayda sağlayabileceğini içeren ifadeler tanımlamışlardır. Tüm kuşaklardaki ebelerin geleneksel yöntemlerin faydalarını ve zararlarını değerlendirilerek kullanılabileceğine ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir.

"Anneye olumlu etki yapar, psikolojik destek olduğu için anneye olumlu olduğunu düşünüyorum" M15

"Eğer anneye, bebeğe zararı yoksa yapılmasına da her zaman müsaade ettim yani" M3

Tüm kuşaklardan ebeler, geleneksel yöntemlerin zararlı olabileceğine ilişkin fikirleri tanımlayan ifadelere yer vermişlerdir. Ancak en yoğun bir biçimde Z kuşağı ebeler geleneksel uygulamaların riskli olabileceğine ilişkin, Bebek patlaması kuşağındaki ebelerin ise gerekli olduğu durumlarda uygulanabileceğine ilişkin ifadeler kullandığı görülmüştür.

"Yani net zararları olabilecek, net komplikasyon doğurabilecek şeyler, zararını göz göre göre yapmak çok mantıksız yani"M6

"Evet tavsiye ederim. Yani ilaç gibi düşünün. Doğru dozda ve doğru yolla uygulandığında tavsiye ederim" M3

X, Y ve Z kuşağındaki ebeler geleneksel yöntemlerin uygulanması ve zararlarına ilişkin eğitim aldığı ve güncel literatürü takip ettikleri yönünde yoğun ifadeler kullanırken, Bebek patlaması kuşağındaki ebeler bu konu ile ilgili daha az yoğunlukta görüş sunmuşlardır.

"Öğrencilik hayatımda hani çok araştırdığım olmuştu merak ettiğim için. O zaman yönelmiştim üstüne" M14

"Eğitimim sırasında tabii geleneksel uygulamalarla ilgili derslerimizde konular anlatıldı." M8

Bebek patlaması kuşağındaki ebelerin diğer kuşaklardaki ebelere göre; geleneksel yöntemlerin uygulanması, zararları ve etkinliği ile ilgili çok yoğun bir biçimde deneyim paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Ayrıca yoğunlukla Bebek patlaması ve X kuşağındaki ebelerin eski zamanlarda geleneksel uygulamaların imkansızlıklar, hekim ve ilaç olmaması nedeniyle yapıldığı, yapılan uygulamaların zaman içerisinde değişikliğe uğradığına ilişkin tanımlamalar yaptıkları görülmektedir.

"Yani ıkınmanın kolaylığı açısından, sırt üstü yerine oturmanın daha mantıklı olduğunu veya diz üstüne çökmenin daha mantıklı olduğunu onları sonralardan mesela kabul ettim." M3

"Artık sistem değişti bugün ilaç var doktor var her şey var yani o zamanda yoktu."M16

Ebelerin, uyguladıkları geleneksel yöntemler ve deneyimleri ile ilişkili ifadeleri katılımcı bazlı incelendiğinde; Bebek Patlaması kuşağında olan ebelerin diğer kuşaklara göre daha fazla görüş bildirdikleri görülmektedir. Z kuşağında olan ebeler ise en az görüş bildiren grup olmuşlardır. Ayrıca çalışmada ortaya çıkan ana temalar arasında birlikte oluşma sıklığı modeli oluşturulmuştur. Bu durum çalışmada görüşme yapılan ebelerin, nesil fark etmeksizin önerilerde bulunma ve deneyimlerini paylaşmada yoğunlaştığını, çoğunlukla da uzlaştıklarını göstermektedir. Ayrıca geleneksel uygulamalara bakış teması genel olarak diğer temalarla yoğun ilişkide olmayan bir tema iken, ilkellikle ilişkisindeki yoğunluk göze çarpmaktadır. Geleneksel uygulamaların ilkellik olarak veya ilkellikle birlikte ele alınması, geleneksel uygulamalara olan bakışı göstermektedir.

Sonuç

Kuşaklararası değişim ile ebeler arasında farklı fikir ve tutumlar görülmektedir. Y ve Z kuşağındaki ebelerin daha çok modern tutuma, X ve Bebek Patlaması kuşağındaki ebelerin ise

geleneksel tutuma ilişkin ifadelerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ebelerin, nesil fark etmeksizin önerilerde bulunma ve deneyimlerini paylaşmada yoğunlaştığı belirlenmiştir. Tüm kuşaklardaki ebelerin geleneksel yöntemlerin faydalarını ve zararlarını değerlendirilerek kullanılabileceğine ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir. Çalışma sonuçları doğrultusunda; sağlık çalışanlarının riskli uygulamalar hakkında halkı bilinçlendirmesi, hizmet sunduğu toplumun kültürel, sosyal her yönüyle tanıyabilmesi, geleneksel uygulamaların farkında olarak bakım vermesi önerilmektedir. Ayrıca günümüze kadar gelen gebelik, doğum ve doğum sonu süreçlerdeki ebelik uygulamalarının kayıt altına alınarak modern ebelik bakımı ile değerlendirilmesi ve riskli durumlar ile ilgili ebelerin farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

1. Karayaman M, & Akçiçek E. (2012). Anadolu Halk Ebeliği. CIU. Folklor/Edebiyat, 18(71), 83-95.

2. Yeşil H, & Yeşil A. (2018). Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Ebelik ile Ebelerin Doğuma ve İnfertiliteye Dair Müdahaleleri. MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 16(3), 12.

3. Katebi V. (2002). İki Farklı Ülkede ve Farklı Kültürlerde Yaşayan 15 Yaş Üzeri Evli Kadınların Gebelik, Doğum ve Loğusalığa İlişkin Geleneksel Uygulamaların İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Salık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

4. Yalçın, H. (2012). Gebelik, Doğum, Lohusalık ve Bebek Bakımına İlişkin Geleneksel Uygulamalar: Karaman örneği. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 55(1), 19-31.

5. El Kotni M. (2019). Regulating Traditional Mexican Midwifery: Practices of Control, Strategies of Resistance. Med Anthropol. 38(2), 137-151. doi: 10.1080/01459740. 2018. 1539974. Epub 2018 Nov 21. PMID: 30462518.

6. Işık MT, Akçınar M, & Kadıoğlu S. (2010). Mersin İlinde Gebelik, Doğum ve Loğusalık Dönemlerinde Anneye ve Yenidoğana Yönelik Geleneksel Uygulamalar. IBD. 7(1), 63-84.

7. Eğri G B, & Konak A. (2011). Doğum Sonu Dönem ile İlgili Geleneksel İnanç ve Uygulamalara Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler. Journal of World of Turks, 3,143-5.

8. Geçkil E, Sahin T, & Ege E. (2009). Traditional Postpartum Practices of Women And İnfant And The Factors İnfluencing Suchpractices in South Eastern Turkey. Midwifery, 25, 62-71.

9. Taşhan, S. T., & Koyuncu, S. B. (2018). Kadınların Doğuma Yönelik Kullandıkları Geleneksel Yöntemler ve Etkileyen Faktörler. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2, 150-155.

10. Sina, A. (2021). Yazıtlar Işığında Anadolulu Kadın Hekimler ve Ebeler. Ankara Anadolu ve Rumeli Araştırmaları Dergisi, 2(4), 407-424.

11. Merıh, Y., Coşkuner Potur, D., & Yılmaz Esencan, T. (2017). Doğum Sonu Kliniklerinde Çalışan Ebe ve Hemşireler Kanıta Dayalı Uygulamaların Neresinde? Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 4(1), 8-14.

12. Tosun, H., Kalkan, S. C., Tosun, A., & Yazıcı, S. (2020). Ebelerin Etik Duyarlılıklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Turkiye Klinikleri J Med Ethics, 28(2), 251-63.

13. Tong, A., Sainsbury, P., & Craig, J. (2007). Consolidated Criteria For Reporting Qualitative Research (COREQ): A 32-İtem Checklist For İnterviews and Focus Groups. International Journal For Quality in Health Care, 19(6), 349-357.

14. Booth, A., Hannes, K., Harden, A., Noyes, J., Harris, J., & Tong, A. (2014). COREQ (consolidated criteria for reporting qualitative studies). Guidelines for reporting health research: A user's manual, 214-226.

15. Gürbüz, S. (2015). Generational Differences: A Myth or Reality? İş ve İnsan Dergisi, 2(1), 39-57.

16. Kabalcıoğlu, F., & Kurçer, M. A. (2008). Niteliksel Bir Araştırma: Şanlıurfa'da Geleneksel Ebeler ve Doğuma Yönelik Geleneksel Yöntemleri. J Clin Obstet Gynecol, 18(6), 377-382.

17. Emül, T.G, Buldum, A., Vural, R. & Bebitova, G. (2021). Gebeliğe Yönelik Bilinen ve Uygulanan Geleneksel Uygulamaların Belirlenmesi. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 4 (2), 111-118.

Engelli Çocuğa Sahip Kadınların Annelik Algısına Yönelik Bir Metafor Analizi

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Nur Elçin BOYACIOĞLU[2]
[1]Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü

Amaç: Bu çalışmanın amacı engelli çocuğa sahip kadınların anneliğe yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktadır.

Gereç ve Yöntem: Nitel araştırma türünde gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "fenomenolojik (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Çalışma, Ocak-Mart 2023 tarihleri arasında, annelik deneyimine sahip 28 kadın ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Bilgi Formu ve Metaforik Algılar Veri Toplama Formu kullanılarak elde edilmiştir. Metaforik algılar, kadınların "Engelli çocuk annesi olmak ..... gibidir/benzer. Çünkü ....." cümlesini tamamlaması ile elde edilmiştir. Görüşmeler derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, bireysel olarak gerçekleştirilmiş ve betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Engelli çocuğa sahip kadınların ürettiği metaforlar iki ana tema altında toplanmıştır. Bu ana temalar, anlamlandırma ve zorluklardır. Her ana tema için alt temalar oluşturulmuştur. Anlamlandırma ana teması için günahlardan arınma ve ilahi ödül, güçlenme, ayrıcalıklı olma, kabul/ hayata bakış açısında değişim alt temaları oluşturulurken, zorluklar ana teması için sürekli mücadele, damgalanma, mahkumiyet/izolasyon ve belirsizlik alt temaları oluşturulmuştur.

Sonuç: Kadınlar engelli çocuğa sahip anne olmanın anlamlandırma ve zorluklarına yönelik metaforlar üretmişlerdir. Kadınların engelli çocuğa sahip bir anne olmaya yönelik algılarının en fazla, zorluklar ana temasına bu ana temanın da mahkumiyet/izolasyon alt temasına yönelik metaforlar üretmişlerdir. En az olarak da anlamladırma ana temasının kabul/ hayata bakış açısında değişim alt temasına ait metaforlar üretmiş oldukları saptanmıştır. Mevcut çalışma sonuçları ile engelli çocuğa sahip kadınların annelik algıları, özellikle 0-6 yaş engelli bebek ve çocuk izlemleri, doğum öncesi bakım, doğum anında destek ve izlem, doğum sonu lohusalık bakımı veren ebelere ve ruh sağlığı çalışanlarına değerlendirme ve verecekleri bakımda rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: annelik, engelli anneleri, niteliksel çalışma

GİRİŞ

Çocuk sahibi olmak, kadınlar için hayatlarının en önemli kararlarından biridir. Her kadın dünyaya sağlıklı bir çocuk getireceğini ve çocuğunun sağlıklı bir hayat süreceğini düşünmektedir. Annelik algısı, annelerin bebeklerine duyduğu duygusal, fizyolojik ve psikolojik ilişkiyi ifade etmektedir (1). Bu ilişki, bebeklerin sağlıklı ve güvende hissetmelerini sağlayarak ve onların fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Annelik algısı, gebelikte bebeğin hareketlerinin hissedilmesi ile oluşur ve farklı durumlardan etkilenebilir (2). Bu durumlara örnek olarak istenen gebelik olma durumu, bebeğin sağlık durumu, gebeliğin ilerleyişi gibi faktörler sayılabilir.

Annelik algısını etkileyen durumlardan birisi de engelli çocuğa sahip olmaktır (3). Engelli çocuğu olan kadınların annelik deneyimleri çok çeşitlidir ve her biri kendine özgüdür. Engelli bir bebek annede strese neden olan birçok maddi ve manevi sorunu beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda engelli bir çocuğa sahip olmak getirdiği görev ve sorumluluklarıyla birlikte annelerin duygu durumlarını etkilemektedir (4). Engelli çocuğa sahip olan kadınların annelik algıları tanımlanarak sorunlarda baş etmesinde yardımcı olunabilmektedir (5). Kadınların yaşadığı zorluklarla baş etmesinde en önemli etken destek mekanizmalarıdır. Engelli çocuklar anneleri için sunulacak yasal düzenlemeler, sosyal hizmetler, eğitim hizmetleri, sosyal destek gibi olanakların sağlanması önemlidir (6).
Metafor bir kavramı başka bir kavram ile anlamlandırmak ve tecrübe etmektir. Aynı zamanda algıların açıklanmasında ve yorumlanmasında kullanılan yöntemlerden birisidir (7).
Literatürde engelli çocuğa sahip kadınların annelik algısı ile ilgili bir metafor analizine rastlanmamıştır. Çalışmanın sonuçları engelli çocuğa sahip kadınların annelik algılarının metafor kavramları ile anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Ebeler, engelli çocuğa sahip kadınların annelik kavramına yönelik algısını, role uyumunu erken dönemde değerlendirerek olası sorunların önüne geçmekte etkin rol almaktadır. Mevcut çalışma sonuçları ile engelli çocuğa sahip kadınların annelik algıları, özellikle 0-6 yaş engelli bebek ve çocuk izlemleri, doğum öncesi bakım, doğum anında destek ve izlem, doğum sonu lohusalık bakımı veren ebelere ve ruh sağlığı çalışanlarına değerlendirme ve verecekleri bakımda rehberlik edecektir.

Bulgular

Bu bölümde katılımcılara ve çocuklarına ait demografik özellikleri ve annelerin annelik algısına yönelik ürettiği metaforlar, bu metaforlardan yola çıkılarak hazırlanan ana ve alt temalar yer almaktadır. Araştırmaya katılan kadınların ve çocuklarının demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Anne ve çocuğa ait özellikler

Tablo 2. Ana ve alt temalar ve kodlar

Tablo 3. Metaforlar ve dağılımları (N=28)

Araştırmaya katılan annelerin annelik algısına yönelik ana ve alt temalar Tablo 2'de yer almaktadır. Çalışmada katılımcılar tarafından 24 farklı metafor üretildiği görülmüş ve Tablo 3'te verilmiştir.

Ana Tema 1: Anlamlandırma

Bu ana temada engelli çocuğa sahip annelerin algısı kişinin, dinsel tutumundan, değişen rollere karşı uyum durumundan, annelik içgüdüsü gibi değişkenlerden temel almaktadır. Katılımcıların anneliğe yönelik algılarını tanımlamada kullandıkları metaforlar dört alt temada ele alınmıştır. Bu alt temalar; günahlardan arınma ve ilahi ödül, güçlenme, ayrıcalıklı olma ve kabul/hayata bakış açısında değişimdir.

Alt Tema 1: Günahlardan arınma ve İlahi ödül

Bu alt tema engelli çocuğa sahip annelerin daha sabırlı olması, içinde bulunduğu duruma razı olup rıza göstermesi, dini bir başa çıkma yöntemi olan tevekkül etmesi ile ilişkilidir. Katılımcılar engelli çocuk annesi olmanın günahlardan arındıran bir rol olduğuna ve ilahi güç tarafından hediye, armağan niteliği gördüğüne yönelik metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; ödül ve melektir.

Anne 13: Ödül gibidir. Allah'ın bana verdiği bir hediye. Cennetin kapıları bu çocuğum sayesinde açılacak bana. Bunun mükafatı diğer çocuklara anne olmaktan daha farklı.

Alt Tema 2: Güçlenme

Bu alt tema engelli çocuğa sahip annelerin zorluklarla baş etmesi, bakımını sürdürebilmesi, dayanıklılığıyla diğer annelere örnek olması ve sadece engelli çocuğun bakım zorluklarını üstlenmedeki başarısı değil etrafa olumlu bir enerji yayması ile ilişkilidir. Katılımcılar engelli çocuk annesi olmanın güçlü yönlerine vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; yokuş, derviş, ermiş ve güneştir.

Anne 27: Çınar ağacına benzer. Herkesin dışarıdan beğendiği ama içerinin çürük olması gibidir. İçin çürük olur ama dallarında her şeye rağmen yeşiller, umutlar vardır. Kendini yenilemeye, tedavi etmeye çalışıyorsun. Aynı zamanda insanlara da gölge olarak onlara da yardımcı oluyorsun.

Aynı zamanda bu alt temada kadınlar çocuklarının diğer çocuklara kıyasla daha fazla sahiplenilmesi ve korunması gerektiği için daha güçlü olmaları gerektiğine de vurgu yapmışlardır.

Anne 8: Ahtopota benzer. Çünkü aslında iki kolun vardır görülen ama görülmeyen bir sürü elin kolun olur. Çünkü sağlıklı bir çocuktan daha fazla ilgi sahiplenme koruma ister. Daha zordur engelli çocuk annesi olmak o yüzden daha fazla ele kola ihtiyacın olur yetişmek için.

Alt Tema 3: Ayrıcalıklı Olma

Bu alt tema annelerin çocuklarının daha hassas, kırılgan olduğu ve daha fazla özen gösterilmesi gerektiğine yönelik algısı ile ilişkilidir. Katılımcılar engelli çocuk annesi olmanın farklılıklarına ve hassas yönlerine ilişkin metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; elmas, fanus ve buluttur.

Anne 1: Elmasa benzer. Çünkü senin çocuğun diğer çocuklarda hep farklıdır. Daha özeldir, nadirdir. Elmas gibi ayrıcalıklı ve özel olursun.

Alt Tema 4: Kabul/ Hayata Bakış Açısında Değişim

Bu alt tema engelli çocuğa sahip olmanın sadece çocuğunu değil diğer çocukları da yargılamama, kabullenme becerisini geliştirdiğini vurgulamışlardır. Katılımcılar engelli çocuğa sahip olmanın eşi benzeri olmaması ve özel bir insan olmasına yönelik metafor üretmişlerdir. Bu metafor sudur.

Anne 6: Tertemiz su gibidir. Çocuğun seni temizler, berraklaştırır. Eski anne olmadan önceki halinden eser yoktur. Diğer annelerden de farklısındır. Onun masumluğu seni de temizler pür pak yapar.

Ana Tema 2: Zorluklar

Bu ana tema engelli çocuğa sahip kadınların annelik algısının toplumun yapısından, içinde bulunduğu baskıdan, toplumsal roller ve önyargılardan, engelli çocuğun getirisi olan ekstra bakım yükünden, kadınların eğitim düzeyinden ve çocukların toplum tarafından dışlanması ve damgalanmasından temel almaktadır. Katılımcıların anneliğe yönelik algılarını tanımlamada kullandıkları metaforlar dört alt temada ele alınmıştır. Bu alt temalar; sürekli mücadele, damgalanma, mahkumiyet/izolasyon ve belirsizliktir.

Alt Tema 1: Sürekli Mücadele

Bu alt temada engelli çocuğa sahip olan annelerin kendi baş etme becerilerini kullanarak problemler karşısında yalnız başına mücadele verdikleri vurgulanmıştır. Katılımcılar engelli çocuk annesi olmanın mücadeleci olmasına yönelik metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; yara, sınav, dağ ve kahramandır.

Anne 5: Dağ olmaya benzer. Çünkü tüm ekstra yüklenen sorumluluklara, yüklere, sıkıntılara rağmen dimdik durursun. Kar da yağsa sel de olsa yıkılmazsın, dağ gibi dimdik durursun. Engelli çocuk annesi olmakta böyledir. Bir sürü zorluk var annelikte, ameliyatlar, tedaviler, hastaneler hiç bitmez bu döngü. Birde çevrenin baskısı var. Sana söylenenler var.

Alt Tema 2: Damgalanma

Bu alt temada engelli çocuğa sahip olan annelerin toplum tarafından etiketlenmeleri, farklı bakış ve söylemlere maruz kalma durumları vurgulamışlardır. Kadınlar engelli çocuk annesi olmanın aşağılanmaya ve ayrımcılığa maruz kalmalarına yönelik metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; siper ve hapishanedir.

Anne 19: Siper olmaya benzer. İnsanlar dışarıda sürekli kızıma dönüp dönüp bakıyor. Bu neyin nesi gibi. Biz de hastalığımızı anlatmak zorunda kalıyoruz. Topluma karşı savunmak zorunda kalıyorum kızımı siper gibi, onu savunmam lazım.

Alt Tema 3: Mahkumiyet/İzolasyon

Bu alt tema engelli çocuk annelerinin yaşamları ve zamanlarını kullanma biçimi olarak daha çok çocuğuna bağımlı yaşam sürdürdüklerini ve çocuklarına karşı dışlayıcı davranışların varlığı veya olma ihtimaline karşı sosyal çevrelerinden uzaklaşıp soyutlandıklarına yöneliktir. Kadınlar engelli çocuk anneliğin bağımlı ve izole edici yönlerine yönelik metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; ağaç, mahkum, uzuv, hapishane ve temiz sayfadır.

Anne 3: Ağaç olmak gibidir. Çünkü köklerin ile hep bağlısındır. Bağımsızlığını asla alamazsın. Mesela sağlıklı bir çocuğun olsa büyüdükten sonra senden ayrılır, sen özgür kalırsın. Ama engelli çocuk annesi olmak asla çocuğundan ayrılmamak demektir. Aslında bu güzel bir şey ama bazen de seni çok zorlayan bir durum olur. Hep ona göre hareket edersin. Hayatın artık tamamen o olur.

Ayrı zamanda bu alt temada kadınlar kendisinin, çocuğunun varlığı ile yaşadığı sorunları dışarda bırakabildiğini ve çocuğunu bir sığınak olarak gördüğünü ifade etmişlerdir.

Anne 20: Eve benzer. Çünkü Bazen çocuğun sana sığınır bazen sen ona sığınırsın. Sadece senin yanında güvendedir. Aynı eve girdiğin zaman nasıl güvende olursun, güvende hissedersin engelli annesi olmak da öyledir.

Ana Tema 4: Belirsizlik

Bu alt temada anneler, engelli çocuğa sahip olmanın gelecekle ilgili belirsizlikler barındırdığını belirtmişlerdir. Bu belirsizlikler çocuğun genel durumunda ortaya çıkabilecek bozulmalar ve çocuğun bakımının devamlılığının sağlanamayabileceği ile ilgili endişeleri kapsamaktadır. Kadınların bu alt temada ürettiği metaforlar; deniz ve rozettir.

Anne 28: Rozete benzer. Anneliğin bir üst versiyonu gibidir engelli çocuğa sahip olmak. Her anne bu yükü kaldıramaz. Bazen Allah'a isyan etsemde, Allahım al canımıda kurtulayım desem de sonra diyorum ki "nereye gidiyorsun? Sen gidersen bu çocukların ne olacak?"

Tartışma

Çocuklarda engellilik durumu sadece çocuğu etkilemeyip çocuğun ebeveynlerini ve bakımını sağlayan kişileri de fiziksel, duygusal, maddi ve sosyal yönden etkilemektedir (9). Yapılan çalışmalarda da görüldüğü üzere engelli çocukların bakımında aktif olarak anneler rol almaktadır (9-11). Çalışmada kadınlar, engelli çocuk annesi olmanın günahlardan arındıran bir rol olduğuna ve ilahi güç tarafından hediye, armağan niteliği taşıdığına yönelik metaforlar üretmiş, anneliğe yönelik algılarını bu şekilde tanımlamışlardır. Benzer şekilde Sharak ve arkadaşları (2017), Tarakeshwar ve Pargament (2001) ve Pearce ve arkadaşları (2016) da yaptıkları çalışmalarda kadınların anneliğe yönelik algısının şekillenmesinde dini başa çıkma, dinsel inanış ve tutumların etkili olduğunu belirtilmiştir. Literatürde çalışmamıza benzer olarak Aslan'ın (2010), Güllüpınar'ın (2013) ve Ercan ve arkadaşlarının (2019) yaptıkları araştırmalarda engelli çocuğa sahip olmanın zorluklarına rağmen annelerin bu durumu olumlu yorumladıkları, süreç boyunca daha güçlü durarak olumlu eğilim ve tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Mevcut çalışmaya katılan kadınların, engelli çocuklarının diğer çocuklara kıyasla daha hassas, kırılgan olduğuna yönelik metaforlar ürettiği görülmektedir. Bu kadınların, annelik algılarının engelli çocuğa sahip olmanın ayrıcalıklarına ve farklılıklarına yönelik olduğu görülmüştür. Çalışmaya benzer olarak Ercan ve arkadaşları da (2019) yaptıkları çalışmada kadınların engelli çocuklarının daha hassas olduğunu ve üzerine daha fazla düşülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Engel durumunu kabullenmek, uyum sağlamak ve bakış açısını değiştirmek kadınların yaşam kalitesini arttırmakta, süreç ile baş etmesini kolaylaştırmaktadır (17,18). Bu çalışmada kadınlardan biri engelli çocuğa sahip olmayı kabul ederek hayata yönelik bakış açısının değiştiğini ifade eden bir metafor üretmiştir. Literatürde araştırmanın bulgularına benzer çalışmalar bulunmaktadır (19-21). Çalışmaya katılan engelli çocuğa sahip kadınların, anneliğe yönelik algısının toplumun yapısından, toplumsal sorumluluk ve önyargılarından, engelli çocuğun getirisi olan ekstra bakım yükünden etkilendiği görülmüştür. Literatürde yapılan çalışmalarda da kadınların kendilerini motive ederek "anneliği başarmak" ve "süper anne" olmak için kendilerini motive ettikleri ve bu şekilde olumsuzluklara takılmadan güçlü durabildikleri görülmüştür (22,23). Mevcut çalışmada kadınların toplum tarafından etiketlenmelerinin, aşağılanmaya ve ayrımcılığa maruz kalmalarının annelik algısının şekillenmesi üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Kadınların birkaçı engelli çocuk annesi olmanın toplum tarafından önyargılara ve etiketlenmelere maruz kaldıklarını ifade eden metaforlar üretmişlerdir. Bulguları destekler nitelikle literatürde benzer çalışmalar bulunmaktadır.

Özşenol ve arkadaşları (2003) yaptıkları çalışmada toplumun engelli çocuğu olan annelere acıyan, meraklı ve korkulu yaklaşım sergiledikleri görülmüştür. Aynı zamanda bu kişilerin toplum tarafından damgalanmaya maruz kaldıkları görülmüştür. Literatürde annelerin engelli çocuğa sahip olmaktan dolayı utanma, çevre tarafından kabul görmeme ve sorunlarını paylaşmama gibi olumsuz durumlar yaşadıkları belirtilmektedir. Bu olumsuz davranışlar sonucunda kadınların toplumdan uzaklaştığı, sosyal hayatına devam etmediği, kendini izole ettiği görülmektedir (25,26). Mevcut çalışmada da kadınların annelik algısına yönelik ürettiği metaforlar arasında yaşamları ve zamanlarını kullanma biçimi olarak daha çok çocuğuna bağımlı yaşam sürdürdüklerini ve çocuklarına karşı dışlayıcı davranışların varlığı veya olma ihtimaline karşı sosyal çevrelerinden uzaklaşıp soyutlandıkları görülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bireylerin ve ortamın zamanla değişiklik gösteren bir dinamiğe sahip olması açısından diğer çalışmalarda aynı koşullar elde edilse bile sonuçların aynı olamaması nitel araştırmanın sınırlılığını göstermektedir. Bu araştırmanın verileri sadece araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 28 annenin görüşleriyle sınırlıdır. Annelik algısının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığını bildiren çalışmalar olmasına rağmen; mevcut çalışmada sosyo-ekonomik düzeyin ele alınmaması, çalışmanın sınırılılıklarındandır. Ayrıca verilerin çocukların tanısı sabit tutulmadan ulaşılan tüm engelli çocuk annelerinin dahil edilmesi çalışmanın sınırlılıklarındandır. Bir diğer sınırlılık da araştırmanın verilerinin, veri toplama aracı olarak geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulardan ve araştırmacı günlüklerinden oluşmasıdır.

Sonuç ve Öneriler

Ebeler, kadınların annelik kavramına yönelik algısını, annenin role uyumunu erken süreçte değerlendirerek olası sorunların önüne geçmekte ve danışmanlık sağlamakta önemli bir role sahiptir. Sonuç olarak elde edilen bilgiler ışığında mevcut çalışma, engelli çocuğa sahip annelerin algılarının belirlenip yaşadıkları sorunların çözümlenmesinde yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

1. Tuğrul, Y.G. (2018). Dindar kadınların annelik algısı: Reçel Blog ve Müslüman Anneler blogunun karşılaştırmalı analizi. Fe Dergisi, 10(2), 70-84.
2. Wiebe, M., Granata, N., & Lane, J. D. (2022). Children's attributions of knowledge and trustworthiness to persons with disabilities. Cognitive Development, 61, 101143.
3. Avşaroğlu, S., ve Okutan, H. (2018). Zihin engelli çocuğu olan ailelerin yaşam doyumları, iyimserlik ve psikolojik belirti düzeylerinin incelenmesi. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(1), 59-76.
4. Francis, G.L., Stride, A., ve Reed, S. (2018). Transition strategies and recommendations: perspectives of parents of young adults with disabilities: transition strategies. British Journal of Special Education. 43, 277-310.
5. Karakuş, Ö. ve Kırlıoğlu, M. (2019). Engelli bir çocuğa sahip olmanın getirdiği yaşam deneyimleri: anneler üzerinden nitel araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 41:96-112.
6. Lotfi, S., Özkan, A.O., ve Oğuz, N. (2021). Özel gereksinimli çocuklara sahip annelerin Covid-19 salgını süresince yaşadığı sorunlarla başa çıkma tutumlarının incelenmesi. Toplum ve Sosyal Hizmet. 32(3): 787-803.

7. Kurtdede, N. & Özaydın, A. (2019). Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin metaforik algıları. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 9(2),361-378. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/nevsosbilen/issue/51363/588220
8. Yüzbaşı, D. V. (2019). Engelli çocuğa sahip annelerin duygusal deneyimleri: bir olgubilim çalışması. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 46, 1-25.
9. Balcı, S., Kızıl, H., Savaşer, S., Dur, Ş. & Mutlu, B. (2019). Zihinsel engelli çocuğu olan ailelerin yaşadığı güçlüklerin ve aile yükünün belirlenmesi. J Psychiatric Nurs 10(2):124-130
10. Can, Y.M. & Yıldız, B.M. (2019). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Annelerin Yalnızlık Düzeyleri. Çocuk ve Gelişim Dergisi, 2(3),1-13. DOI: 10.36731/cg.489945.
11. Bucuka, Y. (2022). Engelli Çocuk Annelerinin Sosyal Destek, Yaşam Doyumu ve Dinî Başa Çıkma Durumları. Bingöl Araştırmaları Dergisi,8 (2), 97-124 . DOI: 10.53440/bad.1124914.
12. Sharak, F.M., Bonab, B.G. ve Jahed M. (2017). Relationship Between Stress And Religious Coping And Mental Health In Mothers With Normal And Intellectually Disabled Children. International Journal of Educational and Psychological Researches, 3(3), 198-204. Doi: 10.4103/2395-2296.219422
13. Tarakeshwar, N. & Pargament, K.I. (2001). Religious Coping In Families of Children With Autism. Focus On Autism And Other Developmental Disabilities, 16(4), 247-260. doi.org/10.1177/108835760101600408
14. Pearce, M.J., Medoff, D., Lawrence R.E. & Dixon L. (2016). Religious Coping Among Adults Caring For Family Members With Serious Mental Illness. Community Mental Health Journal, 52(2), 194-202.
15. Aslan, Ç.Ç. (2010). Zihinsel engelli çocuğu olan anne ve babaların psikolojik belirtileri, sosyal destek algıları ve stresle başa çıkma tarzlarının karşılaştırılması. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
16. Güllüpınar, F. (2013), Toplumsal İlişkiler Kıskacında Zihin Engelli Olan Bireyler ve Aile Yapıları: Eskişehir'de Engelli Ailesi Hakkında Sosyolojik Bir Alan Çalışması, Toplum ve Sosyal Hizmet, 24(1):41-64.
17. Ercan, F.Z., Kırlıoğlu, M. & Kalaycı, H.İ.K. (2019). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Bu Durumu Kabulleniş Süreçleri ve Bu Duruma Dair Görüşleri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 19(44),597-628. DOI: 10.21560/spcd.v19i49119.459666.
18. Kaya, F. (2010). Engelli Çocuklarda Depresyon ve Kaygı Düzeyi, Nobel Kitabevi, Adana.
19. Meirsschaut, M., Roeyers, H. & Warreyn, P. (2010). Parenting in families with a child with autism spectrum disorder and a typically developing child: Mothers' experiences and cognitions. Research in Autism Spectrum Disorders, 4, 661-669.
20. Ayten, A., Göcen, G., Sevinç, K. & Öztürk, E.E. (2012). Dini Başa Çıkma, Şükür Ve Hayat Memnuniyeti İlişkisi: Hastalar, Hasta Yakınları ve Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. Din Bilimleri Journal, 12(2).
21. Aktürk, Ü. (2012). Engelli Çocuğu Olan Anne-Babaların Kaygı Düzeyi ve Başa Çıkma Stratejilerinin Değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya.
22. Wolowicz-Ruszkowska, A. (2016). How Polish Women with Disabilities Challenge the Meaning of Motherhood. Psychology of Women Quarterly, 40(1),1-16. DOI: 10.1177/0361684315600390.

23. Cetisli, N.E., Isık, G., Akgul, E.A., Topaloglu, E.D., Oztornacı, B.O., Sarı, H.Y. (2018). Experiences of Infant and Child Care of Mothers with Disabilities in Turkey: A Qualitative Study. Afr J Reprod Health. 22(4):81-91. doi: 10.29063/ajrh2018/v22i4.9. PMID: 30632725.
24. Özşenol, F., Işıkhan, V., & Ünay, B. (2003). Özürlü Çocuğa Sahip Ailelerin Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi, Gülhane Tıp Dergisi, 45(2):156-164.
25. Lafçı, D., Öztunç, G., & Alparslan, Z.N. (2014). Zihinsel Engelli Çocukların (Mental Retardasyonlu Çocukların) Anne ve Babalarının Yaşadığı Güçlüklerin Belirlenmesi, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri, 3(2):723-735.
26. Uz, S. ve Kaya, K. (2018). Otizmli Çocuklara ve Ailelerine Yönelik Damgalama. Journal of History Culture and Art Research, 7(1), 663-683. https://doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1411

Tablolar

Tablo 1: Anne ve çocuğa ait özellikler

	Anne Özellikleri				**Çocuk Özellikleri**			
Anne Kod	**Yaş**	**Medeni durum**	**Eğitim Durumu**	**Çocuk Sayısı**	**Yaş**	**Cinsiyeti**	**Çocuğun Tanısı**	**Çocuğun Engel Türü**
A1	30	Evli	Lise	1	10	Kız	Serebral Palsi	Zihinsel ve Bedensel
A2	38	Evli	Okuryazar	3	14	Erkek	Zihinsel-Bedensel Engelli	Zihinsel ve Bedensel
A3	45	Evli	İlkokul-Ortaokul	1	6	Erkek	Dil ve Konuşma Bozukluğu ve Otizm	Bedensel
A4	44	Evli	İlkokul-Ortaokul	4	2	Erkek	Serebral Palsi	Zihinsel
A5	35	Evli	İlkokul-Ortaokul	2	7	Kız	Serebral Palsi	Zihinsel ve Bedensel
A6	42	Evli	Okuma yazma bilmiyor	4	19	Erkek	Hemiparezi	Zihinsel ve Bedensel
A7	37	Evli	İlkokul-Ortaokul	2	11	Erkek	Konjenital Müsküler Distrofi	Bedensel
A8	48	Evli	İlkokul-Ortaokul	3	26	Erkek	Serebral Palsi	Zihinsel ve Bedensel
A9	43	Evli	İlkokul-Ortaokul	3	16	Kız	Konjenital Müsküler Distrofi	Bedensel
A10	48	Bekar	Okuma yazma bilmiyor	9	10	Erkek	Spina Bifida	Zihinsel ve Bedensel
A11	42	Evli	Üniversite	2	19	Erkek	Serebral Palsi	Zihinsel ve Bedensel
A12	33	Evli	Lise	2	9	Erkek	Serebral Palsi	Zihinsel
A13	34	Evli	Okuma yazma bilmiyor	4	4	Erkek	Otizm	Zihinsel
A14	43	Evli	İlkokul-Ortaokul	2	8	Kız	Zihinsel-Bedensel Engelli	Zihinsel
A15	38	Evli	Okuma yazma bilmiyor	4	10	Kız	Zihinsel-Bedensel Engelli	Zihinsel ve Bedensel
A16	59	Evli	Lise	1	27	Erkek	Otizm	Zihinsel ve

								Bedensel
A17	54	Evli	Lise	2	28	Erkek	Zihinsel-Bedensel Engelli ve Dil ve Konuşma Bozukluğu	Bedensel
A18	58	Bekar	İlkokul-Ortaokul	1	45	Erkek	Mental Retardasyon	Zihinsel
A19	48	Evli	İlkokul-Ortaokul	2	32	Kız	Mental Retardasyon	Zihinsel
A20	33	Evli	Okuryazar	2	11	Erkek	Zihinsel-Bedensel Engelli	Zihinsel ve Bedensel
A21	70	İmam Nikahlı	İlkokul-Ortaokul	1	36	Kız	Mental Retardasyon	Zihinsel ve Bedensel
A22	30	Bekar	İlkokul-Ortaokul	2	8	Kız	Serebral Palsi	Bedensel
A23	39	Evli	Lisansüstü	2	7	Kız	Spinal Musküler Atrofi	Bedensel
A24	29	Evli	Lise	1	7	Erkek	Serebral Palsi ve Hidrosefali	Bedensel
A25	41	Evli	Lise	3	8	Erkek	Konjenital Müsküler Distrofi	Bedensel
A26	36	Evli	İlkokul-Ortaokul	2	6	Erkek	Serebral Palsi	Bedensel
A27	48	Evli	Lise	1	6	Erkek	Serebral Palsi	Bedensel
A28	43	Evli	Okuma yazma bilmiyor	3	21	Erkek	Mental Retardasyon	Zihinsel ve Bedensel

Tablo 2. Ana ve Alt Temalar ve Kodlar

Ana Tema	**Alt Tema**	**Kodlar**
1. Anlamlandırma	• Günahlardan arınma ve ilahi ödül • Güçlenme • Ayrıcalıklı Olma • Kabul/ Hayata Bakış Açısında Değişim	• Dinsel tutum • Rollerdeki değişim • Annelik içgüdüsü • Koruma duygusu
2. Zorluklar	• Sürekli Mücadele • Damgalanma • Mahkumiyet/İzolasyon • Belirsizlik	• Toplumsal baskı • Önyargı • Bakım yükü • Çocuğun sosyal ortamlardan dışlanması • Eğitim yetersizliği

Tablo 3. Metaforlar ve Dağılımları (N=28)

Metaforlar	**N**	**%**	**Metaforlar**	**N**	**%**
Ödül	1	3,5	Güneş	1	3,5
Melek	1	3,5	Liman	1	3,5
Yokuş	1	3,5	Dağ	1	3,5
Derviş	1	3,5	Kahraman	1	3,5
Siper	1	3,5	Elmas	1	3,5
Hapishane	3	10,7	Fanus	1	3,5
Deniz	1	3,5	Bulut	1	3,5
Rozet	1	3,5	Su	1	3,5
Ağaç	2	7,1	Yara	1	3,5
Ahtapot	1	3,5	Sınav	1	3,5
Mahkum	1	3,5	Uzuv	1	3,5
Ev	1	3,5	Temiz Sayfa	1	3,5

Türkiye'de Ebelik Lisans Programlarında Ebelik Tarihi Dersi Öğretiminin İncelenmesi

Büşra AMAÇ[1], Selin Nur ALTUN[2]

[1]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı/Sivas Numune Devlet Hastanesi

[2]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı/Tokat Almus Devlet Hastanesi

The aim of this study is to determine the status of Midwifery History education given within Midwifery departments in Turkey. Midwifery Undergraduate departments that actively provide education were identified by using the data. It has been determined that there are a total of 64 midwifery departments in Turkey that are actively providing midwifery education as of the September 2023 academic year. Data regarding the Midwifery History Course was collected from the websites of the relevant universities within accessibility between 15 and 23 September. The semester in which the course was given, course hours, name of the course in the program, whether the course is compulsory/elective, ECTS credits and the title of the instructor teaching the course were the topics evaluated while collecting data. Blog processes, course programs and curriculum contents were examined through the internet addresses of each institution. When the course contents of 64 institutions providing undergraduate midwifery education are examined, the course named 'Midwifery History' is included in the curriculum of 43 institutions, and midwifery history teaching is included in the curriculum of 21 institutions as the subject of the courses named 'Introduction to midwifery, deontology, professional ethics and basic principles and practices in midwifery'. passing data has been obtained. As a result of the studies carried out, it was seen that the studies, resources and curriculum on the subject of "Midwifery History" were insufficient. Being aware of the history of midwifery in order to move the midwifery profession forward; focuses on identifying and solving problems; It is recommended to focus on these studies in order to raise individuals with high awareness.

Keywords: midwifery, history of midwifery

Türkiye'de Ebelik Lisans Programlarında Ebelik Tarihi Dersi Öğretiminin İncelenmesi

Büşra AMAÇ[1], Selin Nur ALTUN[2]

[1]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı/Sivas Numune Devlet Hastanesi

[2]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı/Tokat Almus Devlet Hastanesi

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de Ebelik bölümleri dahilinde verilen Ebelik Tarihi öğreniminin durumunu belirlemektir. Yüksek Öğrenim Kurumu verilerinden yararlanılarak aktif olarak eğitim vermekte olan Ebelik Lisans bölümleri tespit edilmiştir. Türkiye'de 2023 Eylül eğitim öğretim dönemi itibariyle aktif olarak Ebelik eğitimi vermekte olan toplamda 64 ebelik bölümü olduğu tespit edilmiştir. 15 -23 Eylül tarihleri arasında erişilebilirlik dahilinde ilgili üniversitelerin internet sayfalarından Ebelik Tarihi Dersine dair veriler toplanmıştır. Dersin verildiği yarıyıl, ders saati, dersin programdaki adı, dersin zorunlu / seçmeli olma durumu, AKTS kredisi ve dersi veren öğretim elemanının unvanı veri toplarken değerlendirilen başlıklar olmuştur. Her bir kurumun internet adresleri üzerinden blogna süreçleri, ders programları ve mevcut olanlarda müfredat içerikleri incelenmiştir. Ebelik lisans eğitimi vermekte olan 64 kurumun ders içerikleri incelendiğinde 43 kurumun programında 'Ebelik Tarihi' isimli ders müfredatta mevcut olup, 21 kurumun programında ebelik tarihi öğretimi 'ebeliğe giriş, deontoloji, meslek etiği ve ebelikte temel ilke ve uygulamalar' isimli derslerin içeriklerinde konu başlığı olarak geçtiği verisine ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda "Ebelik Tarihi" konusuna ilişkin çalışma, kaynak ve müfredatın yetersiz olduğu görülmüştür. Ebelik mesleğinin ileriye taşınması için ebelik tarihinin bilincinde olan; sorunları tespit edip çözmeye odaklanan, farkındalığı yüksek bireylerin yetişmesi için bu çalışmalara ağırlık verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, ebelik tarihi

GİRİŞ

R.G. Collingwood 'e göre: "Tarih, insanın kendisi ile ilişkin bilgisi için vardır. Tarih, insanın kendini tanımasıdır. İnsanın zaman sürecinde neler yaptığını, neler yaşandığını ortaya koyar (Carr, 1996). Heredotos' a göre tarih ise; "İnsanların yaptıkları eylemlerin zamanla sönüp gitmemesi, Hellenler' in yaptıkları olsun Barbarların yaptıkları olsun, bilhassa neden birbirlerine karşı savaştıklarını bildirmek için yazmak." olarak tanımlamıştır (Özbaran, 1990).

Literatüre bakıldığında ebelik: Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönem içinde kadınlara bakım verme sanatı; Korkmaz Yıldız'ın (2008) çalışmasında kadını destekleyen akıllı ve tecrübeli kadın, Ebeler Derneği'ne göre ebelik mesleğine dair eğitim programına girmeye hak kazanan ve bu eğitimi başarılı şekilde bitiren ve bu mesleği yapmasına izin verilen kişi olarak tanımlanmıştır (Ejder Apay, 2014; Korkmaz Yıldız, 2008; Mumcu & Uzun Özer, 2020). Refika Yazgaç' a göre ise Anadolu'nun "yarenlik" kavramının profesyonel karşılığı olduğunu belirtmiştir (Kocatürk & Yazgaç, 2022).

Tarih hayatın bir parçasıdır. Eğitimde tarih ise sağladığı büyük etkilerle önem arz etmektedir. Tarihin insana, sorgulama, eleştirel düşünme, mevcut problem farkındalığı olarak katkısı bulunmaktadır (Karagöz, 2020). Eleştirel düşünme ve problemler ile yüzleşme kişiye sorumluluk bilinci kazandırmaktadır. Bilgi üreten çağdaş toplumlarda en temel nitelik eleştirel, yapıcı, sorun odaklı ve objektif kişilerde yatmaktadır (Orakcı et al., 2021). Bilgi üreten bir meslek için tarih ise oluşan gelişmeleri, bunun yansıdığı süreci anlamak ve bilmek için gerekli görülmüştür. Çünkü meslek ile ilgili gelişmelere hakim olmak mesleğin geleceğini planlamak açısından esas görülmüştür (Ergol, 2011). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada meslek tarihi bilmenin mesleğe bağlılığını arttırdığı, farkındalık oluşturduğu, mesleki duyarlılığı arttırdığı, mesleğe yol gösterici ışık tuttuğunu, bütüncül bir meslek icrası sağladığı ifade edilmiştir (Akın Palandöken et al., 2021).

1.1. Ebelik Eğitim Süreci

Bu kutsal mesleğin icrası için 1843 tarihinde ülkemizde ilk ebelik eğitim programının gerçekleştirilebilmesi için Paris'ten 2 ebe getirilmiştir (Mumcu & Uzun Özer, 2020). Bu başlayan eğitim silsilesinde ortaokula dayalı ebelik eğitimi 1952 açılmış, ardından 1961 yılında açılan ve sadece 2 yıl süren ebe ve hemşire okulları birleştirilerek ebe-hemşire ünvanlı kişilerin yetiştirilmesi ile devam etmiştir (Ejder Apay, 2014). 1978'den Sağlık Meslek Kolejleri, Sağlık Meslek Liseleri dönüştürülmüştür. 1985 yılında artık yüksekokul seviyesinde başlayan ebelik eğitiminden mezun olan kişilere önsisans ebelik diploması verilmiştir (Erbil & Bakır, 2009). Lise mezunlarını meslekleştirme projesi LİMME (Lise Mezunlarına Meslek Edindirme) kapsamında 18 ay süren ebelik tamamlama programı açılmış ve 1990 yılında kapatılmıştır (Ejder Apay et al., 2012). Önlisans ebelik eğitimi 1992'de başlamış ve mezun olan kişilere "Tekniker Ebe" unvanı verilmiştir. 1997'de lisans eğitimi başlamış olup, uzaktan eğitim ile 2009 yılında ebelik lisans tamamlama açılmıştır (Erbil & Bakır, 2009). Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) bilgilerine göre güncelde vakıf ve devlet üniversiteleri olarak toplamda 99 kurumda ebelik lisans eğitimi verilmektedir (Yök, 2023). İlk doktora programı 2013 yılında Atatürk Üniversitesinde açılmıştır (Erbil & Bakır, 2009; Mumcu & Uzun Özer, 2020).

1.2. Ebelik Mesleğinin Tarihsel Gelişim Süreci

Ebeliğin meslek tarihine bakıldığında insanlığın varoluşu kadar eskidir. Eski çağlarda Eski Yunan'da, Mısır'da, Hitiler' de, Romalılarda, Asurlularda ebelik mesleği tanımlanmıştır. Eski Türklerde Umay Ana olarak bilinen bir ebe gibi doğumda anne ve bebeği koruyan, yardım eden bir tanrıça inancı tarihi belgelerde yazmaktadır (Çeber Turfan et al., 2020; Eren & Uyer, 1991). Selçuklu ve Osmanlı döneminde ebeler; "Saray Ebeleri, Kibar Ebeler, Halk Ebeleri" olarak 3 kategoriye ayrılmıştır. Saray ebelerinin meslek icrasındaki başarısı sultan neslinin etkilediği için çok kıymet görülürmüştür. Bir saraylı gibi muamele görür, köşklerde yaşar ve emrine hizmetçiler verilmiştir. Kibar ebeler ise saray statüsü değilse de devlet hizmetindeki önemli şahısların, varlık sahibi ailelerin doğumlarına eşlik eden ve bununla şöhret yapan saygın kişiler olmuştur. Bağlı olduğu ailede artık aileden birisi gibi görülen ebeler ebelik ötesinde ailenin çocuğunun yetişmesinde lalalar gibi kimseler olmuşlardır. Halk ebeleri ise bulunduğu toplumda doğum ve bebek bakımı dışında bir çeşit halk hekimliği yaptığı bilinmektedir. Çocuğu olmayan kadınlara bitkisel kürler ile tedavi ettikleri kayıtlarda geçmektedir (Karayaman & Akçiçek, 2012; Yeşil & Yeşil, 2018).
Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde pek çok kurumda yozlaşma görülmüştür. Bu yozlaşma ebelik mesleğinde de yaşanmıştır. Zamanla yanlış uygulama ve inançların meslekteki egemenliği dönemdeki modernleşme politikası ile çakışmıştır. Teknik bilgi ve teknoloji hakimiyeti ebelik mesleğinin geçmiş kuşaklardan aktarılan bilgileri kutsallığını ve önemini yitirmesine sebep olmuştur (Yeşil & Yeşil, 2018).

Bir zamanlar halk arasında itibarlı ve görkemli bir şöhrete sahip olan ebelik mesleği devlet nüfus politikası yürütülürken; ulaşılmak istenen hedefte eğitim kurumlarına bağlı olmayan bu meslek, devletin yeni bakışına göre anne ve bebek ölümlerinin sebebi, dolayısı ile nüfusun azalmasının bir sorumlusu olarak görülmüştür (Altay, 2017). Bu görüş oluşmasında batı tarzında yeni tıp uygulamalarının ve bilgisinin etkisi büyüktür (Yeşil & Yeşil, 2018). 1700 yıllarda Amerika'da ebelik eğitimi hem kadın ebelere hem de erkek hekimlere verilmiştir. Fakat sonrasında erkek hekimler ile sınırlandırılmış. Bu eğitimi alan Dr. Willim Shippen Amerika'da obstetri muayenesini kuran ilk erkek hekim olup doğum yönetimi üzerinde yerini tıp mesleği yapılandırmaya başlamıştır (Soğukpınar & Çilesiz, 2022). Batıda başlayan bu hareket Anadolu Toprakları'ndaki doğum eylem yönetimini etkilemiştir. **Artık ebeler "cahil, pis, batıl ve ihtiyar acuze" olarak tanımlanıp**, bu meslek devlet elinde, tıp mesleği önderliğinde tekrar şekillendirilmek istenmiştir (Hamlacı, 2017; Yeşil & Yeşil, 2018).

Tam bu yıllarda ebelik bir statü kaybı yaşarken 1936'da Ahmet İhsan Tokgöz'ün bir hatırasında "Lavuta Bey Valid" isminde ak sakallı, askeri üniformalı, beyaz ata binmiş bir kahraman olarak doğuma eşlik eden ve hayat kurtaran bir hekimden bahsedilmiştir(Gökçen Dinç, 2011; Köyden & Tokgöz, 1936; Yeşil & Yeşil, 2018).
Doğumun kurtarıcısı bir hekim o yıllarda at ile kahramanca bir anlatış ile tasvirlenirken, bu dönemdeki ebe modeli ise at yerine eşeğe binmiş, bir hayli yaşlı, gülümsemeyen ve bakışlarda mahcubiyet belkide güvensizlik barındıran bir kadın olarak tasvirlenmiştir (Resim 1). Fatma Gökçen Dinç (2011) çalışmasında bu tasvirlerdeki farkı erkek egemenliğine, kadınların zaten görünmez olması ile tarihlerinin de; mesleklerinin de ve en önemli varoluşları ile büyüleyen doğum eyleminin de görünmez kılındığı şeklinde yorumlamıştır (Gökçen Dinç, 2011).

Resim 1: "Ebe Kadının Doğuma Gidişi- Bekçinin omuzundaki ebe iskemlesidir. (Akalın, 1932).

Amaç

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de Ebelik bölümleri dahilinde verilen Ebelik Tarihi öğreniminin durumunu belirlemektir.

2. Yöntem

Çalışma tanımlayıcı türde olup 15 Eylül 2023 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumu verilerinden yararlanılarak aktif olarak eğitim vermekte olan Ebelik Lisans bölümleri tespit edilmiştir. 15 -23 Eylül tarihleri arasında erişilebilirlik dahilinde ilgili üniversitelerin internet sayfalarından Ebelik Tarihi Dersine dair veriler toplanmıştır. Dersin verildiği yarıyıl, ders saati, dersin programdaki adı, dersin zorunlu / seçmeli olma durumu, AKTS kredisi ve dersi veren öğretim elemanının unvanı veri toplarken değerlendirilen başlıklar olmuştur. Her bir kurumun internet adresleri üzerinden blogna süreçleri, ders programları ve mevcut olanlarda müfredat içerikleri incelenmiştir. Veri analizinde yüzde (%) ve sayı (n) kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Türkiye'de 2023 Eylül eğitim öğretim dönemi itibariyle aktif olarak Ebelik eğitimi vermekte olan toplamda 64 ebelik bölümü olduğu tespit edilmiştir.

Tablo.1 Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren Ebelik bölümlerinin dağılımı

Kurumlar	**Devlet**	**%**	**Vakıf**	**%**	**Toplam**	**%**
Fakülte	44	68,75	17	26,5	61	95,3
Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu	2	3,1	1	1,5	3	4,6
Toplam	46	71,8	18	28,1	64	100

Toplamda 64 ebelik bölümünün %71,8 inin devlet üniversitelerinde, %28,1 inin ise vakıf üniversitelerinde yer aldığı görülmüştür. Aktif olarak eğitim vermekte olan Ebelik bölümlerinin %68,75 ini devlet üniversitelerinin fakültelerinde %26,5 inin ise vakıf üniversitesi fakültelerinde yer aldığı; bununla beraber %3,1 inin devlet üniversitesi sağlık bilimleri yüksek okullarında, %1,5 inin ise vakıf üniversitesi sağlık bilimleri yüksek okullarında bulunduğu tespit edilmiştir.

Ebelik lisans eğitimi vermekte olan 64 kurumun ders içerikleri incelendiğinde 43 kurumun programında 'Ebelik Tarihi' isimli ders müfredatta mevcut olup, 21 kurumun programında ebelik tarihi öğretimi; "Ebeliğe Giriş'', "Deontoloji ve Etik'', "Ebelik Felsefesi ve Temel Kavramlar'' "Mesleki Etik'' ve "Ebelikte Temel İlke ve Uygulamalar'' isimli derslerin içeriklerinde konu başlığı olarak geçmektedir. Değişkenlikler yalnızca dersin müfredattaki adıyla sınırlı olmayıp, dersin verildiği yarıyıl, haftalık ders saati, AKTS kredisi ve ders içeriklerinde de görülmektedir.

Şekil 1'de bu durumla alakalı birkaç örnek yer almaktadır.

ÜNİVERSİTE ADI	DERSİN ADI	HAFTALIK DERS SAATİ	AKTS	DERSİN VERİLDİĞİ ÖĞRETİM YARIYILI	DERSİ VEREN ÖĞRETİM ELEMANI UNVANI	DERS İÇERİĞİ
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Ebeliğe Giriş ve Ebelik Tarihi	2	3	1.YARIYIL	Dr. Öğr. Üyesi	Ebelik felsefesi ve temel kavramları, bu kavramların etkileşimi, ebelikte model/kuramın önemi ve analizine ilişkin bilgiyi içerir. Mesleğin tanımı, mesleğin süreci ve tarihsel gelişim süreci, profesyonel ebeliğin yasal sorumlulukları, insan hakları, hasta hakları, ulusal ve uluslararası ebelik kuruluşları, çağdaş roller ve sorumluluklar, ebelik etik kodları, mesleğin imajı ve vizyonu konularını içermektedir.
Çukurova Üniversitesi	Ebelik Tarihi ve Deontolojisi	2	2	3. YARIYIL	Dr. Öğr. Üyesi	Meslek tanımı, meslekleşme süreci ve tarihsel gelişim süreci, mesleğe ait yasal sorumluluklar, insan hakları ve hasta hakları, ulusal ve uluslararası ebelik organizasyonları, çağdaş rol ve sorumluluklar.
İstanbul Medipol Üniversitesi	Ebelik Tarihi ve Deontolojisi	2	2	1.YARIYIL	Dr. Öğr. Üyesi	Bu ders; Ebe kimdir? Ebeliğe ilk adım, Ebenin ve Ebeliğin tanımı, Sosyolojik Özellikleri, Ebelik Anıdı, Meslek Nedir? Mesleğin Özellikleri, Dünyada Ebeliğin Tarihsel Gelişimi, Türkiye'de Ebeliğin Tarihsel Gelişimi, Ebelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Ebelik Eğitiminin Gelişimi ve Bugünkü Durumu, Ulusal ve Uluslararası Sağlık Organizasyonlar, Ebelikte Değerler, Meslek Etiği, Etik Kodlar, Ebelikte Ahlak Kavramı; konularını içermektedir.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Ebelik Tarihi ve Deontolojisi	2	2	7.YARIYIL	Öğr. Görevlisi	Deontoloji ve etik biliminin tarihi gelişimi; ebeliğin tarihi gelişimi, ebelik mesleğinin gelişimini etkileyen faktörler; bir meslek olarak ebelik, ebelik eğitiminin gelişimi ve bugünkü durumu; ebelik mesleğinde ahlak kavramı, ebenin sağlık ekibi içindeki yeri ve sorumlulukları; ebelik mesleği ile ilgili yasa, tüzük, yönetmelik, yönerge ve talimatlar; anne ve bebeğin ihmal ve istismarı etik seçimler; etik sorunlar, ulusal ve uluslararası ebelik organizasyonları.
Balıkesir Üniversitesi	Meslek Tarihi ve Deontoloji	3	2	7. YARIYIL	Doç. Dr.	Deontoloji ve Etik Biliminin Tarihçesi, Ünlü Türk Hekimleri, Orta çağ Sonrası ve Rönesans Döneminde Hasta Bakımı, Yeni ve Yakın Çağlarda Sağlık Mesleğinin Gelişimi ve Bugünü, Türkiye'de Ebelik ve Hemşireliğin Gelişimi, Sağlık Mesleğinin Dayandığı İlkeler, Kişiler Arası İlişkilerde İletişim, Sağlık Personelinin Ekip ve Toplum İçindeki Yeri, Sağlıkla İlgili Ulusal ve Uluslararası Kuruluşlar.
Amasya Üniversitesi	Ebeliğe Giriş	2	2	1.YARIYIL	Dr. Öğr. Üyesi	Bir meslek olarak ebelik, ebelik felsefesi, sağlıkta disiplinlerarası ekip yaklaşımı, sağlık bakım sisteminde ebenin rol ve sorumlulukları, ebeliğin yasal yönleri, tedaviye yönelik çağdaş girişimler ve etik, ebeliğin tarihi gelişimi.
İnönü Üniversitesi	Ebeliğe Giriş / Deontoloji	3	2	1/6. YARIYIL	Doç. Dr.	Ebelik mesleğinin tanımı, görev, yetki ve sorumlulukları, tarihsel gelişimi, ebelik eğitiminin felsefesi, dünyada ve ülkemizde ebeliğin genel görünümü ve sorunları, meslekle ilgili temel kavramlar, kadın, aile, beden imajı, prenatal kayıp kavramları ve ebelik, sağlıkta disiplinler arası ekip kavramı.

Tablo.2 Ebelik Tarihi dersinin verildiği yarıyılların yüzdelik dağılımı

Dersin verildiği yarıyıl	**Fakülte sayısı**	**%**
1.Yarıyıl	28	43,75
2.Yarıyıl	3	4,6
3.Yarıyıl	8	12,5
4.Yarıyıl	6	9,3
5.Yarıyıl	7	10,9
6.Yarıyıl	6	9,3
7.Yarıyıl	5	7,8
8. Yarıyıl	1	1,5
Toplam	64	100

Ebelik Tarihi dersinin verildiği yarıyılların yüzdelik dağılımı incelendiğinde en çok %43,7 oranında 1. yarıyılda, onu takip eden sırada %12,5 oranla 3. yarıyılda ve en az %1,5 oranda 8. Yarıyılda olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo.3 Ebelik Tarihi AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) dağılımı

AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi)	**Fakülte Sayısı**	**%**
2 AKTS	31	48,43
3 AKTS	19	29,68
4 AKTS	6	9,37
5 AKTS	3	4,68
6 AKTS	4	6,25
9 AKTS	1	1,56
Toplam	64	100

Ebelik Tarihi dersinin ve içerisinde konu başlığı olarak geçtiği derslerin AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) kredisi miktarı incelendiğinde %48,43 oranla 2 AKTS kredinin, onu takip eden %29,48 oranla 3 AKTS kredisinin ve %1,56 ile bölüm ana dersleri içerisinde başlık olarak yer aldığı) AKTS kredisi verildiği tespit edilmiştir.

Tablo.4 Ebelik Tarihi dersinin haftalık ders programlarına göre ders saati dağılımı

Ders saati	**Fakülte sayısı**	**%**
2 Saat	59	92,18
3 Saat	1	1,56
4 Saat	3	4,68
9 Saat	1	1,56
Toplam	64	100

Ebelik Tarihi dersinin ve ebelik tarihi konu başlığı içeren derslerin haftalık ders programında bulunduğu ders saati incelendiğinde en çok %92,18 oranla 2 saatlik derslerde verildiği, onu takiben en çok %4,68 ile 4 saat ve en az konu başlığı içeren bölüm ana dersi ile %1,56 oranla haftada 9 saat verildiği görülmüştür. Çalışmamızı gerçekleştirirken ebelik tarihi alanında yaptığımız literatür taramasında, kaynakların yetersiz olduğu görülmüştür. Meslek tarihi araştırmaları ve buna yönelik kapsamlı çalışmaların eksikliğinin giderilmesi, başta öğrencilerin nezdinde mesleğin geçmişi hakkında bilinçlendirilmesi, etik ve çalışma sorunlarında farkındalık ve gerekli çözümleri üretebilen bir neslin yetiştirilmesi için derslerde içerik ve nitelik bakımından

zenginleştirilerek mesleğin profesyonelliğine katkısı olacağı düşünülmektedir (Yılmaz Gören & Özbek Güven, 2018).

Literatür incelendiğinde meslek tarihi eğitiminin yetersizliğinden ve bunun ile alakalı bilimsel çalışmaların eksikliğinden bahsedilmiştir (Alkan, 2019). Kaynaklar çoğunlukla Osmanlı Geç Dönem' den itibaren günümüze kadar ulaşabilen tarih ile sınırlı kalmıştır. Bu sınırlılığın sebebini Fatma Gökçen Dinç (2011), kadim mesleğin bilgi aktarımındaki eksikliğin, yazılı tarihteki kadın erkek ilişkilerinin etkili olduğuna ve kadınların tarihte ve her dönemde görünmez kalmalarının sebebi olarak yorumlamıştır (Gökçen Dinç, 2011).

Ders isimleri ve içerikleri ve ders kredileri incelendiğinde; bazen yalnızca anlatılmış bir içerik başlığı, bazen ise ebeliği tanımlarken öğretilen bir konu olarak kalmıştır. Fakat ebelik kadim tarihi bu kadar kısa sürede "Ebelik Tarihi" konusuna vakıf olmak haylice zordur. Meslek tarihimize yeterince vakıf olamamak; meslek aidiyetine, mesleğin gelişimine olumsuz katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaklaşık 150 yıllık bir dönemde ebelerin yeterli statüye ve otoriteye ulaşamadıkları, tıp mesleği tarafından denetlendikleri için tam manada bir mesleki statü kazanamadığı literatürde belirtilmiştir (Cant et al., 2011). İngiliz ebeler Bluff ve Holloway yaptıkları çalışmasında ebelerin hastanede doğum yaptıran kadınlar değil, doktora yardımcı bireyler olarak tanımlamışlardır. Bu çalışma istenilen uluslararası ebelik kültüründen uzak yeni oluşturulan bir kültür olarak yorumlanmıştır (Bluff & Holloway, 2008). Özgürlüğü kısıtlanan ve tıp mesleği tarafından denetimde olan, profesyonelleşme ve ilerleme basamağında çıkan çatışmalar ile bu basamağın zorlaşmasından dolayı ebeler yarı profesyonel meslek olarak kategorize edilmiştir (Kızılca Çakaloz & Çoban, 2019). Fatma Eti Arslan, "Ebelik- Hemşirelik Mesleğinde Yolumuzu Aydınlatanlar" kitabında verdiği röportajda: Doğumun önderliğinin ebelik mesleğinden uzaklaşmasının ve tarihteki mesleki statü bilgisinin eksikliğinin etkisi ile sorumluluk almayan bir nesil yetiştiğini, bu sorumluluktan kaçmanın mesleği geriye götürdüğünü ifade etmiştir (Kocatürk & Yazgaç, 2022).

Bulgular incelendiğinde, ebelerin tarihteki yetki, sorumluluk ve becerilerinin ilerleyişinden detaylı bahsedilmediği görülmüştür. Bunun sebebinin geçmiş yetki, sorumluluk ve beceriye yönelik bilgi aktarımı eksikliğinden olduğu düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde tarih 19. yüzyıl son yarısındaki asıl mesele bu yeni ebelik kültürü beraber gelen diplomalı-diplomasız ebeler çatışmasından bahsetmektedir. Yeterli teoriye sahip diplomalı ebeler pratikteki yetersizlik sebebi ile halk ebelerine ihtiyaç devam etmiştir. Buda bilgi aktarımında ebelerin hala çok kıymetli olduklarını göstermiştir. Kocatürk ve Yazgaç'ın (2022) önderliğinde literatüre kazandırılmış "Ebelik- Hemşirelik Mesleğinde Yolumuzu Aydınlatanlar'' isimli eserde günümüz teknolojileri ile sessiz ve görünmez olan tecrübe ve bilgilerin genç meslektaşlara aktarmak isteyip, bu çalışmanın tarihte görünmez olan kadim ebelik mesleğine ışık tutmak istemişlerdir (Kocatürk & Yazgaç, 2022).

1954 yılında Haseki Hastanesi Başhemşiresi Ebe Sekine Arcan ve arkadaşları önderliği kurulan Türk ebeler derneği başkanı, aynı yıl İngiltere'de düzenlenen Uluslararası Ebelik Kongresi'ne katılmış, "Türkiye'de Ebelik Tarihi" hakkında sözlü sunum yapmıştır. Ardından yoğun çalışmaların devam etmesi ile "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Kanunu" na dayalı ebelerin görev tespitini içeren kanunun yapılmasında rol oynamıştır (Ebeler Derneği, 2023).

Yapılan çalışmalarda ebelik mesleğinin değer kaybettiği gözlemlenmiştir (Altay, 2017; Ay et al., 2018; Bilgin & Ocakçı FA, 2011; Çiçek, 2009; Demir & Taşpınar, 2021a, 2021b; Kızılca Çakaloz & Çoban, 2019; Palas Karaca, 2022; Soğukpınar & Çilesiz, 2022). Tarihi incelemelerde bu sebebin; eğitim eksikliğine ve erkek doktora muhtaç bir meslek haline geldiğine, kadınların tarihteki görünmezliğine ve gerçekleşen bebek ve anne ölümlerinden ebelerin sorumlu tutulmasına bağlamışlarıdır (Akalın, 1932; Altay, 2017; Gökçen Dinç, 2011). Bu problemlerin gerçek sebeplerinin ortaya çıkabilmesi için, tarihsel süreç üzerinde daha fazla çalışma yapılması gerektiği düşünülmektedir. Karagöz'ün 2020 yaptığı çalışmasında meslek tarihi dersinin, öğrencileri üzerinde geçmişe eleştirel bakış, eğitim politikasını geliştirmede ilerleme, problemlerin tespit edilmesi becerilerinin kazanmasını olumlu etkilediği görülmüştür (Karagöz, 2020). Asiye Ayar Kocatürk, "Ebelik- Hemşirelik Mesleğinde Yolumuzu Aydınlatanlar" isimli kitapta verdiği röportajda ebelik meslek tarihinin yeni öğrencilere katkıda bulunacağını ifade etmiştir. Yıllar önce yaşanan çoğu problemin hale çözüme kavuşamayarak ilerleme kaydedilemediğini fakat bu bilgiye sahip olunmasının problem çözümlerinde yeni nesil için ilerlemeye katkı sağlayacağını ifade etmiştir (Kocatürk & Yazgaç, 2022).

Ebelik tarihin hakim olmadan sorunların tespit edilememesi, mesleki profesyonelleşme ve aidiyet duygusundan eksik nesiller yetiştireceği, buda mesleğin toplum içerisinde var olma ve profesyonelleşme sürecini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Toplumda bir mesleğin profesyonel bir statüye ulaşması ve toplumda nitelikli hizmet verebilmesi için meslek üyelerinin profesyonel kimliklerinin güçlü olması gerekmektedir (Sabancıoğulları & Doğan, 2012) .Yapılan bir çalışmada (2016) ebelik mesleğinin toplum imajı incelenirken çalışmaya katılanların %41.6'sı ebe ve hemşireyi aynı nitelendirdiklerini, %22,2 hemşireliğin toplumda daha saygın bir meslek olduğunu, neredeyse her 5 kişiden 1'sinin ebelik mesleğini tanımadığını, dolayısı ile çalışmaya katılan kişiler kendilerini ebe yerine hemşire olarak tanıttıkları belirtilmiştir. (Karaçam & Güleç, 2016). Buda mesleğin farkındalığının, bağlılığın azaldığını ve başkalaşım sürecine girildiğinden bizi haberdar etmektedir. Mesleğin toplum nezdinde hakkettiği konumda olmaması, meslek adaylarının mesleki kimlik karmaşası yaşamalarını, motivasyonlarının bozulduğunu ve ebenin verdiği bakımın buna bağlı etkilendiği literatür araştırmalarında ortaya konmaktadır (Kızılca Çakaloz & Çoban, 2019).

Çalışmamızda haftalık ders saatleri incelendiğinde, bu ders saatlerinin yetersiz olduğu düşünülmüştür. Yetersiz verilen müfredatta, bu müfredatın gerekli olduğu farkındalığını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada (2019)'da hemşirelik tarihi ile alakalı %80,1 durumunda eğitim aldıkları, bu eğitimin %62,4 oranında üniversite eğitimi sırasında alındığı ifade etmişlerdir ve çalışmaya katılanların %%62,2 bu eğitimi yeterli bulmamışlardır. Meslek tarihi bilgi düzeyi yüksek olan kişilerin, meslek tarihi dersini gerekli görme oranları daha yüksek çıkmıştır (Alkan, 2019).

Ders içerikleri incelendiğinde ebelik tarihinin aktarılması ve kayıt altına alınmasına dair konularda yetersizlik görülmüştür. Meslekte kıymetli deneyim, tecrübe ve bilgiler; kadınların kuşaklararası iletişim, köklerinin keşfi ve geleneksel anlatım yok sayılması tarihi aktarımda mesleği olumsuz etkilediği düşünülmüştür. Umay Ana'dan, saray ebelerinden sonra; Dr. Besim Ömer'in doğum tarihi eserinde ebelik mesleğini icra edenleri üzerinde "Ebelik acuze ve bilgisiz, çenesi düşük pis kadınların elindeydi ve yerinden kalkamayacak derecede yaşlı kadınlardı. Doğum zor olduğunda kadını korkutmak, ters gelen bebeklere müdahale için çoban çağırırlardı. Bu ebelerin faziletlerinin

söz ebesi" sözlerinden gelişen olumsuzluk ifade edilmiştir. (Besim Ömer, 1932; Ejder Apay, 2014; Palas Karaca, 2022; Soğukpınar & Çilesiz, 2022).

4. Sonuç

Meslek tarihi araştırmaları ve buna yönelik kapsamlı çalışmaların eksikliğinin giderilmesi, başta öğrencilerin nezdinde mesleğin geçmişi hakkında bilinçlendirilmesi, etik ve çalışma sorunlarında farkındalık ve gerekli çözümleri üretebilen bir neslin yetiştirilmesi için derslerde içerik ve nitelik bakımından zenginleştirilerek mesleğin profesyonelliğine katkısı olacağı düşünülmektedir (Yılmaz Gören & Özbek Güven, 2018).

Tıp etiği ve deontoloji alanı ayrı ders olarak müfredatta yer almalıdır. Ebelik tarihi alanında ders, müfredata ayrı bir ders olarak eklenmelidir. İçeriği yalnızca ebelik tarihi olmayıp, tarihte yaşanmış ebelik problemleri, ebeliğin görev ve sorumluluklarına değinilmelidir.
Lisans döneminde geç kalan bu eğitimin, hizmet içinde telafi edilebileceği seçeneği üzerinde durulup, buna uygun çalışmalar geliştirilmesi, mesleki açıdan profesyonellik kazanma yolunda büyük bir adım olacaktır.
Ebelik dalına özgü profesyonel uygulama ve bilgi birikimlerinin gelişmesi için bilgi üretmek ve yayınlamak gerekmektedir (Karaçam, 2015). Profesyonelleşme basamağının başında gelen sorun tespiti ve ona bulunacak çözüm yolunda ilerlemek için geçmişteki deneyim ve problemlere hakim olmak gerekmektedir. Buda ancak meslek tarihinin önemsenmesi ile mümkün olmaktadır.

Kaynakça

1. Akalın, B. Ö. (1932). Ebe Kadının Doğuma Gidişi- Bekçinin omuzundaki ebe iskemlesidir. In *Doğum Tarihi* (Ahmet İhsan Matbaası, p. 41). Ahmet İhsan Matbaası.
2. Akın Palandöken, E., Ersoy, N., Yıldırım, D., Kırşan, M., & Tokem, Y. (2021). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Tarihi Eğitimine İlişkin Görüşleri Hakkında Bir Fenomenolojik Pilot Çalışma. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *6*(1), 97–103.
3. Alkan, T. (2019). *Hemşirelerin Hemşirelik Tarihi Bilgileri ve Mesleki Tutumları* [Yüksek Lisans]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
4. Altay, S. (2017). Cumhuriyet'in İlk On Beş Yılında Ebelik Eğitimine ve Mesleğin Dönüşümüne Dair Kısa Bir Bakış (1923-1938). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies*, *13*(35), 167–217.
5. Ay, F., Keçe, M., İnci, İ., Alkan, N., Acar, G., Üniversitesi, İ., Fakültesi, S. B., Bölümü, E., Yazışma, İ., Fatma, A., Demirkapı, A., Ruh, C., Sinir, V., Hastanesi, H., Istanbul İstanbul - Türkiye, B. /, Sağlık, B., & Dergisi, B. (2018). Ebelik Öğrencilerinin Meslek Algıları VE Kariyer Planlarını Etkileyen Faktörler. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, *7*(2), 27. https://doi.org/10.5505/bsbd.2018.09815
6. Besim Ömer. (1932). *Doğum Tarihi*. Ahmet İhsan Matbaası Limitet Şirketi, .
7. Bilgin, Z., & Ocakçı FA. (2011). Ebelik Öğrencilerinde Mesleki Güdülenme. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, *14*(3), 40–60.
8. Bluff, R., & Holloway, I. (2008). The Efficacy of idwifery Role Models. *Midwifery*, *24*(3), 301–309. https://doi.org/10.1016/j.midw.2005.02.008

9. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksek Okulu Ebelik Bölümü Ders İçeriği (Erişim Tarihi: 15 Eylül 2023) Erişim Adresi: https://bucaksyo.mehmetakif.edu.tr/icerik/1275/1022/ebelik-boeluemue
10. Cant, S., Watts, P., & Ruston, A. (2011). Negotiating Competency, Professionalism and Risk: The İntegration of Complementary and Alternative Medicine by Nurses and Midwives in NHS Hospitals. *Social Science & Medicine*, *72*(4), 529–536. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2010.11.034
11. Carr, E. H. (1996). *Tarih Nedir?* (Misket Gizem Gürütrk, Ed.; 5th ed.). İletişim Yayınları.
12. Çeber Turfan, E., Akçiçek, E., & Başgün Ekşioğlu, A. (2020). *Anne Sütü ve Emzirme* (Vol. 3). Vize Yayıncılık.
13. Çiçek, E. (2009). *Ebelik Son Sınıf Öğrencilerinin Ebelik Görev Tanımları ve Yeterlilik Alanlarına Göre KEndilerini DEğerlendirmeleri*. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
14. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ders Müfredatı. (Erişim Tarihi: 16 Eylül 2023) Erişim Adresi: https://ebelik.cu.edu.tr/
15. Demir, R., & Taşpınar, A. (2021a). Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Ebelik Mesleğine Bakış Açıları ve Gelecekten Beklentileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *5*(3), 446–478. https://doi.org/10.46237/amusbfd.780528
16. Demir, R., & Taşpınar, A. (2021b). Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Ebelik Mesleğine Bakış Açıları ve Gelecekten Beklentileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *5*(3), 466–478. https://doi.org/10.46237/amusbfd.780528
17. Ebeler Derneği. (2023, July 3). *Ebeler Derneği Tarihçesi*. Https://Www.Turkebelerdernegi.Org/Kurumsal/Tarihce/.
18. Ejder Apay, S. (2014). Geçmişten Günümüze Ebelik: Tarihi Bir İnceleme. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, *4*(2), 13–20.
19. Ejder Apay, S., Kanbur, A., Özdemir, F., & Pasinoğlu, T. (2012). Midwifery Education in Turkey. *Midwifery Education, Coll. Antropol*, *36*(4), 1453–1456.
20. Erbil, N., & Bakır, A. (2009). Meslekte Profesyonel Tutum Envanterinin Geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, *6*(1).
21. Eren, N., & Uyer, G. (1991). *Sağlık Meslek Tarihi ve Ahlakı*.
22. Ergol, Ş. (2011). Nursing Education in Higher Education in Turkey. *Journal of Higher Education and Science*, *1*(3), 152. https://doi.org/10.5961/jhes.2011.022
23. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Ders İçeriği. (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2023). Erişim Adresi: https://sbf.ogu.edu.tr/Sayfa/Index/28/ebelik-bolumu
24. Gökçen Dinç, F. (2011). *Cahil, Kirli, Batıl İnançlı Arkadaşlar: Ebelik ve Ebelerin Aşağılanması ve Modern Türkiye'de Ebeler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
25. Hamlacı, Y. (2017). Geç Osmanlı Döneminde Kadın, Doğum Ve Çocuk Sağlığı. *Lokman Hekim Dergisi*, *7*(1), 23–27.
26. İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Ders Müfredatı (Erişim Tarihi: 16 Eylül 2023) Erişim Adresi: https://www.medipol.edu.tr/akademik/fakulteler/saglik-bilimleri-fakultesi/bolumler/ebelik
27. Karaçam, Z. (2015). Bilimsel Araştırma Makalesinde Tartışma Bölümü Ve Sınırlılıkları Yazımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, *31*(2), 86–97.
28. Karaçam, Z., & Güleç, T. (2016). Yeni Mezun ve Öğrenci Ebelerin Kendilerini Hemşire Olarak Tanıtma Nedenleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, *32*(2), 11–24.

29. Karagöz, S. (2020). Türk Eğitim Tarihi Dersinin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme, Sorgulama ve Sorumluluk Bilinçlerinin Gelişimine Katkısı: Aksaray Üniversitesi Örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *16*(27), 1–1. https://doi.org/10.26466/opus.733260
30. Karayaman, M., & Akçiçek, E. (2012). Anadolu'da Halk Ebeliği. *Edebiyat Dergisi*, *18*(71), 83–95.
31. Kızılca Çakaloz, D., & Çoban, A. (2019). Profesyonel Bir Meslek Olarak Ebelik: Lisansüstü Program Öğrencileri Ne Düşünüyor? Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 240–249. https://doi.org/10.17049/ataunihem.450075
32. Kocatürk, A. A., & Yazgaç, R. (Eds.). (2022). *Ebelik- Hemşirelik Mesleğinde Yolumuzu Aydınlatanlar* (Vol. 1). İstanbul Medipol Üniversitesi.
33. Korkmaz Yıldız, N. (2008). Yeni Zelanda'da Ebelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, *1*(2).
34. Köyden, K., & Tokgöz, A. İ. (1936). Dr. Besim Ömer Akalın ve Nüfus İşimiz: Ahmet İhsan Tokgöz ve K. Köyden. *Ülkü*, *39*, 25–29
35. Mumcu, N., & Uzun Özer, B. (2020). Geçmişten Günümüze Ebelik Eğitimi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, *7*(3).
36. Orakcı, Ş., Durnali, M., & Aktan, O. (2021). Fostering Critical Thinking Using Instructional Strategies in English Classes. In *Research Anthology on Developing Critical Thinking Skills in Students* (pp. 79–96). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-7998-3022-1.ch005
37. Özbaran, S. (1990). Tarih Nedir?. *Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kollokyumu*.
38. Palas Karaca, P. (2022). Ebelik Felsefesi. In H. Türkmen, B. Akın, & H. Yalnız Dilcen (Eds.), *Ebelikte Meslek Tarihi ve Deontoloji*. Nobel Akademik Yayıncılık.
39. Sabancıoğulları, S., & Doğan, S. (2012). Profesyonel Kimlik Gelişimi ve Hemşirelik . *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, *15*(4), 275–283.
40. Soğukpınar, N., & Çilesiz, E. (2022). Doğumun Tarihi. In H. Türkmen, B. Akın, & H. Yalnız Dilcen (Eds.), *Ebelik Tarihi ve Deontoloji* (Vol. 1). Nobel Akademik Yayınlar.
41. Yeşil, H., & Yeşil, A. (2018). Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Ebelik İlk Ebelerin Doğuma ve İnfertiliteye Dair Müdahaleleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*, 16. https://doi.org/10.18026/cbayarsos.465730
42. Yilmaz Gören, Ş., & Özbek Güven, G. (2018). *Hemşirelik Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Kurulması için Önemli Bir Adım I. Uluslararası & III. Ulusal Hemşirelik Tarihi Kongresi İzlenimleri A Significant Step Towards the Foundation of the Department of Nursing History and Ethics; the Impressions of I. International & III. National Nursing History Congress* (Vol. 5, Issue 3).
43. Yök. (2023, June 22). *Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) 2023 Vakıf- Devlet Üniversitelerinde Ebelik Bölümler Hakkında Genel Bilgiler 22-06-2023*. Yüksek Öğretim Kurulu.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Türk Kadınları Tarihinden Örnekler

Nuriye DEĞİRMEN[1]
[1]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi Deontoloji veTıp Tarihi ABD.

Amaç: Bu bildiride Türk kadınları tarihinden seçilen önemli kişileri ve hizmetlerini tanıtmak ve günümüz kadınlarına rol modeli olması bağlamında dikkati çekmek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu bildiri derleme niteliğinde bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Türk, kadın, tarihi önemli şahsiyetler

Giriş: Sen çiçek ol, etrafa gülücükler saçmaya söz ver

Toprak olup, seni başı üzerinde taşıyan bulunur Hz. Mevlana

Tarihî bir perspektifle ele aldığımızda Türk kadınının, dâhil olduğu medeniyetlerin tesiriyle varlık ve rolü dönem dönem farklılıklar göstermiştir. Türk kadınının serüvenini, onun hem tarihî süreçte hem de farklı coğrafyalarda statülerinin değişiklikler göstermesi ile görebiliriz. Hatta Türk kadınları çağdaş olsalar bile bulundukları yer ve kesimlerde de (köy, kasaba, şehir) durumlarının farklı olduğu müşahede edilmiştir. İslâmiyet'ten önceki dönemlerde Türk kadınının statüsünün erkekle denk, anaerkil sisteme daha benzer olduğu, hükümdar, dini önder, şair, savaşçı yönleri ile ön plana çıktığı görülmüştür. Daha sonra dâhil oldukları medeniyetlerin etkisiyle Türk kadını algısı değişmiş, kadının cinsiyet olarak kimliği ön plana çıkarılmak suretiyle sosyal hayattaki yeri değişmiştir. Giyiminden gezmesine, seyahat biçimine, toplumsal ve aile içi ilişkilerine kadar kamu ve özel alanlarında düzenlenme yoluna gidilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşu itibari ile ve de batıdaki fikir hareketlerine paralel olarak, Türk kadınının kendisinin de dâhil olduğu bir hareketle, itibarlı durum yönelme arzusu dillenmeye ve mücadeleye başlanmış ve günümüzde bir takım haklar elde ettiği görülmüştür (Duran H., 2018).

Banu Çiçek: Türk tarihinde eski dönemlerde yaşamış sultan kadınlarından Banu Çiçek, Türkçenin on beşinci yüzyılın ortalarında tespit edilen metinlerinden Dede Korkut hikâyelerinde geçen ünlü Türk kadın karakterdir. Kendisi Bamsı Beyrek'in eşi, Oğuz boylarında kadınların eşit haklara sahip olduğunun en önemli, en belirgin simgesidir. Banu Çiçek, At biner, ok atar, kılıç kuşanır, düşmanla çarpışır ve kadın sultan olmayı hak eder kişiliğiyle bildiride örnek gösterilmiştir. Banu/Banı sözcüğü Fars kökenlidir ve "Hanım" anlamına gelir. Destandaki «Banuçiçek» isminin oluşmasında «hanım» yani «kral karısı» anlamında olan Banı sözcüğü bu manada bir unvandır. Güzellik belirten, köklü bir geçmişe sahip olan, bugün de kadın adı olarak işlenen "Çiçek" adının çok eski bir tarihi vardır. Moğol-Türk dillerinde ortak olan bu kelime Orhun-Yenisey Yazıtları'nda "Çeçek" şeklinde ifade edilir ve güzellik içerikli olduğu için eski Türk isim sisteminde önemli bir yere sahiptir. Oğuzların günlük yaşamlarından dillerine, inançlarından kültürlerine ilişkin bilgiye ulaşmayı sağlayan Dede Korkut metinlerinin temeli Oğuzların mücadeleleri ile ilişkilidir. Bu mücadele bazen kendi aralarında geçer, bazen doğaya yönelir, bazen de dıştaki düşmanlara karşı sürdürülür. Hikâyelerdeki göçebe yaşam tarzına eklenen tabiat, ahlak ve aile kavramlarına, henüz

bir tanıma ve alışma evresinde oldukları İslam dini de katılır. Dede Korkut Kitabı, geniş bir coğrafyada, uzun bir zaman dilimi süresince Türklerin hayatına dair fikir edinebilmek için değerli bir hazine özelliğindedir. Türk destanlarında betimlemesiyle karşılaştığımız Asya steplerindeki zorlu iklim şartları, sık sık yapılan savaşlar ve yıkılan-kurulan ülkelerin getirmiş olduğu konar-göçer hayat şekli kahramanlığı ve cesareti zorunlu hale getirmiştir. Bu doğa koşulları altında kendini güçlendirmek ve geliştirmek durumunda olan insanların neticesinde ise güçlü karakterler meydana gelmiştir. Şahsiyetinin temelini "hareket" ve "dışa dönüklük" unsurlarının oluşturduğu kutsaldan, vatanseverlikten vazgeçmez, savaşmaktan yılmaz, çekinmez ve doğuştan güçlü ve yetenekli doğar. Her zaman atlıdır ve yanında yiğit arkadaşları vardır. Tüm bu özellikleri ile birlikte dürüst, cömert, erdemli, hünerli, misafirperver, kendine güvenli bir davranış tarzı sergilerler. Eski Türk toplum hayatının zorunlulukları sonucu bu güçlü insan tipine olan ihtiyaç hem erkekler hem de kadınlar için geçerli olmuştur. Erkeğin kadını, kadının erkeği kuvvet ve cesaret bakımından denemesi bunun için çok önemlidir. Bu yüzden Türk kadını da tıpkı Türk erkeği gibi at biner, ok atar, kılıç kuşanır ve düşmanla çarpışır (Koç Y., 2017).

Banu Çiçek "Kam Pürenün Oğlı Bamsı Beyrek Boyı" anlatısında yer alır. Anlatıda olaylar ana hatlarıyla şöyle gelişir; Kam Gan oğlu Han Bayındır, İç Oğuz ve Taş Oğuz beylerine büyük bir ziyafet verir. Oğlu olmadığı için ağlayan Pay Büre ile kızı olmayan Pay Bicen için beyler dua ederler. Pay Bicen kızı olursa Pay Büre'nin oğlu ile evlendireceğini söyler. Bir süre sonra Pay Büre'nin bir oğlu, Pay Bicen'in bir kızı olur. Aradan on beş sene geçer. Dede Korkut gelip Pay Büre'nin oğluna Bamsı Beyrek adını verir. Bu vesile ile beyler bir av düzenlerler. Beyrek bu avda bir geyiği kovalaya kovalaya yavuklusunun otağına gelir. Burada Pay Bicen kızı Banu Çiçek'le ok atar, at koşturur, güreş tutar**.** Üçünde de kızı yener ve bu kızın Banu Çiçek olduğunu anlayınca nişanlanırlar. Avdan dönünce Beyrek kızla evleneceği gün, Bayburt hisarının beyi yedi yüz düşmanla gelerek Beyrek'i ve otuz dokuz yiğidi tutuklar. On altı yıl geçmesine rağmen Beyrek bulunamaz. Kızın abisi Delü Karçar Bayındır Han'a başvurarak Beyrek'in yaşadığı haberini getirene hediye, öldüğü haberini getirene kız kardeşi ile evlendireceğini vereceğini söyler. Yalancı Yaltacuk isimli birisi Beyrek'in gömleği kana bulaştırarak öldüğü haberini getirir. Banu Çiçek'le evlenmek için söz yaparlar, büyük düğününe süre koyarlar. Bu sırada Beyrek'in babası askerlerini Beyrek'i aramaya gönderir. İki askeri Beyrek'i bulurlar ve durumu anlatırlar. Beyrek kim olduğunu açıklar ve Banu Çiçek'le buluşurlar. Beyrek ve oğuz beyleri Bayburt hisarını almak için sefere çıkarlar ve hisar kalesini alırlar. Cami yaptırırlar, ezan okuturlar. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Destanlar söylerler. Dede Korkut Kitabından Banu Çiçek ile ilgili bölümlerden bir örnek aşağıdadır;

Babası der: Oğuz'da kimin kızını alıvereyim dedi.

Beyrek der: Baba bana bir kız alıver ki ben yerimden kalkmadan o kalkmalı, ben kara koç atıma binmeden o inmeli, ben hasmıma varmadan o bana baş getirmeli, böyle kız alıver baba bana dedi.

Babası Pay Püre Han der: Oğul sen kız istemiyorsun, bir kahraman istiyormuşsun, oğul galiba senin istediğin kız Banu Çiçek'tir dedi.

Beyrek der: Evet ya, evet aziz baba benim de istediğim odur dedi.

Kız der: Mademki böyle oldu, hemen şimdi ileri atılmak gerek bey oğlu dedi.

Kız dedi:

Vay al duvağımın sahibi
Vay alnımın başımın umudu
Vay şah yiğidim vay şahbaz yiğidim
Doyuncaya kadar yüzüne bakmadığım hanım
Nereye gittin beni yalnız koyup canım yiğit
Göz açıp da gördüğüm
Gönül ile sevdiğim
Bir yastıkta baş koyduğum
Yolunda öldüğüm kurban olduğum
Vay Kazan Bey'in inançlısı
Vay kudretli Oğuzun imrenileni
Han Beyrek (Koç Y., 2017).

Germiyan Beyliğinden Bursa Sarayına: Beylikleri Birleştiren Özel Bir Kadın; Devlet Hâtûn

Devlet Hâtûn,'un doğum yılı bilinmemektedir. Germiyanoğlu Süleyman Şah'ın kızı ve Yıldırım Bayezid'in eşidir. Osmanlı Şehzâdesi Mehmet Çelebinin annesidir. Annesi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin oğlu Sultan Veled'in kızı Mutahhara Hâtûn; babası Germiyanoğlu Süleyman Şah'tır. Hz. Mevlana'nın soyundan gelen Devlet hatun özenle yetiştirilmiş, eğitilmiş, bilgi yönünden zengin, güçlü karakterli Türk kadını olarak günümüze rol modeli bağlamında ışık tutmaktadır (Öcalan HB. 2016).

Kütahya bölgesinde hüküm sürmüş Germiyanoğulları Beyliği hükümdarı Süleyman Şah zamanında Osmanlılar'la ilk iletişim kurulmuştur. Süleyman Şah'ın kızı Devlet Hâtûn ile Murad Hüdâvendîgâr'ın oğlu Yıldırım Bayezid çok gösterişli bir düğün ile 1381 yılında evlenirler. Çeyiz olarak da Kütahya ile beraber Simav, Emet, Tavşanlı kazaları Osmanlılar'a verilmiştir (Öcalan HB. 2016).

Osmanlı kroniklerinde adı geçmeyen, ancak gerek mezar taşında gerekse daha sonraki araştırmalarda Devletşah, Devlet Hatun, Sultan Hatun gibi isimlerle anılan Germiyan Beyi Süleyman Şah'ın kızının gerçek adı bilinmemektedir. Zira Osmanlı padişahlarının eşleri ve hükümdar kızları, çoğu zaman hükümdar lakaplarıyla anıldıkları ve gerçek isimlerinin unutulduğu belirtilmektedir. Devlet Hatun'un ismi de bu şekilde tarihlerde yer almaktadır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin torunu Arif Çelebi'nin 1312'den önce Denizli ve Kütahya'yı ziyaret ettiği zaman Germiyan Beyi I. Yakup ile görüştüğü ve üzerinde manevî nüfuz kurduğu bilinmektedir. Bu dostane ilişkiler daha sonra Yakup Bey'in torunu Germiyan Beyi Süleyman Şah ile Sultan Veled'in kızı Mutahhara Hatun'un evliliğiyle desteklenmiştir (Öcalan HB. 2016).

Düğün için Süleyman Şah, ulemadan Cemaleddin İshak Fakih'i bir heyetle I. Murad'a göndermiştir. Beraberinde meşhur Germiyan atları, Denizli'nin ak bezleri ve Alaşehir'in kızıl üzümlerinden hediyeler takdim etmiştir. Sultan I. Murad bu teklifi kabul etmiştir. Gelini getirmek

için Bursa Kadısı Koca Mahmut Efendi ve kapıkullarından Emir-i Alem Aksungur Ağa, Çavuşbaşı Demir Han, Yıldırım Bayezid'in dadısı, Kadı Mahmut ve Ak Sungur'un eşi ile üç binden fazla kapıkulu Kütahya'ya gitmişlerdir. Bunlardan bazıları çeyiz olarak verilen şehirleri teslim alacak muhafız askerlerden oluşuyordu. Süleyman Şah, düğünün bir kısmını Kütahya'da yaptırmıştır. Büyük ziyafetler, hediyeler alınıp verilmiş, Osmanlılar'ın 1381'de yaptıkları Bursa'daki büyük düğün oldukça gösterişli yapılmıştır. Düğüne Mısır hükümdarı ile etraftaki Anadolu hükümdarları ve Rumili'nden hırıstiyan prensleri de davet edilmiştir. Murad Hudâvendigâr düğüne davet ettiği devlet yöneticileriyle bir takım devlet antlaşmaları imzalamıştır. Böylece düğün bir anlamda devletler arası zirve toplantısına dönüşmüştür. Bir ay sürdüğü söylenen düğünü Hoca Sadeddin detaylı şeklini aktarmıştır. "H. 783 (M. 1381) yılında dünyanın canlandığı, bütün bitkilerin parıldadığı bahar endamında, dünyanın dört tarafına hükümran olan sultanımızın yüce talihi şeref burcundan doğduğu günlerde yeşil çimenlerde, bitkiler ve bahçelerin çiçekler yapraklarını açtıkları o demde, cenneti andıran Bursa'da, bir ferah yerde, eğlenti meclisinin, safa toplantısının kuruluşuna başlandı. Bu neş'eli mecliste çeşitli yiyeceklerle dolu sofralar kuruldu. Devlet erkânı, padişahın yakınları, rütbe ve görevlerine göre kendilerine ayrılan yerlere oturdular. Çevredeki hükümdarlardan çeşitli armağanlarla gelen elçiler misafir edildiler. Mısır ve Suriye hükümdarının elçileri, kula ve yörük atları getirmişlerdi. Ayrıca Arap işi güzel hediyelik eşyalar ve sultana yakışan hediyeler sundular. Mısır hükümdarının gönderdiği cins atlar ile savaş aletleri ise Evrenos Gazi'ye hediye edildi. Osmanlı Sultanı sunulan tüm hediyelerin bir kısmını savaş askerlerine, diğer kısmını halka, özellikle de alimlere verdirdi ki Hazine-i Âmiresine gelen hediyelerden birazcık bile bıraktırmadı (Öcalan HB. 2016). Aşık Paşazâde Tevârîh-i Âl-i Osman nam eserinde düğünün bir ay sürdüğünü belirtmiş ve düğün ile ilgili şiirsel dille şu ifadeleri sunmuştur:

Bu düğün kim Murâd Hân itdi kardaş

Yayıldı sofralar döküldü çok aş

Bir ay tamâm yenildi ni'metler

Fakîr ü ganî ve hem yidi evbâş

Alemlü hil'atini halk giydiler çok

Donandı hep yalıncak rind ü kallâş

Atâlar eyledi altun u akçe

Hocalar gibi oldı kulmâş

Rızâ buldı kamu bu halk-ı âlem

Melûl gitmedi halk olmadı savaş

Düğün kim eyledi o Gâzi Hünkâr

Yük idi Âşıkî bil sükkeri baş

Du'â itdüm o demden bugüne dek

Ölünce iderem du'âyı yoldaş

Devlet Hatun, Çelebi Mehmet olarak tanınan Osmanlı Devleti'nin 5. padişahı olan I. Mehmed tahta çıkmadan yaşamını yitirmiştir. Valide sultanlık yapamamıştır. Devlet Hatun 1412 yılında hayatını kaybetmiştir. Oğlu I. Mehmed tarafından Bursa'da Devlet Hatun'un Bursa'daki Türbesi inşa ettirilmiş ve oraya defnedilmiştir. Devlet Hatunun Türbesi; Türbe, mermerden inşa edildiği için "Ak Türbe" olarak da adlandırılmaktadır. Yapı kare planlıdır. İçte helezonik bir kubbeyle örtülüdür. Dışta yüksek bir kasnağa oturtulmuş kurşunla kaplı sivri bir külahı bulunan ve yanları açık olan türbe Selçuklu türbe mimarlığının son örneklerinden biri sayılmaktadır. Devlet Hatun'un mermer sandukasının üzerinde, kabartma sülüs harflerle Âyete'l-Kürsî yazılıdır. Başucundaki şahide (mezar taşı) üzerinde Arapça olarak şu ibare yer alır: "Bu türbe-i şerife hatunların sultanı, iffetli kadın efendi Devlet Hatun'undur, kendisi Bayezid Han'ın oğlu büyük Sultan Mehmed Han'ın annesidir". Ayakucundaki mezar taşında ise "Hicrî tarihle 816 senesi Şevval ayında" yazılıdır. Bu yazıdan Devlet Hatun'un vefatının Ocak 1414 olduğu anlaşılmaktadır. Devlet Hatun'un Merzifon'da bir zaviye, Amasya'nın bir köyünde de cami yaptırdığı bilinmektedir (Öcalan HB. 2016).

Hürrem Sultan: Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultan, Osmanlı tarihinin en güçlü ve en etkili kadınlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Hayatı romanlara, tiyatro oyunlarına ve opera eserlerine konu olmuştur. Siyasette ve devlet işlerinde aktif rol oynayarak, Osmanlı İmparatorluğu'nda "Kadınlar Saltanatı" denilen devri başlatmıştır (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Hürrem Sultan'ın Topkapı Sarayı'na gelene kadar ki hayatı hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Yaşadığı dönemde Lehistan Krallığı sınırları içinde bulunan Rutenya'da (Ukrayna) 1504 senesinde dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Tatar akıncıları tarafından 1520 senesinde yaklaşık 15 yaşında kaçırıldığı, Kırım Hanı'nın himayesine girdikten sonra Topkapı Sarayı'na getirildiği bilinmeketedir. Ukrayna'daki kayıtlara göre adı Anastasia'dır. Polonyalıların geleneğinde, Aleksandra Lisowska olarak bilinir. Avrupa'da ise La Rossa veya Roxelana adıyla anılmaktadır. Hürrem kelimesi Türkçe'de neşeli anlamına gelmektedir (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Görünüşü; Hürrem Sultan döneminin Avrupa elçileri tarafından güzelliği her zaman övülmüştür. Eşi Kanuni Sultan Süleyman'ın adına yazdığı şiirlerde de güzelliği metih edilmektedir. Hürrem Sultan portrelerinin, ressamların hayal ürünü olduğu ifade edilmektedir. Gerçeği yansıtmadığı bildirilmektedir. Bununla birlikte Osmanlı İmparatorluğu'nda adına en çok portre yapılmış hanım sultandır(https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Hayatı; Hürrem Sultan'ın Osmanlı Sarayına geliş durumu ve Kanuni Sultan Süleyman ile tanışması hakkında tam bir bilgi bulunmamaktadır. Saraya getirildiğinde I. Süleyman'ın Manisa valisi iken Mahidevran Sultanla evliliğinden Mustafa isimli bir oğlu vardı. Hürrem Sultan'ın 1521

senesinde Şehzade Mehmed isimli bir oğlu oldu. Böylece saraydaki konumu yükseldi (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Mahidevran Sultan ile arasında bir rekabet oluştu. Mahidevran Sultan, 1533'te Manisa Valiliği'ne atanan oğlu Şehzade Mustafa'nın yanına gönderildi. Hürrem Sultan'ın saray yönetimindeki pozisyonu Kanuni Sultan Süleyman'ın resmi nikahlı eşi olmasıyla yükseldi. Kanuni'nin annesi Valide Hafsa Sultan'ın 1534 senesinde ölümü üzerine Hürrem'in saraydaki etkisi daha da artmış ve yönetimi ele almıştır. Sadrazam Pargalı Damat İbrahim Paşa'nın ölümüyle Hürrem sultan için engeller kalkmıştır. Şehzadelerin sancak beyliklerine atanmasında Hürrem Sultan'ın rolü olduğu düşünülmektedir. Hürrem Sultan'ın tek kızı Mihrimah Sultan, 1539 yılında Diyarbakır valisi ve III. Vezir Rüstem Paşa ile evlenmiştir. Rüstem Paşa'nın göreve getirilmesinin perde arkasında Mihrimah Sultan ile Hürrem Sultanın olduğu ifade edilmektedir. Hürrem Sultan, o zamana kadar görülmemiş bir şekilde siyasetle ilgilenmiş, diplomatik yazışmalar yapmış ve devlet işlerine karışmıştır. 1548 senesinde Kanuni, İkinci İran Seferinde'yken Hürrem Sultan Lehistan kralı olan yeni krala tebrik mektubu yazarak hediyeler iletmiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk ve tek kez, Hürrem Sultan, bir kral ile mektuplaşmıştır. Bu devletin kaidelerine ters düşen bir durumdur. Hürrem Sultandan başka, bir devlet yöneticisi ile mektuplaşan başka bir hanım sultan örneği bulunmamaktadır. Hürrem Sultan'ın Leh kralına yazdığı mektup aşağıdadır (https://www.biyografya.com/biyografi/12558);

"Pederinizin vefatı üzerine Lehistan kralı olduğunuzu öğrendik. Allah her şeyin doğrusunu bilir ki; çok sevindik ve memnun olduk. Kalbimize nur, gönlümüze neşe ve sürur (mutluluk) geldi. Saltanatınızın hayırlı, bereketli ve uzun ömürlü olmasını diliyoruz. Emir, Yüce Allah'ındır; Cenab-ı Hakkın hükümleri istikametinde hareket etmenizi tavsiye ederiz…"

Hürrem Sultan eşi Kanuni Sultan şavaşta iken ülkenin durumu hakkında Sultanı bilgilendiriyordu ve önerilerde bulunuyordu. Kanuni Sultan'a İran savaşı esnasında ilettiği aşağıdaki mektubu bu duruma güzel bir örnektir:

"Benim Sultanım, şehir hakkında soracak olursanız; şimdilik henüz hastalık devam etmektedir. Ancak evvelki gibi değildir... Benim Sultanım, sık sık mübarek mektubunuzu gönderirsiniz diye yalvarırım. Zira ki, billah yalan değil, bir iki hafta geçip de ulak gelmezse alem gulguleye gelir. Türlü türlü sözler söylenir. Yoksa sadece kendi nefsim için istediğimi sanmayınız."(https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Hürrem Sultan, on yedi Nisan 1558 yılında İstanbul'da yaşamını yitirmiştir. Büyük bir cenaze töreninin ardı sıra Süleymaniye Camii avlusuna gömülmüş, türbesi eşi Kanuni Sultan Süleyman tarafından inşa ettirilmiştir. Hürrem Sultan'ın vefatına üzülen Kanuni sultan Süleyman günümüzdeki İran'da bulunan bir şehrin ismini Hürremabad olarak değiştirmiştir (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Hürrem Sultanın Hayır işleri: Hürrem Sultan İstanbul'da günümüzde onun adıyla anılan Haseki semtinde, Mimar Sinan'a Haseki Külliyesini yaptırmıştır. 1538-1551 yılları arasında inşaatı tamamlanan külliyenin içinde bir hamam, medrese ve hastane bulunmaktadır. Günümüzde Sağlık Bakanlığı Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi olarak tanınan bu hastane Türkiye'de hizmet

vermektedir. Hürrem Sultan ayrıca Ayasofya Camii civarında yardıma muhtaç ve fakirlerin karnını doyurmak için bir mutfak yaptırtmıştır. Kabe, Şam, Bağdat, Konya, Kudüs ve Edirne gibi şehirlerde Hürrem Sultan çeşitli eserler yaptırmıştır (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Hürrem Sultanın Kadınlar Saltanatı; Hürrem Sultan, Osmanlı tarihi boyunca, devlet işleriyle ilgilenen ilk kadın sultan olarak bilinmektedir. Kendi mührünü bastırmıştır, divan toplantılarıda, tel örgülü bir pencereden izlemiştir ve sonrasında fikirlerini eşi Kanuni Sultana bildirmiştir (https://www.biyografya.com/biyografi/12558).

Safiye Ali: Safiye Ali 1894, İstanbul doğumludur, 1952, Dortmund'da vefat etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın tıp doktoru ve tıp eğitimi veren ilk kadındır. Anne çocuk sağlığı üzerine çalışmalar yapan Safiye Ali'nin adı Süt Damlası Bakımevleri ile anılmaktadır. Mesleki çalışmalarının yanında İstanbul'da başlayan kadın hareketlerine katılarak Türk kadınlarının seçilme hakkı adına mücadeleler yapmıştır https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-safiye-ali-1894-1952.

Babası Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamid'in yaverliğini yapmış olan, Ali Kırat Paşadır. Annesi Şeyhül harem Hacı Emin Paşa' nın kızı Emine Hasene Hanım'dır. Dedesi Hacı Emin Paşa da onyedi sene boyunca Mekke şeyhül İslamlık görevi yapmıştır ve 5 adet vakıf kurmuştur. Babasını küçük yaşta kaybetmiştir Safiye Ali. Dedesi Emin Paşa'ya ait konakta yetişmiştir. İstanbul Amerikan Kız Koleji'nde eğitim görmüştür. Kolej yılları boyunca hayali olan tıp doktoru olmayı çok istemiştir. Onun döneminde Darülfünun Tıp Fakültesine kız öğrenciler alınmamaktaydı. Birinci Dünya Savaşı sürer iken ekonomik sorunlarına olmasına rağmen Almanya'ya gitmiş, Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitim almıştır. Devlet bursu alarak eğitimini sürdürmüştür. Final sınavında almış olduğu 1. derecesi ile "*doktor namzeti*" unvanını aldı. 1921 senesinde "Bebeklerde İç Pakimenenjit Kanaması' hakkındaki tezini tamamlamıştır (https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-safiye-ali-1894-1952).

1923 senesinde Türkiye'nin ilk kadın doktoru olarak icazetnamesini almıştır. Eşiyle birlikte Cağaloğlu'nda muayenehane işletmişlerdir. İlk zamanlar pek toplumca tanınmaması sebebi ile muayenehanesine çok az birey gelmekte iken, sonraları popüler olmuştur. Kadın doktor olması sebebi ile düşük ücret ödemek isteyenler bile çıkmıştır. İstanbul'da 5 sene doktor olarak çalışmıştır. Fakat karşılıksız şekilde çalıştığı ana çocuk sağlığı hizmetleri ile daha çok iştigal etmiştir. Ayrıca Amerikan Koleji bünyesiyde açılmış olan ilk kız tıp okulunda jinekoloji ve obstetrik derslerini anlatarak, kadınlara tıp öğretimi yapan ilk kadın öğretim üyesi olarak tarihe ismi yazılmıştır (https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-safiye-ali-1894-1952).

Anne sütü alamayan ve steril süt içme imkânı bulunmayan bebekler için Fransız Kızılhaç'ı bünyesinde kurulmuş olan, 1925 yılında Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne devredilen Süt Damlası Bakımevi'nin yönetimini üstlenen Safiye Ali, gönüllü hizmetleri ile bakımevine aktiflik sağlamıştır. Süt Damlası merkezindeki hizmetleri; anneleri emzirmeye teşvik etmek, yeterli beslenemeyen bebeklerin sağlıklı beslenebilmesi için eğitim verme odaklıydı. Safiye Ali ayrıca anne sütü alamayan bir yaş sonrası hasta ve kaşektik bebeklerin bakımları ile ilgilenme adına *Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi Küçük Çocuklar Muayenehanesi*'nin kurulmasında öncülük

etmiştir. Londra, Viyana ve Bolonya'da yapılan kongrelerde Himaye-i Etfal Cemiyeti adına temsiliyet sağlamıştır. Daha sonraları sadece muayenehanesinde doktorluk icra etmiştir. Döneminde tek kadın doktor olması sebebi ile, resmi kayıtlarda Malul Gaziler Büyük Ticaret Salnamesinde adı, "Safiye Ali Bey" olarak geçmiştir. Erken Cumhuriyet dönemindeki kadın hareketlerinin içerisinde bulunan Safiye Ali'nin 1928 yılında Bolonya'da yapılan Beynelmilel Kadın Doktorlar Konferansı'nda kazandığı sosyal ve bilimsel gözlemleri ile Servet-i Fünun dergisinde yayımlanmıştır (https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-safiye-ali-1894-1952).

Safiye Ali, Türk Kadınlar Birliği Sıhhiye Komisyonu başkanlığı yaparak fuhuşla mücadele için hizmet sunmuştur. Daha sonra kanser rahatsızlığı oluşması üzerine Türkiye'den ayrılmış, Almanya'ya yerleşmiştir. II. Dünya Savaşı yılları esnasında sağlığı bozuk olmasına rağmen doktorluk yapmaya devam etmiştir. 5 Temmuz 1952 senesinde Dortmund'da elli sekiz yaşında yaşamını yitirmiştir (https://www.biyografya.com/biyografi/11895).

NASA'da çalışan ilk Türk kadın bilim insanı Prof. Dr. Dilhan Eryurt: Dilhan Eryurt 1926'da doğmuştur. 2012 yılında Ankara'da yaşamını yitirmiştir. Türk kadın astrofizikçidir. Güneş'in ve yıldızların evrimi ile ilgili araştırmalar yapmıştır. 1961-1973 sürecinde NASA'da görev yapmış, bu kurumdaki ilk Türk bilim kadını olarak çalışan Eryurt, ODTÜ'de astrofizik anabilim dalı kurmuştur. 1988-1993 sürecinde ODTÜ'de Fen Edebiyat Fakültesi dekanlığı görevi yapmıştır. Prof. Dr. Dilhan Ezer Eryurt, Ay'a inilmesini sağlayan prensiplerle ilgili yaptığı araştırma ile 1969 senesinde 'NASA Apollo Başarı Ödülü almıştır https://www.bilimma.com/dilhan-eryurt).

İlköğrenimini Ankara'da tamamlamıştır. Daha sonra Ankara Kız Lisesi'nde eğitim görmüştür. 1946 senesinde İstanbul Üniversitesi Yüksek Matematik ve Astronomi Bölümü'nden başarı ile mezun olmuştur. Daha sonra Ankara Üniversitesi astronomi bölümünü açmak üzere görevlendirilmiştir. Tevfik Okyay Kabakçıoğlu ile çalaışmış, iki sene fahri asistanlık yapmıştır. Lisansüstü çalışmaları olarak, bir süre Michigan Üniversitesi'nde çalışmıştır ve 1953 yılında Ankara Üniversitesi Astrofizik Anabilim Dalı doktora programında eğitim görmüş ve ardından doçentlik çalışmalarını da daha sonrasında tamamlamıştır (https://www.bilimma.com/dilhan-eryurt).

1959 yılında Uluslararası Atom Enerji Ajansı bursu ile Kanada'ya gitmiştir. Deep River Atom Enerjisi Laboratuvarı'nda Alastari G. W. Cameron ile çalışmıştır. Hidrojen yıldızları üzerine çalışmıştır ve yıldızların yapı modelleri üzerine pek çok başarılı program yazmıştır. Sonrasında ABD'ne gitmiştir, önce Amerikan Soroptimist Federasyonu bursu ile ABD'nde Indiana Üniversitesi'nde çalışmıştır. Üniversiteye bağlı Goethe Link Gözlemevi'nde yıldız modelleri yapma ile tanımıştır. Prof. Dr. Marshall Wrubel ile çalışmıştır. Bu deneyimden sonra Ulusal Bilimler Akademisi bursu alıp, NASA'ya bağlı Goddard Uzay Araştırma Enstitüsü'nde çalışmıştır. Uzay uçuşları ile ilgili kuramsal araştırmalar yapmıştır (https://www.bilimma.com/dilhan-eryurt).

Alastair G. W. Cameron ile güneşin yapısıyla ilgili, evrimi ile ilgili ve güneşten gelen nötrinoların hesaplanması ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Dilhan Eryurt'un Goddard Enstitüsü'nde yaptığı çalışmalar, güneş hakkında o zamana kadar yanlış bilinen bazı gerçekleri ortaya çıkarmıştır. Güneş'in parlaklığının, oluşumundan bu yana gittikçe artmadığını, geçmişte güneşin daha çok

parlak ve sıcak olduğunu ortaya koydu. Araştırmaları döneminde yeni başlayan uzay uçuşlarının gidişatını etkileyecek önemde olmuştur. 1956 yılında yayınlanan doktora tezi devletimizde astrofizik alanında yapılan ilk yayınlardan biridir. TÜBİTAK'ın desteği ile ilk Ulusal Astronomi Toplantısının düzenlenmesini sağlamıştır. 1977 senesinde Tübitak Bilim Hizmet ve Teşvik Ödülü ile ödüllendirilmiştir. 1991 senesinde ODTÜ'de yıldız gözlemevi kurulmasında katkı sağlamıştır. 1993 senesinde emekli olmuştur. 1997 senesinde Türkiye Bilimler Akademisi şeref üyesi seçilmiştir. Eryurt, 13 Eylül 2012 yılında, Ankara'da geçirdiği kalp krizi sebebi ile yaşamını yitirmiştir (https://www.biyografya.com/biyografi/2707).

Sonuç: Türk tarihindeki lider kadınların yaşamları ve yaptıkları bize her zaman her yönden örnek teşkil etmektedir. Kadın sağlığı ve hakları ile ilgilenen sağlık sektörü çalışanı kadınların, tarihte iz bırakmış kadın liderlerin hayatlarını okuyup öğrenerek kendi yaşamlarına değişim yönünde farkındalık katmaları toplumumuzda kadın sağlığını ve kadınların haklarını yükseltmede önemli rol oynayacağı aşikardır.

Kaynaklar:

1. Duran H. Türk Kadınına Tarihi Açıdan Bakmak. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi-2018.
2. Koç Y. Banu Çiçek'ten Gülcemal'e Alp Kadın Tipinin İzleri. Journal of Turkish Language and Literature Volume:3, Issue:2, Spring, 2017, (147-154)
3. Öcalan HB. Germiyan Sarayından Bursa Sarayına Bir Gelin Gider: Devlet Hatun. U.Ü. Fen-edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 19, Sayı: 30, 2016/1.
4. https://islamansiklopedisi.org.tr/hurrem-sultan.
5. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-safiye-ali-1894-1952.
6. https://www.biyografya.com/biyografi/11895.
7. https://www.bilimma.com/dilhan-eryurt.

Atatürk'ün Çocuk Sevgisi Üzerinden Günümüz Hasta Çocuk-Sağlık Çalışanı Arası Etik İlişkiye İz Düşümler

Nuriye DEĞİRMEN[1]
[1]Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi ABD.

Amaç: Bu bildiride Atatürk'ün çocuk sevgisi ve çocuğa yaklaşımlarından yola çıkılarak, sağlık çalışanı çocuk hasta arasındaki etik ilişkiye yol gösterici değerlendirmeler sunulacaktır.

Yöntem: Bu bildiri derleme niteliğindedir.

Giriş

Atatürk, yaşamı boyunca sevdiği bireylere kaç yaşında olursa olsun çocuk diye seslenir idi. Onun iç dünyasında çocuk sevgisi özel anlam oluşturmakta idi. Kendisinin çocuğu yoktu fakat içinde bitip tükenmeyen bir çocuk sevgisi bulunmaktaydı. Atatürk, çocukların gösterişsiz, doğal hali ile bilgisizce, tüm dileklerini içtenlik ile söylemelerinden oldukça hoşlanır idi. Yaşamının son dönemlerini çok sevdiği evlatlığı Ülkü ile geçirmiştir. Bu çocuğu, Atatürk'ün çocuk sevgisinin anlamlı, özel bir sembolü olmuş idi. Tüm gittiği yerlerde ve zamanlarda, Atatürk hep çocukları arar idi. Çağa uyumlu ve huzurlu Türkiye devletini kurar iken, temel hayat faktörü olarak çocukları görürdü. İlerlemede çocukların etkisi ile oluşumlara ümit bağlamıştı. Tüm gezilerinde çocuklara sevgiyle yaklaşır idi. Çocuklarla uzun uzun sohbet, muhabbet ederdi. Vedat Demirci anılarında geçen hikaye şöyledir; Atatürk bir gün bir çocuk balosuna gider. Ortalıkta bir şaşkınlık ve sevinç havası oluşur. Küçük bir erkek çocuk salonun ortasından hayranlık ile Atatürk´e bir süre bakarak: "Atatürk'üm, seni öpmek istiyorum" diye seslenir, ortamda bir sessizlik hakim olur, Atatürk çocuğa cevaben "Öyleyse, gel öp" diye yönelir, küçük çocuk koşarak Atatürk´ün boynuna sarılır, o esnada diğer çocuklar da: "Biz de.. Biz de.." diye bağrışırlar, tüm çocuklar Ata´yı doyasıya öperler. Bu olay oradaki birçok kimseyi ağlatır ve büyük Atatürk de ağlar ve o gün çevresindekilere der ki Atatürk: "İşte benim kuşaklarım". 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Atatürk tarafından dünya çocuklarına armağan edilmiştir. İlki Atatürk tarafından kutlatılan bu bayram, savaş sırasında yetim-öksüz kalmış çocuklar için bir bahar şenliği halinde kutlanması için onları sevindirmek amacı ile kutlanmaya başlamış, sonraları ise uluslararası düzeyde barış ve huzurun simgesi bağlamında kutlana gelmiştir (1,2,3).

Tarihsel boyutta; toplum yaşantısı ve kültürümüzde çocuğa önem veren anlayışımız Türk milleti olarak hep var olmuştur. Tarihten günümüze liderlerimizin eşliğinde çocukları korumayı, yetiştirmeyi hedefleyen önemli hizmetler gerçekleştirilmiştir. Kuramsal anlamda, 1882'de "Çocuk Islahevi" kurulmasıyla, sonrasında 1883 yılı "Çocukların Dilenmesi"nin önlenmesi çalışmalarına dönük yönetmelik yürürlüğe sokulmuş, sonrasında da öksüzler yurtları ve kimsesiz çocukları barındırma kurumları ile ilgili hizmetler ortaya konulmuştur. Özellikle 1921 sürecinde halen Kurtuluş Savaşı'nın sürdüğü dönemde Atatürk, savaş esnasında anne-babasını yitirmiş çocukların barınabilecekleri sıcak bir aile yuvası olabilecek "Çocuk Esirgeme Kurumu" (Himaye-i Eftal Cemiyeti) kurumunun kurulumu oldukça önemli bir hizmet olmuştur. 1926 yılı döneminde yetimlerin aylıklarını değerlendirmek için "Emlak ve Eytam (Yetimler) Bankası" kurulumu gerçekleştirilmiştir (4,5,6).

Atatürk'ün çocuk sevgisini gösteren, örnek bazı sözleri şöyledir: Küçük hanımlar, küçük beyler, sizler hepiniz geleceğin gülleri, yıldızları ve ikbal ışıklarısınız. Memleketi temel ışığa boğacak sizlersiniz. Ne derece önemli, değerli olduğunuzu düşünüp, öyle çalışın. Sizden çok şey bekliyoruz. Bugünün minikleri, yarınların büyük insanlarıdır. Ülke geleceği için hazırlanan devlet evlatlarına, hiçbir zorluk karşısında yılmayarak, tam sabırla ve metanet ile çalışmalarını ve eğitim alan çocukların anne ve babalarına da çocuklarının eğitiminin sağlanması adına hiçbir fedakarlıktan kaçınmamalarını öneririm. Amaçlara sadece evlatlarımızı yetiştirmek ile varamayız. Çocuklarımız geleceğe aittir. Çocuklar geleceği oluşturacak kimselerdir. Ancak geleceği yapılandıracak olan çocuklarımızı büyütecek anneler, babalar ve kardeşlerin tümü şimdiden az çok aydınlatılmalıdırlar ki, yetiştireceğimiz çocuklarımız milletimiz ve memleketimize hizmet edecek, yararlı ve faydalı olacak biçimde büyütülsünler. Hiç olmaz ise yetiştirme gerekliliğine inansınlar. Okulların yanı sıra; gazete, dergi ve köylere değin yayınlanarak dağıtılması önemlidir. Türk milleti geleceği, şimdiki çocuklarının doğru görüşleri ve yorulmak bilmeyen çalışma azimleri ile büyük ve parlak olacaktır. Çocuklar geleceğin güvencesi, yaşam sevincimizdirler. Bugünün çocuklarını, yarının büyükleri olarak yetiştirme hepimiz için insanlık görevidir. Tüm çocukların doyasıya yaşamaları gereken 23 Nisan, Türkiye'nin tek ulusal bayramıdır. Çocukları sağlıklı ve bilgili yetiştirilmeyen uluslar, temeli çürük binalar gibi çabuk yıkılırlar. Çocuklar her türlü ihmalden ve istismarlardan korunmalıdırlar, onları her şartta yetişkinlerden daha özel ele alınmalıyız. Yetiştireceğimiz çocuklara ve gençlere, hududu ne olursa olsun, en önce, her şeyden önce Türkiye'nin istiklali, temel benliği ve geleneklerine düşman olan unsurlarla mücadele etme gerekliliği öğretilmeli (7, 8, 9).

Atatürk'ün insanlığa beslediği sevgi anlayışında, çocuklara olan özel şefkatinin önemli yeri vardır. Onun kalbi çocuk sevgisi ile dopdolu olan bir şefkat timsali idi. Hasan Rıza Soyak Atatürk'ün çocuk sevgisi yaklaşımını şu şekilde ifade etmiştir: "*Atatürk çocukları çok sever idi. Onun dilinde çocuğun anlamı 'sevgi' demek idi. Kendinin çocuğu olmamış idi. Bu durumdan dolayı zaman zaman iç sızısı duymuş mudur bilmiyorum. Doğrusu buna hiç ihtimal vermiyorum. Çünkü bütün çocuklar onun öz çocukları gibi idi. Atatürk, bu çocuklara öylesine gönül vermişti, onlar da öylesine Atatürk'e candan bağlanmışlardı. Dünyada böylesine bir mutluluğa ermiş kaç insan vardır? Böyle bir insanın yüreğinde öyle bir üzüntü nasıl yer tutabilirdi?... Bir gün yanına gittiğim sırada evladı Ülkü'yü yine Atatürk'ün kucağında gördüm, şakalaşıyorlar idi. Ülkü gülerek Atatürk'ün saçlarını asılıyor, burnuna yapıştıra yapıştıra, ara ara minik elleriyle yüzüne tokatlar indiriyor idi. Bir ara bana baktı. Atatürk'ün gözleri sevgi ve neşeden ışıl ışıl idi. 'Çocuklar ne sevimli ne tatlı varlıklar değil mi? En çok hoşuma giden hâlleri nedir, bilir misin? İki yüzlü olmamaları, bütün dilek ve duygularını içlerinden geldiği şekilde açıklamaları' dedi.* Ata, 1893 senesinde henüz 12 yaşında iken babasını kaybetti. Hayatının sonraki sürecini "*yetim*" olarak sürdürdü. Bu sebeple çocukları çok seviyordu, özellikle kimsesiz çocuklara sahip çıkıyordu, çocukların eğitimine çok önem veriyordu. Ata: manevi evlatlarından; İhsan, Ömer, Afife, Abdürrahim ve Zehra (Zühre)'yı Cumhuriyet'ten önce; Sabiha, Afet, Rukiye, Nebile, Ülkü ve Sığırtmaç Mustafa'yı Cumhuriyet'ten sonra evlat edinmişti. Atatürk özellikle öğretmen Afetinan'ı bilim araştırmalarına yönlendirmişti, onu bir bilim kadını olmaya yönlendirmiş; gözü pek, cesur Sabiha'yı bir savaş pilotu olarak yetiştirmişti. Böylece Türk kızlarının, kadınlarının cesaretini ve her alanda yetenekli olduklarını kanıtlamak istemişti. Atatürk, vefatından önce yazdığı vasiyetinde, tüm manevi çocuklarına İş Bankasındaki payından, yıllık gelirinden, her ay belli miktar ücret ödenmesini istemişti. Buna göre Afetinan'a ayda 800, Sabiha Gökçen'e 600, Ülkü'ye

200, Rukiye ve Nebile'ye de 100'er lira ödenmiştir. Ayrıca Sabiha Gökçen'e bir ev satın alınması için gereken para verilmesini istemiştir (10).

Atatürk önderliği ile döneminde çocuklar konusunda, ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalarla da yakından ilgilenilirdi, bildirgelere imza atılıp, taraf olunurdu. 26 Eylül 1924'de Milletler Cemiyeti Genel Kurulu'nda "Çocuk Hakları Bildirgesi" kabul edildi. Çocukların yaşatılmaları, geliştirilmeleri ve korunmalarını içeren bu bildirgeye, 1928 senesinde Atatürk tarafından da imza atılır. 14 Eylül 1990 senesinde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi imzalanır, taraf ülke konumuna gelinilir. Yalnız tüm çalışmalara rağmen çocukların sorunları, tarihin tüm dönemlerinde olduğu gibi günümüzde de ulusal ya da uluslararası arenada önemini korumaktadır (1, 5, 7).

Çocuklar, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı süreçlerinde en mağdur olan gruplardan olmuşlardır. Zorunlu olarak Atatürk döneminde, çocuk yaştakilerin askere alınmasıyla çocuklar hem savaşa katılmış hem de çalışarak savaşa katkıda bulunmuşlardı. Atatürk her zamanki gibi akılcı ve bilimsel davranmış, çocuk ve gençlik konusunu, tarihe yönelim sağlayacak nesiller anlayışı içerisinde ele almıştı. Atatürk'ün felsefesinin temellerini oluşturan ilkelerden biri de tarihin bir ilerleme olduğu düşüncesidir. Atatürk çocukları yarının büyükleri olarak görür iken çocukların en iyi biçimde yetiştirilerek yarınlara güvenle bakabilmelerini amaçlamıştı. Atatürk'ün düşünce sistemi her daim devam ettirilmiş ve günümüze kadar Türk toplumunda çocuklar geleceği temsil eden en önemli insan kaynakları olagelmiştir (2,4,6).

Hasta çocuk ile sağlık çalışanı arasında kurulacak etik ilişkide çalışana büyük sorumluluklar düşmektedir. Çocuk hasta ile iletişim yetişkinlerle kurulan etik ilişkiden daha fazla hassasiyet ve dikkatle, özen gerektirir. Çünkü çocuk, yaş dönemi gereği yetişkinlerden farklı olarak tıpkı Atatürk'ün bakış açısında olduğu gibi, kendine özgü davranış kalıpları gösterir ve yetişkine göre iletişim tarzı daha doğal, bilinçsiz, özgürce isteklerini ifade edebilir halde, daha açık, zaman gerektiren süreçlidir. Geleneksel ve kültüre özgü baskı ve çocuğu dışlamanın yaşanabildiği toplumumuzda çocuğa söz hakkı tanınmasına ihtiyaç arz eden durum söz konusudur. Bu bağlamda mesleki etik ilişkide, Atatürk'ün yöntemi ile düşünür isek; çocuğu önemsemek, ona zaman ayırmak, sevecen ve yakın davranmak, duygularını önemsemek, empati kurmak, hislerimizi çocuğa ifade etmek, söz hakkı vermek, isteklerini karşılamak önemlidir. Çocuk hastayla doğru iletişim kurulmayan bir ortamda, tedavi süreci yetersiz kalacaktır (9,10).

Anahtar Kelimeler: Atatürk çocuk sevgisi etik ilişki

Kaynaklar

1. Onur B., Atatürk ve Çocuk, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, ekim-aralık, 2010.
2. Cenk Büyükünal SN., Yeşildağ E., Mustafa Kemal Atatürk : Kısa Yaşamında Çocuklar İçin Neler Gerçekleşmişti?, Coc Cer Derg/Turkish J Ped Surg 2022;36(2): 1-9.
3. Koç E., Atatürk, Cumhuriyet ve Çocuk Ruhu, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi S 45, Bahar 2010, s. 71-82.

4. Özdil Y., Mustafa Kemal Atatürk ve Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk Yayınevi, https://kitap.name/kitap/mustafa-kemal-ataturk-ve-cocuk/, erişim tarihi 6.12.2023.
5. Reçberoğulları A.N., Atatürk Dönemi Çocuk Politikası, Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bölümü Dalı, 2021.
6. Çocuklar İçin Nutuk Mustafa Kemal Atatürk, https://fliphtml5.com/ibxp/xdyv/Mustafa_Kemal_Atat%C3%BCrk_-_%C3%87ocuklar_%C4%B0%C3%A7in_NUTUK/ erişim tarihi 6.12.2023.
7. https://www.cnnturk.com/turkiye/uzman-isimlerden-gemlik-depremi-yorumu-sebebi-golcuk?page=2, erişim tarihi 6.12.2023.
8. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturkun-manevi-cocuklari/, erişim tarihi 6.12.2023.
9. Çağlayan İ, Atatürk'ün çocukları, İletişim Çalışmaları Dergisi Sayı 2 Güz 2012, s.101-116.
10. Jandarma Çocuk, https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/Jandarma_%C3%87ocuk_Dergisi/JANDARMA_%C3%87OCUK_1.pdf, Jandarma genel komutanlığı genel sekreterliği, erişim tarihi 6.12.2023.

Uluslararası Dergilerde Yayınlanan Türkiye Adresli Ebelik Yayınlarının Bibliyometrik Profili

Yasemin DİNÇEL, Resmiye ÖZDİLEK

Giriş: Bilimsel yayınların etkinliği bibliyometrik çalışmalarla ortaya konulabilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, uluslararası dergilerdeki Türkiye adresli ebelik yayınlarının bibliyometrik profilinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde 'SCOPUS' veri tabanında yıl ve dil kısıtlaması yapılmaksızın, yayın başlığı, özeti ve/veya anahtar kelimelerinde 'midwife*' olan tüm yayınlar taranarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analize, bilimsel çalışma türünde araştırma makalesi ve bölgede Türkiye adresli (country/territory*Turkey) yayınlar dahil edilmiştir. Veri tabanına Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi abone olunan online veri tabanlarından 'SCOPUS' web sayfasından ulaşılmıştır.

Bulgular: SCOPUS veri tabanında araştırmanın başlık, özet ve/veya anahtar sözcüklerinde "midwife*" kelimesi ile tarama yapıldığında toplam 53.313 yayın olduğu görülmüştür. Bu yayınların 292'si Türkiye adreslidir. Türkiye'den ilk ebelik yayınının bilimsel literatüre 1974 yılında kazandırıldığı ve Fişek tarafından yazılan 'An integrated health/family planning program in Etimesgut District, Turkey' başlıklı makalenin 'Studies in Family'de yayınlandığı belirlenmiştir. 2000 yılına kadar Türkiye'den toplam yayın sayısı 2 iken, 2000 yılından itibaren artışın son 19 yılda 121'e yükseldiği belirlenmiştir. 2020 yılında 31 yayın, 2021 yılında 47 yayın, 2022 yılında 48 yayın ve 2023yılında 37 yayın yapıldığı saptanmıştır. Türkiye adresli yayınlarının en fazla olduğu ebelik dergisinin etki faktörü (IF) 2.640 olan 'Midwifery' olduğu saptanmıştır. Midwifery dergisinde ilk yayın 2005 yılında yapılmış ve toplam 30 yayın olduğu belirlenmiştir. Yayınların en çok yer aldığı ikinci ve üçüncü dergiler ise Perspectives in Pschiatric Care ve European Journal of Midwifery'dir. Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan üç araştırmacının; Karaçam (10), Çankaya (6) ve Akın (5) olduğu belirlenmiştir. Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan üç kurumun ise Ege üniversitesi (21), İstanbul üniversitesi-Cerrahpaşa (21) ve Atatürk Üniversitesi (20), olduğu saptanmıştır. En yüksek atıfa sahip Türkiye adresli yayın 2009 yılında Midwifery'de yayınlanmıştır.

Sonuç: Türkiye adresli ebelik araştırmaları literatüre son 49 yıldır yayın kazandırmaktadır. Etki faktörleri yüksek dergilerde yayın oranı görece azdır. Ebelik dergilerinde makale sayısının 2002 yılından sonra artış göstermeye başladığını ve 2019 yılı itibariyle keskin bir artış gösterdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, bilimsel araştırma, dergi makalesi, bibliyometrik analiz

GİRİŞ

Ebelik, en önemli sağlık alanlarından biri olup, insanlığın var oluşu kadar eskiye dayanmaktadır. Bilgi ve ahlaki değerler ile temellendirilen ebelik mesleği, Türkiye'de usta-çırak ilişkisi ile başlamış ve eğitimle birlikte gelişimini sürdürerek profesyonel kimlik kazanmıştır. Ebelik meslek eğitimi günümüzde lisansüstü eğitim düzeyine ulaşmıştır ve nitelikli ebe sayısı giderek artmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) ebeliğin güçlendirilmesi ve ebelik hizmetinin kalitesinin arttırılması için ebelik eğitimi ile ilgili standartlar belirlemişlerdir (Mumcu & Uzun Özer, 2020; Yörük, 2016).

Ebelik mesleğinin profesyonelleşmesi lisansüstü eğitim olanaklarının artmasına yol açmıştır. Lisansüstü eğitim programlarına farkındalığın artması ile bireylerin bağımsız bilimsel araştırmalar yapma ve bilgiyi değerlendirme becerisi kazandırarak bilimsel olayları irdeleme, yorumlama ve yeni sentezlere ulaşma yeteneğini kazandırmaktır (Ünal & Ekşioğlu, 2023; Yılmaz & Karanisaoğlu, 2016). Araştırma, bilimsel olarak gelişim ve ilerleme göstermenin en önemli aracıdır. Uygulamalı bir sağlık disiplini olan ebelik biliminde gerçekleştirilen araştırmalar, teorik bilgi yükünü oluştururken aynı zamanda ebelik uygulamaları için de bilimsel bir taban oluşturmaktadır (Aydın et al., 2015). Akademik bir alanın varlığı o alan üzerine çıkmış akademik yayınlardan anlaşılmaktadır. Bu konuları araştıran bir alan olan bibliometrics 'bibliyometri' alanına ilgi gittikçe artmaktadır (Ataman & Çelik, 2018). Bibliyometrik analiz; belirli bir alanda belirli bir dönemde ve belirli bir bölgede kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analiz edilmesidir (Gürbüz et al., 2015). Bibliyometrik analizler; yayınların, dergilerin, yazarların, yayın gönderen kurumların araştırılmasında ve ülkelerin bilimsel etkinliğinin ortaya koymasında büyük yarar sağlar (Jones et al., 2011). Bu çalışmada Ebelik alanında yapılan bilimsel çalışmalara bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak genel bir bakış sunmak amaçlanmıştır. Bibliyometrik analizler, belirli bir konudaki araştırmaların etkisini, değişen araştırma eğilimlerini, ülkelerin veya yazarların yıllara göre eğilimlerini gösteren incelemelerdir (Ellegaard & Wallin, 2015)(Ellegaard & Wallin, 2015).

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi türü olan bibliyometrik analiz yöntemidir. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Araştırma soruları

1. Ebelik alanında en çok yayın yapan dergiler ve bu dergilerin metrikleri nelerdir?
2. Ebelik alanında en çok yayın yapan yazarlar kimlerdir?
3. Ebelik alanında en çok yayın yapan üniversiteler hangileridir?
4. Ebelik alanında en çok atıf alan yayınlar nelerdir?
5. Ebelik alanında en çok atıf alan yayınlar hangileridir?

Araştırma 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde 'SCOPUS' veri tabanında yıl ve dil kısıtlaması yapılmaksızın, yayın başlığı, özeti ve/veya anahtar kelimelerinde 'midwife*' olan tüm yayınlar taranarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analize, bilimsel çalışma türünde araştırma makalesi ve bölgede Türkiye adresli (country/territory*Turkey) yayınlar dahil edilmiştir.

Bibliyometrik analiz; yayınların tarihsel süreci, yayın türü, konu alanları, yazar ve kurum bilgileri, yayınlandıkları dergilerin etki faktörü ve atıf sayısını içermektedir. Veri tabanına Kocaeli Üniversitesi Kütüphanesi abone olunan online veri tabanlarından 'SCOPUS' web sayfasından ulaşılmıştır. Veriler kamuya açık bir veri tabanından elde edildiği için etik izine gerek duyulmamıştır.

Bulgular

SCOPUS veri tabanında araştırmanın başlık, özet ve/veya anahtar sözcüklerinde "midwife*" kelimesi ile tarama yapıldığında toplam 53.313 yayın olduğu belirlendi. Bu yayınların 292'si Türkiye adresli olduğu saptandı. Türkiye'den ilk ebelik yayınının bilimsel literatüre 1974 yılında kazandırıldığı ve Fişek tarafından yazılan 'An integrated health/family planning program in Etimesgut District, Turkey' başlıklı makalenin 'Studies in Family'de yayınlandığı belirlendi. 2000 yılına kadar Türkiye'den toplam yayın sayısı 2 iken, 2000 yılından itibaren artışın son 18 yılda 107'ye yükseldiği belirlendi. 2019 yılında 14 yayın, 2020 yılında 31 yayın, 2021 yılında 47 yayın, 2022 yılında 48 yayın ve 2023 yılında 37 yayın yapıldığı saptandı (Şekil 1).

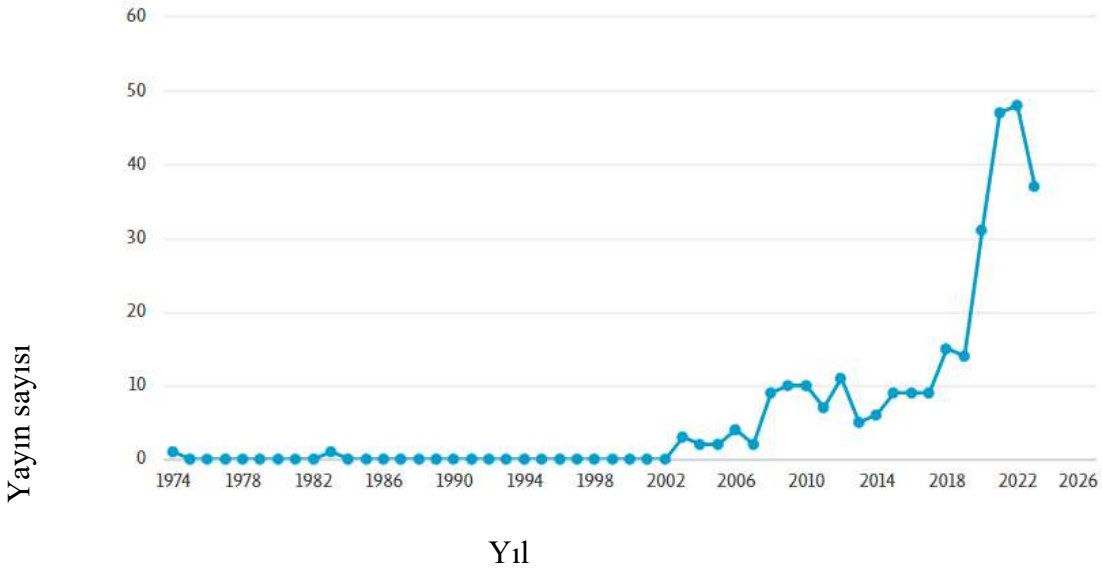

Şekil 1. Yıllara göre Türkiye'den yapılan yayın sayısı

Türkiye adresli yayınlarının en fazla olduğu (30 adet) ebelik dergisinin etki faktörü (IF) 2.640 olan 'Midwifery' olduğu belirlendi. Midwifery dergisinde ilk yayın 2005 yılında ve 2009 ve 2023 yıllarında dörder adet yayın ile toplam 30 yayın olduğu belirlendi. Yayınların en çok yer aldığı diğer dört dergi ise Perspectives in Pschiatric Care (15 adet), European Journal of Midwifery (14 adet), Europan Journal Of Midwifery (13 adet) ve Nurse Education Today (12 adet) 'dir (Şekil 2).

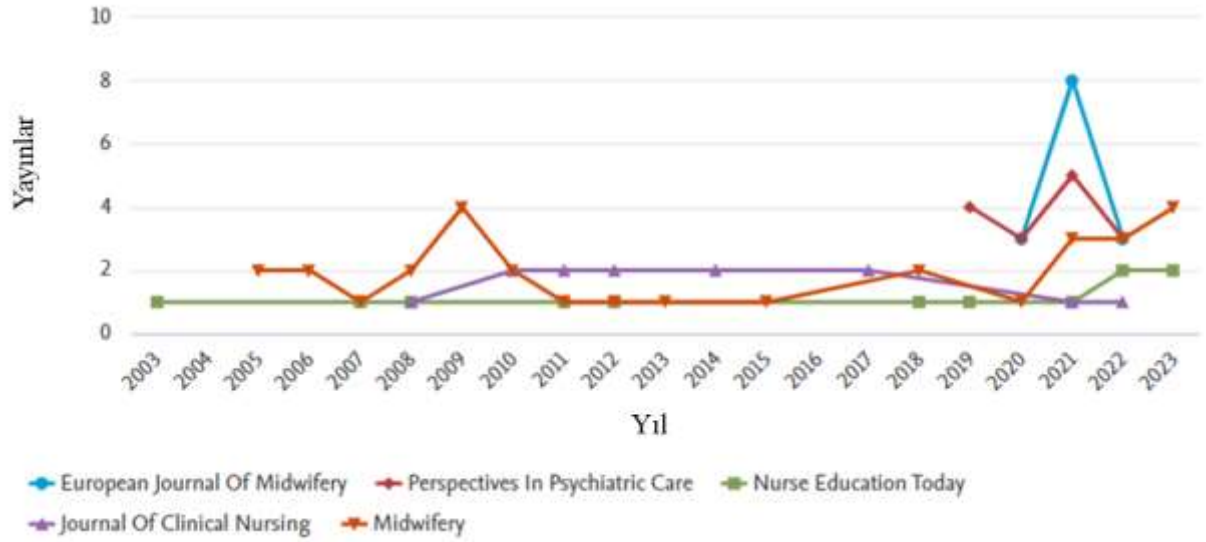

Şekil 2. Türkiye adresli yayınlarının en fazla olduğu dergiler

Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan beş araştırmacının; Karaçam (10 adet), Çankaya (6 adet), Akın (5 adet), Kaya (5 adet) ve Apay (4 adet) olduğu belirlendi (Şekil 3).

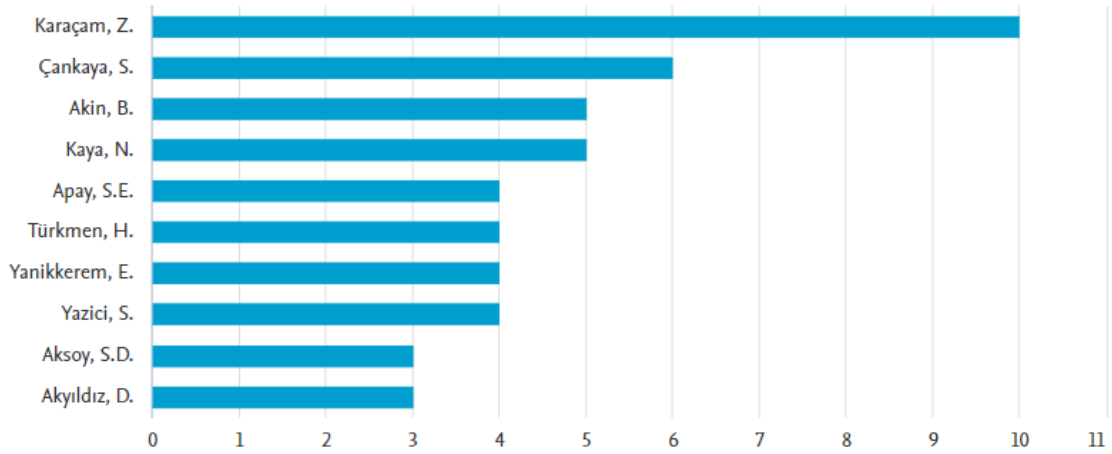

Şekil 3. Ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan Türk yazarlar

Türkiye'den ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan beş kurumun ise Ege üniversitesi (21 adet), İstanbul üniversitesi-Cerrahpaşa (21 adet), Atatürk Üniversitesi (20 adet), Selçuk Üniversitesi (20 adet) ve İstanbul Üniversitesi (19 adet) olduğu saptandı (Şekil 4).

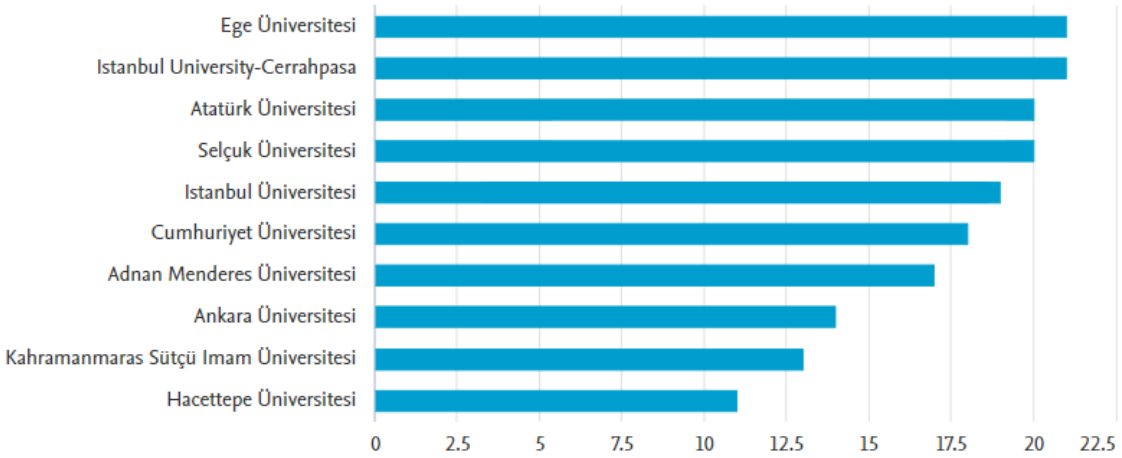

Şekil 4. Ebelik dergilerinde en fazla yayını bulunan kurumlar

En yüksek atıfa sahip Türkiye adresli yayın (119 atıf) 2009 yılında Serçekuş tarafından "Fears associated with childbirt among nulliparous women in Turkey" başlığı ile Midwifery'de yayınlandığı görülmektedir (Tablo1).

Tablo 1. En yüksek atıfa sahip Türkiye adresli yayınlar

Yayın Adı	Yazar	Dergi	Yılı	Atıf Sayısı
Fears associated with childbirth among nulliparous women in Turkey	Serçekuş, P., Okumuş, H.	Midwifery, 25(2),pp.155-162	2009	119
The experience of pregnanat women during the COVID-19 pandemic in Turkey: A qualitative study	Mizrak Şahin, B., Kabakci, E.N.	Women and Birth, 34(2), pp. 162-169	2021	89
Depression, anxiety and influencing factors in pregnancy: a study in a Turkish populaton	Karaçam, Z., Ançel, G.	Midwifery, 25(4), pp. 344-356	2009	81

Tartışma

Bilimsel araştırmalar ile bilgi üretmek mesleklere özgü profesyonel bilgi ve uygulamaların gelişmesi için bir zorunluluktur. Aynı zamanda araştırmalar, pek çok disiplinde olduğu gibi ebelikte de kanıt temelli uygulamaları geliştirmenin bir yoludur. Modern bilimsel literatürde

ebelik ile ilgili yayınların 1800'lü yıllarda yapıldığı düşünüldüğünde Türkiye'de tarihsel olarak önemli bir zaman farkı olduğunu söylemek mümkündür (Blundell, 1827).

Ülkemizde ebelik alanındaki yayınların literatüre göre görece gecikmiş olmasından üniversite düzeyinde ebelik eğitimine geç başlanması sorumlu tutulabilir. Çünkü bilimsel bilgiyi üretme ve bilgiye ulaşma lisans ve üzeri öğrenim düzeyleri ile sağlanmaktadır. Türkiye'de ebelikte lisans öğretimine 1997 yılında, yüksek lisans öğretimine 2000 yılında ve doktora öğretimine 2013 yıllarında başlanmıştır (Karaçam, 2016)(Karaçam & Zekiye, 2016). Araştırmamızda Türkiye adresli ebelik yayınlarının son 49 yıldır literatüre kazandırıldığı belirlenmiştir. 2000 yılına kadar Türkiye'den toplam yayın sayısı 2 iken, 2000 yılından sonra 290 araştırmanın yayınlandığı saptandı. Tarihsel süreçleri yayın sayısındaki artışa ilişkin bulgunun öğrenim düzeyleri ile paralel olarak geliştiği görülmektedir. Araştırmamızda 'midwife*' anahtar kelimesi kullanılarak veri tabanında tarama yapılmış olmasına rağmen bu sonuçlar içinde doğrudan ebelik bakımından söz eden çalışma ayrımını yapmak güçtür. Ebelik kavramının geçtiği çalışmaların tamamı veri tabanında belirlenmiştir. Araştırmamızda Türkiye adresli ilk yayının 1974 yılında Fişek tarafından yazılan 'An integrated health/family planning program in Etimesgut District, Turkey' başlıklı makale olması, ebelik kavramının diğer disiplinler tarafından yapılan yayınlarda da anahtar kelime olarak kullanıldığını göstermektedir.

Sonuç ve öneriler

Türkiye adresli ebelik araştırmaları literatüre son 49 yıldır yayın kazandırmaktadır. Etki faktörleri yüksek dergilerde yayın oranı görece azdır. Ebelik dergilerinde makale sayısının 2002 yılından sonra artış göstermeye başladığını ve 2019 yılı itibariyle keskin bir artış gösterdiği söylenebilir.

Ebelik eğitiminin ve ebelik alanında yayın sayılarının artması için lisansüstü programların artması ve ebelerin bilimsel araştırmalar yapması desteklenmelidir.

Kaynakça

1. Ataman, F., & Çelik, E. (2018). Entelektüel Yapıların Sosyal Ağ Analizi İle Görselleştirilmesi: Van Yüzüncü Yil Üniversitesi Üzerinde Bibliyometrik Bir Analiz. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *23*(1), 34–47. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/477246
2. Aydın, Y., Adiğ, A., & Topal, E. A. (2015). Ebe ve Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *J Hum Rhythm*, *1*(4), 168–175.
3. Blundell. (1827). Lectures on the Theory and Practice of Midwifery. *Lancet*, *1*, 215.
4. Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? *Scientometrics*, *105*(3), 1809–1831. https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z
5. Gürbüz, Y., Sügün, T. S., & Özaksar, K. (2015). A bibliometric analysis of orthopedic publications originating from Turkey. *Acta Orthopaedica et Traumatologica Turcica*, *49*(1), 57–66. https://doi.org/10.3944/AOTT.2015.14.0044
6. Jones, T., Huggett, S., & Kamalski, J. (2011). Finding a way through the scientific literature: Indexes and measures. *World Neurosurgery*, *76*(1–2), 36–38. https://doi.org/10.1016/j.wneu.2011.01.015

7. Karaçam, Z. (2016). Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, *6*(3), 128–136.
8. Karaçam, & Zekiye. (2016). Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim Ve Araştırma. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, *6*(3), 128–136.
9. Mumcu, N., & Uzun Özer, B. (2020). Geçmişten Günümüze Ebelik Eğitimi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, *7*(3), 217–222.
10. Ünal, İ., & Ekşioğlu, A. (2023). Attitudes and Behaviors of Midwifery Students Towards Postgraduate Education and Conducting Scientific Research. *Journal of Midwifery and Health Sciences*, *6*(1), 14–22. https://doi.org/10.5152/jmhs.2023.224787
11. Yılmaz, T., & Karanisaoğlu, H. (2016). Türkiye'de Ebelik Eğitiminin Güncel Durumu. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, *3*(1), 73. https://doi.org/10.17681/hsp.32896
12. Yörük, S. (2016). Dünya'da Ebelik Eğitimi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *6*(1), 46–50.

Midwives in Middle Ages Europe and The Ottoman: The Witch Hunt Period

Seçil KÖKEN DURGUN[1], Nursen BOLSOY[1]
[1]Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery

For centuries, midwives have gained a respected place in society, helping a new member join the family and being seen as a woman's confidant. The depiction of midwives in paintings and the existence of writings addressing midwives from the BC Period, the Antiquity and the early Middle Ages have enabled us to have information about the place of the profession in society. The midwifery profession, which continued with the master-apprentice relationship, began to lose its status with the "witch hunt" practices attributed to the dark periods of the Middle Ages.
It is known that the "witch hunting" events that took place in the late Middle Ages were a practice fueled by the aim of gaining a certain benefit. It has been defined as a fear campaign created and used by state power to direct society's actions in the necessary direction and achieve its own interests. Witchcraft was associated with women, and it is not a coincidence that the male clergy living in that period chose women as the target when creating enemies. Primarily, midwives and healer women were shown as targets. These women gave birth, healed with plants and often resorted to prayers. Physicians began to be interested in birth in the 15th century and the fact that birth was under the monopoly of midwives led to the witch hunt against midwives. As a result of this dark period, women refrained from practicing midwifery and men became the new practitioners of the profession. As a matter of fact, the period of witch hunts paralleled the start of men's career in midwifery. During this period, midwives maintained their place in society in the Ottoman Empire. The midwifery profession, which is generally based on the master-apprentice relationship, has begun to be supported by education. Witch hunting practices did not have a direct impact on midwives in the Ottoman Empire. However, traditional healers disappeared in Europe, midwifery became a profession that women were afraid to practice, and it came under the domination of physicians. With the westernization movements that started in the later periods of the Ottoman Empire, European health education was taken as an example, and the midwifery profession lost its status and brought serious harm to our profession.
This compilation was made to describe how the midwifery profession appeared in Europe and the Ottoman Empire during the witch hunt events.

Key Words: midwifery, witch hunt, middle ages

Orta Çağda Avrupa ve Osmanlıda Ebelik: Cadı Avı Dönemi

Seçil KÖKEN DURGUN[1], Nursen BOLSOY[1]
[1]Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Yüzyıllar boyunca aileye yeni bir üyenin katılımına yardımcı olan ve kadının sırdaşı olarak görülen ebeler toplumda saygın bir yer edinmiştir. Milattan Önceki Dönem, İlk Çağ ve Orta Çağın ilk dönemlerine ait resimlerde ebelerin tasvir edilmesi, ebelere hitap edilen yazıların bulunması mesleğin toplumdaki yeri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Usta çırak ilişkisi ile devam eden ebelik mesleği Orta Çağın karanlık dönemlerine atfedilen "cadı avı" uygulamaları ile beraber statü kaybı yaşamaya başlamıştır.

Orta Çağ'ın son dönemlerinde yaşanan "cadı avcılığına" yönelik olayların belirli bir çıkar elde etme amacı ile beslenen bir uygulama olduğu bilinmektedir. Toplum eylemlerini gerekli yönde yönlendirmek ve kendi çıkarlarını elde etmek için devlet gücü ile yaratılan ve kullanılan bir korku kampanyası olarak tanımlanmıştır. Cadılık kadınlarla ilişkilendirilmiş olup o dönemde yaşayan erkek din adamlarının düşman yaratırken hedef olarak kadını seçmesi tesadüf değildir. Öncelikli olarak ebeler, şifacı kadınlar hedef olarak gösterilmiştir. Bu kadınlar doğum yaptırmakta, bitkiler ile şifa dağıtmakta ve sıklıkla dualara başvurmuşlardır. Hekimlerin 15. yüzyıl ile beraber doğum konusu ile ilgilenmeye başlaması ve doğumun ebelerin tekelinde olması da cadı avını ebelere yöneltmiştir. Bu karanlık dönemin sonucunda kadınlar ebelik mesleğini yapmaktan çekinmiş, mesleğin yeni uygulayıcıları erkekler olmuştur. Nitekim cadı avları dönemi ile erkeklerin ebelik mesleğine başlamaları paralellik göstermiştir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde ise ebeler toplumdaki yerini korumuştur. Genellikle usta çırak ilişkisine dayanan ebelik mesleği eğitim ile desteklenmeye başlamıştır. Cadı avı uygulamalarının Osmanlı'daki ebelere doğrudan bir etkisi olmamıştır. Ancak Avrupa'da geleneksel şifacılar kaybedilmiş, ebelik mesleği kadınların icra etmekten korktuğu bir meslek halini almış ve hekimlerin hakimiyeti altına girmiştir. Osmanlı Devleti'nin ilerleyen dönemlerinde başlayan batılılaşma hareketleri ile beraber Avrupa sağlık eğitimi örnek alınmış, ebelik mesleği statü kaybetmiş ve mesleğimize ciddi zararlar getirmiştir.

Bu derleme, cadı avı olaylarının yaşandığı sırada ebelik mesleğinin Avrupa ve Osmanlı'da nasıl göründüğünü tanımlamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ebelik, cadı avı, orta çağ

GİRİŞ

Ebe kelimesi, Uygur metinlerinde ve bazı Türk lehçelerinde Karluk Türkmenlerince "Apa", Oğuzca "Aba" olarak "Ana" anlamında kullanılmaktadır. Bazı lehçelerde ise "Aba", "Abla" anlamına gelmektedir (1,2). Batı dillerinde ebe karşılığında kullanılan "midwife" kelimesi ise "doğrudan bir kadınla birlikte olan kadın" anlamına gelmektedir (3). Bu bağlamda ebelik mesleğinin doğal rolü, kadının doğumuna yardımcı olmak gibi görünsede, bunun yanında doğurganlık hususunda kadına sırdaşlık etmesidir. Yüzyıllar boyunca aileye yeni bir üyenin katılımına yardımcı olan ve doğum ağrısı çeken kadının yanında olan ebeler toplumda saygın bir yer edinmiştir. Tüm toplumlarda yüce bir meslek olarak görülmüş olan ebelik, İncil ve Tevrat'ta bahsi geçen köklü bir meslektir. M.Ö. 5000 yıllarına ait bir resimde çömelmiş ıkınan kadınlar ve onlara yardım eden ebe çizimleri olduğu görülmüştür. Yine M.Ö. 4000 yıllarında Sümerlilerin doğumlarını ebe yardımı ile yaptıkları, aynı zamanda dişilik sembolü olarak Analık ve Merhamet Tanrıçalarının yaptırdığına inandıkları bilinmektedir (4). Eski Mısır'da da ebeler doğuma müdahale eden kişiler olarak tanımlanmıştır. Önemli bir sorun yaşandığında hekimler Aynı durum İslam dünyası için de geçerli olup, Ebu Bekir Razi ve Buharalı İbni Sina, doğumla ilgili olarak yazmış oldukları yazılarda ebelere hitap etmiştir çağırılmıştır (2,5).

Ebelik mesleği tarih boyunca değişen, gelişen ve bazen de gerileyen bir meslek olmuştur. Kadınların en yakınında bulunan, tüm sırlarını bilen, onu yönlendirebilen ve en önemlisi hiç sonlanmayacak bir meslek olan ebelik, toplumun hangi kesiminin elinde olursa olsun o kesimin yücelmesini sağlamıştır (6). Ebeliği elinde tutmak, toplum üzerinde büyük bir güce sahip olmak demektir. Mesleğin doğal sahipleri kadınlardır. Mesleğin gelişimi ile paralel kadının bağımsız, hür bir birey olacağı, toplumsal hareketlenmeleri yönlendirebileceği açıktır. Böylesi bir hareket özellikle ataerkil toplumlarda istenmeyen, hatta korkulan ve önüne geçilmesi gereken bir durum olarak görülmektedir. Bu nedenle ebelik mesleğini kontrol altına alma çabaları mesleğin gelişimini durdurmuş, kimi zaman gerilemesine neden olmuştur. Tarihte en fazla gerilemenin görüldüğü dönemde, ebeler "cadı" olarak gösterilmiştir. Özellikle Orta Çağ'ın karanlık dönemlerine atfedilen, "cadı avı" mesleğimizi derinden sarsmıştır (7). Cadı avlarının aslında Orta Çağ'ın son döneminde gerçekleştiği bilinmektedir (8). Bu derleme, cadı avlarının gerçekleştirildiği sırada ebelik mesleğinin Avrupa ve Osmanlı'da nasıl göründüğünü tanımlamak amacıyla yapılmıştır.

Cadı Avı Dönemi

Temelini toplumsal yönelimlerin oluşturduğu cadı avlarının yapıldığı süreç, Avrupa'nın en karanlık dönemi olarak tarihe geçmiştir (9). İlk olarak 15. yüzyılda Fransa'nın güneyi, Almanya, İsviçre ve İtalya'da görülmeye başlanmıştır (10). Almanya'da mahkeme tutanakları ve yazılı kaynaklara göre 1430-1780 arasında Avrupa'da cadılık suçlamasıyla 50 bin kişi katledilmiş ve bunların yarıya yakını, bugünkü Almanya topraklarında yaşamıştır (9). Bu karanlık devri araştıran tarihçilere göre cadı avı ulusal bir oluşum değildir, Hristiyanlığın hakim olduğu yerlerde, özellikle Roma-Katolik Kilisesi'nin egemen olduğu bölgelerde görülmüştür. Ne Afrika'daki Hristiyan topluluklarda (Kiptiler, Habeşler) ne Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hristiyanlarda (Maruniler, Ermeniler) ne de Yunan-Ortodoks Kilisesi'nin hakim olduğu Hristiyan bölgelerde cadı avcılığı yapıldığına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (8,11).

Cadı avlarının belirli bir çıkar elde etme amacı ile beslenen bir uygulama olduğu kaynaklarda belirtilmiştir. Devlet gücünün toplum eylemlerini gerekli yönde yönlendirmek ve kendi çıkarlarını

elde etmek için yarattığı ve kullandığı yankısı olarak tanımlanmıştır. Bu dönemde Avrupa'da Kilise, siyasi, ekonomik, kültürel gelişmelerin etkisiyle kaybettiği gücüne yeniden kavuşmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Şeytanın Tanrı'nın çöküşünü sağlamak için cadılar aracılığıyla çalıştığı inancını tüm halka dayandırmıştır (12,13). 1486'da yayınlanan Malleus Maleficarum'da, Summis Desiderantes (1458) adlı papalık bildirisi yer almış ve kiliseye göre cadılığın büyük bir tehlike olarak görüldüğü belirtilmiştir (3,14). Ayrıca cadılık ile suçlananların mal varlığının 2/3'ü feodal hükümdara kalmış, geri kalan 1/3'ü ise sorgulayan hakim, cellat ve ihbar eden kişiler arasında paylaştırılmıştır. Sonuçta yoksulluğun en fazla yaşandığı dönemlerde bile bu kişilerin giderek zenginleşmesi dikkat çekmiştir. Bu durumda maddî menfaat elde etmek için suçlamaların, sorgulamaların ve ölümlerin arttığını söylemek yerinde olacaktır. Aynı zamanda cadı avı adı altında en fazla infazın Almanya bölgesinde görüldüğü bilinmektedir. Bu konuda "Cautio Criminalis" adlı kitapta "Almanya'da daha fazla yakma alanı olduğu, bunun da vebanın yok edilmesi adına atılan bir adım olduğu" ifadesine yer verilmesi oldukça ilginçtir. Avrupa'da vebanın zirveye ulaştığı yıllar ile cadı avlarının başladığı zamanların denk gelmesi tesadüf olmadığı düşünülmektedir (9).

Ebelerin cadılık ile suçlanması

Cadı avının görüşleri arasında özellikle "haşeratı yok etme" veya "köküne kadar kurutma" deyimleri sıkça kullanılmıştır. Cadı olarak damgalanan kişiler "düşman", "kötü" ve "yok edilmesi gereken" olarak ötekileştirilmiştir. Cadı'nın İngilizce kelime karşılığı "witch"tir. Bu kelime aslında "akıllı kadın" anlamına gelmektedir. Bu bağlamda kadınlarla ilişkilendirildiğinin altı çizilmektedir. O dönemde yaşayan erkek din adamlarının "düşman" yaratırken hedef olarak kadını seçmesi tesadüf olmadığı düşünülmektedir. Özellikle kılavuz olarak İncil ve Tevrat'taki "insanüstü varlıkların güzel insan kızlarıyla birlikte olabileceklerini" konu alan sihir/büyü bölümleri seçilmiştir (9). Öncelikli olarak da ebeler, şifacı kadınlar hedef olarak gösterilmiştir. Bu kadınlar bitkiler ile şifa dağıtmaya çalışan ve doğum yaptıran kadınlardır. Bitki toplamak için sürekli ormanda dolaşmaları dikkati çekmiş, onlardan uzak durulmaya çalışılmıştır. Ek olarak doğurganlık, regl kanı ve doğumla ilgili her şey büyülü ve korkulan bir durum olarak görülmüştür. Bu durumun içyüzünü bilen ebelerin ise özel güçlere sahip olduğu düşüncesi yayılmıştır. Özellikle ebelerin plasentaya sahip olabilmeleri, onları hedef haline getirmiştir. Çünkü plasentanın gençleştirici etkisi olduğuna ve büyü yapımında kullanıldığına dair inanç hakim olmuştur (15). Bunun yanında ebelerin doğum sırasında anne ve bebeğe manevi güç vermek için dualar ve ilahiler okuması büyüsel bir pratikle bağdaştırılmıştır. Ebeler sadece doğum değil gebeliğe son verme konusunda da hazırladıkları bitki karışımları ile kadınlara yardımcı olmuşlardır. Bu da kilise tarafından dikkat çekmiş, ebeler ölen bebeklerin sorumlusu olarak ilan edilmiştir. Bu bebeklerin Şeytan'a sunulmak amacıyla öldürüldüğünü yaymışlardır. Kilise tüm bunları öne sürerek "Hiç kimse Katolik kilisesine karşı ebelerin yanında yer almamalı" şeklinde halka uyarılar vermiştir. Aynı zamanda 5. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar Kilise tıp karşıtı bir duruşa sahip olmuştur. 13. yüzyıl itibari ile üniversitelerde tıp okullarının başlaması ve çok sayıda varlıklı erkeğin istekli olması, yönetici sınıfın himayesinde yeni bir erkek tıpçılar grubu yaratılması önemli rol oynamıştır (8). Özellikle hekimlerin 15. yüzyıl ile beraber doğum konusu ile ilgilenmeye başlaması ve doğumun ebelerin tekelinde olması da cadı avını ebelere yöneltmiştir. Cadıların yargılanması için kurulan engizisyon mahkemelerinde bilirkişi olarak tıp profesyonellerinin yer alması bu çatışmayı daha da körüklemiştir (7). Bu karanlık dönemin sonucunda kadınlar ebelik mesleğini yapmaktan

çekinmiş, mesleğin yeni uygulayıcıları erkekler olmuştur. Nitekim cadı avları dönemi ile erkeklerin ebelik mesleğine başlamaları paralellik göstermiştir.

Cadı Avı Döneminde Osmanlı Ebeleri

Osmanlı Devleti temel kültürel ve yapısal mirasının yanında sağlık Sistemi'nde de Selçukluları takip etmişlerdir. Selçuklu sarayında sağlığı sürmede görevli, fassad-haccam denilen kan alıcılar, tabibler, sünnetçiler ve ebeler yer almışlardır Osmanlı'da da bu sistem devam ettirilmiş, ebeler üst düzey sağlık çalışanı olarak görülmüştür. Avrupa'da yönetim sisteminin getirdiği cadı avı korku propagandası ile ebeler cadılık ve büyücülük ile suçlanırken, Osmanlı Devleti sağlık sistemi içerisinde bitki şifacıları, müneccimbaşıları ve ebeleri ayrı ayrı barındırmaya devam etmiştir (16).

Osmanlı Devleti'nde tıbbi eğitim almaksızın usta-çırak ilişkisine dayalı olarak yetişen ebeler, gebelik ve doğum sırasında ilk başvurulan kişiler olmuşlardır (2,17). Ebelik hizmetlerinin toplumda sosyoekonomik düzey ayrımı yapmadan tüm annelere ulaştırılması amacı ile Osmanlı toplumunda ebeler saray ebesi, kibar ebesi ve halk ebesi olarak kendi aralarında üç gruba ayrılmıştır.

- ***Saray ebeleri:*** Doğum yaptırmak ve hareme kabul edilen kadınları gerekli hallerde muayene etmekle görevlendirilmiştir. Saray ebeleri özel seçilen, tecrübesi ve kabiliyeti ön planda olan kadınlardan oluşmuştur. Devlet'in neslini doğrudan etkilediği için el üstünde tutulmuş, bir saraylı gibi muamele görmüşlerdir.
- ***Kibar ebeleri***: Saray statüsünde olmayan ancak devlet hizmetinde bulunan önemli kimselerin, varlık sahibi olan ailelerin doğumlarında bulunan ebelerdir. Bu ebeler sadece doğum yaptırmakla kalmayıp, ailenin çocuklarını yetiştirmesine yardımcı olmuşlardır.
- ***Halk ebeleri:*** Halk arasında köy ve kasabalarda tecrübesine ve el maharetine güvenilen kadınlardan oluşmuştur. Bu kadınlar genelde yaşlı, tatlı dilli, görgülü, sevimli ve sıcakkanlı olarak tanımlanmışlardır. Halk ebelerinin görevleri doğum, lohusa ve yenidoğan bakımı olarak sayılabilmektedir. Ayrıca çocuğu olmayan kadınlara bitkisel karışımlar hazırladıkları ve tavsiyelerde bulundukları bilinmektedir (2,17,18).

Ebeliğin, Osmanlı Devleti'ndeki yazılı tarihinin 1386–1470 yılları arasında yaşamış olan, Amasya Darüşşifası'nda çalışan Hekim Şerafettin Sabuncuoğlu ile başladığı bilinmektedir. Avrupa'da cadı avı korkusunun hüküm sürdüğü zamanlarda, Fatih Sultan Mehmet'in hekimi olan Şerafettin Sabuncuoğlu "Cerrahiyetü'l Haniyye" kitabında doğum ve ebeliğin tarihi hakkında bilgilere yer vermiştir. Bu kitapta ebenin normal doğumda neler yapması gerektiği, riskli doğumlarda karşılaşabilecekleri komplikasyonlara yer vermiştir (19). Aynı zamanda kitapta yer alan minyatürde rahim ağzı yaralarının tedavisi için operasyon gerçekleştiren bir ebe tasvir edilmiştir (20). Bu durum bize Osmanlı Devleti'nde hekimlerin, ebelerin eğitimi adına önemli roller üstlendiklerini, doğum ve kadın hastalıkları ile ilgili sorunların tedavisini ebelerin sürdürmesini desteklediklerini düşündürmektedir (17).

Tarihimizin dünü ve bugününde en ulaşılabilir sağlık çalışanı olan ebelere, Osmanlı Devleti'nde de kadınlar tarafından güven duyulmuştur. Sorun, Avrupa'da doğum ve kadın hastalıklarının hekimlerin tekeline geçmesi ile başlamıştır. Kimi Osmanlı hekimleri 17. yüzyıl ile beraber Avrupa'da eğitim görmüş ve döndüklerinde ebelik mesleğini "pis, cahil" kadınların icra ettiğini, eğitimli olmayan ebeler yüzünden anne bebek ölüm oranlarının yükseldiğini savunmuşlardır. Ebelerin eğitiminde yaş sınırı ve okuma yazma bilme koşulunun getirilmesi ile yaşlı ve bilge

ebeler meslekten dışlanmıştır (20). Küstürülen ebeler sanatını yeni nesillere aktarmayı bırakmış, geleneksel özümüz kaybolmuştur.

Sonuç

Ebelik alanındaki gelişmeler; toplumda kadına verilen değere paralel olarak ilerlemiştir. Avrupa'da cadı avı döneminde kadın sağlık çalışanlarının baskılanması doğal bir süreç olarak tanımlanmamalıdır. Ne tıp bilimdeki değişimlerle ne de şifacılık işini üzerlerine alan kadınların başarısızlığı ile ilgili değildir. Galip gelen erkeklerin arkasında modern bilimsel teknolojiden çok ölümcül savaşlar vardır. Dünya'da belli bir kesimi etkilemiş gibi görünen cadı avları aslında geleneksel şifacıların büyük çoğunluğunu kaybetmemiz ile sonuçlanmıştır. Osmanlı ebeleri ise başta bu karanlık dönemden etkilenmemiş gibi görünse de ebelik mesleği batıda erkeklerin egemenliğine girdikten sonra Osmanlı Devleti'nde başlayan "batılılaşma" tutkusu, mesleğimize bakışa zarar vermeye başlamıştır.

Kaynaklar

1. Üçer, M. (1975). Sivas'ta doğum: Doğumdan sonra çocuğa yapılan işlemler. *Sivas Folkloru Dergisi,* 35.
2. Karayaman, M. ve Akçiçek, E. (2012). Anadolu halk ebeliği. *Folklor/Edebiyat,* 71, 83-95.
3. Beydilli, E. D. (2021). *Ebeliğin dünü ve Bugünü*. Alter Yayıncılık.
4. İlhan, S. E. *Ebelik mesleğinin gelişimi.* https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/4768/mod_resource/content/0/KONU%202.pdf Erişim tarihi: 14.10.2023
5. Ünver, S. (1967). Tarihte ebeler ve doğum tarihimiz. İstanbul.
6. Dilcen, H. Y. ve Bulut, E. (2022). Ebelik sanatı. H. Türkmen, B. Akın, H. Y. Dilcen. İçinde: *Ebelikte meslek tarihi ve deontoloji*. Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım.
7. Ehrenreich, B. ve English, D. (2023). *Cadılar, ebeler ve hemşireler. Kadın şifacıların tarihi.* (G. İleri, Çev.). Pinhan yayıncılık.
8. W. B. Crow. (2022). *Büyünün, cadılığın ve okültizmin tarihi.* (F. Yavuz, Çev.). Dharma Yayınları.
9. Altınay, R. ve Dağdeviren, H. C. (2022). Ortaçağ'da kadının sağaltım uygulamalarında şaman (iyi) ve cadı (kötü) olarak temsili. *Milli Folklor,* 136, 48-59.
10. Akın, H. (2002). Cadının cinsiyeti kadındır. *Kelekbiç*, 13, 157-166.
11. Akın, H. (2011). *Ortaçağ Avrupası'nda cadılar ve cadı avı.* Ankara: Phenix Yayınevi.
12. Curran, B. (2009). *Encyclopedia of the undead a field guide to creatures that cannot rest in peace.* USA: New Page Books.
13. Kramer, H. ve Sprenger, J. (2018). *Malleus Maleficarum Cadı Çekici.* (A. Polat, Çev.). İstanbul: Artes Yayınları.
14. Martin, L. (2009). *Cadılığın tarihi: Ortaçağ'da bilge kadının katli.* (B. Baysal, Çev.). Kalkedon Yayınları.
15. Genç, Ö. (2011) Orta Çağ Avrupası'nda kadın. A. Çetin. İçinde: *Orta Çağda kadın.* Ankara: Lotus Yayınları.
16. Serin, S. (2020). Osmanlı Devleti'nde hekimbaşılık müessesesi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
17. Yeşil, H. ve Yeşil, A. (2018). Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde ebelik ile ebelerin doğuma ve infertiliteye dair müdahaleleri. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* 3, 285-317.

18. Sarı, N. (1998). Osmanlı sağlık hayatında kadının yeri (tamamlayıcı belgeler). *Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları,* 4, 247-254.
19. Bay, H. (2022). İlk Çağlarda hasta bakımı, hipokrates ve ebelik tarihi. H. Türkmen, B. Akın, H. Y. Dilcen. İçinde: *Ebelikte meslek tarihi ve deontoloji*. Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım.
20. Beyinli, G. (2023). *Elleri tılsımlı, modern Türkiye'de ebelik.* Alfa Yayınları.

Türkiye'de Gebe Kadınlarda Anemi Prevalansı: Sistematik Derlem

Ayşe İrem GÖKÇEK[1], Sevgi BEYAZGÜL[2], Betül UNCU[3], Hüsniye DİNÇ KAYA[3]
[1] Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Ezine Devlet Hastanesi
[3]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu çalışma Türkiye'de gebe kadınlarda genel anemi prevalansını ve trimesterlere göre görülme oranlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.
Yöntem: Bu sistematik derleme ve meta-analiz çalışması 1-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında, dahil edilme ve dışlanma kriterleri göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir. Tarama PubMed ve Science Direct, Medline, Ovid, Ebsco CINAHL Plus, Cochrane Library veri tabanları, kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaların metodolojik kalitesi Joanna Briggs Enstitüsü tarafından geliştirilen kontrol listesi ile incelenmiştir.
Bulgular: Bu çalışmaya 40 makale dahil edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre gebelerde tahmini anemi oranının %27 (%95, CI: 0.272- 0.279, Z:-111.604, p=0.000, I^2: 98.346) olduğu belirlenmiş olup en fazla III. trimesterde anemi görüldüğü ve tahmini oranının %33 (%95 CI: 0.330- 0.344, Z:-43.376, p=0.000, I^2: 98.093) olduğu saptanmıştır.
Sonuç: Bu çalışma gebeliğin anemi olasılığını arttırdığı sonucunu açığa çıkarmıştır. En fazla üçüncü trimesterde yaşandığı belirlenmiştir.
PROSPERO Registration no: CRD42023437994

Anahtar Kelimeler: Pregnancy, anemia, hemoglobin, Turkey, meta-analiz

GİRİŞ

Anemi, sıklıkla küçük çocukları, puberte döneminde olan kızları, gebe ve postpartum dönemdeki kadınları etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunudur. Küresel olarak, 15-49 yaş arası kadınların %30'unun ve gebe kadınların %37'sinin anemiden etkilendiği tahmin edilmektedir (WHO: World Health Organization, 2023). Centers for Disease Control and Prevention (CDC) gebe kadınlarda anemiyi 1. ve 3. trimesterlarda hemoglobin düzeyinin 11.0 g/dL'nin altında olması, 2. trimesterde 10.5 g/dL altında olması olarak tanımlamaktadır (CDC, 2022).

Aneminin nedenleri arasında sıklıkla demir eksikliği anemisi, talasemi, orak hücreli anemi ve malaria sayılmaktadır. Gebelikte ise yaygın olarak demir eksikliği anemisi görülmektedir. Gebelikte aneminin görülme oranı birinci trimesterde daha az iken, gebelik ilerledikçe fetal büyümeye bağlı olarak demir ihtiyacının artması ile ikinci ve üçüncü trimesterde görülme oranı daha fazladır (Rahmati et al., 2017; Faghir-Ganji et al., 2023; WHO 2023).

Kötü beslenme ve kötü sağlığın göstergelerinden biri olan aneminin, düşük ve orta sosyo ekonomik gelire sahip ülkelerde görülme sıklığı daha fazladır (Beressa et al., 2022; Barut and Mohamud, 2023). Anemi maternal ve neonatal morbidite ve mortalite riskinde artışa yol açmaktadır. Maternal etkileri arasında; yorgunluk, halsizlik, baş dönmesi, nefes darlığı gibi semptomlar görülürken neonatal etkileri arasında; preterm eylem, intrauterin gelişim geriliği, düşük doğum ağırlığı veya neonatal anemi görülebilmektedir (CDC, 2022; WHO, 2023; Faghir-Ganji et al., 2023).
Küresel bir sorun olan anemi gebelik döneminde farklı toplumlarda farklı sıklık ve şiddette görülmektedir (Haider et al., 2013). Yapılan çalışmalarda anemik gebelerin dünya çapında prevalansı %36,8 olarak belirtilmiştir (Beressa et al., 2022; Karami et al., 2022). WHO hedefleri arasında 2025 yılına kadar, Küresel Beslenme Hedefleri kapsamında üreme çağındaki kadınların %50'sinde anemi prevalansının azaltılması yer almaktadır (WHO, 2014). Bu hedef doğrultusunda ülkeler bazında anemi prevalansının belirlenmesi halk sağlığı politikalarının planlanması, gebelik yönetimi için doğru teşhis ve tedavi planlaması ve anemi ile mücadelede daha etkili stratejiler geliştirilmesi için rehberlik etmektedir. Literatürde gebe kadınlarda anemi görülme sıklığı çeşitli araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Yapılan çalışmalar sıklıkla Türkiye'nin farklı bölge ve illerini dikkate alacak şekilde incelenmiştir. Bu araştırma Türkiye genelinde gebe kadınlarda görülen anemi prevalansını saptama amacı ile yapılmıştır.

Araştırma soruları

- Türkiye'de gebe kadınlarda anemi prevalansı nedir?
- Türkiye'de trimesterlere göre gebelikte anemi görülme oranları (insidans) nedir?

Gereç ve Yöntem

Bu sistematik derleme ve meta-analizde, çalışma protokolünün oluşturulmasında ve makalenin yazılmasında PRISMA Checklist (PRISMA Checklist: sistematik bir inceleme veya meta-analiz raporunun yazılmasında gerekli olan maddeler için kontrol listesi) takip edilmiştir (Page et al., 2021). Çalışma öncesinde çalışma konusu, daha önce tamamlanmış veya devam eden çalışmalar arasında olup olmadığı PROSPERO sisteminden kontrol edilmiştir. Çalışma The International

Prospective Register of Systematic Reviews (PROSPERO) kayıt (Registration no: CRD42023437994) sistemine kaydedilmiştir.
Dahil edilen makalelerin taranması, makalelerin seçilmesi, verilerin elde edilmesi ve kalite değerlendirmesi birinci, ikinci ve üçüncü araştırmacı tarafından bağımsız olarak gerçekleştirilmiş ve tüm aşamalar dördüncü (deneyimli) araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. Çalışma hakkında herhangi bir fikir ayrılığı olması durumunda dört araştırmacının bir arada olduğu bir toplantı yapılarak fikir ayrılıkları tartışılmış ve fikir birliğine varılmıştır. Ayrıca çalışmaya başlamadan önce dört araştırmacının katılımıyla bir oturumda tüm bu aşamalarla ilgili bir pilot çalışma yapılmış ve ortak bir yol haritası belirlenmiştir.

Çalışmaların İncelemeye Dahil Edilme Kriterleri
Araştırma sorununun bileşenleri dikkate alınarak (PECOS) dâhil etme ve dışlama kriterleri belirlenmiştir. Buna göre;
Çalışma grubu (P); gebe kadınlar
Maruz kalma (E); Anemi
Karşılaştırma (C); None
Sonuçlar (O: Sonuçlar); Gebelikte anemi prevalansı
Çalışma deseni (S: Çalışma tasarımı); 1990 ve 2023 yılları arasında Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanan gözlemsel araştırmalar.
Derlemeler, vaka raporları, nitel çalışmalar, yayınlanmamış tezler ve kongre bildirileri çalışmanın dışlama kriterlerini oluşturmuştur.

Tarama Stratejisi
Bu sistematik derleme ve meta-analiz çalışması 1-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında, konuyla ilgili yayınların geriye dönük olarak taranması biçiminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada uluslararası dergilerde yayınlanan makalelere ulaşmak için PubMed ve Science Direct, Medline, Ovid, Ebsco CINAHL Plus, Cochrane Library, veri tabanları, ulusal dergilerdeki yayınlara erişmek için Dergipark, Turkish Clinics ve ULAKBİM veri tabanları taranmıştır. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa internet erişim ağı üzerinden (anemia OR hemoglobin) AND (pregnant women OR pregnancy) AND (prevalence) AND (Turkey) gibi anahtar kelimelerle Türkçe ve İngilizce olarak tarama yapılmıştır. Ayrıca araştırmaya dahil edilen çalışmaların kaynak listeleri ek çalışmalara ulaşmak amacıyla gözden geçirilmiştir.
Çalışmaların Seçimi

Çalışmaya dahil edilecek araştırmaların belirlenmesi ve seçimi, üç araştırmacı tarafından dahil edilme ve dışlanma kriterleri göz önüne alınarak bağımsız olarak yapılmıştır. Tüm araştırmaların başlık ve özetleri incelenmiştir. Üç yazarın bağımsız olarak seçtiği makaleler karşılaştırılmıştır. Farklı görüşte olunan makaleler hakkında dördüncü yazar ile bir araya gelerek ortak karara varılmıştır.

Çalışmaların Kanıt Kalitesinin Değerlendirilmesi
Çalışmaya dahil edilmek üzere seçilen her araştırma, kalite değerlendirme kontrol listesi (critical appraisal checklists) üç yazar tarafından değerlendirilmiş, dördüncü yazar tarafından kontrol edilmiştir. Çalışmaların metodolojik kalitesi Joanna Briggs Enstitüsü (JBI) tarafından geliştirilen JBI CRITICAL APPRAISAL CHECKLIST FOR ANALYTICAL CROSS SECTIONAL STUDIES and COHORT STUDIES kullanılmıştır. Analitik kesitsel çalışmalar için kullanılan

kontrol listesinde 8 madde; kohort çalışmalar için kullanılan kontrol listesinde ise 11 madde bulunmaktadır. Bu kontrol listelerinde sorular "evet, hayır, belirsiz, uygulanamaz" seçenekleriyle yanıtlanmaktadır (Tufanaru et al., 2020).

Çalışma verilerinin elde edilmesi

Sistematik derlemeye dâhil edilen her bir araştırmadan aynı bilgileri elde etmek için araştırmacılar tarafından veri çekme formu oluşturulmuştur. Veri çekme formunda yazar, çalışmanın yapıldığı şehir, çalışmanın türü, veri toplama yılı, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, çalışmaya dahil edilen kadınların yaş ortalamaları, parite, hemoglobin değeri, gebelikte anemi durumu ve gebelik trimesterine göre anemi durumuna ilişkin bilgiler yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu sistematik derlemede verilerin sentezinde meta-analiz kullanılmıştır. Meta-analiz için Comprehensive Meta-Analysis v3, Free Trials kullanıldı (https://www.meta-analysis.com/pages/downloadV3.php). İncelenen araştırmalar arasındaki heterojenlik, Cochran Q ve Higgins I^2 testleri ile değerlendirildi ve I^2'nin %50'den fazla olmasının önemli bir heterojenliği gösterdiği kabul edildi. Buna göre I^2'nin %50'den fazla olması durumunda Random Effect, %50≤ olması durumunda da Fix Effect sonuçları alındı. Çalışmanın gebelerde anemi prevalansı ve gebelik trimesterine göre anemi görülme oranı ile ilgili verileri için %95 güven aralığında tahmini oranlar hesaplandı. Tüm testler iki yönlü (two-tailed) olarak hesaplandı ve istatistiksel olarak anlamlılık için $p<0.05$ değeri kabul edildi.

Bulgular

Tarama bulguları

As a result of the literature search, 6500 studies were reached at the first stage. Seventy three articles were selected for full-text review as a result of excluding duplicate records and gray literature (thesis) and analyzing titles and abstracts. After reviewing the full texts according to the inclusion criteria and adding additional studies, 20 studies were determined for meta-analysis. The PRISMA flowchart regarding the selection process of the studies is given in Figure 1.

Çalışmaların Kalite Değerlendirme Sonuçları

Çalışmaların kalite değerlendirme puanları; analitik kesitsel çalışma için 8 madde; kohort çalışmalar için kullanılan kontrol listesinde ise 11 madde bulunmaktadır. Analitik kesitsel çalışmalarda; 1 çalışmada "Evet: 8/8"; 2 çalışmada "Evet: 7/8"; 9 çalışmada "Evet: 6/8"; 4 çalışmada "Evet: 5/8" olarak saptanmıştır. İncelenen çalışmalardan tamamı değerlendirme kriterlerini (5-8/8) karşılamış olup bias riski düşüktür. Kohort çalışmalarda; 1 çalışmada "Evet: 11/11"; 8 çalışmada "Evet: 10/11"; 2 çalışmada "Evet: 9/11"; 11 çalışmada "Evet: 8/11" olarak saptanmıştır. İncelenen çalışmalardan tamamı değerlendirme kriterlerini (5-8/11) karşılamış olup bias riski düşüktür (Table 1).

Çalışmaların Özellikleri

Sistematik derleme ve meta-analize dahil edilen çalışmaların toplam örneklem büyüklüğü 73.965'dir. Toplam 40 çalışmanın 9'u İngilizce, 31'i Türkçe olarak yayımlanmıştır (Table 1).

Çalışmalar 1989-2021 yıllarında yayınlanmıştır. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların birinde (Baştürk et al., 2016) veri toplama yılı belirtilmemiştir (Table 1).

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların 18'i retrospective (Arslan et al., 2014; Balık et al., 2015; Bayazıt, 2022; Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Dabankara et al., 2022; Erdem et al., 2009; Göker et al., 2012; Karaalp et al., 2013; Kavak and Kavak, 2017; Keskin et al., 2013; Pala Köse et al., 2016; Sak et al., 2009; Şanlı, 2023; Tunç et al., 2012; Uçkan et al., 2020; Vural et al., 2016; Yılmaz et al., 2018) 5'i descriptive and cross sectional study (Baştürk et al., 2016; Bucak et al., 2017; Çıtıl et al., 2014; Uçan, 2010; Yalçın et al., 2021) 5'i cross sectional study (Kangalgil et al., 2021; Karaoglu et al., 2010; Polat et al., 2001; Yakar et al., 2021; Yıldıran et al., 2009) 3'ü descriptive study (Kaya and Akan, 2010; Oruç et al., 1996; Pirinçci et al., 2001) 2'i retrospective and cross sectional study (Koyuncu et al., 2017; Öztürk et al., 2017) 2'si retrospective and case-control study (Cantürk et al., 2018; Taner et al., 2015) 2'si descriptive and prospective study (Ekşi and Özkan, 2014; Küçükceran et al., 2018;) 1'i comparative study (Hasdemir et al., 2022) çalışmadır. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların ikisinde (Harma et al., 2004; Toksöz et al., 1990) çalışma türü belirtilmemiştir.

Çalışmaların örneklem büyüklüğü 59 (Sak et al., 2009) ile 39.587 (Vural et al., 2016) arasında değişmektedir. Araştırmaya dahil edilen 17 (Arslan et al., 2014; Bucak et al., 2017; Cantürk et al., 2018; Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Dabankara et al., 2022; Ekşi and Özkan, 2014; Erdem et al., 2009; Göker et al., 2012; Harma et al., 2004; Kaya and Akan, 2010; Keskin et al., 2013; Oruç et al., 1996; Toksöz et al., 1990; Tunç et al., 2012; Uçkan et al., 2020) çalışmanın örneklemini yalnızca multipar gebeler; 6 (Kangalgil et al., 2021; Pirinçci et al., 2001; Şanlı, 2023; Taner et al., 2015; Uçan, 2010; Vural et al., 2016;) çalışmanın örneklemini hem primipar hemde multipar gebeler; 3 (Kavak and Kavak, 2017; Yalçın et al., 2021; Yıldıran et al., 2009) çalışmanın örneklemini nullipar, primipar ve multipar gebeler oluştururken; 14 (Balık et al., 2015; Baştürk et al., 2016; Bayazıt, 2022; Hasdemir et al., 2022; Karaalp et al., 2013; Karaoglu et al., 2010; Koyuncu et al., 2017; Küçükceran et al., 2018; Öztürk et al., 2017; Pala Köse et al., 2016; Polat et al., 2001; Sak et al., 2009; Yakar et al., 2021; Yılmaz et al., 2018) çalışmada örneklem türü belirtilmemiştir.

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların 13'ü (Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Göker et al., 2012; Hasdemir et al., 2022; Küçükceran et al., 2018; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Taner et al., 2015; Toksöz et al., 1990; Vural et al., 2016; Yakar et al., 2021; Yalçın et al., 2021) I., II., ve III. trimesterdeki gebeleri, 2'si (Keskin et al., 2013; Öztürk et al., 2017) yalnızca I. trimesterdeki gebeleri, 3'ü (Cantürk et al., 2018; Dabankara et al., 2022; Sak et al., 2009) yalnızca II. trimesterdeki gebeleri, 4'ü (Balık et al., 2015; Bayazıt, 2022; Koyuncu et al., 2017; Pala Köse et al., 2016) yalnızca III. trimesterdeki gebeleri, 2'si (Bucak et al., 2017; Karaoglu et al., 2010) yalnızca II. ve III. trimesterdeki gebeleri kapsamaktadır. Araştırmaya dahil edilen 16 (Arslan et al., 2014; Baştürk et al., 2016; Ekşi and Özkan, 2014; Erdem et al., 2009; Harma et al., 2004; Kangalgil et al., 2021; Karaalp et al., 2013; Kavak and Kavak, 2017; Kaya and Akan, 2010; Oruç et al., 1996; Şanlı, 2023; Tunç et al., 2012; Uçan, 2010; Uçkan et al., 2020; Yıldıran et al., 2009; Yılmaz et al., 2018) çalışmanın örnekleminin trimester bilgisi belirtilmemiştir.

Araştırmaya dahil edilen çalışmalardan 31'i (Arslan et al., 2014; Balık et al., 2015; Bayazıt, 2022; Bucak et al., 2017; Cantürk et al., 2018; Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Dabankara et al., 2022; Ekşi and Özkan, 2014; Erdem et al., 2009; Göker et al., 2012; Harma et al., 2004; Hasdemir et al., 2022; Kangalgil et al., 2021; Karaalp et al., 2013; Kavak and Kavak, 2017; Keskin et al., 2013; Koyuncu et al., 2017; Küçükceran et al., 2018; Oruç et al., 1996; Öztürk et al., 2017; Pirinçci et al., 2001; Sak et al., 2009; Toksöz et al., 1990; Tunç et al., 2012; Uçan, 2010; Uçkan et al., 2020; Vural et al., 2016; Yalçın et al., 2021; Yılmaz et al., 2018) ortalama hemoglobin oranı hakkında bilgi verirken; 9'u (Baştürk et al., 2016; Karaoglu et al., 2010; Kaya and Akan, 2010; Pala Köse et al., 2016; Polat et al., 2001; Şanlı, 2023; Taner et al., 2015; Yakar et al., 2021; Yıldıran et al., 2009) ortalama hemoglobin oranı hakkında bilgi vermemiştir.

Çalışmalar Türkiye'nin farklı bölge ve şehirlerinde gerçekleştirilmiştir. 7'si İç Anadolu Bölgesinde (Baştürk et al., 2016; Cantürk et al., 2018; Koyuncu et al., 2017; Küçükceran et al., 2018; Öztürk et al., 2017; Yalçın et al., 2021; Yılmaz et al., 2018); 6'sı Marmara Bölgesinde (Çetin et al., 2022; Ekşi and Özkan, 2014; Karaalp et al., 2013; Keskin et al., 2013; Pala Köse et al., 2016; Uçan, 2010); 4'ü Karadeniz Bölgesinde (Balık et al., 2015; Çıtıl et al., 2014; Hasdemir et al., 2022; Kangalgil et al., 2021) 6'sı Güney Doğu Anadolu Bölgesinde (Bucak et al., 2017; Erdem et al., 2009; Harma et al., 2004; Sak et al., 2009; Toksöz et al., 1990; Tunç et al., 2012); 4'ü Akdeniz Bölgesinde (Bayazıt, 2022; Çıkım and Tok, 2020; Kaya and Akan, 2010; Oruç et al., 1996) 4'ü Ege Bölgesinde (Dabankara et al., 2022; Göker et al., 2012; Taner et al., 2015; Vural et al., 2016) 7'si Doğu Anadolu Bölgesi (Karaoglu et al., 2010; Kavak and Kavak, 2017; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Şanlı, 2023; Uçkan et al., 2020; Yakar et al., 2021)'dir (Table 1). Araştırmaya dahil edilen 2 (Arslan et al., 2014; Yıldıran et al., 2009) çalışmanın bölge veya şehir bilgisi belirtilmemiştir.

Metaanaliz Bulguları

Gebelerde Anemi Prevalansı

Bu sistematik derleme ve meta-analize dâhil edilen 39 çalışmada gebe kadınlarda anemi görülme oranına ilişkin bulgular rapor edilmişti (Arslan et al., 2014; Balık et al., 2015; Baştürk et al., 2016; Bayazıt, 2022; Bucak et al., 2017; Cantürk et al., 2018; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Dabankara et al., 2022; Ekşi and Özkan, 2014; Erdem et al., 2009; Göker et al., 2012; Harma et al., 2004; Hasdemir et al., 2022; Kangalgil et al., 2021; Karaalp et al., 2013; Karaoglu et al., 2010; Kavak and Kavak, 2017; Kaya and Akan, 2010; Keskin et al., 2013; Koyuncu et al., 2017; Küçükceran et al., 2018; Oruç et al., 1996; Öztürk et al., 2017; Pala Köse et al., 2016; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Sak et al., 2009; Şanlı, 2023; Taner et al., 2015; Toksöz et al., 1990; Tunç et al., 2012; Uçan, 2010; Uçkan et al., 2020; Vural et al., 2016; Yakar et al., 2021; Yalçın et al., 2021; Yıldıran et al., 2009; Yılmaz et al., 2018). Bu çalışmaların birleştirilmiş sonuçlarına gebelikte tahmini anemi oranının %27 olduğu saptanmıştır (%95 CI: 0.272- 0.279 Z:-111.604, p=0.000, I2: 98.346 Figure 2-A).

1. Trimestere Göre Gebelikte Anemi İnsidansları

Bu sistematik derleme ve meta-analize dâhil edilen 14 çalışmada gebeliğin I. trimesterinde anemi görülme oranına ilişkin bulgular rapor edilmişti (Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Göker et al., 2012; Hasdemir et al., 2022; Keskin et al., 2013; Küçükceran et al., 2018; Öztürk et al., 2017; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Taner et al., 2015; Vural et al., 2016; Yakar et al., 2021; Yalçın et al., 2021). Bu çalışmaların birleştirilmiş sonuçlarına gebelikte I.

trimesterde tahmini anemi oranının %15 olduğu saptanmıştır (%95 CI: 0.151-0.161 Z:-81.298, p=0.000, I2: 95.354 Figure 2-B)

2. Trimestere Göre Gebelikte Anemi İnsidansları

Bu sistematik derleme ve meta-analize dâhil edilen 17 çalışmada gebeliğin II. trimesterinde anemi görülme oranına ilişkin bulgular rapor edilmişti (Bucak et al., 2017; Cantürk et al., 2018; Çetin et al., 2022;
Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Dabankara et al., 2022; Göker et al., 2012; Hasdemir et al., 2022; Karaoglu et al., 2010; Küçükceran et al., 2018; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Sak et al., 2009; Taner et al., 2015; Vural et al., 2016; Yakar et al., 2021; Yalçın et al., 2021). Bu çalışmaların birleştirilmiş sonuçlarına gebelikte II. trimesterde tahmini anemi oranının %30 olduğu saptanmıştır (%95 CI: 0.298-0.313 Z:-46.026, p=0.000, I^2: 95.621 Figure 2-C)

3. Trimestere Göre Gebelikte Anemi İnsidansları

Bu sistematik derleme ve meta-analize dâhil edilen 19 çalışmada gebeliğin III. trimesterinde anemi görülme oranına ilişkin bulgular rapor edilmişti (Balık et al., 2015; Bayazıt, 2022; Bucak et al., 2017; Çetin et al., 2022; Çıkım and Tok, 2020; Çıtıl et al., 2014; Göker et al., 2012; Hasdemir et al., 2022; Karaoglu et al., 2010; Koyuncu et al., 2017; Küçükceran et al., 2018; Pala Köse et al., 2016; Polat et al., 2001; Pirinçci et al., 2001; Taner et al., 2015; Toksöz et al., 1990; Vural et al., 2016; Yakar et al., 2021; Yalçın et al., 2021). Bu çalışmaların birleştirilmiş sonuçlarına gebelikte III. trimesterde tahmini anemi oranının %33 olduğu saptanmıştır (%95 CI: 0.330-0.344 Z:-43.376, p=0.000, I^2: 98.093 Figure 2-D).

Tartışma

Bu sistematik derleme ve meta-analiz çalışmasında Türkiye'de gebe kadınlarda genel anemi ve trimesterlere göre anemi prevalansı analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre gebelerde anemi oranının yüksek olduğu, en fazla III. trimesterda görüldüğü bulunmuştur. Bu sonuçlar, konuyla ilgili kapsamlı, kanıta dayalı ve küresel bilgiler sundukları için değerli kabul edilmektedir.

Anemi gebelikte yaygın görülen ve kadınlar üzerinde kısa ve uzun vadeli etkileri olan bir sağlık sorunudur. Mevcut çalışmada dahil edilen çalışmalar üzerinde yapılan analizlere göre gebelikte anemi oranı %12.2 ile %87.9 arasında değişiklik göstermekte olup çalışmaların birleştirilmiş sonuçları doğrultusunda Türkiye'de gebe kadınlarda tahmini anemi görülme oranının %27 olduğu saptanmıştır. Düşük ve orta gelirli ülkelerde gebelikte anemi prevalansı, %60'a kadar ulaşan küresel bir halk sağlığı sorunudur. Dünya çapında bu oran %5.2 ile %65.7 arasında değişiklik göstermektedir (Araujo Costa and De Paula, 2023). Avusturya gibi gelişmiş ülkelerde bu oran %14 iken (Herzog et al., 2019);Sahra Altı Afrika ülkelerinde bu oran %35.6'dır (Fite et al., 2021).
İran'da yapılan bir meta-analiz çalışmasında toplam 26.084 kadını içeren 18 çalışmaya dayalı ortalama prevalans %15 (%4.7-32.1 aralığında) olarak saptanmıştır (Faghir-Ganji et al., 2023). Literatürde bulunan başka bir çalışmada Çinli gebe kadınlarda anemi prevalansının %23.5 olduğu, en çok III. trimesterda (%16.6) olduğu belirlenmiştir (Lin et al., 2018). Karami ve arkadaşları tarafından yapılan 52 çalışma ve 1.244.747 kişiyi içeren inceleme sonucunda ise gebelerde genel anemi prevalansının %36,8 olduğu saptanmıştır (Karami et al., 2022). Yapılan çalışmalarda gebelikte anemi tanısı için sıklıkla WHO kriterleri kullanılarak ölçüm yapılan bölgelerdeki kadınların yaşları, beslenme durumları, obstetrik özellikleri, yerleşim yerleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle prevalans yüzdeleri arasında farklılıklar görülmektedir.

Çin'de 18-49 yaşları arasındaki 640.672 kadını kapsayan longitudinal observational study göre gebelikte anemi prevalansı gebelik öncesi döneme kıyasla daha yüksektir. Anemi prevelansı gebe olmayanlarda %17.4 iken gebeliğinin ilk trimestırında olan kadınlarda %21.6 olarak saptanmıştır (Wu et al., 2020). Mevcut çalışmada I. trimester anemi prevalansı %15 olarak tespit edildi. Literatürde I. trimester prevalansı değişiklik göstermektedir. Kuzey Gana'da yapılan bir araştırmada gebe kadınların birinci trimester anemi oranı %32.2 iken, Güney Kore'de bu oran %2.9 olarak saptanmıştır (Wemakor, 2019; Kwak et al., 2022). Gebelik haftası ilerledikçe, kan plazma hacminin genişlemesi demir ihtiyacının artmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda gebe kadınlarda hemoglobin seviyeleri ilerleyen gebelik haftası ile birlikte düşme eğilimindedir. Bu nedenle, birinci trimesterdeki anemi prevalansının ikinci veya üçüncü trimesterden daha düşük olması muhtemeldir. Ayrıca yapılan çalışmalarla mevcut çalışmadaki farklılığın popülasyon farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Gebelikte demir ihtiyacı I. trimesterde az iken gebeliğin ilerlemesi ile fetal büyümeye bağlı olarak artar. Gebeliğin I. trimesterine kıyasla II. trimesterde anemi görülme oranı bu nedenle daha yüksektir. Mevcut çalışmada II. trimesterde görülen anemi prevalansının %30 olduğu saptanmıştır. Literatürde diğer trimesterlere kıyasla II. trimesterda anemi görülmesinin daha sık olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Shams et al., 2018; Eteffa et al., 2020; Aniqa et al., 2021). Bunun nedeninin II. trimesterde fetal büyümenin hızlı artışı karşısında kadınların beslenmesindeki yetersizliğine bağlı olarak demir ihtiyacının karşılanamaması olduğu söylenebilir. Artan bu ihtiyaç doğrultusunda var olan demir rezervleri de tüketilerek gebelik ilerledikçe anemi oranı da artmaktadır (Vural., 2016).

Gebelikte III. trimesterde görülen anemi, birçok nedenden dolayı artma eğilimi gösterir. Bu dönemde bebeğin hızlı büyümesi, artan kan hacmi ve vücuttaki besin ihtiyacının yükselmesi, anemi riskini artıran ana faktörlerdir. Bebeğin organ ve dokularının hızla geliştiği bu aşamada anne adayının vücudu, daha fazla kan ve kırmızı kan hücresine ihtiyaç duyar. Ayrıca, II. trimesterde demir rezervlerinde ki kullanımın artışı III. trimesterde demir eksikliği anemisi görülmesine neden olur. Mevcut çalışmada III. trimesterde görülen anemi prevalansı %33 olarak tespit edildi. Benzer şekilde literatürde küresel anemi prevalansı belirlemek amacı ile yapılan çalışmada aneminin en sık %48.8 oranı ile III. trimesterde görüldüğü saptanmıştır (Karami et al., 2022). Alın yazında farklı ülkelerde yapılan çalışmalarda gebelikte aneminin I. ve II. trimesterlere kıyasla en sık III. trimesterda görüldüğü saptanmıştır. Bu oranlar; Gana'da %25 (Pobee et al., 2021), Irak'da %69 (Khalil, 2017), Etiyopya'da %56 (Lebso, 2017) ve %47.1 (Zekarias et al., 2017), Çin'de 63.7 (Tan et al.,2020) şeklindedir. Benzer şekilde diğer çalışmalarda da gebelikte aneminin en sık III. trimesterde görüldüğü saptanmıştır (Selvaraj et al., 2019; Berhe et al., 2019; Alreshidi and Haridi., 2021; Hassan, 2021; Konje et al., 2022; Kang et al., 2023).

Sınırlılıklar

Sistematik ve meta-analize dahil edilen çalışmaların yüksek kalite puanına sahip olması, sonuçların güvenilir analiz yöntemlerine dayandırılması, konunun farklı açılardan incelenmesi ve elde edilen sonuçların daha önceki çalışmalarda rapor edilen sonuçlarla desteklenmesi çalışmamızın güçlü yönlerini oluşturmaktadır. Ayrıca sadece Türkçe ve İngilizce olarak yazılan makalelerin dahil edilmesi çalışmanın sınırlılıkları arasındadır.

Sonuç Öneriler

Bu sistematik derleme ve meta-analiz sonucunda gebelerde tahmini anemi oranının yadsınamayacak derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Tüm trimesterler arasında aneminin en fazla III. trimesterda görüldüğü belirlenmiştir. Bu çalışma sonucuna göre gebelerde aneminin önemi göz önünde bulundurularak, aneminin azaltılması için hassas sosyo ekonomik gruplar hedef alınmalıdır. Gebelik sürecinde uygun bakım verilmesi, sağlıklı beslenme ve demir takviyeleri aneminin azaltılmasında etkili olabilir. Ayrıca, Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki hamile kadınlara kapsamlı sağlık tesislerinde ve sağlık bakım merkezlerinde hizmetlere daha iyi erişim sağlamak, anemik kadın sayısını azaltmaya yardımcı olabilir.

Kaynakça

1. Alreshidi, M.A., Haridi, H.K. 2021. Prevalence of anemia and associated risk factors among pregnant women in an urban community at the North of Saudi Arabia. Journal of Preventive Medicine and Hygiene, 62(3),653-663.
2. Aniqa, S., Mehwish, I., Tanveer, H., Akhtar, A., Aasma, N. 2021. The effects of socio-economic factors on the prevalence of anemia with reference to different trimester of pregnancy and level of ferritin in pregnant women of District Lahore, Pakistan. Sri Lankan Journal of Technology (SLJoT), 2(1), 24-29.
3. Araujo Costa, E., & Paula Ayres-Silva, J. 2023. Global profile of anemia during pregnancy versus country income overview: 19 years estimative (2000-2019). Annals of hematology, 102(8), 2025–2031.
4. Barut, A., Mohamud, D.O. 2023. The association of maternal anaemia with adverse maternal and foetal outcomes in Somali women: a prospective study. BMC Womens Health. 25;23(1),193.
5. Beressa, G., Lencha, B., Bosha, T., Egata, G. 2022. Utilization and compliance with iron supplementation and predictors among pregnant women in Southeast Ethiopia. Scientific Reports, 28;12(1),16253.
6. Berhe, B., Mardu, F., Legese, H. et al. (2019). Prevalence of anemia and associated factors among pregnant women in Adigrat General Hospital, Tigrai, northern Ethiopia, BMC Research Notes, 12, 31.
7. Centers for Disease Control and Prevention. 2022. Anemia Among Pregnant Women Participating in the Special Supplemental. Morbidity and Mortality Weekly Report, June 24. Available at: https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/71/wr/mm7125a1.htm (Accessed 17 July 2023)
8. Comprehensive Meta-Analysis v3. Available at: https://www.meta-analysis.com/pages/downloadV3.php (Accessed 17 July 2023)
9. Eteffa T. et al. 2020. Prevalence of Anemia and its Associated Factors among Antenatal Care Attendees in the Public Health Facilities of Pawi District, Northwest, Ethiopia. Journal of Nutritional Medicine and Diet Care, 8(1), 1-14.
10. Faghir-Ganji, M., Amanollahi, A., Nikbina, M., Ansari-Moghaddam, A., Abdolmohammadi, N. 2023. Prevalence and risk factors of anemia in first, second and third trimesters of pregnancy in Iran: A systematic review and meta-analysis. Heliyon, 9(3),14197.
11. Fite, M. B., Assefa, N., & Mengiste, B. 2021. Prevalence and determinants of Anemia among pregnant women in sub-Saharan Africa: a systematic review and Meta-analysis. Archives of public health = Archives belges de sante publique, 79(1), 219.

12. Haider, B.A., Olofin, I., Wang, M., Spiegelman, D., Ezzati, M., Fawzi, W.W. 2013. Nutrition Impact Model Study Group (anaemia). Anaemia, prenatal iron use, and risk of adverse pregnancy outcomes: systematic review and meta-analysis. BMJ, 346: f3443.
13. Hassan H. 2021. Estimation of the Prevalence of Anemia in Pregnancy in Tuz City, Saladin Governorate. Indian Journal of Forensic Medicine and Toxicology, 15(3),3030-3034.
14. Herzog, S. A., Leikauf, G., Jakse, H., Siebenhofer, A., Haeusler, M., & Berghold, A. 2019. Prevalence of anemia in pregnant women in Styria, Austria-A retrospective analysis of mother-child examinations 2006-2014. PloS one, 14(7), e0219703.
15. Kang, W., Irvine, C., Wang, Y., Clark, A., Gu, Z., Pressman, E., & O'Brien, K. O. 2023. Hemoglobin distributions and prevalence of anemia in a multiethnic United States pregnant population. The American Journal of Clinical Nutrition, 117(6), 1320-1330.
16. Karami, M., Chaleshgar, M., Salari, N., Akbari, H., Mohammadi, M. 2022. Global Prevalence of Anemia in Pregnant Women: A Comprehensive Systematic Review and Meta-Analysis. Matern Child Health Journal, 26(7),1473-1487.
17. Karami, M., Chaleshgar, M., Salari, N. et al. 2022. Global Prevalence of Anemia in Pregnant Women: A Comprehensive Systematic Review and Meta-Analysis. Matern Child Health Journali, 26, 1473–1487.
18. Khalil, Z.K. 2017. Prevalence of anemia and determination of some hematological parameters among pregnant women in Baghdad city. Iraqi Journal of Science, 58(2), 1001-1008.
19. Konje, E.T., Ngaila, B.V., Kihunrwa, A., Mugassa, S., Basinda, N., Dewey, D. 2022. High Prevalence of Anemia and Poor Compliance with Preventive Strategies among Pregnant Women in Mwanza City, Northwest Tanzania: A Hospital-Based Cross-Sectional Study. Nutrients, 14(18),3850.
20. Kwak, D. W., Kim, S., Lee, S. Y., Kim, M. H., Park, H. J., Han, Y. J., Cha, D. H., Kim, M. Y., Chung, J. H., Park, B., & Ryu, H. M. 2022. Maternal Anemia during the First Trimester and Its Association with Psychological Health. Nutrients, 14(17),3505.
21. Lebso, M., Anato, A., Loha, E. 2017. Prevalence of anemia and associated factors among pregnant women in Southern Ethiopia: A community based cross-sectional study. PLoS ONE 12(12), e0188783.
22. Lin, L., Wei, Y., Zhu, W., Wang, C., Su, R., Feng, H., Yang, H., & Gestational diabetes mellitus Prevalence Survey (GPS) study Group. 2018. Prevalence, risk factors and associated adverse pregnancy outcomes of anaemia in Chinese pregnant women: A Multicentre Retrospective Study. BMC Pregnancy and Childbirth, 18(1), 111.
23. Page, M.J., McKenzie, J.E., Bossuyt, P.M., Boutron, I., Hoffmann, T.C., Mulrow, C.D., et al. 2021. The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ, 372,71.
24. Pobee, R.A., Setorglo, J., Klevor, M., Murray-Kolb, L.E. 2021. The prevalence of anemia and iron deficiency among pregnant Ghanaian women, A Longitudinal Study. PLoS ONE 16(3): e0248754.
25. Rahmati, S., Delpishe, A., Azami, M., Ahmadi, M.R., Sayehmiri, K. 2017. Maternal Anemia during pregnancy and infant low birth weight: A systematic review and Meta-analysis. International Journal of Reproductive BioMedicine, 15(3),125-134.

26. Selvaraj, R., Ramakrishnan, J., Sahu, S.K., Kar, S.S., Laksham, K.B., Premarajan, K.C., et al. 2019. High prevalence of anemia among postnatal mothers in Urban Puducherry: A community-based study. Journal of Family Medicine and Primary Care, 8:2703-7.
27. Shams, S., Ahmad, Z., Wadood, A. 2017. Prevalence of Iron Deficiency Anemia in Pregnant Women of District Mardan, Pakistan. Journal of Pregnancy and Child Health, 4:356.
28. Tan, J., He, G., Qi, Y. et al. 2020. Prevalence of anemia and iron deficiency anemia in Chinese pregnant women (Iron Women): A National Cross-sectional Survey. BMC Pregnancy Childbirth, 20,670.
29. Tufanaru, C., Munn, Z., Aromataris, E., Campbell, J., Hopp, L. 2020. Chapter 3: Systematic reviews of effectiveness. In: Aromataris E, Munn Z (Editors). JBI Manual for Evidence Synthesis. JBI, 2020.
30. Vural, T., Özcan, A., Sancı, M. 2016. Iron Deficiency Anemia in Pregnancy in the Light of Current Information: Iron Supplement for Who? When? How much?. Van Medical Journal, 23(4),369-376.
31. Wemakor, A. 2019. Prevalence and determinants of anaemia in pregnant women receiving antenatal care at a tertiary referral hospital in Northern Ghana. BMC Pregnancy and Childbirth, 19(1), 495.
32. World Health Organization. 2014. Comprehensive implementation plan on maternal, infant and young child nutrition. Available at: https://www.who.int/publications/i/item/WHO-NMH-NHD-14.1 (Accessed: 17 July 2023)
33. World Health Organization. (2023). Anemia. Available at: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/anaemia (Accessed: 17 July 2023)
34. Wu, Y., Ye, H., Liu, J., Ma, Q., Yuan, Y., Pang, Q., Liu, J., Kong, C., & Liu, M. 2020. Prevalence of anemia and sociodemographic characteristics among pregnant and non-pregnant women in southwest China: a longitudinal observational study. BMC Pregnancy and Childbirth, 20(1), 535.
35. Zekarias B, Meleko A, Hayder A, Nigatu A, Yetagessu T. 2017. Prevalence of anemia and its associated factors among pregnant women attending antenatal care (ANC) In Mizan-Tepi University Teaching Hospital, South West Ethiopia. Health Science Journals, 11(5),529.

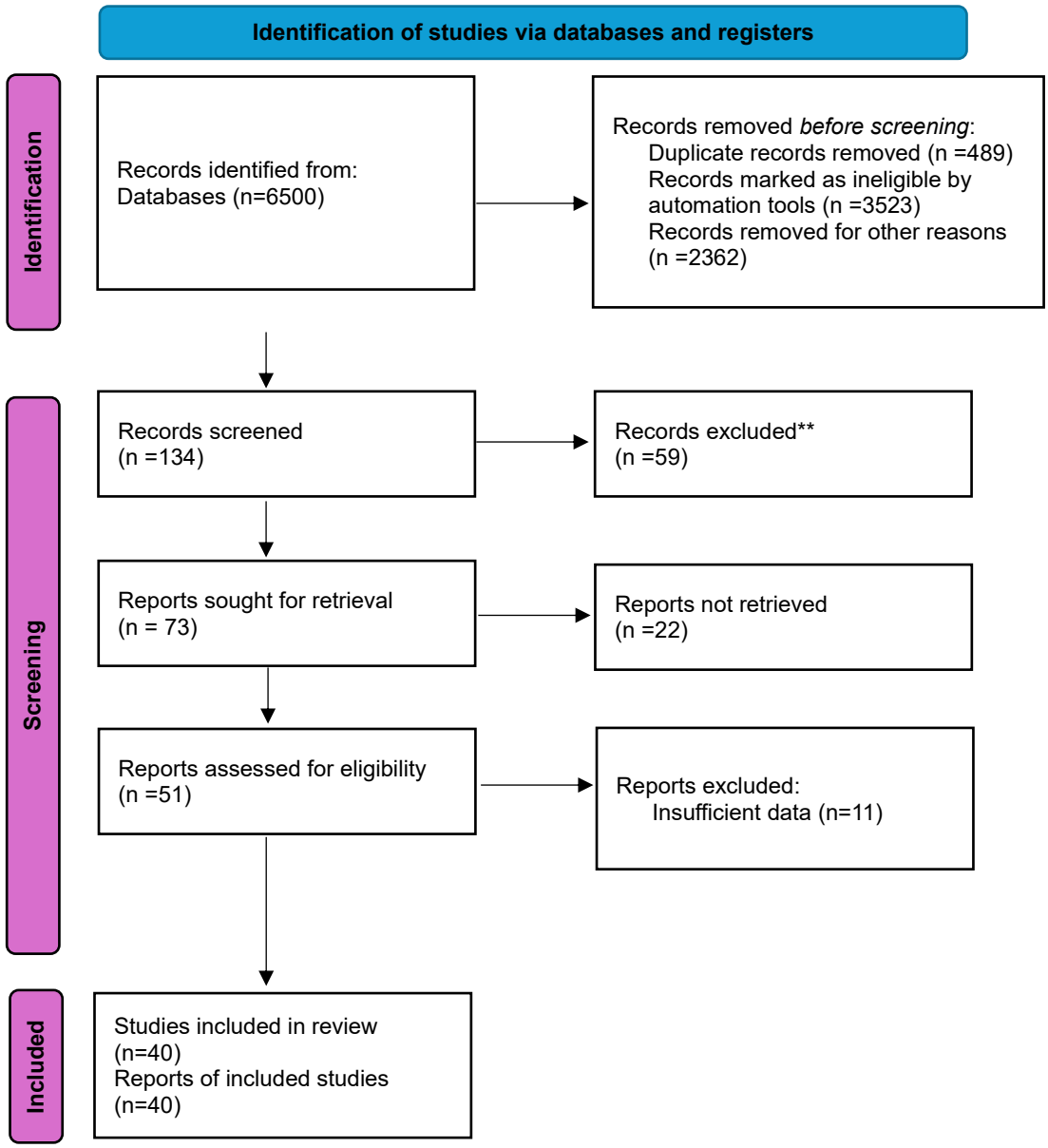

Figure 1. The election process of studies according to PRISMA flowchart.

A

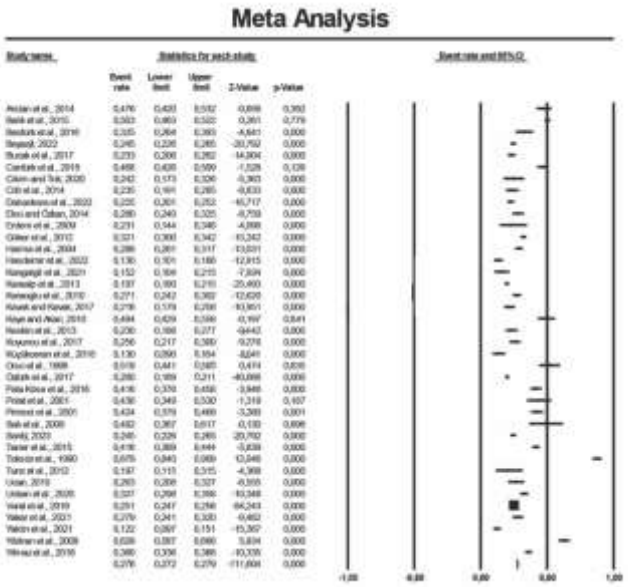
Meta Analysis
Study name
Statistics for each study
Event rate and 95% CI

B

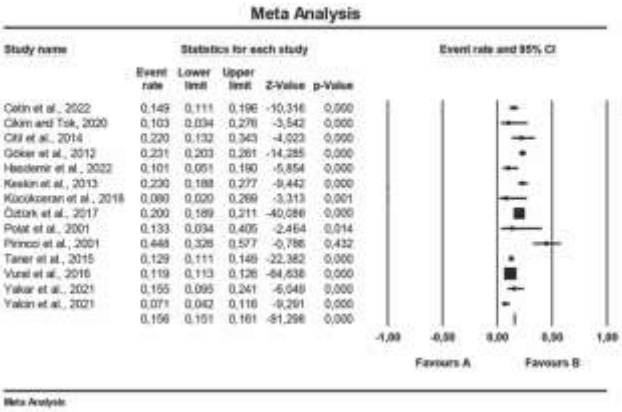
Meta Analysis
Study name
Statistics for each study
Event rate and 95% CI
Event rate
Lower limit
Upper limit
Z-Value
p-Value
Cetin et al., 2022 0,149 0,111 0,196 -10,316 0,000
Cikim and Tok, 2020 0,103 0,034 0,276 -3,542 0,000
Citil et al., 2014 0,220 0,132 0,343 -4,023 0,000
Goker et al., 2012 0,231 0,203 0,261 -14,285 0,000
Hasdemir et al., 2022 0,101 0,051 0,190 -5,854 0,000
Keskin et al., 2013 0,230 0,188 0,277 -9,442 0,000
Küçükceran et al., 2018 0,089 0,020 0,269 -3,313 0,001
Öztürk et al., 2017 0,200 0,189 0,211 -40,086 0,000
Polat et al., 2001 0,133 0,034 0,405 -2,464 0,014
Princci et al., 2001 0,448 0,328 0,577 -0,786 0,432
Taner et al., 2015 0,129 0,111 0,149 -22,382 0,000
Vural et al., 2016 0,119 0,113 0,126 -84,638 0,000
Yalkar et al., 2021 0,155 0,095 0,241 -6,048 0,000
Yalcin et al., 2021 0,071 0,042 0,116 -9,291 0,000
0,156 0,151 0,161 -81,298 0,000
-1,00 -0,50 0,00 0,50 1,00
Favours A
Favours B
Meta Analysis

C

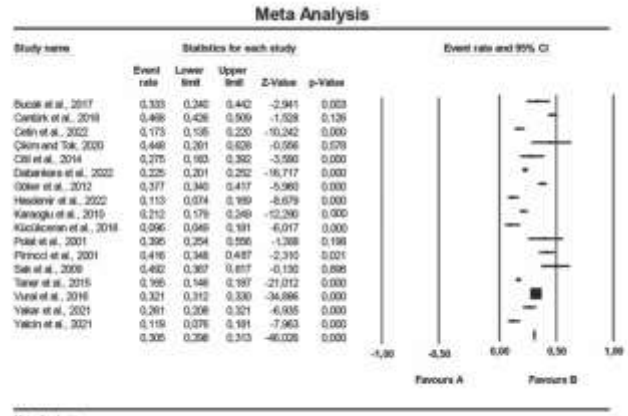
Meta Analysis
Study name
Statistics for each study
Event rate and 95% CI
Event rate
Lower limit
Upper limit
Z-Value
p-Value
Bucak et al., 2017 0,333 0,240 0,442 -2,941 0,003
Cantürk et al., 2019 0,468 0,426 0,509 -1,528 0,126
Cetin et al., 2022 0,175 0,136 0,220 -10,242 0,000
Çikim and Tok, 2020 0,448 0,261 0,628 -0,556 0,578
Citil et al., 2014 0,275 0,193 0,382 -3,590 0,000
Dabankara et al., 2022 0,225 0,201 0,252 -16,717 0,000
Göker et al., 2012 0,377 0,340 0,417 -5,960 0,000
Hasdemir et al., 2022 0,113 0,074 0,169 -8,679 0,000
Karaoglu et al., 2019 0,212 0,179 0,249 -12,290 0,000
Küçükceran et al., 2018 0,096 0,049 0,181 -6,017 0,000
Polat et al., 2001 0,395 0,254 0,556 -1,288 0,198
Princci et al., 2001 0,416 0,348 0,487 -2,310 0,021
Seli et al., 2008 0,492 0,367 0,617 -0,130 0,896
Taner et al., 2015 0,166 0,148 0,187 -21,012 0,000
Vural et al., 2016 0,321 0,312 0,330 -34,886 0,000
Yalkar et al., 2021 0,261 0,208 0,321 -6,935 0,000
Yalcin et al., 2021 0,119 0,078 0,181 -7,963 0,000
0,305 0,298 0,313 -46,026 0,000
-1,00 -0,50 0,00 0,50 1,00
Favours A
Favours B
Meta Analysis

D

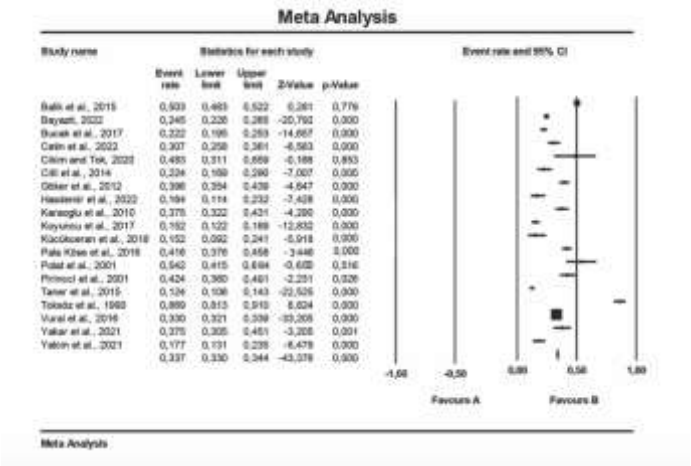

Figure 2: Meta-analysis graphs on the rate of anemia (A: General anemia in pregnancy; B: Anemia in the first trimester of pregnancy; C: Anemia in the second trimester of pregnancy; D: Anemia in the third trimester of pregnancy)

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Tarihsel Süreçte Ebelik Bakımı ve Sorunlar

Betül UNCU[1], Elif DOĞAN[1]

[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Introduction and Purpose: Midwifery profession is among the oldest professions in history. Along with the changes in the education journey of the profession, there is an increase in the nature and quality of maternal and child health services as a reflection of the changes. This review was prepared to shed light on the conditions of midwifery education and midwifery profession in the relevant period by revealing the initiatives to strengthen midwifery education in reducing maternal deaths.

Materials and Methods: In this regard, the history of midwifery was examined together with the changes in midwifery education, midwifery services and maternal death data with the support of the literature.

Results: "Law No. 1219 on the Proper Performance of Medicine and Medical Arts", which came into force on April 14, 1928, was the most important turning point for the professionalization of midwifery in the history of the Republic of Türkiye. With this law, the need for midwives became evident as midwives without a diploma were withdrawn from the field. In this way, midwifery education mobility gained momentum.

Conclusion: As a result of the study, it can be said that the improvement in midwifery education from past to present has an impact on the decrease in maternal death rates.

Key Words: Midwifery, history of midwifery, maternal death

Tarihsel Süreçte Ebelik Bakımı ve Sorunlar

Betül UNCU[1], Elif DOĞAN[1]

[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Giriş ve Amaç: Ebelik mesleği tarihin en eski meslekleri arasında yer almaktadır. Mesleğin eğitim yolculuğundaki değişikliklerle birlikte, değişimlerin yansıması olarak ana-çocuk sağlığı hizmetlerinin niteliği ve kalitesinde yükselişler görülmektedir. Bu derleme anne ölümlerini azaltmada ebelik eğitimini güçlendirme girişimlerini ortaya koyarak, ilgili döneme ilişkin ebelik eğitimi ve ebelik hizmetleri koşullarına ışık tutması amacıyla hazırlandı.

Gereç ve Yöntem: Bu doğrultuda literatür desteğiyle ebelik eğitimindeki değişiklikler, ebelik hizmetleri ve anne ölümü verileri ile birlikte ebelik tarihi incelenmiştir.

Bulgular: 14 Nisan 1928 tarihinde yürürlüğe giren 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun" Cumhuriyet tarihinde ebeliğin meslekleşmesi için en önemli dönüm noktası olmuştur. Bu kanun ile diplomasız ebelerin sahadan çekilmesiyle ebe ihtiyacı açığa çıktı. Bu sayede ebelik eğitim hareketliliği hız kazandı.

Sonuç: Çalışma sonucunda geçmişten günümüze ebelik eğitim düzeylerindeki iyileşmenin anne ölümü oranlarındaki azalmaya etkisinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, ebelik tarihi, anne ölümü

GİRİŞ

Bir zamanlar Osmanlı halkı arasında itibarlı bir meslek konumundaki ebelik, nüfus politikaları hedeflerine ulaşmada önemli bir araç iken, ebelerin resmi bir eğitim ile diploma sahibi olmamaları zamanla anne ve çocuk ölümlerinin ve dolayısıyla nüfusun azalmasının asıl kaynağı sayılmıştır. Bu düşüncenin gelişmesinde batılılaşma dönemindeki yeni tıp uygulamalarının etkisi oldukça fazladır. Ebelerin "batıl" olarak tanımlanması ebeliğin artık devlet idaresinde yeniden yapılandırılmasına yönelik hareketleri başlatmıştır. Bu kapsamda ebelik eğitimine dair ilk hareket Tanzimat Fermanı sonrasında Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'nin açılması olmuştur. Bu okulda hem tıp talebeleri, hem ebeler için iki doğum kürsüsü kurulmuştur. Hemen ardından 1840 yılında resmi gazetede yayınlanan haber ile ebelerin sınava tabi tutulması mecburi hale gelmiştir. İki yıl sonra yayınlanan fermanda ise, ebelerin eğitimden geçerek ebelik belgesi sahibi olmaları gerektiği ve bu belgeye sahip olmayanların ebelikten men edilecekleri belirtilmiştir (1,2). Devletin bu politikalarının en önemli sebebi çocuk ölümlerinin önüne geçilmesinin hedeflenmesiydi. İlk uygulamalar sonunda ilk diplomalı ebe 1845 yılında Sultan Abdülmecid'in huzurunda yemin ederek icazetnamesini almıştır. Ebelik eğitimine ilişkin ilk uygulama 1842 tarihli fermanın yayınlanmasıdır. Fakat "Tababeti Belediye İcrasına Dair Nizanname" daha dikkat çekicidir. Bu nizamname ile hastanelerde uygulanan forseps ve anestezi gibi metodların ve bazı ilaçların ebeler tarafından uygulanması yasaklanmıştır. Ayrıca nizamnamede doğumun bilimsel bilgiye sahip erkek ebeler tarafından da yapılabileceği belirtilmekteydi. Tüm girişimlere rağmen, kurslara katılımın yetersiz olması, açılan kursların yeterli nitelikte olmaması ebelik eğitiminin yaygınlaşmasını karşılamamıştır. Bu nedenle ebelerin kayıt altına alınması ağırlıklı olarak şehadetname verilerek gerçekleştirildi. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren eğitimsiz ebeler ile şahadetnameli ebeler arasında yarışlar meydana geldi. Eğitimli ebeler her ne kadar teorik bilgiye sahip olsalar da, halk ebeleri kadar pratik bilgiye sahip değildi. Şahadetnameli ebelerin doğuma giderken bir halk ebesinin ona eşlik etmesi ihtiyacından dolayı, halk ebeleri "cahil" olarak aşağılansa da onlara duyulan ihtiyaç sebebiyle varlıklarını devam ettiriyordu. Bu durumun farkında olan ve Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de ebe eğitimini üstlenen Dr. Besim Ömer Paşa, ebelerin modern tıp anlayışına göre yetişirken bilgilerini uygulamaya taşıyacakları bir viladethane (doğumevi) açmayı önermiştir. 1892'de bizzat Dr. Besim Ömer Paşa tarafından ilk viladethane Gülhane Askeri Tıbbiye'nin yakınında küçük bir binada açılmıştır. Besim Ömer Paşa'nın bu girişiminin ardından ilk devlet viladethanesi Sultan II. Abdülhamid'in emriyle 1904 yılında açılmıştır. Ebelik eğitimi kurumsal bir çerçevede ele alındıkça ebelik mesleğinin hangi şartlar içinde yapılabileceğini ortaya koyan pek çok talimatnameler ve nizamnameler (yönetmelikler) yayınlandı. Ebe atamalarının ilk ve en önemli şartı ebenin diplomalı (şahadetname/icazetname) olmasıydı. Diplomalı ebe talebinin gerekçesi olarak doğumlarda anne ve bebek ölümlerinin engellenmesi oluşturmaktaydı (2,3).

Ebelik Mesleğinin Konumu

Ebeliğin kurumsal anlamda meslekleşmesi, dolayısıyla eğitim alarak icrasına ilk adım Osmanlı'nın son döneminde atılmıştır. Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'nin kurulması, Besim Ömer Paşa'nın ebelik mesleğini kurumsallaştırması ve devletin ebelik mesleğini denetim altına alma çabaları Cumhuriyet Dönemi'nde de ebeliğe yönelik sağlık politikalarının sürdürülmesine katkı sağlamıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemindeki kritik savaşlardan çıkan yorgun Cumhuriyet Türkiyesi'nin kuruluş döneminin ilk on yılında sağlık alanında büyük ilerlemeler kaydedildiğini

söylemek mümkün değildir. Ancak 14 Nisan 1928 tarihinde yürürlüğe giren 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun"a göre diplomasız ebelerin doğuma yardım etmeleri yasaklanmıştır. Dolayısıyla, Osmanlı döneminde eğitim alan ebelerin pratik olarak yetersiz olmaları nedeniyle halk ebelerinden yardım aldığı sürecin bittiği söylenebilir. Bu yasa ile eğitimsiz ebelerin sahadan çekilmesiyle ebe gereksinimi iyice artmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecindeki savaşlarda büyük kayıplar nedeniyle nüfus önemli ölçüde azalmıştı. Tüm bunlardan ve yönetimin "halkçılık" ideolojisi ile halk sağlığına yönelik girişimlerinden yola çıkarak, diplomalı ebe gereksinimi iyice artmıştır (1,3).

Nüfusun neredeyse tamamının köylerde yaşadığı Cumhuriyet Türkiyesi'nde sağlık alanındaki girişimlerden biri beklenildiği üzere köy ebe okullarının açılmasıydı. İlk köy ebe okulu 1937 yılında Balıkesir'de Dr. Besim Ömer'in alt yapısını oluşturması ile açılmıştır. Ardından 1959 yılına kadar Türkiye'nin dört bir yanında köy ebe okullarının açılması devam etmiştir. Köy ebe okullarında eğitim dokuz aylık programlar şeklindeydi. Ardından 1943 yılında çıkan ve köy ebelerinin çalışmalarını düzenleyen kanun ile altı ay taşrada çalışan ebelerin merkez illerde çalışabileceği belirtilmiştir (1,4). İlk ortaokul düzeyindeki ebe okulu 1952 yılında Ankara doğumevinde açılmıştır. Bu okul 1956 yılında kapatılsa da, 1959 yılında tekrar eğitim faaliyetlerine devam etmiştir. 5 Ocak 1961 yılında çıkarılan 224 kanun numaralı "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun"a göre doğumların yönetimi hakkında bilgiler yer almış olup, 154 sayılı yönergeye göre ebelerinin görev ve sorumluluk tanımlamaları yapılmıştır (5,6). Eğitim sürecinde köy ebe okulları 1961-62 yıllarında doğumevlerinden ayrılarak "sağlık okulu" olarak eğitime devam edilmiştir. Bu önemli gelişme ile ebeler ilkokul düzeyinde üç yıllık eğitim programı ile teorik bölümü okulda, uygulama bölümü doğumevinde olmak üzere eğitim almaktaydı. İlk olarak 1962 yılında olmak üzere, 1972 yılına kadar ülkenin çeşitli illerinde sağlık okulları açılmaya devam etmiştir. Ebe yetiştirmek amacıyla 1961'de İstanbul Zeynep Kamil Sağlık Koleji açılmıştır. Ardından diğer iller bunu takip etmiştir. Böylece ülkede ana-çocuk kapsamlı köy ebeliği hizmetlerini yürütecek eleman yetiştirilmesi amacı ile iki ayrı program oluşturulmuştur. Sağlık kolejinde ortaokul mezunu düzeyindeki 15 - 25 yaş aralığındaki genç kızlar dört yıllık eğitim görmekteydi. Ancak alınan karar ile 1978 yılında sağlık okulu ve sağlık koleji uygulamalarına son verilerek bu kurumlar sağlık meslek lisesi ebelik bölümü olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. 1975 yılında ebe ve hemşire okulları birleştirilerek ebe-hemşire yetiştirilmek amaçlanmışsa da iki yıl sonra bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Bundan sonraki süreçte, ebelik eğitiminin üniversite düzeyine ulaşması ilk olarak 1985-86 yıllarında Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları bünyesinde ebelik programı açılması ile olmuştur. Ebelik eğitimi serüvenindeki en önemli karar Yüksek Sağlık Şurası'nın 1995 yılında "ebelik eğitiminin lisans düzeyinde sağlık yüksekokullarında yürütülmesi kararı" olmuştur. Bununla birlikte 1996 yılında ebelik eğitiminin lisans düzeyinde verileceği kararlaştırılmıştır. İlgili karar, 2 Kasım 1996 tarih ve 22805 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe girmiştir. Hemen ardından sağlık yüksekokulları 1997-1998 eğitim öğretim yılında kurulmuş ve bu okullar bünyesinde ebelik lisans eğitimine başlanmıştır (1). Her ne kadar "insanlık tarihi kadar eski" olsa da ebeliğin "meslekleşme" süreci ülkemizde oldukça yakın bir tarihte gerçekleşmiştir. İlk ebelik eğitimi girişimleri 200 yıl öncesine dayanmasına rağmen eğitimdeki büyük gelişmelerin son 50 yıl içinde yaşandığı bilinmektedir. Ebelik eğitiminin giderek gelişmesi ile anne çocuk ölümlerin azalması arasındaki paralellik, ebelik mesleğinin önemini bir kez daha vurgulamaktadır (7).

Bu olguda Türkiye'nin önemli doğurganlık oranına sahip Doğu Anadolu Bölgesi'nde Sağlık Koleji (Sağlık Meslek Lisesi) mezuniyeti sonrasında ebelik yapan Hayriye Ebe'nin gebe kadınlara

eğitimini aldığı bilgiler doğrultusunda nasıl bakım verdiği, dönemin ebelik hizmetlerine ışık tutacağı anlatısı yer almaktadır.

1957 doğumlu, Artvin'e bağlı küçük bir köyde ilkokulu okuyan Hayriye 8 kardeşin altıncısıydı. 1969 yılında ilkokulu bitirdikten sonra ekonomik yoksulluktan ve toplumdaki kız çocuğu okumaz baskılarından dolayı ailesi Hayriye'nin eğitimini desteklemedi. Çok akıllı ve çalışkan olan Hayriye, köye gelen sağlık memurunu örnek alıp, aşılarda ona destek oluyordu. Sağlık memurunun baskıları sonucu, Hayriye'nin babası ortaokulu okuması için 1972 yılında Artvin Merkez'de yapılan ortaokul sınavına gönderdi. Buradaki en önemli motivasyon ebe okulunun yatılı olmasıydı. Böylece ekonomik açıdan zorluk çeken aileden bir kişi eksilmiş olacaktı. Oldukça başarılı olan Hayriye sınavı kazandı. İlkokul sonrası 3 yıl eğitim verilen Ebe okulunu (Sağlık Okulu) Kars'ta okuyarak ikincilikle bitiren Hayriye'ye Sağlık Koleji'nin vizesi çıkmıştı. Ankara doğumevi (Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Zekai Tahir Burak Ek Binası)'nde 4 yıl eğitim ile ebe-hemşire diploması ve Halk Sağlığı Hemşiresi ünvanı alan Hayriye sınavsız tayin ile Kars'ın Damal ilçesine atandı. Burada 16 köyden sorumluydu. Sağlık evinde bir hemşire ve sağlık memuru ile üç kişilik ekipleri vardı. Sağlık evinde alkol, zefiran, karegaz, katgüt, cam enjektör dışında malzeme bulunmuyordu. İklim şartları nedeniyle soğuk ve bol kar yağışı alan bölgede ulaşım kızaklar veya at arabaları ile sağlanmaktaydı. İletişim aracı olarak köyde telefon bulunmuyordu. 16 köy, Sağlık Okulu'ndan mezun olan (İlkokul sonrası 3 yıl eğitim almış, yaşları 17 olan) 3 ebe arasında paylaştırılmıştı. 3 yıl burada görev yapan Hayriye ebe, hiç senelik izin kullanmadı. Köylerde ev ziyaretleri yapan ebeler akut durumlar için Sağlık Evinde bulunan Hayriye ebeye başvuruyorlardı. Hayriye ebe hiç epizyotomi açmadığını, evde doğumlarda köy ebelerinin (eğitimsiz, anneden kıza meslek olarak geçen kadınlar) doğum anında oluşan desureları doğum sonunda tavada pişirilen yumurta ile dağladıklarına şahitlik ettiğini ifade ediyor. Bir gece evde köy ebesi tarafından doğum yaptırılan kadının eşi acil durum için sağlık evine gelip Hayriye ebeden yardım istedi. Bu trajedik doğum sonu anlatısı aşağıda yer almaktadır.

"-Kar diz boyu ve oldukça soğuk bir kış günüydü. Eşi doğum yapan adamın peşine takılıp, kızakla uzun bir yol gittik. Vardığımızda derme çatma bir eve girdik. Büyükbaş hayvanlarla insanların bir arada yaşadığı bir evdi. Sevda doğum yapmış yerde boylu boyunca yatıyordu. Ayak başparmağına umblikal kordun bağlandığı ilk bakışta fark ediliyordu. Bebeği de yanı başında kundağa sarılı şekilde duruyordu. Hemen 3 adım ötede de büyükbaş hayvanlar vardı. Doğumunun üzerinden ne kadar süre geçtiği bilinmiyordu, plesanta simsiyahtı ve kokuyordu. Okulda öğretildiği üzere kaşıkla küretaj yapmam gerekiyordu, fakat malzeme yokluğu nedeniyle eldivenimi betadin ile boyayıp elle halas yaparak plesanta parçalarını temizledim. Aileye mutlaka doktora götürmelerini tembihledim. Aile çok yoksul olduğu için götürmeyi kabul etmedi. O köyde durumu daha iyi olan bir adamdan yardım istedim ve Sevda'yı doktora götürmeyi kabul etti. Ertesi gün yeniden çağırıldım, gittiğimde hekimin reçete ettiği ilacı uygulayacaktım. Antibiyotik türevi bir ilaç olacağını düşündüm fakat ilaca baktığımda analjezikti. Adama bu ilaçtan başka ilaç yok mu dediğimde doktor yazdı ama paramız yoktu, en ucuz bu diye bunu aldım dedi. Bir ampul analjezik… Ben de üzülerek ilacı uyguladım. Henüz maaşımı almamıştım, aldığımda da ailemin borçlarına destek oldığum için elimde avucumda birşey kalmıyordu. O ilacı almayı ömrüm boyunca çok istedim. 3 gün sonra köyde bir kalabalığın o köye gittiğini gördüm. Nereye gidiyorsunuz diye sorduğumda Sevda'nın cenazesine dediler…" Hayriye ebe bu olayın üzerinden 43 yıl geçmesine rağmen hala Sevda'yı unutmadığını ifade etti.

Anne Ölümleri

Kadınlar, gebelik, doğum anı ve sonrasında yaşanan komplikasyonlar sonucu ölmektedir. Bu komplikasyonların çoğu gebelik sırasında gelişir ve çoğu önlenebilir veya tedavi edilebilir. Diğer komplikasyonlar hamilelikten önce olabilir, ancak özellikle kadının bakımının bir parçası olarak yönetilmezse gebelik sırasında kötüleşir. Tüm anne ölümlerinin yaklaşık %75'ini oluşturan başlıca komplikasyonlar şu şekilde sıralanmaktadır (8).

1. Şiddetli kanama (çoğunlukla doğumdan sonra kanama)
2. Enfeksiyonlar (genellikle doğumdan sonra)
3. Gebelik sırasında yüksek tansiyon (preeklampsi ve eklampsi)
4. Doğumdan kaynaklanan komplikasyonlar
5. Güvenli olmayan kürtaj.

Maternal mortalite oranı ülkeler arasında farklılık göstermektedir (9). Yanı sıra ülkemizde şehirler ve bölgeler arasında dahi farklı sonuçlar çalışmalarla bildirilmiştir. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'nde maternal mortalite oranı 1956 yılında 100.000 canlı doğumda 265, 1984'te 43, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde 1969-1984 yıllarında 53, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1971-1981 yılları arasında 64, Bakırköy Doğum Kliniği'nde 1974' te 45, 1983' te 17, 1980- 1990 yılları arasında Samsun'da 111, 1986 yılında Kahramanmaraş'ta 184, Adıyaman'da 86, 1982-1984 yılları arasında Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Doğum Kliniğinde 736 olarak raporlanmıştır (10). 1989 yılında 20.291 doğumun gerçekleştiği Hacettepe Üniversitesi verilerine göre, anne ölüm oranı 100.000'de 64 olarak saptanmıştır (11). Halk Sağlığı verilerine göre Türkiye'de anne ölümleri oranı 1990 yılında yüz binde 100 iken; 2002 yılından itibaren uygulanan sağlık politikaları ve sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde hızlı bir düşüş göstermiştir (12). Son verilere göre Türkiye'de anne ölüm oranı yüz binde 13.1 olarak hesaplanmıştır (13).

Anne Ölümlerini Önleme Çabaları

Bir ülkedeki anne ölümlerinin seviyesi, sadece ülkedeki sağlık hizmetlerinin kalitesini değil, ülkenin gelişmişlik seviyesinin de bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, anne ölümlerinin minimum seviyeye düşürülmesi, 1980'li yıllardan itibaren küresel ölçekte gerçekleştirilmiş olan uluslararası konferans, program ve insiyatiflerde önemli bir yer tutmaktadır (14). 1994 yılında Kahire'de düzenlenen Nüfus ve Kalkınma Konferansı'nda ortaya konulan (15) ve daha sonra Pekin Konferansı'nda ve Binyıl Kalkınma Hedefleri'nde teyit edilen küresel ölçekte anne ölüm oranının yüzde 75 azaltılması hedefinin, Birleşmiş Milletler öncülüğünde 2015 yılında kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları altında "2030 yılına kadar, küresel anne ölüm oranını yüz bin canlı doğumda 70'in altına düşürmek" göstergesi ile daha da somutlaştırıldığı görülmektedir (16). Kahire Konferansı'ndan 25 yıl sonra toplanan Nairobi Zirvesi'nde ise, 2030'a kadar ulaşılması gereken üç sıfır hedefine vurgu yapılmaktadır. Bu hedeflerden birisi de sıfır önlenebilir anne ölümüdür (17).

Ülkemizde Anne Ölümlerini İzleme ve Değerlendirme Programı, 2007/27 sayılı Anne Ölümleri Veri Sistemi Genelgesi ile yürütülmektedir. 2007 yılından bu yana anne ölümlerinin hastane ve ilçelerden gelen bildirimler ile takibi sağlanmakta iken; 1 Ocak 2013'ten itibaren ek olarak Ölüm Bildirim Sistemi'ne (ÖBS) kaydedilen veriler üzerinden de kontroller yapılmaktadır. 2007 yılından itibaren Anne Ölümleri İzleme Programı kapsamında tüm ülkede anne ölümleri tek tek

raporlanmış, her anne ölümü il ve ulusal düzeydeki bilimsel komisyonlarda Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün üç gecikme modeline göre değerlendirilmeye başlanmıştır. Birinci gecikme modelinde hizmet alma kararının verilmesinde yaşanan gecikmeler yer alırken, ikinci gecikme modelinde hizmete ulaşmada yaşanan gecikmeler, üçüncü gecikme modelinde hizmet sunulması sırasında yaşanan gecikmeler yer almaktadır (18). Bahsedilen olguda 1980 yılının Türkiye'sinde üç gecikme tipininde yer aldığı görülmektedir.

Sonuç

Anne ölümlerinin önlenmesinde geçmişten günümüze en önemli faktörlerden biri ebelerin sağlık sistemi içerisinde güçlendirilmesidir. 15-49 yaş aralığındaki kadınların gebelik izlemlerinin yaygınlaşması ve ebelerin gerçekleştirdiği ev ziyaretlerinde gözlenen artış sayesinde anne ölümlerinde azalmalar görülmüştür. Yanı sıra gecikmelerin önlenmesi için kurulan komitelerin incelemeleri sonucu anne ölüm oranlarında düşüşler görülmektedir. Bu derlemenin 1980 yılına ait ebelik eğitim sistemi ve sağlık hizmetlerine ilişkin bilgiler sayesinde döneme ışık tuttuğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Mumcu, N., & Uzun Özer, B. (2020). Geçmişten günümüze ebelik eğitimi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7 (3) , 217-222.
2. Sarı, N. (2021). Türkiye'de ebeliğin tarihi gelişimi. Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi, (7), 81-93.
3. Yeşil, H., & Yeşil, A. (2018). Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde ebelik ile ebelerin doğuma ve infertiliteye dair müdahaleleri. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (3), 285-316. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/cbayarsos/issue/39491/465730
4. Altay, S. (2017). Cumhuriyet'in ilk on beş yılında ebelik eğitimine ve mesleğin dönüşümüne dair kısa bir bakış (1923-1938). Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi, 17: 167-217.
5. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki kanun. (1961). İnternet Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.224.pdf. Erişim Tarihi: 13.10.2023
6. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hizmetin yürütülmesi hakkında yönetmelik. (1964). İnternet Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.63470.pdf . Erişim Tarihi: 13.10.2023
7. Güner, S., Yurdakul, M., & Yetim, N. (2015). Türkiye'de ebelik mesleğinin sorunlarına akademik bakışı yansıtan nitel bir çalışma. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, (1), 80-87.
8. Say, L., Chou, D., Gemmill, A., Tunçalp, Ö., Moller, A. B., Daniels, J., Gülmezoglu, A. M., Temmerman, M., & Alkema, L. (2014). Global causes of maternal death: a WHO systematic analysis. The Lancet. Global health, 2(6), e323–e333. https://doi.org/10.1016/S2214-109X(14)70227-X
9. Heitkamp, A., Meulenbroek, A., van Roosmalen, J., Gebhardt, S., Vollmer, L., de Vries, J. I., Theron, G., & van den Akker, T. (2021). Maternal mortality: near-miss events in middle-income countries, a systematic review. Bulletin of the World Health Organization, 99(10), 693–707F. https://doi.org/10.2471/BLT.21.285945

10. Malatyalıoğlu, E., Dabak, Ş., & Erdal, R. (1992). Samsun doğum ve çocuk bakımevinde maternal mortalite oranlarının yıllara göre değişimi. Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst, 2, 245-247.
11. Ayhan, A., Yüce, K., & Kisnisci, H. A. (1989). Analysis of 20,291 deliveries in a Turkish institution. International journal of gynaecology and obstetrics: the official organ of the International Federation of Gynaecology and Obstetrics, 29(2), 131–134. https://doi.org/10.1016/0020-7292(89)90842-4
12. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2023). Anne Ölümleri. İnternet Adresi: https://halksagligi.hacettepe.edu.tr/sunumlar_ve_seminerler/20mart_Sempozyum/Anne_olumleri.pdf (Erişim Tarihi: 07.10.2023)
13. T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kadın ve Üreme Sağlığı Dairesi Başkanlığı. (2023). İnternet Adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kadin-ve-ureme-sagligi-tarihcesi.html Erişim Tarihi: 07.10.2023
14. Yüksel Kaptanoğlu, İ., Keskin, F., Yayla Enfiyeci, Z., Barkçin, E. M., Güneş, K., Koyuncu, Y., & Koç, İ. (2023). Revisiting maternal mortality: Articulation of qualitative research. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
15. International Conference on Population and Development. (2023). İnternet Adresi: https://www.unfpa.org/icpd. Erişim Tarihi: 07.10.2023
16. Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Amaçlar. (2015). İnternet Adresi: https://www.kureselamaclar.org/amaclar/saglik-ve-kaliteli-yasam/. Erişim Tarihi: 07.10.2023
17. United Nations Population Fund (UNFPA). Nairobi Taahhütleri. Türkiye'de Üç Sıfıra Doğru. (2020). İnternet Adresi: https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/icpd-_tr_-_pdf_1.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023
18. T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Anne Ölümleri Raporu (2015-2019). (2021). İnternet Adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Raporlar/Turkiye_Anne_Olumleri_Raporu_2015-2019.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Suda Doğumla İlgili Twitter Mesajlarının Kalitatif ve Yapay Zeka Tabanlı Duygu Analizi

Rukiye DUMAN[1], Hüsniye DİNÇ KAYA[1], Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1]

[1]İstanbul ÜniversitesiCerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Giriş ve Amaç: Güncel literatürde suda doğumun yararları sıklıkla vurgulanmaktadır. Kadınların suda doğuma ilişkin deneyimlerini inceleyen araştırmalarda artış olurken, bu konuyla ilgili twitter ifadelerini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın amacı en yaygın kullanılan sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'da suda doğum ile ilgili İngilizce tweetlerin incelenerek suda doğuma ilişkin görüşlerin belirlenmesidir.

Yöntem: Çalışmada "waterbirth" ifadesi geçen ve Mayıs-Temmuz 2023 tarihleri arasında paylaşılan tweetler kullanılarak nicel ve nitel yöntemler ile duygu analizi yapıldı. Twitter verilerine erişebilmek için Python kütüphanesi kullanıldı. Nicel verilerin analizinde doğal dil işleme yöntemlerinden biri olan TextBlob programı kullanıldı. TextBlob ile tweetler içerisindeki her bir kelimenin duygu analizi yapılarak olumlu, nötr veya olumsuz anlamlar belirlendi. Araştırmanın nitel aşamasında tweetler fenomenolojik yaklaşımla analiz edildi.

Bulgular: Çalışmanın örneklemini oluşturan 510 tweetin %87.7' sinin pozitif duygular içerdiği tespit edilmiştir. Twitter mesajlarında en sık kullanılan kelimeler su, doğum, ev, epidural, istiyorum ve bebek. Nitel analiz sonucu ortaya altı tema çıkmıştır. Bu temalar "istenen", "ağrısız ve rahat", "olumlu duygular", "faydalı ve doğal", "kararsız duygu ve ifadeler", "olumsuz duygu ve ifadeler" oldu.

Sonuç: Kişilerin suda doğuma ilişkin görüşleri çoğunlukla pozitifti. Suda doğum kişiler için istenen bir doğum yöntemidir. Çalışma sonuçları suda doğuma ilişkin kişilerin görüşlerini sunması nedeniyle gelecek çalışmalar için öngörü sağlayabilir.

Anahtar kelimeler: duygu analizi, sosyal medya, twitter, suda doğum

GİRİŞ

İlk olarak Dr. Michel Odent tarafından tanımlanan (1) suda doğum, doğum evrelerinden herhangi birinde veya tümünde abdomenin suyun altında olduğu bir doğum yöntemidir. Son yıllarda doğum sırasında ağrının giderilmesinde su kullanılması giderek popüler hale gelmiştir (2). Suda doğum annenin gevşemesine yardımcı olarak hem ağrısını giderir hem de doğum memnuniyetini artırır (3). Suyun kaldırma kuvveti uterin kontraksiyonlarının etkinliğini arttırır, gebenin rahat hareket etmesini sağlar ve fetal inişe yardımcı olur (4). Amerikan Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (ACOG)'ne göre, özellikle doğumun ikinci evresinde suya batırma doğum ağrısını yönetmede düşük riskli gebeler için güvenli bir non-farmakolojik müdahale olarak kabul edilmektedir (5).

Global dünyada sosyal medya kullanımı ve sosyal medya aracılığıyla kişilerarası düşünce aktarımı gün geçtikçe artmaktadır (6). Özellikle sosyal medya kullanıcılarının düşüncelerini ve deneyimlerini özgürce paylaşması, kişilerin tercihlerini belirlemesine yol açmaktadır (7). Bu nedenle sosyal medya, kullanıcılar arasında iş birliği sağlayan ve sağlık sonuçlarını etkileme potansiyeline sahip güçlü bir araç olarak değerlendirilebilir. Sosyal medya aynı zamanda doğurganlık çağındaki kişiler için gebelik, doğum ve ebeveynlikle ilgili bilgi almak için etkili bir araçtır (8). Kişilerin doğum hikayelerini ve tercihlerini sosyal medyada paylaşması diğer insanların tercihlerini etkileyebilmektedir (9). Ancak sosyal medyada yanlış ve yanıltıcı bilgilerin popüler olma eğiliminde olması ve kullanıcıların kaynağı olmayan bilgileri kabul etme eğiliminde olmaları da dikkate alınmalıdır (10).

Gün geçtikçe artan sosyal medya kullanımı ve veri madenciliğinin temel ilkelerinden birisi olan "yenilenebilir ve kullanabilir veriden anlamlı ifadeler çıkarma" düşüncesi önemli araştırma konularından birisidir. Bu durum duygu analizinin popülerliğini artırmış ve kullanım alanlarını genişletmiştir (11). Duygu analizi, metinlerin altında yatan duyguların ve bu duygulardaki olumlu ya da olumsuz koşulların belirlenmesine yardımcı olur. İnsanların görüş, tutum ve duygularının belirlenmesine olanak sağlar (12). Duygu analizi yöntemi kişilerin sağlık konularına ilişkin görüşlerinin analiz edilmesi, ilgili konuya ilişkin kollektif bilincin saptanmasına olanak sağlayabilir. Özellikle popülerleşen sağlık uygulamalarına yönelik toplumun görüşlerinin araştırılması bu alandaki çalışmalara yön vermede önemli rol oynayabilir (13). Literatürde suda doğuma ilişkin mesajları ele alan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, "waterbirth" terimini kullanarak paylaşılan ingilizce tweetleri inceleyerek suda doğum hakkındaki görüşleri belirlemektir.

Materyal ve Metod

Çalışma tasarımı

Çalışmanın amacı en yaygın kullanılan sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'da suda doğum ile ilgili İngilizce tweetlerin incelenerek suda doğuma ilişkin görüşlerin belirlenmesidir. Çalışmada tweetlerin nicel analizinde yapay zeka uygulamalarına dayalı duygu analizi, nitel analizinde ise fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Çalışma verileri Mayıs - Temmuz 2023 tarihleri arasındaki 3 aylık döneme ait İngilizce dildeki tweetlerden oluşmaktadır. Nicel verilerin raporlanmasında The Strengthening of the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) (14), nitel verilerin raporlanmasında ise Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Studies (COREQ) yönergeleri izlenmiştir (15).

Verilerin analizi

Duygu analizi bir yazının ilgili konuya yönelik tutumunun pozitif, negatif ve nötr olarak değerlendirilmesi için ifadeler çeşitli algoritmalar aracılığı ile hesaplanıp tanımlama ve sınıflandırma yapılır. Mevcut çalışmada nicel verilerin analizinde Natural Language Processing (NLP) yöntemlerinden biri olan TextBlob kullanılmıştır. TextBlob, metin verilerini işlemek için kullanılan bir Python kütüphanesidir. Twitter verilerine erişebilmek için Python library programı kullanılmıştır. TextBlob ile tweetler içindeki her bir kelimenin duygu analizi yapılarak pozitif, negatif ve nötr ifadeler belirlenmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında tweetler fenomenolojik yaklaşımla analiz edilmiştir (16). Analiz sürecinde 1: Araştırmacılar birbirinden bağımsız şekilde verileri defalarca okudu. 2: Suda doğuma yönelik ifadeler seçildi. 3: Seçilen ifadelerdeki anlamlar formüle edildi. 4: Oluşturulan anlamlar temalar olarak gruplandırıldı. 5: Elde edilen sonuçlar kapsamlı şekilde birleştirildi. 6: Tweetlerin kavramsal yapısı belirlendi.

Çalışmanın etik yönü

Veriler herkese açık sosyal medya platformundan çekildiği için kurum izni, kişilerin kişisel bilgileri elde edilmediği için aydınlatılmış onam alınmamıştır. Veriler platformdan anonim elde edilmiştir.

Bulgular

Python kütüphanesi ile toplam 1012 tweete ulaşıldı. Bu tweetlerin 963 tanesi İngilizceydi. İngilizce tweetler içinde tekrar eden ve anlam ifade etmeyen tweetler dışlandığında toplam 510 tweet analize dahil edildi (Tablo 1). İncelenen tweetlerin %87.7 (n=447)'sinin pozitif duygular, %6.7 (n=34)'sinin nötr duygular ve %5.6 (n=29)'sının negatif duygular içerdiği belirlendi (Şekil 1).

Tablo 1. Suda doğum ile ilişkili tweetlerin nicel özellikleri

Tweetler	N
Toplam tweet sayısı	510
Toplam retweet sayısı	15559
Toplam beğeni sayısı	112749
Toplam görüntüleme sayısı	11174672

Nitel veri analizi ile elde edilen 510 tweetin nicel analizinde 6 tema oluşturuldu. Bu temalar "istenen", "ağrısız ve rahat", "olumlu duygular", "faydalı ve doğal", "kararsız duygu ve ifadeler", "olumsuz duygu ve ifadeler". Her bir tema için tweetlerde vurgulanan kelimeler/ifadeler Tablo 2'de sunuldu.

Şekil 1. Suda doğum ile ilişkili tweetlerin yapay zeka destekli duygu analizi

Tema 1: İstenen

İncelenen tweetlerin çoğu suda doğumun istenmesi ile ilgiliydi. Bu tweetler suda doğum ile ilgili videoları izleyen, önceki doğumunda suda doğum yapmadığı için pişman olan, evde suda doğumu arzulayan ifadeleri içeriyordu. Ayrıca suda doğumda eş, aile ve ebe desteğinin önemini belirten ifadeler yer alıyordu.

Tema 2: Ağrısız ve rahat

Bu temada kişilerin çoğunlukla suda doğumun rahatlatıcı, ağrıyı azaltan ve doğumun kolay gerçekleşmesini sağlayan bir yöntem olması ile ilgili mesajlar paylaştığı belirlenmiştir. Ek olarak suda olmanın kişileri güvende ve konforlu hissettirdiğinden bahsedilmiştir.

Tema 3: Olumlu duygular

Bu tema altında incelenen tweetlerde kişiler önceki suda doğumunda harika hissettiğinden ve sonraki doğumlarını da suda yapmak istediğinden, suda doğumun kendilerini güçlü hissettirdiğinden, büyüleyici, havalı ve heyecan verici olduğundan, suda doğum yapan annelerin övgü hak ettiklerinden ve herkese tavsiye ettiklerinden bahsetmişlerdir.

Tema 4: Faydalı ve doğal

İncelenen tweetlerde kişilerin suda doğumun doğal, müdahalesiz ve komplikasyonsuz olduğundan, doğum sırasında kısıtlanmadıklarından, anne-bebek için yararlı olduğundan bahsetmişlerdir. Ayrıca kişiler suda doğumun epidural gereksinimini azalttığı, daha doğal olduğunu ifade etmişlerdir.

Tema 5: Kararsız duygu ve ifadeler

İncelenen mesajlarda kişiler suda doğum yapmak istediğini ama ağrıdan korktuğunu, riskli olabileceğini, acı verici olduğunu ve sabır gerektirdiğini ifade etmişlerdir.

Tema 6: Olumsuz duygu ve ifadeler

İncelenen tweetlerde kişiler suda doğumu rahatsız edici bulduğundan, anne ve bebek için çok riskli olduğundan, ağrılı ve güvenli olmadığından bahsetmişlerdir. Olumsuz suda doğum deneyimi yaşayan kişilerin ifadeleri de bu temada yer almaktadır.

Tablo 2. Suda doğuma ilişkin tweetlerin kalitatif temaları

İstenen (n=271)	**Ağrısız ve rahat (n=29)**
En iyi karar, en iyi yöntem, normal doğumdan daha iyi, istemek (evde) x14, hastanede ve doktorla istiyorum, hastanede istiyorum x2, eşim için istiyorum, ailemle birlikte istiyorum, ebe ile istiyorum x2, istiyorum x148, hayalim, hayal ediyorum x6, en kolay yol, ilk tercih, seçenek x2, popüler, evde istiyorum, çok istiyorum x63, diliyorum (destekleyici kişilerle), diliyorum (evde), diliyorum x21	Sakinleştirici ve bağlayıcı, sakinleştirici x2, rahat, konforlu (evde), rahat ve güvenli x2, konforlu seçenek, kolay ve acısız, su balonu gibi hissettiriyor, ağrı kesici ve sakinlik, ağrı kesici x5, ağrısız ve daha az karmaşık, ağrısız x3, hızlı, rahatlatıcı x3, güvenli, güvenli (hastanede), çok rahat, çok kolay ve pozitif, çok huzurlu
Olumlu duygular (n=112)	**Faydalı ve doğal (n=35)**
İnanılmaz deneyim, inanılmaz x5, güzel deneyim x2, güzel x15, harika x4, duygusal, duygusal an, coşkulu, heyecan verici x9, muhteşem, büyüleyici, büyüleyici hikaye, iyi hissettirir, güçlü hissettirir, komik x2, iyi şanslar, mutluluk x2, etkileyici, mahremiyet, yaşam, aşk x7, mükemmel deneyim, (olumlu doğum deneyimi) x27, güç x2, güçlü, övülmeye değer (hem doğum hem de ebe) x2, değerli x2, gururlu, tavsiye ediyorum x6, çok güzel x3, çarpıcı x3, muhteşem fikir, merak ediyorum x4	Faydalı ve hayat kurtarıcı, bebeğe faydalı x3, faydalı x8, bebek için faydalı ve sakinleştirici, yunus gibi, doğal ve sakinleştirici, doğal x18, normal, fizyolojik
Kararsız duygu ve ifadeler (n=34)	**Olumsuz duygu ve ifadeler (n=29)**
Kararsızım, istiyorum ama acılı x2, istiyorum ama korkutucu x15, farklı deneyim, acı verebilir, riskli olabilir, doğal ama acı veren, doğal ama korkutucu, (nötr doğum deneyimi) x3, nötr x6, acı veren ama güzel, sabır gerektiren	Rahatsız edici, delilik, (olumsuz doğum deneyimi) x10, negatif x2, acı verici x5, riskli, çok riskli, istemiyorum x7, güvensiz

Tartışma

Literatürde 13 nitel çalışmanın dahil edildiği sistematik metasentez sonucuna göre suda doğum deneyimi yaşayan kadınlar çoğunlukla olumlu duygulardan bahsetmiştir (17). Suda doğuma ilişkin

olumlu duygulardan bahseden kadınlar sıklıkla doğumda kontrol duygularının güçlendiğini ve suda doğumun özerklik duygusunun gelişimine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir (18). Suda doğum planlayan kadınların karar vermesine ilişkin süreci inceleyen bir çalışma sonucuna göre kadınlar sıklıkla sosyal medyadan ve arkadaşlarından fikir aldıklarını beyan ettiler. Aynı çalışma sonucuna göre kadınlar suda doğum yapmasalar bile kendilerini güçlü hissettiklerini, çevrelerine suda doğumu tavsiye ettiklerini, gelecekte suda doğum yapmak istediklerini belirttiler (19). Suda doğumu deneyimleyen kadınların sıklıkla suyun ağrı kesici yönünden bahsettikleri saptandı (20). Bir başka çalışmada suda doğum yapmanın epidural analjezi ihtiyacını azalttığı ifade edilmiştir (21). Benzer şekilde 157.546 kadının sonuçlarını bildiren 36 makalenin dahil edildiği metaanalize göre suda doğumun fizyolojik doğumu teşvik ettiği, epidural veya opioid ihtiyacını azaltarak ağrı üzerinde azaltıcı etkisinin olduğu görüldü (3). Ayrıca doğum süresini kısalttığı saptanmıştır (22).

Suda doğum yapan kadınlar doğumu kolaylaştırıcı etkisinden ve hafiflik, rahatlama, dinginlik (23) gibi olumlu hislerinden bahsetmişlerdir. Lewis ve arkadaşları, yaptığı çalışmada suda doğum yapan kadınların, suda doğumu doğal doğumla ilişkilendirdiklerinden ve rahatlatıcı bir ortam olarak bahsettiklerini belirttiler (24). İrlanda'da suda doğum yapan anneler, suda doğumun anne bebek bağını güçlendiren pozitif bir deneyim olduğunu ve partnerlerinin sürece daha aktif katıldığını ifade ettiler (25).

Suda doğumun genellikle ebe liderliğinde gerçekleştirilen doğumlarda yaygın olduğu görülmektedir (3). Bu durumun pozitif doğum deneyimlemeye yardımcı olduğu bilinmektedir (26). Literatürde suda doğumu deneyimleyen kadınların olumlu ifadelerine sıklıkla rastlanmaktadır. Suda doğum memnuniyeti vajinal doğumu teşvik etmektedir. Bu doğrultuda ebelerin doğumdaki rolü de ön plana çıkmaktadır (23, 27). Mevcut çalışmada yer alan ifadeler incelendiğinde, ebe ve partner desteğinin suda doğumda ön plana çıktığı saptanmıştır. Çalışmada pozitif duygu içeren mesajlarının sayısının fazla olması verilerin elde edildiği dönemde sosyal medya fenomenin suda doğum ile ilgili video paylaşmasına bağlı olabilir.

Mevcut çalışmada suda doğumdan vazgeçen kadınların sıklıkla ağrıya karşı toleranslarının olmayışından bahsettikleri görüldü. Literatürde de sıklıkla kadınların ağrı kesici ihtiyacı nedeniyle suda doğumdan vazgeçtikleri görülmüştür (22). Suyun, doğum eyleminde kullanımının kadınlarda hareket özgürlüğü sağlaması ve yatıştırıcı etkisi nedeniyle pozitif doğum deneyimini sağladığı çalışmalarda sıklıkla bahsedilmektedir. Fakat kadınlar sudan çıkmak istemedikleri halde, kasılmalarından endişe duyduklarını ifade etmişlerdir (28). Bu durum kadınların suda doğumun ağrı azaltıcı etkisine dair yüksek beklentileri olmasından ya da vajinal doğum sürecindeki ağrının yüksek algılanmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca tweetlerde suda doğumun doğum ağrısını azaltmadığını düşünen kadınların ağrının giderilmesinde epidural anesteziyi suda doğuma kıyasla daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Çalışmalarda suda doğuma ilişkin kadınların endişelerinin, ağrı yönetimine ilişkin endişelerine benzer olduğu görüldü (29).

Suda doğum ile perinatal travma arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar çelişkili sonuçlar bulunmaktadır (30,31). Çalışmalardaki bu sonuçlar perinatal travmanın kategorize edilmesindeki farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir (2). Neiman ve arkadaşları ise suda doğum yapan kadınlarda doğum sonu kanama ve omuz distosisi görülme insidansının daha yüksek olduğunu saptamıştır (22). Ancak çalışmada kan kaybı miktarının görsel tahmine dayalı olduğu göz ardı edilmemelidir. Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise gebeler tarafından suda doğumla ilgili en sık tekrarlanan yanlış ifadenin "Suda doğum yapmak doğum sırasında veya sonrasında kanama riskini artırır" olduğu saptanmıştır (32). Suda doğumun maternal sağlık üzerinde olumsuz etkileri ile ilgili

çelişkili sonuçlar olması kadınlarda kafa karışıklığına yol açmaktadır. Bu durum kadınların suda doğum tercihlerini olumsuz etkilemektedir.

Suda doğumun kadınlar için güvenli ve düşük maliyetli bir ağrı yöntemi olarak kabul edilmesine rağmen suda doğum ile ilgili endişeler devam etmektedir (33). İncelenen bazı tweetlerde suda doğumun yenidoğan sağlığı üzerinde olumlu etkisi olduğundan, bazı tweetlerde ise yenidoğan sağlığı için riskli olduğundan bahsedilmiştir. Suda doğum yapan 111 kadının bazıları, suda doğumun bebek için enfeksiyon riski oluşturacağından endişeli olduklarını belirttiler (34). Suda doğumun yenidoğan sağlığı üzerinde etkilerini araştıran çalışmalarda yenidoğan yoğun bakım ünitesine yatış ihtiyacını etkilemediği ve daha az olumsuz yenidoğan sonuçlarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır (35,36). Snapp ve arkadaşları, suda doğumda nadir de olsa kordon kopma durumlarının yaşandığını bildirmiştir (37). Cochrane derlemesinde suda doğumun yenidoğan ve anne sağlığı üzerinde olumsuz etkilediğine dair hiçbir kanıt bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (21). Suda doğum, ne mevcut kılavuzların öne sürdüğü kadar zararlı ne de bazı savunucuların iddia ettiği kadar zararsızdır (38). Literatürdeki bu kafa karışıklığının, kullanıcıların attıkları tweetlere de yansıdığı görüldü.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonucunda olumlu ifadeler yaygın olsa da kadınlar hala kafa karışıklığına ve olumsuz düşüncelere sahiptirler. Suda doğum ile ilgili güncel çalışmalar maternal ve fetal sağlığı olumsuz etkilemediğini vurgulamaktadır. Ayrıca kadınların suda doğumun ağrıyı gidermede etkili olmayacağına dair endişeleri ve olumsuz düşünceleri de vardır. Bu endişeler kadınları farmakolojik ağrı kesicilere yönlendirebilir. Tweetlerde de ağrı korkusu yaşayan kadınların çoğunun epidural anesteziyi tercih ettiği görülmüştür. Farmakolojik ağrı kesiciler maternal ve fetal yan etkilere neden olabilir. Sosyal medya kullanıcılarının platformlarında paylaşılan yanlış bilgileri kabul etme eğilimi yüksektir.

Suda doğum, küresel bir problem haline gelen sezaryen doğum oranlarındaki artışın durdurulması için bir alternatif olabilir. Doğumda ağrı kontrolü için kullanılan epidural anestezinin getirdiği riskler düşünülecek olursa, suda olmak iyi bir ağrı kontrolü sağlayıcısıdır. Suda doğum merkezleri arttırılarak ebelere ve kadın doğum uzmanlarına suda doğum konusunda eğitimler verilmelidir. Suda doğumla ilgili doğru bilgilerin kullanıcılara sunulması suda doğuma talebi arttıracaktır.

Sınırlılıklar

Çalışmaya yalnızca ingilizce tweetler dahil edilmiştir. Ayrıca zaman sınırlaması mevcuttur. Bu nedenle sonuçlar genellenemez.

Kaynaklar

1. Odent M. (1983). Birth under water. *Lancet (London, England)*, 2(8365-66), 1476–1477. https://doi.org/10.1016/s0140-6736(83)90816-4
2. Lathrop, A., Bonsack, C. F., & Haas, D. M. (2018). Women's experiences with water birth: A matched groups prospective study. *Birth (Berkeley, Calif.)*, 45(4), 416–423. https://doi.org/10.1111/birt.12362

3. Burns, E., Feeley, C., Hall, P. J., & Vanderlaan, J. (2022). Systematic review and meta-analysis to examine intrapartum interventions, and maternal and neonatal outcomes following immersion in water during labour and waterbirth. *BMJ open*, 12(7), e056517. https://doi.org/10.1136/bmjopen-2021-056517

4. Uzunlar, Ö., Özel, Ş., Tokmak, A., & Üstün, Y. E. (2017). An alternative birth method: Water birth with benefits and risks. *The journal of gynecology - obstetrics and neonatology*, 14(4), 187-191.

5. American College of Obstetricians and Gynecologists. (2019). ACOG Committee Opinion No. 766: Approaches to limit intervention during labor and birth. *Obstetrics and Gynecology*, 133(2), E164-E173.https://doi.org/10.1097/AOG.0000000000003074

6. Kaya T. (2020). The changes in the effects of social media use of Cypriots due to COVID-19 pandemic. *Technology in society*, 63, 101380. https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101380

7. Cascini, F., Pantovic, A., Al-Ajlouni, Y. A., Failla, G., Puleo, V., Melnyk, A., Lontano, A., & Ricciardi, W. (2022). Social media and attitudes towards a COVID-19 vaccination: A systematic review of the literature. *EClinicalMedicine*, 48, 101454. https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2022.101454

8. Chee, R. M., Capper, T. S., & Muurlink, O. T. (2023). The impact of social media influencers on pregnancy, birth, and early parenting experiences: A systematic review. *Midwifery*, 120, 103623. https://doi.org/10.1016/j.midw.2023.103623

9. McCorquodale, S. (2020). *Influence: How social media influencers are shaping our digital future*. Bloomsbury Publishing.

10. Wang, Y., McKee, M., Torbica, A., & Stuckler, D. (2019). Systematic literature review on the spread of health-related misinformation on social media. *Social science & medicine (1982)*, 240, 112552. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.112552

11. Denecke, K., & Reichenpfader, D. (2023). Sentiment analysis of clinical narratives: A scoping review. *Journal of biomedical informatics*, 140, 104336. https://doi.org/10.1016/j.jbi.2023.104336

12. Abualigah, L., Alfar, H. E., Shehab, M., & Hussein, A. M. A. (2020). Sentiment analysis in healthcare: a brief review. *Recent advances in NLP: the case of Arabic language*, 129-141.

13. Barbounaki, S. G., Gourounti, K., & Sarantaki, A. (2021). Advances of sentiment analysis applications in obstetrics/gynecology and midwifery. *Materia socio-medica*, 33(3), 225–230. https://doi.org/10.5455/msm.2021.33.225-230

14. Vandenbroucke, J. P., von Elm, E., Altman, D. G., Gøtzsche, P. C., Mulrow, C. D., Pocock, S. J., Poole, C., Schlesselman, J. J., Egger, M., & STROBE Initiative (2007). Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE): Explanation and elaboration. *PLoS medicine*, 4(10), e297. https://doi.org/10.1371/journal.pmed.0040297

15. Tong, A., Sainsbury, P., & Craig, J. (2007). Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *International journal for quality in health care : journal of the International Society for Quality in Health Care*, 19(6), 349–357. https://doi.org/10.1093/intqhc/mzm042

16. Sundler, A. J., Lindberg, E., Nilsson, C., & Palmér, L. (2019). Qualitative thematic analysis based on descriptive phenomenology. *Nursing open*, 6(3), 733–739. https://doi.org/10.1002/nop2.275

17. Reviriego-Rodrigo, E., Ibargoyen-Roteta, N., Carreguí-Vilar, S., Mediavilla-Serrano, L., Uceira-Rey, S., Iglesias-Casás, S., Martín-Casado, A., Toledo-Chávarri, A., Ares-Mateos, G., Montero-Carcaboso, S., Castelló-Zamora, B., Burgos-Alonso, N., Moreno-Rodríguez, A., Hernández-Tejada, N., & Koetsenruyter, C. (2023). Experiences of water immersion during childbirth: a qualitative thematic synthesis. *BMC pregnancy and childbirth*, 23(1), 395. https://doi.org/10.1186/s12884-023-05690-7

18. Clews, C., Church, S., & Ekberg, M. (2020). Women and waterbirth: A systematic meta-synthesis of qualitative studies. *Women and birth: journal of the Australian College of Midwives*, 33(6), 566–573. https://doi.org/10.1016/j.wombi.2019.11.007

19. Fair, C. D., Crawford, A., Houpt, B., & Latham, V. (2020). "After having a waterbirth, I feel like it's the only way people should deliver babies": The decision making process of women who plan a waterbirth. *Midwifery*, 82, 102622. https://doi.org/10.1016/j.midw.2019.102622

20. Hautala, M., Smeds, M., & Taittonen, L. (2022). Waterbirths were associated with low pain relief during delivery, high breastfeeding success and healthy newborn infants. *Acta paediatrica (Oslo, Norway: 1992)*, 111(10), 1885–1890. https://doi.org/10.1111/apa.16467

21. Cluett, E. R., Burns, E., & Cuthbert, A. (2018). Immersion in water during labour and birth. *The Cochrane database of systematic reviews*, 5(5), CD000111. https://doi.org/10.1002/14651858.CD000111.pub4

22. Neiman, E., Austin, E., Tan, A., Anderson, C. M., & Chipps, E. (2020). Outcomes of Waterbirth in a US Hospital-Based Midwifery Practice: A Retrospective Cohort Study of Water Immersion During Labor and Birth. *Journal of midwifery & women's health*, 65(2), 216–223. https://doi.org/10.1111/jmwh.13033

23. Feeley, C., Cooper, M., & Burns, E. (2021). A systematic meta-thematic synthesis to examine the views and experiences of women following water immersion during labour and waterbirth. Journal of advanced nursing, 77(7), 2942–2956. https://doi.org/10.1111/jan.14720

24. Lewis, L., Hauck, Y. L., Crichton, C., Barnes, C., Poletti, C., Overing, H., Keyes, L., & Thomson, B. (2018). The perceptions and experiences of women who achieved and did not achieve a waterbirth. *BMC pregnancy and childbirth*, 18(1), 23. https://doi.org/10.1186/s12884-017-1637-5

25. Dado, M., Smith, V., & Barry, P. (2022). Women's experiences of water immersion during labour and childbirth in a hospital setting in Ireland: A qualitative study. *Midwifery*, 108, 103278. https://doi.org/10.1016/j.midw.2022.103278

26. Mose, A., Fikadu, Y., Zewdie, A., Haile, K., Shitu, S., Wasie Kasahun, A., & Nuriye, K. (2023). Pregnant women's perception of midwifery-led continuity care model in Ethiopia: a qualitative study. *BMC women's health*, 23(1), 304. https://doi.org/10.1186/s12905-023-02456-3

27. Antonakou, A., Kostoglou, E., & Papoutsis, D. (2018). Experiences of Greek women of water immersion during normal labour and birth. A qualitative study. *European journal of midwifery*, 2, 7. https://doi.org/10.18332/ejm/92917

28. Cooper, M., & Warland, J. (2019). What are the benefits? Are they concerned? Women's experiences of water immersion for labor and birth. *Midwifery*, 79, 102541. https://doi.org/10.1016/j.midw.2019.102541

29. Rublein, L., & Muschalla, B. (2022). Childbirth fear, birth-related mindset and knowledge in non-pregnant women without birth experience. *BMC pregnancy and childbirth*, 22(1), 249. https://doi.org/10.1186/s12884-022-04582-6

30. Bovbjerg, M. L., Cheyney, M., & Caughey, A. B. (2022). Maternal and neonatal outcomes following waterbirth: a cohort study of 17 530 waterbirths and 17 530 propensity score-matched land births. *BJOG: an international journal of obstetrics and gynaecology*, 129(6), 950–958. https://doi.org/10.1111/1471-0528.17009

31. Henderson, J., Burns, E. E., Regalia, A. L., Casarico, G., Boulton, M. G., & Smith, L. A. (2014). Labouring women who used a birthing pool in obsteric units in Italy: prospective observational study. *BMC pregnancy and childbirth*, 14, 1-7. https://doi.org/10.1186/1471-2393-14-17

32. Reyhan, F. (2019). What do pregnant women in Turkey think about water birth?. *International Journal of Caring Sciences*, 12(1), 305-312.

33. Vanderlaan, J., Hall, P. J., & Lewitt, M. (2018). Neonatal outcomes with water birth: A systematic review and meta-analysis. *Midwifery*, 59, 27–38. https://doi.org/10.1016/j.midw.2017.12.023

34. Carlsson, T., & Ulfsdottir, H. (2020). Waterbirth in low-risk pregnancy: An exploration of women's experiences. *Journal of advanced nursing*, 76(5), 1221–1231. https://doi.org/10.1111/jan.14336

35. Sidebottom, A. C., Vacquier, M., Simon, K., Wunderlich, W., Fontaine, P., Dahlgren-Roemmich, D., Steinbring, S., Hyer, B., & Saul, L. (2020). Maternal and neonatal outcomes in hospital-based deliveries with water immersion. *Obstetrics and gynecology*, 136(4), 707–715. https://doi.org/10.1097/AOG.0000000000003956

36. Iglesias Casás, S., Pérez-Fernández, M. R., Montenegro-Alonso, M. S., Parada-Cabaleiro, M. E., Sanmartín-Freitas, L., & Mena-Tudela, D. (2023). Neonatal outcomes after water birth: A retrospective cohort study. *Enfermeria clinica (English Edition)*, 33(4), 292–302. https://doi.org/10.1016/j.enfcle.2023.05.005

37. Snapp, C., Stapleton, S. R., Wright, J., Niemczyk, N. A., & Jolles, D. (2020). The experience of land and water birth within the American Association of Birth Centers Perinatal Data Registry, 2012-2017. *The Journal of perinatal & neonatal nursing*, 34(1), 16–26. https://doi.org/10.1097/JPN.0000000000000450

38. Bovbjerg, M. L., Cheyney, M., & Everson, C. (2016). Maternal and newborn outcomes following waterbirth: The midwives alliance of North America Statistics Project, 2004 to 2009 cohort. *Journal of midwifery & women's health*, 61(1), 11–20. https://doi.org/10.1111/jmwh.12394

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Genç Kadınlarda COVID-19 Durumlarına Bağlı Menstruel Siklus Düzensizliklerinin Karşılaştırılması: Kesitsel Bir Çalışma

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1]

[1]İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Giriş: Yakın geçmişte ortaya çıkan COVID-19 pandemisi yaşamımızı önemli ölçüde etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir. SARS-CoV-2 virüsünün, cinsiyete bağlı fizyolojik farklılıklar nedeniyle kadın sağlığına önemli etkileri olmuştur. Bu çalışma, genç kadınların COVID-19 geçirme durumlarına göre menstrual siklus durumlarının karşılaştırılması amacıyla tasarlandı.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel tipte tasarlanan bu çalışma en az bir doz COVID-19 aşısı olan, 18-25 yaş arasındaki 220 genç kadın ile yapılmıştır. Çalışma verileri online platformda anket olarak toplanmıştır.

Bulgular: COVID-19 geçiren ve COVID-19 geçirmeyen genç kadınların tanımlayıcı özellikleri gruplar arasında homojen olarak dağıldı ($p>0,05$). Yine menstrual siklus düzenleri açısından istatistiksel farklılık mevcut değildi ($p>0,05$). Premenstrual Sendrom Ölçeği (PSÖ) ve alt boyutlarından alınan ortalama puanlar ile COVID Stres Ölçeği (CSÖ) ve alt boyutlarından alınan ortalama puanlar her iki grupta benzer olup istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Sonuç: COVID-19'a bağlı menstrual siklus düzensizlikleri bildirilmesine rağmen; bu etkiler genellikle pandemi sürecinde görülmektedir. Pandeminin sonlanmasıyla stres ve anksiyetede azalmanın menstrual siklus düzensizliklerinin normale dönmesini açıklayabilir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, SARS-CoV-2, menstrual siklus, pandemi, yan etki

GİRİŞ

Yakın geçmişte ortaya çıkan COVID-19 pandemisi yaşamımızı önemli ölçüde etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir (1). Bu nedenle COVID-19'un insan vücuduna kısa ve uzun vadedeki etkilerinin aydınlatılmasına dair çalışmalar giderek artmaktadır (2,3). Pandemi esnasında hem küresel çapta önleme, tanı ve tedavi süreci tartışılırken hem de aşı geliştirme çalışmaları başlatılmıştır. Yapılan aşı araştırmaları olumlu sonuç vererek SARS-CoV-2 virüsüne karşı koruma sağlayan ve ölümcül komplikasyonları önemli ölçüde azaltan aşılar üretilmiştir (4). Ancak tıpkı COVID-19 geçirenlerde komplikasyonlar meydana geldiği gibi, aşılamadan sonra da bir takım yan etkiler bildirilmektedir. Bu yan etkiler arasında ateş, titreme, baş ağrısı, yorgunluk ve kol ağrısı gibi hafif semptomların yanı sıra mide bulantısı ve inme gibi yaşamı tehdit eden durumlar yer almaktadır (5). Cinsiyete bağlı fizyolojik farklılıkların oluşu nedeniyle SARS-CoV-2 virüsünün kadın sağlığına olan etkileri önemli bir konudur (6). Hepatit B ve C, HIV gibi virüsler üreme sistemini etkileyerek menstruel siklus bozukluklarına neden olabilmektedir (7). Özellikle COVID-19'un seks hormonlarına etki ederek menstrüel siklus üzerinde değişikliklere neden olduğu düşünülmektedir (7,8).

Dinamik ve siklik bir karaktere sahip olan menstrual kanama kadın sağlığının ve fertilitesinin objektif belirteçlerinden biridir (9). Düzensiz bir menstrual siklus kadınlarda 70 yaş altı ölüm riskinde artışa, diyabet ve dislipidemi gibi metabolik hastalıklara neden olmaktadır (10,11).

Uluslararası Jinekoloji ve Obstetrik Federasyonu (FIGO); 24-38 günde bir meydana gelen, her seferinde 8 gün veya daha az süren, her seferinde düzenli aralıklarla meydana gelen ve kişinin 'normal' olarak ifade ettiği miktarda kan kaybı ile sonlanan menstrual siklusu normal olarak tanımlamaktadır (12). COVID-19 aşılarının ilk uygulandığı dönemlerde aşılardan kaynaklı kadınlarda menstrüasyon siklus bozukluklarının görülebileceğine ilişkin endişeler vardır (13). Genç kadınlarda menstrual siklus düzensizlikleri daha yaygın görülmekte (14), hatta bu popülasyonda COVID-19'a bağlı siklus anormallikleri literatürde bildirilmektedir (15).

COVID-19'a bağlı menstrual siklus düzensizlikleri ilk olarak medya aracılığıyla dikkat çekmeye başlamıştır (15). Bunu takiben yapılan çalışmalar ve yayınlanan raporlar bu durumu destekler nitelikte olmuştur. COVID-19 aşısından sonra menstrual siklus uzunluğunda ve şiddetinde değişiklikler görülmüştür (16). Retrospektif bir çalışma sonucuna göre SARS-CoV-2 enfeksiyonu ve COVID-19 aşısının adet döngüsünü etkileyebileceği ifade edilmektedir (17). Amerika Birleşik Devletleri Aşı Olumsuz Olay Raporlama Sistemi, 3959 kadının (2403 aşı olan; 1555 aşı olmayan) dahil olduğu bir raporda COVID-19 aşısı olan kadınların menstrual sikluslarında aşı olmadan önceki sikluslarına göre en az 1 günlük uzama olduğunu bildirmektedir. Aşı olmayan kadınlarda ise anlamlı bir değişiklik kaydedilmemiştir (18). 2022 yılında yapılan bir sistematik derlemeye göre COVID-19 geçiren kadınlarda azalmış kanama miktarı ve uzamış menstrual siklus süresi bildirilmektedir. Ayrıca çalışmaya göre COVID-19 geçirme şiddetinin menstrual siklus üzerine etkisi bulunmamaktadır (19). COVID-19'un kadın üreme sistemi ve adet döngüsündeki değişiklikler üzerindeki etkisi hakkında önemli çalışmalar olsa da şu ana kadar mevcut veriler konu hakkında kesin sonuçlara varmak için yeterince sağlam değildi. COVID-19'a ilişkin genç kadın popülasyonun karşılaştırıldığı çalışmaya ulaşılan literatür kapsamında rastlanmadı. Literatürde COVID-19'a bağlı menstrual siklus düzensizliklerinin araştırıldığı çalışmaların virüsün aktif olduğu dönemlerde yapıldığı görüldü. Buradan hareketle aşının yaygınlaştığı ve virüsün etkisini azalttığı dönemde yapılan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı genç kadınlarda COVID-19 geçirme durumuna bağlı menstrual siklus düzensizliklerinin karşılaştırılmasıdır.

Materyal ve Metod

Amaç: Bu çalışma; 18-25 yaş aralığında olan ve en az bir doz COVID-19 aşısı olan genç kadınların COVID-19 geçirme durumlarına göre menstrual siklus durumlarının karşılaştırılması amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tipte tasarlandı.

Örneklem: Araştırmanın örneklemini Ocak 2022 – Mart 2023 tarihleri arasında bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenci olan ve dahil edilme kriterlerini karşılayan 18-25 yaş aralığındaki genç kadınlar oluşturdu. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde %90, 0,05 hata payı ve 0,25 etki düzeyi ile G*Power (3.1.9.2) programı kullanıldı. Sonuç olarak COVID-19 geçiren ancak aşı olan 110, COVID-19 geçirmeyen ancak aşı olan 110 kadın olmak üzere toplam 220 kişinin çalışmaya dahil edilmesi planlandı.

*Dahil edilme kriterleri:*18-25 yaş aralığında olan; en az bir doz COVID-19 aşısı olan kadınlar

Dışlanma kriterleri: Kronik hastalığı olan; obstetrik veya jinekolojik hastalık tanısı alan; gebe olan kadınlar

Ölçüm araçları: Verilerin toplanmasında literatüre uygun olarak hazırlanan kadınlara ait menstrual bilgiler için Menstrual Siklus Bilgi Formu kullanıldı. Bu formda kullanılan menstrual siklus düzenine ilişkin sınıflandırma FIGO'nun normal ve anormal uterin kanama semptomları sınıflandırmasına göre yapılmıştır (12).

Premenstrual Sendrom Ölçeği (PSÖ): Gençdoğan tarafından 2006 yılında geliştirilen ölçek, premenstrual semptomların şiddetini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 44, en yüksek puan 220'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça premenstrual semptomların şiddeti artmaktadır (20). Ölçeğin orijinalinde Cronbach alfa katsayısı 0.75; mevcut çalışmada ise 0.78'dir.

COVID Stres Ölçeği (CSÖ): COVID-19'un neden olduğu stresi çok boyutlu olarak değerlendirebilmek adına Taylor et al. (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 36, en yüksek puan 180'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça kişilerin pandemiye ilişkin yaşadıkları stresin şiddeti artmaktadır (21,22). Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.97 iken, mevcut çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.89 bulundu.

Verilerin toplanması: Bu çalışmanın verileri çevrimiçi platformda anket şeklinde toplandı.

İstatistiksel analiz: Verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) Version 25.0 paket programı kullanıldı. Sürekli değişkenler aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (SS) , kategorik değişkenler ise sayı (n) ve yüzde (%) ile gösterildi. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğunun değerlendirilmesinde Shapiro-Wilk testi kullanıldı. Sürekli değişkenlerin tamamı nonparametrikti. Gruplar arası karşılaştırma yapılan nonparametrik sürekli değişenler için Mann-Whitney U testi uygulandı.

Çalışmanın etik yönü: Çalışmanın yapılması için İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan gerekli izin alındı (571406/22.12.2022). Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alındı. Araştırmanın tüm aşamaları Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak gerçekleştirildi.

Bulgular

COVID-19 geçiren ve geçirmeyen kadınların menstrual siklus düzenlerine ait özelliklere ve karşılaştırmasına ilişkin veriler Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre COVID-19 geçiren kadınların %81,8'i 24-38 günde bir meydana gelen; %91,8'i 9 günden az kanama görülen; %70'i ise orta miktarda kanama yaşadığı menstrual siklus düzenine sahiptir. Bu genç kadınların %80,9'u 10 gün veya daha az menstrual siklusta sapma yaşarken; %85,5'inde hiç ara kanama olmamaktadır.

COVID-19 geçirmeyen kadınların ise %78,2'si 24-38 günde bir meydana gelen; %94,4'ü 9 günden az kanama görülen; %67,3'ü ise orta miktarda kanama yaşadığı menstrual siklus düzenine sahiptir. Bu genç kadınların %86,4'ü 10 gün veya daha az menstrual siklusta sapma yaşarken; %79,1'inde hiç ara kanama olmamaktadır. Her iki grup menstrual siklus özelliklerine göre karşılaştırıldığında ise tüm alt özelliklerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0,05) (Tablo 1).

Tablo 1. COVID-19 geçiren ve COVID-19 geçirmeyen kadınlara ait menstrual siklus özelliklerinin karşılaştırılması

	COVID-19 geçiren (n=110)	COVID-19 geçirmeyen (n=110)		
	% (n)	% (n)	Z	p
Menstrual siklus sıklığı <24 gün ≥24 ile ≤38 gün >38 gün	 12,7 (14) 81,8 (90) 5,5 (6)	 17,3 (19) 78,2 (86) 4,5 (5)	0,939	0,625
Menstrual siklusta sapma ≤7-9 gün ≥10 gün	 80,9 (89) 19,1 (21)	 86,4 (95) 13,6 (15)	1,196	0,274
Menstrual siklus süresi ≤8 gün ≥9 gün	 91,8 (101) 8,2 (9)	 96,4 (106) 3,6 (4)	2,044	0,153
Menstrual kanama miktarı Hafif (<5 mL) Normal (≥5 to ≤80 mL) Ağır (>80 mL)	 9,1 (10) 70,0 (77) 20,9 (23)	 10,9 (12) 67,3 (74) 21,8 (24)	0,263	0,877
Ara kanama Hiç Nadir Sürekli	 85,5 (94) 13,6 (15) 0,9 (1)	 79,1 (87) 20,0 (22) 0,9 (1)	1,595	0,450

Z:Mann-Whitney U testi

COVID-19 geçiren ve geçirmeyen kadınların Premenstrual Sendrom Ölçeği (PSÖ) ve COVID Stres Ölçeği (CSÖ) puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin veriler Tablo 2'de gösterilmiştir. Buna göre COVID-19 geçiren genç kadınlar PSÖ'nün "Depresif Durum" alt boyutundan ortalama 24,3±0,7; "Anksiyete" alt boyutundan ortalama 19,4±0,7; "Halsizlik" alt

boyutundan ortalama 22,4±0,6; "İrritabilite" alt boyutundan ortalama 17,1±0,6; "Depresif Düşünceler" alt boyutundan ortalama 21,5±0,8; "Ağrı" alt boyutundan ortalama 9,5±0,3; "İştah Değişiklikleri" alt boyutundan ortalama 10,7±0,3; "Uyku Değişiklikleri" alt boyutundan ortalama 8,9±0,3; "Şişkinlik" alt boyutundan ortalama 9,5±0,4 puan almıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ise 143,4±3,9 olmuştur.

COVID-19 geçirmeyen genç kadınlar PSÖ'nün "Depresif Durum" alt boyutundan ortalama 23,9±0,7; "Anksiyete" alt boyutundan ortalama 18,9±0,7; "Halsizlik" alt boyutundan ortalama 21,6±0,5; "İrritabilite" alt boyutundan ortalama 16,7±0,5; "Depresif Düşünceler" alt boyutundan ortalama 20,2±0,7; "Ağrı" alt boyutundan ortalama 9,5±0,3; "İştah Değişiklikleri" alt boyutundan ortalama 10,3±0,3; "Uyku Değişiklikleri" alt boyutundan ortalama 9,0±0,3; "Şişkinlik" alt boyutundan ortalama 8,7±0,3 puan almıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ise 138,9±3,6 olmuştur. Gruplar arası ortalama PSÖ puanı ve PSÖ alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0,05) (Tablo 2).

Tablo 2. COVID-19 geçiren ve COVID-19 geçirmeyen kadınların PSÖ ve CSÖ puanlarının karşılaştırılması

	COVID-19 geçiren (n=110)	COVID-19 geçirmeyen (n=110)		
	Ort±SS	Ort±SS	Z	p
PSÖ Alt Boyutları				
Depresif Durum	24,3±0,7	23,9±0,7	-0,799	0,424
Anksiyete	19,4±0,7	18,9±0,7	-0,450	0,653
Halsizlik	22,4±0,6	21,6±0,5	-1,202	0,229
İrritabilite	17,1±0,6	16,7±0,5	-0,580	0,562
Depresif Düşünceler	21,5±0,8	20,2±0,7	-1,522	0,128
Ağrı	9,5±0,3	9,5±0,3	-0,022	0,982
İştah Değişiklikleri	10,7±0,3	10,3±0,3	-0,897	0,370
Uyku Değişiklikleri	8,9±0,3	9,0±0,3	-0,171	0,864
Şişkinlik	9,5±0,4	8,7±0,3	-1,415	0,157
Toplam PSÖ Puanı	143,4±3,9	138,9±3,6	-1,280	0,201
CSÖ Alt Boyutları				
Tehlike	19,1±0,6	18,7±0,6	-0,377	0,706
Sosyoekonomik Sonuçlar	10,4±0,5	9,8±0,4	-0,739	0,460
Yabancı Korkusu	13,8±0,6	14,5±0,6	-0,762	0,444
Kontaminasyon	16,6±0,6	16,7±0,6	-0,073	0,942
Travmatik Stres	10,9±0,5	11,2±0,5	-0,765	0,444
Kompulsif Kontrol	15,8±0,6	1,3±0,6	-1,660	0,097
Toplam CSÖ Puanı	86,7±2,6	85,3±2,5	-0,424	0,672

Z:Mann-Whitney U testi

COVID-19 geçiren ve geçirmeyen kadınların COVID Stres Ölçeği (CSÖ)'nden ve ölçek alt boyutlarından aldığı puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin veriler Tablo 2'de gösterilmiştir. COVID-19 geçiren genç kadınlar CSÖ'nün "Tehlike" alt boyutundan ortalama 19,1±0,6; "Sosyoekonomik sonuçlar" alt boyutundan ortalama 10,4±0,5; "Yabancı korkusu" alt boyutundan ortalama 13,8±0,6; "Kontaminasyon" alt boyutundan ortalama 16,6±0,6; "Travmatik stres" alt boyutundan ortalama 10,9±0,5; "Komplsif kontrol" alt boyutundan ortalama 15,8±0,6 puan almıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ise 86,7±2,6 olmuştur.

COVID-19 geçiren genç kadınlar CSÖ'nün "Tehlike" alt boyutundan ortalama 18,7±0,6; "Sosyoekonomik sonuçlar" alt boyutundan ortalama 9,8±0,4; "Yabancı korkusu" alt boyutundan ortalama 14,5±0,6; "Kontaminasyon" alt boyutundan ortalama 16,7±0,6; "Travmatik stres" alt boyutundan ortalama 11,2±0,5; "Kompulsif kontrol" alt boyutundan ortalama 14,3±0,6 puan almıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ise 85,3±2,5 olmuştur Gruplar arası ortalama CSÖ puanı ve CSÖ alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tartışma

Mevcut çalışmada COVID-19 geçiren kadınlarla hiç geçirmeyen kadınlar arasında menstrual siklus değişiklikleri açısından farklılık saptanmadı. Son 6 ay içinde COVID-19 geçiren ile hiç geçirmeyen kadınların karşılaştırıldığı bir çalışmada; COVID-19 geçiren kadınlarda menstrual siklus bozuklukları görüldüğü bildirilmektedir (23). COVID-19 geçiren ve menstrual siklus kayıtları bulunan 177 kadının incelendiği bir çalışmada ise yine benzer şekilde bu kadınlarda menstrual siklus değişiklikleri bildirilmektedir (8). Yapılan bir sistematik derlemeye göre COVID-19'un ilk başta menstrual siklus süresinin uzamasına ve menstrual kanama miktarında değişikliklere neden olduğu görülmesine rağmen; hastalığın şiddetinin menstrual siklus değişiklikleri üzerinde bir etkisi olmamıştır (19). Pandemi sürecinde artan stres ve anksiyete nedeniyle kadınlarda menstrual siklus bozukluklarının artış gösterdiği bilinmektedir. Bir sistematik derlemede COVID-19 geçirenlerde menstrual semptomlarda artış ve menstrual siklus süresinde uzama görüldüğü bildirilmektedir (24). Bir diğer çalışmada, pandemi ile birlikte artan menstrual düzensizliklerinin kadınların artan stres düzeyleri ile ilişkili olduğunu bildirilmektedir (25). 1031 kadının dahil edildiği bir çalışmada ise pandeminin kadın üreme sağlığını önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. Çalışmaya göre kadınların %46'sının menstrual siklus değişiklikleri ve sorunları yaşadığı; bu değişikliklerin başında ise menoraji, dismenore, menstrual siklus süresinde değişiklikler gibi sorunların olduğu bildirilmektedir (26). Yine bir diğer çalışmada pandemi döneminde menstrual siklus değişiklikleri görüldüğü, ve dismenorede artış olduğu belirlenmiştir (27). Benzer şekilde 1335 kadınla yürütülen bir çalışma sonuçlarında kadınların %56'sının pandemi sırasında menstrual siklus değişiklikleri ve dismenore bildirilmektedir (28). 2021 yılında yapılan bir çalışmada ise COVID-19 geçirilmese bile pandemi sürecinde olmanın kaygı ve stres düzeylerinde artışa neden olduğu; bununda menstrual siklus özelliklerini etkilediği düşünülmektedir (29). Yukarıda da bahsedildiği gibi, COVID-19 geçirme durumu kadınlarda menstruel siklus değişikliklerine ve düzensizliklerine neden olabilmektedir. Ancak bu salgının yakın zamanda olması nedeniyle güncel araştırmalarla uzun vadedeki etkilerinin de araştırılması önemlidir. Li ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, son 6 ay içinde COVID-19 enfeksiyonu geçiren kadınların menstruel siklus değişikliği durumları incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre menstruel siklus değişikliği en fazla 3 aya kadar sürmüştü (8). Bir diğer çalışmada, pandemi

sürecinde algılanan stresin daha yüksek olduğu kadınlarda menstrüel siklus değişiklikleri saptanmıştır (30). Bizim çalışma bulgularımızda CSS toplam puanı ve alt boyut puanları açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmadı. Katılımcıların menstrüel siklus düzenlerinin benzer olması benzer stres seviyelerinde olmaları ile açıklanabilir. Yine aynı çalışmaya göre stres seviyelerinden bağımsız olarak 40 yaşın üstündeki kadınlarda menstrüel siklusun COVID-19 geçirme durumuna göre düzensizleşmesi durumu 40 yaşın altındaki kadınlara göre daha fazlaydı (30). Mevcut çalışmada katılımcılar 18 - 25 yaş arasındaydı. Çalışmanın genç popülasyon ile yapılması menstrüel siklusun COVID-19 geçirme durumundan etkilenmemesini açıklayabilir. 2023 yılında yapılan güncel bir çalışmada, COVID-19 enfeksiyonunun üzerinden geçen süre arttıkça menstrüel siklus değişiklikleri azalmaktadır (31). Bir diğer güncel çalışmada ise menstrüel değişikliklerin geçici olduğu bildirilmektedir (32). Mevcut çalışma verilerinin 2023 yılında toplanması göz önüne alındığında, COVID-19 geçiren katılımcıların büyük kısmının enfeksiyonu pandemi döneminde geçirdiği düşünülmektedir. Bu nedenle menstrüel değişikliklerin enfeksiyon geçirmeyen grupla benzer olması beklenebilir.

Elde ettiğimiz bulgulara göre, COVID-19 enfeksiyonu geçirme durumu menstrual siklus değişikliklerine neden olmamıştır. Bunun çalışmanın yapıldığı zamanın pandemi sürecinin bitmesi ve normal yaşantıya dönülmesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Literatürde yer alan çalışmaların zaman aralığı pandemi döneminin en aktif olduğu zamana denk gelmesi ve artan anksiyete seviyeleri ile menstrual döngünün değişmesine olanak sağladığı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

COVID-19'a bağlı menstrual siklus bozukluklarının geliştiğine dair literatür bilgisi olmasına rağmen; bunun sebebi pandemi döneminde anksiyete ve streste artış nedeniyle menstrual siklus düzeni üzerinde etkili olduğu şeklinde açıklanabilir. Literatürde COVID-19'a bağlı olarak menstrual siklus özelliklerinin pandemi sonrası dönemde genç yaş grubu kadınlarda incelendiği çalışmaya rastlanmaması nedeniyle çalışma özgünlük taşımaktadır ve daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Sınırlılıklar

Çalışma verileri SARS-CoV-2 virüsünün kontrol altına alındığı ve aşı uygulamasının yaygınlaştığı dönemde elde edildi. Menstrüal döneme ait veriler geçmişi değil şu anı sorgulamaktaydı. Bu durumun sonuçları etkilediği düşünülmektedir. Çalışma sadece 18 - 25 yaş grubundaki genç kadınlarda yapılmıştır ve farklı yaş gruplarında tekrarlanabilir. Örneklem grubunda yer alan kadınların COVID-19 aşısı yaptırmış olması çalışmanın diğer sınırlılığıdır. Aşı yaptırmayan kadınlarda sonuçlar farklı olabilir. Çalışma en az bir doz aşı olan kişilerde yapılmıştır. Aşı dozu sayısının menstruasyon siklus üzerindeki etkisinden bahsedilmemiştir.

Kaynaklar

1. Dabbousi, A. A., El Masri, J., El Ayoubi, L. M., Ismail, O., Zreika, B., & Salameh, P. (2023). Menstrual abnormalities post-COVID vaccination: a cross-sectional study on adult Lebanese women. *Irish journal of medical science*, *192*(3), 1163–1170. https://doi.org/10.1007/s11845-022-03089-5
2. Ceban, F., Ling, S., Lui, L. M. W., Lee, Y., Gill, H., Teopiz, K. M., Rodrigues, N. B., Subramaniapillai, M., Di Vincenzo, J. D., Cao, B., Lin, K., Mansur, R. B., Ho, R. C.,

Rosenblat, J. D., Miskowiak, K. W., Vinberg, M., Maletic, V., & McIntyre, R. S. (2022). Fatigue and cognitive impairment in Post-COVID-19 Syndrome: A systematic review and meta-analysis. *Brain, behavior, and immunity*, *101*, 93–135. https://doi.org/10.1016/j.bbi.2021.12.020

3. Huang, C., Huang, L., Wang, Y., Li, X., Ren, L., Gu, X., Kang, L., Guo, L., Liu, M., Zhou, X., Luo, J., Huang, Z., Tu, S., Zhao, Y., Chen, L., Xu, D., Li, Y., Li, C., Peng, L., Li, Y., … Cao, B. (2021). 6-month consequences of COVID-19 in patients discharged from hospital: a cohort study. *Lancet (London, England)*, *397*(10270), 220–232. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)32656-8
4. Rotshild, V., Hirsh-Raccah, B., Miskin, I., Muszkat, M., & Matok, I. (2021). Comparing the clinical efficacy of COVID-19 vaccines: a systematic review and network meta-analysis. *Scientific reports*, *11*(1), 22777. https://doi.org/10.1038/s41598-021-02321-z
5. Meo, S. A., Bukhari, I. A., Akram, J., Meo, A. S., & Klonoff, D. C. (2021). COVID-19 vaccines: comparison of biological, pharmacological characteristics and adverse effects of Pfizer/BioNTech and Moderna Vaccines. *European review for medical and pharmacological sciences*, *25*(3), 1663–1669. https://doi.org/10.26355/eurrev_202102_24877
6. Baena-García, L., Aparicio, V. A., Molina-López, A., Aranda, P., Cámara-Roca, L., & Ocón-Hernández, O. (2022). Premenstrual and menstrual changes reported after COVID-19 vaccination: The EVA project. *Women's health (London, England)*, *18*, 17455057221112237. https://doi.org/10.1177/17455057221112237
7. Delamuta, L. C., Monteleone, P. A. A., Ferreira-Filho, E. S., Heinrich-Oliveira, V., Soares-Júnior, J. M., Baracat, E. C., & Maciel, G. A. R. (2023). SARS-CoV-2 infection and COVID-19 and human reproduction - A changing perspective - A 2022 update. *Clinics (Sao Paulo, Brazil)*, *78*, 100166. https://doi.org/10.1016/j.clinsp.2023.100166
8. Li, K., Chen, G., Hou, H., Liao, Q., Chen, J., Bai, H., Lee, S., Wang, C., Li, H., Cheng, L., & Ai, J. (2021). Analysis of sex hormones and menstruation in COVID-19 women of child-bearing age. *Reproductive biomedicine online*, *42*(1), 260–267. https://doi.org/10.1016/j.rbmo.2020.09.020
9. Muhaidat, N., Alshrouf, M. A., Azzam, M. I., Karam, A. M., Al-Nazer, M. W., & Al-Ani, A. (2022). Menstrual Symptoms After COVID-19 Vaccine: A Cross-Sectional Investigation in the MENA Region. *International journal of women's health*, *14*, 395–404. https://doi.org/10.2147/IJWH.S352167
10. Rostami Dovom, M., Ramezani Tehrani, F., Djalalinia, S., Cheraghi, L., Behboudi Gandavani, S., & Azizi, F. (2016). Menstrual Cycle Irregularity and Metabolic Disorders: A Population-Based Prospective Study. *PloS one*, *11*(12), e0168402. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168402
11. Wang, Y. X., Arvizu, M., Rich-Edwards, J. W., Stuart, J. J., Manson, J. E., Missmer, S. A., Pan, A., & Chavarro, J. E. (2020). Menstrual cycle regularity and length across the reproductive lifespan and risk of premature mortality: prospective cohort study. *BMJ (Clinical research ed.)*, *371*, m3464. https://doi.org/10.1136/bmj.m3464
12. Munro, M. G., Critchley, H. O. D., Fraser, I. S., & FIGO Menstrual Disorders Committee (2018). The two FIGO systems for normal and abnormal uterine bleeding symptoms and classification of causes of abnormal uterine bleeding in the reproductive years: 2018 revisions. *International journal of gynaecology and obstetrics: the official organ of the*

International Federation of Gynaecology and Obstetrics, *143*(3), 393–408. https://doi.org/10.1002/ijgo.12666

13. Nazir, M., Asghar, S., Rathore, M. A., Shahzad, A., Shahid, A., Ashraf Khan, A., Malik, A., Fakhar, T., Kausar, H., & Malik, J. (2022). Menstrual abnormalities after COVID-19 vaccines: A systematic review. *Vacunas*, *23*, S77–S87. https://doi.org/10.1016/j.vacun.2022.07.001
14. Foster, C., & Al-Zubeidi, H. (2018). Menstrual Irregularities. *Pediatric annals*, *47*(1), e23–e28. https://doi.org/10.3928/19382359-20171219-01
15. Trogstad, L. (2022). Increased Occurrence of Menstrual Disturbances in 18- to 30-Year-Old Women after COVID-19 Vaccination. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3998180 or https://doi.org/10.2139/ssrn.3998180
16. Alvergne, A., Kountourides, G., Argentieri, M. A., Agyen, L., Rogers, N., Knight, D., Sharp, G. C., Maybin, J. A., & Olszewska, Z. (2023). A retrospective case-control study on menstrual cycle changes following COVID-19 vaccination and disease. *iScience*, *26*(4), 106401. https://doi.org/10.1016/j.isci.2023.106401
17. Rodríguez Quejada, L., Toro Wills, M. F., Martínez-Ávila, M. C., & Patiño-Aldana, A. F. (2022). Menstrual cycle disturbances after COVID-19 vaccination. *Women's health (London, England)*, *18*, 17455057221109375. https://doi.org/10.1177/17455057221109375
18. Edelman, A., Boniface, E. R., Benhar, E., Han, L., Matteson, K. A., Favaro, C., Pearson, J. T., & Darney, B. G. (2022). Association Between Menstrual Cycle Length and Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Vaccination: A U.S. Cohort. *Obstetrics and gynecology*, *139*(4), 481–489. https://doi.org/10.1097/AOG.0000000000004695
19. Lebar, V., Laganà, A. S., Chiantera, V., Kunič, T., & Lukanović, D. (2022). The Effect of COVID-19 on the Menstrual Cycle: A Systematic Review. *Journal of clinical medicine*, *11*(13), 3800. https://doi.org/10.3390/jcm11133800
20. Gençdoğan, B. (2006). Premenstruel sendrom için yeni bir ölçek. *Türkiye'de psikiyatri dergisi*, 8 (2), 81-87.
21. Taylor, S., Landry, C. A., Paluszek, M. M., Fergus, T. A., McKay, D., & Asmundson, G. J. G. (2020). Development and initial validation of the COVID Stress Scales. *Journal of anxiety disorders*, *72*, 102232. https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102232
22. Güçlü, A. & Yalçınkaya-Alkar, Ö. (2022). COVID-19 Stres Ölçeği'nin Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Klinik psikoloji dergisi, 6*(2),197-212. https://doi.org/10.5455/kpd.26024438m000068
23. Sahin, B., Cura Şahin, G., & Şahin, B. (2022). The Comparison of the Premenstrual Syndrome Patients with and without COVID-19 History. *Batı Karadeniz tıp dergisi*, 6(1), 65-71. https://doi.org/10.29058/mjwbs.1021452
24. Tayyaba Rehan, S., Imran, L., Mansoor, H., Sayyeda, Q., Hussain, H. U., Cheema, M. S., Tahir, M. J., Asghar, M. S., Mahmmoud Fadelallah Eljack, M., & Islam, M. S. (2022). Effects of SARS-CoV-2 infection and COVID-19 pandemic on menstrual health of women: A systematic review. *Health science reports*, *5*(6), e881. https://doi.org/10.1002/hsr2.881
25. Ozimek, N., Velez, K., Anvari, H., Butler, L., Goldman, K. N., & Woitowich, N. C. (2022). Impact of Stress on Menstrual Cyclicity During the Coronavirus Disease 2019 Pandemic: A Survey Study. *Journal of women's health (2002)*, *31*(1), 84–90. https://doi.org/10.1089/jwh.2021.0158

26. Phelan, N., Behan, L. A., & Owens, L. (2021). The Impact of the COVID-19 Pandemic on Women's Reproductive Health. *Frontiers in endocrinology*, *12*, 642755. https://doi.org/10.3389/fendo.2021.642755
27. Tripathy, S., A, P., R, S. K., M, A., & Mohapatra, S. (2022). The potential impact of COVID-19 on women's reproductive and mental health: a questionnaire study. *Journal of obstetrics and gynaecology : the journal of the Institute of Obstetrics and Gynaecology*, *42*(7), 3328–3335. https://doi.org/10.1080/01443615.2022.2125292
28. Maher, M., O' Keeffe, A., Phelan, N., Behan, L. A., Collier, S., Hevey, D., & Owens, L. (2022). Female Reproductive Health Disturbance Experienced During the COVID-19 Pandemic Correlates With Mental Health Disturbance and Sleep Quality. *Frontiers in endocrinology*, *13*, 838886. https://doi.org/10.3389/fendo.2022.838886
29. Demir, O., Sal, H., & Comba, C. (2021). Triangle of COVID, anxiety and menstrual cycle. *Journal of obstetrics and gynaecology : the journal of the Institute of Obstetrics and Gynaecology*, *41*(8), 1257–1261. https://doi.org/10.1080/01443615.2021.1907562
30. Garcia de Leon, R., Baaske, A., Albert, A. Y., Booth, A., Racey, C. S., Gordon, S., Smith, L. W., Gottschlich, A., Sadarangani, M., Kaida, A., Ogilvie, G. S., Brotto, L. A., & Galea, L. A. M. (2023). Higher perceived stress during the COVID-19 pandemic increased menstrual dysregulation and menopause symptoms. *Women's health (London, England)*, *19*, 17455057231199051. https://doi.org/10.1177/17455057231199051
31. Błażejewski, G., & Witkoś, J. (2023). The Impact of COVID-19 on Menstrual Cycle in Women. *Journal of clinical medicine*, *12*(15), 4991. https://doi.org/10.3390/jcm12154991
32. Farland, L. V., Khan, S. M., Shilen, A., Heslin, K. M., Ishimwe, P., Allen, A. M., Herbst-Kralovetz, M. M., Mahnert, N. D., Pogreba-Brown, K., Ernst, K. C., & Jacobs, E. T. (2023). COVID-19 vaccination and changes in the menstrual cycle among vaccinated persons. *Fertility and sterility*, *119*(3), 392–400. https://doi.org/10.1016/j.fertnstert.2022.12.023

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Midwifery Care During Disasters According To Midwives' Opinions: A Metaphor Analysis

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1], Aylin TURAN[2]
[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
[2]Gaziantep Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Objectives and Aim: Midwives' awareness of their feelings and thoughts about working in disasters affects the quality of health care provided. The present study was conducted to evaluate midwives' perceptions of midwifery care during/after disasters using metaphors.

Methods: The participants of this qualitative study consisted of 76 midwives who served during the Kahramanmaraş earthquake on February 6, 2023. Data were collected with the interview form prepared by the researchers. In order to obtain the descriptive characteristics and metaphors of midwives, the form includes two statements used to reveal their opinions on providing midwifery care to individuals/families/society in need of healthcare services in case of disaster. Accordingly, midwives were requested to fill in the blanks in the sentence, "Providing midwifery care during natural disasters is like…… because……..". Ethics committee permission was obtained, and the data were analyzed by the content analysis method.

Results: It was revealed that midwives produced 52 different metaphors regarding midwifery care during disasters, and these metaphors were grouped under four main themes. These themes were "Difficulty, Hero/Lifesaver, Giving hope/healing, and Compassion." Midwives' metaphors about providing care in disasters were mostly concentrated in the categories of "hero/lifesaver" and "giving hope/healing."

Conclusion: The issue of midwifery service during disasters should be addressed more comprehensively in midwifery training programs.

Keywords: disasters, metaphor,midwifery care

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Ebelere Göre Afetlerde Ebelik Bakımı: Bir Metafor Analizi

Elif DOĞAN[1], Betül UNCU[1], Rukiye DUMAN[1], Aylin TURAN[2]
[1]İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü
[2]Gaziantep Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Giriş ve Amaç: Ebelerin afetlerde görev yapmaya ilişkin duygu ve düşüncelerinin farkında olmaları, sunulan sağlık hizmetinin kalitesini etkilemektedir. Bu çalışma, ebelerin afetler sırasında/sonrasındaki ebelik bakımı konusundaki algılarını metaforlar kullanarak değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Bu nitel araştırmanın katılımcıları 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminde görev alan 76 ebeden oluştu. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılarak toplandı. Formda ebelerin tanımlayıcı özellikleri ve metaforları elde etmek amacı ile afet durumunda sağlık hizmetine gereksinimi olan birey/aile/topluma ebelik bakımı verme konusundaki görüşlerini belirlemek için kullanılan iki ifade yer almaktadır. Buna göre ebelerden "Afetlerde ebelik yapmak …… gibidir. Çünkü……." cümlesindeki boşlukları doldurmaları istendi. Etik kurul izni alındı ve veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edildi.

Bulgular: Ebelerin afetlerde ebelik yapmaya ilişkin 52 farklı metafor ürettiği saptandı ve bu metaforlar 4 ana tema altında gruplandırıldı. Bu temalar "Zorluk, Kahraman/Hayat kurtarıcı, Umut olmak/İyileştirici olmak ve Merhamet" oldu. Ebelerin afetlerde bakım verme konusundaki metaforları çoğunlukla "kahraman/hayat kurtarıcı" ve "umut olmak/iyileştirici olmak" kategorilerinde yoğunlaştı.

Sonuç: Ebelerin ürettiği metaforlar, ebelerin kişisel algılarını ortaya çıkarmak, anlamak, açıklamak ve buna göre ebelik bakımını geliştirmek ve desteklemek için güçlü bir araştırma aracı sunmaktadır. Ayrıca ebelik eğitim programlarında afetlerde ebelik hizmeti konusunun daha kapsamlı ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: felaket,; metafor, ebelik bakımı

GİRİŞ

Afetler, doğası gereği ne zaman ve nerede meydana geleceği öngörülemeyen, özellikle toplumun savunma mekanizmalarının başarısız olduğu durumlardır. Küresel olarak iklim değişikliği ile birlikte afetlerin sıklığının arttığı, ortalama her gün en az bir afetin yaşandığı ve yaşanan bu afetlerden çok sayıda insanın etkilendiği belirtilmektedir (1). Uluslararası alanda en fazla atıf alan veri tabanlarından bir tanesi olan EM-DAT veri tabanı sonuçlarına göre; 2023 yılında Asya kıtasında 108 doğal afet yaşandı. Felaket türüne göre incelendiğinde 18 deprem gerçekleşti. Bu depremlerin 3'ü Türkiye' de görüldü (2). 6 Şubat 2023'te dokuz saat arayla meydana gelen, merkez üsleri sırasıyla Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan, 7,8 Mw (± 0,1) ve 7,5 Mw büyüklüklerinde iki deprem meydana geldi (3). 11 şehri etkileyen depremde, 50 binden fazla insan hayatını kaybetti, 108 bin kişi yaralandı. Bu depremlerde etkilenen kadın ve anne sağlığı hizmetlerine erişmesi gereken doğurganlık çağında yaklaşık 4.1 milyon kadın ve tahmini 226 bin hamile kadın bulunmaktaydı. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)'nın verilerine göre bu bölgede bulunan yaklaşık 25 bin kadının doğum yapması beklenmekteydi (4). Bu doğrultuda etkilenen bölgelere Sağlık Bakanlığı, Arama Kurtarmaya ilişkin oluşumlar ve Sivil Toplum Kuruluşları aracılığıyla gönüllü veya görevlendirme ile birçok sağlık çalışanı yardım için ulaştılar (5). Afetlerin yarattığı kaos ortamında, sağlık hizmetlerine ulaşım zorlaşabilir veya tamamen kesilebilir. Bu da kadın sağlığı açısından; doğum kontrolü, gebelik bakımı, düşük yönetimi, doğum sonrası bakım gibi önemli hizmetlerin aksamasına neden olur. Ayrıca kadınların ihtiyaç duyduğu hijyen malzemelerine erişimleri de sınırlanır (6,7). Depremin toplumun birçok kesimini derinden sarstığı gibi, bahsedilen nedenlerde dolayı kadınların sağlık hizmetlerine erişimi ayrı bir önem arz etmektedir (8). Deprem sonrası toplumun yeniden yapılandırılması sürecinde, ebelik bakımı önemlidir. Ebelerin, bu dönemde gebeleri sakinleştirmesi, doğum sürecine dair doğru bilgilendirme yapması, bebeklerin/annelerin sağlığını izlemesi ve gerektiğinde müdahale etmesi ebelik bakımının bir parçasıdır (9). Kadın ve Anne Sağlığı Hizmetlerine ilişkin önleme ve iyileştirmeye ilişkin görev alan ebelerle yapıldığı bilinen çalışmalara ulaşılan literatür kapsamında rastlanılmadı. Bu çalışma şiddetli bir afet durumunda görev alan ebelerin bakım vermeye ilişkin algılarının nasıl olduğunu belirlemeye yönelik planlandı. Yapılan çalışma ile, ebelerin afet durumunda bakım vermelerinde, beklentilerinin ve motivasyonlarının metafor analizi yoluyla ifadelendirilmesi; mesleğe ilişkin müfredat geliştirilmesi, eğitim söylemi ve meslek içi uygulama eğitimleri için yararlı içgörüler sağlayabilir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın amacı ve türü:
Bu araştırma ebelerin afet durumlarında ebelik yapmaya ilişkin algılarını metaforlar yoluyla ortaya çıkarmak amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "fenomenolojik desen" kullanılarak yapıldı. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmanın sorusu şudur:

- Ebeler afetlerde bakım vermeye ilişkin hangi metaforları kullanmaktadır? Ebelerin ifade ettiği afetlerde bakım verme metaforları, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal temalar altında toplanabilir?

Çalışmanın Evreni ve Örneklem Seçimi:
Araştırmanın evrenini Türkiye'de görev yapan ve 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş Pazarcık'ta gerçekleşmiş 11 şehri etkileyen depremde görev alan ebeler oluşturdu. Nitel araştırmalarda "amaçlı örneklem" yöntemi tercih edilmektedir. Bu araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden 'kolay ulaşılabilir örnekleme' yöntemi kullanıldı. Literatürde metafor çalışmalarının 50-1000 arası katılımcı ile yapılabildiği görülmektedir (10). Nitel araştırmalar derin ve özellikli verilere ulaşmayı hedeflediğinden büyük sayıda örnekleme ihtiyaç duyulmaz ve bu nedenle örneklem hesabı yapılmaz. Veri toplama esnasında belli bir aşamadan sonra gözlem ve görüşmeler kendini tekrar etmeye başlayacağı için örneklem sayısı veri doygunluğuna ulaşılması ile belirlenir. Çalışmanın dahil edilme kriterlerini, Türkiye'de yaşayan ve 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen iki büyük deprem sonrası önemli ölçüde hasar alan bölgelerde görev alan ebeler oluşturdu. Araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan çekilen ve metafor kullanmadan anketi yanıtlayan ebeler araştırmacılar tarafından dışlandı. Bu araştırmada 97 ebeye ulaşılmış ve veriler kendini tekrar etmeye başladığı için bu süreden sonra veri toplama aşaması sonlandırıldı (11). Araştırmada yer alan 21 ebenin verileri, eksik bilgiler içerdiği için (metaforu yazılmış ama gerekçesi yazılmamış), analiz dışı bırakıldı. Böylece çalışma toplam 76 ebe ile tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan "Ebe Bilgi Formu (EBF)" ve "Afetlerde Ebelik Algı Formu (AEAF)" kullanılarak elde edildi. Ebe Bilgi Formu, literatür (12) doğrultusunda geliştirilmiş olup, toplam 8 sorudan oluşmaktadır. Formda, katılımcıların demografik ve öğrenim özelliklerine ait sorular bulunmaktadır. AEAF ebelerin afetlerde ebelik yapmaya ilişkin algıları metafor yöntemi ile değerlendirilecek sorulardan oluşmaktadır (12). Bu formda ebelerden "Doğal afetlerde ebelik yapmak … gibidir, çünkü …" boşluklarını, doldurmaları istenmiştir.

Araştırma Süreci

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş Pazarcık'ta gerçekleşmiş olan depremde görev alan ebelere kartopu yöntemi ile ulaşıldı. Ebelere çalışma hem sözlü hem de yazılı olarak anlatıldıktan sonra, onam formunu imzalayarak araştırmaya katılma isteklerini belirtmeleri istendi. Dahil edilme kriterlerine uyan tüm ebelere EBF ve AEAF verilerek doldurmaları istendi ve 97 ebenin formu değerlendirmeye alındı. Ebelere formları doldurmaları için, metafor ifadesi üzerinde düşünmelerine fırsat tanıyacak şekilde 30 dakika süre verildi. Demografik verilerini eksik dolduran veya herhangi bir anlam ifade etmeyen metafor kullanan ebelerin formları değerlendirme dışı bırakıldı. Böylece 76 ebenin formları analize alındı. Literatürde sağlık profesyonelleri ile yapılan metafor çalışmaları ve nitel çalışmalardaki örneklem büyüklüğü, araştırmanın örneklem büyüklüğüne benzerdir (13,14).

Etik Karar

Çalışma için İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan onay alındı (No: 2022/334). Araştırmanın tüm aşamaları Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak gerçekleştirildi. Araştırma verilerinin toplanacağı ebelerden izin alınmıştır.

Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Ebelerin sosyo-demografik verileri IBM Statistical Package for the Social Sciences Statistic (SPSS) 25 programında analiz edildi. Sürekli değişkenler aritmetik ortalama ve standart sapma ile; kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde ile ifade edildi.

Metafor Analizi

Metafor ifadeleri, literatürde yer alan benzer çalışmalarda kullanılan içerik analizi yaklaşımı kullanılarak analiz edildi (14). Çalışma, Niteliksel Araştırma Raporlama Standartlarına (SRQR) dayalı olarak raporlandı (15). İçerik analizi, araştırılan konuya ilişkin elde edilen verinin içeriğini sistematik bir şekilde inceleyen ve anlamını, yapısını veya temalarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yöntemdir. Analiz sürecinde, toplanan veriler sistematik olarak kodlanır ve kategorilere ayrılır. Daha sonrasında ortaya çıkan temalar, trendler veya örüntüler üzerinde odaklanılır. Bu analiz yöntemi, karmaşık verileri sınıflandırmaya, analiz etmeye ve yorumlamaya olanak tanırken, aynı zamanda araştırmacılara içeriğin özünü keşfetmek için bir çerçeve sağlar (16,17).
İçerik analizi, kodların sayıları ve frekansları hesaplanabildiği için nicel prosedürleri de içerir. Somut olarak bu çalışmada içerik analizi altı aşamadan oluşmaktadır: (1) metaforların alfabetik olarak sıralanması, (2) benzer metaforların gruplara ayrılması, (3) metafor gruplarının kavramsal temalara göre kodlanması, (4) kodlamanın değerlendirilmesi güvenilirlik, (5) olası jenerik düzeyde kavramsal metaforlar için analiz, (6) nicel analiz (17).

Bulgular

Araştırmaya katılan ebelerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de verildi. Ebelerin yaş ortalaması 31,00±7,15 iken meslekte geçirdikleri süre 6,00±8,28 yıldı. Ebelerin büyük çoğunluğu lisans düzeyinde eğitime sahipti (n=70). Ayrıca büyük çoğunluğu doğumhanede çalışmaktaydı (n=40). Mesleğini isteyerek yapanların oranı %97,4 iken, mesleki örgütlere üye olanların oranı %31,6 idi (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelerin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular (N = 76)

		$\bar{x} \pm SS$
Yaş		31,00±7,15
Meslekte geçirilen süre		6,00±8,28
		% (n)
Medeni Durum	Bekar	42,1 (32)
	Evli	57,9 (44)
Çocuk Sayısı	Yok	47,4 (36)
	1	21,1 (16)
	2	23,7 (18)
	3^+	7,9 (6)
Öğrenim Düzeyi	Ön Lisans	7,9 (6)
	Lisans	92,1 (70)
Çalışılan Birim	Doğumhane	52,6 (40)
	Aile Sağlığı Merkezi	10,5 (8)
	Kadın Doğum Servisi	17,1 (13)

	Ameliyathane	3,9 (3)
	Acil	9,2 (7)
	Yenidoğan Yoğun Bakım	3,9 (3)
	Diğer	2,6 (2)
Mesleği Severek Yapma	Evet	97,4 (74)
	Hayır	2,6 (2)
Mesleki Örgütlere Üyelik	Evet	31,6 (24)
	Hayır	68,4 (52)

Ebeler Tarafından Üretilen Metaforlar

Araştırmada yer alan 21 ebenin verileri, eksik bilgiler içerdiği için ((metaforu yazılmış ama gerekçesi yazılmamış (n=18), eksik veri formu (n=3)), analiz dışı bırakıldı. Bu nedenle çalışma analizleri 76 katılımcı ile tamamlandı. Ebelerin afetlerde ebelik yapmaya ilişkin 52 farklı metafor ürettiği saptandı ve bu metaforlar 4 ana tema altında gruplandırıldı. Bu temalar 1-Zorluk, 2-Kahraman/Hayat kurtarıcı, 3- Umut olmak/İyileştirici olmak, 4-Merhamet oldu (Tablo 2). Aşağıda afetlerde ebelik yapmaya ilişkin ebelerin ifadelerinden bazıları yer almaktadır.

Tablo 2. Ebelerin Afetlerde Ebelik Bakımı Vermeye İlişkin Metaforları ve Metafor Temaları (N = 76)

Zorluk (n=17) 1. ateş 2. çorba 3. çürümüş çiçek 4. felaket 5. karadelik x2 6. karınca yükü 7. kordon dolanması 8. mahkum 9. mahşer 10. nefessizlikx2 11. pelvis çıkımında kalmak 12. pimi çekilmiş el bombası 13. tablo 14. zombi 15. zorunlu hizmet	Kahraman/Hayat Kurtarıcılık (n=26) 1. adanmışlık 2. asker 3. can suyu 4. cankurtaran simidi 5. çiçeğe can vermek 6. değnek 7. göğüs kabartısı 8. koruyucu melek 9. kutsal 10. kutsallık 11. lider 12. melek x2 13. merdivenin üst basamağı 14. nefes olmak 15. nene hatun x4 16. sağ duyu 17. süper kahramanlık x2 18. vatan görevi 19. yara bandı 20. yardım eli x2
Umut Olmak/İyileştirici Olmak (n=20) 1. el feneri x2	Merhamet (n=13) 1. annelik x10

2. emek 3. hayat x2 4. huzur 5. kalp atımı 6. karanlığı aydınlatmak 7. kıvılcım 8. mucize x6 9. su 10. terapi 11. tohum yeşermesi 12. yaşam 13. yuva	2. göğüs sıcaklığı 3. gönül meselesi 4. sıcak ekmek

Tema 1: Zorluk

Ebeler, bu kategori kapsamında afet durumunda bakım vermenin zor taraflarına ilişkin ifadelere yer verdiler. Bu kategori içerisinde 15 farklı metafor üretildiği ve en çok 2 tekrar ile "karadelik" ve "nefessizlik" metaforlarının kullanıldığı belirlendi. Ebelerin kategoriye yönelik oluşturduğu metaforlara ilişkin örnek ifadeler aşağıda verildi.

"-Doğal afetlerde ebelik yapmak, çaresizlik gibidir. Çünkü, güç koşullarda, imkansızlıklarla, duygu yüklü durumlarla aynı anda başa çıkmak, elinden gelenin en iyisini yapabilmek için güçlü durmak zorunda olmaktır." (Ebe 7)

"-Kaf dağına tek başına tırmanmak gibidir. Çünkü afette muhtaç olan gebelere ailemizden çocuklarımızdan uzak yardımda bulunmaya ellerini tutmaya çalıştık" (Ebe 51)

Tema 2: Kahraman/Hayat Kurtarıcı

Bu kategoride yer alan 20 farklı metafor, afet durumunda bakım vermenin kahramanlık ve hayat kurtarıcı olduğunu ortaya koydu. Ebeler en fazla bu kategoride metafor üretti. Geçerli metafor üreten ebelerden 26 tanesinin, bu kategori kapsamında metafor ürettiği belirlendi. Kategori içerisinde en çok kullanılan metafor "nene hatun" oldu. Ebelerin kategoriye yönelik oluşturduğu metaforlara ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verildi.

"-Gizli süper kahramanlık gibidir, kimse sizi, sizin neyi nasıl ve ne şartlarda yaptığınızı bilemez." (Ebe 9)

"-Canını feda etmek gibidir. Çünkü kendi canınızı hiçbir şekilde düşünmeyip binaya girip o bebeklerin ve annelerinin iyi olması için herşeyi yaptık." (Ebe 11)

"-Doğal afetlerde ebelik yapmak koruyucu meleklik yapmak gibidir. Çünkü en zor zamanda bile kadının yanında olan onu koruyan, destekleyen meslekten de öte bir faaliyettir." (Ebe 46)

"-Doğal afetlerde ebelik yapmak kahramanlık yapmak gibidir çünkü kendi hayatın risk altındayken gebenin ve bebeğin hayatı için her şeyi göze alıyorsun." (Ebe 67)

Tema 3: Umut Olmak/İyileştirici Olmak

Yirmi ebe, 13 farklı metafor ile afet durumunda bakım vermenin umut verici, iyileştirici olma durumuna değindi. Bu kategoride en sık üretilen metafor, 6 tekrar ile "mucize" oldu. Bu kategoride üretilen metafor örnekleri aşağıda yer aldı.

"-Karanlıkta el feneri gibidir. Çünkü o an korku ve afetin büyüklüğü ile herkes üzgün ve karanlıktadır. Bir nebze dahi o yarayı sarabilmek ışık gibi hissettirdi." (Ebe 23)

"-Doğal afetlerde ebelik yapmak, umutları yitiren bu çağda karanlığa ışık tutmak gibidir. Çünkü yeni bir nefes yeni bir sayfadır." (Ebe 33)

Tema 4: Merhamet

Doğal afet durumunda ebeliğe ilişkin metaforlardan oluşturulan son kategoride 4 farklı metafor üretildi. Kategorinin en sık üretilen metaforu 10 ebe tarafından kullanılan "annelik" oldu. Ebelerin kategoriye ait metafor örnekleri aşağıda belirtildi.

"-Annelik gibidir. Kimsenin evlerine gidemediği korkudan binalara giremediği zamanda artçılar depremler halen devam ederken canla başla hasta bakıyorduk. Sarsıntılarda yenidoğanları kucağımıza alıp kaçıp montumuza sarıp kar yağmur altında annelik yaptık her şeyden önce bebeklerimizi düşündük sardık sarmaladık depremde kaçmak yerine ilk onlara koştuk." (Ebe 18)

"-Annelik gibidir, çünkü her zaman önceliğin hastalarındır. Doğan bebekler yavruların gibidir. Annelikte olduğu gibi gebelerine ve bebeklerine korumacı bir tavırla yaklaşırsın, kendi duygularını geri plana atarsın." (Ebe 45)

Tartışma

Ebelerin doğal afet durumunda bakım verme ile ilgili metaforlarını belirlemek üzere yürütülen bu araştırmada, 76 ebe tarafından 52 farklı metafor üretildiği ve 10 metaforun birden fazla ebe tarafından oluşturulduğu belirlendi. Araştırmaya katılan ebelerin ürettikleri metaforlar, ortak özelliklerine göre dört farklı kavramsal kategoride yer aldı. İlk kategori, afetlerde ebelik bakımının zorluğunu ortaya koyarken, diğer üç kategori ebelik bakımının önemini olumlu ifadelerle ortaya koydu. Bu kısımda deprem felaketine ilişkin ebelerle yapılan çalışmalara rastlanılmadığından, farklı afet durumlarında sağlık profesyonelleri ile yapılan çalışmaların sonuçları tartışılmıştır.

Zorluk Temasının Tartışılması

Araştırmamızda yer alan ebelerin "zorluk" kategorisinde oluşturduğu metaforlar, zor koşullar altında bakım vermenin güçlüğünden bahseden soyut kavramları içermekteydi. Doğum sayıları açısından bakıldığında, depremden etkilenen bölgede aynı ayda 13.042 kadın doğum yaptı; toplam 31.315 gebe ve 24.744 doğum sonrası kadın izlendi (18). Bu tür felaketlerden sonra düşük, ölü doğum, erken doğum ve yetersiz gebelik ağırlığı oranlarının önemli ölçüde arttığı bilinmektedir (19,8). Depreme maruz kalmanın ruh sağlığı açısından olumsuz etkilerinin bilinmesinin yanı sıra

(20), bu etkilerin yıllar boyunca sürdüğü görülmektedir (21). Deprem gibi yıkıcı etkileri güçlü olan bir afet durumunda bakım veren ebelerin zorluk yaşaması oldukça anlaşılırdır. Ebelerin, özellikle kadın doğum hizmetlerinin sürdürülmesinde en önemli meslek mensubu olmaları bu temanın oluşumunu anlaşılır kılmaktadır.

Kahraman/Hayat Kurtarıcı Temasının Tartışılması

Araştırmada en fazla metafor üretilen tema kahraman/hayat kurtarıcı teması oldu (n=26). Felaket ortamında insan hayatı için çalışıyor olmak sağlık çalışanlarını daha güçlü olmaya yöneltmektedir. Çin'de meydana gelen bir depremde görev alan 15 hemşirenin dahil edildiği kalitatif bir çalışmada, hemşireler afette çalışmanın "korkunç çalışma ortamı" ve "güçlü hemşireye dönüşmek" olduğunu ifade ettiler (22). Bizim çalışmamızda da bir felaketin ebeleri kahraman/iyileştirici rollere dönüştürdüğü ifadeleri mevcuttu. Covid-19 afeti sırasında sağlık profesyonelleri toplum tarafından kahraman olarak ifade edilmiş ve kamu desteği ile karşılaşmışlardır (23). Pandeminin kontrol altına alınmasında görev alan hemşireler, kahraman olarak ilan edilmenin kişilerde başarısızlık hissinin arttırdığı ve psikolojik sağlıklarının olumsuz etkilendiğini ifade ettiler (24). Literatüre baktığımızda da afet durumlarında sağlık profesyonellerinin ön saflarda yer almaları, kahramanlık kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Toplumda kahraman olarak nitelendiriliyor olmak, kişilerin kendilerini kahraman/hayat kurtarıcı olarak tanımlamalarına yol açtığı düşünülmektedir.

Umut Olmak/İyileştirici Olmak Temasının Tartışılması

Ebeler deprem bölgesinde ebe olarak görev almayı "umut olmak/iyileştirici olmak" temaları ile tanımladılar. En sık tekrar eden metafor "mucize" oldu (n=6). Ebeler umut/iyileştirici olmayı sadece bakım verdikleri kadın için değil; afetten etkilenen bölgedeki tüm halk için umut olmak/iyileştirici olmak" açısından tanımladılar. Ebelerden farklı olarak doğal afet yardımına katılan hemşirelerle yapılan niteliksel literatürün meta sentezine göre; hemşireler afet yardımı müdahalelerinin yönetiminde "liderlik ve yenilikçi, problem çözme, olumlu iletişim ve psikolojik/duygusal desteğe ihtiyaç" şeklinde temaları oluşturduğu görüldü (25). Literatürde ciddi sağlık krizinin yaşandığı bir dönemde ve enfeksiyon korkusuna rağmen sağlık profesyonellerinin mesleğin değerlerine bağlı kaldıkları ve hayat kurtarmak için istekli oldukları sonuçları yer almaktadır (26). Sağlık profesyonelleri mesleklerinin gereği olarak bakım verdikleri bireylere umut olmaktalar (27). Bu doğrultuda ebelerin kendilerini iyileştirici ve umut verici olarak görmeleri kaçınılmazdır.

Merhamet Temasının Tartışılması

Mevcut çalışmada ebelerin tüm metaforlar arasında en çok tekrar ettiği metafor "annelik" oldu (n=10). Bu bulgu, afetlerde görev alan ebelerin merhamet duygularının ön plana çıktığını göstermektedir. Ebeler "annelik" metaforunu sadece doğum yapan kadınların bebekleri için değil; aynı zamanda depremde hizmet verdikleri tüm kadın ve genç kızlar için de kullandılar. Yapılan bir çalışmada ebelerin doğum yapan kadınlara ilişkin empati düzeylerinin orta/yüksek olduğu bildirilmiştir. Ayrıca ebelerin yaşadıkları doğum sayısı ne kadar fazlaysa ve çocukları ne kadar küçükse, empati puanları da o kadar artmaktadır (28). Ebelik öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada da ebelik öğrencilerinin empati düzeyleri benzer şekilde yüksek bulunmuştur (29).

Ebelerin rutin bakımda empati düzeylerinin yüksek olması, deprem gibi afet durumlarında da yüksek empati ile çalışmalarını desteklemektedir.

Sonuç ve Öneriler

Ebeler afetten etkilenmiş insanlara birebir hizmet veren sağlık çalışanlarıdır. Afetler kadın, yenidoğan, çocuk ve toplum sağlığını tehdit eden birçok riske yol açmaktadır. Türkiye'de yaşanan deprem sonrası bölgede kadın ve yenidoğan sağlığının sürdürülmesinde, doğum hizmetlerinin devam etmesinde ebelerin aktif rol alması ebelerin doğal afetlere hazırlık konusunda bilinçlenmesi konusunda farkındalık kazandırmıştır. Afet bölgesinde görev alan ebelerin görüşleri ebelerin aksiyon almasında önemlidir. Ebeler doğal afetlerde aktif rol almaktadır. Ebelerin afetlerde ebelik yapmaya ilişkin 52 farklı metafor ürettiği saptandı ve bu metaforlar 4 ana tema altında gruplandırıldı. Bu temalar "Zorluk, Kahraman/Hayat kurtarıcı, Umut olmak/İyileştirici olmak ve Merhamet" oldu. Bu niteliksel metafor analizi çalışmasında ebelerin afet durumundaki yönetiminde kadın, yenidoğan, çocuk ve toplum sağlığı hizmetlerinin aksamaması için meslek sürdürümünde olumlu ifadeler kullandığını tespit etti. Çalışma, afet ebelik eğitime bilgi sağlayacak bazı önemli faktörleri vurgulamaktadır ve bunu gelecekteki uygulamaları şekillendirmek için kullanabiliriz. Gelecekteki araştırmalar, ebelerin acil müdahale yeteneklerini geliştirmeye yönelik müdahalelerin geliştirilmesine odaklanmalı, ebeler için afet yardımına yönelik nitel araştırmaların kapsamı genişletilmeli ve ebelerin afet yardımı konusunda gelişimini teşvik etmek için daha ilgili temalar ortaya çıkarmalı, ebelerin görüşlerine tam olarak atıfta bulunmalıdır.

Bu çalışmanın güçlü yönleri ve sınırlılıkları

Çalışma, Türkiye'nin doğal afetlerden etkilenen bölgelerinde bakım veren ebelerin bakıma ilişkin ifadelerinin belirlenmesinde bilgimizin en iyisine öncü olacak. Bu konu ile yapılan ilk çalışmadır. Çalışma verileri afetten 6 ay sonra elde edilmeye başlandı. Geçmiş duruma ilişkin sorgulama yapılması ifadelerin oluşumunu etkilemiş olabilir.

Kaynaklar

1. Tomita, A., Ncama, B. P., Moodley, Y., Davids, R., Burns, J. K., Mabhaudhi, T., Modi, A. T., & Slotow, R. Community disaster exposure and first onset of depression: A panel analysis of nationally representative South African data, 2008-2017. PLOS climate. 2022,1(4) 0000024. https://doi.org/10.1371/journal.pclm.0000024

2. EM-DAT The International Disaster Database Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. (2023). Internet Adress: https://www.emdat.be/ Accessed Data: 22.08.2023
3. Boğaziçi University Kandilli Observatory and Earthquake Research Institute. (2023). Preliminary Assessment Report for the Earthquakes of 06 February - 20 February 2023. Internet Adress: http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/06-subat-20-subat-2023-depremlerine-ait-on-degerlendirme-raporu/ Accessed Date: 12.07.2023

4. United Nations Population Fund (UNFPA). (2023). Türkiye Earthquake. Internet Adress: https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/turkiye_earthquake_situation_report_5.pdf Accessed Date: 22.08.2023
5. Duruel, M. The Role of Non-Governmental Organizations in Disaster Management: The Case of Hatay, 6 February Earthquake. Internationl Journal of Political Studies. 2023; 9(2):1-18. DOI: 10.25272/icps.1332511
6. Stevenson, K., Holtermann-Entwistle, O., Alameddine, R., Ghattas, H., DeJong, J., Singh, N., & Usta, J. Prioritising women's and girls' health in disaster settings: Lessons from the COVID-19 pandemic and the overlapping crises affecting Beirut, Lebanon. Global public health. 2022; 17(5): 794–799. https://doi.org/10.1080/17441692.2022.2043924
7. Evans, J., Bansal, A., Schoenaker, D. A. J. M., Cherbuin, N., Peek, M. J., & Davis, D. L. Birth Outcomes, Health, and Health Care Needs of Childbearing Women following Wildfire Disasters: An Integrative, State-of-the-Science Review. Environmental health perspectives. 2022; 130(8): 86001. https://doi.org/10.1289/EHP10544
8. Amarpoor Mesrkanlou, H., Ghaemmaghami Hezaveh, S. J., Tahmasebi, S., Nikniaz, Z., & Nikniaz, L. The Effect of an Earthquake Experienced During Pregnancy on Maternal Health and Birth Outcomes. Disaster medicine and public health preparedness. 2022; 17: e157. https://doi.org/10.1017/dmp.2022.132
9. Ahmed, S. K., & Khdhir, R. M. Protecting the health of pregnant women in Turkey and Syria earthquake-affected areas: Challenges and opportunities. Women's health (London, England). 2023; 19, 17455057231166281.
10. Gezer, M. Thematic content analysis of studies using metaphors in social studies education. Current Perspectives in Social Sciences. 2020; 24(3):1513-1528.
11. Baltacı, A. The Qualitative Research Process: How to Conduct a Qualitative Research? Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED). 2019; 5(2): 368-388.
12. Gao, W., Plummer, V., & McKenna, L. Using metaphor method to interpret and understand meanings of international operating room nurses' experiences in organ procurement surgery. Journal of clinical nursing. 2020; 29(23-24): 4604–4613. https://doi.org/10.1111/jocn.15496
13. Kırca, K., & Kaş, C. Examining Nursing Students' Perspectives on Cancer through Metaphors in Turkey. Journal of religion and health. 2022; 61(2): 1451–1468. https://doi.org/10.1007/s10943-022-01529-1
14. Akgül-Gündoğdu, N., Taş, F., & Selçuk-Tosun, A. Nursing Care Experiences With Syrian Refugees in Southern Turkey: A Metaphor Analysis. The journal of nursing research : JNR. 2022; 30(3): e208. https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000489
15. Tekindal, M., Attepe Özden, S., Gedik, T. E., Ege, A., Erim, F., & Tekindal, M.A. Standards for Reporting Qualitative Research: Turkish. OPUS International Journal of Society Researches , 2021; 18 (42): 5425-5443 . DOI: 10.26466/opus.882177
16. Graneheim, U. H., Lindgren, B. M., & Lundman, B. Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. Nurse education today. 2017; 56: 29–34. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.06.002
17. Baltacı, A. A Conceptual Review of Sampling Methods and Sample Size Problems in Qualitative Research Journal of Bitlis Eren University Institute of Social Sciences. 2018; 7(1): 231-274.
18. Topcu E. G. Disaster preparedness: The effects of natural disasters on women's health in Turkey. International journal of gynaecology and obstetrics: the official organ of the

International Federation of Gynaecology and Obstetrics. 2023; 10.1002/ijgo.15149. Advance online publication. https://doi.org/10.1002/ijgo.15149

19. Palmeiro-Silva, Y. K., Orellana, P., Venegas, P., Monteiro, L., Varas-Godoy, M., Norwitz, E., Rice, G., Osorio, E., & Illanes, S. E. Effects of earthquake on perinatal outcomes: A Chilean register-based study. PloS one. 2018; 13(2): e0191340. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0191340
20. Kyozuka, H., Murata, T., Yasuda, S., Ishii, K., Fujimori, K., Goto, A., Yasumura, S., Ota, M., Hata, K., Suzuki, K., Nakai, A., Ohira, T., Ohto, H., & Kamiya, K. (2022). The Effects of the Great East Japan Earthquake on Perinatal Outcomes: Results of the Pregnancy and Birth Survey in the Fukushima Health Management Survey. Journal of epidemiology. 2022; 32(Suppl_XII): S57–S63. https://doi.org/10.2188/jea.JE20210444
21. Fergusson, D. M., Horwood, L. J., Boden, J. M., & Mulder, R. T. Impact of a major disaster on the mental health of a well-studied cohort. JAMA psychiatry. 2014; 71(9): 1025–1031. https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2014.652
22. Li, Y., Turale, S., Stone, T. E., & Petrini, M. A grounded theory study of 'turning into a strong nurse': Earthquake experiences and perspectives on disaster nursing education. Nurse education today. 2015; 35(9): e43–e49. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.05.020
23. Rees, N., Williams, J., Hogan, C., Smyth, L., & Archer, T. Heroism and paramedic practice: A constructivist metasynthesis of qualitative research. Frontiers in psychology. 2022; 13: 1016841. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1016841
24. Sahay, S., & Dwyer, M. I Am Not a 'Hero': U.S. Nurses' Identity Overlaps and Conflict During COVID-19. Health communication. 2023; 38(12): 2537–2548. https://doi.org/10.1080/10410236.2022.2088021
25. Xue, C. L., Shu, Y. S., Hayter, M., & Lee, A. Experiences of nurses involved in natural disaster relief: A meta-synthesis of qualitative literature. Journal of clinical nursing. 2020; 29(23-24): 4514–4531. https://doi.org/10.1111/jocn.15476
26. Marey-Sarwan, I., Hamama-Raz, Y., Asadi, A., Nakad, B., & Hamama, L. "It's like we're at war": Nurses' resilience and coping strategies during the COVID-19 pandemic. Nursing inquiry. 2022; 29(3): e12472. https://doi.org/10.1111/nin.12472
27. Haugdahl, H. S., Alexandersen, I., & Haugan, G. Health Promotion Among Long-Term ICU Patients and Their Families. In G. Haugan (Eds.) et. al., Health Promotion in Health Care – Vital Theories and Research. 2021;245–268. Springer.
28. Jin, Y., Wu, Y., & Li, J. Midwife empathy and its association with the childbirth experience: a cross-sectional study. BMC pregnancy and childbirth.2022;22(1): 960. https://doi.org/10.1186/s12884-022-05309-3
29. Hogan, R., Rossiter, C., & Catling, C. Cultural empathy in midwifery students: Assessment of an education program. Nurse education today. 2018;(70):103–108. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.08.023

Historical Development of Family Planning Methods

Bengü Sena ALTUN[1]
[1]Balıkesir Üniversitesi

Objectives: Family planning is the practices that enable individuals to have the number of children they want when they want. The aim of this review is to draw attention to the emergence and development of family planning methods that are as old as human history.

Methods: A literature search was performed using Pubmed, Google Scholar, Cochrane Library databases between 01.07.2023 and 01.10.2023 and presented as a traditional review.

Results: The oldest family planning method is thought to be coitus interruptus, in which the man withdraws his penis from the vagina before ejaculation. In the 17th and 18th centuries, Africans and Native Americans controlled fertility by observing cervical mucus and determining fertile days. Some cave paintings and Egyptian statuettes have been discovered as evidence of condom use in prehistoric times. Many substances have been used in history to prevent the passage of sperm through the vagina. In the 1920s, when estrogen and progesterone were discovered and their functions were understood, they began to be used for contraception. In 1956, the first major trial of combined oral contraceptives was conducted in Puerto Rico. By 1960, the first combined oral contraceptive was introduced in the United States. The intrauterine device had been used for centuries by Arabs to prevent camels from becoming pregnant by inserting small stones into the uterus of the animal. The first intrauterine device designed for contraception was made of silkworm intestine. Although male contraception is not well known, research has been ongoing for about 60 years. Hormonal male contraception acts by interrupting the hypothalamic pituitary gonadal axis, a naturally occurring hormonal feedback loop to suppress spermatogenesis. Studies have shown a favourable response to the use of male contraception.

Conclusions: In conclusion, family planning methods are developing and diversifying day by day. Midwives, nurses and other health personnel who provide family planning counselling should follow the current developments in family planning and ensure the provision and continuation of family planning services in the light of this information.

Key words: family planning, contraception, intrauterine devices.

Aile Planlamasının Tarihsel Gelişimi

Bengü Sena ALTUN[1]
[1]Balıkesir Üniversitesi

Amaç: Derlemenin amacı, insanlık tarihi kadar eskiye dayanan aile planlaması yöntemlerinin ortaya çıkışına ve gelişimine dikkat çekmektir.

Yöntem: 01.07.2023 ile 01.10. 2023 tarihleri arasında Pubmed, Google Akademik, Cochrane Library kullanılarak geleneksel derleme yöntemleriyle hazırlanmıştır.

Bulgular: Aile planlaması (AP), bireylerin istediği zaman, istediği sayıda çocuk sahibi olmasını sağlayan uygulamalardır. Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre AP, bireylerin planlı bir gebelik geçirmelerini, istenmeyen gebeliklerden korunmalarını, doğumlar arasındaki periyotları ayarlamalarını ve ailedeki çocuk sayısını belirlemelerini sağlayan yöntemler ve araçlardır.
AP yöntemlerine özellikle anne ölüm oranlarının yüksek olduğu bölgelerde ihtiyaç duyulmaktadır. DSÖ'ne göre gebelikten korunmak isteyen kadınların etkili doğum kontrolüne erişebilmesi halinde anne ölümlerinin üçte bir oranında azaltılabileceği öngörülmektedir. AP kullanımı ile kürtaj sayısı azaltılabilir, gebeliğe bağlı ölümlerin ve anne ölümlerinin önüne geçilebilmektedir.
En eski AP yöntemi erkeğin ejekülasyondan önce penisini vajinadan çektiği coitus interruptus yöntemi olduğu düşünülmektedir. Güvenilir bir yöntem olmamasına rağmen ülkemizde en çok kullanılan yöntemdir. 17. ve 18. Yüzyıllarda Afrikalılar ve Amerikan yerlileri servikal mukusu gözlemleyip fertil günlerini belirleyerek aile planlaması yapmışlardır. Tarih öncesi çağda kondom kullanıldığına dair kanıt olarak bazı mağara resimleri ve Mısır heykelcikleri keşfedilmiştir. Vajinadan sperm geçişini engellemek için tarihte pek çok madde kullanılmıştır. Güney Afrika'da bazı sebzelerin tohumları, Afrika'nın diğer bölgelerinde ise otlar ile yapılmış tıkaçlar ve ezilmiş kökler kullanılmıştır. Japonya, Çin ve Güney Denizi Adaları'nda deniz yosunu ve bambu, Eski Yunanistan'da narın boş yarısı kullanılmıştır. Bunların dışında tarihte: kumaş, kağıt diskler, meyvelerin ve sıkılmış yarım limonun kullanıldığı bilinmektedir. Tarihi yazılarda intravajinal süngerlerin, bazı bitki yapraklarının, deniz yosunlarının ve macunların bu amaçla kullanıldığı yazılmaktadır. MÖ 1850'den kalma Mısır papirüslerinde ise gebeliği önlemek için bal, akasya bitkisi ve timsah gübresinden oluşan karışımların cinsel ilişkiden önce vajinaya sürüldüğü yazmaktadır. 1920'lerde östrojen ve progesteronun keşfedilip işlevleri anlaşılınca doğum kontrolü için kullanılmaya başlanmıştır. 1956 yılında Porto Riko'da KOK'ların ilk büyük denemesi yapılmıştır. 1960 yılına gelindiğinde Mestranol ve noretisteron içeren ilk KOK ABD'de piyasaya sürülmüştür. Rahim içi araç (RİA) Araplar tarafından yüzyıllardır develerin gebe kalmasını önlemek için hayvanın uterusuna küçük taşlar yerleştirilerek uygulanmaktaydı. Doğum kontrol amaçlı tasarlanan ilk RİA ipekböceği bağırsağından üretilmiştir. Erkeklere yönelik doğum kontrol yöntemleri pek bilinmese de araştırmalar yaklaşık 60 yıldır devam etmektedir. Hormonal erkek kontrasepsiyonu, spermatogenezi baskılamak için doğal olarak oluşan bir hormonal geri besleme döngüsü olan hipotalamik-pi tuiter-gonadal (HPG) eksenini kesintiye uğratarak etki gösterir. Yapılan araştırmalarda erkek doğum kontrol yöntemlerinin kullanımına olumlu tepkiler verilmektedir.

Sonuç: Sonuç olarak aile planlaması yöntemleri her geçen gün gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Aile planlaması danışmalığı veren ebeler ve diğer sağlık personelleri bu yöntemlere hakim olmalı ve güncel gelişmeleri takip etmelidir.

Anahtar Kelimeler: aile planlaması, kontrasepsiyon, rahim içi araç

GİRİŞ

Aile planlaması (AP), bireylerin istediği zaman, istediği sayıda çocuk sahibi olmasını sağlayan uygulamalardır. (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2018). Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre AP, bireylerin planlı bir gebelik geçirmelerini, istenmeyen gebeliklerden korunmalarını, doğumlar arasındaki periyotları ayarlamalarını ve ailedeki çocuk sayısını belirlemelerini sağlayan yöntemler ve araçlardır (WHO, 2023a). Bunlar: rahim içi araçlar, hormonal yöntemler, bariyer yöntemler, doğal AP yöntemleri, cerrahi sterilizasyon ve acil kontrasepsiyon şeklinde sınıflandırılabilir (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2018). Yöntemler; bireyin genel sağlık durumu, yaşı, çocuk sahibi olma isteği gibi etkenlere bakılarak kişiye özel seçilmelidir (WHO, 2023a).

İnsan hakları ve cinsel haklar kapsamında her bireyin aile kurma hakkı, çocuk sayısını ve çocuk aralığını belirleme hakkı bulunmaktadır. Bu bağlamda AP kullanımına erişim bir insan hakkı olarak görülmelidir (WHO, 2023b).

Dünyada ve Tükiye'de AP Kullanımı

DSÖ'nün verilerine göre AP yöntemlerini kullanmak isteyen kadınların sayısı 2000 yılında 900 milyon iken 2021'de yaklaşık 1,1 milyara yükselmiştir. Ayrıca 2000 ile 2020 yılları arasında herhangi bir AP yöntemi kullanan üreme çağındaki (15-49 yaş arası) kadınların oranı %47,7'den %49,0'a yükselmiştir. Evli veya partneriyle yaşayan kadınların herhangi bir AP yöntemi kullanım oranının 2022 yılında dünya çapında %65, modern yöntemlerin kullanım oranının ise %58,7 olduğu tahmin edilmektedir. Modern AP yöntemleri kullanan üreme çağındaki kadınların oranı ise dünya genelinde aynı yılda %77,5 olarak belirlenmiştir. Bu oranın hala yetersiz olduğu düşünülmekte ve sebeplerinin sınırlı sayıdaki yöntem seçenekleri, hizmetlere erişememe, yöntemlerin yan etkilerinden korkmak, kültürel veya dini sebepler ve önyargılar olduğu düşünülmektedir (WHO, 2023a).

Gelişmekte olan 59 ülkede yapılan bir araştırmada AP yöntemlerinin kullanım niyetlerini etkileyen faktörler araştırılmış ve eğitim düzeyi yüksek, gebelik kaybı yaşamış, sağlık kuruluşuna erişimi kolay, hiç evlenmemiş, iki veya daha fazla çocuklu, gelir düzeyi yüksek ve genç yaşta olan kadınların AP yöntem kullanma niyetinin daha fazla olduğu bulunmuştur (Odimegwu et al., 2023).

Ülkemiz de henüz gelişmekte olan bir ülke olarak kabul edilmektedir ve yapılan araştırmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Nazik ve ark. (2021) yapmış olduğu çalışmada "Aile Planlaması Tutum Ölçeği" kullanılarak kadınlardan veriler toplanmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça AP tutum puanları da artmaktadır. Benzer şekilde çalışan kadınların ve çekirdek ailesi olanların AP tutum puanları yüksek bulunmuştur. Diğer araştırmadan farklı olarak Türkiye'de çocuk sayısı fazla olan kadınlarda AP tutum puanı düşük bulunmuştur (NAZİK et al., 2021).

AP yöntemlerine özellikle anne ölüm oranlarının yüksek olduğu bölgelerde ihtiyaç duyulmaktadır. DSÖ'ne göre gebelikten korunmak isteyen kadınların etkili doğum kontrolüne erişebilmesi halinde anne ölümlerinin üçte bir oranında azaltılabileceği öngörülmektedir (WHO, 2012). AP kullanımı ile kürtaj sayısı azaltılabilir, gebeliğe bağlı ölümlerin ve anne ölümlerinin önüne geçilebilmektedir. (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2018). DSÖ'ne göre doğan çocuklar arasında 2 yıldan az zaman olması bebek ölüm riskini %60 arttırmaktadır (WHO, 2023a). Ayrıca bariyer

yöntemlerden olan kadın ve erkek kondomları doğru kullanıldığında cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların (CYBE) bulaşını önlemektedir (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2018).

TNSA 2018 (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması) verilerine göre Türkiye'de doğurganlık hızı, kadın başına 2,3 çocuk olarak hesaplanmıştır. Üreme çağındaki kadınlarda istenmeyen doğumların oranı 1993'te %20'den 2018'de %15'e düşmüştür. Modern AP yöntemleri kullanan üreme çağındaki kadınların oranı %60,6'dır. AP yöntem kullanım oranı, üreme çağındaki evli kadınlarda %70 olarak hesaplanmış ve bu kadınların %49'u modern yöntemleri, %21'i ise geleneksel yöntemleri tercih etmektedir. AP kullanımı evli kadınların yaşı ile pozitif korelasyon içeresindedir. Üreme çağındaki evli kadınların AP kullanımı 2013-2018 yıllarında %74'den %70'e gerilemiştir (TNSA, 2018).
Ülkemizde gebeliği önleyici yöntem kullanımları incelendiğinde birinci sırada %20 oranla geri çekme bulunmaktadır. İkinci sırada %19 ile erkek kondomu, üçüncü sırada %14 ile rahim içi araç (RİA) yer almaktadır. Bu yöntemleri sırayla tüp ligasyonu ve hap izlemektedir (TNSA, 2018).

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde 1923'ten 1965'e kadar doğumları teşvik eden ve doğum oranlarını arttırmayı hedefleyen pronatalist politika uygulanmıştır. Bu sayede Türkiye nüfusunda 1927-2000 yıllarında devamlı bir artış görülmüştür (Akın, 2012). Pronatalist politika ile sosyo-ekonomik ve hukuki açılardan farklı uygulamalar yürürlüğe konulmuştur (Oktay, 2014). Atatürk 1924'te pronatalist politikanın bir devlet politikası haline geldiğini resmen duyurmuştur. Bu politika sonucunda AP yöntemlerinin ithalatı ve reklamlarının yapılması yasaklanmış ve isteyerek düşükler yasal olmaktan çıkmıştır. Fakat bunun sonucunda kendi kendine düşük yapmaya çalışan kadınların sayısında artış meydana gelmiştir (Akın, 2012). Bunlara ek olarak 1936'da Türk Ceza Kanunu'na AP kullanımı "ırkın devamlılığını ve sağlığını tehlikeye düşürmek" olarak kabul edilmiştir (DOĞAN, 2013). Yaklaşık yarım milyon isteyerek düşük ve buna bağlı binlerce ölümün meydana gelmesi sonucu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) tarafından bir Komite düzenlenmiştir (Akın, 2012). Pronatalist politika sonucunda nüfusun, işsizliğin ve şehirleşmenin artması ile milli gelirin azaldığı tespit edilmiştir. Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğü, nüfus hızını düşürmek için 1965 yılında faaliyetlere başlamıştır (DOĞAN, 2013). Ankara kadın hastalıkları ve doğum uzmanı Dr. Zekai Tahir Burak, provoke düşüğe bağlı anne ölümlerinin arttığını ve kontrasepsiyonun yasallaşmasının şart olduğunu dile getirmiştir. Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla 10 Nisan 1965'te 557 sayılı kanun ile kontraseptiflerin kullanımı tekrar yasal hale gelmiştir (Oktay, 2014).

Doğal Aile Planlaması Yöntemleri

Geri Çekme
En eski AP yöntemi erkeğin ejekülasyondan önce penisini vajinadan çektiği coitus interruptus yöntemi olduğu düşünülmektedir. Bu yöntem güvenilir bir doğum kontrol yöntemi değildir. Cinsel ilişki sırasında az miktarda seminal sıvı salgılandığından gebelik riski oluşmaktadır (Quarini, 2005). Hıristiyan kilisesinde bir piskopos olan Hippolu Augustine (MS 350-430) aile planlaması yöntemlerini yapay yöntemler olarak adlandırmış ve tecavüz, ensest ve zinadan daha kötü günahlar olduğunu söylemiştir. Yahudilikte de bu durum benzerdir. Tüm bunlara rağmen geri çekme 19. yüzyılın başlarında dünyada en çok kullanılan doğum kontrol yöntemlerinden biri olmuştur ve güvenilir olmamasına rağmen günümüzde hala kullanılmaktadır (Knowles, 2012).

Billings

17. ve 18. Yüzyıllarda Afrikalılar ve Amerikan yerlileri servikal mukusu gözlemleyip fertil günlerini belirleyerek aile planlaması yapmışlardır. Servikal mukuslarının kalitesini izleyerek gebelikten kaçınmayı ya da gebe kalmayı sağlamışlardır (Knowles, 2012). İki Gün Yöntemini olarak adlandırılan bir yöntemde öncelikle kadınlara serviks salgılarının tanıtıldığı bir eğitim verilmiş ve kadınlar iki soru sorarak güvenli günleri belirlemişlerdir. Bu sorular: Bugün salgım var mı? Dün salgım var mıydı? Her iki soruya da "hayır" cevabı verildiği taktirde kadın, korunmasız cinsel ilişkiye girebilir olarak değerlendirilmiştir (WHO, 2022). 1960'larda Avustralyalı Dr. John ve Evelyn Billings, servikal mukuza ile takvim yöntemini birleştirerek fertil günleri saptamayı başarmışlardır. ABD'de 21. yüzyılın başında takvim yöntemi ve mukus yönteminin kullanıldığı CycleBeads® piyasaya sürülmüştür. Menstrüal siklusları 26 günden kısa ve 32 günden uzun olmayan kadınların kullanabileceği belirtilmektedir (Knowles, 2012). Bu teknikler, östradiol metabolitleri ve luteinize edici hormonun idrar ölçümlerinden kadının doğurganlık evresini hesaplayan bir cihaza kadar ilerlemiştir (Quarini, 2005).

Takvim

Takvim yöntemi, özellikle dinen yapay kabul edilen AP yöntemlerini kullanamayan bireyler tarafından tercih edilmektedir. Yöntem, araştırmaların ovulasyon zamanını belirleyebildiği 1920'lere kadar tam olarak geliştirilememiştir (Quarini, 2005). 1995'te ise ovumun fertilizasyonunun en olası olduğu zamanlar tespit edilebilmiştir (Knowles, 2012). Takvim yöntemini kullanmak için doğurganlık zamanının başlangıcını ve bitişini belirleyebilmek ve menstrüal siklusu takip etmek gerekmektedir (WHO, 2022)

Sempto Termal

1930'larda kadınların ovulasyon zamanını belirlemek için ateşlerini ölçtükleri bilinmektedir (Quarini, 2005). Günümüzde kullanılan sempto-termal yöntemin oluşturan unsurlar: mukus niteliği, bazal vücut ısısı ve takvim yöntemidir (Knowles, 2012). Servikal mukusun kaygan, şeffaf ve esnek olması fertil sürecin başladığına, bazal vücut ısısının artması ise fertil sürecin bittiğine işarettir. Bu yöntemi kullanan kadınlar her sabah vücut sıcaklıklarını termometreyle ölçüp her gün servikal mukusu değerlendirmektedirler. Bu yöntemin dezavantajı kadınların tahmini fertil günlerinde 12-17 gün arası cinsel perhiz uygulamalarıdır. Doğru kullanımda gebelik oranı %2 olarak belirlenmiştir (Özçelik, 2016). Başka bir çalışmada 13 siklusluk bir süresi boyunca değerlendirilen kadınlarda yöntem doğru kullanıldığında istenmeyen gebelik oranı 0,43'e olarak bulunmuştur (Genazzani et al., 2023)

Laktasyonel Amenore (LAM)

Temel olarak emzirmenin doğurganlığa olan etkisine dayanan bir AP yöntemidir. Yöntemin etkili olabilmesi için üç koşul gereklidir. İlki annenin henüz regl olmamış olmasıdır. İkincisi bebeğin gece ve gündüz olmak üzere sık sık ve etkin emzirilmesidir. Üçüncüsü ise bebek 6 aylıktan küçük olmalıdır. Etkin emzirme için anne bebeğine su dahil süt dışında hiçbir şey vermemelidir. Sık emzirme sayesinde ovulasyon baskılanarak koruma sağlanır. LAM tekniği doğru uygulandığında gebelik oranı doğum sonrası ilk 6 ayda her 100 kadında 1'in altında bulunmuştur (WHO, 2022). Tarih boyunca yaygın olarak uygulanan bu tekniği özellikle yoksul kadınlar kullanmış ve uzun

süreler boyunca bebeklerini emzirmeye devam etmişlerdir. Antik Atina ve Roma'ya bakıldığında 15 ile 19. yüzyıllarda Avrupa'daki orta sınıf ve aristokrat kadınlar çocuklarını emzirmeyi tercih etmemişlerdir. Bunun yerine bebekler sütanneler tarafından emzirilmiştir. Sütannelik Güney Amerika'da Afro-Amerikan köleleri arasında yaygındı (Knowles, 2012).

Bariyer Yöntemler
Erkek Kondomu

Tarih öncesi çağda kondom kullanıldığına dair kanıt olarak bazı mağara resimleri ve Mısır heykelcikleri keşfedilmiştir (Maatouk & Moutran, 2013). Kondom kullanımını gösteren ilk belge ise Bronz Çağ'dan kalma yaklaşık M.Ö. 3000 yılında yazılmış Girit Kralı Minos'a aittir. Kadınların onunla cinsel ilişkiye girdikten sonra ölmesinden dolayı Minos'un menisinde "yılanlar ve akrepler" olduğu söylenmektedir. Bu dönemde kadınların vajinalarına keçi mesanesi sokularak onları hastalıklardan korumak amaçlanmıştır. Antik Roma uygarlığında da koyun ve keçi gibi hayvanların mesanesinden ve bağırsaklarından yapılan kondom ile CYBE engellenmeye çalışılmıştır. Kondomun doğum kontrol yöntemi olarak kullanımı ise sonradan keşfedilmiştir. Eski Mısırda CYBE'dan korunmak için ketenden yapılma kondomların kullanıldığını gösteren yaklaşık M.Ö. 1000 yılına ait kanıtlar bulunmaktadır. Eski Mısır'da yaklaşık MÖ 1350 yılında diğer toplumlardan farklı olarak erkekler arasında sosyal statüleri ayırt etmek için renkli dekoratif kondomlar kullanılmıştır (Khan et al., 2013) (Quarini, 2005).

Yağlı kağıt ve hayvan zarlarından yapılan kondomlar Asya'da MÖ 10. Yüzyılda kullanılmaya başlanmış ve Japonya'da kaplumbağa kabuğu ya da hayvan boynuzundan yapılmış Kabuta-gata denilen kılıflar kullanılmıştır (Maatouk & Moutran, 2013). Bu kılıf penisin glansını örtmenin yanında sert yapısından dolayı erektil disfonksiyonlu bireyler tarafından kullanıldığı bilinmektedir (Khan et al., 2013).

Rönesans Döneminde 1100 erkek üzerinde deneyler yapan Gabriel Fallopio kondom kullanan erkeklere frengi bulaşmadığını gözlemlemiş ve kondomun CYBE'a karşı koruyuculuğunu kanıtlamıştır (Maatouk & Moutran, 2013).
Günümüze ulaşan en eski kondom örneklerinden biri 1646 yılında memeli ve balık bağırsaklarından üretildiği düşünülen İngiltere'deki Dudley Kalesi'nde bir tuvalette bulunmuştur (Maatouk & Moutran, 2013). İngiliz İç Savaşı sırasında, Kral I. Charles'ın kuvvetlerinin frengiye yakalanma sıklığı artınca sığır ve koyun bağırsağından kondomların dağıtıldığı bilinmektedir (Khan et al., 2013).

18. yüz yılda ham maddesi bağırsaktan oluşan kondomları yumuşatmak için kükürt veya kül suyu kullanıldığı bilinmektedir. Kullanımdan önce yapılan bir diğer uygulama ise bir sızıntı olup olmadığını kontrol etmek için kondomu şişirmektir (Khan et al., 2013).

Kondom kelimesinin Kral II. Charles için kuzu bağırsağından bir kondom yapan Doktor Albay Condom'dan geldiği iddia edilmektedir. Diğer bir teori Latince'de kondomun, kap anlamına gelen "condus" kelimesinden türediğidir (Khan et al., 2013).
Kondomların seri üretimi 18. yüzyılın sonlarına doğru başlamıştır. Amerika'da Charles Goodyear, Sanayi Devrimi devam ederken kauçuk vulkanizasyonunu ile daha modern kondomlar üretmeye başlamıştır. Almanya'da Fromm's Act adlı ilk kondom markası çimento daldırma yöntemiyle daha

ince ve görünür çizgiler olmayan kondomları piyasaya sürmüştür. 1920'lerde ise lateksin icat edilmesiyle kondomlar günümüzdeki halini almıştır (Khan et al., 2013). O dönem doktorların erkeklere kullanmaları için kondom reçete edip kadınların kondoma erişememesi üzerine Margaret Sanger bazı çalışmalar yürütmeye başlamıştır (Knowles, 2012). Lateks kondomlardan daha ince ve dayanıklı olan poliüretan kondomlar, 1990'larda ilk kez üretilmiş ve kullanıma sunulmuştur. Poliüretan madde ısıdan veya kayganlaştırıcı maddelerden etkilenmez ve alerjik reaksiyonlara neden olma olanağı neredeyse yoktur (Quarini, 2005).

Kadın Kondomu

Yeni Gine'deki arkaik Djukas kabilesinde kullanıldığı bilinen ilk kadın kondomu özel bir bitkiden yapılmıştır. Altı inç uzunluğunda olan kılıfın bir ucu açık diğer ucu kapalı olacak şekilde kadehe benzer bir yapıda tasarlandığı ve kontraseptif amaçlı kullanıldığı bilinmektedir. Çin uygarlığında ise yağ kullanılarak kayganlaştırılan ipek kâğıttan yapılmış kondomlar bulunmuştur (Khan et al., 2013). MS 150 yılında Antonius Libralis tarafından keçi mesanesinin kadın kondomu olarak kullanıldığı anlatılmaktadır (Quarini, 2005).

Kondomların 18. yüzyılda Fransız kadınlar tarafından kullanıldığı bilinmektedir (Quarini, 2005). Kauçuktan yapılan kadın kondomları 19. yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Bu kondomlar vajina duvarlarını kaplayıp ters çevrilmiş bir erkek kondomu gibi görünmektedir. Poliüretandan yapılan modern kadın kondomu ise 1990'larda ticari olarak kullanılabilmiştir. Bu kondomların biri açık, diğeri kapalı iki ucu bulunur. Kondomlar ortalama 17 cm boyundadır (Toptaş & Aksu, 2019). Kapalı uçtaki hareketli iç halka, cihazı vajinaya yerleştirmek için kullanılmaktadır. Büyük olan sabit dış halka vulvayı örtmek için vajinanın dışında kalır. Günümüzde kullanılan kadın kondomları sentetik nitrilden veya doğal lateksten yapılmaktadır (Amy et al., 2015). Diğer yöntemlerden farklı olarak menstrüasyon günlerinde kullanılabilmesi avantajken kadının kondomu yerleştirebilmesi için anatomisini tanıması gerektiği bir dezavantajdır (Toptaş & Aksu, 2019).

Aksu ve ark. (2015) Aydın'da yapmış olduğu araştırmada AP danışmanlığı verilen kadınların %48,4'üne kadın kondomundan bahsedilmemiştir. Kadınların %55 ise kadın kondomunu daha önce duymamıştır (Aksu et al., 2015). TNSA 2018 verilerine göre ise üreme çağındaki kadınların %02'sinin kadın kondomu kullandığını da düşünecek olursak ülkemizde pek tercih edilen bir yöntem değildir (TNSA, 2018).

Diyafram

Diyafram, spermin servikse girmesini engelleyerek etki gösterir ve spermisitlerle beraber kullanılabilirler (WHO, 2022). Diyaframı yerleştirirken kubbesi serviksi tamamen örter ve arka kenarı posterior fornikse oturtulacak şekilde vajinaya sokulur. Yay ve ağız tasarımları farklılık gösteren diyaframlar bulunmaktadır. Fakat hiçbir diyafram türünün vajinal duvardan tam bir sızdırmazlık sağladığı söylenemez (Gallo et al., 2002). 1838 yılında Alman jinekolog Friedrich Wilde, özel yapım kalıplarla bireysel hastalar için kauçuk "pesserler" yaratmıştır. İlkel kauçuk peserler 1850'lerde Connecticut'lı mucit Charles Goodyear tarafından yapılmıştır (Himes, 1963).
Diyaframlar doğal kauçuk, lateks veya silikon kauçuktan yapılmaktadır. Çapları 50 mm ila 105 mm arasında değişebilir (Gallo et al., 2002). Diyafram cinsel ilişkinin ardından en az 6 saat bulunduğu yerde kalmalı ve 24 saati geçmeden çıkarılmalıdır. Yaklaşık iki yılda bir yeni bir

diyafram alınması tavsiye edilmektedir (WHO, 2022). DSÖ 'ne göre diyaframı spermisitsiz kullanan her 100 kadından yaklaşık 17'sinde, spermisitle birlikte kullanan her 100 kadından ise yaklaşık 16'sında gebelik meydana gelmektedir. Diyafram doğru takıldığı taktirde yürürken veya cinsel ilişki sırasında kadını rahatsız etmemektedir (WHO, 2022).

Amerika'da ipek ağlar içine yerleştirilmiş ve iplerle bağlanmış süngerler yaygın olarak kullanılıyor, gazete ve dergilerde reklamları yapılıyordu (London, 1998). Ancak 1870'lerde yürürlüğe giren Comstock yasaları ABD'de doğum kontrol araçlarının ve bilgilerinin yayılmasını engellemiştir

1941 yılına gelindiğinde çoğu doktor en etkili doğum kontrol yöntemi olarak diyaframı önermekteydi (Tone, 2001). Ancak doğum kontrol hapının icadı ve RİA'nın artan popülaritesi ile diyafram ve servikal başlık 1960'larda gözden düşmüştür. Diyaframlar piyasada bulunmaya devam etti ancak ABD'li şirketler servikal kapak üretimini durdurdu. (Knowles, 2012)**Servikal Başlık**
Servikal başlık, spermin servikal ostan servikse ulaşmasını engelleyen bir doğum kontrol bariyeridir (Cappiello & Grainger-Harrison, 1981). Kubbe şeklinde, küçük ve fincan benzeri bu cihazın bazı tipleri vajinal forniksleri de örtecek şekilde üretilmektedir. Başlık, servikste emme ya da yüzeyine yapışma yoluyla sabit kalmaktadır (Gallo et al., 2002). Korumayı arttırmak amacıyla spermisitlerle birlikte kullanılabilirler (Cappiello & Grainger-Harrison, 1981). Servikal başlıklar lateksten, silikon kauçuktan veya silikon elastomerden üretilebilmektedir. Bu başlıklar tekrar kullanılabilir ve cinsel ilişkiden sonra en az 6 ila 8 saat takılmalıdır. Çıkarılması ise yerleştirmeden sonra 72 saati geçmemelidir (Gallo et al., 2002).

Servikal başlık, İngiltere ve Avrupa'dan sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 1980'lerde kullanılmaya başlanmıştır (Boehm, 1986). O dönemde servikal kap hakkında klinik araştırmaların yetersizliği, ve etkinlik oranın istatistiksel olarak değerlendirilememesi ABD' li hekimlerin yönteme güven duymamalarına neden olmuştur (Cappiello & Grainger-Harrison, 1981).

1920'lerde Marie Stopes servikal başlık kullanımının yaygınlaşmasını sağlamıştır (Quarini, 2005). 1986 yılında yapılan bir çalışmada servikal başlığın etkinliği %80,4 bulunmuştur ve kadınların %89'u yöntemi kullanmaktan memnun kalmıştır. Bir yıllık süreçte kadınların %51'i yöntemi kullanmaya devam etmiştir. Kadınların servikal kap kullanımı sırasında bildirdiği sorunlar arasında: şişkinlik, kramp ve koku yer almaktadır (Boehm, 1986). Diyafram ve servikal başlığın bazı ortak dezavantajları bulunmaktadır. Bunlar: düşük kontraseptif etki, idrar yolu enfeksiyonları riskinde artma, takma ve çıkarma sırasında yaşanan zorluklar, kullanıcı veya partnerin duyduğu rahatsızlık, bazı lateks reaksiyonlarıdır (Gallo et al., 2002). Doğru yerleştirme ve tutarlı kullanma konusunda hassas olunmalıdır. Aksi taktirde yöntem etkililiğini kaybetmektedir (McNaught & Jamieson, 2005).
Servikal başlığın avantajları ise diyaframdan daha uzun süre servikste kalabilir ve başlığın takılması ilişkinin zamanına bağlı değildir (Cappiello & Grainger-Harrison, 1981). Servikal başlık kullanımı partnerin katılımını gerektirmez. Tüm bariyer yöntemlerde olduğu gibi hormonal kontraseptiflere karşı kontrendikasyonu olan kadınlar için uygun bir yöntemdir (Gallo et al., 2002). Ayrıca sistemik herhangi bir yan etkileri yoktur (McNaught & Jamieson, 2005). Servikal Başlığı, Birleşik Krallık'ta kullanıma sunulmasından sn yaklaşık 60 yıl sonra 1988 yılında FDA tarafından onaylanmış ve ABD' de kullanılmaya başlanmıştır (Knowles, 2012).

Vajinal Sünger

Vajinadan sperm geçişini engellemek için tarihte pek çok madde kullanılmıştır (Quarini, 2005). Güney Afrika'da bazı sebzelerin tohumları, Afrika'nın diğer bölgelerinde ise otlar ile yapılmış tıkaçlar ve ezilmiş kökler kullanılmıştır. Japonya, Çin ve Güney Denizi Adaları'nda deniz yosunu ve bambu tomarları, Eski Yunanistan'da narın boş yarısı kullanılmıştır. Bunların dışında tarihte: kumaş, kağıt diskler, meyvelerin ve sıkılmış yarım limonun kullanıldığı bilinmektedir (Quarini, 2005). Süngerler meniyi bloke etmek ve emmek için tahminen tarihte kullanılan en yaygın yöntemdir (Knowles, 2012). Doğum kontrolü için sünger kullanımına ilişkin bilinen en eski kaynakta Talmud'un sirkeye batırılmış bir süngeri önerdiği bilinmektedir. 17. yüzyılda Fransızlar spermisit etkisi oluşturmak için brendi ile ıslatılmış süngeri kullanmışlardır. 20. yüzyılın başlarında, İngiliz Marie Stopes, modern bir AP yöntemi temin edemeyecek kadar yoksul 2.000 kadına zeytinyağı ile ıslatılmış sünger önermiştir (Knowles, 2012). Today® Sünger spermi emmenin yanı sıra onu bloke eden spermisit içeren yapıda üretilmiştir. Fakat üretici tarafından 1995 yılında üretimine son verilmiştir. 22 Nisan 2005 tarihinde Today Sponge Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) onayını alarak piyasaya sürülmüştür (Knowles, 2012). Kullanımı kolay olan süngerler 24 saat vajinada kalabilir ve CYBH karşı bir miktar koruma sağlar (Öztürk et al., 2004).

Spermisit

Spermisit, spermin serviksten girmesini fiziksel veya kimyasal şekilde bloke ederek fertilizasyonu, dolayısıyla gebeliği önler. Spermisitler en eski doğum kontrol yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Tarihi yazılarda intravajinal süngerlerin, bazı bitki yapraklarının, deniz yosunlarının ve macunların bu amaçla kullanıldığı yazılmaktadır. MÖ 1850'den kalma Mısır papirüslerinde ise gebeliği önlemek için bal, akasya bitkisi ve timsah gübresinden oluşan karışımların cinsel ilişkiden önce vajinaya sürüldüğü yazmaktadır (McNaught & Jamieson, 2005). M.Ö. 1550'lerde Mısırlı kadınlar hamileliği önlemek için akasya bitkisinin fermente suyuna batırılmış pamuk tamponlar kullanıyordu (Himes, 1963). Eski Mısırda sodyum bikarbonattan yapılan pesserler de kullanılmıştır fakat bu peserler alkali yapıdaydı ve sperm hareketliliğini arttırmaktaydı. (Quarini, 2005).

Altıncı yüzyılın ilk yarısında Yunan hekim Aetios, kadınların servikslerine mersin, kurşun, şap veya şarapla karıştırılmış sedir reçinesi sürmelerini önermiştir. Ayrıca partnerlerinin penislerini şap, nar, safran veya sirke ile kaplamalarını önermiştir (Himes, 1963). Aristoteles vajinanın sedir yağı, kurşun merhemi ya da zeytinyağı ile karıştırılmış tütsü ile yıkanmasını önermiştir (Suitters, 1967). Milattan sonra birinci yüzyılda Dioscorides, balla karıştırılmış nane veya orak otu içeren vajinal fitiller - "pesserler" - önermiştir. Kitabı De Materia Medica, 16. yüzyıla kadar doğum kontrol bilgileri için standart bir kaynak olmuştur (Himes, 1963). Birinci yüzyılda Hindistan'da kadınlar doğum kontrolü için yağa batırılmış kaya tuzu kullanıyordu. Milattan önce birinci yüzyılda Hintli kadınlar bal, ghee (sadeyağ) ve palasha ağacı tohumları kullanmışlardır (Himes, 1963). Ayrıca fil gübresi ve su da kullanmışlardır. Arap kadınlar 10. ve 11. yüzyıllarda karışımı balla tatlandırmışlardır (London, 1998). Kakao yağı fitilleri 1885'ten 1960'a kadar Londra'da satılmıştır (Chesler, 1992). 1970'lerde İngiltere'de bazı kadınlar doğum kontrol fitili olarak vajinalarına C vitamini tabletleri yerleştirmişlerdir! Ancak bazılarında rahim ağzında şiddetli yanma görülmüştür (Knowles, 2012). Günümüzdeki spermisitler 1950'lerde geliştirilmiştir ve krem, jel, fitil ve köpük yapıda üretilmişlerdir (Quarini, 2005).

Hormonal Yöntemler
Kombine Oral Kontraseptifler (KOK)

1920'lerde östrojen ve progesteronun keşfedilip işlevleri anlaşılınca doğum kontrolü için kullanılmaya başlanmıştır. O yıllarda hormon kaynağı olarak sadece hayvan dokuları kullanılmaktaydı ve 30 mg östrojen için 5 kg domuz overi gerekmekteydi. 1940'larda kimyager Dr. Russell Marker tarafından bazı bitkilerden hormon benzeri maddeler üretilmeye başlamasının ardından Meksika yer elmasından progesteron saflaştırılması yapılmıştır. 1950'lerde progestojenlerin sentetik versiyonları geliştirilmiştir. 1956 yılında Porto Riko'da KOK'ların ilk büyük denemesi yapılmıştır. 1960 yılına gelindiğinde Mestranol ve noretisteron içeren ilk KOK ABD'de piyasaya sürülmüştür. Enovid® adı verilen hap Federal İlaç İdaresi (FDA) tarafından onay almıştır. Enovid' in kontraseptif etkinliği %100 olarak hesaplanmıştır ancak yapılan çalışmalarda kadınların %17'sinde bulantı-kusma, baş dönmesi, baş ve mide ağrısı görülmüştür (Christin-Maitre, 2013). Bir süre sonra hapların yüksek seviyede östrojen içermelerinin kan pıhtılaşması ve felç geçirme riskini arttırdığından şüphelenilmiştir (Quarini, 2005). Northynodrel dozu 5 mg'a ve mestranol dozu 75 mg'a düşürülmüştür. Ancak, 1961'de, Lancet, Enovid kullanan bir kadının tromboz nedeniyle öldüğünü bildirmiştir. Ayrıca 6 ölüm ve 20 ölümcül olmayan tromboembolizm vakası raporu edilmiştir. Yıllar içinde oral kontraseptifler, etinil östradiolün (EE) kontrollü olarak düşürülmesiyle gelişmiştir (Christin-Maitre, 2013). 150 µg'a kadar östrojen içeren haplar ,1973'te sadece 30 µg östrojen içeren haplarla değiştirilmiştir (Quarini, 2005).

Minihaplar (POP)

Minihaplar, östrojen içermeyen sadece sentetik progestojenler içeren haplardır ve progestin only mini-pills olarak adlandırılmaktadır. 1973 geliştirilen haplar östrojen kullanımı kontrendike olan kadınlar tarafından kullanılmaktadır. Lekelenme tarzı kanamalara, over kistlerine ve akneye neden olabilirler. Ovulasyonu baskılarlar ve servikal mukusu kalınlaştırarak sperm hareketlerini ve penetrasyonunu azaltırlar fakat ovulasyon inhibisyonu KOK'lere göre daha düşüktür (Christin-Maitre, 2013).

Depo medroksiprogesteron (DMPA)

Enjekte edilebilir progestinler, kadınların her gün hap almadan etkili bir yöntem kullanabilmeleri için doğum kontrol hapından hemen sonra geliştirilmeye başlanmıştır. Depo medroksiprogesteron asetat (DMPA) ilk olarak 1967 yılında bir AP yöntemi olarak FDA'nın onayına sunulmuştur. Fakat dünya genelinde yaygın olarak kullanılmasına rağmen 1992 yılına kadar FDA tarafından onay alamamıştır. Uzun bir kontraseptif etki sağlayan DMPA, üç ayda bir intramüsküler veya subkutan olarak uygulanmaktadır (Christin-Maitre, 2013) (WHO, 2022). Östrojen içermediği için emzirme dönemi boyunca, doğumdan 6 hafta sonra olmak kaydıyla kullanılabilir. Doğurganlığın geri dönüşü ortalama 4 ay sonra gerçekleşmektedir. DSÖ'ye göre yöntemi kullanan her 1.000 kadından 2'sinde gebelik beklenmektedir (WHO, 2022).

Transdermal Bantlar

Transdermal bantlar norelgestromin ve etinil estradiol hormonlarını içeren 20 cm^2'lik tek bir parçadan oluşmaktadır. Kasım 2001'de FDA tarafından onaylanan: Ortho EVRA, Ortho-McNeil

Pharmaceuticals, Raritan ve NJ'nin oral kontraseptiflerle benzer güvenlik ve etkinliğe sahip olduğu kanıtlanmıştır (Burkman, 2004). Bantlar ovülasyonu baskılayarak gebeliği önlemektedir. Ayrıca hormonların transdermal olarak verilmesi gastrointestinal emilimdeki değişkenliği ortadan kaldırarak hepatik ilk geçiş metabolizmasını da önlemektedir. Bantlar 3 hafta boyunca her 7 günde bir değiştirilerek kullanılıp ardından bir hafta kullanıma ara verilmektedir (Graziottin, 2006).

Vajinal halka

Vajinal halka, sadece progestin veya östrojen ile progestin hormonların sürekli salınımına dayanır ve üreme sistemi üzerinde oral kontraseptiflerle benzer şekilde etki göstermektedir (Brundage et al., 2001). Yaklaşık 50 yıl önce Mishell ve Lumkin kontraseptif steroidlerin vajinal yoldan salınımı hakkında yaptıkları klinik çalışmalar sonucunda medroksiprogesteron asetat salgılayan ilk vajinal halkayı üretmişlerdir (Brache & Faundes, 2010). Levonorgestrel halka Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Sağlık Konseyi tarafından geliştirilmiş ve 1972 yılında test edilmeye başlanmıştır (Brundage et al., 2001). Zamanla etonogestrel ve etinilestradiol (EE) salan NuvaRing ve emziren kadınlar için progesteron salan vajinal halka Progering satışa sunulmuştur (Brache & Faundes, 2010). Levonorgestrel halka üç hafta boyunca yerinde kalır ve menstrüasyon sırasında bir hafta boyunca halkayı çıkarılır. Aynı halka üç ay boyunca kullanılabilmektedir (Brundage et al., 2001).Vajinal halkaların ideal boyutta olmaları, uygun dozlarda hormon salınımı yapmaları ve minimal yan etkilere sahip olabilmeleri uzun bir süreçte mümkün olmuştur. (Brache & Faundes, 2010). Vajinal halka, yerleştirme ve çıkarma kolaylığı açısından avantajlı bir yöntemdir. Dezavantajı ise etkinlik oranının diğer yöntemlere göre düşük olması ve birçok kadının vajinal halkalardan rahatsızlık duymasıdır. Defekasyon sırasında çömelme pozisyonu alan kadınlarda halkanın atılımı görülebilmektedir (Brundage et al., 2001).

İmplant

İmplantlar 1950'lerde ilk kez tavşanlar üzerinde denenmiş, gebeliği önlemek için derilerinin altına içerisinde progesteron olan implantlar yerleştirilmiştir (Christin-Maitre, 2013). Sadece progestin içeren implantların ilki Norplanttır. Altı çubuktan oluşan çok üniteli bir sistem olan Norplantın geliştirilmesi yaklaşık 20 yıl sürmüş, klinik deneylerden sonra 1984 yılında DSÖ tarafından onaylanmıştır. Altı yıl sonra ise FDA Norplant'ın ABD'de kullanımını için onaylamıştır. (Knowles, 2012). Norplantın ardından 2 çubuk içeren Jadelle geliştirilmiştir. En son piyasaya sürülen implant ise Nexplanon olmuştur. Üst kola subdermal olarak yerleştirilen tek çubuklu bir implanttır. Implanon olarak adlandırılan 4 cm'ye 2 mm'lik çubuk, üç yıllık bir süre boyunca koruma sağlar ve 68 mg etonogestrel içerir. İlk olarak 1988 yılında Endonezya'da ve 2006 yılında ABD'de FDA tarafından onaylanmıştır. İmplanon'un sağlık çalışanları tarafından yanlış yerleştirilmesi vakalarından dolayı Nexplanon piyasaya çıkarılmıştır. Radyoopak olması dışında İmplanondan farklı değildir (Christin-Maitre, 2013).

Rahim İçi Araçlar (RİA)

Geçmişte kadının uterusuna paslanmayan özelliğe sahip olan altın ve gümüş yüzük konularak gebeliğin engellenmesi amaçlanmaktaydı (ÇOBAN, 2016). RİA'lar Araplar tarafından yüzyıllardır kervandaki dişi develerin gebe kalmasını önlemek için hayvanın uterusuna küçük taşlar yerleştirilerek uygulanmaktaydı. 1868 yılında kadınların ağrılı dönemleri iyileştirmek veya doğurganlığı artırmak için RİA'lar kullanılmıştır. RİA ile ilgili ilk makale 1909 yılında Almanya'da

Dr. Richard Richter tarafından yayınlanmıştır. İpekböceği bağırsağından üretilmiş bir halkanın uterusa yerleştirildiği bildirmiştir. Kontrol etmek ve çıkarmak için iki ucu dış servikal os seviyesine kadar uzanan bir ip bırakılmıştır. Üretilen bazı RİA'ların frengi olmak üzere sık görülen asendan inflamasyon ve fertilize ovumun abortusuna neden oldukları varsayımı nedeniyle eğitim kurumları tarafından uygun görülmemiştir.

1902 yılında Hollweg tarafından kontrasepsiyon amaçlı, kendi kendine takılabilen bir peser tanıtılmıştır. 1909'da ise Richter servikal ostan vajene uzanan nikel ve bronz telli bir ipekböceği-kedi bağırsağı halkasını kullanıma sunmuştur (Nelson, 2000).

Dr. Halton ipekböceği bağırsağı kullanarak bir halka oluşturup halkayı jelatin bir kapsülün içine koymuştur. Bu kapsülü uteruse yerleştirerek jelatinin sıvılaşmasını ve ipliğin yayılmasını sağlamıştır. Ayrıca ipekböceği bağırsağını, içine radyo-opak madde enjekte ettiği ince polietilen bir hortumla değiştirerek radyolojik görüntüleme sağlamıştır (Margulies, 1975). Dr. Ernest Graefenberg 1920'lerde gümüşten yapılmış bir RİA üretilmiştir. RİA'nın radyolojik olarak görüntülenebilmesi için önce halkaya gümüş bir tel bağlamış ve daha sonra gümüş telin etrafını sarmıştır. Fakat saf gümüş diş etlerinde gyrosise yol açtığı için kullanımı terk edilmiştir. Gümüş yerine bakır, nikel ve çinko alaşımından (Alman gümüşü olarak adlandırılan) oluşan spiral kullanılmaya başlanmıştır (Quarini, 2005).

Ota halkası RİA atılımı sorununu düzeltmek için 1934 yılında Japonya'da piyasaya sürülmüştür. Cihazı stabilize etmek için altın veya altın kaplama halkanın iç yüzeyine yayılan üç kollu küçük bir merkezi disk eklenmiştir (Nelson, 2000).

1960'larda ise RİA yapımında esnek plastik cihazların kullanılmasıyla kullanımı artmaya başlamıştır (Quarini, 2005). 1969 yılında Jaime Zipper ve arkadaşları bakırın gebelik önleyici etkisini keşfettiğinde ve Howard Tatum bunu T cihazına entegre ettiğinde gebelik oranlarının %8'den yaklaşık % i'ye düştüğü görülmüştür (Margulies, 1975)
Bakır RİA'nın kullanım ömrü FDA tarafından 10 yıl olarak onaylanmıştır. 1960'ların sonunda John Hopkins'teki araştırmacılar, RİA'nın endometriuma yerleşmesine yardımcı olmak ve dışarı atılma riskini azaltmak için kenarlarında küçük plastik çıkıntılar bulunan tamamen plastikten oluşan Dalkon Shield'i geliştirmişlerdir. 1971 yılında ise Copper 7 RİA piyasaya sürülmüştür (Nelson, 2000).

Progesteron içeren ilk RIA 1976 yılında piyasaya sürülmüştür. Ancak ömrü sadece 1 yıl olduğu için kullanımı terk edilmiştir. 1970'lerin sonunda Dr Luukainen levonorgestrel içeren, 5 yıllık kullanım ömrü olan Mirena'yı üretmiştir ve ilk olarak 1990 yılında Finlandiya tarafından kullanımı onaylanmıştır. Mirena ile levonorgestrel endometriyal boşluğa başlangıçta günlük 20 mg dozda ve daha sonra 10 mg dozda salınmaktadır (Christin-Maitre, 2013).

Amerika Birleşik Devletleri'nde, bakır T 380A ve biri 24 saatte 20 mcg levonorgestrel salan, diğeri 24 saatte 14 mcg salan iki levonorgestrel salan RİA olmak üzere üç adet RİA kullanılmaktadır (Hardeman & Weiss, 2014). Ülkemizde ise en yaygın kullanılan RİA TCu- 380 A'dır. Hormon salınımı yapan RİA'lardan Türkiye'de sadece Mirena kullanılmaktadır (ÇOBAN, 2016).

Cerrahi Yöntemler
Vazektomi

MÖ 335-MÖ 280 yıllarında yaşamış olan Herophilus, vas deferens de dahil olmak üzere erkek üreme sistemine dahil olan pek çok yapı hakkında araştırmalar ve tanımlamalar yapmıştır. Antik literatürde vas deferens, "evacuatorium, canales veya "pori" gibi farklı şekillerde adlandırılmıştır (Sheynkin, 2009). Bilinen ilk vazektomi, 1823 yılında Cooper tarafından bir köpeğe uygulanmıştır. Londralı R. Harrison ise ilk insan vazektomisini doğum kontrol amacıyla değil, prostatın atrofisini sağlamak için gerçekleştirmiştir (Leavesley, 1980). Daha sonra doğurganlık üzerindeki etkisi fark edilip sterilizasyon için kullanılmaya başlanmıştır (Quarini, 2005). Ulusal olarak ilk vazektomi programı 1954 yılında Hindistan'da uygulanmıştır. 1976'da, başlatılan bu hükümet kampanyası milyonlarca Hintli çiftin sterilizasyonu ile sonuçlanmıştır (Leavesley, 1980). ABD'nin Indiana eyaletinde ise 1907 yılında bazı suçlulara, tecavüzcülere ve zihinsel engelli bireylere zorunlu vazektomi uygulanmasına izin veren bir yasa tasarısı sunulmuştur (Quarini, 2005).

Tüp Ligasyonu

Tüp ligasyonu ile; karında yaklaşık 10 santimetrelik bir kesi (laparotomi) yapılarak tüpler bağlanır, bölünür, rezeke edilir, yakılır, ya da tubalar uterusun kas duvarına gömülerek sterilizasyon gerçekleştirilmektedir. 1880'den beri uygulanan basit ligasyon (bağlama), tekniğinin başarısızlık oranının %20 olduğu tespit edilmiş ve bu teknik kullanılmamaya başlanmıştır (Brundage et al., 2001). Tüp ligasyon ilk kez 1881 yılında Ohio'da bir kadına uygulanmıştır. (Quarini, 2005). Ralph Pomeroy'nin geliştirdiği teknik, uzmanlar tarafından önerilmiş ve başarı oranı yüksek bulunmuştur. Bu teknikte bir düğüm oluşturmak için tüp orta kısmına yakın bir yerden alınıp düğümün tabanı emilebilir bir sütür ile bağlanmaktadır. Oluşan düğümün üst kısmının kesilmesiyle (rezeksiyon) sterilizasyon sağlanmış olmaktadır. 1960 yılında minilaparotomi ve laparoskopinin geliştirilmesiyle tüp ligasyonu uygulaması kolaylaşmıştır. Çinliler 1960'larda kimyasal oklüzyon yoluyla tüplerin işlevini kaybetmesini sağlamışlardır. Ameliyatsız ve anestezisiz yapılabilen bu teknikte serviks ve uterustan fallop tüplerine bir kanül yerleştirilip buradan fenol (karbolik asit) solüsyonu enjekte edilmektedir (Brundage et al., 2001). 1974 yılına vazektomi oldukça popüler bir strelizasyon yöntemi haline gelmiştir (Quarini, 2005). 1997 yılında tüp ligasyonu çiftlerin yaklaşık %40'ı tarafından, vazektomi ise %9'u tarafından kullanıldığı düşünülmektedir (Brundage et al., 2001).

Acil Kontrasepsiyon

Acil kontaseptif yöntemler halk arasında "ertesi gün hapları" olarak adlandırılmaktadır. Modern acil kontrasepsiyonun temelleri, bilim insanlarının östrojenin, memelilerde gebeliği engellediğini keşfettikleri 1920'lere dayanmaktadır. Bu bilgi ilk olarak veteriner hekimler tarafından köpekler ve sahipleri istemediği halde çiftleşen atlar üzerinde uygulamıştır. İnsanlar üzerinde postkoital östrojenlerin klinik kullanımı 1940'lara kadar uzanmaktadır. Fakat belgelenen ilk vakalardan biri 1960'ların ortalarında Hollanda'daki hekimler tarafından siklus ortasında cinsel istismara uğrayan 13 yaşındaki bir kıza aittir. Aynı dönemde ABD'de yüksek doz östrojenlerin acil kontraseptif

etkinliğini araştırmış ve bunu takip eden on yılın sonunda bu preparatlar standart hale getirilmiştir. O dönemde kadınlar acil kontraseptif olarak konjuge östrojen, steroidal östrojen etinil östradiol veya nonsteroidal östrojen dietilstilbestrol (DES) almaktaydı (Ellertson, 1996). İlk kez 1974'te Kanadalı bir kadın doğum uzmanı olan Dr. Albert Yuzpe KOK'ların acil kontrasepsiyon olarak kullanılmasını önermiştir. Yuzpe'ye göre cinsel ilişkiyi takip eden 72 saat içinde ilk KOK'lar alınmalı ve 12 saat arayla kullanılmalıdır (Christin-Maitre, 2013). Beş gün boyunca günde iki doz halinde alınmalı, her doz 0.1 mg etinil östradiol ve 0.5 mg levonorgestrel içermelidir (WHO, 2022). Bulantı, kusma, lekelenme ve baş ağrısına sebep olabilen bu yöntem 1999 yılında yerini sadece progestin içeren acil kontrasepsiyona ve ilerleyen zamanlarda da Selektif Progesteron Reseptör Modülatörlerine (SPRM) bırakmıştır (Christin-Maitre, 2013). Acil kontrasepsiyon için en popüler form levonorgestreldir. Başlangıçta 0,75 mg'lık iki hap 12 saat arayla uygulanırken, bu uygulama yerini 1,5 mg levonorgestrel içeren tek bir hapa bırakmıştır. SPRM'lerden ilk kez düşük dozlarda mifepriston test edilmiştir. Ulipristal asetat (UPA) bir 19-norprogesteron türevidir ve tek doz 30 mg olarak uygulanmaktadır. Mayıs 2009'da Avrupa Komisyonu tarafından onay almış ve korunmasız cinsel ilişkiden sonraki 5 gün içinde acil kontraseptif olarak kullanılmaktadır (Christin-Maitre, 2013). Sentetik bir progestin ve antigonadotropin olan danazol ise ilk kez 1980'lerin başında acil kontraseptif olarak kullanılmıştır. Bakır RİA'ların acil kontasepsiyon olarak kullanılması 1970'lerin sonlarında mümkün olabilmiştir. Bakır RİA'lar endometrial değişikliklere yol açarak implantasyonu engellemedktedir. Ayrıca salınan bakır iyonları da embriyotoksik etki göstermektedir (Ellertson, 1996).

Erkek İçin Kontrasepsiyon

Erkekler için mevcut kontraseptif seçenekleri kondom ve vazektomi ile sınırlı kalmaktadır. Erkek kontrasepsiyonu üzerine araştırmalar günümüzden yaklaşık 60 yıl önce başlamıştır. Androjenle birlikte progestin formülasyonlarının geri dönüşümlü bir erkek kontraseptifi olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda oral, transdermal, subdermal ve enjekte edilebilir formlardaki androjen ve progestin içeren yöntemler test edilmiştir. Hormonal erkek kontrasepsiyonu, spermatogenezi baskılayarak hipotalamik-piüiter-gonadal (HPG) eksenini kesintiye uğratarak etki sağlamaktadır (Abbe et al., 2020).

Her 3 ayda bir intramüsküler olarak uygulanan depomedroksi progesteron asetat (progestin) enjeksiyonları ile erkeklerin %94'ünün sperm üretimlerini <1 milyon/mL'ye kadar baskıladıkları bulunmuştur (Abbe et al., 2020). Kemirgenler ve tavşanlar üzerinde yapılan çalışmalarda oral olarak uygulanan Dimetandrolon undekanoat (7-alfa, 11-beta-dimetil-19-nortestosteron undekanoat (DMAU)) ile hem gonadotropinlerin hem de spermin geri dönüşümlü baskıladığı bulunmuştur. İnsanlarda yapılan Faz I testinde ise gonadotropinlerin geri dönüşümlü baskılanmasıyla kısmen güvenilir bulunmuştur (Amory, 2016). Subdermal implant olarak 7α-metil-19-nortestosteron (MENT) kullanıldığında erkeklerde spermatogenezi baskıladığı kanıtlanmıştır. Testosteronla birlikte Nestoron jel (NES-T) şu anda kombine bir transdermal formülasyon olarak araştırılmaktadır (Abbe et al., 2020).

1990'ların başlarından günümüze kadar Hindistan ve Çin'de vas deferens için geçici bir tıkaç geliştirmek için araştırmalar yapılmaktadır. Bu tıkaç teorik olarak çıkarılabilir özelliktedir. Hindistan'daki damar tıkama cihazına "rehberlik altında spermin geri dönüşümlü inhibisyonu (reversible inhibition of sperm under guidance)" anlamına gelen RISUG adı verilmektedir. Ultrason rehberliğinde steril stiren maleik anhidrat, iki taraflı olarak vas içine damlatılıp vasus tıkanılmaktadır (Amory, 2016). Bir lonidamid türevi olan adjudin, sertoli hücre

spermatid bağlantılarını ve sertoli hücre iskeletini bozarak spermatid kaybına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalarda bireylerin, erkeklere yönelik doğum kontrol yöntemlerinin kullanımına olumlu tepkiler verildiği görülmektedir (Abbe et al., 2020). Geçmişten günümüze kadar aile planlaması yöntemleri gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Aile planlaması danışmalığı veren ebeler ve diğer sağlık personelleri bu yöntemlere hakim olmalı ve güncel gelişmeleri takip etmelidir.

Kaynaklar

1. Abbe, C. R., Page, S. T., & Thirumalai, A. (2020). Male contraception. *Encyclopedia of Reproduction*, *93*, 478–485. https://doi.org/10.1016/B978-0-12-801238-3.64620-2
2. Akın, A. (2012). Türkiye'de Değişen Nüfus ve Sağlık Politikaları Doğrultusunda, İsteyerek Düşükler ve Üreme Sağlığı Hizmet Sunumunda Geleceğe Bakış. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, *10*(1), 43–60.
3. Aksu, H., Akdolun Balkaya, N., Özsoy, S., & Demirsoy, G. (2015). Yaygın Kullanılmayan Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Kadınların Bilgi ve Görüşleri. *KASHED*, *2*(1), 59–71.
4. Amory, J. K. (2016). Male contraception. *Fertility and Sterility*, *106*(6), 1303–1309. https://doi.org/10.1016/j.fertnstert.2016.08.036
5. Amy, J., Thiery, M., Amy, J., & Thiery, M. (2015). *The condom : A turbulent history The condom : A turbulent history*. *5187*. https://doi.org/10.3109/13625187.2015.1050716
6. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu. (2018). *Aile planlaması*.
7. Boehm, D. (1986). The cervical cap as a barrier contraceptive. *Contraception*, *33*(5), 487–496. https://doi.org/10.1016/S0010-7824(86)80007-5
8. Brache, V., & Faundes, A. (2010). Contraceptive vaginal rings: A review. *Contraception*, *82*(5), 418–427. https://doi.org/10.1016/j.contraception.2010.04.012
9. Brundage, J. A., Cornog, M., Elliott, S., Engelman, P., Ruan, F. F., Flynn, T., Frost, P., Parikh, I., & Robin, L. (2001). Encyclopedia of birth control. In V. L. Bullough (Ed.), *Encyclopedia of birth control* (pp. 248–260).
10. Burkman, R. T. (2004). The transdermal contraceptive system. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, *190*, 49–53. https://doi.org/10.1016/j.ajog.2004.01.060
11. Cappiello, J. D., & Grainger-Harrison, M. (1981). *THE REBIRTH OF THE CERVICALCAP*. *26*(5), 13–18.
12. Christin-Maitre, S. (2013). History of oral contraceptive drugs and their use worldwide. *Best Practice and Research: Clinical Endocrinology and Metabolism*, *27*(1), 3–12. https://doi.org/10.1016/j.beem.2012.11.004
13. ÇOBAN, İ. (2016). *Aile Planlaması ve Evrimi*. 57–58.
14. DOĞAN, M. (2013). Türkiye'de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış. *Marmara Coğrafya Dergisi*, *23*, 293–307.
15. Ellertson, C. (1996). History and Efficacy of Emergency Contraception: Beyond Coca-Cola. *Family Planning Perspectives*, *28*(2), 44–48.
16. Gallo, M. F., Grimes, D. A., Schulz, K. F., & Lopez, L. M. (2002). Cervical cap versus diaphragm for contraception. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, *2012*(5). https://doi.org/10.1002/14651858.CD003551
17. Genazzani, A. R., Fidecicchi, T., Arduini, D., Giannini, A., & Simoncini, T. (2023). Hormonal and natural contraceptives: a review on efficacy and risks of different methods for an informed choice. *Gynecological Endocrinology*, *39*(1). https://doi.org/10.1080/09513590.2023.2247093
18. Graziottin, A. (2006). A Review of Transdermal Hormonal Contraception: focus on the

Ethinylestradiol/Norelgestromin Contraceptive Patch. *Treat Endocrinol*, *5*(6), 359–365.
19. Hardeman, J., & Weiss, B. D. (2014). *Intrauterine Devices: An Update*.
20. Khan, F., Mukhtar, S., Dickinson, I. K., & Sriprasad, S. (2013). The story of the condom. *Indian Journal of Urology*, *29*(1), 12–15. https://doi.org/10.4103/0970-1591.109976
21. Knowles, J. (2012). A History of Birth Control Methods. *Planned Parenthood Federation of America*, 16.
22. Leavesley, J. (1980). Brief history of vasectomy. *Family Planning Inf Serv.*, *5*(1), 2–3.
23. Maatouk, I., & Moutran, R. (2013). The origins of the condom. *Sexual Health*, *10*(3), 287. https://doi.org/10.1071/SH12183
24. Margulies, L. (1975). History of intrauterine devices. *Bulletin of the New York Academy of Medicine: Journal of Urban Health*, *51*(5), 662–667.
25. McNaught, J., & Jamieson, M. A. (2005). Barrier and Spermicidal Contraceptives in Adolescence. *Adolescent Medicine Clinics*, 495–5112. https://doi.org/10.1016/j.admecli.2005.06.002
26. NAZİK, F., MUMCU, Ş., SÖNMEZ, M., YILMAZ, A. N., & DOĞAN YÜKSEKOL, Ö. (2021). 15-49 Yaş Evli Kadınların Aile Planlamasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, *4*, 326–336. https://doi.org/10.38108/ouhcd.881578
27. Nelson, A. L. (2000). *The İntrauterine Contraceptive Device*. *27*(4), 723–740.
28. Odimegwu, C., Phiri, M., Tapera, T., & Simona, S. (2023). Patterns and correlates of intention to use contraceptives among fecund sexually active women in developing countries. *Global Health Action*, *16*(1), 1–11. https://doi.org/10.1080/16549716.2023.2255043
29. Oktay, E. Y. (2014). Türkiye'de Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Uygulanan Nüfus Politikaları. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(7), 31–54. https://doi.org/10.17828/yasbed.49556
30. Özçelik, E. (2016). Natural family planning methods. *The Journal of Turkish Family Physician*, *7*(3), 45–53. https://doi.org/10.15511/tjtfp.16.00345
31. Öztürk, H., Çeber, E., Karaca Saydam, B., & Soğukpınar, N. (2004). Doğum Kontrol Yöntemlerinde Yenilikler. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, *1*(2), 86–97.
32. Quarini, C. A. (2005). History of contraception. *Women's Health Medicine*, *2*(5), 28–30. https://doi.org/10.1383/wohm.2005.2.5.28
33. Sheynkin, Y. R. (2009). History of Vasectomy. *Urologic Clinics of North America*, *36*(3), 285–294. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ucl.2009.05.007.
34. TNSA. (2018). Hacettepe Üniversitesi Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. In *Hacettepe University of Population Studies*.
35. Toptaş, B., & Aksu, H. (2019). Kadın Kondomu Farkındalığı ve Kullanımındaki Engeller. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* , *8*(2), 52–56.
36. WHO. (2012). *WHO joins call for renewed focus on family planning.* https://www.who.int/mediacentre/news/notes/2012/family_planning_20120711/ en/
37. WHO. (2022). Family Planning A global handbook for providers. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, *28*(4), 280–290. https://doi.org/10.1080/01443610802242957
38. WHO. (2023a). *Family planning/contraception methods*.
39. WHO. (2023b). *Sexual and Reproductive Health and Research (SRH).*

Ebelik Eğitim Tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Yeri

Ceren YILDIRIM[1], Ummahan YÜCEL[2], İrem ERDEM[3], Ayşe Gül AYDOĞAN[4]

Introduction: Gevher Nesibe Health Education Institute was officially established on 13 November 1961 with the decision of the Ministry of Health and Social Assistance numbered 3962, and officially with the "Health Education Institutes Establishment Law" numbered 555 published in 1965.

Purpose: In this study, the place and importance of Gevher Nesibe Health Education Institute, which operated between 1961-2006, in the history of midwifery education was examined.

Findings: One of the aims of Health Education Institutes is to ensure that the staff who will teach in vocational secondary education institutions affiliated with the Ministry of Health receive education at the college level. The Institute was founded in 1961; It started its education with three departments in total: Community Health, Medical Care and Maternal and Child Health. Mainly, health officers were trained in the Community Health department, nurses in the Medical Care department, and midwives who graduated from health colleges in the Maternal and Child Health department. Different departments were opened within the institute after 1979. Midwives who graduated from the Department of Maternal and Child Health were given a college diploma. In this context, the Health Education Institute is the first educational institution where midwives receive higher education in Turkey. In 1964, when the first graduates were 22 students, only one student graduated from the Department of Maternal and Child Health. From 1964 to 2006, the number of graduates of the Department of Maternal and Child Health was 681. The Department of Maternal and Child Health has not produced any graduates since 1997 (except for the 2001-2002 years), when midwifery education in Turkey was raised to the undergraduate level. Midwives who graduated from the institute have made significant contributions to midwifery education in secondary education institutions. One of the leading midwife educators is Zeliha SAAT, who graduated from Gevher Nesibe Health Education Institute, Department of Maternal and Child Health in 1967. Zeliha SAAT, a graduate of Istanbul University Faculty of Medicine, Department of Midwifery (1948/1949 academic year), is Turkey's first science expert and midwife with a doctorate degree. Dr. Zeliha Saat also served as the head of the Maternal and Child Health department at the institute.

Result: The institute offered midwives the opportunity to receive higher education and the opportunity to work as an educator, especially in the 1980s and early 1990s. Midwifery students studying at health colleges were given the opportunity to be trained by their own colleagues.

Key Words: Midwifery education, History, Gevher Nesibe, Institute

Ebelik Eğitim Tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Yeri

Ceren YILDIRIM[1], Ummahan YÜCEL[2], İrem ERDEM[3], Ayşe Gül AYDOĞAN[4]

Giriş-Amaç: Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü 13 Kasım 1961 tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 3962 sayılı kararı ile fiilen, 1965 yılında yayımlanan 555 sayılı '' Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu'' ile resmi olarak kurulmuştur. Bu çalışmada, 1961-2006 yılları arasında faaliyet gösteren Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün ebelik eğitim tarihindeki yeri ve önemi incelenmiştir. Sağlık Eğitim Enstitülerinin amaçlarından biri de Sağlık Bakanlığına bağlı mesleki ortaöğretim kurumlarında eğitim verecek kadroların yüksekokul düzeyinde eğitim almalarını sağlamaktır.

Gereç-Yöntem: Bu derleme çalışmasında ebelik eğitim tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün yeri ve önemini belirlemek için literatür incelemesi, makale, gazete haberi ve mevzuat kaynaklarının taraması yapılmıştır.

Bulgular: Enstitü 1961 yılında; Toplum Sağlığı, Medikal Bakım ve Ana Çocuk Sağlığı olmak üzere üç bölüm ile eğitime başlamıştır. Ağırlıklı olarak Toplum Sağlığı bölümünde sağlık memurları, Medikal Bakım bölümünde hemşireler ve Ana Çocuk sağlığı bölümünde sağlık koleji mezunu ebeler eğitim görmüştür. Enstitü bünyesinde 1979 yılından sonra farklı bölümler de açılmıştır. Ana Çocuk Sağlığı bölümünden mezun olan ebelere yüksekokul diploması verilmiştir. Bu bağlamda Sağlık Eğitim Enstitüsü, ebelerin Türkiye'de yüksekokul öğrenim gördüğü ilk eğitim kurumudur. 22 öğrenci ile ilk mezunlarını verdiği 1964 yılında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden sadece bir öğrenci mezun olmuştur. 1964 yılından 2006 yılına kadar Ana Çocuk Sağlığı bölümü mezunu sayısı 681'dir. Türkiye'de ebelik eğitiminin lisans düzeyine çıktığı 1997 yılından itibaren (2001-2002 öğretim yılları dışında) Ana Çocuk Sağlığı bölümü mezun vermemiştir. Enstitü mezunu ebeler ortaöğretim kurumlarındaki ebelik eğitimine önemli katkılar vermiştir. Önde gelen ebe eğitimcilerinden biri de 1967 yılında Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü Ana Çocuk Sağlığı Bölümü mezunu Zeliha SAAT'tir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü mezunu (1948/1949 eğitim yılı) Zeliha SAAT Türkiye'nin ilk bilim uzmanı ve doktora ünvanına sahip ebesidir. Dr. Zeliha Saat, enstitünün Ana Çocuk Sağlığı bölüm başkanlığı görevini de yürütmüştür. Enstitü özellikle 1980'li yıllarda ve 1990'lı yılların başında ebelere yüksek eğitim alma şansı sunmuş ve eğitimcilik yapma fırsatı vermiştir. Sağlık kolejlerinde okuyan ebelik öğrencilerine de kendi meslektaşları tarafından yetiştirilme imkanı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebelik eğitimi, Tarih, Gevher Nesibe, Enstitü

GİRİŞ

İlkel çağlarda bilimsellikten uzak olan ve geleneksel yöntemlerle uygulanan ebelik mesleği, tıp alanındaki gelişmelere paralel olarak ilerlemiş, aynı zamanda kendi eğitim sistemini de sürekli olarak geliştirmiş ve güncellemiştir (Derya, K., ve Yurdakul, M. 2007; Mumcu, N., ve Betül, U. Z. U. N. 2020; Nil, S. A. R. I. 2021). Türkiye'de ebelik; anadan kıza geçen, görgü ve deneyime dayanan bir meslek olarak başlamıştır (Karaçam, Z. 2016). Türkiye'de ebelik eğitimi, İstanbul'daki Askeri Tıp Mektebi bünyesinde 1842 senesinde kurulan Ebe Mektebi ile başlamıştır. 1895 yılında Ebelik Mektebi müdürlüğüne Dr. Besim Ömer Akalın getirilmiştir. Dr. Besim Ömer Akalın; okulun öğrenci kayıt-kabul şartlarını düzenlemiş, en az ilkokul mezunu olmak, Türkçe bilmek ve otuz yaşını geçmemiş olma şartlarını getirmiştir (Yücel, U. 2023). 1920 yılında İçişleri Bakanlığına bağlı Sağlık Genel Müdürlüğü tarafından; ilkokul mezunu kızlara ebe okullarında iki yıl eğitim verilerek illerin ebe ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır (Karaçam, Z. 2016; Altay, S., 2017). Cumhuriyetin kurulmasından sonra 1924'te Tıp Fakültesi bünyesindeki okullara ortaokulu bitirmiş kız öğrenciler alınarak 3 yıl süreli eğitime geçilmiştir. 1942 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) Köy Ebe Okulu adı altında 9 ay ile başlayan ebelik eğitimi 1,5 yıla çıkarılmıştır (Derya, K., ve Yurdakul, M. 2007). 1943 yılında Köy Enstitülerinde Ebelik bölümü açılmıştır (Yücel, U., 2016; Köken, A.H., ve Halidi, G. 2023). 1960 yılı ve sonrası itibariyle Devlet, halkın sağlık düzeyini yükseltme amacıyla halk sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesine öncelik vermiştir. Bu doğrultuda 1961 yılında, 224 sayılı "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun" ile yeni bir sağlık planlaması ve uygulaması belirlenerek sağlık hizmetleri sosyalleştirilmiştir (Yücel, U. 2023). Bu öncelik doğrultusunda halkın büyük çoğunluğunun yaşadığı kırsal alanlara, sağlık hizmeti ulaştırabilmek için sağlık ocakları ve sağlık evleri kurulmuştur (Yücel, U. 2023). Sağlık ocakları ve sağlık evlerinin sayısının artmasıyla, bu kurumlarda ebe istihdamına ve ebelik eğitimine önem verilmiştir (Yücel, U. 2023). Yeterli sayıda ve nitelikte ebe yetiştirmek için 1961-1962 yıllarında; köy ebe okulları doğumevi bünyesinden ayrılarak sağlık okullarına dönüştürülmüştür. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı sağlık kolejleri ve sağlık okullarında ebeler yetiştirilmiştir (Yücel, U. 2023). Sağlık okullarından yüksek puan ortalamasıyla mezun olan ebelik öğrencilerine, Sağlık kolejlerinde öğrenim görme hakkı tanınmıştır. Sağlık kolejlerinde öğrenim gören öğrencilerin, nitelikli eğitim alabilmesi için eğitimci ihtiyacı artmıştır. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için; 1965 yılında yayımlanan 555 sayılı "Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu"nun 3. Maddesinde, enstitü mezunları branşlarıyla ilgili olmak üzere sağlık personeli yetiştiren orta dereceli okullarda öğretmenlik yapacağı belirtilmiştir (Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu, 1965). Bu doğrultuda Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü; 13 Kasım 1961 tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 3962 sayılı karar ile fiilen, 1965 yılında yayımlanan 555 sayılı kanun ile resmi olarak kurulmuştur (Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu, 1965; Akbas, M., ve Kadıoğlu, S. 2014; Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği, Tarih 23.08.1983, sayı 83/6834; Korkmaz Yıldız, N. 2023). Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün ana çocuk sağlığı programlarında yüksek mesleki öğretim yapan ebeler, orta dereceli ebelik okullarında öğretmenlik yapma fırsatı bulmuşlardır. Enstitünün kurulma amaçları; araştırma yapmak, sağlık personellerine olgunlaşma kursları düzenlemek, sağlık meslek liselerine öğretmen yetiştirmek, verem ile savaş gibi toplumsal yönden ağır basan sağlık hizmetlerine yönelik yetiştirilmiş ebe sağlamaktır (Hatiboğlu, M.T. 1980; Akbas, M., & Kadıoğlu, S. 2014). Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsüne, ortaokuldan mezun olduktan sonra dört yıl süreli temel mesleki eğitim-öğretim görmüş ve ilgili meslek alanlarında en az 3 yıl

başarıyla hizmette bulunmuş; sağlık memurları, ebe ve hemşireler arasından öğrenci seçilmiştir (Hatiboğlu, M.T. 1980; Akbas, M., ve Kadıoğlu, S. 2014). Enstitüden mezun olan ebelere yüksekokul diploması verilmiştir. Sağlık Eğitim Enstitüsü, ebelerin Türkiye'de yüksekokul öğrenimi gördüğü ilk eğitim kurumu olmuştur (Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu, 1965). Bu yönüyle Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün ebelik eğitim tarihinde önemli bir yeri vardır.

Amaç

Bu çalışmada, 1961-2006 yılları arasında faaliyet gösteren Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün ebelik eğitim tarihindeki yeri ve önemi incelenmiştir.

Yöntem

Bu derleme çalışmasında ebelik eğitim tarihinde Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün yeri ve önemini belirlemek için literatür incelemesi, makale, gazete haberi ve mevzuat kaynaklarının taraması yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, literatür taraması sonucu elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün yıllara göre açılan bölümleri

Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Eğitim Bölümleri	
Bölüm	Açılma Yılı
Toplum Sağlığı	1961
Medikal Bakım	1961
Ana Çocuk Sağlığı	1961
Çevre Sağlığı	1979
Laboratuvar	1984
Tıbbi İstatistik ve Bilgisayar	1988
Radyoloji	1989
İlk Yardım ve Acil Bakım	2000
Anestezi	2002

Enstitü Toplum Sağlığı, Medikal Bakım ve Ana Çocuk Sağlığı olmak üzere üç bölüm ile 1961 yılında eğitime başlamıştır (Akbas, M., ve Kadıoğlu, S. 2014). Ağırlıklı olarak Toplum Sağlığı bölümünde sağlık memurları, Medikal Bakım bölümünde hemşireler ve Ana Çocuk sağlığı bölümünde sağlık koleji mezunu ebeler eğitim görmüştür. 1979 yılından sonra sırasıyla Çevre Sağlığı, Labaratuar, Tıbbi İstatistik ve Bilgisayar, Radyoloji, İlk Yardım ve Acil Bakım, Anestezi bölümleri de açılmıştır (Akbas, M., ve Kadıoğlu, S. 2014) (Tablo 1).

Tablo 2: Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün 1963-1977 yılları Ana Çocuk Sağlığı bölümü mezun sayıları

Eğitim Yılı	Ana Çocuk Sağlığı Bölümü Mezun Sayısı	Eğitim Yılı	Ana Çocuk Sağlığı Bölümü Mezun Sayısı
1963-1964	1	1985-1986	27
1964-1965	7	1986-1987	26
1965-1966	7	1987-1988	19
1966-1967	15	1988-1989	80
1967-1968	9	1989-1990	-
1968-1969	7	1990-1991	27
1969-1970	7	1991-1992	38
1970-1971	5	1992-1993	25
1971-1972	5	1993-1994	32
1972-1973	5	1994-1995	29
1973-1974	8	1995-1996	46
1974-1975	5	1996-1997	41
1975-1976	8	1997-1998	-
1976-1977	9	1998-1999	-
1977-1978	8	1999-2000	-
1978-1979	8	2000-2001	-
1979-1980	21	2001-2002	29
1980-1981	38	2002-2003	-
1981-1982	37	2003-2004	-
1982-1983	-	2004-2005	-
1983-1984	25	2005-2006	-
1984-1985	27		
Toplam: 681			

Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün yıllara göre Ana Çocuk Sağlığı bölümünden mezun olan ebe sayısı Tablo 2'de gösterilmiştir. 1961 yılında açılan Toplum Sağlığı, Medikal Bakım ve Ana Çocuk Sağlığı bölümlerinden; enstitünün ilk mezunlarını verdiği 1964 yılında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden sadece bir öğrenci mezun olmuştur (Tablo 2). 1979-1982 eğitim yıllarında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden mezun olan ebe sayısında artış olduğu görülmektedir (Tablo 2). 1983-1987 eğitim yılları arasında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden mezun olan ebe sayısının sabit kaldığı görülmektedir. İlk mezunlarını verdiği 1963-1964 eğitim yılından, 1997-1998 eğitim yılına kadar enstitü; iki eğitim yılında da mezun vermediği görülmektedir. Mezun vermediği ilk dönem, 2547 sayılı "Yükseköğretim Kanunu" yürürlüğe girdiği yıllara denk gelen 1982-1983 yılları; mezun vermediği ikincisi dönem ise 1989-1990 yıllarıdır. Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün, 1963-2006 yılları arasında Ana Çocuk Sağlığı bölümünden 80 öğrenci ile en fazla mezununu 1989-1990 eğitim yılında verdiği görülmüştür. 1990 yılında Sağlık Bakanı Halil ŞIVGIN döneminde; İzmir, Kayseri, Erzurum, Konya illerinde Sağlık Eğitim Enstitüleri açılmaya devam etmiştir. 1994 yılında Sağlık Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı ortaklığıyla "sağlık eğitim fakülteleri" kurulması kararlaştırılmıştır (Akbas, M., ve

Kadıoğlu, S.;2014). Bunun sonucunda, Yüksek Öğretim Kurulu yasasına göre eğitim süresi üç yıl olan okullar, dört yıllık fakültelere dönüştürülürken Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü 3 yıllık okul olarak kalmıştır (Akbas, M., ve Kadıoğlu, S.; 2014). 2006 yılında, Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ tarafından bakanlığın sağlık meslek liselerine öğretmen yetiştirme görevine ihtiyaç kalmadığı gerekçesiyle enstitü kapatılmıştır (7 Şubat 2006, Hürriyet Gazetesi). Türkiye'de ebelik eğitiminin lisans düzeyine çıktığı 1997 yılından itibaren, Enstitünün kapatıldığı 2006 yılına kadar Ana Çocuk Sağlığı bölümünden 2001-2002 öğretim yıllarında sadece 29 öğrenci mezun verdiği görülmektedir (Tablo 2). Ana Çocuk Sağlığı Bölümü, 1963-2006 eğitim yılları arasında toplam 681 öğrenci mezun etmiştir (Tablo 2). Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü, eğitim verdiği 45 yıllık dönemde toplam 5 bin öğrenciyi mezun etmiştir (7 Şubat 2006, Hürriyet Gazetesi). Enstitü mezunu olan ebeler, ortaöğretim kurumlarındaki ebelik eğitimine önemli katkılar vermiştir.

Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Ana Çocuk Sağlığı bölümünde önde gelen ebe eğitimcilerden biri de Zeliha SAAT'tir (A, H, Köker. 1997). İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine bağlı, iki yıllık ebe okulundan mezun olmuştur (A, H, Köker. 1997). Kayseri Doğumevinde ilk görevine başlayan Zeliha SAAT, sahada 20 yıl görev yapmıştır (A, H, Köker. 1997). Ebe olarak görevini sürdürürken, dışarıdan 3 yıllık lise bitirme sınavına girmiş ve dereceyle mezun olmuştur (A, H, Köker. 1997). 1964 yılında Ankara Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsüne girmiştir (A, H, Köker. 1997). 1967 yılında Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü Ana Çocuk Sağlığı Bölümünden mezun olduktan sonra Dünya Sağlık Örgütü tarafından verilen "Ana Çocuk Sağlığı" bursunu kazanmış ve İngiltere'ye gönderilmiştir (A, H, Köker. 1997). Türkiye'ye döndükten sonra, 11 yıl boyunca Ankara Doğumevi Sağlık Meslek Lisesinde ebelik meslek dersinin eğitimcisi olarak görev yapmıştır (A, H, Köker. 1997). "Hacettepe Aile Sağlığı Bölümü Başkanlığında", eğitimini başarıyla bitirerek Yüksek Lisans ve Doktora yapmıştır (A, H, Köker. 1997). Türkiye'nin ilk bilim uzmanı ve doktora unvanına sahip ebesi olan Dr. Zeliha SAAT, Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsünün Ana Çocuk Sağlığı bölüm başkanlığı görevini de yürütmüştür (A, H, Köker. 1997).

Sonuç

Enstitü özellikle 1980'li yıllarda ve 1990'lı yılların başında ebelere yüksek eğitim alma şansı sunmuş ve eğitimcilik yapma fırsatı vermiştir. Sağlık kolejlerinde okuyan ebelik öğrencilerine, kendi meslektaşları tarafından yetiştirilme imkânı sağlamıştır.

Kaynakça

1. Derya, K., ve Yurdakul, M. (2007). Türkiye'de ve dünyada ebelik eğitimi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 23(2), 233-241
2. Mumcu, N., ve Betül, U. Z. U. N. (2020). Geçmişten günümüze ebelik eğitimi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), 217-222.
3. Nil, S. A. R. I. (2021). Türkiye'de Ebeliğin Tarihi Gelişimi. Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi, (7), 81-93.
4. Karaçam, Z. (2016). Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebelik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 6(3), 128-136.

5. Yücel, U. (2023). Dünya'da ve Türkiye'de Ebelik Tarihi. A'dan Z'ye Temel Ebelik Kitabı, İstanbul Tıp Kitabevleri, İstanbul, 11-23.
6. Altay, S. (2017). Cumhuriyet'in İlk On Beş Yılında Ebelik Eğitimine ve Mesleğin Dönüşümüne Dair Kısa Bir Bakış (1923-1938). Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 17(35), 167-217.
7. Yücel, U. (2016). Ülkemizde Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Açısından Ebeliğin Tarihi.
8. Köken, A. H., ve Halidi, G. (2023). Köy Enstitülerinde Yetişen Sağlık Profesyonelleri: Köy Sağlık Memurları. Turkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law & History/Türkiye klinikleri tıp Etiği, Hukuku ve Tarihi Dergisi, 31(3).
9. Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu, (1965), T.C Resmi Gazete, 555, 31 Mart 1965
10. Akbas, M., ve Kadıoğlu, S.(2014). Gevher Nesibe Sağlık Eğitim Enstitüsü (1961-2006). Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları Dergisi, 16:39-48
11. Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği (Tarih 23.08.1983, sayı 83/6834). Resmi Gazete, tarih 23 Kasım 1983 Kasım 18230. 18230.pdf (resmigazete.gov.tr) yönetmelik
12. Korkmaz Yıldız, N. (2023). Anılarla Bir Ebenin Sevgi, Emek ve İdeal Yolculuğu. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri
13. Hatiboğlu, M.T. (1980). Sağlık Eğitim Enstitüsü. Toplum ve Hekim Dergisi, 5(26):54-56
14. 7 Şubat 2006, Hürriyet Gazetesi. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gorevden-alamadi-okulu-kapatti-3898230
15. Doğum ve Ebelik Tarihi, Ahmet Hulusi Köker, Editör, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri, ss.27-34, 1997

The Use of Technology in The History of Midwifery Education and Training

Suna Seher GÜL DEMİR[1], Ceyda TUFANLI[1], Özlem ÇELİK[1], Nursena DURAN[1], Esra DURMUŞ[1] Suzi ÖZDEMİR[2], Yeliz ÇAKIR-KOÇAK[3]

[1]Kocaeli University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Student Midwife
[2]Kocaeli University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Research Assistant
[3]Bartın University Faculty of Health Sciences, Department of Midwifery, Midwife, Asst. Prof., M.Sc., PhD.

Aim: Today, technology is rapidly advancing and widely applied in various domains. However, research on historical utilization of technology in midwifery education and its impact remains restricted. Therefore, this review aims to investigate the historical usage of technology in midwifery education and comprehensively analyze its influence based on an extensive literature review.

Method: The data for the retrospective and descriptive study were searched using specific keywords and their combinations, including "midwifery", "midwifery education", "history", and "technology" in both Turkish and English. Search engines such as PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science, and Google Scholar were used with no year limitations on the data collection. The results were then presented in an interpretative style.

Results: The use of simulation in midwifery education, which gained popularity in 18th century, has resulted in the creation of advanced high-tech simulators through developments in computer technology and molding techniques. This innovation has replaced traditional lecture method, allowing for interactive teaching methods that utilize visual and auditory senses using computers. Furthermore, the advancement of virtual reality simulation has created even more lifelike environments. In the early 21st century, health schools from numerous countries, particularly in the USA, fabricated scenarios within an internet-based realm known as "Second Life". Technological advancements have allowed for integration of virtual and augmented reality glasses into midwifery education, providing the opportunity to experience management of seldom seen conditions in clinical practice. Despite advent of educational mobile games for smartphones and tablets, their application in midwifery education remains restricted. The Covid-19 pandemic has led to a rapid increase in the use of online and distance learning, as well as web 2.0 tools in midwifery education. With the proliferation of artificial intelligence applications, the boundaries of time and space in technology-enabled education have been blurred, and it is anticipated that the adoption of Web 3.0 applications will become increasingly prevalent soon, with Web 4.0 applications soon to follow in midwifery education.

Conclusion: With the continuous development of technology, midwifery education has undergone significant changes. It is an international concern to equip midwifery students to practice in a health service environment that is constantly evolving due to technology. It is widely believed that well-prepared midwifery students will play an essential role as change agents in the future. In this context, conducting scientific research is recommended to equip midwifery students with the essential knowledge, skills, and attitudes required to effectively use the presented technology and data.

Keywords: Midwifery, education, training, history, technology.

Ebelik Eğitim ve Öğretim Tarihinde Teknolojinin Kullanımı

Suna Seher GÜL DEMİR[1], Ceyda TUFANLI[1], Özlem ÇELİK[1], Nursena DURAN[1], Esra DURMUŞ[1] Suzi ÖZDEMİR[2], Yeliz ÇAKIR-KOÇAK[3]

[1] Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Öğrenci Ebe
[2] Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Araştırma Görevlisi
[3] Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Amaç: Günümüzde teknoloji hızla gelişmekte ve yaşamın tüm alanında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak ebelik eğitiminde teknoloji kullanımının tarihçesi ve bunun ebelik eğitimini nasıl etkilediği konusundaki araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu derlemenin amacı geniş bir literatür taramasına dayanarak, ebelik eğitiminde teknoloji kullanım tarihinin incelenmesi ve teknolojinin ebelik eğitimine etkisini kapsamlı bir şekilde incelemektir.

Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı desende gerçekleştirilen incelemenin verileri, PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science ve Google Schoolar arama motorlarında "ebelik", "ebelik eğitimi", "tarih" ve "teknoloji" anahtar kelimeleri ve kombinasyonlarıyla Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır. Verileri toplamada herhangi bir yıl sınırlaması yapılmamıştır. Tarama sonucunda elde edilen bulgular yorumlayıcı şekilde sunulmuştur.

Bulgular: Ebelik eğitiminde 18. yüzyıldan itibaren popüler hale gelen simülasyon kullanımı, günümüzde bilgisayar teknolojisindeki ve kalıplama tekniklerindeki ilerlemeler ile ileri teknolojiye sahip simülatörlerin geliştirilmesine yol açmıştır. Bununla birlikte önceleri geleneksel anlatım yöntemi ile gerçekleştirilen ebelik eğitimi, bilgisayar kullanımı ile görsel ve işitsel duyuları da harekete geçiren interaktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasına olanak sağlamıştır. Ayrıca sanal gerçeklik simülasyonunun geliştirilmesiyle daha da gerçekçi ortamlar ortaya çıkmıştır. 21. yüzyılın başlarında Amerika başta olmak üzere birçok ülkeden sağlık okulları, öğrencilere öykü alma ve klinik muayene becerilerini uygulayabilecekleri sanal bir ortam sağlayan "Second Life" isimli internet tabanlı bir dünyada kurgular oluşturmuştur. Daha ileri teknolojik gelişmeler, klinikte nadiren karşılaşılan durumların yönetimlerinin deneyimlenmesini sağlayan sanal ve arttırılmış gerçeklik gözlük kullanımının ebelik eğitimine entegre edilmesini sağlamıştır. Akıllı telefonların ve tablet bilgisayarların kullanımının artması ile de eğitsel mobil oyunlar geliştirilmiş olup ebelik eğitiminde kullanım alanları henüz sınırlıdır. Günümüzde Covid-19 pandemisi ebelik eğitiminde uzaktan, çevrimiçi eğitim, web 2.0 araçlarının kullanımı çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmasına aracı olmuştur. Yapay zekâ uygulamalarının hayatımıza girmesi ile eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin zaman mekân algısı ortadan kalmış gelecek günlerde Web 3.0 uygulamalarının yaygınlaşacağı ve Web 4.0 uygulamalarının ebelik eğitiminde yer edineceği öngörülmektedir.

Sonuç: Her geçen gün gelişen teknoloji ile ebelik eğitimi de gelişmeye başlamıştır. Ebelik öğrencilerini, sürekli gelişen teknoloji ile değişen sağlık hizmeti ortamında uygulamaya hazırlamak, uluslararası bir konudur. Geleceğe iyi hazırlanmış ebelik öğrencilerinin, değişimin aracıları olarak işlev göreceği düşünülmektedir. Bu bağlamda ebelik öğrencilerinin kendilerine sunulan teknolojiyi ve verileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için, gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amacıyla bilimsel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, eğitim, öğretim, tarih, teknoloji.

GİRİŞ

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler hayatın hemen hemen tüm alanlarında olduğu gibi eğitim alanında da birçok değişikliği beraberinde getirmiştir (Başaran et al., 2021). Bilgiye ulaşmanın çok yönlü olduğu bu çağda, bilgiyi sunmanın da çok yönlü olması gerekmektedir (Öksüz, 2009). Teknolojik cihazların eğitime doğru bir biçimde entegre edilmesi, bilginin sunumunda çeşitlilik sağlamıştır. Bu sayede, mesajın farklı yollarla iletilmesi öğrenme faaliyetlerini daha etkili kılmıştır (Aksoğan & Bulut Özek, 2020). Eğitimde teknolojinin kullanımı, öğrenci ve öğretmenlerin amaçlarına ulaşmak için harcadıkları zamanı ve eğitim kalitesini düşürmeden eğitim maliyetlerini azaltmakta, öğrenim kalitesini ve öğrenmenin etkinliğini arttırmakta, öğrencinin öğretim faaliyetlerine aktif katılımını sağlamaktadır (Bozpolat & Arslan, 2018). Önceleri eğitim ve öğretimde geleneksel öğretim yöntemleri kullanılırken internet kullanımının yaygınlaşması ile eğitim ve öğretim ortamlarının niteliği değişmiş, bilgisayar kullanımı ile görsel ve işitsel duyuları da harekete geçiren interaktif öğretim yöntemlerinin kullanımı çeşitlilik kazanmış ve öğrencilerin bilgiye kolayca ulaşabilmeleri ile bağımsız ve bireysel öğrenme gerçekleşmiştir (Aksoğan & Bulut Özek, 2020).

Ebelik mesleği, pedagojik araştırma ve uygulamayı desteklemek, öğrencilerin ve nitelikli uygulayıcıların üniversite ve klinik ortamlarda öğrenme çıktıları elde etmelerine yardımcı olmak için teorik modelleri kullanma konusunda uzun bir geçmişe sahiptir (O'Connor et al., 2023). Ebelik eğitimi, öğrenciye profesyonel kimlik kazandırmayı ve mesleki yaşama hazırlamayı amaçlayan, teorik ve uygulamalı öğretimin entegre bir biçimde sunulduğu bir öğretim sistemidir (Çıtak & Duran Aksoy, 2023). Son dönemde, eğitim teknolojileri sıkça ebelik eğitiminde kullanılmakta ve bu yöntemler, öğrenciye istediği mekânda ve zaman diliminde öğrenici odaklı eğitim imkanı sunmaktadır (Bozkurt, 2016). Özellikle Z kuşağındaki öğrenciler, teknolojinin sunduğu avantajlardan faydalanarak öğrenmeyi tercih etmekte ve başarıya ulaşmak için interaktif öğrenme yöntemlerini bir zorunluluk olarak görmektedir (Çıtak & Duran Aksoy, 2023). Ancak ebelik eğitiminde teknoloji kullanımının tarihçesi ve bunun ebelik eğitimini nasıl etkilediği konusundaki araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu derlemenin amacı geniş bir literatür taramasına dayanarak, ebelik eğitiminde teknoloji kullanım tarihinin incelenmesi ve teknolojinin ebelik eğitimine etkisini incelemektir.

Ebelik Eğitimi ve Simülasyon Tarihi

Literatürde yenilikçi eğitim tekniklerinden biri olan simülasyonun, öğrencilerin öğrenme yaşantıları ve mesleki becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı belirtilmektedir (Uyar Hazar & Gültekin, 2019). Sağlık bilimleri eğitiminde simülasyon kullanımı, Antik Çin'de kullanılan ve akupunktur alanında eğitim vermek için geliştirilen çok eski modellerden, kadın pelvis kemiğini taklit eden cam ve ahşap modellere, CPR eğitmenlerine ve günümüzde kullanılan karmaşık tam vücut insan modelleri ve sanal gerçeklik uygulamalarına kadar çeşitli aşamalardan geçmiştir. Simülatörler veya görevin tamamının veya bir kısmının kopyalanacağı fiziksel nesne veya temsil, belirli beceri veya tekniklerin öğretilmesine yönelik araçlar veya araçlardır (Cooper & Taqueti, 2008). Sağlık Hizmetlerinde Simülasyon Derneği tarafından tanımlandığı şekliyle bir simülatör, eğitim veya değerlendirme sırasında kullanılan, belirli bir sistem gibi davranan veya çalışan ve kullanıcının eylemlerine yanıt veren herhangi bir nesne veya temsildir (Society for Simulation in Healthcare, 2020). Bilgisayar teknolojisindeki ve kalıplama tekniklerindeki ilerlemeler,

günümüzde ebelerin doğum yönetimini öğrenmelerini sağlayan ileri teknolojiye sahip simülatörlerin kullanılmasına yol açmıştır (Owen, 2012). Ne yazık ki, literatürde geçmiş yüzyıllarda kullanılan simülatörlerin oldukça kısa açıklamaları mevcuttur eğitim müfredatlarınının çok az ayrıntısı günümüze kadar ulaşmıştır (Marzano, 2019).

Simülasyonun bir öğretim ve değerlendirme aracı olarak kullanıldığına dair kanıtlar M.Ö. 600'e kadar uzanmaktadır (Marzano, 2019). Kil ve taş temsilleri antik çağlardan beri hastalıkların ve patolojilerin özelliklerini göstermek için kullanılmıştır. Ancak sağlık eğitimi için kullanılan ilk gerçek simülatörler, M.S. 500 civarında yazılan ve İpek Yolu üzerinde (bugünkü Çin'de) Kucha yakınlarında keşfedilen Sushruta Samhita'da anlatılan cerrahi simülatörlerdir (Chiniara & Crelinsten, 2019). İkinci bin yılda başta akupunktur, diş hekimliği ve ebelik olmak üzere, özellikle anatomiyi öğretmek amacıyla simülatörler kullanılmıştır. Kaydedilen tarihin çoğunda, kadınların başka kadınlar tarafından doğurtulması, ebelik mesleğine dönüşmüştür. Ebelerin iyi eğitilmediği görüşü, ilk simülasyon modellerinden bazılarının geliştirilmesine yol açmıştır. Ebelerin doğum pratiğinde eğitilmesi ihtiyacı Giovanni Antonio Galli tarafından fark edilmiştir

(Owen, 2012). Bologna'da bir doktor olan Giovan Antonio Galli, 19. yüzyılın ortalarında Papa Benedict XIV'in finansmanıyla ebe ve cerrahları eğitmek için esnek bir bebek ve camdan bir rahimden oluşan ilk doğum simülatörünü tasarlamıştır (Chiniara & Crelinsten, 2019). Bu simülatör yıllar boyunca doğum yönetimini öğretme ve öğrenme için sağlık eğitiminin ön sıralarında yer almıştır (Markovic & Markovic Zivkovic, 2010).

Kaynak: (Owen, 2012)

Obstetrik simülasyonunun kullanımı, Avrupa'daki kurumların öğrencilerin pratik yapması ve becerilerini geliştirmesi için çeşitli modeller kullanmasıyla birlikte daha popüler hale gelmeye devam etmiştir. Bir anatomist olan Marie-Catherine Biheron, kadın anatomisinin balmumu kopyalarını oluşturmasıyla tanınmıştır. Modelleri 50 yılı aşkın bir süre öğretim kurumlarında kullanılmıştır. Bununla birlikte Kral Louis XV, Fransa'da düşen canlı doğum oranını azaltmak amacıyla Angelique Marguerite Le Boursier du Coudray'i ebeleri kadın doğum alanında eğitmek için görevlendirmiştir (Yuill, 2017). Coudray bugün hala yüksek doğruluk olarak kabul edilebilecek gerçek boyutlu simülatörler geliştirmiştir. Membranların açılması ve kanamayı da gösterebilen simülatörlerinde değiştirilebilir serviksler ve farklı büyüklükte fetüsler kullanmıştır.

Ayrıca Coudray günümüz tıbbi simülasyon eğitiminin çok erken bir öncüsünü temsil eden, 40 saatlik uygulamadan oluşan bir eğitim kursu da açmıştır (Marzano, 2019).

Sir Richard Manningham'ın, 1738'de Londra'da ilk doğum eğitim hastanesini kurduğu bilinmektedir. Manningham her türlü doğumun son derece nezaket ve ustalıkla gerçekleştirilmesi için bir kadının kemikleri veya iskeleti üzerine yapay bir uterus ile yapılmış gerçek boyutlu bir simülatör yapmıştır. Böylelikle ebelerin ve doğum uzmanlarının doğum deneyimleri, simülatörler üzerinde yapılan uygulamalarla geliştirilmesi, her öğrencinin gerçek bir doğum yaptırmadan önce işinde büyük ölçüde yetkin hale gelmesi ve öğrencilerin gerçek nesneler üzerinde pratik yapmasıyla kadınların başına gelebilecek tüm olumsuzlukların önlenmesi hedeflenmiştir (Owen, 2017).

Van Hoorn on sekizinci yüzyılın başında dersler sırasında doğumu göstermek için yapay fetüse sahip bir simülatör kullanan ilk kişiydi ancak Manningham simülasyonu klinik bir öğretim programına entegre eden ilk kişiydi. On sekizinci yüzyılın ortalarında ebelik ve doğum uzmanlarının eğitimlerinde simülasyon, Almanya ve İtalya'da ve kısa süre sonra da Amerika'da kullanılmaya başlanmıştır (Owen, 2017).

Obstetri ve ebelik eğitiminde simülasyonun kullanımı on dokuzuncu yüzyılda yaygınlaşmıştır. Bu yıllarda obstetrik simülatörlerin tasarımında doğum için vücudun dik pozisyondan sırt üstü pozisyona geçiş açıkça görülmektedir (Dunn, 2006). Pinard, fetüsün yönelimini dış palpasyonla belirlemek için yönergeler oluşturmuş ve bu yönergelerin uygulaması için kauçuk karın duvarına sahip bir simülatör geliştirmiştir (Dunn, 2006).

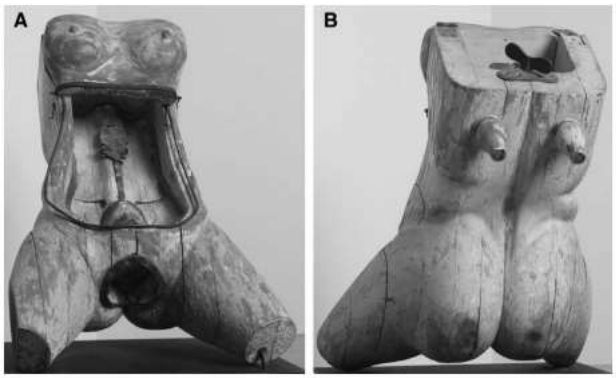

Kaynak: (Owen & Pelosi, 2013)

Teknolojik ilerlemelerle birlikte simülasyonun askeri ve havacılık alanları da dahil olmak üzere birçok alanda kullanımı artış göstermiştir. 1968'de, öğrencilerin yaşamsal belirtileri ve kalp seslerini değerlendirmelerine ve prosedürleri gerçekleştirmelerine olanak bir manken olan Harvey geliştirilmiştir. Harvey, günümüzün ilk yüksek kaliteli simülatörüdür. Bu simülatör, günümüzde kullanılan ticari olarak mevcut birçok obstetrik simülatörün geliştirilmesine olanak tanımıştır. Geliştirilen obstetrik simülatörlerin arasında hayati belirtilerin bilgisayar kontrolünde olduğu yüksek kaliteli tam vücut mankenleri, fetüsün çıkan bölümünün inişinin kontrolü, kanama yeteneği, sezaryen doğumlarının kopyalanması ve doğum uzmanının pratik yapmasına izin verecek çok gerçekçi bir ortam sağlama yeteneği gibi birçok seçenek yer almaktadır. Günümüzde

yüksek kaliteli simülatörler kablosuz teknolojiyi kullanmakta ve sözlü etkileşime izin verebilmektedir. Ayrıca fetüsün doğum kanalında hareket ettiğini görselleştirebilen, omuz distosisi gibi durumlarda manevraların uygulanabilmesine olanak tanıyan pelvisler gibi çok sayıda obstetrik simülatör geliştirilmiştir (Marzano, 2019).

Yeni başlangıcından modern zamanlara kadar simülasyonun bir öğretim pedagojisi olarak gelişmesiyle birlikte simülasyonun incelenmesi ve uygulanması da gelişmiştir. Sağlık Hizmetlerinde Simülasyon Derneği gibi ulusal kuruluşlar, simülasyona dayalı araştırmaları tanımlamak, oluşturmak, incelemek ve yaymak için oluşturulmuştur. Ebelik ve hemşirelik okulları artık gelecekteki uygulayıcıların eğitimi için kaynak ve materyallerin yanı sıra müfredat ve eğitim fakültesi sağlamak ve tıbbi simülasyonun gelecekteki kullanımlarına ilişkin araştırmalar yürütmek için simülasyon merkezlerine sahiptir. İnsan sağlığı ile ilgili dernekler, hastalara sağlık hizmetlerinin güvenli bir şekilde sunulmasını ilerletmek amacıyla eğitim programlarını tanımlamak, tasarlamak ve uygulamak için Amerikan Kadın Hastalıkları ve Doğum Koleji (ACOG) de dahil olmak üzere simülasyon bölümleri geliştirmiştir (Marzano, 2019). Sağlık bilimleri eğitiminde farklı zaman ve yerlerde hasta simülatörleri için kullanılan terimlerin listesi aşağıda verilmiştir.

- Birthing machine
- Doll
- Lartngophantom
- Machine
- Manakin
- Manikin
- Maniken
- Mannequin
- Maniqui
- Mauniquin
- Medical model
- Ophthalmophantom
- Part -task trainer
- Patient simulator
- Phantom
- Phantome
- Poupee
- Puppe
- Fantoom
- Fantome
- Simulator
- Simulatoren
- Task trainer

Çoğu teknolojik gelişme gibi sanal gerçeklik (SG) de zamanla ilerlemiş ve araştırma laboratuvarından ticari olarak temin edilebilir ve uygulanabilir bir ürüne dönüşmüştür (Saab et al., 2023). Sanal Gerçeklik, sanal dünyalar da dahil olmak üzere çeşitli bilgisayar simülasyonlu programları ve simülasyon cihazlarını tanımlamak için kullanılmıştır (Fealy et al., 2019). "Sanal Gerçeklik" terimi, 1988 yılında Amerikalı filozof ve bilgisayar bilimcisi Jaron Lanier tarafından VPL Research şirketi aracılığıyla popüler hale getirilmiştir. SG, "kullanıcının gerçek dünya simülasyonları veya alternatif gerçekliklerle etkileşime girmesini sağlayan teknolojiye dayalı üç boyutlu simüle edilmiş bir ortam" olarak tanımlanmaktadır (Hardie et al., 2020). Artırılmış Gerçekliğin çalışma şekli, kalibre edilmiş veya önceden ayarlanmış bir cihazın kamerasının kullanılmasını içermektedir (Ardhani et al., 2022). Sürükleyici olmayan VR (NVR) veya popüler Second Life® programı gibi masaüstü VR, bilgisayar monitöründe görüntülenen sanal dünyaya açılan bir pencere sağlamaktadır (Irwin & Coutts, 2015). SG'liğin ebelik ve hemşirelik eğitiminde son zamanlardaki başarılı uygulamalarına kemoterapi uygulamasının öğretilmesi, hemşirelik

beceri yeterliliği eğitimi, periferik intravenöz kateter yerleştirilmesi, doğumun üçüncü aşamasının yönetimi ve yendioğan bakımının öğretilmesi örnek olarak verilebilir (Chan et al., 2021; Chao et al., 2021; Hasyim et al., 2021; İsmailoğlu et al., 2020; Öner, 2020).

Dijital Öğrenme (E-Öğrenme) Tarihi

Dijital öğrenme (e-öğrenme) yöntemleri ebelik eğitiminde yirmi yılı aşkın bir süredir kullanılmaktadır. 1800'lü yıllarda ilk olarak mektup yoluyla bazı derslerin eğitiminde kullanılan uzaktan eğitim, gelişen teknoloji ile yenilenerek sırasıyla bilgisayar destekli uzaktan eğitim, e-öğrenme, web tabanlı eğitim yöntemlerine dönüşerek günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Öğrencileri ve eğitimcileri güvende tutmak için uzaktan öğrenme biçimlerinin gerekli olduğu COVID 19 salgını sırasında ise bu yöntemlerin kullanımı hızlanmıştır (O'Connor et al., 2023). Yüksek öğrenimde, öğrenmeyi etkileyebilecek tasarım ve sunumlarıyla ilgili belirli sosyo-teknik yönleri olan çok çeşitli teknolojiler mevcuttur. Örneğin, öğrenme yönetimi sistemleri, eğitimciler için uzaktan öğrenmeyi kolaylaştıran çeşitli formatlarda yapılandırılmış müfredat ve değerlendirmeler oluşturabilecekleri sanal ortamlar sağlamaktadır. Sosyal medya platformları ise öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olabilecek, içerik paylaşma ve başkalarıyla bağlantı kurma konusunda dijital bir kültüre sahip çevrimiçi alanlardır (Price et al., 2018). Tıp ve sağlık eğitiminde, geleneksel yöntemlerin artan ve değişen eğitim talebini karşılamakta yetersiz kalması ve internet kullanımının artmasıyla birlikte, web tabanlı eğitim metotları daha fazla önem kazanmaktadır. Elektronik ortamda gerçekleştirilen bu eğitim yöntemi, uzaktan eğitim modelleri arasında en çok tercih edilenlerden biridir. Bu tercihin arkasındaki nedenler arasında, internet teknolojisinin daha erişilebilir olması, iletişimi desteklemesi ve farklı şartlarda bulunan bireylerin esnek bir yapıdan faydalanabilmesi gibi avantajlar bulunmaktadır (Bahar, 2015). Tablo 1., zengin multimedya öğrenimi oluşturmaya yönelik araçların ortaya çıkmasından eğitimcilerin öğrencilerini daha iyi desteklemesine yardımcı olacak öğrenme analitiğine kadar son otuz yılda eğitim üzerinde en fazla etkiye sahip olan teknolojilerin, e-öğrenme zaman çizelgesini göstermektedir (Conole, 2017; Mccarty, 2019).

Tablo 1. Son otuz yılda eğitim üzerinde en fazla etkiye sahip olan teknolojilerin, e-öğrenme zaman çizelgesi

Zaman	Ortaya Çıkan Öğrenme Teknolojisi
1980'ler	Multimedya kaynakları (eğitim CD-ROM'ları gibi bilgi ve iletişim teknolojileri öncesi)
1993	Web (www, html biçimlendirme dili; daha sonra çevrimiçi yayınlar)
1994	Öğrenme nesneleri (yeniden kullanılabilir, paylaşılabilir eğitim kaynakları)
1995	Öğrenme yönetimi sistemleri (LMS, çevrimiçi derslerin öğretilmesine yönelik platformlar. Sınıf etkinliklerinin kısmen yüz yüze, kısmen de çevrimiçi olarak yürütüldüğü harmanlanmış öğrenme yönteminin kullanımı)
1996	Büyük ölçekli, uluslararası, tamamen çevrimiçi akademik konferanslar (bant genişliği yeterli olduğunda uydu veya internet yoluyla özel sistemler olan video konferans ve sesli konferanstan farklı olarak)
1998	Mobil cihazlar (mobil internet; daha sonra: m-öğrenme)
1999	Öğrenme tasarımı (öğretim tasarımı)

Zaman	Ortaya Çıkan Öğrenme Teknolojisi
2000	Oyun teknolojileri (öğrenmenin oyunlaştırılması)
2001	Açık eğitim kaynakları (OER, ücretsiz paylaşım için protokoller)
2004	Sosyal ve katılımcı medya (Web 2.0, podcast, sosyal medya)
2005	Sanal dünyalar (üç boyutlu yazılım, çok kullanıcılı sanal ortamlar. Daha sonra: öğrenmeye uygulanan sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik)
2006	Kâr amacı gütmeyen Khan Academy'nin kurulması
2007	E-kitaplar ve akıllı cihazlar (akıllı telefonlar; 2010: iPad tablet bilgisayar)
2008	Kitlesel açık çevrimiçi kurslar (MOOC'lar)
2010	Öğrenme analitiği
Daha sonra	Akıllı öğrenme ortamları ve akıllı öğrenme analitiği, yapay zekanın gelişimi

Sanal dünya, hızla eğitim teknolojisi ortamının bir parçası haline gelmektedir. Forterra'nın OLIVE'ı, Croquet Consortium'u, Sun Microsystem'in Project Wonderland'i, ProtonMedia'nın Protosfer'i sanal dünya ortamlarının örnekleridir (Wiecha et al., 2010). Bunun gibi platformlar sağlık eğitimi vermek için potansiyel bir ortam oluşturmaktadır. Bu sanal dünyaların en bilinenlerinden biri Linden Lab şirketi tarafından oluşturulan çevrimiçi 3D dünyası Second Life'tır (Davis et al., 2016). Second Life'da, 300'den fazla kolej ve üniversitenin ders verdikleri ve araştırma yaptıkları yapıları bulunmaktadır. Ulusal Havacılık ve Uzay İdaresi (NASA), Ulusal Okyanus ve Atmosfer Derneği, Ulusal Sağlık Enstitüleri ve Jet Propulsion Laboratuvarı gibi bir dizi kuruluşun yanı sıra müzeler, eğitim grupları ve diğer birçok hükümet ajansları, Second Life'ta düzenli olarak etkinlikler, seminerler ve çalıştaylar düzenlemektedir (Wiecha et al., 2010).

Mobil Eğitim Tarihi

Teknolojideki ilerlemeler, dünya genelinde mobil öğrenmeye yönelik bir eğilimi beraberinde getirmiştir. Mobil teknolojilerin kullanımının artmasıyla birlikte eğitim ve öğretimde mobil teknolojilere olan ilgi de artmıştır. Bu bağlamda, eğitimciler mobil teknolojilerle ilgili öğrenme materyalleri geliştirme, tasarlama ve sunma konularında eğitim almaya başlamışlardır (Alsancak Sırakaya & Seferoğlu, 2018). Mobil öğrenmenin ilk örneği muhtemelen Linguaphone'un balmumu silindirleri üzerine bir dizi dil dersi yayınladığı 1901 yılına kadar uzanmaktadır. Bunu daha sonraki yıllarda, teknoloji geliştikçe kompakt kaset bantlarını ve CD'leri takip etmiştir (Singh, 2010). Günümüzdeki en son gelişmeler arasında yer alan Web 2.0, Web 3.0 ve Web 4.0 teknolojileri (örneğin, Blog, Twitter, YouTube vb.) ve sosyal medya platformları (Facebook, Twitter, Instagram vb.), mobil cihazlarda kullanıldığında teknolojilerin eğitim alanında daha yaygın bir potansiyeli olduğunu göstermektedir. Teknoloji araçları olarak kullanılan cihazlar (tablet, bilgisayar, telefon vb.), öğrencilerin öğrenme yöntemlerini destekleyerek, kaynaklara ve bilgiye erişim konusunda yeni fırsatlar sunmaktadır. Yeni nesil akıllı telefonlar ve tablet bilgisayarlar, uzun pil ömrü, hızlı başlatma süreleri ve kablosuz özellikleri ile öğrencilere sınıf içinde veya dışında grup çalışması ve iş birliği yapma konusunda kolaylık sağlayan teknolojiler olarak değerlendirilebilir (Çam & Uysal, 2017).

Sonuç

Teknolojinin yenilikçi kullanımı, öğrencilerin klinik yönetime yönelik yaratıcı ve eleştirel düşünme ile psikomotor becerilerini geliştirerek motivasyon ve başarılarının artmasına yardımcı olmaktadır. Simülasyonun sağlık eğitimi için kullanıldığı yüzlerce yıldır rapor edilmektedir. Obstetrik simülasyon alanı son yıllarda önemli ölçüde büyümüştür. Şimdiye kadar literatür, rutin ve kritik olayların uygulanması ve teknik yeterliliğin ve ekip çalışmasının geliştirilmesi için simülasyonun temel bir araç olduğunu desteklemektedir. Eğitim teknolojisi öğrencilerin bilgiyi gerçek dünyaya uygulama yeteneklerini artırmaktadır. Bu gerçek yaşam bağlamları, teknoloji kullanılarak sunulduğunda sınıfa canlılık kazandırılabilir. Öğrenciler teknoloji aracılığıyla daha fazla bilgiye erişmeye çalıştıkça, kendi kişisel ihtiyaç ve ilgilerini karşılayabilecek şekilde bilgilerini derinleştirebilir. Her geçen gün gelişmeye ve değişmeye devam eden eğitim teknolojilerinin ebelik eğitimine sağlayacağı potansiyel yarar ve zararları inceleyen nitelikli araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynaklar

1. Aksoğan, M., & Bulut Özek, M. (2020). Öğretmen Adaylarının Teknoloji Yeterlilikleri Ile Teknolojiye Bakış Açısı Arasındaki Ilişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, *11*(2), 301–311. https://dergipark.org.tr/en/pub/gumus/661961
2. Alsancak Sırakaya, D., & Seferoğlu, S. S. (2018). Türkiye'nin mobil öğrenme karnesi :imkânlar ,fırsatlar ve sorunlar ilgili bir inc. *Eğitim Teknolojileri Okumaları*, 492–513.
3. Ardhani, R. A., Setiyanto, S., & Permatahati, I. (2022). Augmented Reality 3D Heart as Learning Media at Midwifery Lab University of 'Aisyiyah Surakarta. *International Journal of Computer and Information System (IJCIS)*, *3*(1), 1–5. https://doi.org/10.29040/ijcis.v3i1.53
4. Bahar, A. (2015). An innavation in nursing basic skills education: Web based education. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, *18*(4), 304–311. http://dergipark.gov.tr/doi/10.17049/ahsbd.24118
5. Başaran, M., Ülger, I. G., Demirtaş, M., Kara, E., Geyik, C., & Vural, Ö. F. (2021). Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Teknoloji Kullanım Durumlarının İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *17*(37), 4619–4645. https://doi.org/10.26466/opus.903870
6. Bozkurt, Ş. (2016). Öğrenme- öğretme yaklaşımları. In M. Onur, L. Yaycı, & M. Şanal (Eds.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (1st ed., pp. 107–189). Pegem Akademi.
7. Bozpolat, E., & Arslan, A. (2018). Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine İlişkin Görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, *9*(3), 60–84. https://doi.org/10.19160/ijer.463977
8. Çam, E., & Uysal, M. (2017). MOBİL UygulamalarinEğitsel Amaçli Kullanimi:Bir ÖlçeGeliştirme Çalişmasi. *Uluslararasi TürEğitiBilimleriDergisi*, *5*(9), 559–567. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/836356
9. Chan, H. Y., Chang, H. C., & Huang, T. W. (2021). Virtual reality teaching in chemotherapy administration: Randomised controlled trial. *Journal of Clinical Nursing*, *30*(13–14), 1874–

1883. https://doi.org/10.1111/jocn.15701

10. Chao, Y. C., Hu, S. H., Chiu, H. Y., Huang, P. H., Tsai, H. T., & Chuang, Y. H. (2021). The effects of an immersive 3d interactive video program on improving student nurses' nursing skill competence: A randomized controlled trial study. *Nurse Education Today*, *103*(April), 104979. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104979
11. Chiniara, G., & Crelinsten, L. (2019). A brief history of clinical simulation: How did we get here? In *Clinical Simulation: Education, Operations and Engineering*. Elsevier Inc. https://doi.org/10.1016/B978-0-12-815657-5.00001-2
12. Çıtak, G., & Duran Aksoy, Ö. (2023). Mobil Uygulamalar Ebelik Eğitiminde Bir Fırsat Mıdır? *TOGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, *3*(1), 3–1.
13. Conole, G. (2017). Research through the Generations: Reflecting on the Past, Present and Future. *Irish Journal of Technology Enhanced Learning*, *2*(1), 1–21. https://doi.org/10.22554/ijtel.v2i1.20
14. Cooper, J. B., & Taqueti, V. R. (2008). A brief history of the development of mannequin simulators for clinical education and training. *Postgraduate Medical Journal*, *84*(997), 563–570. https://doi.org/10.1136/qshc.2004.009886
15. Davis, D. L., Hercelinskyj, G., & Jackson, L. M. (2016). Promoting Interprofessional Collaboration: A Pilot Project Using Simulation in the Virtual World of Second Life. *Journal of Research in Interprofessional Practice and Education*, *6*(2). https://doi.org/10.22230/jripe.2017v6n2a225
16. Dunn, P. M. (2006). Adolphe Pinard (1844-1934) of Paris and intrauterine paediatric care. *Archives of Disease in Childhood. Fetal and Neonatal Edition*, *91*(3), 231–232. https://doi.org/10.1136/adc.2005.074518
17. Fealy, S., Jones, D., Hutton, A., Graham, K., McNeill, L., Sweet, L., & Hazelton, M. (2019). The integration of immersive virtual reality in tertiary nursing and midwifery education: A scoping review. *Nurse Education Today*, *79*(May), 14–19. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.05.002
18. Hardie, P., Darley, A., Carroll, L., Redmond, C., Campbell, A., & Jarvis, S. (2020). Nursing & Midwifery students' experience of immersive virtual reality storytelling: An evaluative study. *BMC Nursing*, *19*(1), 1–12. https://doi.org/10.1186/s12912-020-00471-5
19. Hasyim, A. R., Syarif, S., Ahmad, M., Niswar, M., Stang, & Nasrudin, A. M. (2021). Enhance midwifery student skills about active management third stage labor via learning media. *Gaceta Sanitaria*, *35*, S284–S287. https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2021.10.035
20. Irwin, P., & Coutts, R. (2015). A systematic review of the experience of using second life in the education of undergraduate nurses. *Journal of Nursing Education*, *54*(10), 572–577. https://doi.org/10.3928/01484834-20150916-05
21. İsmailoğlu, E. G., Orkun, N., Eşer, İ., & Zaybak, A. (2020). Comparison of the effectiveness of the virtual simulator and video-assisted teaching on intravenous catheter insertion skills and self-confidence: A quasi-experimental study. *Nurse Education Today*, *95*(October 2019). https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104596
22. Markovic, D., & Markovic Zivkovic, B. (2010). Development of anatomical models - chronology. *Acta Medica Medianae*, *49*(2).
23. Marzano, D. (2019). The History of Simulation in Obstetrics and Gynecology. In S. Deering, T. C. Auguste, & D. Goffman (Eds.), *Comprehensive healthcare simulation: obstetrics and gynecology* (1st ed., pp. 3–9). Springer.

24. Mccarty, S. (2019). Thailand e-Learning and Mobile Language Learning Workshop Report. *Asian Journal of Distance Learning*, *14*(1), 158–161. http://www.ycmou.ac.in/pluginfile.php/136/mod_data/content/18366/2009-AJDE.pdf
25. O'Connor, S., Wang, Y., Cooke, S., Ali, A., Kennedy, S., Lee, J. J., & Booth, R. G. (2023).
26. Designing and delivering digital learning (e-Learning) interventions in nursing and midwifery education: A systematic review of theories. *Nurse Education in Practice*, *69*(March), 103635. https://doi.org/10.1016/j.nepr.2023.103635
27. Öksüz, C. (2009). 3-İlköğretim Matematik Öğretiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Algı Ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *6*(1), 270–287.
28. Öner, S. (2020). *Yenidoğanın ilk bakımına yönelik bir sanal gerçeklik simülasyonunun geliştirilmesi ve değerlendirilmesi*. Ege Üniversitesi.
29. Owen, H. (2012). Early use of simulation in medical education. *Simulation in Healthcare*, *7*(2), 102–116. https://doi.org/10.1097/SIH.0b013e3182415a91
30. Owen, H. (2017). Historical practices in healthcare simulation: What we still have to learn. *Healthcare Simulation Education*, 16–22. https://doi.org/10.1002/9781119061656.ch3
31. Owen, H., & Pelosi, M. A. (2013). A historical examination of the budin-pinard phantom: What can contemporary obstetrics education learn from simulators of the past? *Academic Medicine*, *88*(5), 652–656. https://doi.org/10.1097/ACM.0b013e31828b0464
32. Price, A. M., Devis, K., LeMoine, G., Crouch, S., South, N., & Hossain, R. (2018). First year nursing students use of social media within education: Results of a survey. *Nurse Education Today*, *61*(February 2017), 70–76. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.10.013
33. Saab, M. M., McCarthy, M., O'Mahony, B., Cooke, E., Hegarty, J., Murphy, D., Walshe, N., & Noonan, B. (2023). Virtual Reality Simulation in Nursing and Midwifery Education: A Usability Study. *Computers, Informatics, Nursing : CIN*, *41*(10), 815–824. https://doi.org/10.1097/CIN.0000000000001010
34. Singh, M. (2010). M-learning: A New Approach to Learn Better. *International Journal of Education and Allied Sciences*, *2*(2), 65–72.
35. Society for Simulation in Healthcare. (2020). *Healthcare Simulation Dictionary*. https://www.ssih.org/dictionary
36. Uyar Hazar, H., & Gültekin, S. (2019). Ebelik eğitiminde simülasyon kullanımı. *Life Sciences (NWSALS)*, *14*(3), 74–83. https://doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.3.4B0027.Uyar
37. Wiecha, J., Heyden, R., Sternthal, E., & Merialdi, M. (2010). Learning in a virtual world: Experience with using Second Life for medical education. *Journal of Medical Internet Research*, *12*(1). https://doi.org/10.2196/jmir.1337
38. Yuill, L. (2017). Using emergency obstetric drills in maternity units as a performance improvement tool. *Birthwrite*, *25*(3), 142–143. https://doi.org/https://doi.org/10.12968/bjom.2017.25.3.142

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

The Life of Saime Ebe, The Daughter of the Martyr of The War of Independence

Suzi ÖZDEMİR[1], Süheda BAYRAM[2], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[3]
[1]Kocaeli University Faculty of Health Sciences Midwifery Department
[2]Kocaeli University Faculty of Health Sciences Midwifery Department
[3]Bartın University Faculty of Health Sciences Midwifery Department

Aim: The aim of this compilation is to share the life memories of midwife Saime Dörtok, who was the daughter of a martyr of the War of Independence.

Method: The memories of midwife Saime, as remembered by Uğur Dörtok, will be recounted using an explanatory storytelling approach.

Results: Saime Berkiyaruk, one of the Republic's pioneering midwives, is believed to have been born in Istanbul in 1896. According to reports, her father was a financial manager who served as a statesman during the Ottoman Empire. Saime had two brothers and a sister. It has been reported that the Berkiyaruk family, who were reputedly wealthy during the Ottoman Empire, donated all their assets to the Turkish army for the War of Independence. Their father also participated in the War of Independence but was martyred and never seen or heard from again. Ali Enver Dörtok took part in the Hatay struggle and fell ill while in Hatay. He was subsequently sent to Ankara but passed away when his son was only two months old. Saime began her midwifery profession in childhood, practising during former Health Minister Refik Saydam's tenure. While her educational background remains uncertain, it has been documented that she enrolled in the Sirkeci Demirkapı school, the very first midwifery institution established in 1892. Saime informed her niece, who is a midwife, that she practised midwifery in various cities including Kayseri, Konya, Izmit, Balıkesir, and Ankara. Furthermore, Saime shared an anecdote that Mustafa Kemal Atatürk personally prepared and served her Turkish coffee during his visit to Izmit. In Uğur Dörtok's account, a military officer visited him and mentioned that Saime had treated his mother for syphilis, and as a result, he was born healthy and subsequently named after her. Additionally, her fluency in Arabic and Ottoman led to her appointment as a translator and clerk at the Ankara court of appeal. Saime retired at the age of 87, and despite never marrying or having children, dedicated her life to caring for her siblings. She passed away in 1993, aged 97.

Conclusion: Midwives play crucial roles in enhancing and maintaining public health both nationally and globally. To establish a professional identity and consolidate the profession in our country, it is imperative to investigate the lives of the pioneering midwives of the Republic.

Key words: midwifery, history, republic, war of independence.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında
1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ
"Gücümüz: Tarihimiz"
22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

Kurtuluş Savaşı Şehidinin Kızı Saime Ebenin Hayatı

Suzi ÖZDEMİR[1], Şüheda BAYRAM[2], Yeliz ÇAKIR KOÇAK[3]
[1]Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[2]Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
[3]Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Amaç: Bu derlemenin amacı Kurtuluş Savaşı şehidinin kızı olan Saime Dörtok ebenin hayatına dair yeğeni Uğur Dörtok'un anılarını paylaşmaktır.

Yöntem: Saime ebenin hayat hikayesini anlatan ve şu anda 84 yaşında olan yeğeni Uğur Dörtok'un anıları, açıklayıcı öyküleme yöntemi ile paylaşılacaktır.

Bulgular: Cumhuriyet'in ilk ebelerinden biri olan Saime Berkiyaruk'un 1896 yılında, İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. Erkek kardeşlerinden Subay Ali Enver Berkiyaruk'un (Uğur Dörtok'un babası) isteği üzerine tüm ailenin soyadı Dörtok olarak değiştirilmiştir. Saime ebenin henüz çocuk yaşta iken ebe olduğu, mesleğini eski Sağlık Bakanı Refik Saydam döneminde icra ettiği bilinmektedir. Kardeşlerine bakabilmek için hiç evlenmediğini dile getiren ve çocuğu olmayan Saime ebe, 97 yaşında 1993 yılında vefat etmiştir.

Sonuç: Dünyada olduğu gibi ülkemizde de toplum sağlığının yükseltilmesinde ve devam ettirilmesinde ebelerin önemli rol ve sorumlulukları vardır. Ülkemizde ebelik mesleğinin profesyonel bir kimlik kazanması ve güçlenmesi için Cumhuriyet'in ilk ebelerinin hayatlarının araştırılması önemlidir.

Anahtar kelimeler: ebelik, tarih, cumhuriyet, kurtuluş savaşı.

GİRİŞ

Türkiye'de cumhuriyetin ilk ebelerini tanımak, tarihî perspektiften sağlık alanındaki gelişmeleri anlamak açısından önemlidir (Yücel, 2016). Cumhuriyet dönemi, Türkiye'nin modernleşme sürecini simgeler ve sağlık sektörü bu dönemde önemli değişimlere uğramıştır (Çavmak Ş. & Çavmak D., 2017). Cumhuriyet döneminde sağlık hizmetleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemine kıyasla köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönemde ebeler, sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli bir rol oynamış, kadın sağlığına odaklanan profesyonel bakımı temsil etmişlerdir (Altay, 2017). Bununla birlikte ebeler, kadın sağlığının yönetilmesinde ve doğum hizmetlerindeki profesyonel rolde öncü olmuşlardır (Yeşil & Yeşil, 2018). Kadın sağlığı ve doğum alanında uzmanlaşmış profesyoneller olarak eğitilmiş olup, bu alanda toplumsal bilinci artırmak adına önemli bir rol üstlenmişlerdir (Yılmaz, 2010). Bu bağlamdan yola çıkarak derlemede, Kurtuluş Savaşı şehidinin kızı olan Saime Dörtok ebenin hayatına dair yeğeni Uğur Dörtok'un anıları açıklayıcı öyküleme yöntemi ile paylaşılacaktır.

Saime Ebenin Kişisel Bilgileri

1896 yılında, İstanbul'da doğduğu bilinen Saime Berkiyaruk'un, Cumhuriyet tarihinin ilk ebelerinden biri olduğu tahmin edilmektedir.

İki erkek ve bir kadın olmak üzere üç kardeşi bulunan Saime ebenin anne ve baba isimleri bilinmemektedir. Babasının, Osmanlı Devleti döneminde mali yönetimde çalışan bir devlet insanı olduğu ve bu dönemde ailesinin oldukça zengin olduğu, Kapalıçarşı'da birkaç dükkân ve sahil kenarında büyük bir evlerinin olduğu bildirilmiştir.

Kurtuluş Savaşı sırasında tüm mal varlığını Türk ordusuna bağışladığı bildirilen Saime ebenin babasının Kurtuluş Savaşı'na katılarak şehit olduğu ve naaşının kaybolduğu ifade edilmiştir.

Ordudaki askerler tarafından soyadının telaffuz edilmesi zor olduğundan Saime ebenin erkek kardeşlerinden Subay Ali Enver Berkiyaruk'un (Uğur Dörtok'un babası) isteği üzerine tüm ailenin soyadı Dörtok olarak değiştirilmiştir. Ali Enver Dörtok Hatay mücadelesine katılmış, Hatay'da hastalanarak Ankara'ya sevk edilmiş ve oğlu henüz iki aylıkken vefat etmiştir.

Saime Ebenin Mesleki Bilgileri

Saime ebenin henüz çocuk yaşta iken ebe olduğu, mesleğini eski Sağlık Bakanı Refik Saydam döneminde icra ettiği bilinmektedir.

Okuduğu okula ilişkin net bilgiye ulaşılamamakla birlikte 1909'da Kadırga semtinde bulunan Ebeler Mektebi'nde eğitim görmüş olabileceği yönünde bilgiler aktarılmıştır.

Saime ebe yeğenine, çalışma hayatı boyunca Kayseri, Konya, İzmit, Balıkesir ve Ankara'da görev yaptığını, Mustafa Kemal Atatürk'ün İzmit ziyareti sırasında ona Türk kahvesi pişirdiğini ve ikram ettiğini anlatmıştır. Uğur Dörtok'un paylaştığı anılarında, askerde iken kendisini bir binbaşının ziyaret ettiği, binbaşının annesinin ona gebe iken Frengi hastalığını tedavi eden kişinin Saime ebe

olduğunu, bu sayede kendisinin sağlıklı bir şekilde doğduğunu ve annesinin kendisine Saime ebenin ismini verdiğini anlatmıştır.

Saime ebe mesleğini icra etmenin yanında Arapça ve Osmanlıcayı çok iyi bildiğinden Ankara'da, temyiz mahkemesinde tercümanlık ve katiplik görevine getirilmiş ve 87 yaşında emekli olmuştur. Kardeşlerine bakabilmek için hiç evlenmediğini dile getiren ve çocuğu olmayan Saime ebe, 97 yaşında 1993 yılında vefat etmiştir.

Tartışma

1923 yılında Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, ülkede bir dizi reform gerçekleştirilmiş ve sağlık alanında önemli adımlar atılmıştır. Bu dönemde ebeler, doğum öncesi ve sonrası bakımın yanı sıra annelerin ve bebeklerin sağlığının korunması konusunda kilit bir rol oynamışlardır (Altay, 2017). Dr. Refik Saydam, 1925-1937 yılları arasında Sıhhiye Vekilliği (sağlık bakanı) görevini yürütmüş, bu yıllar arasında gerçekleşen sağlık uygulamaları, uzun yıllar boyunca Türkiye'deki sağlık politikalarında belirleyici olmuştur (Karabulut, 2007). Refik Saydam döneminde çıkan en önemli kanun şüphesiz ki "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanundur" (Altay, 2017). Saime ebenin mesleğini, eski Sağlık Bakanı Refik Saydam döneminde icra ettiği bilinmekte olup kaç yaşında ebe olduğu ve ne kadar süre mesleğini icra ettiği bilinmemektedir.

Bilgi ve ahlaki değerlere dayalı olarak ortaya çıkan ebelik, kökeni anadan kıza geçen bir meslek olarak başlamış ve zaman içinde gelişerek profesyonel bir kimlik kazanmıştır (Mumcu & Uzun Özer, 2020). Dr. Besim Bey'in öncülüğünde 1909'da Kadırga semtinde bulunan Tıbbiye-i Mülkiye, Haydarpaşa'daki binaya nakledilmiş, boş kalan binada Ebeler Mektebi kurulmuştur

(Sarı, 2021). Saime ebenin de uzun yıllar eğitim vermeye devam eden bu okulda eğitim aldığı düşünülebilir.

Toplumun içinde yer alan ve halk hekimi olarak da kabul edilen ebeler, genellikle infertilite gibi sorunlara odaklanırdı. Bu tür sağlık sorunlarıyla karşılaşan kadınlar, genellikle hekim yerine halk ebesi olarak bilinen bu profesyonellere başvurur ve geleneksel yöntemlerle çözüm ararlardı (Yeşil & Yeşil, 2018). Saime ebenin de Frengi hastalığından mustarip bir kadını tedavi ettiği ve gebe kalmasını sağladığı belirtilmiştir. Ancak tedavi yöntemine ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Sonuç

Ebelik, bir toplumun sağlık anlayışı, doğum ritüelleri ve toplumsal normları gibi pek çok unsuru içinde barındırır. Bu nedenle ebelik mesleğinin tarihini öğrenmek, toplumumuzun kültürel mirasını anlamamıza ve değerlerini kavramamıza yardımcı olacaktır. Ebelik mesleği zaman içinde evrim geçirmiş ve profesyonel bir kimlik kazanmıştır. Ebelik tarihinin incelenmesi, mesleki gelişim ve standartların yükseltilmesinde rol oynayacaktır.

Kaynaklar

1. Altay, S. (2017). Cumhuriyet'in İlk On Beş Yılında Ebelik Eğitimine ve Mesleğin Dönüşümüne Dair Kısa Bir Bakış (1923-1938). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies*, *13*(35), 167–217.
2. Çavmak Ş., Ş., & Çavmak D., D. (2017). Türkiye'de sağlık hizmetlerinin tarihsel gelişimi ve sağlıkta dönüşüm programı. *Sağlık Yönetimi Dergisi*, *1*(1), 48–57. https://dergipark.org.tr/en/pub/saglik/issue/30164/337586
3. Karabulut. (2007). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Sağlık Hizmetlerine Toplu Bir Bakış, Dr. Refik Saydam'ın Sağlık Bakanlığı ve Hizmetleri (1925-1937). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, *6*(15), 151–160. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/233334
4. Mumcu, N., & Uzun Özer, B. (2020). Geçmişten Günümüze Ebelik Eğitimi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, *7*(3), 217–222.
5. Sarı, N. (2021). Türkiye'de Ebeliğin Tarihi Gelişimi. *Biruni Health and Education Sciences Journal (BHESJ)*, *4*(1), 81–93.
6. Yeşil, H., & Yeşil, A. (2018). Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Ebelik ile Ebelerin Doğuma ve İnfertiliteye Dair Müdahaleler. *Manisa Celal Bayar University Journal of Social Sciences*, *16*(3), 285–316. https://doi.org/10.18026/cbayarsos.465730
7. Yılmaz, A. (2010). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadın Kimliğinin Biçimlendirilmesi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, *9*(20), 191–212.
8. Yücel, U. (2016). Ülkemizde Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Açısından Ebeliğin Tarihi. *E- Sağlık Ebelik Dergisi*, *4*(13), 46–51.

Geçmişten Günümüze Doğumun Evrimi

[1]Dilek MAMİK AKTAY, [2]Emine CAN
[1]İzmir Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğumhane
[2] Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Ebelik Anabilim Dalı

İnsanlar yaşamları süresince çeşitli dönemler geçirirler. Bunların en önemlileri doğum, evlenme ve ölüm dönemleridir. Bu dönemler bireyin en duyarlı olduğu geçiş evreleri olarak adlandırılmaktadır. Kişinin hassas olduğu bu dönemde onu çeşitli tehlikelerden korumak ve kutsallık atfetmek, yeni bir sürece hazırlamak amacıyla birtakım âdet, ayin, tören, dinsel ve büyüsel işlemler uygulanır. Toplum kültürünü oluşturan bu uygulamaların pek çoğu günümüze kadar varlığını sürdürüp ulaşmayı başarmıştır(Tanyıldızı, 2015).

Yaşamın her geçiş döneminin kendine özgü tören ve adetleri vardır. Bireylerin yaşantılarında en önemli geçiş dönemlerden biri olan ve bireyi topluma kazandıran "Doğum Dönemi" de çeşitli adet ve inançlardan oldukça etkilenmektedir. Bu adetlerin uygulanmasıyla toplumun değer yargıları, kültürel birikim ve manevi dünyası dış dünyaya yansıtılmış olur(Erenoğlu ve diğerleri, 2017).

Hayatın geçiş evrelerine dair pratik ve uygulamalar halk kültürü açısından büyük öneme sahiptir. Bu evrelerden ilki insan hayatının başlangıcı olan ve soyun idamesini sağlayan yeni bireylerin aileye katılması anlamına gelen doğumdur(Baysan, 2020).

Her toplumda önemli bir olay olarak nitelendirilen doğum, geleneksel Türk toplumunda soyun devamlılığı, ailenin varlığı için en temel öğe olarak görülen ve geçiş dönemlerinin ilk evresini kapsayan bir süreçtir. Doğum süreci, dünyaya yeni bir can getirme, insan neslinin devamını sağlayan, toplumsal pek çok âdet, gelenek ve görenekleri ihtiva eden bir dönemdir(Tanyıldızı, 2015).

Doğum zor ve kutsal bir olaydır. Bu bilinçle doğumu kolaylaştırmak için halk kendi pratiklerini oluşturmuş, bebeğin sağlıklı bir şekilde dünyaya gelmesini, annenin bu süre zarfında acılarını hafifletmek için çareler üretmişlerdir. Annenin ve bebeğin bu meşakkatli durumu en rahat ve sağlıklı olarak atlatabilmesi için halkın birtakım işlemleri mevcuttur. İlk doğum, eski Türk topluluklarından günümüze kadar aile için önemli olmuştur(Tanyıldızı, 2015).

Osmanlı İmparatorluğu'nda doğum yapmak kadınlar arasında paylaşılan özel bir tecrübedir. Bu tecrübe ile başa çıkmada birçok destek ve yardım sağlanması gerekmektedir. Bu yüzden Osmanlı'da doğumlar; doğum için yedi günlüğüne kiralanan demir yatakta veya gebenin kendi yatağında gerçekleştirilirdi, fakat bazen de eylem bir şilte üzerinde tamamlanırdı. Çoğunluğu Müslüman olan ebeler doğum sandalyelerini (öreke) kullanırlardı. Bu sandalye meşeden yapılmış ve her iki yanında kolları olan doğum sırasında anne için kolaylık sağlama da kullanılırdı(Apay ve Sakar; 2015).

Ebe doğum zamanında doğum ekipmanları ile eve gelir ve akabinde doğumu gerçekleştirir, anneyi tedavi eder, bu süreç içerisinde birkaç gün gebe kadının evinde kalır, uzamış periyodlarda anneyi desteklerdi. Lohusa yatağı hazırlanır ve ebe bu yatağın yakınında uyurdu. Ebe geldiği zaman, doğum eyleminin nasıl gerçekleşeceğini, bebeğin pozisyonunun nasıl olacağı konusunda kontrollerini yapardı. Eğer doğum kontraksiyonları ebe gelmeden başlarsa, kocası acil olarak bir ebe getirmesi için gönderilirdi ya da bu görevi üstlenen kızlardan biri gönderilir ve acele edilirdi. Eğer ebe evde değilse bütün komşulara bakılır ve ebe aranırdı. Eğer ebe bulunamazsa, gebe kadının akrabalarının en yaşlı üyesinden biri bu görevi yapmayı üstlenirdi. Fakat doğumda merkez

kişi ebe idi. Doğum sırasında annenin kadın akrabaları aynı oda da kalırken erkek akrabaları avlu da ya da başka bir oda da doğumun gerçekleşmesini beklerlerdi(Apay ve Sakar; 2015).

Eski dönemlerde doğumlar evde, mahalle ebeleri tarafından yaptırılır. Mahallenin yaşlı ve tecrübeli kadınları da doğuma yardım için gelirler. Doğum için gerekli malzemeler hazırlanır. Su kaynatılır, temiz çarşaflar serilir. Eskiden hastanede doğum yapmak ayıp sayılır. Ebe, bebek doğduktan sonra kordonunu temiz bir makasla ya da jilet ile keser(Baysan, 2020). Doğumun, geçmişte kadının yardımsız ya da profesyonel olmayan bir yardım ile yaptığı fizyolojik bir olay olduğuna inanılmış; bir problem olmadıkça kadınlar bebeklerini doğal yöntemler ile evlerinde dünyaya getirmişlerdir (Apay ve Sakar; 2015).

Tarihin her devresinde kadınlar doğum yaparken çeşitli tılsım, büyü, dua, adak ve çoğu kadın olan tanrıçalardan yardım ummuşlardır. Bu amaçla 19. yüzyıla kadar tüm toplumlarda çeşitli tılsım, muska ve kıymetli taşları kolay doğum yapabilmek için kullanmışlardır. Bunlardan en eskisi "Aetie" diye adlandırılan ve kartal yuvalarında bulunan "Kartal taşı" dır. Ayrıca safir, akik, mercan, zümrüt, kehribar ve inci de bu amaçla kullanılmıştır(suya atıldığında el parmağı gibi açılan) bir bitki kökü ile yumurta kabuğu tozu ve süt birlikte içildiğinde; bunun uterus kasılmalarına yardımcı olacağına inanılmaktadır. Anadolu'da "Meryem Ana Eli" diye bilinen (suya atıldığında el parmağı gibi açılan) bir bitki kökü, süt ve yumurta kabuğu tozu birlikte içildiğinde, uterus kasılmalarına yardımcı olacağına inanılmıştır (Kömürcü ve Gençalp, 2002).

Ayrıca tarihte ve günümüzde çocuk sahibi olmak isteyen kadınlar tanrıya adak adamışlardır (Kömürcü,2002).Doğumun öncesinde ve sonrasında anne ve bebeğin iyi olması ve bazı menfi uygulamaların önüne geçmek için, inanca dayalı olarak uyulması gereken birtakım yasaklar silsilesiyle birlikte yapılması iyi olan bazı kurallar bulunmaktadır. Günümüzde de bu inanç ve pratikler aynı şekilde veya değiştirilmiş, geliştirilmiş şekillerde farklı yörelerde yaşama imkânı bulmaktadır(Tanyıldızı, 2015).

Doğum yaparken kötü cinleri korkutmak amacıyla; evdeki tüm kapı kilit ve muslukların açılması/ bağ, düğme ve saçların çözülmesi/ kadının sırtında kalıp sabun kaydırılması/ havaya ateş edilmesi kafes ve kümes hayvanlarının bırakılması gibi uygulamalar yapılmıştır. Yine eski Mısır'daki (MÖ 1600) bir papirüste, doğum ve çocuk hastalıklarıyla ilgili büyüler yer almaktadır(Kömürcü,2002) Japonlara ait bir kartpostalda kadının "Kayasugai" adlı deniz kabuğunu avuçlarında sıkarak ağrısına karşı güç kazandığı görülmektedir. Günümüzde de kadınlar travayda ve doğumda karyola kenarını/ yanındakilerin elini sıkarak güç kazanmaktadır(Ceylan,1994).

Geleneksel uygulamalar arasında kadın ve çevresindekiler, gebe kadının vücudundaki değişiklikleri kadının baktığı, yediği ya da yaptıklarıyla ilişkilendirmektedir. Gebe kadının akşam namazından sonra kapı önüne, eşiğe, evin girişine oturması uygun olmadığını belirtilmiştir. Yaygın bir inanışta o bölgelerde cinler, periler oturur; eğer gebe kadın o bölgeye otururşa orada bulunan cinleri rahatsız eder. Sonra da o cinler gebe kadını ya da çocuğu rahatsız eder ya da doğumdan sonra çocuğu alıp kaçırır şeklindeki inanç yaygındır. Kolay doğum için doğum odasına kimsenin alınmaması uygulaması, bazı araştırma bulgularında belirtilmiştir. Doğum odasına yabancı insan alınmamasının yanısıra kötü ruhlara sahip "kırklı" kişilerin girmesi de önlenmektedir. Odaya "kırklı" kadın girerse doğumun çok zor olacağına, çocuğun ölebileceğine inanılmaktadır(Katebi,2002; Yalçın, 2012).

Eski Roma'da, Filistin'de, Almanya, Danimarka ve Anadolu'da ipek, keten, yılan, fok derisi gümüş ve altından yapılan doğum kuşakları; çok doğuran kadında karın duvarına destek olmak, bebeğin küçük olmasını sağlamak ve böylece doğumu kolaylaştırmak amacı ile kullanılmıştır. 18.

yüzyıla kadar kuzey Avrupa' da kullanılanları *"Azize Margaret* Kuşak/arı" olarak bilinmektedir(Ceylan,1994).

Tarihte, doğum eylemine müdahale amaçlı çeşitli araçlar ve uygulamalar geliştirilmiştir. Romalılar zamanında kraniyoklast, dekapitatör, vajinal spekulum, dilatör ve skalpel gibi aletler kullanılmıştır. Romalılar kraniyoklastı, baş-pelvis uyuşmazlıklarında ölü fetüsü doğurtabilmek için fetüs başını parçalamak amacıyla kullanmıştır. Aynı yıllarda Simpson, vakum ekstraksiyonunu bulmuş ve ilk kez kraliçe Viktorya'ya kloroform uygulayarak doğum ağrılarından kurtulmasını sağlamıştır (Bayırlı, 2019).

Lister ve Semmelweis ise asepsi ve antisepsiyi geliştirerek sepsis ve puerperal enfeksiyonların önlenmesinde önemli adımlar atmıştır (Kömürcü ve Gençalp, 2002). 1800'lü yılların sonlarına doğru ise Porro sezaryen ameliyatını geliştirmiştir. Kan ürünleri, antibiyotik ve anestezi alanındaki gelişmeler sezaryen oranının artmasına ve halen günümüzde en güvenilir, en sık uygulanan jinekolojik cerrahi işlemlerden biri haline gelmesine neden olmuştur (Akdaş ve Gönenç, 2011).

Doğum yeri evden hastaneye; doğuma katılanlar akraba ve arkadaş, kadınlar ve ebeden, doktor ve sağlık personeline; kullanılan teknikler ise doğal süreçlerden ilaç ve ameliyatın oldukça yoğun kullanımına ve doğumun anlamı sosyal ve kişisel bir olaydan medikal bir olaya dönüşmüştür (Vural ve Erenel, 2017).

Günümüzde yapılan uygulamalar arasında; rutin epizyotomi ve oksitosin uygulamaları, yeme-içme kısıtlaması ve elektro fetal monitörizasyonu (EFM) için uzun süreli gebeyi yatar pozisyonda tutma sıkça kullanılmaktadır (Yıldız, 2018).

Yaşamın her geçiş döneminin kendine özgü tören ve adetleri vardır. Bireylerin yaşantılarında en önemli geçiş dönemlerden biri olan ve bireyi topluma kazandıran "Doğum Dönemi" de çeşitli adet ve inançlardan oldukça etkilenmektedir. Bu adetlerin uygulanmasıyla toplumun değer yargıları, kültürel birikim ve manevi dünyası dış dünyaya yansıtılmış olur(Erenoğlu ve diğerleri, 2017).

KAYNAKÇA

1. Baysan M. Kütahya'da Geçmişten Günümüze Doğum Âdetleri: Bir Gelenek Olarak Doğu Yatağı. E-ISSN: 2587-005X http://dergipark.gov.tr/dpusbe *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 64, 265-283; 2020.
2. Tanyıldızı, E., (2015). "Elazığ Halk Kültüründe Doğum Âdetleri / Birth Tradition In Elazığ Folk Culture", Turkısh Studıes -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/12 Summer 2015, Ankara/Turkey, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/Turkish Studies.8381, p. 1067-1084.
3. Ceylan Y (I 994). Tarihsel gelişim sürecinde doğum şekilleri ve gelenekleri, SSK Bakırköy Doğum ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Hastanesi Seminer notları.
4. Vural G, Erenel ŞA. (2017). Doğumun medikalizasyonu neden artmıştır, azaltabilir miyiz? *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 76-83

5. Apay ES, Sakar T. (2015). Üreme Sağlığına Farklı Bir Bakış: Osmanlı Dönemi. Lokman Hekim Dergisi, 5(2):45-51.
6. Yıldız KN. (2018). Alternatif Doğum Yöntemleri. Sağlık Düşüncesi Ve Tıp Kültürü Dergisi, 45, 40-43.
7. Kömürcü N, Gençalp NS. (2002). Geçmişten günümüze doğuma yardım. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5(1), 78-82.
8. Bayırlı R. (2019). Antik çağdan milenyuma doğum felsefesi. Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yenidoğan Dergisi, 2(4), 324-333.
9. Akdaş D, Gönenç İM. (2011). Sezaryen ve etik. Türkiye Klinikleri Journal Medical Ethics, 19(3), 186-95.
10. Katebi V. İki farklı ülkede ve farklı kültürlerde yaşayan 15 yaş üzeri evli kadınların gebelik, doğum ve loğusalığa ilişkin geleneksel uygulamaların incelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2002.
11. Yalçın H., Gebelik, doğum, lohusalık ve bebek bakımına ilişkin geleneksel uygulamalar (Karaman örneği). Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2012; 55: 19-31.
12. Erenoğlu R., Can R., Tambağ H., Akdeniz Ş. Kırsal Alandaki Kadınların Doğum-Doğum Sonu Dönemle İlgili Geleneksel Uygulamaları: Karaksi Örneği. DOI: 10.22559/folkloredebiyat.2017.30 folklor/edebiyat, cilt:23, sayı:90, 2017/2.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında

1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ

"Gücümüz: Tarihimiz"

22-24 KASIM 2023

EGE ÜNİVERSİTESİ

PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE KÜLTÜR MERKEZİ

İZMİR

DESTEK VEREN KURUMLAR

ANADOLU EBELER DERNEĞİ · ANATOLIA MIDWIVES ASSOCIATION · 2018

HPV HALÛK PERK VAKFI

EBELER DERNEĞİ 1954

SPONSORLARIMIZ

merkim Simülasyon Eğitim ve Anatomi Maketleri

MOCHI

ANKARA NOBEL TIP KİTABEVLERİ 2012

ÇİZGİ MEDİKAL ÜNİFORMA

SONGÜR LİMİTED ŞİRKETİ

VİZE YAYINCILIK

O2ksijen Uniform

Valens İlaç

Cumhuriyetimizin 100. Yılında

1. ULUSLARARASI VE ULUSAL EBELİK TARİHİ KONGRESİ

"Gücümüz: Tarihimiz"

22-24 KASIM 2023
EGE ÜNİVERSİTESİ
PROF. DR. YUSUF VARDAR MÖTBE
KÜLTÜR MERKEZİ
İZMİR

15 yıl 4TEAM organizasyon

4team Organizasyon Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
Ali Çetinkaya Bulvarı No:23 K:2 D:3
Alsancak Mahallesi Konak / İZMİR
Tel: 0 232 381 96 92
Faks: 0 232 464 96 92
ebeliktarihikongresi@4team.com.tr

www.ebeliktarihikongresi2023.com